Albericus de regulis iuris.

Aurea/ Legum studiosis perq̃ vtilis Lectura J. V. Monarche/
necnon summi Practici do. Alberici de Ros/
sate super titulo de regu. iur. tam Canonici
q̃ Ciuilis/ diligẽter impressa/ nuperqz casti/
gatior reddita/ Additionibus et Summarijs
per numeros apte distinctis/ ac elegan
ti precipuarum / scituve dignarum
materiarum Repertorio nunc pri
mum in candidissimi cuiusqz
lectoris gratiam decen
ter illustrata atqz
locupleta/
ta.

Ex libris ... Pauli de Urbe 1818

1 5 4 3

Veneunt Lugd. apud Guilielmum de
Guelques in vico Mercuriali.

Index omnium sententiarum: que nota vise digne sunt contentarum in lectura summi practici Do. Alberici de Rosate super Titulo de regulis iuris tam canonici ꝙ civilis noviter in lucem positus incipit.

De litera A.

De litera B.

De litera C.

De litera E.

¶ De litera F.

De litera L.

De litera N.

De litera O.

De litera P.

Possessor

De litera Q.

De litera R.

De litera S.

De litera T.

Finis.

Iuris vtriusq;

monarche ⁊ summi practici dn̄i Alberici de rosate super iuris ciuilis ⁊ canonici tit.de reg.iu.lectura vtilissima: cui nouiter addita sunt Sūmaria cum numeris notatu dignissimis.

De regulis iuris. Rub:ica.

1 Regula q̄d sit ⁊ qualiter cōstituat que sit ei⁹ potestas ⁊ quot exceptionibus falsificetur.
2 Indefinita hois an eq̄polleat vli.
3 Regula/nomē equiuocū est:⁊ vn̄ dicat.
4 Uelle nō dicit is q̄ imperio patris vel domini obsequitur.
5 Priuilegium vni monasterio cōcessum: an extendatur ad futuros familiares.
6 Electores non debent ignorare conditionem electi.
7 Dolus/lata culpa/leuis/⁊ leuissima/ in quibus veniant contractibus.
8 Aduocat⁹ an debeat hr̄e totū salariū/ si clientulus transegit de causa.
9 Testis non iuratus falsum deponens/ an sit puniendus.
10 Usucapio an p̄cedat:si heres malā fidē habuit:⁊ defūct⁹bonā:aut ecōuerso.
11 Sententia lata ſm cōsilia contrariorū consultorum an valeat.
12 Res ⁊ pena an simul peti possint ⁊ inquantum pater teneat ex delicto filij.
13 Priuilegium qn̄ ad successorem transeat ⁊ quando cedi possit.
14 Tuto: nō pōt dari cōstitutus in ptāte ⁊ quid dicatur vi factum vel clam.
15 Prouidens sibi in vno casu an censeat sibi prouidere in altero et qn̄ proprie aliquid donari dicatur.
16 Hereditas si duplici iure deferat vno repudiato remanet aliud.
17 Prescribens decimas antiquas an prescribat noualia.
18 Insinuatio an requiratur in liberatione debitorū donationis causa facta si summam legitimā excedat.
19 Inducta contra ius nō debēt trahi ad consequentiam.
20 Factum obscurum interpretationē recipit ex attestatione faciētis.
21 Conditionis existētia an cōstituat quē in mora ⁊ faciat penā committi.
22 Successor actoris vel rei an possit agere vel conueniri integra p rescriptū.
23 Maleficiū committēs ex quo debebat sibi oculus erui:an in alio mēbro possit puniri.
24 Cōsuetudo an interrumpat vno actu.
25 Possidētis causa in delictis melior est: ⁊ an perditū in ludo repeti possit.
26 Concessum contra rationem non trahitur ad consequentiam.
27 Priuilegiū suū allegaturus an debeat quis venire.
28 Uiolētia omnis cadit sub lege iulia de vi publica ⁊ vi priuata.
29 Replicatio doli non datur contra excipientem de dolo.
30 Emptoris ⁊ venditoris cadē est causa.
31 Diffinitio omnis in iure est periculosa ⁊ parum est q̄ subuerti non possit.

Quia titul⁹ iste quasi quedā summula iuris nr̄i sub breuilodo multa peculiaria et vtilia continet. Circa ipsi⁹ declarationē:satis insisterūt patres ⁊ doctores nr̄i.Azo in summa pādectarū breuiter ⁊ pulchre hoc.e.ti.⁊ p Ber.Inn.⁊ Host. in eoꝝ apparatib⁹.et in brocardis de diuersis reg.iu.circa fi.ipsorū brocardorū.Et post eū Gof.⁊ Host.in sum.e.ti.pleni⁹ post p̄dictos.Et multa ad hūc titulū bn̄ ptinētia tetigit Spec.in fi.sui repertorij.Post quos moderniores nr̄i do.Py.primo.deinde do.Jq.mo. Car.⁊ Jo.an.super hoc ti.li.vj.plenissime tractauerunt:⁊ vltimate idem Joā.and.in Nouella sua hoc ti.tractauit:mō nouissimo p geminū alphabetum:quorū effectū cōpendiose trāscribā:q: ei⁹ nouella p paucos habet:⁊ quo ad habētes sufficiat remissio ad ipsam.Ex quorū scriptis:⁊ si q̄ adijcere Dn̄s ministrabit: hūc titulū sub cōpēdio clarificare decreui.Primo insistēdo circa regulas Juris Ciuilis:eo ordie quo sequunt:eisdēadiūciēdo Juris Canonici regulas: que cū

a ¶Indefinita. De ista idefinita / et an equipolleat vniuersali: sepissime tractaui et in multis locis: et de ea vide aliqd p Ja.de bel. l.i.si necessaria. §.si annua.de pig. ac. ipsis sunt siles i effectu: lz aliqn discrepet in sermone vltimo regulas iuris canonici q no sunt in hoc titulo declarado. aggrediedo itaq pollicita: si queratur: q sit regula? videatur.j.eo.l.j.cu ibi no.et.iij.di.regula.et pleni9 per Dy.in proemio: hoc tit.li.vj.vbi et qrit et determinat qualr regula cōstituat: et qualis sit regule ptes: qd sit offm regule et an exceptiōes itelligant esse de regula: et qd exceptiōes falsificet regulā:no.in aut.de resti.et ea q parit.in prin. Quot modis sumatur regula: hr in decretis.iij.di.regula.in textu gl.et per Archi.ad pdicta etiā vide qd bñ et subtiliter tangit p Jo.an.hoc.e.ti.li.vj.sup rub.et p eundē in nouella: in proemio hui9 ti.vbi declarauit no.p eu.li.vj. Et qz prefat9 dñs Dy.in dicto pemio tangit: et gl.j.e.l.j.qd regula pōt tradi p vba indefinita q sm iuristas simpliciter eqpollent vniuersali: et de hoc ibi tradit an sit verū ad ei9 dicta: adde qd no.p Jo.an.ibidē: sup rub.et extra de elec.c.vt circa.li.vj.in gl.oim vniuersaliter.et p Car.ibidē in gl.ergo cū indefinite.et p Archi.xix.di.c.si romanorū. Circa qd est aduertēdū: qz indefini-

a ta9 oīs+ nō eqpollet vniuersali in ma-

a teria nō necessaria: cū possibile sit inde finitū sermonē trahi ad pticidē rōni nō subiacētia: vt colligi pōt de le.iij.l.iul.in pri.et.e.ti.l.heres me9.§.cui corinthiā.et.l.qsitū.§.illd fortasse. ¶His pmissis venio ad gl.rubrice sz nōne ois res regula dr: vt.ff.de leg.et sena.cō.l.ij.

5 +Rñdeo: equocū nomē est: nā dr regula q regit: vel recte viuēdi modū pbet: dū regulat. Et ita ibi scdo dr regula iuris existētis in lege: p vba gñalia: et trāslatio siue traditio.vt.j.eo.an testis falsus in vno capto sit falsus in aliis capitulis: vide.j.e.l.j. Casus in quib9 mulieres sunt deterioris cōditiōis qz masculi.j.e.l.ij.an mulier possit esse fidei cōmissaria vltime volūtatis: et an execu-

sēt ab oīb9 mixtis: et an a custodiis nocturnis.an ipubes admittāt ad electiones et officia: vel act9 publicos.e.l.j.ff.

4 Qñ qs possit velle et nolle.j.eo.l.ei9 est velle.+Qd nō videat velle is q obseqt impio pris vl dñi: vide.j.e.l.velle de contrib9 negotiis pupillo et furiosorū an valeāt.j.e.l.i negotiis.de restituēda hereditate ad qd remaneat heres: et ad q bona teneat.j.e.l.nō vult heres esse: an qs possit decedere testat9: et intestat9.j.eo.l.ius nostrū.an debitū iuris nature possit tolli: vel minui p.l.municip.j.e.l.iura sanguinis. Quid sit fuādū in obscuris: vide.j.eo.l.semp in obscuris: et vide ibi pulchras qōnes. Si exept9 in loco exepto existēs piecit lapidē in titiū: existētē in loco nō exepto: qs sit index: vtrū plat9 exempti an ordinari9. Etiā existēs in vno districtu: vulnerās cū lancea vel balista existēte in alieno territorio: an debeat puniri p iudicē loci in quo erat: vel p iudicē loci in quo erat vulnerat9. Et an p ɔsequēs bānitū inuētū in vno districtu: et capiēs in alieno districtu: cōseq debeat premiū debitū pñtanti bānitū: an penā alteri9 statuti phibentis aliquem capi in alieno districtu. Et si duo ɔhant simul: vno existēte i vno districtu: et alio in alio: qs sit iudex talis ɔct9: qui hz cōmoda et incōmoda.j.e.l.secūdū naturā. Et an cōtra

5 riorū eadem sit disciplina.+Et an priuilegium concessum monasterio (qd familiares eius: tempore interdicti: admittant ad diuina) extēdat ad futuros familiares: qd nō pdat quis suū sine facto suo.j.eo.l.qd nostrū. Et quot exceptiones a regula: de interptatione plenio fiēda in vltimis voluntatib9, qz in ɔctib9: et de plenissima in rescriptis.j.e.l.in testamētis cepisse qs videat.j.e.l.qs videat cepisse.et.l.nō videt quisqz qñ teneat q pure pmittit vide plene.j.e.l.in oīb9 obligatiōib9. Cui9 fauore videat tempus adiectum: vtrū creditoris vel debitoris.j.eo.l.cum tpe. Et an debitor possit ante terminū soluere creditori inuito. Quō qrant legata et stipulatiōes: et q est rō diuersitatis inter ipa

ff.eo.l.que legata.& inslior.sit cā igno rantie heredis & contrahentis.ff.eo.l.
5 qui cū alio.† q͂ contrahens cū alio: nō debeat ei⁹ cōditionē ignorare:ꝛ ele ctores ɔditionē electi.Et qḋ par culpa ē scire ꝛ scire debere.Cui lz pl⁹ lz mni⁹. ff.e.l.nō debet cui qḋ plus est.ꝛ vide ibi q͂ p̄ses ꝓuincie nō possit deportare: ꝛ ratione quare.ꝛ pulchrā ꝛ argumēta bilē questionē:si episcopus fecit statu tū:qḋ ludens ad azarū sit excōicatus: an si ipse ꝛ archieps ludat cū tertio oēs ligentur pena statuti:vel nullus:An ꝛ qualiter seru⁹ obligek̄ ex cōtractu:vel quasi ex delicto:vel quasi.ff.eo.l.in pso nā.in p̄n.an ꝛ q̄n cōtractus possit con ferri in arbitrium alicui⁹ cōtrahentiū vel alterius:bn̄ habetur.ff.ea.l.§.gene raliter.¶ In quibus contractibus ve
7 niat dolus:ꝛ lata culpa:leuis:ꝛ leuissi ma:vide bene.ff.eo.l.cōtract⁹.Et quod ɔctus ex conuentiōe legē accipiūt.Et q͂ pactum:ne dol⁹ p̄stek̄:nō valet.Et quod casus fortuiti nō veniunt in con tractib⁹ bonefidei:ꝛ numeranē plures casus fortuiti.Et questiones:si aduoca tus pro salario annuo promisit iuuare vnum hominē in omnibus suis causis: ꝛ idem promisit scḋo si ambo habeant cōtrouersiā simul:quē iuuare teneak̄? Et an aduocat⁹ teneatur pro eodē sala rio iuuare in causa appel.Et an medi
8 cus curare infirmū recidiuantē:ꝛ et an aduocatus totum salarium percipiat: si clientulus transegit.Et an idē si he res promisit certum salarium aduoca to:pro cā in qua intentabat act.quam ignorabat elidi posse ex ꝑsona defun cti de materia interesse.ff.eo.l.quaten⁹. Quod maior sit securitas realis & ꝑso nalis.ff.eo.l.plus cautionis.Circa ma leficia,ff.eo.l.nec ex pretorio.ꝛ an va leat statutum quod quis non puniak̄ ex furto.Solutionem brocardi.Qḋ in initio non valet tractu temporis non conualescit:vide.ff.eo.l.quod in initio. ꝛ ibi pulchram questionem in materia electionis:ꝛ renunciationis:Utrū ele ctio vel renunciatio:que non tenuit ab initio:confirmari possit:an matrimo niū possit ɔhi in diē:vel sub cōditiōe,ꝛ

an.inter absentes.ff.e.l.nuptias.An re tradita duob⁹ q̄s sit potior.ff.e.l.in co. si vēdo tibi vsq͂ ad talē domū:an dom⁹ includak̄.ff.e.l.semp in stipulatiōe.Qḋ res dissoluak̄ eo gn̄e vinculi quo ligak̄. ff.eo.l.nihil tam naturale.Qḋ culpa sit immiscere se rei ad se nō ꝑtinenti.ff.eo. l.culpa est.ꝛ facit ad q̄onem de clerico qui patrocinak̄ in causa sanguinis:qḋ
9 sit irregularis.¶ † Et an testis:q̄ de ponit nō iurat⁹ falsum testimonium: puniatur.ꝛ an q̄s teneak̄ aliū ꝓhibere ab iniuria alteri⁹.an q̄ nō pōt cōdēnare possit absoluere.ff.e.l.nemo qui cōdē nare.an heredes teneanē ciuilr̄ ex deli cto defuncti.ff.e.l.sicuti.qḋ videat ipse uisse:q̄n stat p aliū quominꝰ fiak̄:ꝛ nō p me.ff.e.l.i oib⁹causis.Et an p̄lat⁹:petita licētia a papa ꝛ nō obtēta/possit ꝓfiteri religionē.Et an ille qui dꝫ ꝓmoueri ad sacerdotiū intra ānū si stetit in vltimis quatuor tēporibus ꝛ tunc impedit⁹ non potuit ꝓmoueri/sit priuatus.Et an sa lariū debeak̄ aduocato vel rectori/si per annum nō remanet.De furioso ꝛ prodi go an possint cōsentire.ff.e.l.furiosi.Qḋ nō licet actori qḋ nō licet reo.ff.eo.l.non debet.ꝛ an p literas papales/in q̄b⁹ no minatur quis clericus/fides fiat de cle ricatu.An heres actoris vel rei habeat iustā cām ignorātie:ꝛ q̄n.ff.eo.l.qui in al terius.qḋ facit ad condēnatione expen
10 sarū.Et an heres emphiteote ex ignorā tia excusek̄/si nō soluit pensionē.† Et an si heres habuit bonā fidē:ꝛ defunctus malā:vel econtra/ꝓcedat vsucapio vel ꝑscriptio.Et an cognoscēs ɔiugatā/quā non credebat vel econtra/nō cōiugatā/ quā credebat/ɔmittat adulteriū vel stu prū.An re⁹ possit ꝓponere exceptiones ɔtias,ff.eo.l.nemo ex his.Et an q̄ nega uit se homicidiū ꝑpetrasse/probato ho micidio/admittatur ad probādū qḋ ad sui defensionē fecerit.Et an cui cōpetūt plures actiōes/teneak̄ vnā eligere.e.l. §.quoties.Qḋ pign⁹/p̄cariū/ꝛ similia non cōstēt in re propria.ff.eo.l.neq͂ pi gnus.Et qḋ statutū vniuersitatis:cōtra ius publicū/teneat.e.l.§.i.qḋ pena exo cta non repetak̄.e.tit.l.a quocūq͂.An q̄s ex cōsilio obligek̄.ff.e.l.consiliū.Et an ius

11 dertteneat sequi cōsilium:ꝛ si pronūcia uit secūdū consiliū contrariorū consulto rū:quorū aliqui cōsulunt absoluēdū/alij cōdēnandum/an valeat snia. Et de signi ficato verborū/de consilio:ꝛ cum ꝯsilio: ꝛ ipsarū prepositionū cum/ꝛ de ira.ſ.e.l. quicqnid calore. An dolus mediatoris reddat cōtractū nullū.ſ.e.l.alterius. An quis teneatur prohibere delinquentē.ſ.eo. l.culpa caret.an repetat indebitū sciēter solutū.ſ.e.l.cuius per errorē. Qd qs nō possit plus iuris transferre/ꝙ in se ha beat.ſ.e.nemo plus iuris.ꝛ an valeat cō suetudo:ꝙ clericus possit testari de fru ctibus vnius anni prouenientibus post eius mortē. Qd vtens suo iure non vi deatur dolo facere.ſ.e.l.nullus videtur. ꝛ ibi an dolus presumat.in.l.seq.q̄ inci pit. Semper in dubijs. Qd idē bis nō exi
12 gat.ſ.e.l.bonafides.†Et an possit simul peti res ꝛ pena/inquantū teneat pater ex delicto filij.ſ.e.l.ex penalibus. Qua actione agat fideiubēs pro parte.ſ.eo.l. semper.qui non prohibet/qd cui libet liceat reficere domū suā inuito vicino. ſ.e.l.domū.ꝛ an cogat qs reficere inuito eo cui sit hereditas.ſ.e.l.hereditas. Qd de raro cōtingētibus nō fiat regula.ſ.e. l.ea q̄ raro.ꝛ ibi q̄stio hereditatis laza ri resurgentis quid sit cauillatio ꝛ eius natura ꝛ disputatio.ſ.eo.l.ea est natura. Qd non sit debitor qui est tutus except. ſ.e.l.marcell⁹.alias incipit. Definit hoc vbi sermo potest duas significatiōes ha bere:sumatur q̄ rei aptior est vt res va
13 leat.ſ.e.l.quotiēs idē sermo.†An ꝛ quā do priuilegiū trāseat ad successores.ſ.e. l.in omnib⁹. Et an priuilegiū personale possit alteri cedi. Et an extinctū ꝑ mor tē resurgat ꝑ resurrectionē. Et an gratia facta sed non bullata expiret ꝑ mortem pape concedentis. Et an priuilegium pa pale:exprimēs nomen prelati:cuius ta men tenor respicit ecclesiā:vel econtra: intelligat personale vel transeat ad suc cessores. Et an per hec verba rescripti. vices nostras in tali loco duximus cō mittendas:sit commissio realis vel ꝑso nalis. An inuito beneficiū conferat.ſ.e. l.inuito. Quod causę sanguinis non pos sint delegari.ſ.e.l.nemo potest gladij po testatē. An interlocutoria possit ferri ab sente ꝛ incitata parte.ſ.eo.l.omnia ques cunq;. Quod commoditas est posse rem pignori obligare infra fructus quod ad eum spectat tutela:cui ꝛ commodum he reditatis.ſ.e.l.quo tutela. Et an tutor datiu⁹ in successione preferat agnato.
14 †Qd tutor non possit dari constitut⁹ in potestate.ſ.e.l.§.nemo potest. Quid di catur vi vel clam factum:eadem.l.§.vi factum. Scriptura q̄ nō potest intelligi: pro nō scripta habetur.eadē.l.§.q̄ in tes tamēto.quod quis non possit alteri pa cisci:vel acquirere.e.l.§.si. Quod alteri per alterum non debet iniqua conditio afferri.ſ.e.l.debet alteri. Quod quis nō possit mutare consiliū in alterius preiu dicium.ſ.e.l.nemo potest. Et si papa dele gauit causam duobus:ꝛ vnus renuncia uit:an si peniteat sit admittēdus per col legam. Quod ignorans non delinquat regulariter.ſ.eodē.l.in totū omnia. Qui sunt actus legitimi qui diem vel condi tionē non recipiunt.ſ.eodem.l.actus le gitimi. Et quando expressa noceant:vel non. Et an conditio possit apponi in col latione prebende. Et an papa possit dis pensare super matrimonio:cum cōditio ne:quod duret vsq; ad certū tempus tā tum de significato ꝛ interꝑtatione frau dis infra eodem.l.fraudis. Qd generi ꝑ speciē derogetur:infra eodē.l.in toto.et facit ad questionē. Si episcopus indul sit titio indulgentiā specialē super vno: deinde sup eodem omnibus generalem: ꝛ citius vsus est generali:cum protesta tione:an sit sublata specialis:ꝛ an cano nic⁹:in cui⁹ gratia derogatur statutis ꝛ ꝯsuetudinib⁹ ecclesię:iurās in receptiōe sua de seruādo statuta ꝛ cōsuetudines:vi deat gratię derogare. Qd ꝑ ea:q̄ dubita tionis tollēde causa inseruntur:non vitie tur ius commune.ſ.e.l.q̄ dubitationis.
15 †Et an prouidēs sibi in vno casu videat sibi ꝓuidere in alio:q̄ñ dicat ꝓprie aliqd donari.ſ.e.l.donari.si soluat ꝑ parte in debitū(qd tñ est indiuisibile)vel ꝑ par te repeti non pōt:totū repetitur.ſ.eo.l. cum ampli⁹. Qd in dubijs pro dotibus fiat interpretatio.ſ.e.l.in ambiguis.fa ctū legitime nō vitiat lʒ deueniat ad ca

Iur a q̄ incipere nō posset plenissime.e.
l.§.nō est nouū.⁊ an elector expresso vo
to in scrutinio:vel testis prestito iura=
mento:si postea excōicetur vitietur ele
ctio:vel dictū testis postea subsecutū
vel econuerso:prius excōicatus postea
absoluatur.⁊ an idem in bannito quod
interdum obligatio pura differatur p=
pter dubium.e.l.§.quoties.qḋ per lit.
cōtesta.non efficiatur deterior condi=
. tio contestantis.j.eo.l.non solet.⁊.l.fe.
nulla mora intelligit:vbi nulla est pe=
titio.j.e.l.nulla.⁊ facit ad questionem
decime imposite per papā:si eps trans
feratur ad aliam ecclesiam ante termi=
num solutionis(perceptis tñ fructib⁹)
an ipse decimam soluere teneatur vel
successor. Successio intestati cessat:cū
locus est successioni ex testamento.j.e.
l.q̄diu.quod equitas preferatur rigo=
16 ri.j.e.l.in oībus.†Si defert hereditas
duplici iure:vno repudiato remanet
aliud.j.e.l.quoties duplici.Error libra
rij in transcribendis instrumentis non
nocet.j.e.l.si librarius. quod filiusfa=
milias non possit acquirere:nec retine
re sibi pos.j.e.l.filiusfamilias abūdans
cautela non vitiat.j.e.l.non solent.nō
soluendo est qui nō defenditur.j.e.l.ne
mo dubitat.In dubijs recurritur ad=
mittendum.j.e.l.in ambiguis. Depor=
tatio aufert ea sola bona que habebat
deportatus tempore deportationis.j.
eo.ea sola in lucris prefertur prior tē=
pore.j.eo.l. quoties. vtrinsq̄ excusat
qui ignorat quantum soluere debeat.j.
e.l.non potest videri.⁊ ideo etiam excu
satur ab obligatione consignatione: et
depositione quot dies habeat mensis.
j.e.l.vbi lex.quod nemo de domo ex=
trahi debeat.j.eo.l.nemo ex domo.In
dubio prefertur fama.j.eo.l.in duob⁹.
quod libertas sit inextimabilis:et pul
chre de libertate.j.e.l.libertas.In qui=
bus casibus succurratur minoribus.
j.e.fere.Non est in culpa qui non pōt
prohibere.j.eo.nullum crimen. Quod
plus contineat in se minus.j.e.l.in eo.
in prin.qḋ facit ad questionē monaste=
rij:cui debebāt.xx.annua.si p.xl.annos
recipit sola.x.an possit petere integra.

xx.⁊ an emphiteota soluēs partē cedat
a toto vel a pte:vel a nihilo.⁊ an ꝑscri=
ptio inchoet a prio anno ꝑstatiōis vel
quolibet anno pro qualibet ꝑstatione.
17 †⁊ an ꝑscribens decimas antiquas pre
scribat ⁊ noualia.⁊ an vtēs iurisdictiōe
in certis articulis retineat in alijs.qḋ
q̄s nō admittat ad defendēdū lites alie
nas sine satisdatiōe.e.l.§.nemo.qḋ pu=
pill⁹ pati nō possit.e.l.pupill⁹.In dis=
iunctis sufficit alterū esse factū.ea.l.§.
vbi verba.In q̄bus casib⁹ succurratur
mulierib⁹.ea.l.§.fi.qn̄ dicat pupillus
proxim⁹ pubertati.j.eo.l.pupillū.qḋ ex
delictis nō teneant heredes.e.l.§.in he
redes.qḋ paria sint que ipso iure non
teneri:vel iuuari excep.j.eo.l.nihil in=
terest.qḋ in toto pars cōtineatur.j.e.l.
in toto.⁊ facit ad questionē:vtrū electo
res possint eligere vnū ex seipsis:⁊ ibi
de hoc plenissime quid seruet in obscu
18 ris.j.e.l.in obscuris.†An in liberatio=
ne debitoris:donatiōis cā facta vltra
summā legitimā:exigat insinuatio.j.e.
l.si q̄s obligatione.Qḋ met⁹ ⁊ vis sint
ꝯtria ꝯtctibus bone fidei.j.e.l.nihil con=
sensu.nō decipit q̄ ius publicū seq̄t.e.
l.§.j.qḋ bonorū possessor habeat loco
heredis.j.e.l.ꝑtor.qḋ creditor pmittē=
do pignus vēdi remittat ius suū.j.eo.
l.creditor.Qḋ ex plurib⁹ causis potest
res nobis deberi:sed nō nostra esse.j.e.
l.nō vt ex pluribus.Aliud est vendere:
aliud vendenti cōsentire.j.e.l.aliud.de
actis ⁊ gestis ⁊ delictis vniuersitatis.
ea.l.§.refertur.Et ibi est questio:an va
leat statutum factum: quod canonici
absentes nihil recipiant:cū esset con=
suetudo in ecclesia:qḋ tantū reciperēt
absentes sicut presentes.Cōditio hr̄ p
impleta:si remanet p eū in cui⁹ perso=
na deberet impleri.j.eod.l.iure ciuili.
19 †Que contra iuris rōnem introducta
sunt:non producuntur ad consequen=
tiam.j.eod.l.quapropter.quod facit:an
in statutis ⁊ cōsuetudinib⁹ que sunt ꝯ
ius:possit argui de similib⁹ ad similia.
⁊ an idem in maleficijs:⁊ in cōstitutio=
nibus Pape. Et an sacerdos dirigat
sponsalia de presenti.Et an episcop⁹ dis
pensare possit cū monacho trāslato ad

ecclesiam parochialem:vt cum illa pos-
sit obtinere beneficium non curatū.Et
an per parochianos possit ꝓscribi ius
presentandi rectorem in eorum paro-
chia.Itē an aduocatus monachus fa-
ctus monasterij multis debitis onera-
ti:possit de mandato vel licentia abba-
tis postulare in vtroqꝫ foro:vt ex eius
lucro monasterij debita persoluantur.
Qui potest donare ꝛ vendere.infra eo-
dem.cui ius est.an ex delictis detˀ actio
in heredem.infra eodē.l.penalia.ꝗ non
potest alienare:nec alienanti consenti-
re.infra eodem.l.cum quis.Nō potest
esse idoneus defensor aliene litis sine
satisdatione.ff.eodem.l.qui rem.Nō vi-
detur datum quod accipiētis non sit.ff.
eodem.l.non videntur data.Quādo in
diem iussus excuset.ea.l.§.qui iussu.et
qđ iuramētum subditorum delictis in-
telligitur.Et an debitores soluentes in
diem mandato ciuitati:id quod debe-
bant bannitis:sint liberati.Et an occi-
dens permissione iudicis:vel statuti cle
ricum bānitū/qui laicus putabatˀ/sit
excusatꝰ a pena quod bannitus sit reci
20 piendꝰ.ff.eo.l.a pena capiēda.†qđ factū
obscurū ex affectione faciētis interpre-
tationē recipiat.ea.l.§.quod factū est.
Damnū dat ꝗ dare iubet/dās aūt excu
satˀ:si habeat necesse parere.ff.e.l.is dā-
nū.Factū a iudice:quod ad eiꝰ officiū
nō spectat:ratū nō est.ff.eo.l.factū a iu-
dice.Et vide ibi delectabilē qōnē de sta
tuto epi/ꝗ excōicauit mulieres laicas
deferētes gēmas vel aurū/an valeat et
liget/ꝛ alias duas qōnes de iudice cu-
ius iurisditio extendebatˀ vsqꝫ ad.x.li.ſꝫ
ꝓnunciauit super.xx.an valeat saltē in
x.ꝛ de eo qui habebat iurisditionem in
xx.et cū peterentˀ sola.x.ꝓnunciauit in
xx.an valeat saltē in.x.qđ ꝗs nō oblige-
tur qꝛ ab alio sit recepturus qđ presta-
ret.ff.codē.l.nemo.Ideo obligatˀ ambi-
guum pactū cōtra quē interpretetˀ.ff.e.
l.in cōtrahēda.ꝛ an idē in vltimis volū
tatibus.Et an eps ad quē deuolutum
erat ius eligēdi abbatē in monasterio
sancti Stephani teneatˀ eligere de gre-
mio sancti proculi/cum ad id monachi
sancti Stephani tenerentˀ.ꝛ an idem in

patrono.quō intelligatˀ cōdemnatio in-
quantū facere pōt.ff.eo.l.in cōdēnatio-
ne.an qui tenetˀ restituere teneatˀ ad fru
ctus.ead.l.§.ff.vtilia.de materia more.
21 e.l.§.vnicuiqꝫ.†ꝛ an existētia conditio-
nis cōstituat quē in mora/ꝛ faciat com
mitti penam cōpromissi.ꝛ pulchras qō-
nes.Primam de statuto episcopi qđ pri-
uat beneficiatos ꝗ intra mensem titulū
sue institutionis nō fecerūt poni in me-
moriali episcopi.an excludat canoni-
cos ab electione/qui hoc facere omise
runt/qui tū tpe electionis eorū prebē-
das pacifice possidebāt.Secūda est an
post peremptoriū audiatˀ ꝗs opponens
cōtra canonicū/cui ꝓuisio facta est per
executorem.qđ dolo facit qui petit q̄ re
stituturꝰ est.e.l.§.dolo.ꝛ vide ibi de ma
teria petitorij ꝛ possessorij.Et an cōpro
missum factū in publice excōmunicatū
tanqꝫ arbitratorē valeat qui pōt facere
vt possit posse facere vtˀ/ꝛ ꝑ ꝯñs condi-
tionē implere.ff.e.l.qui pōt.ꝗs nō pōt re
pudiare qđ hr̃e non pōt.e.l.§.ꝙ ꝗs.Qđ
ꝗs nō debeat esse melioris conditionis
ꝗ̄ author suus.ff.e.l.in his.§.non dꝫ.an
possit cōcedi per magistratum ꝙ quis
propria authoritate capiat debitorem/
vel ingrediatˀ pos.ff.eod.l.non est singu-
lis.Quod infinita sit estimatio liberta-
tis eadē.l.§.infinita.qui in ius succedit
alteriꝰ eo iure vti dꝫ.ff.eod.l.qui in ius.
et an successor succedat in eadē sede:an
obstet exceptio excōmunicationis sin-
guli successoris.ꝛ quid de exceptiōe cō-
22 pensationis†ꝛ an successor actoris vel
rei possit cōueniri per rescriptū delega-
tionis re integra:quod petens non vi-
deatˀ in dolo si ignorat cām cur non de-
beat petere.eadē.l.§.nemo vr̃.cū princi
pale nō tꝫ:nec accessoriū.ff.e.l.cū princi-
palis.qđ facit ad qōnē talem/statutum
arctat doctores legētes qđ disputent et
qōnes in scriptis ponāt ad statiōes do-
ctorꝫ:priuilegiatus qđ nō teneretˀ dispu
tare.disputauit sed qōnē ad stationē nō
posuit/an incidat in penā statuti.ꝛ facit
an ꝑ cōtrariū actū vnicū ꝑdatˀ priuile-
giū.In obscuris fauetˀ libertati.ff.eo.l.in
obscura.qđ iussu alteriꝰ soluitˀ ꝓ eo est
quasi ipsi solutū esset/vel quasi ipse sol

uisset.ff.e.l.qd iussu.si nõ adeat heredi-
tas testm̃ soluit.ff.eo.l.si nemo.qd nullũ
esse põt nõ põt in obligationẽ deduci.ff.
e.l.qd nulli⁹ ex solennibus nihil est faci
le mutãdũ:nisi euidẽs sit eq̃tas.ff.eo.l.z
si nihil.impossibiliũ nulla est obligatio.
ff.eo.l.impossibilium.an citatus die fe-
riata teneatur comparere die sequenti
iuridica.z an annus ap.prosequẽde cur
rat ante interpositionẽ appellationis.
23 †z an cecus qui commisit maleficium/
ex quo debebat oculus erui/alio mem
bro puniatur.z an lex vel cõstitutio nõ
scripta liget cõtra facientes si penã ex-
cõmunicationis ↄtineat:hoc est/an scri
ptura sit de substantia legis.ꝙ vani ti-
moris nõ sit estimatio.ff.eo.l.vani timo
ris.peti nõ põt an̄ tp̃s qd inest expresse
vel tacite.ff.e.l.nihil peti.nõ decedit sine
liberis qui vxorẽ pregnantẽ reliq̃t.ff.eo.
l.si q̃s pregnantẽ.vbi est repugnãtia in
testamentis neutrũ vz.ff.eo.l.vbi repu-
gnãtia.qd facit ad q̃nẽ duorũ testõrũ:
si nescit qd pri⁹.Que rerũ natura ꝓhi-
bent nulla lege cõfirmant.e.l.§.j.pupil
lus nõ hz velle nec nolle:sine tutoris au
thoritate.ff.eod.l.pupillus.nec velle qd
euincit est in bonis nõ est.ff.e.l.qd euin
cit.an rescriptũ cõcessum defuncto iam
valeat.ff.eo.l.neratius.in indiuisibilib⁹
quilibet heredũ tenet insolidum.ff.e.l.q̃
in partes.iura q̃ trãseũt ad heredes re
ferunt ad tp̃s mortis.ff.e.l.oĩa ferre.ita
sunt heredes q̃ succedũt lõgissimo tp̃e
sicut qui immediate.ff.eo.l.qui p succes
sionẽ.expressa nocerent:nõ expressa no.ff.
eodem.l.exp̃ssa.de priui.ꝑsonalibus et
realib⁹.ff.eodẽ.l.priuilegia.in contracti
bus attẽditur honestas.ff.eodem semꝑ
in cõtractibus.facit nunquid teneat cõ-
ditio qua pater instituit filiũ sub condi
tione si religionẽ quã intrauit nõ profi-
teat alias instituit eum in.xxv.tantum.
quod dolus tutoris pupillo nõ noceat
ff.eod.l.neq͡ȝ interdicto.non potest dolo
carere qui precepto iudicis non obtem
perat.ff.eod.l.non potest.et ibi est mo-
dus citandi vniuersitatem z capitulum
vel collegium.z an minor aduersus de-
lictum restituatur seruus vsucapere nõ
potest quia nec possidere.ff.eodẽ.l.qui
in seruitutem.non alienat qui solum
possessionem omittit.ff.eo.l.non alienat.
24 †an vno actu interrũpatur consuetu-
do.ff.eo.l.nemo alieno.§.j.heres non hz
plus q̃ȝ defunctus.ff.eo.l.nemo plus.q
nõ facit qd facere dz videt facere aduer
sus ea.ff.e.l.q̃ nõ facit.mut⁹ habẽs intel
lectũ vr̃ rñdere si habeat intellectũ.ff.e.
l.vbi nõ voce.idẽ in surdo.sec⁹ in furio-
so.Fauorabiliores sunt rei q̃ȝ actores.
ff.e.l.fauorabiliores.facit ad questionẽ
de excõicato q̃ appellauit eadem die:et
dubitat vtrũ ꝓcesserit excõicatio vel ap
pellatio:z adducit de excõicato sub con
ditione q̃ desijt esse eo tp̃e existẽtis cõ-
ditionis de foro excõicãtis:an sit liga-
tus.nemo est est ꝓdo q̃ ꝓciũ numerauit.
ff.eo.l.nemo ꝓdo.q̃liter dicat ad heredẽ
ꝑuenisse.ff.e.l.cũ ꝓtor.creditor q̃ suũ re
cipit dolo nõ facit.ff.eo.l.nihil dolo.qd
in pari causa dicat ad heredẽ ꝑuenisse.
ff.e.l.cũ ꝓtor.et in delicto an melior sit
causa possidẽtis.ff.e.l.in pari.qd q̃liter
25 intelligat ibi videtet an ꝑditũ in ludo
repetat.z an dol⁹ dolo cõpẽset.z si res
indiuidua sit data partiz ex honesta cã
q̃ nõ est impleta/parit ex turpi repetat
tota/vel pars/vel nihil.z est argumẽta
bilis qõ.z allegata in ea.plures actiões
penales ex eadẽ re vna nõ ↄsumit aliã.
ff.cod.nunq̃ȝ actiones pro possessore hz
q̃ dolo desijt possidere.ff.e.l.q̃ dolo.z an
teneat directa vel vtili.z an vẽdẽs post
denũciationẽ sibi factã qd nõ vẽdat in-
cludat in hac regula.z quod remediuȝ
detur ↄtra tale denunciamẽtũ vẽdere
volẽti.an statutũ loquẽs de possessore
locũ habeat in eo q̃ desijt possidere.et
plene an statuta recipiant interpretatio
nẽ ꝙ imperitia culpe annumeret.ff.e.im
peritia.per seruos fit melior nostri cõ-
ditio nõ deterior.ff.e.l.melior.impossi-
bilia dari non possũt.ff.e.l.ea dari.bona
fides ꝓstat tm̃ quãtũ ꝟitas.ff.e.l.bona
fides.q auctore iudice ↄparuit bonefi-
dei possessor est.ff.e.l.q̃ authore.heredi
tas refert ad tp̃s mortis lz postea adea
tur.ff.e.cũ hereditas.ꝓteriti delicti esti
matio nõ crescit.e.l.§.j.p lit.ↄtesta.ꝑpe
tuãt actiões.ff.e.l.oẽs actiões.nõ vr̃ es-
se ꝑfecte alicui⁹ qd ei auferri põt.e.l.§.

ſ.abſentia reipublice cã nulli nocet.ſ.e.
26 abſentia.†cõtra rationẽ ꝯceſſum nõ ꝑ-
ducit ad cõſequẽtiã.ſ.e.l.qð cõtra vnũ
ꝑ ſolido duo heredes eſſe nõ poſſunt.e.
l.§.vni.qui tacet nõ fatet/nec negat.ſ.e.
l.q̇ tacet.qð qualiter intelligi debeat ibi
plene.⁊ vide q̇nq̧ qõnes ad materiã ꝑti
nentes.Prima/ſi aliquis fuit elect⁹ ad
dignitatem/⁊ ep̃s eo p̄ñte ⁊ tacẽte con-
tulit prebendã ſuã/poſtea caſſat eius
electio/an eam prebendã poſſit repete-
re.Scd̃a/ſi preſbyter p̄ñte ⁊ nõ cõtradi
cente quare votũ peregrinationis fecit
ꝙ dũ exeq̇ vellet ep̃s cõtradixit.ipſe t̃ñ
nihilominus iter arripuit:⁊ ep̃s eo ab-
ſente prebendã ſuã aliũ contulit:an re-
uerſus poſſit illã repetere.Tertia/eſt
de ep̃o qui fecit alienationẽ tacẽte ⁊ nõ
cõtradicente capitulo/an ſucceſſor poſ
ſit eã reuocare.Quarta/an religioſus/
tacente ⁊ non contradicente ſuperiore
ſuo/poſſit eſſe executor vltime volũta-
tis/maxime ad pias cauſas.Quinta/
eſt de ep̃o qui ſtatuit nullam alienatio-
nem rerum immobiliũ eccleſiarum fie-
ri poſſe:ſi ipſe emat a canonicis eccle-
ſie cathedralis ſit locus ſtatuto:⁊ ex ea
colligit in fi.an ep̃s poſſit cõtrahere cũ
eccleſia cathedrali/⁊ in contractu ipſo
ſibiipſi authoritatẽ preſtare/quod ob-
ſtat principalibus et ſucceſſorib⁹.ſ.eo-
dẽ.l.qð ipſis.⁊ ibi de vitiis realibus:⁊
quaſi realib⁹/⁊ perſonalibus:qð tem-
pus ſpectetur in ſtipulatione ⁊ legatis
vt valeãt ⁊ ſciat cui acquirant.ſ.e.l.nõ
omne qð licet.§.ſ.nemo videt frauda-
re eos qui ſciũt ⁊ cõſentiũt.ſ.eo.l.nemo
videt fraudare.facit ad qõnem/vtrum
ſi cõpromiſſum eſt in arbitratorem ſub
pena ⁊ pacto/quod nõ poſſit peti redu-
ci ad arbitriũ boni viri/ſi arbitrat ini-
qua poſſit nõ obſtãte pacto peti redu-
ci:⁊ qñ dolus ꝓſumat.⁊ an exẽptus cõ-
trahens in loco exẽpto/qui ꝓmiſit cre
ditori nõ declinare iuriſditionẽ dioceſa
ni ſi non ſolueret in termino/et de hoc
precepto ſuſcepit a dioceſano ſi citat⁹
nõ cõpareat poſſit per dioce.excommu
27 nicari.⁊ plene de materia:†an q̇s tenea
tur venire allegaturus priuilegiũ ſuũ/
factũ in ſeruitute/non ꝓdeſt liberto fa
cto.ſ.e.l.ꝙ q̇s ſemꝑ ſpãlia generalibus
inducit.ſ.eodẽ.l.ſemper ſpãlia.ꝙ qñ ve
rũ ſit ibi vide ar.ab effectu.ſ.eodẽ.l.cu-
ius effectus.Ex qua ꝑſona quis lucrũ
ſentit ei⁹ factũ preſtare dʒ.ſ.eo.l.ex qua
perſona.Et vide ibi qõnem de cã prima
delegata duobus.ſecũda duob⁹ vtriſq̧
ſimpliciter ⁊ ſub nolb⁹ dignitatũ mor-
tuo vno.Ex primis qui prelatus erat
duarũ eccleſiarũ diſſoluitur vno ⁊ duo
ſubrogantur.Itẽ mortuo vno ex ſecun
dis/dignitas per papã diſpẽſatiue ſuꝑ
vtraq̧ tenenda collige confertur.Que-
ritur de his cauſis qui ſint iudices:par
cauſa eſt poſſidẽtis ⁊ eius qui dolo de-
ſiit poſſidere.ſ.eodẽ.l.parem.⁊.l.nemo
damnũ facit.niſi qui facit quod facere
28 ius nõ hʒ.ſ.eo.l.nemo.†ols violẽtia ca
dit ſub.l.iul.de vi publi.vel priua.ſ.eo-
dẽ.l.hoc iure.fallit in inq̇etatiua vt ibi
dixi.deiicit q̇ mãdauit:iuſſit vel ratũ ha
buit.eadem.l.§.deiicit.Et vide ibi que-
ſtionẽ.An defenſio homicide ꝓſit man
datori.ratihabitio retro trahitur ⁊ mã
dato cõparatur.e.§.de qua regula vide
ibi plene.heredes ex dolo in contractu
commiſſo tenentur inſolidum.ea.l.§.in
cõtractib⁹.⁊ vide ibi plene.inferre qui-
buſcũq̧ modis obligamur.iiſdem in cõ
trariũ actis liberamur quibuſcũq̧ mo-
dis acquirimus.In contrarium actis
amittimus.⁊ ideo aio ⁊ corpore acqui-
ritur ⁊ amittitur poſſeſſio.ſ.l.fere.in pa
ri delicto potior eſt cauſa poſſeſſoris/⁊
contra doli exceptionem non datur do
19 li replicatio.ſ.e.l.cum par.⁊ facit †qð ſi
cõtra aliquem actorem opponatur ex-
ceptio bãni excõicationis/vel quod nõ
ſit eſtimatus qð nõ poſſit de talibus re
plicare contra reum.penam petere põt
qui in illam nõ incidit.e.l.§.illi.et facit
ad penas compromiſſi ⁊ pacis non ſer-
uate.quod qui primo incidit in penam
nõ poſſit ab alio poſtea petere.factum
ſuũ cuiq̧ non aduerſario nocet.ſ.e.l.fa-
ctum.nõ vr̃ vim facere:qui ſuo iure vti
tur ⁊ ordinaria actione experit.e.l.§.nõ
vr̃.in penis benignior ſit interꝑ̃tatio.e.
l.§.l penalib⁹.⁊ ibi notabilis gl.⁊ an in
penalibus ſit licitũ arguere de ſimilib⁹
ad ſimilia.⁊ an ſuſpẽſus ad tertiũ ſi no-

pam penam suspensionis incurrat/habeat tēpoꝝ concursum vel nouū tp̄s. et qđ dānatus ad amputationē manus: si habet vnā aridam illa debeat amputari. et an penis que ipso iure infligūtur a iure teneatur qui cogitauit et egit sed non perfecit. inimic⁹ nemo cogitur rem defendere. ſ. eodem. l. inuitus. cui damus actionem fortius excepit. eadem. l. §. cui damus. et vide ibi plene: et vide questionem: an ecclesia prescribat rem laici spacio. x. annorum qui succedit in locum alterius sibi nō nocet quod illi nō nocuisset

30 set † et plerūq; eadem est causa emptoris et authoris. ſ. eadē. l. §. cum quis. quod cuiq; pro eo prestat/inuito non tribuit. eadem. l. §. quod cuiusq;. in non atrocioribus/seruis/dn̄o et tutori parere potest impune. ſ. eodem. l. ad ea. et ibi plene que crimina dicantur atrociora: et que non. qui dolo desijt habere perinde est acsi haberet. e. l. §. semper. successor tenetur ex dolo in cōtractu cōmisso. e. l. §. in cōtractibus. quoties nihil sine captione inuestigari potest eligitur quod minus habet iniq̄tatis. ſ. e. l. q̄ties. nihil in testamētis spectat initium. ſ. e. l. oīa que ex testamēto. omnis diffinitio in iure periculosa: et parū est ꝙ subuerti nō posset. ſ. e. l. om-

31 nis diffinitio. Et ibi not. † quod insistendum est regule sicut correctio. et ibi sunt alique regule que nō fallūt. et an pater inuitus cogatur filiū emācipare vel econtra. damnum quod quis sua culpa sentit sibi imputet. ſ. eodē. l. quod quis. quod facit quod victus victori non teneatur ad expensas cōtumacie. et vide questionē an fideiussor repetat vsuras solutas a debitore. min⁹ est habere act. q̄ rem. ſ. eodem. l. minus est, obligatus fisco vendicare/alienare/et seruitutem imponere potest. ſ. eodem. l. plerunq;. et ibi an rei que subiacet restitutioni possit fieri alienatio. locupletari nō debet quis cum aliena iactura. ſ. eodem. l. iure naturali. et vide ibi plene de hoc: et quid sit iactura. et plenissime de materia seq̄strationis: res iudicata p̄ vitate habet. ſ. eodem. l. res iudicata. non potest videri desijsse habere qui nunq̄ habuit. ſ. eodem. l. non potest. seruitus morti equiparat. ſ. eodē. l. seruitus. institutio ab initio inutilis nō conualescit tractu tp̄is. ſ. eodē. l. q̄ ab initio. seruus reipublice causa abesse nō potest. ſ. e. l. vlti.

1 Beneficium ecclesiasticum non potest sine canonica institutione obtineri.

2 Monachus habitū deferens coopertum an sit apostata.

3 Beneficium principis debet permanere: et an cessante cā cesset effectus.

4 Coronatio imperatoris an sit necessaria et de tp̄e cōpilatiōis libri sexti decretaliū.

5 Opponens exceptionem an censeat cōfiteri intentionem actoris.

6 Impetrans beneficiū an teneat facere mentionem de vacatura quā expectat.

7 Concessio generalis nō cōtinet ea que in specie quis nō esset concessurus.

8 Verisimilius in obscuris inspicitur et quod plerunq; fieri consueuit.

9 Restituere an teneat q̄s in foro cōsciētie id qđ accepit propter represalias.

10 Contractus vel res oīs p̄ quācūq; causam contrahitur per eandē dissoluitur.

11 Promittens nulli vēdere nisi mihi per me cogi pōt ad vendendum.

12 Peccatum de iure ciuili an tollatur p̄ restitutionem rei.

13 Cōpaternitas an cōtrahat p̄ pcuratorē et ꝙ p̄sumat ignorātia nisi pbet sciētia.

14 Doctor vel rector ciuitatis et scriptor an possit seruire p̄ substitutos.

15 Testamētū i quo sunt v̄ba derogatoria an possit reuocari gn̄ali reuocatiōe &c.

16 Ratum hr̄e nō potest q̄s quod suo nomine nō est gestum.

17 Legitimatio superueniens an preiudicet iuri primogeniture.

a 1 Beneficiū. a † Bn̄ficium ecclesiasticū nō pōt sine canonica institutione obtineri. vide plene. ſ. eodē. l. bn̄ficiū. et ibi de inuestitura: et de q̄onibus hoc. e. no. per Dyn. et an clericus teneat osten

Beneficium. Adde ad hūc tex. no. per Jo. an. et Pe. de anc. hic. et vide addita dn̄i mei boherij ad Dy. h̄ vbi pulchre loquitur.

dere titulū sue institutiōis.ꝛ an execu-
toꝛ datus per papam ad ꝓuidendū:pos-
sit ꝓuidere de bñficio ad papā deuolu-
to ꝑ cōciliū lateranē.in legē cōmittit q̄
verba amplectitur:ꝛ ↄtra legis nititur
volūtatē.ꝟ.e.certū est.ꝛ vide ibi plene et
a qōnem monachi deferētis habitū coo-
pertū an sit apostata cū quid prohibet
ꝛ oia que sequūtur ex illo.ꝛ vide ibi ple-
ne:ꝛ de regula:ecōuerso vno concesso
oia concedi ꝑ que ad illud ꝑuenit.ꝛ vi-
de ibi qōnem:an concesso per priuilegiū
alicui de aliis ꝓhibitis qđ possit audire
ius ciuile.ꝛ in eo libere studere liceat et
doctorari vel docere:ꝛ de significato
hui⁹ dictionis legere:an referat ad do-
ctorē vel discipulos.ꝛ de significato ver
bi studere:ꝛ verbi libere:quid importet.
cū q̄d vna via ꝓhibetur:ad id alia nō dꝫ
admitti.ꝟ.eo.cū quid vna.ꝛ vide ibi qō-
nem an instrm ↄfectum per procuratorē
in fauorē dñi:ꝓductum in iudicio fidem
faciat.ꝛ ibi de ꝓbatiōe viue vocis ꝛ mor
tue qđ nō est a qōnib⁹ inchoādū.ꝟ.e.cuꝫ
in contēplatione.ꝛ ibi de materia qōnuꝫ
b †beneficiū principis decet esse mansurū.
ꝟ.eo.decet.vbi tractatur de causa cessan
te an cesset effectus.ꝛ ibi est qō an con-
secutus immunitatem ex numero.xii.li
beroꝝ vno mortuo illam perdat.deli-
ctum persone non dꝫ in dānum ecclesie
redūdare.ꝟ.e.delictum ꝑsone.ꝛ vide ibi
qōnē de clerico excōicato an eū percu-
tiens sit excōicatus ꝛ an percutiens mo
nachū bigamū:ꝛ an vno ↄtextu inferens
clerico plures ictus:vel plures clericos
percutiens incurrat pluries snīam excōi
cationis vel semel tm̄.de idibus nonis
ꝛ similibus vide.ꝟ.eo.datū Rome.ꝛ de
Roma.ꝛ cū priuilegiis ꝛ de modo scri-
bēdi ꝑ papā coronatū ꝛ non coronatū.ꝛ
an coronatio sit de necessitate in impera
4 tore.†de tꝑe compilatiōis libri sexti ꝛ de
creti.ꝛ de tꝑe plurium ↄciliorum ꝛ apparat⁹
Ac.ꝛ qñ incipiāt ligare constitutiones
papales.ꝛ de mō scribendi ꝛ stilo rescri-
ptorum papaliū ꝛ imperialiū:ꝛ de indictio
ne an sit de substantia instrorum vel rescri
ptorū:ꝛ si non cōcordet cū annis dñi an
vitiet.An offendēs in vno sit oim reus.
ꝟ.e.l.defleat.qđ facit an testis falsus in

vno sit falsus in oib⁹.cert⁹ nō dꝫ certio-
rari.ꝟ.e.l.eū q̄ cert⁹.qđ facit:an denūcia-
ri debeat vēditori sciēti vel similib⁹.ꝛ ibi
est qō si vn⁹ ex duob⁹ delegatis ꝓcedat
5 altero nō excusato:vere tñ impedito:an
teneat ꝓcessus:an obiiciens except.vi-
deat cōfiteri de intētione actoris.ꝟ.eo.l.
except.obiiciēs.ꝛ vide ibi qōnē:an q̄ ob-
iicit cōtra rescriptū ꝛ ↄ intentionē acto-
ris dicat ꝓponere dilatoriaꝫ vel perem
ptoriam.ꝛ an rñdens libello cū protesta
tione qđ nō intēdit litem ↄtestari faciat
lit.cōtest.ex eo non debet quis fructum
cōsequi qđ ausus est impugnare.ꝟ.eo.ex
eo.ꝛ ibi est questio an iudeus:paganus
vel hereticus leuās aliquē in baptismo
ↄtrahat cognationē spūalem.dubia in-
terpretantur in benigniorem partem.In
maleficiis manifestis que bono aīo fieri
non possunt:secus.ꝟ.eo.estote misericor
des.frustra quis postulat sibi fidem ser-
uari ab eo cui nō seruat.ꝟ.e.frustra.ꝛ est
qstio ibi:si duo sibi tenentur vicissim q̄s
primo debeat offerre.Item an veniens
contra pacem possit petere penam ab
aduersario postea ↄtrafaciente.ꝛ an qui
promisit pacē seruare:vel aliquem non
offendere realiter vel personaliter:sub
pena incidat in eam si vulneret fratrem
vel adulteret vxorem.ꝛ an si auctoritate
te statuti offendat:tamen postea banni-
tum:de ignorantia facti ꝛ iuris an ꝛ quā
6 do excuset.ꝟ.eo.l.ignorantia.†Et ibi ha
bes an impetrans beneficium teneatur
facere mentionem de vacatura quā ex-
pectat.Quod in alternatiuis sit debito-
ris electio:ꝛ sufficiat alterum impleri.ꝟ.
eo.in alternatiuis.ꝛ ibi an valeat appel
latio alternatiua ad archiepiscopuꝫ vel
papam.an tempus a legē datum possit
prorogari vel minui.ꝟ.e.indultum.ꝛ an
possit prefigi terminus ad omnes exce-
ptiones proponendas.ꝛ an legitima iu-
re nature possit tolli vel minui ꝑ statu-
tū.ꝛ an monacho recepto ad mādatū le
gati authoritate apostolica deꝫ monaste
rio tꝑs ꝓbatiōis de infamia.ꝟ.e.infami-
b⁹.ꝛ ibi de significato hui⁹ dictiōis por-
ta.ꝛ an īfamis vel excōicat⁹ possit docto
rari.ꝛ an bānit⁹ possit ad dignitatē eligi:
maxie ī alia ciuitate.ꝛ si opponat electo

vitium illegitimitatis vel etatis: quis
7 probet ibi plenissime† qd in generali cō
cessione non veniat que quis non esset
in specie concessurus. j. eod. c. in genera
li. ⁊ cas⁹ multi sūt vbi fallit regula. ⁊ de
materia protestationū quod in iudicio
nō sit accepta acceptio personarū. j. eo.
c. in iudicio plene. ⁊ ibi multas signifi-
cationes de verbo iudicij. Item vide
ibi de actore ⁊ reo ꝑuilegiatis de certo
iudice. Item si concessum sit priuilegiū
ecclesie collegiate super prescriptione:
vtrū prelatus possit vti priuilegio con-
tra capl'm. vel econtra. et an priuilegia-
tus possit vti priuilegio contra priui-
legiatum. ⁊ an priuilegiū cōcessum vni-
uersitati vel collegio tr[an]seat ad singula
res successores vniuersitatis vel col-
legij. in malis promissis fidem non ex-
pedit obseruari. j. codē capitulo. in ma-
lis. et ibi de significato verbi Fides. et
de eo quod expedit/licet/vel decet. et
an scholaris qui iurauit nō recedere si-
ne licētia creditoris sit periurus/si re-
cedat reuocatus per patrē vel episcopū
quando est clericus. et si semel habuit li
centiam an reuersus iterato petere de-
beat. quod iure communi melior sit cō-
ditio prohibētis. j. codē. c. iure commu-
ni. ⁊ ibi de ꝑsentato a laico ⁊ clerico pa-
8 tronis. † quis preferatur/qd in obscu-
ris inspiciatur verisimilius/⁊ qd plerū-
qꝫ fieri consueuit. j. eodem inspicimus
in obscuris quod indignum sit/et a Ro
mane ecclesie cōsuetudine alienū/ꝓ spi
ritualibus homagium facere. j. eodem.
l. indignum. quod quis nō debeat alte-
rius odio pregrauari. j. eodem. ca. non
debet. et ibi an valeat statutum ꝙ pater
teneatur pro filio/vel quod teneat par
tem filio delinquenti assignare publicā
dā/ vel deguastandā. ⁊ an ꝓpter delictū
patris priuetur filius feudo. ⁊ qd vnius
delictum quādo erat defectum in alio. ⁊
an lata sententia interdicti in consilia-
rios vel vniuersitatē absentes vel ꝯdicē
tes sint ligati. ⁊ si Bononiēsis spoliat⁹
est in diocesi Florētina/⁊ habuit repre-
salias a cōmuni Boñ. ꝯtra Florētinos
⁊ cepit vnum Florētinum a quo exegit
9 estimationē prede sue† an saltē in foro
cōscientie restituere teneatur. et plene
ibi de materia represaliarū. quod iura-
mentum contra bonos mores nō obli-
get. j. e. c. non est obligatorium. ⁊ an ab-
bas q̇ cōuētū fecit statuit/quod qlibet
monachus haberet annuatim. x. pro ve
stib⁹/vel alia causa/illud statutum sol⁹
possit reuocare/et non dare pecuniam
monachis/quod non prestet impedimē
tuꝫ/quod de iure non sortitur effectū. j.
eo. c. non prestat. ibi plene. ⁊ an matri-
monium solutum per consanguinitatē
vel quia mulier nō cognita religionem
profitetur/rumpat sponsalia de futuro
prius a viro ꝯtracta. ⁊ an sufficiat qd fieri
de facto/licet de iure nō teneat qd odia
debeāt restringi ⁊ fauores ampliari. j. e.
c. odia. ⁊ an canonici qui eligunt scien-
ter episcopuꝫ mutilatum/vel bigamū:
vel excommunicatū/incurrāt penas ꝑ-
uationis ⁊ suspensionis fm̄ formam cō-
10 cilij lateran. † quod omnis res per quas
cunqꝫ causas contrahitur per easdem
dissoluitur. j. eo. c. omnis res. quod pos
sessor malefidei vllo tēpore nō ꝑscribat.
j. eodem. c. possessor. ⁊ vtrum errans in
iure ⁊ facto simul dicatur bonefidei. et
an sufficiat ab initio bonafides. ⁊ an in
seruitutibus sit necesse titulum allega-
re: ⁊ an in ꝑscrip. vsuf. vel libertatis ali
cui⁹ seruitutis. ⁊ an in reb⁹ mobilib⁹ ec-
clesie ꝓcedat vsucapio. ⁊ vtrum Titius
prescribens rem Sempronij malafide
spacio. xl. annorum/possit dictam rem
defendere ꝯtra ipsum Semproniū sine
peccato: si ipse Sempronius eā repetat.
⁊ quid sit prescriptio: et vtrū sit contra
ius naturale. vtrum ꝑscriptio iuris ca
nonici debeat esse alia/⁊ distincta a pre
scriptione iuris ciuilis. ⁊ vtrū ꝑscriptio
acquirat dn̄ium. ⁊ vtrū ꝑscribēs malafi
de sit cēsendus simul raptor/vel in qua
specie peccati loceť. ⁊ vtrū teneať ad re
stitutionē sicut raptor: ⁊ vtrū malafides
supueniēs/prescriptione cōpleta/obli-
get ad restitutionē in foro cōsciētie. qd
peccatū nō remittitur nisi restituatur
ablatum. j. cod. c. peccatū. Et ibi de si-
gnificato dictionis nisi qd facit ad que-
11 stionem †: si aliquis promisit non ven-
dere nisi mihi ⁊ an mihi ꝯpellať vēdere.

⁊ ad similes questiones.⁊ an quesita ꝑ
excommunicatos tempore excommu-
nicationis teneantur restituere.⁊ an q̄
dedit executorem ad emendanda sua
foris facta: possit talis executor solue-
re creditoribus: quorũ termini solutio-
num lapsi erant.⁊ de significato huiꝰ
ꝟbi foris facta.et an sufficiat restitutio
male ablatorum sine correctione vel
contritione.⁊ an qui tenetur restituere
teneatur eatenus tantum ne egeat: an
insolidum.Et quid si ꝓpter pauperta-
tem nihil potest restituere.⁊ an et qua-
liter sufficiat remissio eius: cui est resti-
tutio facienda.Et an cõtractꝰ vsurariꝰ
sit permissibilis aliquo modo: vel pro-
pter malum vitãdum: vel propter bonũ
quod inde sequatur: q̄d sit vsura: in qui
bus rebꝰ cõmittatur: vtrum contractꝰ
vsurarius sit vitiosus: ⁊ malitiosius ex
natura rei.vtrum concedi possit vsura
aliquo casu: ⁊ vtruꝫ ius ciuile discordet
in vsuris a iure canonico: an concordẽt
q̄d peccati venia non detur nisi corre-
12 cto.ꝭ.eo.c.peccati venia.† Et de signifi-
cato huiꝰ dictionis venia: ⁊ an per rei
restitutionẽ tollat̃ peccatũ de iure ciui
li.quod pluralis locutio duobus sit cõ-
tenta.ꝭ.eodẽ.c.pluralis.⁊ q̄d resoluitur
in singularitates.⁊ q̄d sic: fiat vinculo
plurimorũ: requirãtur saltẽ tres.⁊ an
ꝑ duos testes reprobari possit instrumẽ
tum.Et si iudex super duobus libellis
vno cõtextu cõdemnauit reũ: ⁊ reus vni
cam appellationẽ interposuit.an videat̃
appellasse ab ambabus sentẽtijs: an ab
vna tm̃.Et si ab vna a qua q̄d quis põt
per alium quod potest ꝑ seipsum.ꝭ.eo.
c.põt q̄s.et vide multos casus: in qui-
bus licet alieno nomine quod non licet
13 proprio † ⁊ an compaternitas contraha
tur per procuratorem.q̄d ignorãtia pre
sumatur: nisi probetur scientia.ꝭ.eodẽ
presumitur ignorãtia.⁊ an preualeat re
ceptio testũi facta ꝑ citationẽ ad domũ.
⁊ plene de ipa citatiõe ad domũ: q̄d ea
q̄ ꝯ ius fuerint irrita sint.Et q̄d i male-
ficijs.vide q̄õnẽ de sponso: q̄ sponsaꝫ de
ꝑsenti i monasteriũ igressaꝫ: ⁊ ꝓfiterivo
lẽtẽ violẽter rapuit: ⁊ corrupit: si postea
ꝓfiteat̃ an possit eaꝫ repetere: q̄d q̄ mer
cat̃ ꝯ iura ꝑsumat̃ bonã fidẽ nõ habere.
ꝭ.eo q̄ cõtra iura.⁊ q̄õneꝫ de rectore: pa
rochialis ecclesie qui detinuerũt aliã
parochialem tanq̃ vnicam ⁊ annexã:
nemine ibi instituto rectore: ꝑ tantum
tp̃s cuiꝰ memoria nõ existit: an possint
licite retinere.qui facit ꝑ aliũ perinde
est ac si faceret per seipsum: q̄d verũ est
iuris fictiõe.ꝭ.eod.qui facit ꝑ aliũ: ⁊ an
delegatꝰ ab alio q̃ a principe: cum spe-
ciali mandato subdelegandi: possit sub-
delegare.an doctor qui ꝓmisit docere:
14 rector ciuitatis q̄ ꝓmisit regere: † scri-
ptor qui promisit scribere possint per
substitutũ eque bonũ seruire.⁊ an idẽ
in vasallo.q̄ prior est tempore: potior
est iure.ꝭ.eo.qui prior.Et hic tãgit Jo.
an.in nouella pulchramq̄ questionẽ por
rorum: cui parochie debeatur decima
porrorũ natorum ⁊ seminatorũ in vna
parochia: ⁊ postea plantatorꝫ in alia.q̄d
non lꝫ alicui suo nomine: alieno non li-
cet.ꝭ.codẽ.q̄d alicui.Et vide pulchram
questionem.vtrum nõ habens vocẽ in
caplo: ex defectu ordinis: vel q2 sit ex-
cõicatus: vel ex alia cã possit esse ꝓcu-
rator habẽtis vocẽ in caplo ad elec.vel
in alios tractatꝰ capituli.q̄d ob gratiã
alicui cõcedit̃ nõ est trahẽdũ in eiꝰ dis-
pẽdiũ.ꝭ.e.q̄d ob gratiã.⁊ vide q̄õnem
de ep̃o translato: vtrũ vacet prior di-
gnitas eo ignorante: ⁊ anteq̃ cõsentiat.
q̄d semel placuit amplius displicere nõ
15 potest.ꝭ.e.q̄d semel.⁊ ibi vide: † an testa
mentũ habẽs verba derogatoria possit
reuocari generali reuocatione.an sit
necessaria reuocatio specialis: ⁊ q̄d si
testator iurauit non mutare.in sequen
ti regula: vide de scãdalo: in alia: q̄d ne
cessitas nõ hꝫ legẽ: ⁊ q̄d sit similago: in
sequenti.ꝙ latenter: metu: vel vi facta
nõ tenerẽt: in sequenti.q̄d sit sacrilegiũ:
in sequẽti.de timore filiali et seruili.et
16 an timore † bonũ faciẽs: meritũ ꝑdat: in
sequenti.ꝙ nõ excusat̃ pastor: si lupus
comedit oues eo inscio: ꝙ q̄s nõ potest
hr̃e ratũ nõ suo noĩe gestũ.ꝭ.e.ratũ q̄s.
⁊ vide ibi quatuor pulchras q̄ões ad
materiam q̄d semel deo dedicatur: non
sit transferendum ad vsus humanos.
Itẽ quod impossibile reputatur: quod

non potest expediri nisi per vnum. quod est notabile. et vtrum papa possit dispensare cum monacho ex causa: qui contrahat matrimonium. quod semel malus semper presumitur malus. s. eo. semel malus. et facit ad questionem tabellionis conficientis vnum instrumentum falsum: an per hoc alia reputentur falsa. et an crimen seu delictum possit probari per instrumentum. quod sine culpa nisi subsit
17 causa nullus puniatur. s. e. sine culpa. et vide questionem vtrum legitimatio superueniens natiuitati legitimi eidem preiudicet in iure primogeniture: quod sine possessione prescriptio non procedat. s. eo. sine possessione. et an ad prescriptionem sit necessaria ciuilis et naturalis possessio. an altera sufficiat. et an ecclesia obiiciens prescript. episcopo quarte non solute probet negatiuam. et plene de probatione ipsius negatiue. quod vtile non vitiatur per inutile. s. eodem. c. vtile. et an scriptum simul impetratum pro excommunicatum et non excommunicato in nullo valeat: an in toto an pro parte non excommunicati tantum.

1 Regula est pluriu rerum compendiosa narratione facta traditio.
2 Testis deponens falsum super vno articulo an dicatur falsus in omnibus.
3 Indefinita an equipolleat vniuersali.
4 Casus excepti sunt similes illis qui comprehenduntur sub regula.

Regula Est pro declaratione huius. l. et glo. vide quod no. per Dynum et Jo. mo. Car. ex eodem titulo in pe. lib. vj. et per Joan. andr. super rubrica. et quod dixi. s. proxi. et diuisionem collige vt in glo. et dic: regula est. s. verborum conceptio. que rem. etc. Et expone: que rem. i. dispositionem iuris dispersam in diuersis casibus: per modum singularitatis positis: in quibus est eadem ratio breuiter enarrat idest per modum generalitatis compendiose tradit. Ja. vel dic: que rem. i. ius constitutum. In singularibus casibus breuiter enarrat. i. per modum generalitatis compendiose ducit ad regulam. Old. ibi que est. s. 1

alibi per particulares leges: seu casus diffusa. Cy. quasi dicat rerum variarum alibi comprehensarum. Jac. ibi enarrat dic enarrat non vt ex regula etc. Cy. Ibi: ius sumatur. s. incipiat: siue primo: dicitur. Jac. Quare dicatur ex tali regula non constituit ius de nouo: etiam in his casibus in quibus regula locum habet. Dy. Ibi sed ex iure quod est. s. in aliis casibus singularibus constitutum. Dy. seu aliis legibus diffusum. Jac. Ibi breuis rerum. i. iurium aliarum singulariter constitutorum. Dyn. vel i. veritatum alibi comprehensarum. Jac. Ibi tradit. quasi dicat non ius ex ea generatur. Dy. et Ja. ibi quasi cause. Exponit glo. et rationes: nam rationem in vno redditam pluribus aliis: in quibus eadem equitas versatur attribuit. Sed hoc est contra tex. quia tunc regula esset extensio: et textus non ponit quod sit extensio: sed iunctio: siue coniunctio. Et ideo expone causa coniunctio. i. rationes plurium casuum diuersorum: ad vnum finalem effectum tendentium: ad generalem regule dispositionem reducit. Dyn. ibi: simul. i. statim. postea. Old. ibi viciata est. i. casu aliquo fallit. Dyn. scilicet per exceptionem. ibi perdit officium: scilicet quo ad illos casus in quibus perdit et fallit officium coniungendi. non enim coniungit illos casus in quibus fallit: cum aliis casibus in quibus eadem ratio vertitur. Dy. vel dic perdit officium in exceptis tantum: non in aliis: nam officium suum est diuersos casus in quibus sit eadem ratio simul coniungere: vt vniforme ius sumatur in eisdem. Sed cum exceptio habeat contrariam rationem a iure regulari non potest regula coniungere sibi: vt idem ius cum regulari stetur in ipsa exceptione sed potius ius contrarium. Jacobus. qui in idem recidit cum Dyn. aliter etiam diffinitur regula secundum Jaco. regula est plurium rerum compendiosa narratione facta traditio. et no. in glo. s. de legibus. l. nam et demosthenes. sed secundum grammaticos regula est multorum similium coniunctio. hic autem accipitur regula iuris pro existentis generalis traditio. vel secundum Card. in procemio huius titu. regula iuris est dictorum permanensque corrigens bonum et equum breuiter comprehendens. 2 Et allegatur hec. l. in fi. quod si testis deposuit super pluribus articulis. et in vno falsum dicat vtrum sit falsus in omnibus et posse.

adduci p ⁊ cōtra.si enim dicamꝰ regu-
lā falsificari p except.facit quod reddat
falsus.In olbus si dicamꝰ regulā corro
borari p exceptionē nisi in exceptuatis
faceret p alia opinione.de hoc not.ix.
dist.c.ad sacras.⁊ extra de testi.c.in p-
sentia.alias incipit in nostra.⁊ plene di-
xi.C.de transac.l.si ex falsis.in gl.j.ibi ni
hil tā.⁊.ff.de priua.delict.l.nūq̄.⁊ de ac
quiren.re.do.l.nūq̄ nuda.Exēplū autē
gloss.nō valet q̄ nihil nō est aduerbiū
5 sz nomē.Dy.ibi eius est velle † ⁊ sic pa-
tet indefinitā equipollere vniuersali qđ
an sit verū.indistincte dic vt not.p Dy.
in pemio huiꝰ tit.li.vj.⁊ dixi.ff.sup ru-
brica.ibi pluribꝰ naturaliter hoc dicit
ad differētiā adiectiui qđ pluribꝰ acci-
dentaliter cōuenit secūdū eandē signifi-
cationē.vt albus ibi scđm eādē signifi-
cationē hoc ad differētiam ppriū nois.
Oldra.vt subijcit ibi.j.eodem in toto.⁊
ff.de penis.l.sanctio legum.Dynus.ibi
statutis iam in.l.scilicet condita ante re
gule traditionem.Dy.ibi eadem equi-
tas attribuit scilicet per extensionem
extendendo ius statutum ad alium ca-
sum vbi esset eadem ratio.sed hec opi-
nio Jo.non est bona cū iam de nouo sta
tueret in casu extenso quod esset cōtra
hanc.l.Oldra.vt et dixi in expositione
textus.super verbo quasi cause.ibi oc-
cupanti concedantur.hoc non proce-
dit.quia hoc non esset coniungere.sz di
ctum in vno ad aliud simile extendere
quod per regulam non fit cum ius non
statuat sed statutum recitet.Dy.ibi sed
Placen.hanc approbat.Dy.ibi plures
cause.id est plures casus in quibus est
eadem causa siue ratio.Jaco.ibi in re
sacra vel religiosa.Et ratio patet vt no-
ta.ff.de acqui.re.do.l.iij.Dyn.ibi.Jo.
dixit tn dic vtrunq̄ bene dixisse diuer-
sis respectibus.nam Jo.habuit hunc
respectum exceptiones non sunt de re-
gula id est in except.non statuitur idem
ius quod in regula.Placen.autem in-
4 tellexit quantum ad similitudinem † q̄
casus excepti sunt similes casibus qui
cōprehēdūtur sub regula:q̄ si nō essent
similes non dicerētur false in eis regu-
la.Et ita patet q̄ q̄libet scđm suū respe

ctū bene dixit Dyn.de hoc vide plenꝰ
per eundem Dyn.in proemio huius ti.
lib.vj.versi.circa quintum.dn̄s autem
Azo in apparatu suo vituperat opi.pla
cen.dicens quis esset ita inops mentis
vt quod regula expressum exciperet in
regula diceret positum.sed persecutor
fuit Plac.Et eiꝰ opinio saluari potest vt
dixi.est etiā bene notandum qđ licet ex
ceptio confirmet regulam in non exce-
ptuatis non tamen eam ampliat vel ex-
tēdit vt sub ea comprehendantur alij
casus:qui sui natura non cadunt sub re
gula:vt colligitur plene dixi.ff.de vsuf.
leg.l.gn̄ali.§.vxori vsus.⁊ de fundo istru
cto.l.q̄situ.§.idem.rn̄de domo istructa.
1 Conditio feminaruz deterior est q̄
masculorum.
2 Mulier an possit constitui executrix ⁊
commissaria in vltimis voluntatibus.
3 Mulier an excuset a muneribꝰ mixtis.

Emine. Ex lege ista colli
1 git † quod deterior est cō
ditio feminaruz q̄ mascu
lorū.Et notantur plures
alij casus.ff.de sta.ho.l.in
multis.⁊ multi alij in Spe.de procura.
§.j.qui tracti fuerūt ex libello de fugiti
uis rubrica contra procurato.ver.pre-
terea scire debes.Et ibi etiam notantur
aliqui casus in quibus melior est con-
ditio feminarum.et de hoc etiam not.p
Azo.in summa insti.de libertinis.§.fi.
et.j.eodem.l.in eo.quod plus.§.fina.
in gl.nec iudices ordinarij vel delegati.
⁊ qđ dicit procuratores dic in iudicio.
nā ad negocia pōt esse.vt hic in gl.no.⁊
est expssuz.ff.ad trebel.l.mulier.secūdo
licet gl.nō alleget an possit eē arbitrix.
vide.C.de arbi.l.fi.⁊ extra.c.dilecti.cū
ibi notatis.¶ In gl.ibi ad hoc vltimū:
id est ad id qđ de procuratore hic dicit
in textu.Dy.ibi censeri priuatum et ve
2 re priuatū est.vt.j.dicet.Dy.in fi. † Sz
nūquid mulier possit esse commissaria
seu executrix vltime voluntatis:dic
quod sic quo ad distributionem rerum
defuncti in pias causas:vt.ff.de adi-
mendis lega.l.filio.§.mater.⁊ de admi.
tuto.l.titium ⁊ meuium.sed quo ad agē

dam ꝯtra debit orē defuncti nō puto ad instar eius qđ hic de procura. dicitur. ⁊ de hoc dixi. C. de episcopis et clericis l. nulli in materia executorum. sed nunquid mulier excusetur a muneribus mixtis videtur qđ non. quia sapere videntur naturā personalium et realium. ⁊ quoties alique cause simul concurrunt ea potius inspicitur que nocet. vt. ff. ex quibus causis in pos. eatur. l. fulcinius. §. quid ergo inspiciem⁹. ergo realia a qb⁹ mulier nō excusatur. vt. ff. de mune. ⁊ ho no. l. vltima. §. ab huiusmodi. ⁊ videtur casus codē ti. l. rescripto. §. sciēdū. ibi nec alia prerogatiua ⁊c. In cōtrariū qđ excusetur. ff. de his qb. vt idig. l. eū q. §. p par

5 te. † Sz tu dic qđ mulier excusatur a mixtis in eo qđ sapiūt naturā psonaliū: sed in eo qđ sapiūt naturā realiū nō arg. ff. de interdi. et releg. l. relegato. §. fi. et. l. sequēti. nec argumēta superi⁹ adducta aliquid faciūt quia in eis due cause sunt: quarū vna non pōt ab alia separari. In questione aūt nostra vnū mun⁹. s. psonale bene pōt a reali separari. vnde nō dz propter reale fieri deterioris cōditionis quin a mixto excusetur inquātū sapit naturā psonalis. Dy. an aūt mulier excusetur a custodiis nocturnis. vide qđ dixi. ff. de mune. ⁊ hono. sup rub. af pen. col. v. itē femie a psonalib⁹. vbi d ħ dixi.

Itē impubes. In glos. ibi nō tātū de hoc vide qđ plene dixi. ff. de mune. ⁊ hono. l. ad rempublicā. ¶ In eadē gl. in fi. solu. ibi speciale in tribunatu numeri. vt not. dicta. l. ij. §. impuberes. ff. de iur. immuni. ⁊ vide qđ notaui in dicta. l. fin. de testamento militari.

Ius est nolle. In gloss. ibi re integra. vt. ff. quod iussu. l. j. §. sz ego quesiro. Dyn.

¶ Volūtas quid sit scđm Augustinū.

Velle nō creditur. Etiā sine metu imponētē necessitatē. † Et dic q volūtas ē animi mot⁹ ad aliqđ non amittendum vel non adipiscendum secundum Augustinum. xv. q. j. §. j. Old. Et potes bene ponere exemplum in. l. ista per. l. ff. de his quibus vt indignis. l. in fraudem. §. finali. et vide extra eodem. c. qui ex timore. cum ibi notatis.

In negotijs. Pro declaratione huius l. vide quod not. et dixi. ff. de acq. pos. l. j. §. furiosus. s. eod. vbi nō voce. §. furiosus. et no. ⁊ dixi. C. de acqui. possess. l. donatarū. ⁊ dixi etiā. ff. de verbo. oblig. in pñ. Et dic in negocijs ⁊ cōtractib⁹ celebrādis. ⁊ qđ subijcit ꝯhere pōt dic. s. obligādo se alij vel aliū sibi ad p̄mā partem legis et glo. Que de furioso loquitur oppono de. l. iij. §. curatori. de neg. gest. ⁊ de act. ⁊ obligatio. l. furiosus. ⁊ dic vt in glo. ad secundam partē que loquitur de pupillo. op. de. l. mulieri. ff. de verb. oblig. ⁊ dic vt in glos. not. in glos. s. ibi per. l. illam. qui ad certū. imo vtraqꝫ vera. q2 si esset sane mentis contradicere non posset. vt dicto. §. fina. qui incipit voluntatem. in. l. ij. solu. matri. codē titu. l. dotem. secus si posset contradicere si esset sane mentis: vt. d. l. qui ad certū. et sic patet q nō est aliqđ spāle in. d. §. voluntatis. vt ibi plene no. Dy. ibi si pfecit intelligat vtiqꝫ ē prim⁹ pubertati Dy. ibi semiplenū. vt qꝫ ē prim⁹ infantie. Old.

Non vult. In effectu. Dy. in fi. insolidū. Dy. Et vltra exēpla gl. potes ponere exēplū p. l. ff. de acq. here. l. fuit qōnis. ⁊ fi. qs omissa cā testi. l. iul. in pñ. Iac. In glos. ibi hic nō durat. vt. d. §. restituta. Dy. ibi i honore eris alieni nō legatorū. vt. ff. ad trebel. l. j. §. fi. ⁊ no. C. ad trebel. l. ij. Old.

¶ Decedere an possit quis pro parte testat⁹ ⁊ pro parte intestat⁹. et nume. ⁊.

Nos nostrum. In glos. ij. in fi. Et idem qđ hic notatur in. di. l. j. de secun. nup. In glo. ibi eūdē. s. paganū. Dyn. Ibi decessisse. s. a pncipio. Dy. ibi pugna. i. quedā detecta cōtrarietas.

Dy.z potest exēplificari hec.l.hoc mo-
do testator dixit †instituo titium mihi
heredē pro dimidia:pro alia dimidia vo-
lo decedere intestatus totū habebit il-
le q̄ est ex dimidia institutus qḋ sic pro-
batur.illud dicit̄ speciale cuius cōtra-
riū est ius cōe.s̄.ad municip.l.j.Sed si
miles decedēs de certis reb⁹ testet̄ di-
cēs de alijs se velle intestat⁹ decedere:
priuilegium militis est qḋ decedat pro
parte testat⁹ z p̄ parte intestatus.vt.s̄.
de castrensi peculio.l.hereditatis.Er-
go in alijs obtinet ꝯtrariū ius cōmune
vt insolidum videat̄ institutus ille qui
est institutus pro parte.Dyn.pro hoc
C.de here.instit.quoties.cum ibi nota-
2 tis.†z dic qḋ ista regula vera est ab ini-
tio:sz ex postfacto pōt quis decedere p̄
parte testatus z pro parte intestat⁹: vt
s̄.de bonorum posses.l.sed cum patro-
no.z de inoffi.testa.l.circa.Sed contra
hoc videtur quod not.de legatis.iij.l.
peto.in princip.vbi etiā not.qḋ ex post-
facto hic esse non possit.que glos.est val
de notabilis.Solutio.aut procedit ex
voluntate defuncti: quod ex postfacto
ab intestato pro parte decedat.z tūc nō
potest vt dicta glo.aut hic cōtingit cō-
tra ipsius voluntatem. et tunc potest
fieri vt dicta.l.circa.et dixi in dicta.l.
sed cum patrono.et ita tenet Dynus
in dicta.l.peto.in principio.et istud est
bene notandum.

1 ☞ Legitima debita filio iure nature
an possit tolli per statutum.

IUra sangui-
nis.Id est ipsi cognatio-
ni siue cōsanguineitatis.
Et vide quod plene not.
institu.de legiti.agna.tu-
tela.§.fina.z.s̄.de pactis.l.ius agnatio-
1 nis.z allegat̄.l.ista†qꝫ iure municipali
nō possit tolli vel minui legitima filio
debita iure nature.de q̄ q̄stione no.per
Dy.extra.eo.c.indultū.li.vj.z plenius
no.C.de inoffi.testa.l.qui in prioribus.

1 ☞ Regula de qua in.l.semper in obscu
ris.habet nedum locū in contractibus
sed in sententijs z vltimis volūtatib⁹.

2 Exēptus manēs in loco exēpto si p̄ij-
ciat lapidē z p̄cutiat existēt̄ in loco nō
exempto per quē sit puniendus iudicē.

3 Reus diuersis modis forū sortitur in-
ter quos est contractus z delictum.

4 Judex ecclesiasticus z secularis sunt iu-
dices miserabilium personarum.

5 Tutor laic⁹ an possit dari clerico z an
valeat decreti interpositio in alienatio
ne rei minoris i alia iurisditiōe existētis.

SEmper in ob-
scuris. Pro declaratione
hui⁹ regule vide qḋ plene
dixi.s̄.de ver.obli.l.q̄c q̄d
astringende.z qḋ not.per
Dy.Jo.an.z Car.ex̄ eod.c.in obscuris.
z.c.inspicimus.li.vj.z p̄ eundē Dy.eo-
dem tit.c.cōtra eum.z Joan.and.bene
et subtiliter.z quod notaui.C.de verbo.
significa.l.cū quidam.in fine.Et quod
no.xxxiij.di. c. habuisse.z .c.p̄cedenti.
in gl.z per Archidi.z.s̄.de legib⁹.l.in am
1 bigua.z.j.eo.l.in ambiguis.†Et habet
locū hec regula in cōtractibus vltimis
volūtatib⁹ z sentētijs.vt not. in.d. c.in
obscuris.In dotib⁹ habet locū dicta.l.
in ambiguis.in rescriptis z certis alijs
habet locū.d.l.in ambiguis orationib⁹.
vt ibi not.¶ Item hec regula vera nisi
alias verisimile appareat:vt not.in.d.
c.in obscuris.z.d.c.inspicimus.Et vide
etiā eo.tit.c.cū sint partiū iura obscura
cū ibi notatis.oppo.de. l.titia.§.seia.de
auro z argēto leg.z dic vt ibi.deinde
oppo.vt not.p̄ Dy.in.c.in obscuris.z p̄
Joā.and.Istā.l.inducit do.Joā.and.in
nouella in.d.c.in obscuris.ad duas q̄-
stiones padue disputatas p̄ dn̄z Egidiū
doctorē decretorū.z Carli.iuris ciuilis
doctorē ei⁹ fratrem de mādalbertis de
cremona.z q̄ dn̄s Carli.postea fuit stre
nuus aduocatus in romana curia.Que
stiones autem sunt tales in quibus ob-
scurum est et dubitari potest quis sit
iudex delicti vel contractus:in diuer-
2 sis enim terminis proponuntur.† Pri-
ma est si exemptus in loco exempto ma
nens proiecit lapidem per quem percus
sit stantem in loco non exempto : an
ordinarius loci vel prelatus ipsi⁹ exem
pti hui⁹ delicti sit iudex.z h̄ fuit p̄ma qḋ
dominꝰ

domini Egidij. postea eam idem dominus Carlinus ampliauit ad iudicem cõtractus sic dicens. titius existẽs in paduano districtu iuxta fines ipsius districtus aliqđ negocium seu contractũ inniuit cũ sempronio existẽte in territorio triuisiano ꝓpter qđ fact⁹ est reus seu debitor: queritur an ratione illius act⁹ sortitus sit forum. Pro declaratiõe p̄ime q̄nis vidẽdum est. c. volentes. cum ibi no. p Inn. ⁊ alios extra de p̄uil. li. vj. Pro declaratiõe vtriusq; sciendũ est ꝙ reus dr̃ a re que petitur ⁊ a reatu. i. delicto ꝓ quo impetitur. vt ex̄ de ver. sig. l.
3 forus. §. reus. † ⁊ ꝙ reus sortitur forũ diuersis modis inter quos sunt hi duo cum cõtrahit ⁊ cũ delinq̃t in loco. vt ex̄ de foro compe. c. fi. cũ ibi no. Et no. etiã ff. de iudi. l. heres absens. §. j. In q̄nib⁹ ergo ponuntur termini in quibus dubitatur cuius iudicium quis sortiatur forum ratione delicti vel contract⁹ post multa allegata ꝓ ⁊ cõtra p ipsos ⁊ que succincte recitantur per ipsum. d. Jo. in d. c. ⁊ que allegationes potissime tendunt an sit considerandum initium vel finis. de quo not. per Azo. in prin. broc ardoꝝ. ⁊ de elec. dudũ. primo in gl. ista tria. ⁊ de censi. c. iij. ⁊ potissime in malefi. videtur spectari volũtas non exitus. vt ff. de sica. l. diuus. Soluẽdo q̄nem de delicto ambo cõcordauerũt vtriusq; loci iudicẽ posse taliter delinquentẽ punire s. p̄clatũ exẽpti cõsiderato initio ⁊ cõm paduanum cõsiderato ꝙ in ci⁹ diocesi ⁊ iurisditione perfecit delictuʒ. sicut enim vnũ delictũ plures ꝑsonas tangẽs vnicuiq; insolidũ attribuitur. vt. ff. ad. l. aql. ita vulnerat⁹. §. ⁊ de furto. l. vulgare. §. si duo. sic vnũ delictum plura territoria tangens cuiꝫ territorio attribuat insolidũ. Et pro hoc adducitur. C. vbi de cri. agi oporteat. l. j. cũ ibi no. Et hãc q̄nẽ notaui ibidem in aut. qua in prouincia.
4 ver. ad hoc etiã facit † ꝙ iudex ecclesiastic⁹ ⁊ secularis sunt iudices miserabiliũ ꝑsonaꝝ. vt. xij. q. j. c. j. sic ⁊ due potestates sunt in eo. offo. C. de offi. p̄fec. vr. l. j. ⁊ facit de offi. dele. c. j. ⁊ de p̄sump. literas. cũ ibi not. Et vestibulũ tangẽs duo edificia vtrinsq; cẽset isolidũ. ff. cõi di. l. arbor. §. de vestibulo. nõ tamen intelligũt ꝙ bis puniatur talis delinquẽs. iʒ semel punito per vnum iudicẽ p̄clusũ sit via alteri. vt. ff. nau. cau. sta. l. licet. cũ si. ipse tñ Egidi⁹ dicebat ꝙ si ꝯparationem fieri oporteat ꝙ p̄ferent iudicẽ initij cũ negari nõ possit quin ex ipso exordij principio affectus delinquendi puniendus sit. Nam percussio secuta non est per se delictũ: alias esset duo delicta sed est effect⁹ inchoati delicti deriuãs a precedenti causa. ar. ff. arborum fur. cesarum. l. si plures. §. fi. ¶ In secunda questione cõtractus ⁊ eius foro dicebat idẽ dñs Carlinus põderãdã cõsummationẽ contractus. vt vbi est ꝑfectus ibi forũ sortiatur erit vterq;. non enim sicut in delictis res inchoata per seipsum subsistit cum nullius esset effect⁹ interrogatio sine responsione secuta. vt ff. de ver. ob. l. j. § qui cũ p̄sens. Attenditur ergo locus vbi ꝑfectionem ⁊ esse recepit. pro hoc de auth. tuto. l. obligari. §. tutor. et ibi in glos. quid si presente. et §. fi. et quod notaui in similibus q̄nibus. l. e. l. in ambiguis. §. nõ est nouum. Et p̄dicta dicit esse vera nisi essent personc que ratione contractus non sortirẽtur forum. vt. d. l. heres absens. §. j. ff. de iudi. vel nisi fuisset actuʒ de solutiõe facienda altero predictorum locoꝝ vel alio loco. vt. ff. de act. ⁊ obl. l. contraxisse. nam tunc illo loco videt̃ cõtraxisse vt ibi: simpliciter aũt ꝯhẽdo licet illo loco soluere nõ ꝑmittat sortitur ibi forũ vbi ꝑfectus est ꝯtractus. lʒ quidã ꝯtra qđ ipse improbat. q: fm̃ hoc viator in q̃ est speciale ꝙ non sortitur forum cõtrahendo: vt. d. l. heres. §. j. Si promitteret ibi soluere nõ posset quod est absurdũ. dicit etiã ꝙ Fran. vercellẽ. in. d. c. vlti. de fo. compe. cũ de delicto querit̃ tenuit ꝙ vtriusq; loci iudex debeat cõuenire Et allegabat de rescrip. pastoralis. de sen. excõ. cũ illoꝝ. ⁊ not. p Jo. an. in. d. c. volẽtes. de p̄ui. li. vj. post princi.
5 † Et ad p̄dicta bñ faciũt q̃ dixi. C. de epi. ⁊ cle. aut. p̄sbyteros. de de tutore laico dãdo clerico. ⁊ de ꝯhen. emp. l. j. de decreto interponẽdo sup alienatiõe rei minoris sita in alieno territorio. Ad de

claratiōnem etiam p̄dictarum questio
num bene faciūt subtiliter disputata p
do.Ol.in alia questiōe quam Padue di
sputauit.que talis est.R. no sunt statuta
in ciuitate Padue.vnum quo cauetur
quod qui p̄sentauerit bannitū ad mor
tem habeat a communi libras centum.
altero cauetur q̄d nullus vadat in alte
rius territorium ad capiendum aliquē
sub certa pena.Accidit q̄d quidam ban
nitus Padue habitabat in confinibus
episcopatus padue Sempronius iuit vt
eum caperet.qui tñ viso Sempronio
fugam arripuit z fugit in territoriū Ve
ronēse z p̄sentauit p̄tāti padue z dubi
tat an ex primo statuto p̄miū ɔ̄sequat
an ex sc̄do penā incurrerit.que questio
etiam dependet ab initio z fine sentētie
predicte. Et in ipsa questione subtiliter
allegatur per ipsum dñm Old.finaliter
determinat ip̄m capientē incurrisse pe
nā ex secūdo statuto.z ipsi⁹ q̄onis effe
ctū tetigi.C.de accu.l.qui de crimine.
ver.z pro predictorum declaratiōe.
1 Priuilegium cōcessum familiarib⁹
an extēdat ad futuros familiares.
2 Priuilegium non datur his qui in rerū
natura non sunt.
3 Priuilegium ɔcessum persone propter
rē nō transit ad successorē.
4 Pronomen suos ad presens z preteritū
tempus trahitur.

SEcūdum na
turā.pro declaratiōe hu
ius regule vid̄ no.p Dy.
Jo.an.extra.eo.c.q̄ sentit
omnis.vbi no.p Dy.an cō
trariorum eadē sit disciplina.z per ipsum
Jo.an.in nouella in.d.c.de quo hic tan
git l gl.z.xvij.q.i.c.q̄ bona.z.xxvij.q.i.
c.nuptiarū. z vide.j.e.l.ex qua p̄sona.
J'ē vid̄ ad declarationē hui⁹ regule no.
p eos.e.ti.c.rationi nō cōgruit.z q̄d no.
C.de fur.l.manifestissim⁹.§.sz cū i sc̄daz
dubitationē.ibi in gl.ibi.sed illud pro
pter sexū:vt probat.j.e.l.quo tutela.in
pn.Et inducit Jo.an.in.d.c.q̄ sentit.in
nouella hāc regulā ad talē q̄onē.mona
1 steriū q̄d.l.i.erat p̄uilegiatū q̄ tpe inter
dicti posset admittere familiares mona
sterij ad diuina nūq̄d familiares recepti
post p̄uilegiū posset admittere.vr̄ q̄ sic:
vt famuli q̄ seruiūt ei⁹ fruiēdi seruiāt z
ɔmodū p̄uilegij.z fuit q̄d dñi Egidij cre
monēsis decretorum doct.de q̄ dixi.s.pri
me q̄ p̄mo allegauit q̄ p̄uilegiū extēdat
ad eos.q: p̄uilegiū loquit̄ i.difficiter in
determinate.Et q: bñficia p̄ncipū latis
sime sūt interp̄tāda.vt.s.de cōstitu.p̄n.c.
l.bñficia.z lati⁹ q̄ ɔct⁹:z cū in cōtractis
bus latius indefinitū respicit futura.s.
de pig.l.grece.C.q̄ res pig.ob.pos.l.fi.et
p hoc.s.de fui.rusti.p̄dio.l.si fun⁹.z in
edicto q̄ q̄sq̄ iur.q̄d est penale.s.q̄d q̄s
q̄ iur.l.iij.§.illud.Et q: istud p̄uilegiū
vr̄ reale z nō p̄sonale.q: concessum p̄so
nis p̄pter monasteriū.s.de reb⁹ dubijs.
l.cum ib⁹.z no.ex.de testa reqsiti.z.xii.q.
iij.pōtifices.vn̄ familiares q̄ nūc sūt vi
dēt esse q̄ oli erāt de indi.l.pponebat.z
bñ facit.s.de cēsib⁹ l.forma.§.q̄.q̄.Et p
ista parte vr̄ expssum extra de priuile.
q: circa.z no.eo.ti.c.cū capella z xvi.q.i.
c.frater noster.z bñ facit de lib.leg.l.viri
ma.§.gno.de fūdo instructo.l.si mācis
pia.z p hac etiā parte facit absurditas
surgēs si ɔtrariū teneremus:q: mortuis
primis familiarib⁹ existētib⁹ tēpore pri
uilegij extinctū esset priuilegiū.esset cō
tra.c.decet.cū ibi notatis extra eodem
titul.Jn contrariū facit cuitatio infinis
tatis.z pro hac parte bene facit.s.de cō
trahen.emp.l.in lege.cum ibi notatis
de auro z argento lega.l.si ita.et l.me
dico.de legatis.iij.l.vxor.et l.cum quis.
in fine.et de verbo.obligationi.l.cū sti
pulatus.et.l.si a colono.vbi de hoc di
xi.et de damno infecto.l.damni §.si is.
et quia sequeretur absurditas ex con
2 trario:t quia priuilegium daretur his
qui in rerum natura non sunt contra
capi.ad audientiam.cum ibi notatis ex
tra de ecclesia.edificijs.Et quia ex hoc
posset sententia interdicti vilescere si om
nes familiares admitterentur cōtra.c.
si ciuitas.de sen.excom.lib.vi.z ad hoc
extra de priuile.c.priuilegia.soluēdo te
nuit q̄ aut noui familiares sunt assum
pti in locū primorū recedentiū vel de
cedentium aut adiuncti primis adhuc
manentibus.Primo casu gaudeant pri

priuilegio cum priuilegium non sit simpliciter personale vt predictum est. et pro hoc de minoribus.l.minor aut.§.nõ solu.et.l.
5 seq. et vbi priuilegium persone cõcessum propter rem tamẽ transit ad successorem: et res que succedit in locum alterius vti tur eodẽ priuilegio.vt lite pendente.c. ecclesia.cum concor.secunde glo. Secũdo casu subdistinxit aut adiunctio facta est ex iusta causa.vt quia facultates monasterij excreuerunt. Et ideo opus est augere familiares. et tũc tales gaudeãt priuilegio.argu.extra de constitu.c.cũ M.ferrariẽ.aut adiuncti fuerũt ex mera volũtate et tunc nõ gaudeãt priuilegio per iura ad hoc adducta. et pro hoc extra de verborũ significatio.c.vltimo. li.vj.de priuile.c.tuarũ.et.c.cũ et plantare.§.de cõfratrib⁹.et de decimis.c.suggestum.cum gl.prima in fi.ad iura que videntur contraria respondet qḋ procedũt in testamentis et cõtractibus in quibus pri⁹ tempus regulariter inspicit. et maxime cum apponitur pronomen meũ tuũ suũ et alia cõ traria soluẽda.vide not.in d.l.si ita.de aur.et ar.leg.et.d.l.fi.C.q̃ res pig.obli.pos.vbi de ista materia plene no.et similes qõnes tetigi. In dicto autẽ priuilegio pronomen suos non impedit includi familiares futuros.quia priuilegium reale est vt predixi.tamẽ etiam propter verisimilem mentem concedẽ
4 tis pro quã debet esse ppetuuz. et vñ oportet pronomen suos cõtra propriã significationem quã habet ad pñs trahi ad futurũ.ar.ff.locati.l.si vno.§.sed si verbo donationis.

Id quod nostrũ est. In totũ vel pro parte. Dynus. siue facto vel ficto. Dy. nostro idest dñi vel quasi dñi vt tutoris vel curatoris. Dy. In gl.ibi.l.q̃ ñ facit.vel dic q creditor vñ vẽdere tã q̃ procurator dbi:oris.vt.§.fa.her.l.si pignori.

In testamẽtis. Idest q̃buslibet vltimis volũtatib⁹. Et qḋ dicit pleni⁹ dic q in cõtractib⁹.et ccõr.hĩ extra de dilatio.c.cum dilecti.in fine. In glo.ibi.l.j.§.licet.hoc videtur improbari.§.de vino tri.et oleo leg.l.vinum.§. penul. Iaco.ibi communia de leg.l.j.et §.de furtis.l.a titio. Dy.ibi quem rome habeo subaudi Bononie existens vel alio loco a roma multum remoto.ibi §.loca.vel dic vt not.in dicto.§.j. Oldra. ibi.l.oẽs.imo melius dic vt no.in dicto §.heres. Et patet.§.de publicanis.l.imperatores.et de cen.l.cuz possessor. Dy. ibi ab hostib⁹.§.etiam.sed ibi loquitur de re que fuit nostra in qua contractus consistit.vt ibi dr.Ia. ibi.§.sed sic.hoc intellige vt no.de leg.j.l.senat⁹.§.legatũ. et de leg.ij.l.j. Dyn. Et vide quod plene no.§.de cõstitutio.princi.l.finali.

Non videt cepisse. In glo.ibi amiserit. et pars alia testamenti firma remansit. Dy.

In oib⁹ obligationib⁹. Ex cõtractib⁹ vel testamentis descendẽtibus. Dy. Et pro declaratione regule vide que notani.§.de verbo.obli.l.cũ qui kal.§.quoties.et.l.q̃ hoc anno.et.l.interdũ.et de verb. sign.l.cedere diẽ.et qḋ dr de pñti die: expone id est ab adita hereditate .put refert ad legata.vt.§.de leg.ij.l.oĩa.put ad contractus tũc proprie. Dy. In glo. ibi de inutili stipula.§.finali.quod intellige vt tibi not. Dyn. Ibi idem si exprimatur contrarium tenet gl.q sit legatũ purum quo ad transmissionem licet nõ statim petatur.§.de conditio.et demon. l.heres me⁹.vbi de hoc dixi.et cum illa gl.concor.alia que est.C.vt act.ab here. et contra heredes.l.vnica.et de bona.l.si pupillus.§.qui sub cõditione.et illas gl. approbant docto.et istã reprobant. Cuz ista tamen glo.concordat alia q̃ est insti.de inutili stipulatiõe.§.post mortez. et idem dicas in stipulatione:vt insti.de verbo.obliga.§.ex cõditionali. Ibi si autem conditio apponatur aut de preterito aut de futuro.vt.§.de conditio.et ob. l.cõditio in preteritum.et de iniusto ru

pto et irrito testamento.l.cum in scdo. et Dynus. Ibi eã extiturã scz de presenti. Dy. Ibi nõ tetigeris. quia tunc habetur p:o pura. Dyn.

Ut actionem habet. Sufficit gl. et vide qd no.s.de fideicom.liber.l.cũ vero.circa prin.in addi.no. verbum.

Imaginaria. Sufficit gl.

¶ Emphitea an possit canonẽ solue re p multis annis futuris dño inuito.

Cum tẽpus. Ibi credendũ:id est in dubio presumendum. Dyn. Ibi adũcitur:idest adiectum in dubio esse presumitur. et vide quod plene notaui.C.de fideicom.l.post mortẽ.†Et facit ad questionẽ emphiteote volentis soluere canonẽ p multos annos futuros ne res p cessationẽ possit aperiri.vtrũ possit inuito dño.hec eñ lex est argu.quod sic.sed de hoc dic vt not.C.de iure emphi.l.ij.ver.quid si emphiteota dubitãs.et vide etiã qd no.et dixi.s.de ver. ob.l.stipulatio ista.§.inter certam.

De legata. Id est hominẽ legatorũ tantũ. Dy. ibi trãseunt vt relicta pure et in diẽ et relicta sub cõditione si extitit cõditio viuẽte legatario nõ aliter. Dy. Ibi eorum scz legatorũ. Dynus. Ibi eo casu scz tantum. Dy. Ibi omnimodo eis.s.in quorum potestate sum⁹ tempore stipulationis interposite. Dy. In glo.ibi de stipulatione seruorũ.l.fi. Et ratio diuersitatis inter stipulationẽ et legata no.in.d.l.si vxor.de cõditio. insertis. Dy. Uel dic q rõ diuersitatis colligit.s.de stipul.seruo.l.vsusfruct⁹. Oldra. In glo.vlt.ibi quã quidã hic habent.sed communiter non habetur.et vide quod ibi no.et dixi.

¶ Heredibus interdum magis succurritur q legatarijs.

Bona heredis non cadunt in obligatione legatorum.

Electores allegantes ignorantiam nõ excusantur.

Ut cũ alio. Ibi conditionis eius nisi necessitas vel cõmunis error excuset. Dy. ibi heredi aũt hereditatẽ adeũti. Ibi cum hereditarijs cõtrahit.l.quasi contrahit.vt insti.de ob.ex quasi delicto.§.heres. Dy.†Et dic q interdum plus succurratur heredib⁹ q legatarijs cum quib⁹ quasi contrahit q contrahenti alias cõ eos cum quibus contrahit. Cui⁹ rationẽ hic ponit cuius est exẽplum in stipulatione conditionali que transmittitur ad heredẽ. vt insti.de verbo.oblig.§.ex quasi delicto conditionali.secus in stipulatione legatorũ.vt.s.vt le.no.caueatur le. ge.j.§.si quis sub conditione.et secundum hoc quod dicit conditionis eius expone scilicet contractus.†vel dic bona heredis non cadunt in obligatione legatorũ vbicunq et ex quacũq causa legetur etiam ad domus reparationẽ: sed bona cõtrahentiũ obligant interdũ priuilegio persone:interdũ rõne cause cõtract⁹.vt.C.cõia de legatis.l.ij.et in quibus causis pignus tacite cõtrahitur p totum. Cuius ratio hic ponit. Jaco.et faciunt predicta ad illos qui eligũt aliquos qd nõ excusent si velint allegare ignorantiã.q: debet:de eorũ conditionib⁹ inquirere.et iõ priuent potestate eligendi si eligunt indignos.de hoc dixi.s.de verbo.obligatio.l.eũ qui certa rũ.§.cũ pure.de hoc extra de elec.ca.cũ in cunctis.et eodẽ titulo. cap.nulli.lib. vj. In glo.pone casum ibi causa implẽde conditionis soluit pupillo.secus si solueret legatũ directus relictũ pupillo.q: tunc liberatur.vt.s.dixi.sed ille q soluit legatum directo relictum intendit se liberare ab illo quasi contractu descendentis quem cũ legatarijs iniuit per aditionem hereditatis non sibi aliquem obligare.sed ille qui soluit causa conditionis implende non vult se liberare:quia nulli est obligat⁹.sed vult

sibi alium obligare scilicet heredē dam natum sibi aliquid dare si conditionē impleuerit. & ideo facilius inducitur liberatio q̄ obligatio vbi erratur in conditione persone. Dynus. Ibi ad. l. fal. l. si, sed hoc non videtur bonum exemplum. quia hoc casu non agitur de errore conditionis persone quod requirit hic regula. preterea videtur contra id quod nota. ff. de doli except. l. ij. §. circa. sed nunc dici posset quod glo. illa loquitur quando creditor & debitor sciebant causam non subesse. hic autem promissor tantum sciebat. Dynus. ibi de serui. l. papinianus. & de lega. ij. l. cum filius. §. dominus. sed hic non agitur de errore conditionis persone. & ideo nō est bonū exēplum. Dy. ibi habebat priuilegiū sed hoc est exēplū ad primū casum tantū. & iō nō est sufficiēs. Dy. In si. vide in alphabeto dictiōe si rei nō solet. In glo. circa fi. sed nonne vbicunq legatū sub cōditiōe admittit &c. vt. ff. de adimen. leg. l. si legatum. Dynus.

Quotiens. Dubia sufficit gloss.

1 Statutum qui potest tollere potest & contra illud facere.
2 Persona loquentis & statuentis nunq̄ includitur in statutis.
3 Epūs faciēdo statutū gerit personā publicam & ludēdo priuatam.
4 Excommunicans participans cū excommunicato an ligetur excommunicatione maiori vel minori.
5 Ludens cum epō an excusetur ab excōicatione statuto stante &c.
6 Societas an faciat vt q̄s penā incurrat.
7 Prohibitū hr̄ p̄ p̄missō ppt̄ indiuiduū.
8 Factū vnius ex socijs nocet alteri & in cōiunctis inspicit quod nocet.
9 Auxiliū p̄stās filio vl' vxori ad furtū faciēdū tenet furti quāuis ipi nō teneāt.
10 Participans cū excōicato in illo primo actu in quo excōicationē incurrit ligatur excōmunicatione maiori.

Non debet cui

quod plus est. Hec eadem regula posita est extra. e. c. cui lz. lib. vj. & vide ibi not. p̄ Dy. Io. an. & Car. & e. ti. c. plus semp. per eosdē. & xxxiij. q. vlti. c. latorē. & ff. e. l. in eo qd̄ plus est. & lz gl. habet. & ff. de offi p̄si. l. illicitas. d. §. qui vniuersas. videtur tenere qd̄ ideo presides prouincie nō deportat qr nō habet insulas. & Dy. et Io. and. in. d. c. cui licet. tamen salua eorū pace hoc nō videtur verū. vt dixi. l. relegator ff. in gloss. allegata. & plenius de penis. l. ij. §. j. ibi videas. Itē Io. an. in nouella in. d. c. cui lz. adducit hāc regulam ad questionem talem. statutum Bononie episcopus excōicat ludentes ad azarum. ipse episcopus vel eius metropolitanus in ciuitate Bonoñ. ludit cum titio. & queritur an omnes sint excōicati. pro epō facit hec regula. qr cum posset statutum suum in totū tollere: fortius licet & facere cōtra sine pena. & qr ipse dn̄s Io. sicut & ipse fatetur nimis diffuse se extendit. Circa ipsam qōnē aliqua tangā vtiliora ex dictis p̄ eū & de residuo recurratur ad eum pro epō & archiepō faciūt qr null⁹ sibi pōt imperare. ff. de arbi. l. pe. Itē par nō ligat parē nec maior de minore. l. minor autē magistratus. de arbi. l. nam magistratus. ad trebel. l. ille a quo. §. tēpestiuū. xj. dist. inferior. Et in cle. de ele. c. ne romani. Itē statuta nō ligant nisi subditos. C. de sum. trini. l. j. cum si. ergo par vel maior nō ligat. Itē fauorabilior est absolutio & liberatio q̄ condēnatio vel obligatio. de actio. & obligatio. l. arrianus. & de re iudicata. l. inter pares. sed epūs se vel superiorē nō posset absoluere. extra de peni. c. qd̄ autem. & c. ex co. ergo &c. ¶ Itē si epūs statueret expresse de seipso vel archiepō statutum non valeret p. ff. allegata. ergo tacite hoc nō pōt. de prebē. c. dilecto. pro epō etiā facit qr nō intelligit persona loquēs. C. de solutionibus. l. inquisitio. & de iureiurando. capitulo petitio. Et hāc partē tenuit Iac. in archiepō qd̄ nō ligetur qr est ordinari⁹ prouincie. xj. q. iij. c. ij. Et hec etiam ratio cōcludit pro epō. Ber. prouincialis. similiter tenet in archiepo per decre. grane. de preben. de sen. excom. c. a nobis. & in aut. de defen. ciui. §. non habente. Host. etiā in summa de

sen.exco.§.qs valeat excommunicari. post prin.dicit certo certi⁹ hoc tenēdū. quorū opi.idem Io.approbat per iura predicta.sed hic tenuit cōtrariū in epo iij.q.vij.c.j.allegās qd̄ incidit in factū dānatū.xxiiij.q.j.c.ij.⁊.iij.sed rñderi pōt qd̄ loquūt de facto dānato a iure cōi.s.de heresi.⁊ sic nō probāt nō subdi tū ligari facto dānato per statutū.illud tenet ibidē Bar.ho.bñx.p.l.iij.de offi. presi.que non distinguit.vnde sicut de linquentes sed lex illa licet excludat di stinct.loci non excludit distinct.identi tatis vel presidētie.de qbus loquimur pro opi.predictorū:facit etiam qd̄ not. idem Hug.de succes.lxiij.dist.adrian⁹. cum se.in volu.in factum damnatur. sed responsum.est.s.Arch.etiam de cō sti.c.ij.lib.vj.tenet idem de vtroq3 rōs nem adducens.q: statutū fit authorita te pape vel canonis.ergo authoritate pape ligatur dicens qd̄ efficaciter fa ci⁹.xj.q.iij.nemo cōdemnatur.sed hoc simpliciter intellectū adducet absurdi tates.Primū qd̄ si epūs authoritate pa pe vel canonis ferret sniam nō per mo dū statuti per illā ligaret.qd̄ tñ ipse et oēs negāt.Scdm q: papa ligaret suo canone authoritate xp̄i.qd̄ verū nō est. Item sequeret oēm prelatū non subdi tos ligare posse cū oēs sint subditi xp̄o ⁊ pape:cuius authoritate ligat.ponde rent ergo verba dicti.c.nemo.Nā dicit nemo cōtemnat vincula ecclesiastica.⁊ sic p̄supponit vincula.qd̄ nō potest qs nisi subditum.vt dictum est.vnde pote statē vinculandi non ampliat.Pe.etiā de bella pertica tenuit epm̄ ligari.vt re citat Cy.C.de sac.san eccle.aut.quibus
3 cunq3.†q: statutū faciēdo gerit perso nā publicā ⁊ ludēdo priuatā.ff.de ad mi.tuto.l.cū hereditas.⁊ de pac.l.cū in eo.In quib⁹ psona loquēs includit sed ad ratione p̄t3 rñ.per.§.tēpestiuū.l.ille a quo.ad trebel.nā ibi consul.vel p̄tor initiit⁹ heres vt restituat gerit p̄sonā priuatā.⁊ tñ a seipso vel alio cōsule vel p̄tore nō cogitur qui tñ in cogendo ge rūt personā publicā.Item tollit hec ra tio.q: concluderet principem ligari le gibus eius quas facit vt persona pu blica ⁊ delinquit vt priuata contra.l.di gna.vt.C.de legi.vbi de hoc dixi.nō er go in casu nostro eps gerit vicē duorū. quia impossibile est statutū fieri posse per dignitatem separatā a persona.Itē ipse Pet.in.l.cum ipse.de cōtrahē.emp. nō audet asserere qd̄ quis possit se ab soluere.⁊ tamen illa ratio viget in ab soluendo sicut in condēnando.tenea mus ergo primam opi.qd̄ nec ipse epi scopus nec eius superior ligetur statu to predicto.in contrarium tñ adducit s.qd̄ quisq3 iu.l.j.in prin.⁊ in fi.3 respō det qd̄ ibi nō dicitur quod ipso iure li getur.sed loquitur de pena per iudicē imponenda.vnde archiepiscopus bene poterit punire epm̄ pena statuti cū pri uādo cōione hoīm ⁊ sacramētorū qd̄ fa cit excōicato.Et eodē modo pōt respō deri ad.ll.per Pe.alle.q: pactum tuto ris cum creditoribus nō facit ipso iure diminui reddit⁹ ipsi⁹ tutoris.sed hoc fiet ministerio iudicis vt.d.ll.p3.sed in qōne nō loqmur de vinculo iuris siue ministerio hoīs.Itē ꝯ epm̄ pōt adduci. q: aut dices principem ligari suis legi bus.vt.l.ex imperfecto.de leg.iij.⁊ sic ha beo propositū.aut dices non ligari per l.digna vox.⁊ tūc speciale est in princi pe.ergo in alijs remanet ius cōe.In contrarium q ligentur lege quā dant alijs de p̄bē.p illorū.⁊ q: qlibet p̄sona lo quēs includit.s.de piguo.l.paul⁹.in fi. sed dic principē nō ligari.⁊ spāle est in eo q̄ sibi ipsi nō subest.sed alij sibi sub sunt sed cōe est oībus q nō ligant lege sua s3 lege superiorū.Octauian⁹ q̄ dispu tauit hāc q̄stionem dicebat Ray.⁊ Gof. in summa de sen.exc.fuisse discordes. q: Ray.dixit q nō sua s3 iuris snīa liga bat.Gof.q sua.⁊ moderni tenebāt cū Ray.s.Ber.in decre.statuim⁹.Inno.de sen.excō.qd̄ in dubijs.⁊ Archi.e.ti.c.iij. Ipse autē determinauit q si archieps ludat ligatur duplici snīa.s.epi ⁊ iuris. eps aūt nō sua sed iuris vel pape ligat occasione sue constitutionis inducens no.p Host.in summa de sen.excō.§.fi.vs si.quid si eps aliquid.⁊ ver.se.sed male induxit opi.p̄dictas.nem Ray.in dicto tit.de sen.excō.ad fi.ver.quid si eps.te

net q̄ ep̄s bene ligatur participans ex-
cõica'o per ip̄m:q: nõ sua sed iuris est
snia. Idem si in crimine p.c.nuper.eo.
tit.idem dixit sed in hoc male si excõi-
cauit cũ fautoribus.z ipse postea faueat.
secus dicit z bñ si fauisset prius:quia
tunc sua est sententia. Gof.autẽ in sum
ma ipsius tituli vltima charta.ver.q̄d
si ep̄s.z ver.seq.tenet q̄ incurrat mino
rem:maiorẽ non si cõmunicat in crimi
ne cuz illa sit hominis vel si cõmunicat
excõmunicato per ipsũ cum participi-
bus.quia et illa etiam sua. Ver.in dicta
4 decretali statuimus.de sen.excom.te-
net q̄ nõ ligatur maiori communicans
in crimine cum illa sit sua sentẽtia. In-
no.in decre.quid in dubiis eo.tit.dicit
q̄ excommunicato participans ligat̃
a canone sed sua non.vnde si excommu
nicauit aliquem cum fautoribus: lz ipse
fuerit de illis nõ ligatur. Host.in p̃cal-
lega.§.dicit q̄ si cõicat ex crimine liga-
tur vt alius idem si in crimine cum sit
canonis.sed si excõmunicat cũ partici-
pibus z participat in crimine.ipse vna
alii duabus ligant̃.z sic p̃z p̃dictas opi-
niones male fuisse inductas p ipsum
Octauianũ circa tertiũ articulũ qõnis.
5 fautori ti⁹ statuto liget̃. Circa hoc sunt
duo dubia. Primũ est an ex quo excusa-
tur archiepiscopus z ep̄s excusetur et
ipse.z an ipso ligato:predicti etiã ligen
tur ex participio criminis:pro titio fa-
cit q̄d non ligetur.extra de priui.c.licet.
li.vj.cum cõcor.ibi no.vbi priuilegium
datum persone extenditur ad familiã.
a pro hoc.C.de epi.z cle.l.j.cum ibi no.
ergo datum archiepiscopo z episcopo
contra ludum respicit collusorem. Ad
hoc etiaz facit extra de peni.c.q̄d in te.
vbi tempore interdicti licet dicere ho-
ras cum socio. Et ad hoc extra de tẽpo,
or.c.nullus.in fin.lib.vj. Item pro hoc:
quia appellatio sociũ prodest socio.C.si
vnus ex pluribus ap.l.j.z.ij.ergo victo
ria epi z archiepiscopi contra statutũ
prodest titio collusori in vnico ludo.
Ad hoc etiam inducitur.ff.quemadmo
dũ ser.amit.l.si cõe.C.de temp.in integ.
resti.l.petende.vbi in re indiuidua qua-
lis videt̃ ludus priuilegiũ pupilli trãsit

ad sociũ.z dilatio vni data prodest alte
ri.z sic hz ex alterius persona quod ex
sua nõ potest. Ad hoc etiam facit extra
de sta.regu.c.vnico.libro.vj.vbi abba-
tissa ex necessitate põt exire.z an p cõ-
sequens socie z visitator intrare:z per
consequẽs.socii.in cle.eodem titu.c.at-
6 tendentes. ad fin.† Item ex societate
quis penam incurrit.extra de penis.
c.felicis.post princip.z in cle.eod.titu.
si quis suadente.sicut ergo penam in-
currit:sic commodum sentiat.ff.co.l.se-
cundum naturam. Et pro hoc de voto.
c.magne. ibi pro re cuiusq̄ familia. et
cũ excusare debet.quia maiorem seque
batur errantem.extra de transla.c.ij.
Item priuilegium principis ad augu-
stam extenditur.ff.de leg.l.princeps.si-
cut ergo ibi hoc facit societas cõiugii:
sic hic societas ludi. Itez z alias ꝓpter
capacem capit̃ non capax.ff.de lib.leg.
l.si quis duos.et socii absentis cau-
sa reipublice per eum gaudent priuile-
gio.ff.ex qui.cau.ma.l.abesse.in fin. Et
propter ignorantem qui nõ deliquit ca
pitur sciens qui non deliquit.ff.de libe.
causa.l.liberis.§.si duo.secundum vnã
lecturam.z eo.titu.l.duobus.cum con-
cor.et de clande.despon.cum in initio.
7 in fin.et qui fil.sint legi.ex tenore.† Itẽ
propter inseparabilitatem habet̃ pro-
hibitum pro permisso.de donatio.in-
ter vi.z vxo.l.si sponsus.§.generaliter.
Et ad hoc.ff.de pen.l.pregnantis.z de
sta.hom.l.imperator. Et possent etiam
adduci multa ex allegatis in questione
duorum sociorum habentes turrim
communem:quorum vnus deliquit an
debeat tota destrui.de qua dixi.ff. de
ope.no.nun.l.j. Item identitas vteri fa
cit legitimationẽ vnius fratris exten-
di ad alios.l.auũ.vt liceat matri z auie.
§.ad hoc.ergo identitas ludi faciet pri
uilegiũ aliorũ ad istum extendi. Item
inquantũ lusit cum ep̄o specialr facit.
ff.ad.l.iul.de ambitu.l.j.vbi si dat̃ ꝯdito
ri legis cessat pena.in contrariũ allega
tur q̄ rõne impossibilis sepaionis inuti
le vitiet vtile.ex.eo.c.vtile.z dixi.ff.de
aq̄ quoti.z esti.§.itẽ q̃rit. Itẽ factuz
8 vnius † socii nocet alteri.ff.si qs cau.

l.si duo.⁊ de arbi.l.si duo.Et in coniun-
ctis inspicimus qd nocet.s.ex qui.cau.
in pos.ea.l.fulcinius.§.quid sit.vbi de
hoc dixi.Item nō impedit titium ligari
qm̄uis episcopus ⁊ archiepiscopus non
9 ligent.nam̄ opem ferēs filio vel vxori
furtum facientibus tenet furti qm̄uis illi
non teneant.s.de furt.l.si quis vxori.⁊
l.qui seruo.§.itē placuit.Et promittens
pupillo sine tutoris authoritate obliga
tur:lз pupillus non.s.de duob⁹ reis.l.si
ex duobus.§.j.Et in penis vnus non li
berat alium.vt.s.ne quis eū qui in ius
vo.l.pe.⁊ fi.⁊.l.fi.soluendo tenet titium
ligari per vltimo allegata.Et quia si in
vno actu etiā post factum inseparabili
vn⁹ peccat alter non.vnus punit alter
nō.xxxij.q.v.ꝓposito.ars incipit lucra-
tiua.⁊.xxxiiij.q.iiij.in lectū.Et patet in
plurib⁹ eligentib⁹ indignū.quorū aliq
sciūt aliqui ignorant.de ele.c.cū in cun
ctis.§.clerici.⁊ eodem ti.c.scriptum.§.fi.
⁊ si plures communicant actum ex quo
debetur suspensio iuris.sed alter est epi
scop⁹.extra de elect.c.si compromissa-
rius.§.hmōi.lib.vj.⁊ de sen.excōmu.qr
periculosum.Ad cōtraria respōdet.pri-
mo ad decre.licet quod ibi priuilegium
facit celebrationē licitā hic exemptio
episcopi vel archiepiscopi a statuto non
facit ludū licitum ⁊ immunitas agenti
actum licitum nō debetur idē ad decre-
ta.quod in te.quia societas dicendi ho
ras licita erat:et sic etiam responderi
potest ad.c.nullus.ad tertium dicit il-
lud ꝓcedere qr omnium est eadē causa
defensionis quod nō est hic.qr ep̄s ⁊ ar
chiepiscopus ꝓpter identitatem ⁊ supe
rioritatē seruentur que cessat in titio.
ad.c.ii.de translatione.dicit quod facit
pro.nā ꝓbat qd socius in delicto deme
ret.ꝓcederet aūt ar.si ꝯcluderet qd so-
ci⁹ i demerito mereret:ad illud qd dt de
ꝑncipe ⁊ augusta:ibi nullum erat delictū ⁊
ad.l.qui duos.patet responsio in fin.qr
idē si soli socio capaci fuisset relictū ad
§.si duo.dicit quod diuerse sunt lectu-
re.ibi ⁊ tn̄ secundum inductū ideo ꝓce
dit:qr quis non pōt esse pro parte liber
⁊ pro parte seru⁹.ad aliud de insepara-
bilitate dicit quod hic pena separabilis

est vt est probatū ad illud de fratribus
vterinis nullum delictum imo fauor le
gitimationis ad legem primam de am-
bitu quod lex punit ambitū id est cupi
ditatem querentis administrationem ꝑ
petuam quod non potest habere locum
in vrbe vbi princeps erat magistratus.
Item dicit quod placet sibi opini.Inno
cen.⁊ Host.in predicta decretali nuper.
de sententia excommu.quod per parti
cipium in crimine habitum etiam cum
excommunicato ab homine ligat quis
sententia iuris:vnde licet episcopus et
archiepiscop⁹ non sint ligati sententia
statuti.ex participio tn̄ quod titio fece
runt in crimine dānato dicit illos liga-
tos sn̄ia iuris.nec obst.qd sn̄ia ista cau
setur a suo statuto:qd placet etiā in ex-
cōicatione minori.Et hoc etiam nullus
10 negat.dicit etiam qd in dubium reduce
re solet:an participans excommunica-
to in illo primo actu ꝑ quē excōicatio-
nem incurrit ex eo ligetur maiori excōi
catiōe de quo notat de sen.exc.cōtingit.
j.⁊ Host.videtur tenuisse ꝙ sic:vt no.ꝑ
eundem Joan.de locato.c.j.super ter-
tia gl.dicit tamen securi⁹ procedere ꝓ-
dicta si dicatur ludus iterat⁹.ita quod
cum iam excommunicato luserit ꝑ pre
allega.decre.nuper.⁊ eodē titulo si con
cubine.ibi post latam sententiam hic qr
mihi vtilia visa sunt ⁊ posse trahi ad il-
las questiones.Ex scriptis dicti domi-
ni Jo.an.in dicto.c.cuilibet.hic trāscri
psi:qr eius nouella hic adhuc per pau
cos habetur.

A psonā seruilem
nulla con
trahit obligatio.s.ciuilis de
scēdens ex cōtractu vel qua-
si.Dy.ibi gl.ibi etiā ex falso
testō imo nō ex falso testō:sed ꝙ alio la
borat vitio:vt ibi patet.Dy.

☞ Recedi nō dз a psona in accidētali-
b⁹ si nō arbitret et i bone fidei iudiciis.

Bn̄aliter. Ibi ꝯditio id est ap
ꝓbatio rei i ꝯctū
deducte.Dy.in glo.ibi vel quia in arbi
trium hanc.Dy.ibi secundum Joan.de
imo.in.§.emptio.fuit emptio conditio-
nalis.vt ibi no.⁊ ex lr̄a ptз.Dy.ibi siue

5 arbitretur siue non. † sed certe etiam in accidẽtalibus non receditur a persona si nõ arbitretur etiam in bonefidei iudicijs: vt dicta. l. si ex quo'a si pro socio. z no. in eodẽ ti. l. in proposita igitur. Dy. Et vide de hac materia quod no'aui. s. de ver. obli. l. si quis arbitratu. z plene. C. de contrahen. empt. l. in ementis. z de ver. oblig. l. centesimis. §. fina.

1 Dol' lata culpa leuis z leuissima in qb' cõtractib' veniat ex eorum natura.

2 Cõtract' ex cõuentione legẽ accipiũt z cõuentione dolus prestet nõ valet.

3 Casus fortuiti non prestantur regulariter in contractibus.

4 Aduocat' q̃ pmisit duob' patrociniũ si inter sese litigẽt cui prestare debeat.

5 Uasallus duorum dominorum si inter se litigent vtri prestabit auxiliũ.

6 Aduocatus qui promisit mediante aliqua mercede defendere cãm clietuli eã eadẽ mercede teneatur in causa appellationis defendere.

7 Medicus an teneatur curare recidiuantem pro eodẽmet salario.

8 Aduocatus an debeat totũ salariũ sibi pmissum obtinere si in causa trãsigat.

9 Euentus litis licet sit dubius tñ est presumptio qd iudex faciet iustitiã.

10 Aduocatus an debeat habere totũ salariũ pmissũ ab herede titũ intentantis actionem quam ignorauit eludi posse ex persona zc.

Contractus.

Ista lex vti'is ẽ z cõtinet plres regulas. vt. j patebit Et p ei' declaratiõe vide notata p Dy. z alios ex. e. c. Sct'. li. vj. z. C. mã. La pcuratore. z qd plenissime dixi. s. depositi. l. q nerna in

1 duob' vl' imis colũ. † pria regla declarat in quib' Sctib' ex eorũ natura veniat dol' tm̃ in qb' dol' z culpa lata et leuis vl' leuissima z hec regula locũ hz solũ in Sctibus vbi de natura Sct' hic agit vt eadẽ res reddat nõ aliud ĩeodẽ gñe z dñiũ trãsfert vt in mutuo vbi lex ista locũ nõ hz imo ibi debitor tenet de casu nõ pp naturã Sct' q: celebrat grã vtriusq: sz pp naturã obliti qd est i gñe qd perire nõ põt. vt. C. si cer. pe. l. icẽdiũ: vbi de hoc z. s. ad. l. falci. l. in rõne. §. incerte. z ita no. p Dy. in. d. c. Sctus. li. vj.

2 Scda regula est quod hic' pma regula potest mutari ex cõuentiõe Sctẽtiũ: qz Sctus ex cõuẽtione legẽ accipiũt. vt. d. c. Sctus. Tertia regula est q̃ cõuẽtio ne dolus pstet nõ valet qd verũ est expsse tacite valet. vt. s. de pact. l. si vn'. §. illud. z. l. iurisgentiũ. §. sed si quis. z no. p Dy. in. d. c. Sctus. in fine. Ultima regula

3 est † qd casus fortuiti in Sctib' regulariter nõ pstant. z numerãt plures casus fortuitos alios vide quos notaui. C. de pig. act. l. q̃ fortuitis. Redeo ad pmã ibi qdã dolũ z latãculpã. Dy. ibi culpã. s. leuem. Dy. ibi dotis datio in rebus mestimatis. Dy. ibi negocia. gesta sine mãdato. Dy. ibi z in his. s. octo. s. xxi. numeratis z duob' ibi societas. s. cõi. 9ensu accidẽs. Dy. ibi rerũ cõio. s. incidẽs sine ppõsito. Dy. ibi culpã. s. leuẽ. Dy. in fi. in bõfidei. ibi sine culpa etiã leuissima. Dy. ibi a nullo pstant ex natura cõtrat'. Old. in gl. ibi nõ lz qñdecũq; reuocare: vt. s. cõmo. l. in cõmodato. §. sicur. Ol. ibi depositi. l. j. §. iepe. z dic plene vt ibi not. Oldra. Ibi sine distinctione dicim' scz. qd nõ tenet de casu cũ iustam cãm non habuit litigandi. Oldra. De secũda regula dic vt no. p oẽs in. d. c. cõtract'. De tertia regula vide quod no. in. d. §. illud. im . l. si vnus. de penis. z quod notaui. C. de transac. l. actione. in fi. De quarta regula vide quod no. ff. si quis cau. l. sed z si quis. §. quesitũ. z p Dy. in. d. c. cõtractus. et pro ipsius quarte regule z totius huius. l. declaratione. vide qd plene notaui. C. de cõmoda. l. j. p Jo. an. e. tit. c. j. z de procura. q̃ ad agẽdũ li. vj. dñs Jo. an. in nouella in. d. c. ctract' adducit plures qõnes. Prima est de aduocato q̃ pmisit monasterio certo salario patrocinari i omi sua cã. z idẽ facit scdo monasterio q̃ mona-

4 steria postea adinuicẽ litigãt. † Querit cui debeat patrocinari. fuit qstio Bar. bxir. lxix. z incipit aduocat' qdã z per Arch. vij. q. j. c. epm. de diocesi eius allegationes p primo z pro secundo monasterio z p vtroq; soluendo tenet qd ius

& ad similes questiones.& an quesita p excommunicatos tempore excommunicationis teneantur restituere.& an q dedit executorem ad emendanda sua foris facta: possit talis executor soluere creditoribus: quorũ termini solutionum lapsi erant.& de significato hui9 vbi foris facta.et an sufficiat restitutio male ablatorum sine correctione vel contritione.& an qui tenetur restituere teneatur eatenus tantum ne egeat: an insolidum.Et quid si ppter paupertatem nihil potest restituere.& an et qualiter sufficiat remissio eius: cui est restitutio facienda.Et an cõtract9 vsurari9 sit permissibilis aliquo modo: vel propter malum vitãdum: vel propter bonũ quod inde sequatur: qd sit vsura: in quibus reb9 cõmittatur: vtrum contract9 vsurarius sit vitiosus: & malitiosus ex natura rei.vtrum concedi possit vsura aliquo casu: & vtruz ius ciuile discordet in vsuris a iure canonico: an concordẽt qd peccati venia non detur nisi correcto.ff.eo.c.peccati venia.†Et de significato hui9 dictionis venia: & an per rei restitutionẽ tollat peccatũ de iure ciuili.quod pluralis locutio duobus sit cõtenta.ff.eodẽ.c.pluralis.& qd resoluitur in singularitates.& qd sic: fiat vinculo plurimorũ: requirãtur saltẽ tres.& an p duos testes reprobari possit instrumẽtum.Et si iudex super duobus libellis vno cõtextu cõdemnauit reũ: & reus vni cam appellationẽ interposuit.an videat appellasse ab ambabus sentẽtijs: an ab vna tñ.Et si ab vna a qua qd quis põt per alium quod potest p seipsum.ff.eo. c.põt qs.et vide multos casus: in quibus licet alieno nomine quod non licet proprio † & an compaternitas contrahatur per procuratorem.qd ignorãtia presumatur: nisi probetur scientia.ff.codẽ presumitur ignorãtia.& an preualeat receptio testiũ facta p citationẽ ad domũ. & plene de ipa citatiõe ad domũ: qd ea q̃ ɔ ius fuerint irrita sint.Et qd i maleficijs.vide qõnẽ de sponso: q sponsaz de pñti i monasteriũ igressaz: & pfiteri volẽtẽ violẽter rapuit: & corrupit: si postea pfiteat an possit eaz repetere: qd q mercat ɔ iura psumat bonã fidẽ nõ habere: ff.eo q cõtra iura.& qõnez de rectore: parochialis ecclesie qui detinuerũt aliã parochialem tanq̃ vnicam & annexã: nemine ibi instituto rectore: p tantum tps cui9 memoria nõ existit: an possint licite retinere.qui facit p aliũ perinde est ac si faceret per seipsum: qd verũ est iuris fictiõe.ff.eod.qui facit p aliũ: & an delegat9 ab alio q̃ a principe: cum speciali mandato subdelegandi: possit subdelegare.an doctor qui pmisit docere: rector ciuitatis q pmisit regere: † scriptor qui promisit scribere possint per substitutũ eque bonũ seruire.& an idẽ in vasallo.q prior est tempore: potior est iure.ff.co.qui prior.Et hic tãgit Jo. an.in nouella pulchramqueſtionẽ porcorum: cui parochie debeatur decima porcorũ natorum & seminatorũ in vna parochia: & postea plantator in alia.qd non lz alicui suo nomine: alieno non licet.ff.codẽ.qd alicui.Et vide pulchram questionem.vtrum nõ habens vocẽ in caplo: ex defectu ordinis: vel q: sit excõicatus: vel ex alia cã possit esse pcuratora habẽtis vocẽ in caplo ad elec.vel in alios tractat9 capituli.qd ob gratiã alicui cõcedit nõ est trahẽdũ in ei9 dispẽdiũ.ff.e.qd ob gratiã.& vide qõnem de epo translato: vtrũ vacet prior dignitas eo ignorante: & anteq̃ cõsentiat. qd semel placuit amplius displicere nõ potest.ff.e.qd semel.& ibi vide: † an testamentũ habẽs verba derogatoria possit reuocari generali reuocatione.an sit necessaria reuocatio specialis: & qd si testator iurauit non mutare.in sequenti regula: vide de scãdalo: in alia: qd necessitas nõ hz legẽ: & qd sit similago: in sequenti.q latenter: metu: vel vi facta nõ tenerẽt: in sequenti.qd sit sacrilegiũ: in sequẽti.de timore filiali et seruili.et an timor et bonũ faciẽs: meritũ pdat: in sequenti.q nõ excusat pastor: si lupus comedit oues eo inscio: q qs nõ potest hre ratũ nõ suo noie gestũ.ff.e.ratũ qs. & vide ibi quatuor pulchras qõnes ad materiam qd semel deo dedicatur: non sit transferendum ad vsus humanos. Itẽ quod impossibile reputatur: quod

non potest expediri nisi per vnuz quod est notabile. et vtrum papa possit dispensare cum monacho ex causa: quod contrahat matrimonium. quod semel malus semper presumitur malus. l.eo. semel malus. et facit ad questionem tabellionis conficientis vnum instrumentum falsuz: an per hoc alia reputentur falsa. et an crimen seu delictum possit probari per instrumentum. quod sine culpa nisi subsit
17 causa nullus puniatur. l.e. sine culpa. et vide questionem † vtruz legitimatio sit perveniens natiuitati legitimi eidem preiudicet in iure primogeniture: quod sine possessione prescriptio non procedat. l.eo. sine possessione. et an ad prescriptionem sit necessaria ciuilis et naturalis possessio. an altera sufficiat. et an ecclesia obiiciens prescript. episcopo quarte non solute probet negatiuam. et plene de probatione ipsius negatiue. quod vtile non viciet per inutile. l.eodem. c. vtile. et an scriptum simul impetratum per excoicatum et non excommunicatum in nullo valeat: an in toto tantum an pro parte non excommunicati tantum.

1 Regula est pluriu rerum compendiosa narratione facta traditio.
2 Testis deponens falsum super vno articulo an dicatur falsus in omnibus.
3 Indefinita an equipolleat vniuersali.
4 Casus excepti sunt similes illis qui comprehenduntur sub regula.

Regula. Est pro declaratione huius. l. et glo. vide quod no. per Dynum et Jo. mo. Car. ex eodem titulo in pe. lib. vi. et per Joan. andr. super rubrica. et quod dixi. s. proxi. et diffinitionem collige vt in glo. et dic: regula est. s. verborum conceptio. que rem et c. Et expone que rem. i. dispositionem iuris. dispersam in diuersis casibus: per modum singularitatis positis: in quibus est eadem ratio breuiter enarrat idest per modum generalitatis compendiose tradit. Ja. vel dic: que rem. i. ius constitutum. In singularibus casibus breui et ter enarrat. i. per modum generalitatis compendiose ducit ad regulam. Old. ibi que est. s. alibi per particulares leges: seu casus diffusa. Cy. quasi dicat. rerum variarum alibi comprehensarum. Jac. ibi enarrat dic enarrat non vt ex regula et c. Cy. Ibi: ius sumat. s. incipiat: siue primordiet. Jac. Quare dicatur ex tali regula non constituit ius de nouo: etiam in his casibus in quibus regula locum habet. Dy. Ibi sed ex iure quod est. s. in aliis casibus singularibus constitutum. Dy. seu aliis legibus diffusum. Jac. Ibi breuis rerum. i. iurium aliarum singularium constitutorum. Dyn. vel i. veritatum alibi comprehensarum. Jac. Ibi tradit. quasi dicat non ius ex ea generatur. Dy. et Ja. ibi quasi cause. Exponit glo. et rationes: nam rationem in vno redditam pluribus aliis: in quibus eadem equitas versatur attribuit. Sed hoc est contra tex. qui tunc regula esset extensio: et textus non ponit quod sit extensio: sed iunctio: siue coniunctio. Et ideo expone cause coniunctio. i. rationes plurium casuum diuersorum: ad vnum finalem effectum tendentium: ad qualem regule dispositionem reducit. Dyn. ibi: simul. i. statim. postquam. Old. ibi viciata est. i. casu aliquo fallit. Dyn. scilicet per exceptionem. ibi perdit officium: scilicet quo ad illos casus in quibus perdit et fallit officium coniungendi. non enim coniungit illos casus in quibus fallit: cum aliis casibus in quibus eadem ratio vertitur. Dy. vel dic perdit officium in exceptis tantum: non in aliis: nam officium suum est diuersos casus in quibus sit eadem ratio simul coniungere: vt vniforme ius sumatur in eisdem. Sy enim exceptio habeat contrariam rationem a iure regulari non potest regula coniungere sibi: vt idem ius cum regulari statur in ipsa exceptione sed potius ius contrarium. Jacobus. quod in idem recidit cum Dyn. aliter etiam diffinitur regula secundum Jaco. † regula est plurium rerum compendiosa narratione facta traditio. et no. in glo. s. de legibus. l. nam et demosthenes. sed secundum grammaticos regula est multorum similium coniunctio. hic autem accipitur regula iuris pro existentis generalis traditio. vel secundum Card. in procmio huius titu. regula iuris est distortorum prauorumque corrigens bonum et equum breuiter comprehendens. Et allegatur hec. l. in fi. quod si testis † deposuit super pluribus articulis. et in vno falsum dicat vtrum sit falsus in omnibus et posse.

adduci p & cōtra.si enim dicamus regulā falsificari p excepi.facit quod reddat falsus.In oībus si dicamus regulā corro borari p exceptionē nisi in exceptuatis faceret p alia opinione.de hoc not.ix. dist.c.ad sacras.& extra de testi.c.in psentia.alias incipit in nostra.& plene dixi.C.de transac.l.si ex falsis.in gl.j.ibi nihil tñ.&.ff.de priua.delict.l.nūq̃.& de acquiren.re.do.l.nūq̃ nuda.Exēplū antē gloss.nō valet q2 nihil nō est aduerbium
5 sz nomē.Dy.ibi eius est velle † & sic patet indefinitā eq̃pollere vniuersali qd an sit verū.indistincte dic vt not.p Dy. in pemio huius tit.li.vj.& dixi.ff.sup rubrica.ibi pluribus naturaliter hoc dicit ad differētiā adiectiui qd pluribus acci- 1 dentaliter cōuenit secūdū eandē significationē.vt albus ibi scdm eādē significa- 2 cationē hoc ad differētiam pprij nois. Oldra.vt subijcit ibi.j.eodem in toto.& 3 ff.de penis.l.sanctio legum.Dynus.ibi statutis iam in.l.scilicet condita ante regule traditionem.Dy.ibi eadem equi- 1 tas attribuit scilicet per extensionem extendendo ius statutum ad alium casum vbi esset eadem ratio.sed hec opinio Jo.non est bona cū iam de nouo statueret in casu extenso quod esset cōtra hanc.l.Oldra.vt et dixi in expositione textus.super verbo quasi cause.ibi occupanti concedantur.hoc non procedit.quia hoc non esset coniungere.sz dictum in vno ad aliud simile extendere quod per regulam non fit cum ius non statuat sed statutum recitet.Dy.ibi sed Placen.hanc approbat.Dy.ibi plures cause.id est plures casus in quibus est eadem causa siue ratio.Jaco.ibi in re sacra vel religiosa.Et ratio patet vt nota.ff.de acqui.re.do.l.iij.Dyn.ibi.Jo. dixit tn dic vtrunq̃ bene dixisse diuersis respectibus.nam Jo.habuit hunc respectum exceptiones non sunt de regula id est in except.non statuitur idem 2 ius quod in regula.Placen.autem in-
4 tellexit quantum ad similitudinem † q2 casus excepti sunt similes casibus qui cōprehēdūtur sub regula:q2 si nō essent similes non dicerētur false in eis regula.Et ita patet q̃ qlibet scdm suū respectū bene dixit Dyn.de hoc vide plenius per eundem Dyn.in proemio huius ti. lib.vj.versi.circa quintum.dñs autem Azo in apparatu suo vituperat opi.placen.dicens quis esset ita inops mentis vt quod regula expressum exciperet in regula diceret positum.sed persecutor fuit Plac.Et eius opinio saluari potest vt dixi.est etiā bene notandum qd licet exceptio confirmet regulam in non exceptuatis non tamen eam ampliat vel extēdit vt sub ea comprehendantur alij casus:qui sui natura non cadunt sub regula:vt colligitur plene dixi.ff.de vsuf. leg.l.gñali.§.vxori vsuf.& de fundo instructo.l.qsitū.§.idem.& de domo instructa.

¶ Conditio feminarum deterior est q̃ masculorum.

Mulier an possit constitui executrix & commissaria in vltimis voluntatibus.

Mulier an excuset a muneribus mixtis.

Femine. Ex lege ista colligit † quod deterior est cōditio feminarum q̃ masculorū.Et notantur plures alij casus.ff.de sta.ho.l.in multis.& multi alij in Spe.de procura. §.j.qui tracti fuerūt ex libello de fugitiuis rubrica contra procurato.ver.preterea scire debes.Et ibi etiam notantur aliqui casus in quibus melior est conditio feminarum.et de hoc etiam not.p Azo.in summa insti.de libertinis.§.fi. et.j.eodem.l.in eo.quod plus.§.fina. in gl.nec iudices ordinarij vel delegati. & qd dicit procuratores dic in iudicio. nā ad negocia pōt esse.vt hic in gl.no.& est expssū.ff.ad trebel.l.mulier.secūdo licet gl.nō alleget an possit eē arbitrix. vide.C.de arbi.l.fi.& extra.c.dilecti.cū ibi notatis.¶ In gl.ibi ad hoc vltimū: id est ad id qd de procuratore hic dicit in textu.Dy.ibi censeri priuatum et vere priuatū est.vt.j.dicet.Dy.in fi. † Sz nūquid mulier possit esse commissaria seu executrix vltime voluntatis: dic quod sic quo ad distributionem rerum defuncti in pias causas: vt.ff.de adimendis lega.l.filio.§.mater.& de admi. tuto.l.titium & meuium.sed quo ad agē

dam ↄtra debit orē defuncti nō pu'o ad instar eius qḋ hic de procura.dicitur.⁊ de hoc dixi.C.de episcopis et clericis l.nulli in materia executorum.sed nunquid mulier excusetur a muneribus mixtis videtur qḋ non.quia sapere videntur naturā personalium et realium.⁊ quoties alique cause simul concurrunt ea potius inspicitur que nocet.vt.ṡ.ex quibus causis in pos.eatur.l.fulcinius.§.quid ergo inspiciem⁹.ergo realia a qb⁹ mulier nō excusat,vt.ṡ.de munc.⁊ hono.l.vltima.§.ab huiusmodi.⁊ videt casus codē ti.l.rescripto.§.sciēdū.ibi nec alia prerogatiua ⁊c.In cōtrariū qḋ excuset.ṡ.de his qb.vt idig.l.eū q.§.p parte.† Sꝫ tu dic qḋ mulier excusat a mixtis in eo qḋ sapiūt naturā ꝑsonaliū:sed in eo qḋ sapiūt naturā realiū nō arg.ṡ. de interdi.et releg.l.relegato.§.fi.et.l.sequēti.nec argumēta superi⁹ adducta aliquid faciūt quia in eis due cause sunt: quarū vna non pōt ab alia separari.In questione aūt nostra vnū muni⁹.s.ꝑsonale bene pōt a reali separari.vnde nō dꝫ propter reale fieri deterioris cōditionis quin a mixto excusetur inquātū sapit naturā ꝑsonalis.Dy.an aūt mulier excuset a custodijs nocturnis.vide qḋ dixi.ṡ.de munc.⁊ hono.sup rub.a ꝑpen. col.⁊.itē femie a ꝑsonalib⁹.vbi ꝺ ħ dixi.

Itē impubes. In glos.ibi nō tātū de hoc vide qḋ plene dixi.ṡ.de mune.⁊ hono.l.ad rempublicā.¶ In eadē gl.in fi. solu.ibi speciale in tribunatu numeri. vt not.dicta.l.ii.§.impuberes.ṡ.de iur. immuni.⁊ vide qḋ notaui in dicta.l.fin. de testamento militari.

Ius est nolle. In gloss.ibi re integra.vt.ṡ. quod iussu.l.i.§.sꝫ ego quero.Dyn.

¶ Uolūtas quid sit scdm Augustinū.

Uelle nō creditur.Etiā sine metu imponēte necessitatē.† Et dic ꝙ volūtas ē animi mot⁹ ad aliqḋ non imitandum vel non adipiscendum

secundum Augustinum.xv.q.i.§.i.Old. Et potes bene ponere exemplum in.l. ista ꝑt.l.ṡ.de his quibus vt indignis l.in fraudem.§.finali.et vide extra eodem.c.qui ex timore.cum ibi notatis.

In negotijs. Pro declaratione huius l.vide quod not.et dixi.ṡ. de acq̄r.pos.l.i.§.furiosus. i.cod.vbi nō voce.§.furiosus.et no.⁊ dixi.C.de acqui.possess.l.donatarū.⁊ dixi etiā.ṡ.de verbo.oblig.in ꝑin.Et dic in negocijs ⁊ cōtractib⁹ celebrādis.⁊ qḋ subijcit ꝯhere pōt dic.s.obligādo se alij vel aliū sibi ad ꝑmā partem legis et glo.Que de furioso loquitur oppono de.l.iij.§.curatori.de neg.gest.⁊ de act. ⁊ obligatio.l.furiosus.⁊ dic vt in glo. ad secundam partē que loquitur de pupillo. op.de.l.mulieri.j.de verb.oblig. ⁊ dic vt in glos.not.in glos.j.ibi per.l. illam.qui ad certū.imo vtraqꝫ vera.qꝛ si esset sane mentis contradicere non posset. vt dicto.§.fina.qui incipit voluntatem.in.l.ii.solu.matri.codē titu. l.dotem.secus si posset contradicere si esset sane mentis:vt.d.l.qui ad certū.et sic patet ꝙ nō est aliqḋ spāle in.d.§.voluntatis.vt ibi plene no.Dy.ibi si ꝑfecit itelligat vtiqꝫ ē ꝓxim⁹ pubertati Dy.ibi semiplenū.vt qꝛ ē ꝓxim⁹ infantie.Old.

Non vult. In effectu.Dy.in fi.insolidū.Dy.Et vltra exēpla gl.potes ponere exēplū p.l.ṡ.de acq̄.here.l.fuit qōnis.⁊.fi.q̄s omissa cā testi.l.iul.in ꝑn.Iac.In glos. ibi hic nō durat.vt.d.§.restituta.Dy.ibi i honore eris alieni nō legatoꝝ.vt.ṡ.ad trebel.l.i.§.fi.⁊ no.C.ad trebel.l.ii.Old.

¶ Decedere an possit quis pro parte testat⁹ ⁊ pro parte intestat⁹.et nume.⁊.

Ius nostrum. In glos.ii.in fi.Et idem qḋ hic notat in.di.l.j.de secun. nup.In glo.ibi eūdē.s.paganū.Dyn.Ibi decessisse.s.a ꝑncipio.Dy. ibi pugna.i.quedā detecta cōtrarietas.

Dy.z potest exẽplificari hec.l.hoc mo-
do testator dixit† instituo titium mihi
heredẽ pro dimidia: pro alia dimidia vo-
lo decedere intestatus totũ habebit il-
le q̃ est ex dimidia institutus qđ sic pro-
batur. illud dicit̃ speciale cuius cõtra-
riũ est ius cõe.ff.ad municip.l.j. Sed si
miles decedẽs de certis reb⁹ testet̃ di-
cẽs de alijs se velle intestat⁹ decedere:
priuilegium militis est qđ decedat pro
parte testat⁹ z ꝑ parte intestatus.vt.ff.
de castrensi peculio.l.hereditatis. Er-
go in alijs obtinet ꝯtrariũ ius cõmune
vt insolidum videat̃ institutus ille qui
est institutus pro parte. Dyn.pro hoc
C.de here.instit.quoties.cum ibi nota-
2 tis.† z dic qđ ista regula vera est ab ini-
tio: sz ex postfacto põt quis decedere ꝑ
parte testatus z pro parte intestat⁹: vt
ff.de bonorum posses.l.sed cum patro-
no.z de inoffi.testa.l.circa. Sed contra
hoc videtur quod not.de legatis.iij.l.
peto.in princip. vbi etiã not. qđ ex post-
facto hic esse non possit. que glos. est val
de notabilis. Solutio. aut procedit ex
voluntate defuncti: quod ex postfacto
ab intestato pro parte decedat. z tũc nõ
potest vt dicta glo. aut hic cõtingit cõ-
tra ipsius voluntatem. et tunc potest
fieri vt dicta.l.circa. et dixi in dicta.l.
sed cum patrono. et ita tenet Dynus
in dicta.l.peto.in principio. et istud est
bene notandum.

1 ☞ Legitima debita filio iure nature
an possit tolli per statutum.

Tra sangui-

nis. Id est ipsi cognatio-
ni siue cõsanguineitatis.
Et vide quod plene not.
institu.de legiti.agna.tu-
tela.§.fina.z.ff.de pactis.l.ius agnatio-
1 nis.z allegat̃.l.ista† q iure municipali
nõ possit tolli vel minui legitima filio
debita iure nature. de q̃ q̃stione no. per
Dy.extra.eo.c.indultũ.li.vj.z plenius
no.C.de inoffi.testa.l.qui in prioribus.

2 ☞ Regula de qua in.l.semper in obscu
ris. habet nedum locũ in contractibus
sed in sententijs z vltimis volũtatib⁹.

3 Exẽptus manẽs in loco exẽpto si ꝓij-
ciat lapidẽ z ꝑcutiat existẽtẽ in loco nõ
exempto per quẽ sit puniendus iudicẽ.

3 Reus diuersis modis forũ sortitur in-
ter quos est contractus z delictum.

4 Iudex ecclesiasticus z secularis sunt iu-
dices miserabilium personarum.

5 Tutor laic⁹ an possit dari clerico z an
valeat decreti interpositio in alienatio
ne rei minoris ĩ alia iurisditiõe existẽtis.

Semper in ob-

scuris. Pro declaratione
hui⁹ regule vide qđ plene
dixi.ff.de ver.obli.l.q̃cq̃d
astringende.z qđ not. per
Dy. Jo.an.z Car.ext̃ eod.c.in obscuris.
z.c.inspicimus.li.vj.z ꝑ eundẽ Dy.eo-
dem tit.c.cõtra eum.z Joan.and. bene
et subtiliter.z quod notaui.C.de verbo.
significa.l.cũ quidam.in fine. Et quod
no.xxxiiij.di.c.habuisse.z.c.ꝑcedenti.
in gl.z per Archidi.z.ff.de legib⁹.l.in am
1 bigua.z.j.eo.l.in ambiguis.† Et habet
locũ hec regula in cõtractibus vltimis
volũtatib⁹ z sentẽtijs. vt not. in.d.c.in
obscuris. In dotib⁹ habet locũ dicta.l.
in ambiguis. in rescriptis z certis alijs
habet locũ.d.l.in ambiguis orationib⁹.
vt ibi not. ¶ Item hec regula vera nisi
alias verisimile appareat: vt not. in.d.
c.in obscuris.z.d.c.inspicimus. Et vide
etiã eo.tit.c.cũ sint partiũ iura obscura
cũ ibi notatis. oppo.de.l.titia.§.seia.de
auro z argẽto leg.z dic vt ibi. deinde
oppo. vt not.ꝑ Dy.in.c.in obscuris.z ꝑ
Joã.and. Istã.l.inducit do.Joã.and.in
nouella in.d.c.in obscuris. ad duas q̃-
stiones padue disputatas ꝑ dñz Egidiũ
doctorẽ decretorũ.z Carli.iuris ciuilis
doctorẽ ei⁹ fratrem de mãdalbertis de
cremona.z q̃ dñs Carli. postea fuit stre
nuus aduocatus in romana curia. Que
stiones autem sunt tales in quibus ob-
scurum est et dubitari potest quis sit
iudex delicti vel contractus: in diuer-
2 sis enim terminis proponuntur.† Pri-
ma est si exemptus in loco exempto ma
nens proiecit lapidem per quem percus-
sit stantem in loco non excempto: an
ordinarius loci vel prelatus ipsi⁹ exem
pti hui⁹ delicti sit iudex.z h̃ fuit ꝑma qđ
dominũ

domini Egidii. postea eam idem dominus Carlinus ampliauit ad iudicem contractus sic dicens. titius existens in paduano districtu iuxta fines ipsius districtus aliquod negocium seu contractum iniuit cum sempronio existente in territorio triuisiano propter quod fact⁹ est reus seu debitor: queritur an ratione illius act⁹ sortitus sit forum. Pro declaratione prime questionis videndum est. c. volentes. cum ibi no. per Inn. et alios extra de puil. li. vj. Pro declaratione vtriusque sciendum est quod reus dr a re que petitur et a reatu. i. delicto pro quo impetitur. vt ex. de ver. sig. l.
3 forus. §. reus. † et quod reus sortitur forum diuersis modis inter quos sunt hi duo cum contrahit et cum delinquit in loco. vt ex de foro compe. c. fi. cum ibi no. Et no. etiam ff. de iudi. l. heres absens. §. j. In questionib⁹ ergo ponuntur termini in quibus dubitatur cuius iudicium quis sortiatur forum ratione delicti vel contract⁹ post multa allegata pro et contra per ipsos et que succincte recitantur per ipsum. d. Jo. in d. c. et que allegationes potissime tendunt an sit considerandum initium vel finis. de quo not. per Azo. in prin. broca cardorum. et de elec. dudum. primo in gl. ista tria. et de censi. c. iij. et potissime in malefi. videtur spectari volutas non exitus. vt ff. de sica. l. diuus. soluendo questionem de delicto ambo concordauerunt vtriusque loci iudicem posse taliter delinquentem punire f. pretat ut excepti considerato initio et capm padnanum considerato quod in ei⁹ diocesi et iurisditione perfecit delictum. sicut enim vnum delictum plures psonas tangens vnicuique insolidum attribuitur. vt. ff. ad. l. aql. ita vulnerat⁹. §. et de furto. l. vulgare. §. si duo. sic vnum delictum plura territoria tangens cuique territorio attribuatur insolidum. Et pro hoc adducitur. C. vbi de cri. agi oporteat. l. j. cum ibi no. Et hanc questionem notaui ibidem in aut. qua in prouincia.
4 ver. ad hoc etiam facit † quod iudex ecclesiastic⁹ et secularis sunt iudices miserabilium psonarum. vt. xij. q. j. c. j. sic et due potestates sunt in eo. offo. C. de offi. pfc. vr. l. j. et facit de offi. dele. c. j. et de psump. literas. cum ibi not. Et vestibulum tangens duo edificia vtriusque censetur insolidum. ff. com. di. l. Alberti. super. ff. nouo.

arbor. §. de vestibulo. non tamen intelligunt quod bis puniatur talis delinquens. sed semel punito per vnum iudicem precluditur via alteri. vt. ff. nau. cau. sta. l. licet. cum si. ipse tamen Egidi⁹ dicebat quod si separationem fieri oporteat quod preferent iudicem initii cum negari non possit quin ex ipso exordii principio affectus delinquendi puniendus sit. Nam percussio secuta non est per se delictum: alias esset duo delicta sed est effect⁹ inchoati delicti deriuans a precedenti causa. ar. ff. arborum fur. cesarum. l. si plures. §. fi. ¶ In secunda questione contractus et eius foro dicebat idem dns Carlinus ponderandam consummationem contractus. vt vbi est pfectus ibi forum sortiatur exit vterque. non enim sicut in delictis res inchoata per seipsum subsistit cum nullius esset effect⁹ interrogatio sine responsione secuta. vt ff. de ver. ob. l. j. § qui cum psens. Attenditur ergo locus vbi pfectionem et esse recepit. pro hoc de auth. tuto. l. obligari. §. tutor. et ibi in glos. quid si presente. et §. fi. et quod notaui in similibus questionibus. j. e. l. in ambiguis. §. non est nouum. Et pdicta dicit esse vera nisi essent persone que ratione contractus non sortirentur forum. vt. d. l. heres absens. §. j. ff. de iudi. vel nisi fuisset actum de solutione facienda altero predictorum locorum vel alio loco. vt. ff. de act. et obl. l. contraxisse. nam tunc illo loco videtur contraxisse vt ibi: simpliciter aut contrahendo licet illo loco soluere non pmittat sortitur ibi forum vbi pfectus est contractus. licet quidam contra quod ipse improbat. quod tamen hoc viator in quo est speciale quod non sortitur forum contrahendo: vt. d. l. heres. §. j. Si promitteret ibi soluere non posset quod est absurdum. dicit etiam quod Fran. vercellen. in. d. c. vlti. de fo. compe. cum de delicto queritur tenuit quod vtriusque loci iudex debeat conuenire Et allegabat de rescrip. pastoralis. de sen. exco. cum illorum. et not. per Jo. an. in. d. c. volentes. de pui. li. vj. post princi.
5 † Et ad pdicta bene faciunt que dixi. C. de epi. et cle. aut. psbyteros. de de tutore laico dando clerico. et de alien. emp. l. j. de decreto interponendo sup alienatione rei minoris sita in alieno territorio. Ad de

clarationem etiam predictarum questio num bene faciut subtiliter disputata p do.Ol.in alia questiōe quam padue di sputauit.que talis est. Et no sunt statuta in ciuitate padne. vnum quo cauetur quod qui presentauerit bannitū ad mor tem habeat a communi libras centum. altero cauetur qd nullus vadat in alte rius territorium ad capiendum aliquē sub certa pena. Accidit qd quidam ban nitus padue habitebat in confinibus episcopatus padue Semproni⁹ iuit vt eum caperet. qui titi⁹ viso Sempronio fugam arripuit ꝛ fugit in territoriū Ue ronēse ꝛ pñsentauit ptāti padue ꝛ dubi tat an ex primo statuto pmiū ɔsequat an ex scdo penā incurrerit. que questio etiam dependet ab initio ꝛ fine sentētie predicte. Et in ipsa questione subtiliter allegatur per ipsum dñm Old. finaliter determinat ipm capientē incurrisse pe nā ex secūdo statuto. ꝛ ipsi⁹ qōnis effe ctū tetigi. C. de accu. l. qui de crimine. ver. ꝛ pro predictorum declaratiōe.

1 Priuilegium cōcessum familiarib⁹ an extēdat ad futuros familiares.

2 Priuilegium non datur his qui in rerū natura non sunt.

3 Priuilegium ɔcessum persone propter rē nō transit ad successorē.

4 Pronomen suos ad presens ꝛ preteritū tempus trahitur.

Secūdum na

turā. Pro declaratiōe hu ius regule vid. no. p Dy. Jo.an. extra. eo. c. q sentit onus. vbi no. p Dy. an cō trarioꝝ eadē sit disciplina. ꝛ per ipsum Jo.an. in nouella in. d. c. de quo hic tan 2 git l gl. ꝛ. xvij. q. j. c. q bona. ꝛ. xxvij. q. j. c. nuptiarū. ꝛ vide. j. e. l. ex qua psona. Jtē vid. ad declarationē hui⁹ regule no. p eos. e. ti. c. rationi nō cōgruit. ꝛ qd no. C. de fur. l. manifestissim⁹. §. sꝫ cū i scdaꝫ dubitationē. ibi in gl. ibi. sed illud pro pter seruū: vt probat. j. e. l. quo tutela. in pn. Et inducit Jo.an. in. d. c. q sentit. in nouella hāc regulā ad talē qōnē. mona 1 sterū qd d erat pnilegiatū tpe iter dicti posset admittere familiares mona steriū ad diuina n. qd familiares recepti post pnilegiū possēt admittere. vr qꝫ sic: vt famuli q̄ sentiūt on⁹ sentiēdi sentiāt ꝛ ɔmodū pnilegij. ꝛ fuit qō dñi Egidij cre monēsis decretoꝝ doct. de q dixi s. pxi me q pmo allegauit qꝫ pnilegiū extēdaꝫ ad eos. q: pnilegiū loquit̄ indistincte ꝛ in determinate. Et q: bñficia pncipū latis sime sūt interprāda. vt. s. de cōstitu. pnc. l. bñficia. ꝛ lati⁹ qꝫ ɔct⁹: ꝛ cū in cōtracti bus latius indefinitū respicit futura. s. de pig. l. grece. C. q res pig. ob. pos. l. fi. et p hoc. s. de fun. rusti. pdio. l. si fuit⁹. ꝛ in edicto qꝫ qsqꝫ iur. qd est penale. s. qd qs qꝫ iur. l. iij. §. illud. Et q: istud pnilegiū vr reale ꝛ nō psonale. q: concessum p so nis pter monasteriū. s. de reb⁹ dubijs. l. cuiib⁹. ꝛ no. ex de testa. reqsiti. ꝛ. xij. q. iij. pōtifices. vn familiares q nūc sūt vi dēt esse q olī erāt de indi. l. pponebaꝫ. ꝛ bñ facit. s. de cēsib⁹ l. forma. §. qꝫ. Et p ista parte vr expssum extra de priuile. q: circa. ꝛ no. eo. tit. cū capella. ꝛ. xvj. q. j. c. frater noster. ꝛ bñ facit de lib. leg. l. vlti ma. §. gsio. de fūdo instructo. l. si māci pia. ꝛ p hac etiā parte facit absurditas isurgēs si ɔtrariū teneremus: q: mortuis primis familiarib⁹ existērib⁹ tēpore pri uilegij extinctū esset priuilegiū. esset cō tra. c. decet. cū ibi notatis extra eodem titul. Jn contrariū facit euitatio infini tatis. ꝛ pro hac parte bene facit. s. de cō trahen. emp. l. in lege. cum ibi notatis de auro ꝛ argento lega. l. si ita. et. l. me dico. de legatis. iij. l. vxor. et. l. cum quis. in fine. et de verbo. obligationi. l. cū sti pulatus. et. l. si a colono. vbi de hoc di xi. et de damno infecto. l. damni. §. si is. et quia sequeretur absurditas ex con 2 trario: t quia priuilegium daretur his qui in rerum natura non sunt contra capi. ad audientiam. cum ibi notatis ex tra de ecclesia. edificijs. Et quia ex hoc posset sententia interdicti vilescere si om nes familiares admitterentur cōtra. c. si ciuitas. de sen. excom. lib. vj. ꝛ ad hoc extra de priuile. c. priuilegia. soluēdo te nuit qꝫ aut noui familiares sunt assum pti in locū primorū recedentiū vel de cedentium aut adiuncti primis adhuc manentibus. Primo casu gaudeant pri

uilegio cum priuilegium non sit simpli
citer personale vt predictu est. et pro hoc
de minoribus.l.minor anno.§.no solu.et.l.
5 seq. et vbi priuilegium persone cocessum
propter rem tame transit ad successorem:
et res que succedit in locum alterius vti
tur eode priuilegio.vt lite pendente.c.
ecclesia.cum concor.secunde glo. Secudo
casu subdistinguit aut adiunctio facta est
ex iusta causa.vt quia facultates mo
nasterij excreuerunt. Et ideo opus est
augere familiares. et tuc tales gaudeat
priuilegio.argu.extra de constitu.c.cu
M.ferrariensis.aut adiuncti fuerut ex me
ra volutate et tunc no gaudeat priuile
gio per iura ad hoc adducta.et pro hoc
extra de verboru significatio.c.vltimo.
li.vi.de priuile.c.tuaru.et.c.cu et planta
re.§.de cofratrib⁹.et de decimis.c.sugge
stum.cum gl.prima in fi.ad iura que vi
dentur contraria respondet qd procedut
in testamentis et cotractibus in quibus
pri⁹ tempus regulariter inspicit. et maxi
me cum apponitur pronomen meu tuu
suu et alia cotraria solueda.vide not.in
d.l.si ita.de aur.et ar.leg.et.d.l.si.C.q res
pig.obli.pos.vbi de ista materia plene
no.et similes qones tetigi. In dicto aute
priuilegio pronomen suos non impedit
includi familiares futuros.quia priui
legium reale est vt predixi.tame etiam
propter verisimilem mentem concede
4 tis p qua debet esse ppetuu. et vn opor
tet pronomen suos cotra propria signi
ficationem qua habet ad pns trahi ad
futuru.ar.ff.locati.l.si vno.§.sed si ver
bo donationis.

D quod nostrū est. In totu vl' p par
te. Dynus.sine facto vo
vel ficto.Dy.nostro idest
dni vel quasi dni vt tuto
ris vl' curatoris.Dy.In gl.ibi.l.q n fa
cit.vl' dic q creditor vi vedere taq pcu
rator dbi:oris.vt.§.fo.her.l.si pignori.

In testamētis.
Idest qbuslibet vltimis vo
lutatib⁹. Et qd dicit pleni⁹
dic q i cotractib⁹.et 2cor.bn

extra de dilatio.c.cum dilecti.in fine. In
glos.ibi.l.j.§.licet.hoc videtur impoba
ri.§.de vino tri.et oleo leg.l.vinum.§.
penul.Jaco.ibi communia de leg.l.j.et
§.de furtis.l.a titio.Dy.ibi quem rome
habeo subaudi Bononie existens vel
alio loco a roma multum remoto.ibi
§.loca.vel dic vt not.in dicto.§.j.Oldra.
ibi.Loco.imo melius dic vt no.in dicto
§.heres. Et patet.§.de publicanis.l.im
peratores.et de cen.l.cu possessor.Dy.
ibi ab hostib⁹.§.etiam.sed ibi loquitur
de re que fuit nostra in qua contractus
consistit.vt ibi Bar.Ja. ibi.§. sed sic.hoc
itellige vt no.de leg.j.l.senat⁹.§.legatu.
et de leg.ij.l.j.Dyn. Et vide quod plene
no.§.de cōstitutio.princi.l.finali.

Non videt ce
pisse. In glos.ibi amiserit. et
pars alia testamenti firma
remansit.Dy.

In oib⁹ obli
gationib⁹. Ex cōtractib⁹
vel testamentis descende
tibus.Dy. Et pro declara
tione regule vide que no
tani.§.de vbo.obli.l.cu qui kal'.§.quo
ties.et.l.q hoc anno.et.l.interdu.et de vb.
sign.l.cedere die.et qd dt de psenti die:
expone id est ab adita hereditate .put
refert ad legata.vt.§.de leg.ij.l.oia.put
ad contractus tuc proprie.Dy. In glo.
ibi de inutili stipula.§.finali.quod intel
lige vt tibi not.Dyn. Ibi idem si expri
matur contrarium tenet gl.q sit legatu
purum quo ad transmissionem licet no
statim petatur.§.de conditio.et demon.
l.heres me⁹.vbi de hoc dixi.et cum illa
gl.concor.alia que est.C.vt act.ab here.
et contra heredes.l.vnica.et de noua.l.si
pupillus.§.qui sub cōditione.et illas gl.
approbant docto.et ista reprobant. Cu
ista tamen glo.concordat alia q est ins
sti.de inutili stipulatiōe.§.post mortē.
et idem dicas in stipulatione:vt insti.de
verbo.obliga.§.ex cōditionali. Ibi si au
tem conditio apponatur aut de preteri
to aut de futuro.vt.§.de conditio.et ob.
l.cōditio in preteritum.et de iniusto rus

pto et irrito testamento. l. cum in scdo. et Dynus. Ibi eã extiturã scz de presenti. Dy. Ibi nõ tetigeris. quia tunc habetur pro pura. Dyn.

Si actionem

habet. Sufficit gl. et vide qd no. s. de fideicom. liber. l. cũ vero. circa prin. in addi. no. verbum.

Imaginaria. Suffi cit gl.

§ Emphitea an possit canonẽ solue re p multis annis futuris dño inuito.

Tam itẽpus.

Ibi credendũ. id est in dubio presumẽdum. Dyn. Ibi adiicitur: idest adiectum in dubio esse presumitur. et vide quod plene notaui. C. de fideicom. l. post mortẽ. † Et facit ad questionẽ emphiteote volentis soluere canonẽ p multos annos futuros ne res p cessationẽ possit aperiri. vtrũ possit inuito dño. hec enĩ lex est argu. quod sic. sed de hoc dic vt not. C. de iure emphi. l. ij. ver. quid si emphiteota dubitãs. et vide etiã qd no. et dixi. s. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. inter certam.

De legata.

Id est horũ legatorũ tantũ. Dy. ibi trãseunt vt relicta pure et in diẽ et relicta sub cõditione si extitit cõditio viuẽte legatario nõ aliter. Dy. Ibi eorum scz legatorũ. Dynus. Ibi eo casu scz tantum. Dy. Ibi omnimodo eis. s. in quorum potestate sum tempore stipulationis interposite. Dy. In glo. ibi de stipulatione seruorũ. l. fi. Et ratio diuersitatis inter stipulationẽ et legata no. in. d. l. si vxor. de cõditio. insertis. Dy. Uel dic q rõ diuersitatis colligit. s. de stipul. seruo. l. vsufruct. Oldra. In glo. vlt. ibi quã quidã hic habent. sed communiter non habetur. et vide quod ibi no. et dixi.

§ Heredibus interdum magis succurritur q legatarijs.

Bona heredis non cadunt in obligatione legatorum.

Electores allegantes ignorantiam nõ excusantur.

Si cũ alio.

Ibi conditionis eius nisi necessitas vel cõmunis error excuset. Dy. ibi heredi aũt hereditatẽ adeũti. Ibi cum hereditarijs cõtr. l. quasi contrahit. vt insti. de ob. ex quasi delicto. §. heres. Dy. † Et dic q interdum plus succurratur heredib q legatarijs cum quib quasi contrahit q contrahenti alias cõ eos cum quibus contrahit. Cui rationẽ hic ponit cuius est exẽplum in stipulatione conditionali que transmittitur ad heredẽ. vt insititu. de verbo. oblig. §. ex quasi delicto conditionali. secus in stipulatione legatorũ. vt. s. vt le. no. caueatur lege. j. §. si quis sub conditione. et secundum hoc quod dicit conditionis eius expone scilicet contractus. † vel dic bona heredis non cadunt in obligatione legatorũ vbicunq et ex quacũq causa legetur etiam ad domus reparationẽ: sed bona cõtrahentiũ obligant interdũ priuilegio persone: interdũ rõne cause cõtract. vt. C. cõia de legatis. l. ij. et in quibus causis pignus tacite cõtr. p totum. Cuius ratio hic ponit. Iaco. et faciunt predicta ad illos qui eligũt aliquos qd nõ excusent si velint allegare ignorantiã. q debet de eorũ conditionib inquirere. et iõ priuent potestate eligendi si eligunt indignos. de hoc dixi. s. de verbo. obligatio. l. eũ qui certa rũ. §. cũ pure. de hoc extra de elec. ca. cũ in cunctis. et eodẽ titulo. cap. nulli. lib. vj. In glo. pone casum ibi causa implẽde conditionis soluit pupillo. secus si solueret legatũ directus relictũ pupillo. q tunc liberatur. vt. s. dixi. sed ille q soluit legatum directo relictum intendit se liberare ab illo quasi contractu descendentis quem cũ legatarijs ininit per aditionem hereditatis non sibi aliquem obligare. sed ille qui soluit causa conditionis implende non vult se liberare: quia nulli est obligat. sed vult

ubi alium obligare scilicet heredē dam natum sibi aliquid dare si conditionē impleuerit.z ideo facilius inducit' li beratio ꝙ obligatio vbi erratur in cō ditione persone.Dynus.Jbi ad.l.fal.l. fi.sed hoc non videtur bonum exem plum.quia hoc casu non agitur de er rore conditionis persone quod requi rit hic regula.preterea videtur contra id quod nota.ꝭ de doli except.l.ij.§.cir ca.sed nunc dici posset quod glo.illa lo quitur quando creditor z debitor scie bant causam non subesse.hic autem p missor tantum sciebat.Dynus.ibi de s'rui.l.papinianus.z de lega.ij.l.cum fi lius.§.dominus.sed hic non agitur de errore conditionis persone.z ideo nō est bonū exēplum.Dy.ibi habebat pri uilegiū sed hoc est exēplū ad primū ca sum tantū.z iō nō est sufficiēs.Dy.Jn fi.vide in alphabeto dictiōe si rei nō so let.Jn glo.circa fi.sed nonne vbicunqꝫ legatū sub cōditiōe admittit' zc.vt.ꝭ.de adimen.leg.l.si legatum.Dynus.

Quotiens. Dubia sufficit gloss.

1 Statutum qui potest tollere potest z contra illud facere.

2 Persona loquentis z statuentis nunꝙ includitur in statutis.

3 Ep̄s faciēdo statutū gerit personā pu blicam z ludēdo priuatam.

4 Excommunicans participans cū ex communicato an ligetur excommuni catione maiori vel minori.

5 Ludens cum ep̄o an excusetur ab ex cōicatione statuto stante zc.

6 Societas an faciat vt q̄s penā incurrat.

7 Prohibitū hr̄ p pmisso ppt̄ idiuiduū.

8 Factū vnius ex socijs nocet alteri z in cōiunctis inspicit' quod nocet.

9 Auxiliū p̄stās filio z vxori ad furtū fa ciēdū tenet' furti quāuis ipi nō teneāt.

10 Participans cū excōicato in illo pri mo actu in quo excōicationē incurrit ligatur excōmunicatione maiori.

Non debet cui

quod plus est. Hec eadem regula posita est extra.e.c. cui lz.lib.vj.z vide ibi not. p Dy.Jo.an.z Car.z.e.ti.c.plus semꝑ. per eosdē.z.xxxiij.q.vlti.c.latorē.z.j.e. l.in eo qđ plus est.z lz gl.habet.z.ꝭ.de offi p̄si.l.illicitas.ꝺ.§.qui vniuersas.vi de't tenere qđ ideo p̄ses puincie nō deportat q: nō habet insulas.z Dy.et Jo.and.in.d.c.cui licet.tamen salua eo rū pace hoc nō videtur verū.vt dixi.l. relegator.ꝭ.in gloss.allegata.z plenius de penis.l.ij.§.j.ibi videas.Jtē Jo.an. in nouella in.d.c.cui lz.adducit hāc re gulam ad questionem talem.statutum Bononie episcopus excōicat ludentes ad azarum.ipse episcopus vel eius metropolitanus in ciuitate Bonoñ.lu dit cum titio.queritur an omnes sint excōicati.pro ep̄o facit hec regula.q: cum posset statutum suum in totū tol lere:fortius licet z facere cō'ra sine pe na.z q: ipse dn̄s Jo.sicut z ipse fatetur nimis diffuse se extendit.Circa ipsam q̄nē aliqua tangā vtiliora ex dictis p eū z de residuo recurratur ad eum pro ep̄o z archiep̄o faciūt q: null' sibi pōt iperare.ꝭ.de arbi.l.pe.Jtē par nō ligat parē nec maior de minore.l.minor au tē magistratus.de arbi.l.nam magistra tus.ad trebel.l.ille a quo.§.tēpestiuū. xj.dist.inferior.Et in cle.de ele.c.ne ro mani.Jtē statuta nō ligant nisi subdi tos.C.de sum.trini.l.j.cum si.ergo par vel maior nō ligat'.Jtē fauorabilior est absolutio z liberatio ꝙ condēnatio vel obligatio.de actio.z obligatio.l.arria nus.z de re iudicata.l.inter pares.sed ep̄s se vel superiorē nō posset absolue re.extra de peni.c.qđ autem.z.c.ex eo. ergo zc. Jtē si ep̄s statueret expres se de seipso vel archiep̄o statutum non valeret p.ꝭ.allegata.ergo tacite hoc nō pōt.de prebē.c.dilecto.pro ep̄o etiā facit q: nō intelligit' persona loquēs.C. de solutionibus.l.inquisitio.z de iure iurando.capitulo petitio.Et hāc partē tenuit Jac.in archiep̄o qđ nō ligetur q: est ordinari' prouincie.xj.q.iij.c.ij. Et hec etiam ratiō cōcludit pro ep̄o.Ber. puincialis.similiter tenet in archiep̄o per decre.grane.de preben.de sen.ex com.c.a nobis.z in aut.de defen.ciui. §.non habente.Host.etiā in summa de

sen.exco.§.qs valeat excommunicari. post prin.dicit certo certi⁹ hoc tenēdū. quorū opi.idem Jo.approbat per iura predicta.sed hic tenuit cōtrariū in epo iij.q.vij.c.j.allegās qd incidit in factū damnatū.xxiiij.q.j.c.ij.⁊.iij.sed rñderi pōt qd loquūr de facto dānato a iure cōi.s.de heresi.⁊ sic nō probāt nō subditū ligari facto dānato per statutū.illud tenet ibidē Bar.ho.b.ix.p.l.iij.de offi. presi.que non distinguit.vnde sicut delinquētes sed lex illa licet excludat distinct.loci non excludit distinct.identitatis vel presidētie.de qbus loquimur pro opi.predictorū:facit etiam qd not. idem Hug.de succes.l.xiij.dist.adrian⁹. cum se.in volu.in factum damnatur. sed responsum.est.s.Arch.etiam de cō sti.c.ij.lib.vj.tenet idem de vtroq rōnem adducens.q: statutū fit authoritate pape vel canonis.ergo authoritate pape ligatur dicens qd efficaciter faci⁹.xj.q.iij.nemo cōdemnatur.sed hoc simpliciter intellectū adducet absurditates.Primū qd si eps authoritate pape vel canonis ferret sniam nō per modū statuti per illā ligaret.qd tñ ipse et oēs negāt.Scdm q: papa ligaret suo canone authoritate xpi.qd verū nō est. Item sequeret oēm prelatū non subditos ligare posse cū oēs sint subditi xpo ⁊ pape:cuius authoritate ligat.ponderent ergo verba dicti.c.nemo.nā dicit nemo cōtemnat vincula ecclesiastica.⁊ sic psupponit vincula.qd nō potest qs nisi subditum.vt dictum est.vnde potestatē vinculandi non ampliat.Pe.etiā de bella pertica tenuit epm ligari.vt recitat Cy.C.de sac.san eccle.auf.quibuscunq.
3 q: statutū faciēdo gerit personā publicā ⁊ ludēdo priuatā.ff.de adm.tuto.l.cū hereditas.⁊ de pac.l.cū in eo.in quib⁹ psona loquēs includit sed ad ratonē ptz rñ.per.§.tēpestiuū.l.ille a quo.ad trebel.nā ibi consul.vel ptor instituit⁹ heres vt restituat gerit psonā priuatā.⁊ tñ a seipso vel alio cōsule vel ptore nō cogitur qui tñ in cogendo gerūt personā publicā.Item tollit hec ratio.q: concluderet principem ligari legibus eius quas facit vt persona publica ⁊ delinquit vt priuata contra.l.digna.vt.C.de legi.vbi de hoc dixi.nō ergo in casu nostro eps gerit vicē duorū. quia impossibile est statutū fieri posse per dignitatem separatā a persona.Itē ipse Pet.in.l.cum ipse.de cōtrahē.emp. nō audet asserere qd quis possit se absoluere.⁊ tamen illa ratio viget in absoluendo sicut in condēnando.teneamus ergo primam opi.qd nec ipse episcopus nec eius superior ligetur statuto predicto.in contrarium tñ adducit s.qd quisq iu.l.j.in prin.⁊ in fi.s; respōdet qd ibi nō dicitur quod ipso iure ligetur.sed loquitur de pena per iudicē imponenda.vnde archiepiscopus bene poterit punire epm pena statuti eū priuādo cōione holm ⁊ sacramētorū qd facit excōicato.Et eodē modo pōt respōderi ad.ll.per Pe.alle.q: pactum tutoris cum creditoribus nō facit ipso iure diminui reddit⁹ ipsi⁹ tutoris.sed hoc fiet ministerio iudicis vt.d.ll.pz.sed in qōne nō loqmur de vinculo iuris siue ministerio hois.Itē ꝯ epm pōt adduci. q: aut dices principem ligari suis legibus.vt.l.ex imperfecto.de leg.iij.⁊ sic habeo propositū.aut dices non ligari per l.digna vox.⁊ tūc speciale est in principe.ergo in aliis remanet ius cōe.In contrarium q ligentur lege quā dant aliis de pbē.p illorū.⁊ q: qñq psona loquēs includit.s.de pigno.l.paul⁹.in fi. sed dic principē nō ligari.⁊ spāle est in eo q sibipsi nō subest.sed alij sibi subsunt sed cōe est oibus q nō ligant lege sua s; lege superiorū.Octauian⁹ q dispu tauit hāc qōnem dicebat Ray.⁊ Gof. in summa de sen.exc.fuisse discordes. q: Ray.dixit q nō sua s; iuris snia ligabat.Gof.q sua.⁊ moderni tenebāt cū Ray.s.Ber.in decre.statuim⁹.Inno.de sen.excō.qd in dubiis.⁊ Archi.e.ti.c.iij. Ipse autē determinauit q si archieps ludat ligatur duplici snia.s.epi ⁊ iuris. eps aūt nō sua sed iuris vel pape ligat occasione sue constitutionis inducens no.p Host.in summa de sen.excō.§.si.Visi.quid si eps aliquid.⁊ ver.se.sed male induxit opi.pdictas.nem Ray.in dicto tit.de sen.excō.ad fi.ver.quid si eps.te

net q eps bene ligatur participans excoicato per ipm: q: nō sua sed iuris est snia. Idem si in crimine p.c.nuper.eo. tit.idem dixit sed in hoc male si excōicauit cū fauto: ib⁹. z ipse postea faueat. secus dicit z bñ si fauisset prius: quia tunc sua est sententia. Gof.autē in summa ipsius tituli vltima charta.ver.qd si eps. z ver.seq.tenet q incurrat minorem: maiorē non si cōmunicat in crimine cū illa sit hominis vel si cōmunicat excōmunicato per ipm: z cum participibus. quia et illa etiam sua. Ber.in dicta
4 decretali statuimus.de sen.excom.tenet q nō ligatur maiori communicans in crimine cum illa sit sua sententia. Inno.in decre.quid in dubiis.eo.tit.dicit q excommunicato participans ligat a canone sed sua non. vnde si excommunicauit aliquem cum fautorib⁹: lz ipse fuerit de illis nō ligatur. Host.in p.calega.§.dicit q si cōicat ex crimine ligatur vt alius idem si in crimine cum sit canonis. sed si excōmunicat cū participibus z participat in crimine. ipse vna aliis duab⁹ ligatur. z sic pz pdictas opiniones male fuisse inductas p ipsum
5 Octauianū circa tertiū articulū qōnis. s an tit⁹ statuto ligetur. Circa hoc sunt duo dubia. Primū est an ex quo excusatur archiepiscopus z eps excusetur et ipse. z an ipso ligato: predicti etiā ligentur ex participio criminis: pro tertio facit qd non ligetur. extra de priui.c.licet. li.vj.cum concor.ubi no.vbi priuilegium datum persone extenditur ad familiā. z pro hoc.C.de epi.z cle.l.j.cum ibi no. ergo datum archiepiscopo z episcopo contra ludum respicit collusorem. Ad hoc etiaz facit extra de peni.c.qd in te. vbi tempore interdicti licet dicere horas cum socio. Et ad hoc extra de tēpo. or.c.nullus.in fin.lib.vj. Item pro hoc: quia appellatio socij prodest socio.C.si vnus ex pluribus āp.l.j.z.ij.ergo victoria epi z archiepiscopi contra statutū prodest tertio collusori in vnico ludo. Ad hoc etiam inducitur.ff.quemadmodū ser.amit.l.si cōe.C.de temp.in integ. resti.l.petende.vbi in re indiuidua quis videt ludus priuilegiū pupilli trāsit 8 ad sociū. z dilatio vni data prodest alteri. z sic hz ex alterius persona quod ex sua nō potest. Ad hoc etiam facit extra de sta.regu.c.vnico.lib.vj.vbi abbatissa ex necessitate pōt exire. z an p cōsequens socie z visitator intrare: z per consequēs socij in cle.eodem titu.c.at
6 tendentes. ad fin. Item ex societate quis penam incurrit.extra de peni. c.felicis.post princip.z in cle.eod.titu. si quis suadente. sicut ergo penam incurrit: sic commodum sentiat.ff.co.l.secundum naturam. Et pro hoc de voto. c.magne. ibi pro re eiusq famuli. et eū excusare debet. quia maiorem sequebatur errantem.extra de transla.c.ij. Item priuilegium principis ad augustam extendi nr.ff.de leg.l.princeps. sicut ergo ibi hoc facit societas coniugij: sic hic societas ludi. Itez z alias ppter capacem capit non capax.ff.de lib.leg. l.si quis duos.et socij absentis causa reipublice per eum gaudent priuilegio.ff.ex qui.cau.ma.l.abesse.in fin. Et propter ignorantem qui nō deliquit capitur sciens qui non deliquit.ff.de libe. causa.l.liberis.§.si duo.secundum vnā lecturam. z co.titu l.duobus.cum concor.et de clande.despon.cum in initio.
7 in fin.et qui fil.sint legi.ex tenore. Itē propter inseparabilitatem habet prohibitum pro permisso.de donatio.inter vi.z vxo.l.si sponsus.§.generaliter. Et ad hoc.ff.de pen.l.pregnantis. z de sta.hom.l.imperator. Et possent etiam adduci multa ex allegatis in questione duorum sociorum habentes turrim communem: quorum vnus deliquit an debeat tota destrui. de qua dixi.ff. de ope.no.nun.l.j. Item identitas vteri facit legitimationē vnius fratris extendi ad alios.l.aut.vt liceat matri z auie. §.ad hoc. ergo identitas ludi faciet priuilegiū aliorū ad istum extendi. Item inquantū lusit cum epo specialr facit. ff.ad.l.iul.de ambitu.l.j.vbi si dat pdicto ri legis cessat pena.in contrariū allegatur q rōne impossibilis sepanōis inutile vitiet vtile.cū.eo.c.vtile. z dixi.ff.de aq quotī.z esti.§.itē qrit. Itē factuz vnius socij nocet alteri.ff.si qs cau.

l.si duo.τ de arbi.l.si duo.Et in coniun-ctis inspicimus qđ nocet.§.ex qui.cau. in pos.ea.l.fulcinius.§.quid sit.vbi de hoc dixi.Item nõ impedit titium ligari q̃uis episcopus τ archiepiscopus non
9 ligenť.nam ꝓpter ẽm ferẽs filio vel vxori furtum faciẽtibus teneť furti q̃uis illi non teneant.§.de furt.l.si quis vxori.τ l.qui seruo.§.itẽ placuit.Et promittens pupillo sine tutoris auctoritate obliga tur:lȝ pupillus non.§.de duob⁹reis.l.si ex duobus.§.j.Et in penis vnus non li berat alium.vt.§.ne quis eũ qui in ius vo.l.pe.τ fi.τ.l.fi.soluendo tenet titium ligari per vltimo allegata.Et quia si in vno actu etiã post factum inseparabili vn⁹ peccat alter non.vnus puniť alter nõ.xxxij.q.v.ꝓposito.aliis incipit lucra-tiua.τ.xxxiij.q.iiij.in lectũ.Et patet in plurib⁹ eligentib⁹ indignũ.quorũ aliq sciũt aliqui ignorant.de ele.c.cũ in cun ctis.§.clerici.τ eodem ti.c.scriptuȝ.§.fi. τ si plures communicant actuȝ ex quo debetur suspensio iuris.sed alter est epi scop⁹.extra de elect.c.si compromissa-rius.§.hmôi.lib.vj.τ de sen.excõmu.qr periculosum.Ad cõtraria respõdet.pri mo ad decre.licet quod ibi priuilegiuȝ facit celebrationẽ licitã hic exemptio episcopi vel archiepiscopi a statuto non facit ludũ licitum τ immunitas agenti actum licitum nõ debetur idẽ ad decre-ta.quod in te.quia societas dicendi ho ras licita erat:et sic etiam responderi potest ad.c.nullus.ad tertium dicit il-lud ꝓcedere qr omnium est eadẽ causa defensionis quod nõ est hic.qr eps τ ar chiepiscopus ꝓpter identitatem τ supe rioritatẽ statuentur que cessat in titio. ad.c.ii.de translatione.dicit quod facit pro.nã ꝓbat qđ socius in delicto deme reť.ꝓcederet aũt ar.si ꝯcluderet qđ so ci⁹ i demerito mereretur:ad illud qđ dr de ꝑncipe τ augusta:ibi nullus erat delictũ i ad.l.qui duos.patet responsio in fin.qr idẽ si soli socio capaci fuisset relictũ ad §.si duo.dicit quod diuerse sunt lectu-re.ibi τ tñ secundum inductũ ideo ꝓce dit:qr quis non põt esse pro parte liber τ pro parte seru⁹.ad aliud de insepara-bilitate dicit quod hic pena separabilis

est vt est probatũ ad illud de fratribus vterinis nullum delictum imo fauor le gitimationis ad legem primam de am-bitu quod lex punit ambitũ id est cupi ditatem querentis administrationem ꝑ petuam quod non potest habere locum in vrbe vbi princeps erat magistratus. Item dicit quod placet sibi opini.Inno cen.τ Host.in predicta decretali nuper. de sententia excommu.quod per parti cipium in crimine habitum etiam cum excommunicato ab homine ligať quis sententia iuris:vnde licet episcopus et archiepiscop⁹ non sint ligati sententia statuti.ex participio tñ quod titio fece runt in crimine dãnato dicit illos liga-tos snia iuris.nec obst.qđ snia ista cau setur a suo statuto:qđ placet etiã in ex-cõicatione minori.Et hoc etiam nullus
10 negat.dicit etiam ꝓqđ in dubium reduce re solet:an participans excommunica-to in illo primo actu ꝑ quẽ excõicatio-nem incurrit ex eo ligetur maiori excõi catiõe de quo notat de sen.exc.cõtingit. §.τ Host.videtur tenuisse ꝙ sic:vt no.ꝑ eundem Joan.de locato.c.§.super ter tia gl.dicit tamen securi⁹ procedere ꝓ-dicta si dicatur ludus iterat⁹.ita quod cum iam excommunicato luserit ꝑ pre allega.decre.nuper.τ eodẽ titulo si con cubine.ibi post latam sententiam hic qr mihi vtilia visa sunt τ posse trahi ad il-las questiones.Ex scriptis dicti domi-ni Jo.an.in dicto.c.cuilibet.hic trãsferi pssiqr eius nouella hic adhuc per pau cos habetur.

Responsã seruilem nulla con trahiť obligatio.f.ciuilis de scẽdens ex cõtratu vel qua-si.Dy.ibi gl.ibi etiã ex falso testõ imo nõ ex falso testõ:sed ꝙ alio la borat vitio:vt ibi patet.Dy.

Recedi nõ dȝ a psona in accidẽtali-b⁹ si nõ arbitreť ẽt i bone fidei iudiciis.

Bñaliter. Ibi ꝯditio id est ap ꝓbatio rei i ꝯctũ deducte.Dy.in glo.ibi vel quia in arbi trium hanc.Dy.ibi secundum Joan.de imo.in.§.emptio.fuit emptio conditio-nalis.vt ibi no.τ ex lra ptȝ.Dy.ibi fine

5 arbitretur siue non. † sed certe etiam in accidentalibus non receditur a persona si nõ arbitretur etiam in bonefidei iudicijs: vt dicta. l. si ex quota si pro socio. 2 no. in eodẽ ti. l. in proposita igitur. Dy. Et vide de hac materia quod notaui. s. de ver. obli. l. si quis arbitratu. 2 plene. C. de contrahen. empt. l. in ementis. 2 de ver. oblig. l. centesimis. §. fina. 2

1 Dol⁹ lata culpa leuis 2 leuissima in qb⁹ contractib⁹ veniat ex eorũ natura.

2 Cõtract⁹ ex cõuentione legẽ accipiũt 2 cõuentione dolus prestet nõ valet. 3

3 Casus fortuiti non prestantur regulariter in contractibus.

4 Aduocat⁹ q̃ pmisit duob⁹ patrociniũ si inter sese litigẽt cui prestare debeat.

5 Uasallus duorum dominorum si inter se litigent vtri prestabit auxiliũ.

6 Aduocatus qui promisit mediante aliqua mercede defendere cãm clientuli an eadẽ mercede teneatur in causa appellationis defendere.

7 Medicus an teneatur curare recidiuantem pro eodẽ met salario.

8 Aduocatus an debeat totũ salariũ sibi pmissum obtinere si in causa trãsigat.

9 Euentus litis licet sit dubius tñ est presumptio qd iudex faciet iustitiã.

10 Aduocatus an debeat habere totũ salariũ pmissuz ab herede titij intentantis actionem quam ignorauit eludi posse ex persona 2c.

Contractus.

Ista lex vtilis ẽ 2 cõtinet plures regulas. vt. I patebit Et p ei⁹ declaratiõe vide notata p Dy. 2 alios ex. e. c. 3ct⁹. li. vi. 2. C. mã. l. a pcuratore. 2 qd plenissime dixi. s. depositi. l. q nerna in 1 duab⁹ vltimis colũ. † prima regla declarat in quib⁹ 3ctib⁹ ex eorũ natura veniat dol⁹ tñ in qb⁹ dol⁹ 2 culpa lata et leuis vl leuissima 2 hec regula locũ hz solũ in 3ctibus vbi de natura 3ct⁹ hic agit vt eadẽ res reddat nõ aliud ĩeodẽ gñe 2 dñiũ trãsferẽ vt in mutuo vbi lex ista locũ nõ hz imo ibi debitor tenet de casu nõ pp naturã 3ct⁹: qz celebrat gra vtriusqz: sz pp naturã dñij qd est ĩ gñe

qd perire nõ põt. vt. C. si cer. pe. l. icẽdiũ: vbi de hoc 2. s. ad. l. falci. l. in rõne. §. incerte. 2 ita no. p Dy. in. d. c. 3ctus. li. vi. 2 Scda regula est quod hic † prima regula potest mutari ex 3uentiõe 3hẽtiũ: qz 3ctus ex cõuẽtione legẽ accipiũt. vt. d. c. 3ctus. Tertia regula est q pactio ne dolus pstet nõ valet qd verũ est expsse tacite valet. vt. s. de pact. l. si vn⁹. §. illud. 2. l. iurisgentiũ. §. sed si quis. 2 no. p Dy. in. d. c. 3ctus. in fine. Ultima regula est † qd casus fortuiti in 3ctib⁹ regulariter nõ pstant. 2 numerãt plures casus 3 fortuitos alios vide quos notaui. C. de pig. act. l. q̃ fortuitis. Redeo ad p̃mã ibi qdã dolũ 2 latã culpã. Dy. ibi culpã. s. leuem. Dy. ibi dotis datio in rebus inestimatis. Dy. ibi negocia gesta sine mãdato. Dy. ibi 2 in his. s. octo. s. xxi. numeratis 2 duob⁹ ibi societas. s. cõi. 3sensu accidẽs. Dy. ibi rerũ cõio. s. incidẽs sine ppo sito. Dy. ibi culpã. s. leuẽ. Dy. in s. in bñfidei. ibi sine culpa etiã leuissima. Dy. ibi a nullo p̃stant ex natura cõtract⁹. Old. in gl. ibi nõ lz qñ̃ decũqz reuocare: vt. s. cõmo. l. in cõmodato. §. sicut. Ol. ibi depositi. l. j. §. sepe. 2 dic plene vt ibi not. Oldra. 3t j. sine distinctione dicim⁹ sez qd nõ tenet de casu cũ iustam cãm non habuit litigandi. Oldra. De secũda regula dic vt no. p oẽs in. d. c. cõtract⁹. De tertia regula vide quod no. in. d. §. illud. in. l. si vnus. de pactis. 2 quod notaui. C. de transac. l. actione. in fi. De quarta regula vide quod no. ff. si quis cau. l. sed 2 si quis. §. quesitũ. 2 p Dy. in. d. c. cõtractus. et pro ipsius quarte regule 2 totius huius. l. declaratione. vide qd plene notaui. C. de cõmoda. l. j. p Jo. an. e. tit. c. j. 2 de procura. q̃ ad agẽdũ li. vi. dñs Jo. an. in nouella in. d. c. 3tract⁹ adducit plures qõnes. ¶ Prima est de aduocato q̃ pmisit monasterio certo salario patrocinari ĩ oĩni sua cã. 2 idẽ facit scdo monasterio q̃ monasteria postea adinuicẽ litigãt. † Querit 4 cui debeat patrocinari. fuit qstio Bar. b. ix. lxix. 2 incipit aduocat⁹ qdã 2 per Arch. vij. q. j. c. epm. de diocesi eius allegationes p primo 2 pro secundo monasterio 2 p vtroqz soluendo tenet qd ius

uet monasteriū qđ fouet iustā causaʒ si
hoc cōstat:in dubio aūt iuuet primū ⁊ se
cūdo det substit. Et dicit Hug.idē dixis
se in vasallo duoꝝ dn̄oꝝ ⁊ dixisse eum ⁊
a cā† qđ aduocatus ecclesie factus eps al
terius seruiet per substit.C.de epi.⁊ cle.
l.ad similitudinē.vbi de hoc dixi ꝙ etiā
ponit.G.in Spec.de aduocato.§.j.ver.
si is.Bart.in.c.vlti.de postulando vlti. 8
gl.⁊ Guil.in Specul.de aduocato.§.j.
ver.quid si habet beneficium.⁊ vide.e.
§.ꝟ.qđ si aduocat⁹.Ad pmū qđ iuuet iu
stā causam habentē faciūt notata de iu
reiur.c.breui.§.ij.Et vide ꝙ de vasallo
notauit Gui.de feudis.§.ij.ver.xij.⁊ ꝟ.
se.Gof.Inno.⁊ Host.dicūt qđ sine pena
iuuat primū ꝯ scđʒ.de iureiurā.c.tuaʒ.
c.veniens.c.intellecto.⁊.c.eam te.Dicit
tn̄ ibi Host.de bn̄ficiato duarū ecclesia
ruʒ ꝙ sibi consulit ꝙ nō assumat partes
c aduocati sed mediatoris.¶†Secunda
questio an ꝓ eodē salario teneat aduo-
catus iuuare clientuluʒ:cuius causam
defendendam suscepit etiam in causa
ap.que similiter questio fuit eiusdem
Bar.cxxxix.q.que icipit.queritur vtrū
aduocatus.et in multis glo.not.et dixi.
C.de procura.l.ita demum.et commu-
niter tenet ꝙ aduocatus non teneatur.
Idem no.S.de testi.c.romana.lib.vj.et
in Spec.de salar.§.sequitur.ꝟ.sed nun-
quid aduocatus.qđ verum dicūt in dif
finitiua.secus si appelletur ab interlocu
toria:vt dixi.d.l.ita demum.¶Tertia
questio est similis precedenti vtrum me
b dicus infirmum recidiuantem teneatur
curare ꝓ eodeʒ salario.⁊ fuit q̄stio eius
dem Bar.lxxiij.⁊ incipit.medicus qui-
dā.Et hec qđ not.ff.locati.l.marcus.et
de peni.dist.iij.adhuc instāt.fuit etiam
xij.qđ Py.in podagrico.⁊ tangitur etiā
de conse.di.v.c.legim⁹.⁊.c.p̄cedenti.⁊ in
Spe.de sala.§.restat.in prin.soluit diuer
simode.Nam Bar.dicit qđ si recidiua-
uit infirmitas ex culpa infirmi medi-
cus non tenetur:vt extra eod.c.dānum.
alias tenet.Py.distinguebat an ex pri-
mis an nouis humoribus recidiuasset
plus sibi placet an statim an longe post 9
recidiuauit vt primo casu teneat:secun-
do nō.⁊ ar.S.de in inte.resti.l.diu⁹.⁊ de

ꝟ.ob.l.si ita qs.§.seia.⁊ facit qđ not.ex-
tra de elec.ꝯmissa in prima gl.Jo.an.li.
vj.dn̄s Ric.distinguebat aut nulle reli-
quie infirmitatis remāserūt ⁊ nō teneat
medic⁹ alias sic p.l.S.de edil.edi.l.qđ ita
senatū.⁊.l.q: terciana.In dubio dicit lo-
cū esse distinctioni vtrū statim vel lōge
post ar.S.de ritu nupt.l.p'erūqʒ.¶Alia
qđ est.si cōueni aduocato†dare centū si
obtinerem in cā ⁊ transegi:an debeat to
tū habere salariū.Et fuit eiusdem Bar.
lxxij.q.que incipit:quedam cū alterius
patrocinio indigent.Bar.dicit soluēdo
Hug.sibi rn̄disse qđ aduocat⁹ totū pete-
re potest.Et ideʒ Py.allegans de euic.
l.si dictum.§.j.in aut.vt cum de ap.cog.
§.si heres.Dama.idē tenet ⁊ Azo.C.de
suffr.l.v.vbi de hoc satis dixi ⁊ de predi
ctis aliis questionib⁹.⁊ idem tenet Ro-
cur.ff.man.l.vlti.quasi.l.illa velit quod
transigere sit vincere.sed ſm modernos
hoc non cōcludit.l.illa.ibi enim dr qđ si
conueni tecū qđ mihi cōicares qđ ha-
beres ex euētu litis cōicare teneris qđ
p trāsa.habuisti.Sʒ hoc non ꝯcludit qđ
trāsigere sit vicere:sʒ ꝯcludit ꝙ trāsige-
re ē finis vel euēt⁹ litis:puto qđ Ac.pō-
derauit mētem victorie q̄ talis erat:ibi
vel h:illud em̄ ibi cōicare intendebat qđ
vicerat dicēdo cōe futurū qcqd ad eam
ex euentu litis hereditarie peruenisset.
Sepius autē videtur per sententiam qʒ
per transac.finiūtur lites.illud ergo qđ
plerūqʒ fieri cōsueuit cogitasse videtur.
extra eo.c.inspicimus.⁊ tamen qđ per
traditionē cōsuet⁹ est cōicat.G.in Spe.
de salar.§.sequitur.vers.quid ergo si li-
tigator.⁊ ver.seq.dicit qđ p̄dicte solutio
ni ꝯcor.Odof.⁊ Jac.bal.⁊ dicit ⁊ alios
id fateri de iure sed de equitate fiet so-
lutio pro rata.ff.de leg.ij.⁊.l.qui solidū.
§.j.finaliter tenet qđ si pars trāsegit in
fraudē aduocati habebit totū si bona fi
de ꝓpter dubiū litis ꝓ rata.Ja.de are.
⁊ Cy.dicūt:aut trāsactio fit cōsentiente
aduocato aut eo ꝯtradicēte.aut eo sciē
te ⁊ tacēte.Primo casu non habebit q2
nō vicit.Scđo casu si aduocat⁹ pōt do-
cere qđ cā erat iusta habebit totuʒ.tq2
licet litis euētus sit dubius:tn̄ presum-
ptio est ꝙ iudex iusticiā fecisset.ff.de pa-

eu.l.eo tpe. si non probat nō habebit. ff. de condi. et demon. l. qbus diebus. §. fi. Tertio casu cum tacuit habetur pro consentiēte qz suū officiū nō est tacere. arg. C. ad velle. l. si sine. debuit ergo resistere transigēti. C. de op. l. quoniā. nec ob. qd non stetit: vt. J. e. l. iure ciuili. qz illud locū habet in conditionibus potestatiuis secus in casualibus qualis est ista propter dubium litis euētū. ff. de peculio qd debetur. l. z ostensa cause iustitia pro victoria presumatur vt predixi. Sed hec distinctio q vult consensuz vel taciturnitatem nocere in actu: qui per tacentem īpediri nō poterat et eius cōsensus necessarius nō erat nō videtur procedere p l. gallus. cum ibi notatis de pig. act. J. e. qui tacet. et quod dicitur quod aduocati officiū nō tacere verum est in iudicio de iure partis. sz si extra iudicium vt in transac. nihil ad eum. l. si sine. ad velle. non ob. qz ex taciturnitate aduocati nō paratur fraus transigenti sed ibi sic cōtrahenti cuz marito mulieris tacentis. Item posset negari cōditionē esse casualem que cū labore et industria aduocati habet impleri lz dubius sit euentus: qz et in potestatiuis de facto inest dubiuz. xlvii. di. §. necesse. in fi. Quare qd prius dictū est videtur tenendum qd facilius concedetur si ponatur in clientulo volētis in litē procedere dicebat Jo. de deo cuius dictum ponit Guil. in Spe. p real. §. ver. et no. generaliter tenet qd aduocatus salariū promissuz habeat ex quo nō stat per eum. ff. locati. l. qui operas. Ex predictis etiā decidi potest similis

10 questio. s. an aduocatus debeat habere totum salarium conuentū ab herede titii intentantis actio. quam ignorauit elidi posse ex persona ipsius titii. et fuit questio Dama. et soluit quod totum salarium teneatur hebere. ff. locati. l. sed addes. §. vltimo.

1 ☞ Interesse materia subtil' ē et pfūda.

2 Interesse an sit certum vel incertum.

Quatenus. Cuiuscūq interersit. Expone q̄ten⁹. i. quātū. ibi in facto. i. in accidētia seu inq̄sitiōe facti. et qd sufficit nō iure dic. i. nō iuris taxatione. Ja. et dic qd ex hac. l. colligit qd interesse cōstituitur in suo esse per relationem ad personam: persona autem sumitur singulariter et communiter. et scdm hoc cōstituuntur plures species interesse relatum si ad personam singulariter constituit interesse singulariter relatū ad psonas communiter constituitur interesse cōmunic. p hoc sol. mat. l. j. et vi bo. rapto. l. pretor. §. hec actio. Dy. et et regula ista tractat de illa profūda et subtili materia de interesse. et maxime qualiter probetur de qua materia interesse satis plene no. per Dy. extra. e. c. mora. li. vj. et ibi per Jo. an. et in nouella. et ipsam materiā plenissime tractam. C. de sent. que pro eo quod interest proferuntur. l. vnica. et satis bene de ver. ob. l. stip. non diuiduntur. §. celsus. et ideo hic cōtētus sum aliquibus remissionibus ad dictam materiaz que etiā posui in. d. l. vnica. de hac etiaz traditur p Inno. de sen. excom. c. sacro. ij. colum. Azo. in summa in. c. de sententijs que pro eo qd interest profe. plene in Spe. de fructibus et interesse p Arch. de sen. excom. cum medicinalis. li. vj. p Host. in summa de re iud. §. quis sit effectus. et maxime ver. aliud singulare per Rof. in libello de act. exemp. §. j. ii. et vlt. per Ber. extra de fo. compe. c. delecti. vbi de hoc ponit notabilē gl. que incipit expense iste. ff. de vi et vi ar. l. in interdicto. qd vi aut clā. l. semp. §. in hoc interdicto. et ex qd me. cau. c. vl. et an interesse sit incertū. vide qd plene dixi. ff. de ver. ob. l. vbi autē nō apparet. §. illud dubitationem. et ex istis remissionibus plene colligetur ista materia. In glo ibi restringitur. et potest esse ratio specialitatis modus delinquēdi. Dy. argu. de re milit. l. omne delictum. §. penul. 2

Plus cautionis.

Id est maior securitas. Dynus.

Minus poterit. In fin. pro hoc. ff. de tu. et cur. da. ab his. l. v. et l. eod. et facit ad id quod no. C. q admit. ad bo. pos. l. j. Jac.

1 Statutum quod committens fur tum non teneatur pena furti an valeat. 5
2 Statutum fieri potest cōtra ius cui pōt renunciari vel derogari per pactum.
3 Consuetudo mala ꝛ contra bonos mo res nullo tractu tpis cōfirmari potest.
4 Imperator ex suis legibus vel ciuitas 4 non potest legem dei tollere.

Ec ex pretorio. Ibi ex solenni.i.ciuili. Dy. ibi inter aliqd disponēte circa actiones ex maleficijs ꝛ quasi descen dētes. Old. ibi conuentione.s.precedēte cōmissione delicti. Dy. ibi obligationū: s.iā cōtractarū prout refert ad delicta. Dy. incohoat.i.inchoatū est.i.postq̄ cōmissum est iā delictū. Dy. in fi.i.pacto inter eos cōuenerūt qd ex delicto pcedens tolleret. Dy. in gl. in pn. ibi datur actio furti.s.manifesti. Old. ibi.§.puato rū. Et idez qd hic sequit de statuto no. idem. Old. ibi nullaz vel ciuiliter vz de hoc vide qd no.p Ber. Cōpo. extra de cōstit.c.cuz oēs. Old. ibi potest ꝛ aliter poni casus. hec positio licet sit vera in se:non tñ quantum ad propositum seu quantum ad hanc.l. Dy. cōsueuit que
1 ri si sit statutū in aliqua ciuitate† quod aliquis committens furtum non teneatur:an tale statutum valeat. Et glo. hic posita ꝛ.j.e.l.neq; pignus.§.priuatorū videtur innuere qd quantum ad ciuitatem illam bene valeat:qꝛ ius publicū per statutum vniuersitatis tolli pōt vt innuit hic gloss.ꝛ alia predicta:sed q̄ tale statutū non valeat sic potest probari: qꝛ statutum est ius ciuile:vt insti. de iure natu.§.ius ciuile.sed qd aliquis non committat furtum est ius naturale vt probatur.ff.de fur.l.j.§.fi.ergo per ius ciuile.i.p statutū tolli non pōt:vt insti. de legi.agn.tut.§.fi.preterea hoc vr sentire gl.posita.C.de decre.decu.super ru
2 brica lib.x.vbi no.† qd statutum potest fieri cōtra ius cui pōt renūciari vel derogari per pactum:sed qd aliquis furti non teneat non pōt remitti p pactū/vt hac.l.ergo nec p statutū. Preterea plus solet operari tacit⁹ cōsensus q̄ inducit consuetudinē:vt.ff.de legi.l.de qb⁹ qui expressus.ꝛ tñ lege cauet† qd mala cōsuetudo ꝛ cōtra bonos mores inducta nullo tpis tractu firmat in aut.vt nulli iud.§.j. Itē statutū istud est cōtra precep tū ꝛ legē dei.vnū eni ex decem preceptis est nō furtū facies.† Et imperator vel ciuitas nō potest tollere legē dei:vt no.ff.de cōsti.l.j.ꝛ.C.si cōtra ius vel vti. pub.l.fi. Et ideo vt hic glo.ꝛ alie salue tur distingue:qꝛ aut statutū factum ab vniuersitate est cōtra ius diuinū vel na turale ꝛ nō valet:vt ptz ex.ff.allegatis. Aut factū est ɔtra ius ciuile ꝛ positiuū: ꝛ tūc bñ vz qꝛ vr ipium statutū ab imperatore factū cū ciuitatibus faciēdi pote statem cōcesserit in.l.omnes populi.ff. de iust.ꝛ iu.ꝛ pro hoc.ff.qd cuiusq; vniuer.l.corū.§.j.ꝛ.C.de legi.l.fi.in fi. Dy. sed qd statutum cōtra ius cōe nō valeat tenebant dñs Ja.de are.ꝛ Rich.vt dixi.ff.de decre.ab or.fac.sup rubrica in qōne ibi notata:an decuriones possint spurios legitimare.ꝛ dixi.C.de offic.pfecti pretorio.l.formam.alias normam. Et ad predictam questionē an valeat statutum quod pro furto quis penam nō patiatur quasi sit contra ius naturale ꝛ diuinum vide que notaui.C.de precibus imperato.offerend.l.quoties.et que sit longa cōsuetudo super rubrica versicu.

Diuus. Sufficit glo.

1 Conualescere nō pōt ex tractu temporis quod ab initio non valuit.
2 Renunciatio beneficij facta in manib⁹ pbyteri recipiētis noīe epi an valeat.
3 Renunciare beneficio ecclesiastico sine licentia superioris nemo potest.
4 Papa solus qd nullū est cōfirmare pōt.
5 Necessitas facit aliquid licitum quod alias esset illicitum.
6 Initiū in electionibus spectatur si electio fuit nulla:secus si annullanda.
7 Actus perueniens ad statum a quo incipere non potest vitiatur.

Uod i initio. Cum hac regula per omnia concor.extra co.c. non firmatur li.vj.ꝛ vide ibi no

fata per Dy.Jo.an.z Card.z vide etiā notata.ff.de serui.rusti.p:edio.l.p fun- 3 dū.§.de visuca.l.cū vir.lriij.di.salonitane.In glo.z per Arch.z per eūdē extra de rescri.c.si eo tpe.li.vj.In gl.que incipit ar.ff.rcij.di.si qs eps.in gl.z p eundē z qd notatū.j.eo.l.in ambiguis.§.nō est nouū.z p Ja.de bel.in opere qd fecit sup vsibus feud.de 'phi.ali.feu.p Fed. in pin.sic no.†qd ab initio de iure non vz tractu tpis nō cōualescit:vt hac.l.et j.e.l.ola que ex testo.et.l.que ab initio. sr.cōtra.C.de postu.l.iij.de contractib° iud.l.j.si maior fact°.l.j.z.ij.de ver.ob. l.inter stipulantē.§.sacrā.vbi de hoc de iudi.l.lz.de off.procon.l.obseruare.§.fi. de reg.cato.l.j.z.d.l.per fundū.et solui pōt multis modis:sm vnum vno sic:qd hec sit regula que hic ponit et in concor.contraria sunt casualia z spālia vel sic solus tractus tpis sine alio adminiculo nō facit valere qd ab initio nō valuit sed alio adminiculo superueniente 4 pōt confirmari.vt no.d.l.per fundū sed hec solutio lz sit cōis reprobat p Dy.i d.c.nō firmatur vel dic aut phibitio est ppetua.z tūc nō firmat qd ab initio nō vz:aut nō est ppetua z tūc aut est inutile ab initio ipso iure z nō cōfirmatur ex postfacto:aut pendet ex die vel cōditione z pōt cōfirmari:vt extra de eo q duxit in matrimoniū quā pol.per adulteriū.c.ij.vbi de hoc vel aliter so.vt soluitur per Dy.in.d.c.non firmat.z de hoc no.si de feudo cōtrouersia fue.c.si naturales filij.Ja.de bel.in gl.ibi.l.j.§.sed si fili°.sed ibi ex volūtate noua debet legatū:vt ibi no.Dy.z ecōtra regula est extra eo.c.actus legitime.li.vj.itē vide ad hanc matariā notata p Jo.an.extra eo. c.ratū circa mediū li.vj.z per eundē in nouella in.d.c.nō firmatur.vbi adducit questionem que disputata fuit p dnm

5 Jo.de montemerlo archipsbyterū†non valēs habere copiā episcopi renunciauit in mortis articulo in manib° psbyteri recipiētis nomine epi z statim canonici elegerunt titium post duos dies mortuo archipsbytero eps veritate cognita electio.confirmauit.Queritur an valeat electio z confirmatio.hec regula facit qd non.pro cuius declaratione sciendū est†qd renūciare ecclesie quis non pōt sine superioris licētia extra de renū.c.admonet.et vide ibi notata per Inno.ex quo sequit qd ecclesia non vacauit z sic alter eligi non potuit in locū viuentis.de cōcess.p:ebē.c.j.z.ij.z sic nō valuit electio.vij.q.j.factus est zc.Ge. z videtur casus de renū.in fi.z per pñs nec cōfirmatio que est accessoria:vt extra eo.c.accessorium.z ad hoc bene facit de causa pos.cum olim in prima gl. de elec.quā sit li.vj.in fin.vlt.glo.z.c.si cui.in fi.z bene facit de tul.z pu.sub.l. ex pupillari.item confessio coram non suo iudice facta nō tz extra de iud.c.at si clerici.ergo nec renūciatio pdicta facta in manu presbyteri nec ipsius renūciatiōis acceptatio ad instar huic extra de ɔsue.ad nostrā.z facit de renū.qd in dubijs.z in cle.de pe.c.pro multorū.ad fi.vt ibi ptz qr ratihabitio epi nō confirmat renunciationē que nulla est.†speciale est eñ in papa qui cōfirmat quod nullū est.rij.q.j.in primis.iij.q.vj.hoc qppe.z de accu.ad peti.vbi de hoc i gl. ij.item speciale est in electione vt nulla non conualescat.de elec.c.auditis.dato ergo qd eps ratificare potuisset talē renuntiationem:vt extra eo.c.ratū.illa tñ ratificatio precedere debebat electionē: erat ergo tpe electionis in pendenti an per illā renunciationem vacatura esset ecclesia.z per consequens pendebat electio.qd esse non potest.extra de ele.c.ij. li.vj.in contrariū qr per renunciationē perdidit omne ius qd habebat in ecclesia.vij.q.j.quam periculosum.de renū. in presenti.ergo vacauit ecclesia z fieri potuit electio z cōfirmatio cū careat vitio persone vel forme.z sic confirmari debet de elec.c.postq̄.licet eñ renunciatio nō teneat nisi in manib° superioris verū est quo ad superiorē qr renocare pōt.et sic loquit.c.admonet.quo ad renūciantē tz vt eo.ti.qd in dubijs.vj. q.iij.denique.z facit de ap.c.cū appel.li. vj.item p hoc facit qr i mortis articulo qsi sine pctō id fecerit.z qd epi copiā nō 5 habebat†qr nō psumit immemor salutis eterne.j.q.vij.scim°.z necessitas facit li

citum de obser.ieiu.c.ii.z ad hoc de re nun.c.nisi.§.propter cōsciētiā.item in istis legaliter infirmis potest presbyter qd spectat ad epm vt recōciliare solent penitentē.z de.vi.q.vi.c.si.ergo et hoc potuit.p hoc etiā facit qd eps ex certa sciētia elec.cōfirmauit vbi sufficit tacita approbatio vel patiētia:vt no.Inno. 6 in.d.c.admonet.et de pbē.de multa.vr ergo ratihabitio retrotrahi ad horā renūciationis z sic ecclesia vacauit.z potuit fieri electio z p consequens confirmatio.Ad hoc etiā facit qd ista confirmatio videtur haberi pro diffinitiua:vt no.per Io.an.extra de elec.c.fin.lib.vi. Nec potest dici qd culpa eligentiū electio in pēdēti imo pure z simpliciter facta fuit licet penderet ex approbatione superioris approbantis vel reprobantis:vt pbat de ele.qd sicut clarius eo. ti.§ sit li.vi.Soluēdo tenuit idem dñs Io.de montemerlo qd renunciatio electio z confirmatio valuerit per vltimo allegata. Nec ob.de renun.c.vl.ppterea q2 ibi non fuit alidis noie superioris renunciationem recipiēs.Item nō fuit postmodum approbata nec imminebat ibi necessitas z poterat adire superiorez: hic autē sic alijs allegatis rñdet qd loquuntur in nullis a princ.sed hic tenuit electio a prin.vt probatum est.hec determinatio nō placet Io.an.nec fuit vt dicit cōiter approbata:q2 diuersitates quas ponit ad dictam decretalem vltimam.de renun.vbi est casus parum valent.Primo q2 litera non dicit quo nomine receperint an pape vel proprio.sz z si recepissent noie proprio adhuc papa qui est supra legē ratū habere posset vt.s.dixi.Scda rō diuersitatis nō vz q2 nō fuit approbata q2 non erat approbāda.Tertia min⁹ vz:q2 nulla necessitas erat i morituro biduo qd p renūciatione vacaret ecclia:sed in dicta decre.vl. 7 erat necessitas vt.s.ecclia forte ad multos dies nō vacatura vacaret p renunciationē insufficiētē plati tūc ad renūciationē dispositi z forte cito penitētis eo. ti.c.pe.Et bñ facit ad h̄ d renū.c.i.li.vi. Itē ista diuersitas tollit p.c.gōsaldus. i vbi ēt timore mortis fuit bñficiū renū-

ciatū z nō valuit.Dicit § electionē fuisse nullā z p ɔñs cōfirmationē nō valuisse cū in electōib⁹ spectet initiū.vt.d.c. auditis.de elec.z.c.dudū.i.z.ii.Et fallit in eis regula ratihabitionē vt ibi no.nā in illis non potest ratihabitio retrotrahi licet possit approbare gesta ex nunc non vt ex tunc vt ibi no.Et qd dictuz est spectari initium:veruz est qñ electio est nulla:secus si annullanda:vt eo.ti.c. qd sicut.vbi de hoc.ista autem fuit nulla:q2 de ecclesia nō vacante.z sic in locum viuentis vt predixi. Nec videtur vera glo.in decre.qd in dubijs cū sit aperte contra tex.ibi dicentem qd nullā obtinet firmitatem.Et gl.dicit qd obtinet aliquam contra illud vniuersale negatiuum nullam.Et de hoc ibi scripsi super gloss.sed dato quod glo.vera esset sicut confirmatoris fuit firmare coniugium: ita eius dissoluere:vt.i.eo.titu.l.nihil tā naturale.semper ergo durat donec superior renunciationem acceptando dissoluat ad illud quod dicebatur qd in articulo mortis potest sacerdos zc.verum est propter anime salutem:quo casu potest etiam quod ad papaz pertinet.de sepul.c.fina.vel ad eius delegatū.de offi. ordi.c. pastoralis.ad id quod dicitur quod tacita approbatione cōcedat.sed per hoc non tollitur nullitas electiōis in decre.quam sic non pendet electio simpliciter z pure facta de religioso.sz consensus electi bene consistit in volūtate superioris sine cui⁹ licētia preberi non potest.eod.titu.c.si religiosus in decreta.quam sit.electio est pura z valet tamen conceptio.nam iniuriā psequēdo petere potest cassari illam quod ali⁹ non posset.de preben.§ in ecclesijs li. vi.Et vtrum qd est nulluz ratificari possit.vide per Arch.xii.q.ii.si qua de reb⁹ tan videtur aliquid si perueniat ad statū a quo incipere non potest:vide §. de ver.obl.l.pluribus.§.z si placeat.z extra eo.c.actu legitime.lv.dist.pcepta p Arch.z facit ad hanc materiā.s.de iud. licet.C.qui pro sua iurisdi.l.i.z communia vtriusq3 iud.l.ii.

¶ Matrimonium an possit contrahi inter absentes per nunciū vel epistolā.

Matrimonii an possit. Ibi sub conditione.

Nuptias. Pro declaratione huius regule: vide .xxvij.q.ij.c. matrimonium.z.c.se.z ibi per Archi.z.c.sufficiat.extra de spon.c.cu locu.z de sposa duo:u.c.vlt.z in auf.de nup.§.nuptias. Et an vba sint necessaria vide extra de spon.f.c.tue fraternitatis.sed vr qd copula carnalis sit necessaria. Sz illud quo ad bigamiam contrahendam non quo ad perfectione matrimonij vt ibi colligitur ed id quod dicit gloss.t quod matrimonium potest contrahi inter absentes per nunciu vel epistolam.bene facit.s.de sposa.l.ij.z de conuer.coniug.c.ex parte.ij.z de procura.c.vlti.libro.vi.cum ibi notatis. licet videatur multum contra.l.neqz absens. ff.de adopti.que allegatur in glossa.sed ibi quo ad actum adoptionis ad id qd querit glossa an matrimonium possit sub conditione contrahi.vide extra de conditio.apposi.c.vltimo cum ibi notatis.z in summa code ti.z per Goffre. z Hostien.z per Specul.in glo.ibi.j.eo. l.actus.vbi videt approbari prima opi. sed dic vt.s.remisi.

Verum est. Ibi possibile e.s.factu ee effectu vel ee qd no e. Dy. ibi coprehedit vt p ea tollat qd est vel sit qd non est. Dy.

Quod attinet. Sufficiunt gl.cum his que dixi.s.d iusti.z iure.l.ex hoc iure.versi.ite oppo.qd nulla sit obligatio naturalis.

Conditio possidentis est melior co tentione inter duos orta.

In eo quod ve lis. pot poni exeplu p.l.s.d le.ij.l.codicillis.in prin. Ja.z reprehesio qua facit Jo.cotra Bul.in gl.no procedit qz Bul.intelexit vbi eade res tradit diuersis et a diuersis no dnis. Ite si contentio est interest melior est coditio possidetis: vt.l. vl si qde.ff.de publiciana alias est.§.fi. qd si aduersis.z sic intelligedo positam Bul.optima est.si aut cotedut z extraneu tuc potior e coditio ei cui pmo tradita est: vt.l.si ea res.§.fi.d ac.emp. Dy.

Dictio vsqz an ponatur inclusiue si vendo tibi talem possessionem vsqz ad talem domum.

Semper in stipu lationibus. Pro declaratione huius regule vide quod plene notaui.s.eo.l.semp in obscuris.z qd dicit actu:dic.s.tacite vel expresse. In gl.ibi.l.si donationis.vbi de hoc dixi.z.l.labeo statim allegata. Ibi bono doctori.ar.s.de ind.l.sed z si susceperit.§.sed et si xponas. Cl.ibi ite cotra j.e.istud cotrariu xprie ad.l.s.prorı.no ad ista z facit hec lex p decisione talis qonis et similium vedo tibi tale possessionem vsqz ad tale domu.†Querit an istud vsqz ponat inclusiue vel exclusiue vt per hoc sciatur an domus veniat in venditione vel non.na multe.ll.dicunt qd ponitur exclusiue z multe inclusiue vt dixi.C.de xcu.auf.qd ius.vbi de hoc dixi. Et hanc qone notaui dicedu est remotis aliis opinionibus qd primo sciscitari debemus id qd actu est:sed si no apparet qd actu sit tuc cosiderandu est an preciu costitutu equiualeat possessioni z domui z tuc recipiat inclusiue z domus veniat in venditioe alias no. Et hac etia opi.tz Ja.de are.s.de le.j.l.serui electione.§.fi.pro hoc.s.de rc.du.l.j.z.l.vtru.et ad treb.l.quoties.z.l.nonnunqz.similem coniecturam facit gl.j.e.l.in obscuris. Dy.facit etia ad alias similes questiones quas notaui in dicta auf.qd ius.

Res quelibet de facili ad suam naturam reuertitur.

Nihil tam na turale. Cu hac regula cocor.xxvij.q.ij.c.ois res.z extra eo.titu.c.ois res in antiqua copilatione.z fallit hec regula in multis casibus ibi notatis per Ber.Inno.et facit.j.eod.l.fere quibuscunqz modis glos.ibi fieri posse vel dic quod litera ista tractat de obli

gatione tollēda. Circa impedimētū ibi tollitur implemēto p̄missi. ⁊ ita solutione sequēti. Ja. ibi sm̄ Jo. in illis reb⁹ in casibus in quibus requirit volūtas tacita, vel expssa. Dy. in fi. solutio ptʒ ex
1 tex. l. cōtrarie. Dy. vel dict qđ res de facili redit ad naturā suā: vt. s. de pac. l. si vn⁹. §. qđ in specie. et iō adeptio peculij facili⁹ fit q̄ cōcessio: q: serui nihil habere debēt vsu re: vel dic sm̄ Ja. de bel. qđ in cōtrario fallit dicta regula. ⁊ est ratio q: cōstitutio peculij desiderat naturalē dationē: sed ablatio verba et merita q: seruus non dʒ sibi acquisiuisse vel possidere peculiū. ar. J. de acq. re. do. l. homo liber. §. q̄cqđ. ⁊. J. e. l. q̄ in suitutē. et s. e. l. velle nō credit. vel dic aut datio ⁊ 3
ablatio ꝯsistit in volūtate vnius tūc re nō integra facilius fit ablatio q̄ datio: vt in ꝯtrarijs. ⁊ ar. s. de acq. pos. l. iij. §. in amittēda. ⁊. l. queadmodū. ⁊ extra de trāsla. c. inter corpoꝛalia. in prin. s; re integra fit eodē modo: vt insti. de here. q̄li. ⁊ diffe. §. pe. aut in volūtate duoꝝ vel pluriū ⁊ tūc obtinet hic regula cū ꝯcoꝛ. s. de pac. l. ab emptione in prin. ⁊. §. j. Ja. de bel. vbi dicit qđ ratio q̄re aliud est in peculio est q: vt seru⁹ habeat pecuḷiū necessaria est dn̄i cōcessio: sed vt dn̄s rē habeat nō est necessaria rei traditio: q: q̄cqđ seru⁹ hʒ dn̄s hʒ nō ecōtra. Dy.

1 Culpa qualiter intelligatur ⁊ quis non debet officium alienum accipere.
2 Cleric⁹ patrociuās i causa sanguinis cōrā iudice seculari an efficiat irreglaris.
3 Testis non iuratus falsam deponens de falso puniri debet.

Culpa est. Cōcor. extra eo. c. nō est sine culpa li. vj. ⁊ vide ibi notata p Dy. Jo. an. ⁊ Card. ⁊ de ista culpa vide 1
1 in brocardis Azo. † q̄lr culpa intelligat nec dʒ q̄s assūmere offm̄ alienū. de homici. tua nos. xvj. di. si i impe. ⁊. C. 1 de testa. l. cōsulta. ¶ Et Dy. hic tractat an teneat q̄ ipedire potuit in materiam 2 fictionis. ⁊ vide ibi notata per eū. et de hoc plene dixi. C. de epi. et cle. l. si quis non dicam. circa fi. ver. nūc redeamus 3 ad secundum membrum principale. et

de cōmer. ⁊ merca. l. iij. ⁊ ad hoc extra de sen. exco. dilecto. li. vj. ⁊ eo. ti. c. q̄rto. in cōpilatiōe Gregoꝛ ij. ⁊ tāgit p Jo. an. in nouella in. d. c. nō est sine culpa. vbi etiā adducit ipsaʒ regulā ad duas q̄ōnes.
2 † Prima est de clerico q̄ patrocinat in cā sanguinis corā iudice seculari qđ sit irregularis moꝛte secuta: de quo not. p Host. de p cstu. c. j. in pꝛima glo. Scđa q̄stio est de teste q̄ nō iurat⁹ deposuit testimoniū falsuʒ de qua q̄stiōe plene dixi. C. de testi. l. iurisiurandi ver. itē q̄ro si testis in causa ciuili vel criminali: ⁊ tetigi s. de falsis. l. si q̄s legatū. ⁊ idē Jo. andr. eā disputauit in questionib⁹ suis: ⁊ incipit aqlius regul⁹. post multa allegata p ⁊ ꝯ. tenet † qđ puniat de falso. ⁊ recitat etiam distinctionem et determinationem dominus Richar. malumbre q̄ ipsam questionem disputauit vt dixi in d. l. iurisiurandi.

Nemo qui cōdemnare. Ad hāc regulā facit. xxj. dist. inferioꝛ cuʒ ibi notatis p Arch. ⁊ quatuoꝛ exceptiōes ꝯtra hāc regulā vide de peni. dist. j. c. verbū dei. in gl. ibi. §. si vero crimen que est. C. de epi. ⁊ cle. auf. clericus quoq;. Et p hoc s. de offic. pconsul. ⁊ legatis. l. solēt. ⁊ vide i alphabet o scđo dictione absolutio vltra principium.

1 Actiones ex delicto nō trāseunt 3 heredē nisi lite cū defuncto cōtestata.

Sicuti. Ibi ex delicto vel quasi: vt s. qđ me. cā. l. qđ dixim⁹. ⁊ l. seq. Ol. ibi teneri. s. ciuiliter. Dy. ibi nō dʒ trāsi lis cum defuncto fuerit contestata. vt. C. ne ex delicto defūn. l. vnic. vbi de hoc plene not. ⁊ dixi. ⁊ no. etiaʒ. J. eo. l. pupillum. §. in heredes.

Conditio quando pꝛo impleta habeatur.

Pꝛelat⁹ reglaris vł secularis petita venia a papa ⁊ nō obtenta an possit ingredi religionem.

Diaconus intra annum nō faciēs se pmoueri an sit priuat⁹ beneficio.

Jn omnibus

In omnibus causis. In gl. ibi nō cēpu
t tentur: t imo prohibente
herede p̄ impleta habe
tur vt hic. ⁊ .j. eo. l. iure ci
uili. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. iure ciuili vn
de. l. illa loquit in extraneo prohibente
nō in herede: vt ibi no. ⁊ sic quantū ad
hoc nō fallit hec regula. Dy. in fi. illud
verū qn̄ impeditus fuit casu fortuito. sz
qn̄ per heredē vel aliū cui dare debeat
cōditio ꝓ impleta habet: nec tenebit da
re: vt ibi no. ꝑ Jo. ⁊ sic etiā hoc casu nō
fallit regula. ⁊ qd̄ ibi dicit verū est si im
pediat casu fortuito. Dy. ⁊ vide ꝓ decla
ratione presentis regule. qd̄ plene nota
tur extra eo. c. imputari. ⁊ c. cū cōstat. li.
vj. ꝑ Dy. Card. ⁊ Jo. an. ⁊ qd̄ no. ⁊ plene
dixi. C. de insti. ⁊ substi. l. j. ⁊ ꝑ Jo. and. in
nouella dictis duobus capitulis. Et ad
ducit hāc regulā in. d. c. qd̄ cōstat. ad qō 3
8 nē per eū disputatā t an prelat⁹ regula
ris vel secularis nō eps̄ tn̄ exēpt⁹ peti
ta sed non obtēta licētia pape vel lega
ti de latere possit zelo sanctioris vite ꝓ
fiteri religionē: vel cū religiosus est ꝓfi
teri strictiorē multis pro ⁊ cōtra allega
tis soluēdo ad euidentiā p̄mittit qd̄ du
bitat an ꝓfessio religionis possit fieri
in manibus cuiuscunqz vel solū illius q̄
possit ordinem incorporare. de hoc. xx.
q. j. c. fi. xxvij. q. j. c. j. q̄ cle. vel vo. c. con
suluit. ⁊ c. insinuāte. i Spe. de sta. mona.
ver. xxix. Est etiā sciendum qd̄ Ber. no.
de voca. c. ꝑ tuas. de statu mo. c. qd̄ dei
timore. qd̄ epatus ecclesie secularis im
pedit ne quis illo retento possit fieri
monach⁹ credit tn̄ ⁊ soluēdo dicit p̄latū
de quo queritur obligatū ꝑ ꝓfessionē
religionis quo ad se. ⁊ per illā cū saltē
ex simplici voto teneri ꝑ decr. cū dilecti.
qd̄ me. cau. de don. inter dilectos. et qd̄
vtrobiqz not. ad idem de conuer. ꝯiu. c.
q̄dā. ⁊ c. placet. nec decretalis. lz tale vin
culū impedit etiā in episcopo. sz hoc so
lū ꝓhibet ne presulatū dimittat. ¶ Cir
ca solēnizationē ꝟo voti ⁊ incorporatio
nē ⁊ trāsitū ad religiōis obediētiā dt qd̄
si prelat⁹ de quo q̄rit petijt licētiā sed
fuit ꝑ papā denegata transire non pos

sit nec prelaturam dimittere. Si aūt nō
fuit denegata: tunc dimittere possit et
ad religionem transire ꝑ allegata. pro
hac parte remanet cū pape sit salua pe
testas reuocādi illū de claustro ⁊ in po
ri p̄latura retinēdi. de stat. monac. c. qd̄
dei timore. qd̄ posset papa nō solum re
uocare perficiēdo sed etiā ipsum inui
tū. Et inuito abbate alicui principi so
ciando fm̄ notata in Spe. de lega. §. nūc
ostēdēdū. ver. xix. de legato de latere di
cit qd̄ si denegauit licētiā: p̄lat⁹ iste po
terit ꝓfiteri ⁊ trāsire qz nec sūmā obti
net ꝑtātē nec religiones approbare pōt
vel tollere: in. c. imputari. Inducit aliaz
q̄ōnē ⁊ dicit ipsum capitulū facere ꝓ ⁊
cōtra. que questio talis est. Diaconus
ꝓmotus ad ecclesiā parochialē vltimo
septēb. quo est festū beati Hiero. habuit
pacificā possessionē ecclesie neglexit vsqz
ad q̄tuor tp̄a septēb. ꝓmoueri ad sa
3 cerdotiū t in sabato quatuor tpoꝝ ip
sius mēsis nullo modo potuit promo
ueri: q̄rit an finito illo mēse ⁊ ꝑ ꝯñs an
no sit priuat⁹ ꝑ cōstitu. lz canon. de elec.
Et eadē questio pōt formari in dispēsa
to ad septimū qui itra annū debebat fie
ri subdiaconus per decre. cū ex eo. c. ti.
nisi de hoc pro eo facit regula: qz nō vr
stetisse ꝑ eū. In vltimo sabbato q̄ sibi li
cebat cōtra eū facit: qz ꝑ eū stetit alijs
tp̄ibus anni quib⁹ potuit ordinari. Sol
uēdo dicit istū diaconū non priuatum
cū in dictis alijs tp̄ib⁹ nō fuerit in mo
ra ad ipsam q̄ōnem qui plenius volue
rit recurrat: itē facit hec regula ad aliā
q̄ōnem aduocati an debeat habere sala
riū si clientulus transegit de qua dixi.
s̄. c. l. contractus. ⁊ idē pōt dici de asses
sore vl̄ rectore defūcto doctore an here
des debeant habere salarium cōe de q̄
dixi. s̄. de stipula. seruo. l. si seruus com
munis meuij. §. fi. in fi. ⁊ latius. C. de ad
uo. diuer. iud. l. post duos.

Curiosi. In gl. ibi. l. ij. §. fi. de q̄ dic
vt no. ꝑ Dy. s̄. so. ma. l. ij. §. j.
ibi soluere possūt sciētes vl̄
scire valentes: alias credes
rem eos liberatos ar. s̄. de transa. l. fin.
Ja. ibi de donatione post contractum

a Qd notabilis. verum est si alienat sine suspicione future pene que suspicio presumitur ex accusatione precedente et deprehensione vt.s.de do.can.mor.l.si aliquis.et ibi no.Dy.ibi videtur consentire.imo dic vt ibi no.et.s.eo.l.in negotiis.Dy.

1 Reus si non potest dare procuratorem militem ergo nec actor.

2 Clericus qualiter quis esse probet et an sufficiat quod in literis papalibus nominetur clericus.

Non dz actor

i.Concor.extra.c.c.nõ lz.3 lib.vj.et vide ibi notata per oes:et aliud sonat litera 4

1 qm gl.dicit.† vnde potest poni reus nõ dat procu.militem ergo nec actor.C.de procu.l.militem.et.s.de pub.iud.l.pe.§.ad crimen.Ja.in glo.in fi.qd intellige actore nõ offerete probant vt ibi no.ar.C.de fal.l.fi.lz ar.S.C.de inof.test.l.liberi.Dyn.questio Jo.an.in nouella.d.c.querit questionem disputatam per

a Guil.de petralata que talis est a accusatus de homicidio coram iudice seculari

2 allegat se clericum ad qd probandum † et quid de doctoratu ecclesiastico coram iudice producit literam papalem in qua nominatur clericus et canonicus parisien.queritur an sufficiat hec probatio.post multa allegata dicit qd si ipse Guil.vidisset.c.si iudex laicus.de sen.excõ.li.vj.de ipso mentionem fecisset:nam vt ibi post prin.dr sola fama de clericatu facit fieri remissionem. 1 vnde nõ minus videretur valere dictas literas qm famam hoc casu.et idem dicitur in illo qui communiter habebatur pro clerico.et in deprehenso in habitu clericali qui prius nõ habebatur pro laico:vt ibi patet.nam predicti sine tali litera remittuntur.Remanet ergo questio dubia in vltimo casu qñ habebatur primo pro laico quo casu tenetur facere fidem de titulo clericali vt dicta decretali.§.fi.hoc casu nõ vr sufficere talis litera et hoc inducit presumptio insurgens ex precedenti delatione habitus laicalis et qd nõ sufficiat litera etiam beneficialis in qua clericus nominatur bñ probat decretalis ex literis.de transa.nam bñ ficiales litere sunt surreptitie eo nõ existente clerico.pts ergo qd clericatus per talem literam non probatur quia posset talis litera de facto pro non clerico impetrari.

In re obscura.

In gloss.ibi damnum euincat argu.s.que in fraud.credito.l.pe.in princi.Oldra.

Regula legis qui in alterius.in quibus casibus locum habeat.

2 Heres emphiteote ignorans rem emphiteoticam et canonem non soluens an cadat ab emphiteosi.

Ouidius in libro de vetula narrat casum qui sibi accidit.

4 Clericus cognoscens mulierem que ab eo et communiter pro soluta habebatur an possit de adulterio puniri.

Qui in alterius.

Concor.extra eo.c.si qs in ius:alias cũ qs in ius.et sic habuit Jo.an.et vide ibi notata per oes.et qd notaui.s.de ver.ob.l.si fuũ.§.de illo et tres casus notat qr aut constat heredes reorum vel actorum scire:aut constat eos ignorare:aut est dubium.Primo casu nõ iuuatur.Scdo sic remedio restitutionis ex clausula gñali tam heres actoris:vt hic not.qm heres rei:vt no.C.de iu.emph.l.ij.Tertio casu qñ est dubium in hoc differunt qr in heredibus reorum presumitur ignorantia † si heredibus actorum presumitur scia alias considerato effectu non esset aliqua differentia iter eos qd hec lex vult.Dy.itẽ habet locum hec regula in his que inter viuos aguntur:secus in his q in vltima volũtate:qr in illis presumitur heres sciens:vt.s.ad treb.l.quidam de lib.leg.l.cum heres.et ibi in glo.et de leg.j.l.si sine sint.vbi de hoc quia presumitur eadem persona cum defuncto:vt in aut.de iureiur.a morie.t.prestito.et potes probabiliter in prin.medio et fine ponere.Exemplum in expensis a quibus qs propter probabilem ignorantiam excusatur:vt.s.de le.ij.l.qui solidum.§.etiam.hoc enim locum non habet in heredibus actoris vt in fi.l.Jac.et qd dicit certus esse dz dic.C.de iure agẽdi an sibi cõpetat;

Dy. ¶ Querit Dy. l. d. c. si quis in ius. virum heres emphiteote qui ignorãs rẽ emphiteoticam nõ soluit incidat in penam. & vr sentire qd incidat de rigore sz restituatur. de hoc etiaz no. ff. de ver. ob. l. ad diem. & l. cum filius. §. in hac. et C. de iu. emph. l. ii. i gl. & p me. & in Spe. de loca. §. nũc aliq. ver. xviii. q. facit etiã si defunct⁹ habuit malã fidem: & heres bonã vel econtra an procedat vsucapio vel prescriptio: de quo no. per Dyn. eo. ti. c. possessore malefidei. in pe. q. & p Jo. an. in. d. c. si quis in ius. alias cũ quis li. vj. & in nouella eo. c. ¶ Item ibidẽ adducit. c. ad qõnẽ talẽ * Titi⁹ capt⁹ amore cuiusdã virginis vel solute a quadã lena que maritū habebat decept⁹ fuit qz seipsam submisit illius loco: ille per maritũ illius lene accusatur de adulterio: querit an sit de adulterio: puniẽd⁹.

3 † Et iste casus accidit Ouidio sicut ipse narrat in libro de vetula. & fuit questio Py. xxiij. q. que incipit: Titius amore cuiusdã virginis. Et Py. tenet eum de adulterio absoluendum per. l. pe. ff. de adul. vbi de hoc tetigi. dicit tñ eum puniendum pena stupri. Et faciunt ad hoc notata. C. de repu. l. vxor. Et facit ad similem questionẽ disputatã per fratrem

4 Vbertũ † an clericus cognoscẽs mulierem solutã que ab ipso & alijs coiter habebatur pro maritata vel econuerso sit puniendus vt adulter. post multa allegata pro & cõtra soluendo dicit quantũ ad deuz. Primo casu iudicatur adulter qz adulterium intẽdebat. de peni. di. j. nũquid. & c. si propterea. vbi de hoc. ix. q. ij. si quid inuenisti. Et qz voluntas & intentio delinquẽtis attenditur & punitur. Scdo casu si cuz ignorãtia cõcurrebat intẽtio abstinendi si sciffet ɔiugatã: tunc fornicator censetur. & sic si nõ concurrebat intentio cõtraria: tunc indicat adulter. facit. xxxij. q. x. origo. Si queratur de pena iudiciali sumendo stricte adulteriũ pro violatiõe cõiugalis thori videt aliquib⁹ istũ neutro casu adulterũ cũ sibi pmo casu suffraget veritas. scda opinio quorũ alterũ excusat vl' attenuat in delictis alterorejecto. qd delictũ aggrauat quasi requirant ad penã illa duo cõiunctim. vt. ff. de fur. l. vulgare. §. si qs es. Et facit quod no. xj. q. ij. si quid. & hec opinio est benigna: sz ipsi fratri Vberto placuit cum canones acriter persequantur hoc crimen qd primo casu puniendus sit pena iuris cõis vt adulter cũ ibi fuerit culpa in opere & dolus in intentione & cõis opinio in qualitate que tria preferũtur veritati: postmodũ adest decre. vt extra de biga. c. nuper. Si aũt pena statuti cũ cã adulterationis grauior esset non punietur illa pena si veritas appareat ante sentẽtiam cum statutum loquatur stricte de vxore cuius nomine non intelligit putatiua: sed si post rem iudicataz veritas apparet: non reuocaretur sententia. extra de re iudicata inter monasteriũ. Et patet ex not. de donatio. inter virum & vxorẽ. l. plerunq₃. & si quis amplius de ipsa questione voluerit recurrat ad notata per ipsum domi. Joan. in dicto. c. cum quis in ius.

a Qõ iucunda.

Homicida negans se homicidium commisisse si cõtra eũ probetur an possit dicere se fecisse ad sui defensionẽ.

Maleficia pũiri suadet vtilitas publica.

Contrarietas in teste non admittit nisi se incõtinenti correxerit.

4 Error probabilis non cadit in negatione reuocanda.

5 Debitorez an possit qs se negare & ex postfctõ solutiõis exceptionẽ oppõere.

6 Exceptiones plures contrarias codez tempore opponens non auditur.

Nemo ex his.

Ibi defensionez q̃ intẽtionẽ actoris nõ aũt Dy. Ex hac regula sumpta fuit regula iuris canonici. ex. e. c. null⁹ plurib⁹. lib. vj. Et vide ibi not. plenissime p Dy. et alios & ibi etiã tractat Dy. materiã cumulationis. de qua dixi & tradi consueuit. C. de eden. l. edita. Et vide ad declarationẽ hui⁹ regule que notaui & dixi. C. de excep. l. si quidem. & extra eo. c. excep. li. vj. & per Jo. an. in nouella in. d. c. nullus pluribus. vbi querit illã questionẽ antiquã p eũ disputatã † an accusa

tus de homicidio qui negauit se homi
cidiũ cõmisisse ꝓbato homicidio ꝯ eũ
possuʒ probare qd ad sui defectũ fecit.
allegat primo qd sit admittendus quia
fauorabiliores sunt rei ꝙ̃ actores.ſ.
eo.l.fauorabiliores.⁊ pene moliende.
ff.de pe.l.si preses.⁊ facultas ꝓbationũ
nõ est angustanda.C.de here.l.quin.qd
fieret si innocentia probari non posset.
Itẽ vr̃ esse casus.s̃.de noxali.l.electio.
§.neqʒ heredi.vbi negans põt penitere
⁊ confiteri lite nõ contestata.Et qꝛ reo
lʒ vti põt cõtrariis excep.vt hic.itẽ hic
confessionẽ erroneam reuocare nego-
cio nõdũ finito.C.de iu.⁊ fac.igno.l.er-
ror.⁊.ff.de interro.act.l.de etate.§.cel
sus.ergo hic reuocare vel ꝯriũ dicere
lʒ.Item pro hoc extra de hereti.c.accu
satus.c.licet.⁊ de eo qui cogno.cõsan.
c.veniẽs.ij.Item hoc non inuenit̃ exp̃s
se a iure ꝓhibitũ:ergo concessum.C.de
col.illã.s̃.de proba.l.ab ea parte.⁊ hec
pars est hũanior:ergo eligẽda.de trãs-
ac.c.fi.C.q̃ bo.ce.pos.l.fi.Item pro hoc
bñ facit extra de sol.c.fi.s̃.de sol.l.cum
de indebito.in princ.In contrariũ pos-
sunt adduci oẽs exceptiones hic nota-
te in glo.⁊ per Io.an.in.d.c.nullꝰ.⁊ oĩa
iura que repellũt ꝓponentẽ ꝯria.C.de
fur.l.j.cũ si.Et qꝛ qd quisqʒ sua voce⁊c.
2 de re.cre.l.generaliter.†et qꝛ publica
vtilitas suadet maleficia puniri.s̃.de
fideius.l.si a reo.⁊ statim punienda sunt
cũ res negãtibꝰ claruerit de peni.di.
j.adam.pro hoc bñ facit extra de accu.
cũ dilecti.vbi excusationes inquisiti q̃
eius confessionẽ perimant nõ admittũ
tur eadẽ ratione nec que perimant ne-
gationẽ.Itẽ responsiones que fiũt ad
excusandum delictum nedũ nõ recipiũ
tur sed eas facientes puniuntur extra
de tem.or.cũ dilectus.de penis.c.sup
3 his.†Item in teste non recipitur con-
trarietas nisi incõtinẽti se corrigat ex-
tra de testi.co.c.preterea.sed iste nõ cor
rexit incõtinenti sed ꝓbatiões aduersa
rij expectauit:ex quo nõ modicũ inter-
est aduersarij ⁊ iudicis extra de dolo.c.
finẽ.⁊ de ꝓcu.c.auditis.soluendo:dicit
doc.ꝓ ⁊ ꝯ tenuisse ⁊ ꝓ vtrisqʒ facit eq-
tas vt ꝓbatũ est.Ipse aũt tʒ qd si accu-
satio vel inq̃sitio fuit formata ex eo ꝙ
aggressus fuit ⁊ occidit ⁊ ipse negauit
qd potuit:vt.ix.di.si ad sacras.s̃.de re.
iu.l.si is q̃ ducẽta.§.vtrũ.tũc admittat̃
ad ꝓbandũ qd ad sui defectũ qꝛ nõ est
sibi contrariꝰ sed caueat qd añ publica
tionẽ testiũ hoc faciat.si enim articuli
sint dati de homicidio facto ꝑ insultũ
seu aggressuram post publicationẽ su-
per directo contrariis non audiretur
expressum est hodie in clementinis de
testi.c.j.Si autẽ capitula ignorasset si-
ne culpa sua tunc secus:vt notaui post
Inn.de testi.c.ex tenore.vbi nõ simpli-
citer negauit homicidiũ aut responden
do inquisitioni vel accusationi.⁊ sic li-
tem cõtestando aut excipiendo.primo
casu nõ audiatur per iura.s̃.ad hoc al-
legata.⁊extra de iureiu.c.vl.li.vj.nõ ob.
§.iste neqʒ heredi.sed facit.ꝓ qꝛ loq̃tur
de negante ante li.conte.postea confir-
mante qui euadit penam:qꝛ alias tene
ret insolidũ:vt eo.tit.l.quoties.§.p̃tor.
in decretali is qui.⁊.l.cum de indebito
punit̃ negans ⁊ prouidet̃ actori ex fal-
sa negatione seruato in decre.vl.de cõ-
fes.tractatur de confessione reuocanda
4 †propter errorẽ facti probabilem hic
de reuocanda negatiõe in qua nõ cadit
error ꝓbabilis extra de rescri.c.ab ex-
communicato.qd dicit̃ negantem con-
fiteri posse concedat̃ nec ex eo capite
repellitur.sed propter contrarietatem
aliorũ contrariorum solutio pʒ ꝑ p̃alle
gata.Scdo vero casu.s.cũ negauit exci
piendo puta forum declamando negã-
do se in ipsius iudicis territorio occi-
disse qd fieri põt vt scripsi post Inno.
de rescri.super literis.In vltima gloss.
querit Inno.⁊ de fo.cõpe.romana.§.cõ
trahẽtes.li.vj.In gl.si igit̃.⁊ in Spe.de
cõpe.iudi.aditiõe.§.j.℣.sed pone aliq̃s.
tũc dicit qd lʒ ad fundandam intentio-
nẽ sic probatum eum occidisse audiet̃
in principali probare volens qd ad sui
defensionẽ occidit ꝑ hanc regulã ⁊ di-
ctã regulã excep.obijciens cũ vtrobiqʒ
notatis de hac q̃one dixi in.d.l.si q̃d.C.
de excep.⁊ de non nu.pecu.aut̃.contra
qui propriam.In glo.ibi excep.iure op
posuisti sʒ facti.scdʒ hãc ponit hic Dy.

casum ⁊ dicit qd hec.l.est casus huius
q̃stionis.Dy.i fi.⁊ in omnib⁹ istis casi-
bus ideo non possum aliam excep.op-
ponere:q: vera adeo est ꝑprie ꝯ̃ria vt
se non compatiantur sed vbi secũda se
compatitur cum prima tunc non prohi
5 betur prima opposita vti alia scd̃a:†vt
q: primo dixi me nõ debitorem postea
dico me soluisse nam possibile est me
non debere ⁊ absoluisse.de hoc lati⁹ ꝑ
ipsum Dy.⁊.d.c.nullus pluribus. Dy.
vel dic ſm Ol.aut agitur de repellẽdo
quem a beneficio obtinẽdo aut ab ex-
cipiendo.primo casu obtinet.ff.de no-
xa.l.quoties.§.pretor.⁊.l.si seru⁹ depo-
sit⁹.§.fi.⁊ de re iudi.l.sed hoc ita.§.vlti.
Scd̃o casu aut opponit eas re⁹ diuer-
sis tpibus aut eodẽ.Primo casu aut ꝑ
obiectum prime non subijciens aduer
sarium oneri probãdi.⁊ potest.ff.de ex
cep.l.is qui reus.aut eum subiecit ⁊ nõ
audietur:vt in aut.contra qui ꝑpriam.
⁊ aut.item possessor.⁊ de proba.l.cum
6 de indebito.†Si vero eodẽ tẽpore pro
ponat plures contrarias non auditur
nisi eas sub cõditione proponat.vt.d.l.
si quidẽ.C.de excep.cũ ibi notatis.

Quoties. Ibi eiusdẽ rei no
mine.Et ex eadẽ
causa.Dy.ibi vna.s.tñ in gl.ibi incert⁹
est propter factum aduersarij.Dyn.ibi
poterit plures ꝑponere:imo dicas qd
exemplum huius gl.nõ est bonum quo
ad casum huius.l.que loquitur qñ plu-
res concurrerent actiones qd non est
in exẽplo gl.q: in exẽplo gl.si vna actio
competit non cõpetit alia.Et ideo exẽ-
plum require ſm textum de quo requi
rere poteris infinita exẽpla Dy.⁊ põt
esse exẽplum.C.de fur.l.ancille.vbi de
hoc no.⁊ satis dixi.⁊.ff.de act.⁊ ob.l.si
is qui stichum.⁊.l.quoties.§.j.cũ si.Ibi
seu fine.i.in ꝑcessu seu affectu cõsecu-
tionis.Old.ibi licet olim.⁊ etiã hodie
non obstante aut.qui semel:vt no.d.l.
edita.Ol.ibi si qd pl⁹ est i altera.s.si ob-
tinuerit in prima:alias non.Ol.ibi ele-
ctione tollantur subandi. quia tunc
etiam non agitur in id quod plus est.
Ol.ibi ⁊ alie.s.varie agendi formule ex
eadem obligatiõe nate.Dy.ibi inter sti
pulantẽ.§.si rẽ quã.⁊ est casus.ff.de ex-
ceptio.l.modestinus.⁊ de exceptio.rei
iudicate.l.si is q̃.§.vltimo.Dynus.

Nec pignus. In gl.ibi de excep.rei iud.
l.sꝫ inter.imo est.l.pc.in fi.
Dy.ibi.l.bona fides.⁊.l.q̃
rẽ suã.Ol.ibi in casib⁹ ibi notatis.⁊.d.
l.rei sue:alias sue rei.de ꝯ̃hẽ.empt.Ol.
ibi qui rẽ ꝑpriã.vbi de hoc dixi.⁊.ff.de
acq̃.pos.l.si aliquã rẽ.alias si rẽ aliquã.
Ibi nemo rẽ suam.⁊.l.si rem meam.⁊.l.
nemo.⁊ in eis no.⁊ dixi.
1 ☞Uniuersitas statutum condere põt
contra ius publicum.

Priuatorum. In glos.ibi
in casibus
ibi notatis.⁊ ibi plene dixi.⁊ no bñ in
aut.vt matres debitrices ⁊ creditrices
1 §.q:vo.Dy.⁊ qd sequit̃ in glo.†qd vni
uersitas põt statuere ꝯ̃ ius publicum.
Item tꝫ gl.ff.e.l.nec ex ꝑ̃torio.⁊ dic vt
ibi plene dixi.
1 ☞Iudices an teneant̃ sequi cõsiliũ al
terius in sententijs ⁊ interlocutorijs.
2 Snia iudicis absoluentis cũ vno ex tri
bus consultoribus an valeat.
3 Sententia absolutionem aut condẽna
tionem continere debet.
4 Iudex an teneat̃ seq̃ cõsiliũ cõsultoris.
5 Uerba ista cum consensu an differant
ab istis de consensu.
6 Propositio de/ qñq: auget quandoq:
ponitur ꝑ a/⁊ alijs capitur modis.
7 Dictio quandoq:/quomodo ⁊ quotu-
pliciter exponatur.
8 Dictio cũ/an differat a dictiõe ⁊/⁊ an
in aliquo conueniant.

Consilij. Ex hac re-
gula tracta
fuit regula extra: eo.c.nul-
lius ex cõsilio li.vj.Et vide
ibi plene notata ꝑ Dy.Io.
an.⁊Car.Et vide etiam qd no.ꝑ Inn.
extra de elec.c.q̃rclam.⁊ qd plene nota
ui.C.de fur.l.si quis seruo.⁊.ff.de fur.
l.in furti act.§.ope.⁊ de ꝟ.si.l.⁊ bñ dixi.
ff.man.l.ij.Io.an.in.d.c.cuius ex consi-
lio in nouella adducit hanc regulã ad
1 id†qd continue occurrerit de ꝯsilijs q̃

assumuntur per iudices ecclesiasticos & seculares super interlocutorijs & diffinitiuis qd non teneant illud sequi de quo notaui. C. de legib⁹. l. humanum. et in Spe. de requisitione consilij p totū. ¶ Item adducit ad aliā questionē disputatam padue per dominū Nicolaū
2 de matarellis. † Si iudex assūpsit tres consultores super diffinitiua: quorum duo consuluere reum condēnandum tertius absoluendum & sic iudex absoluit an valeat snia cū statuto caueatur non valere sententias nisi late sint de consilio sapientum. Et huic questioni premittit aliā questionē domin⁹ Mar. ff. Si ordinarius tribus consultoribus assumptis ita pronūciauit de cōsilio talis condemno & de consilio talium absoluo: an talis cōdemnatio debeat mandari executiōi. Et dicebat multis videri qd sic: q2 cum dixit condemno functus fuit officio suo. de re iudi. l. iudex cū ss. nec potuit sniam erigere. ff. de arb. l. si arbiter. q2 statim fuit ius actori q̄situ qd nō potuit sibi auferri. ff. de elec. c. ab eo. li. vj. & in cle. eo. ti. c. constitutionē. §. vlt. in fi. de stipu. ser. l. si seru⁹ communis. nec potuit mutare formā snie. ff. de re iudi. l. actorum. Multis alijs videtur contrarium quia iudex se correxisse videt dicendo statim post absoluo. ff. de man. test. l. stichus. & q2 de cōsilio duorū absoluit q̄ erant maior pars. ff. de arb. l. itē si vn⁹. §. principalr. de re
5 iud. l. j. ff. de arb. l. dicere. † q2 continere debet absolutionem tantū vel condemnationem tantū: vt. d. l. j. super hoc tamē vide qd scripsit de re iudic. cū inter l vltima gl. Itē q2 debuit esse certa insti. de act. §. curare. & q2 continet cōtrarietatem. J. e. l. vbi repugnantia. C. de fide instru. l. scripture. & circa hoc vide qd no. xj. q. iij. §. cū ergo subditi. Ad q̄stionem propositam redeundo adducit plura pro & contra. & soluēdo dicit ipse Nicola⁹ qd ex forma statuti tenebatur hr̄e cōsiliū & si non haberet nō valeret snia. sed ex quo habuit satisfit statuto & si fuerit inique pnūciatū locū habeāt cōia remedia. s. a populo. & qd iudex q̄ fecit litē suā teneat & similia remedia ff. de iud. l. eū qui temere. §. j. in auc. de iud. §. fi. & vt in medio litis. §. j. ibi si p̄ aliqua dubio coniuncta. l. nemo. C. de sen. & interlocu. om. iudi. & est aduertēdū qp quandoq3 statutū habet qd iudex teneatur sequi consiliū & tunc nō procederet solutio Nicolai sed locū haberēt allegata p p̄ma parte: remanet adhuc antiquum dubium an sit differentia in hac materia vel simili an dicatur de cōsilio vel cum cōsilio. Exempli gratia cū consilio habetur extra de elec. ne pro defectu. de scdo. s. de consilio est exemplum. ff. de hereti. c. vt commissi. §. prinādi. Uincē. dicit in decretali pe. de cōsti. cui⁹ dictū ibi recitat Compo. & Archi. qui de hoc satis notāt. ff. ne sede va
4 can. c. vno. li. vj. † qd est differentia vt primo casu sufficiat reqrere nec sit necesse sed de q̄ etiā no. in. d. c. ne p defectu. Scdo sit necesse sequi ad primū extra de arb. cū olim. de reg. Iz. ff. man. l. idemq3. §. si ds ea. vbi de hoc sic & iudex requirit ɔsiliū peritorū qd tamē seq̄ nō tenetur quia suo non consiliarij periculo iudicat. C. de pena iudi. qui male iudicauit. l. ij. ad secundā inducit qd pl⁹ videtur arctatus per verba de consilio quasi consultoris industria sit electa. ff. de sol. inter artifices. & extra de offi. delega. c. vltimo. qd de tali virtute propositionis nō probat. & ad hoc adducit q2 aliud est esse in bonis q̄ ex bonis. insti. vi bo. rapt. §. fane. & de peni. dist. iiij. si ex bono. dicebat se putare consiliū sequēdū cum proponeret negatiua puta non faciat sine consilio episcopi. ff. de of. dele. c. venerabili. sic etiam posset intelligi. ff. de suspe. tuto. l. impuberib⁹. vbi p mittitur accusare de suspecto accusare curatorē dūmodo ex cōsilio necessario rū quasi nō permittat nisi illud cōsiliū accedat & ppositio ex: ibi posita idē videt operari qd ppositio de. ad hoc extra de ele. c. cū in iure ibi ex se vel alijs de gremio nā ibi idē dicere poterat de se vt alijs: posset tñ dici qd in. d. l. impuberib⁹. hoc pcedit ex dictione dummō cui cōcor. extra de aut ho. & vsu pal. ex tuarum in fi. cum cōcor. sed tamē preallega. non bene probatur de prepōsitio-

ne de. Sȝ melius videtur probari extra
de eta. et quali. ad aures in fi. vbi consi-
lium cum prepositiõe de: arctat. sed dic
ꝙ etiam sine illis verbis ille in edictis
erat arctat⁹ ita qꝺ illa verba nõ arctãt
sed arctatũ declarant. Quidã etiã legi
ste tenent predictã opi. cum apponitur
prepositio de/per preal. l. idẽq. §. si qs
ca. ã. mãda. sed ibi non ponitur verbũ
consilij sed verbum interuentu appa-
ret verba sibi conditionaliter fore pro-
lata. idem potest dici de lega. j. §. si plu
res. ff. de exercitori. que tamẽ parũ facit
quia nec de ꝑpositionibus ꝑdictis nec
de verbo consilio ibi fit mentio: sed ibi
dicit quod vbi duo erant prepositi ne
vnus sine altero gereret q̇ cũ vno con-
traxit sibi imputabit cui cõcor. extra de
testa. c. ij. in fi. li. vj. sed meli⁹ facit. ff. de
admi. tuto. l. titium et meuium. in princ.
vbi ponitur verbum cum consilio et si-
ne aliqua prepositione ponitur idem
verbũ consilio matris co. titu. quidam
decedens. §. j. sȝ ipse Jo. and. videtur mi
rum quod iste prepositiones de: et cum:
tantum ruminentur quando adijciun-
tur verbo consilio † et non si adijciantur
cõsensui authoritati voluntati vel alte
ri actui. nõ eñ curat an dicatur cũ cõ-
sensu vel de cõsensu. primam habes de
offi. custo. c. ij. de iudi. causam. de his q̃ 6
fiunt a prelato. cum apostolica. et c. seq.
de iure patro. nobis de ecc. edifi. ad au-
dientiam. secũdam scilicet de consensu
habes de elec. in causis versi. quia vo.
et c. per inquisitionem. et c. sacrosancta.
de offi. deleg. c. sup questionũ. post prin.
de iureiur. c. sint tertio de institu. cum
venissent. et de his que fiunt a p̄lato. c.
ea noscit. alibi dicitur de voluntate de
electione quod sicut in fi. et qꝺ scrip̄t
ipse Jo. an. de p̄ben. pro illorũ sup verb.
magistrũ. et facit qꝺ no. in Specu. de
arb. §. fi. versi. sed quid si dicatur. et de
offi. deleg. si pro debilitate. in glo. putat
Inn. ver. redeũdo. et ibi p ipsum Jo. itẽ 7
aduertẽdum qꝺ papa qñq3 dicit habita
deliberatione cũ fratribus. ff. de imu.
eccl. c. j. lib. vj. Sed cum requirit fratrũ
consilium communiter dicit de fratrũ
nostrorum consilio patet de elec. c. vi-
tanda. et c. dudũ. ij. et c. in genesi. de offi.
leg. lȝ. de dila. exposuit de fide instru. cũ
Joan. de elec. fundamenta libr. vj. §. vt
ergo. de regu. non solum. de hereti. sup
eo. cum secundum de scisma. c. j. ver. vi-
delicet. et prope fi. de priuile. ne aliqui. et
c. vt apostolice. de penis. c. vlti. in prin.
in clemen. de elec. c. ne romani. de iure-
iur. romani. §. qr igitur. de re iudica. pa-
storalis in fi. de sepul. dudum. versi. nos
autem. de immu. ec. §. j. de sentẽ. excom.
c. j. cum ergo in decreta. et de renun. di-
cat fratrum nostrorum consilio et assen
su. et idem in decre. si religiosus. in fi. de
reli. et vene. san. patet qꝺ dicto consilio
nõ denotat consensum alias superflue
additsi foret. ad quod bñ concor. de pa-
ctis. c. vlt. lib. vj. de cleri. egro. c. vno. §. j.
de cẽsib⁹ romana. §. sed qꝺ si clerici. Ad
idem predicta decretalis ne sede vac. c.
vno. §. j. vbi dicit cõsilio vel assensu in-
terdum dicit papa solũ. de cõsilio extra
de consue. c. cum inter. per quod patet
ista diuersa. C. de codicil. l. si idẽ. de de-
ci. ad audientiam. Contra predicta facit
de sta. mona. c. ij. in fi. coniuncta decre-
tali si religiosus. de elec. ij. respon. lib.
vj. pro qua patet qꝺ illud de cõsilio nõ
arctat nisi requisitionẽ. Et de hoc vide
quod notaui in alphabeto dictione cũ
consilio. † Itẽ de prepositione de/ scien
dum est quod quandoq3 auget. ff. depo.
l. j. in princi. interdum ponitur pro a. de
furtis. l. si is qui so. in fi. ibi de re. i. a re.
et eo. titu. l. fullo. ij. ibi de domino. i. a do
mino qñq3 ponitur ꝑ ꝑ. in aut. vt nulli
iud. §. necessarium. ibi de qualibet re. i.
pro qualibet. dicunt enim grãmatici qꝺ
hec propositio de: designat materiã vt
hec vestis est de lana linoq3 cõtexta. de
ele. cũ causam. qñq3 originẽ vt iste de iu
deis originẽ duxit. de rescrip. eã te. et de
spon. c. j. quãdoq3 origĩnẽ promotionis
vñ diaconi de se eligũt. Archi. xciij. dist.
legim⁹. qñq3 locum de consecra. dist. ij.
c. reuera circa fi. et per totum. c. † de ꝑpo
sitione cum/ sciendum quod quandoq3
ponitur pro quando et pro quia de com
mo. c. vno. Quandoq3 pro pro. ff. de do-
na. rẽ quandam. Quandoq3 pro quam-
uis. C. de episco. et cleric. l. cum clericis.

Quādoqȝ pro in. de condictione indebi. l. indebiti. in fi. ꝛ de mor. infe. l. negat. ibi cum gramda. l. in grauida Quādoqȝ ponitur pro et sic: extra de cele. misſ. c. cum marthe. versi. ibi no. aliȷ est dictum Jo. de ra. qui dixit quod cum sapit vim copulatiue vt ponatur ꝓ ꝛ: quoties ponit inter res: quarum vna non est accessio alterius: vt insti. de lega. §. si quis ancil
8 las. ibi † prepositio cuȝ: denotat vnitatē rerū ꝛ coniunctionem personarum: sed copula ꝛ: licet copulet ostēdit tamen di 1 uersitatem rerum ꝛ personarum ꝛ singula vt principalia comprehendit. vt. s. de vsufru. le. l. si titio. Et exēpla patēt extra de elec. c. qꝛ diligentia. ꝛ. c. cuȝ in cūctis. in prin. ꝛ post princ. §. inferiora. Et per talem varietatem habet qn̄qȝ vim disiunctiue. de hoc de rescrip. c. ij. et de istis duab⁹ ꝓpositionib⁹ cū: ꝛ de: vide in alphabeto sub literis suis.

Quicquid calore. Ibi perseuerantia: idest per perseuerantiaȝ Oldra. et de ista iracundia seu ira vide in alphabeto dictione: ira. ꝛ facit ad impetrandam abolitionem accusatio. calore ira cundie datum: vt. C. de abolitio. l. ij. ꝛ ad similes actus calore iracundie factos. Et vide. ij. questio. iij. si quis iratus. et xxxij. q. iij. §. notādū. Et qȝ plene dixi. C. 1 de iniur. l. si nō cōuicij. circa princip.

Alteri⁹ circū. 1 uentio. In fin. cū effectu. Dy. in glo. i. in fi. opi. Jo. est vera quod nō reddat cōtractum nullū sed agat 2 deceptus contra proxenetaȝ seu mediatorē act. de dolo: vt. s. de ꝓxenetis. l. ij. 3 vbi est casus et ibi dixi. et in. l. eleganter dolus ipsi⁹ emptoris interuenit: vt ibi not. Dyn.

Culpa. Et ꝑ cōsequēs pena: vt. C. de pe. l. sancim⁹. ꝛ extra eo. c. si ne culpa. li. vi. cum ibi notatis. Et de questiōe que fit ī gl. dic vt dixi. s. e. l. culpa est immiscere.

In glo. ibi vt in. c. negligere. ij. questio. vij. ibi seruis ꝛ filijs. ꝑ hoc. s. ad silleia. l. i. §. seruus. ꝛ ibi ꝛ magis est ꝛc. Oldr.

Non videt q̄ si q̄ id capere. vide quod dixi. s. e. l. non videtur cepisse.

Non defendere videtur. Sufficiunt glo.

Fideiussor soluens pro debitore an possit statim agere cōtra debitorem.

Cuius per errorē. Ibi consulto. i. certa sciētia. Et pro declaratione huius regule vide q̄ notaui. s. de fideiusso. l. si testamento. §. i. ꝛ de donatio. l. i. ꝛ. C. de iur. ꝛ facti ignoran. l. cum quis. In glo. ibi de condictio. inde. l. i. vbi de hoc ibi solutū ante per errorē iuris vel facti. Dy. ibi. l. in diē ꝛ no. d. l. cum quis. Old. ibi nisi forte per ignorantiam facti ꝓbabilem ſm Jo. totum istud vacare debet ſm Dy. Quia falsum est hoc casu nunq̄ repetit quocunqȝ errore soluatur: vt d. l. cū quis. C. de iur. ꝛ facti igno. vbi veritas non ſm opi. Azo. vnde quantū ad creditorem qui recipit nunq̄ repetit. sȝ distinctio ista locum habet si queratur †an fideiussor soluens statim agere possit ꝯ debitorē ꝓ quo soluit: vt. s. mā. l. si fideiussor quāuis. Dy. in fi. s. olinā. Old.

Consuetudo permittens canonicis testari de fructib⁹ prebendarum an valeat.

Prouentus ecclesiarū conuerti debent in stipēdia ministrorū.

Dominus an tradat an pro eo ali⁹ non est differentia.

Nemo pl⁹ iuris. Cōcor. s. de acqui. re. do. l. traditio. ꝛ dic trāsferre ēt tradēdo ex cā apta ad dn̄m trāsferēdū. Old. et ex hac regula tracta fuit regula extra eo. c. nemo plus iuris. ꝛ vide ibi notata per Dyn. Cardi. Joan. and. qui. in

Bonella in.d.c.adducit talē questionem per eum disputatam post Archi.consuetudo mutinen.ecclesie permittit canonicis testari de fructibus prebēdarū suarum post mortem usq ad annum. † Queritur an valeat et qd valeat tenebāt Hugo. et La.xii.q.ii.alienationes.et no.eadē causa.q.v.in summa.hoc etiam tenent Inno.et Host.de testa.c.cum in officiis. in prin.magne gloss.et ad hoc facit.s.de usufru.l.defuncta cum ibi notatis.idem tenebat Ala.de testa.c.i.ad instar aduocati fisci qui residuum salarii transmittit ad heredes.C.de aduo.diuerso.iudi. l.post duos.et pro hoc bene.C.de deme. et prothō.l.ult.li.xii.ad hoc etiam inducit iura loquentia de potestate authoritate et virtute consuetudinis.In contrarium inducit quod talis consuetudo est contra ius:et per consequēs reprobanda adducēs ad hoc multa iura.Et hāc partem tenuit ipse Arch.soluendo ipsā questionem:et adducit extra de his que fiunt a prelato.c.pastoralis.in pnc. † ubi dicitur prouentus ecclesiarum cōuerti debere in stipendia ministrorum:sed ministri non sunt qui defuncti sunt et ministrare non possūt de filiis presbyterorū proposuit.i.q.ii.c.fi.xii.q.ii.concesso. xv.q.i.generaliter.si ergo ipsi viuentes non seruientes non possent percipere multo minus ad alios transmittere vt hac regula.ad cōtraria respondet qp loquuntur de cōsuetudine nō improbata et leges que allegantur loquuntur in laicis quorum est proprietas quod nō est in clericis.xii.q.i.res ecclesie.ipse autē Jo.an.cōtrarium tenet et cōcor.cū predictis docto.qui tenuerunt consuetudinem talem valere per decretalem si propter.s.de rescrip.cum ibi notatis lib.vi.et quia hec consuetudo non preiudicat eccl'ie sed successori q sibi iputet quod talem canoniam assumpsit.Et p hoc patet responsio ad 3ia ad id qd dr qd nō seruiens nō perciperet loquitur in quotidianis distributionibus.hic autem loquitur de fructibus.et dicit decretalem presenti.§.porro.de offi.or.nō habere locum in prebendis:vt ibi no.p cum dicit tñ predicta fore vera in ꝯsuetudine prescripta.Et hanc solutionē dicit approbatā per extrauagantem Joā. xxii.que incipit suscepti.ad hanc regulam respōdet qd canonicus trāsfert virtute consuetudinis qua cessante regula locum haberet aliqua omissi causa breuitatis.In gloss.ibi de re.diuis.§.nihil. † ubi nihil interest an dominus tradat an alius eius volūtate.et alias est ver.sub §.vendite.ibi de of.iud.§.fi.ubi iudex q non est dominus qui per suam sentētiā trānsfert dominium de quo dic vt dixi s.de exce.rei iud.l.exceptio ibi in usuf. formali quādoq dñs non habet et tamē transfert sed ibi non plus transfert:sed p constitutionem variatur species seruitutis.Dy.ibi.§.qd autē hoc fm vetera iura.sed iure autē.correctum est in auf. vt spon.largitas.§.rursus q posita est. C.de prescrip.long.tempor.auf.malefidei possessore.ibi in censitoribus isti assignabāt predia militibus:vt.C.de censit.et censitorib.lib.o.xi.et ita datur dominium et not.hunc.

Nullus videtur dolo facere.Hoc verū est in dubio sed si certū sit de mēte pponentis:secus arg.s.de aqua plu.ar.l.i.§.denique.et l.iii.§.pe.Ja.et vide.j.e.l.priori.Old.

Dolus an et quando presumatur.

Semper in dubiis.Uide qd no.et dixi.s.eo. l.semp in obscuris.In gl.ibi dolū psumi.de hoc plene dixi.C.de dolo.l.dolū.vel dictū tūc presumit dolus quoties aliqs scit vl scire dz facere nō debere et facit vel omittit qd scit vel scire dz se omittere nō debere.In aliis autē vbi ista nō sunt nō psumitur dolus sed locum habet presens regula et sic soluuntur omnia contraria Dy.et melius starent pdicta.s.l.priori.quā hic.

Res et pena an simul peti possint.

Bona fides. Ex hac sumpta fuit regula extra eo. c.bona fides quę idē dt.et vide ibi notata p Dy.Car.Jo.

an.ꝛ per eundem in nouella.ꝛ inducit ibi hanc regulam ad questionẽ tan res ꝛ pena possint simul peti de quo vide ibi notata per eũ.ꝛ quod not.xij.q.ij.c. epũs qui mancipiũ.ꝛ qꝛ ista materia plenius tractatur in iure ciuili ꝙ canonico vt videas que notaui.C.de pac.l.si pacto quo penam.ꝛ plenius de contrahẽ. ꝛ cõmit.stipula.l.nuda.ꝛ dixi.ff.de act.ꝛ obli.l.obligationum fere.§.fi.de verb. obli.l.ita stipulatus.de act.empt.l.predia.pro socio.l.si quis a socio.ꝛ de pactis.l.rescript.§.si pacto.

Pater tenet de peculio actione in factum ex sentẽtia super noxali lata.

Monasterium an teneatur ex contractibus vel delictis ingressi.

Ex penalibus causis.Originẽ habẽtibus ex delictis.Ol.ibi de peculio nisi quatenus locupletatũ est peculiũ.Ol.in gl.ibi de iud.tã ex cõtractibus †sed ibi ex snia lata sup noxali bñ tenet pater de peculio act.in factũ: vt.ff.de noxa.l.ꝛ si condemnatus.Dy. in fi.s.vt non teneatur monasterium nisi quatenus est locupletatũ.Et ad hoc facit qd no.C.vnde vi.l.si qs in tantã. ꝛ dixi in aut.ingressi.†quando quesiui an monasterium teneatur ex cõtractibus vel delictis ingressi.

Herede. In fi.vt.ff.de vsuc.l.heres eius.pemp.l.ij.§.pe.Jac.ꝛ cõcor.ex.e.c.si qs in ius succedit.alias incipit: cum quis succedit in ius lib.vj.Et vide ibi notata per omnes In glo.ibi de metatis.l. fi.imo penulti.lib.xij.

Semper q̃ non prohibet. Pro declaratione huius regule vide notata p Dy.extra eo.c.ratihabitionem.ꝛ quod notaui.C.de nego.gest.l. si pecuniam.ibi interuenire aliquẽ presentem.Dyn.ibi gestum est eo presente.Dyn.

Domum an cogatur quis reficere.

Domum. Dic qd.l. ista sm verum intellectũ loquit in domo que dꝫ seruitutẽ.Et vide qd no.ꝛ dixi.C.de ser.l.alti.ꝛ ad id qd dicit gl.†quod quis inuitus cogatur reficere vide.C.de edifi.priuatis.l.si qs post hac.ꝛ quod ibi dixi et ff.de dam.infecto.l.ad curatoris.

Hereditas. Sufficit glos.

Ut sine dolo. Facit ad materiam expensarum vt dixi.ff.eodẽ.l.qui in alterius.

Aqueraro. Pro declaratione huius regule ꝛ eorũ que de lazaro notant in gl.vide qd no.ꝛ dixi.ff.de legi.l.nã ad ea.ꝛ plene dixi.ff.de vb.ob.l. inter stipulãtẽ.§.sacrã.Et qd dt temere dic si cõputant qd est infra:quasi dicat temerarium esset si computarent.ꝛ qd dicit negocijs.i.legibus cõdendis q̃ de negocijs tractant.

Ea est natura. Quid sit disputare ꝛ quid cauillare.vide p Archi.xxiij.q.vj.vides.ꝛ vide.ff.ti.pri.l.natura cauillationis.ꝛ in alphabeto dictione cauillatur.

Marcellus. Definit: alias dsinit. ꝛ sic pcedit gl.Nã si habes in lr̃a definit:tũc ẽ plana lr̃a ꝛ vbũ debitor ppꝛie ponit cũ ab eo exce.nacto nõ possit initio pecuniã extorqri vñ desinit eẽ debitor:vt.ff.ti. pri.l.dbitor.ꝛ subaudi marcellus.s.ait ꝛc. alias icipit:lex desinit.Dy.ꝛ vide qꝛ no. per Dy.ꝛ alios extra.eo.titu.non est in moꝛa.li.vj.ꝛ.J.c.l.nihil interest.ꝛ.l.nulla intelligitur moꝛa.

Quoties. Idẽ sermo duas snias.i.duarum rerũ significationẽ hꝫ.i.quoties sermo est equiuocus. Dyn. ibi aptior est

vires de qua agit nō pereat. Dy. z vide. s. eodē. l. semp in obscuris.

1 Priuilegia ad quos transeāt et an cedi possint.
2 Priuilegium papale exprimens psonā z vel nomen prelati an sit personale.
3 Commissio facta per hec verba: vices nostras in tali prouincia duximus cōmittendas an sit realis vel personalis.
4 Priuilegiorum generalium et specialium quot sint species.
5 Expressio nominis proprij nō facit priuilegium esse personale.
6 Expressio nominis vel persone non facit pactum esse personale.
7 Verba in p̄uilegijs debēt aliqd oparī.
8 Priuilegium transit ad successorem sī in eo dicatur: eximimus te et ecclesiā.
9 Suppressio nominis proprij non facit p̄uilegiū reale qñ nō respicit successorē.
10 Priuilegium concessum vniuersitati vel collegio an extēdat ad singulares.

Hoīb⁹ causis.

Ex hac. l. sūptū fuit. c. extra eo. c. priuilegiū psonale. Et vide quod ibi plene no. per Dy. Car. z Jo. an. z notaui. C. ad velle. l. heredes. et bene sol. ma. l. maritum. et quod subijcit genus actionis dic. i. cā
1 propter quam datur actio. Ol.† Et ad quos transeant priuilegia. et quos dic vt no. C. de excu. mu. l. sordidorū. li. vj. z an priuilegium. personale possit alteri cedi. vide per Arch. xvj. q. j. c. hinc est. Jo. and. in. d. c. priuilegium in nouella adducit hanc regulam ad questionē an priuilegium personale extinctū p mortem resurgat per resurrectionem eius cui concessum erat ad hoc faciunt notata z que dixi. s. eo. l. que raro: z fuit questio Bar. b: ix. lv. z inci. esto qd resuscitatus itē adaptat ad aliā questionem qua
2 queritt an priuilegiū papale exprimēs nomē prelati cuius tñ tenor respicit psonā intelligatur psonale vel reale. z dubij istarū questionū fundat sup decretali qñ abbas. de off. dele. cū ibi notatis. z qd no. z dixi. s. de pac. l. tale pactū. §. fi. z remittit ad glo. p eū positā de vsu pal. c. ex tuarū. Deinde subijcit aliā q-

stionē Bar. q. xiij. z Dama. de offi. vic. q. j. an p hec verba rescripti apostolici vices nostras in tali puincia duxim⁹ cōmittēdas fiat cōmissio realis vel psonalis. z qd sit psonalis allegat q: scribendo epo expresso nomine epi iniungit ei necessitatē iudicandi. s. de muner. z ho. l. munerum. §. iudicandi. ergo legatio erit personalis nisi cōtrariū p papā sit exp̄ssum. z pro hoc. s. qui. mo. pign. vel hyp. sol. l. sicut re corporali. §. si debitor. In cōtrariū adducit extra de presum. c. mandata. vbi papa protestatur qd nō loco sz persone legationē cōmittit que protestatio nō fuisset necessaria nisi cōmissio facta simpliciter talis intelligere z notandum q ibi erat proprium nomē expressum. Item videtur expressum de institutionibus cum venissent. quod cōcessio talis non intelligitur personalis nisi probetur. Et per hanc decre. soluit Dama. concessionem realez. idem Bar. hoc etiam sequitur Spe. de instru. edi. §. nunc autem. ver. quid si papa. et hoc placet ipsi Jo. nisi ex verbis rescripti aliud sumatur vt in proxima questiōe. z in. d. c. mandata fuit iuris declaratio z ad cautelam decre. cum venissent posnit verbum donationis z consensum capituli per q̄ duo no. realitas. ad qd etiā facit qd ibi scripsi sup ver. donationis aliud cōtrariū est solutū. Item sciendū qd Hosti. in summa de priui. §. quot sūt
4 species dicitt qd priuilegiorum generalium z specialiū aliud est reale: aliud singulariter personale: aliud cōiter psonale: aliud singulariter z cōiter corporale: aliud tantum communiter corporale. z notat cōiter z singulariter corporale cōcessū corpori cui singuli participāt vt de sen. exco. cōtingit. z de fo. compe. si diligēti. cōiter vero tātū corporale quo solū corp⁹ nō singulariter de corpore adiuuat xij. q. ij. q manumittit quorū ēt psecutionē ibi videas z facit qd no. per eū in dicta nouella hoc eo. ti. c. in iudi. in fine ad q̄stionē principalē veniēdo di
5 citt qd exp̄ssio nominis non facit priuilegium personale pro hoc de annu. leg. l. annua. §. j. vbi. legatū sacerdoti etiam eius nomine exp̄sso debet successioni z

de hoc satis dixi.C.de sa.san.ec.l.j.circa medium.ad hoc facit q2 priuilegium dicitur lex priuata.iij.dist.priuilegia.ergo aliquid debet conferre vltra ius cōe interpretabitur ergo large vt sit ppetuū: ꝛ maxime procedit hoc qn̄ priuilegium esset de materia fauorabili:vt extra eo.
b c.odia.item in pactis†expressio nominis vel persone nō facit pactū personale:licet ostendat cū qua persona factum sit.ff.de pac.l.iurisgen.§.pactorū.ꝛ.l.tale pactum.itē expressio nominis concedentis nō facit personale nisi aliud exprimatur:ergo eadem ratione.idē dicē dum de expressione nominis ei⁹ cui cōceditur cum de connexis sit idem iudicium extra de consti.trāslato.de accu.ad petitionem cum concor.ibi in gl.pe. item pro hoc faciunt iura que dicūt priuilegia esse perpetua.xv.q.ij.c.j.ꝛ.ij.C.de diuer.rescrip.l.falso.in contrariū facit dicta decre.qm̄ abbas.de off.dele.et de decimis ad audientiam.cum cōcor. si enī concedēs voluisset esse reale supressisset nomē proprium qd expressit.
b †itē in priuilegijs verba debet aliqd operari.extra de priuile.si papa.li.vj.sed si esset reale nihil operaretur expressio nominis tertio.Itē nō loquimur simpliciter de beneficio principis in quo fit largissima interpretatio.ff.de consti.pn.l. beneficia.sed loquimur de puilegio qd est proprie lex priuata contra ius cōe vt predixi.Qd recipit strictam interpretationem dum respicit alterius preiudiciū.de priuile.pastoralis.c.in his.ꝛ no. per eum de ver.sig.c.olim.Sed interptando priuilegium personale minus ledit ꝛ aliquid cōfertur ergo ista interpretatio est eligenda.Et hoc ar.idē ꝯcludit etiā si nomē nō sit expssum.Soluendo dicit nō semꝑ curandū de noīe sit expssum vel nō:sꝫ attēdēdū sit tenor ꝛ verba priuilegij.Satis ꝓbat de priuile.c.por ro.ꝛ.c.rescriptū.e.ti.cū olim.ꝛ.c.ex ore. eo.tit.cū ꝛ plātare in fi.ꝛ.c.cū dilecti.de fi.instru.accepim⁹.ꝛ.c.contingit.ꝛ.c.qd sup his.de p̄scr.veniēs.de cōfir.vti.cum dilecta.ꝛ de ꝟ.sig.c.abbate.et eo.titu.c. abbates.lib.vj.c.cū apostolice in fi.ꝛ.c. cū ꝑsone.c.si papa.de off.or.c.iij.j.rn.§.

ij.ꝛ.§.in conferendis.Vn̄ ergo dicit lex qd de his cōtrouersijs q̄ ex testamento proficiscūtur veritas exquiri nō potest nisi inspectis verbis testamenti.ff.de transac.l.de his.et.C.e.l.vt responsum. Et docet experientia qd quasi oia antiqua priuilegia papalia ꝛ imperialia exprimebāt nomen prelati tunc regentis ecclesiam cui dabatur priuilegium verū qd si papalia dabant loco religioso sibi dabatur eiusqꝫ fratrib⁹ regularem vitam ꝛc. Si erant ecclesie seculares non ponebatur ibi regularem vitam:et vbi hodie dicitur salutem ꝛ apostolicam benedictionē:tūc dicebat imperpetuū. Quis ergo dubitat expressionem nominis non impedire realitatē ꝛ perpetuitatem talis priuilegij.Idem si in priui-
8 legio de successoribus exprimatur:vt lite pen.c.j.†Item quid si dans priuilegium exemptionis dicat prelato nomino te ꝛ ecclesiam eximimus qs dubitat successorem exemptum.de priuile.c.p exemptionem.qd si non exprimatur nomen proprium nec aliud singulariter habens vim proprij nominis causam exprimat gratiam quā facit fore personalem erit personalis:vt.d.c.mandata.de presum. facit de conces.prebend.c.constitutus. Idē si apparet qd ꝓpter labores quos pro romana ecclesia sustinuit vel propter ipsius scientiam vel sanguinis nobilitatem priuilegium concedatur. vel alias est gratia talis in se que personā respicit:puta q2 possint abesse ab eccl'ia ꝓpter aerem sibi non cōgruum vel ꝓpter inimicitias capitales. Et super hoc vide qd per eū no.e.tit.c.si quis in ius.alias cū quis in ius.†In ea parte
9 vbi tractatur quando rescriptū nō respicit successorem:his ꝛ similib⁹ dici nō potest quod suppressio proprij nominis faciat priuiligium reale:vbi tamen ex tenore priuilegij non potest colligi intentio cōcedentis circa realitatem vel personalitatem ꝛ cōuenire potest successori: satis dico standum decretali:qm̄ abbas. de off.dele.Hoc saluo qd si ex aliquib⁹ verbis priuilegij dubitaretur an cōcedēs voluerit esse ꝑsonale vel reale ad ipm recurritur vt declaretur.de offi.ord.c.iij.

§.si vero.lib.vi.z.j.eo.l.neratiꝰ.Guil.in spe.de instr.edi.§.nūc aūt.v.itē qȯ fuit 1
cōcessum.dicit qȯ si supior hēc non pōt intelligit reale nisi cōtra probetur:quia beneficia sunt large sumenda z per predicta sic declarata:dicit cessare contraria.Et pro responsione ad.l.annuā.§.j.z similes.ll.vide qȯ scripsit i decre.qm
10 abbas.super tertia glo.tde priuilegijs ɔcessis vniuersitati vel collegio an porrigat ad singulares vide.j.eod.in iudicio nō est acceptio personarum in fi.

Inuito beneficium.Pro declaratione huius regule vide quod no.s.de ne.ge.l.soluēdo.et de v.obl.l.si seruus vetante.et quod no.per Arch.xiij.q.vj.vides.z.xlv.di.qui enim datur.et per Host.in sum.de transla.§.fin.in prin.Et potest intelligi in beneficio iuris quod non confert inuito perseuerauerunt quia ei potest renunciare:vt.s.ad velleia.l.fi.§.penulti.z.C.qn̄ mulier tute.offic.fun.po.l.ij.et aut.ibi posita.Item potest intelligi in beneficio hominis:vt.s.de donatiōi.l.hoc iure.§.non potest.vbi de hoc.sed vt hic ꝑ obliquū datur:vt hic not.Jacobus.

Nemo potest gladij ptātem.Ibi coertionis que adimat ciuitatē vel libertatē.in glo.ibi §.si qs forte.§.fi.et.l.seq.Dy.et vide quod plene not.C.de peda.iud.l.placet.

Interlocutoria lata parte absente z incitata an valeat.

Omnia q̄cūq̨. Scz offō iudicis expedienda.Oldra.ibi cognitionez.s.plenam.Dy.ibi per libellū id est per iudicē delegatum.Dy.ibi pōt ferri qn̄q̨.s.qn̄ non requirit plenā cause cognitionē.Dy.alias contra.C.de dilatio.l.a procedente.Dy.ibi:diem proferre in princi.z eo.ti.l.sed interpellatur.z ibi no.z ad trebellia.l.recusare z.l.ille a quo,in princip.z est alibi valde notabilis hec gl.z sepe reuoluit hec gl.ꝑ aduocatos.Nūquid interlocutoria lata absente parte z incitata valeat:z gl.ista vr̄ sentire qȯ sic.z meliꝰ gl.s.de offi.pcon.z le.l.nec quicq̨.§.vbi decretum.de hoc plene dixi.s.de re iud.l.quod iussit.Ibi prius not.sic:vel expone.l.excusare.vt ibi no.z eodem modo potes hanc intelligere.vbi tertiū dicunt hanc.Dy.

Fructus. Id ē vtilitas extrinseca veniens occasiōe rei non ex re qȯ dic vt not.s.e.l.ea est natura cauillationis.in medio gl.z quod dicit vel expone pro saltem.

Ad tutela. Id est ad quē.Oldrad.Ibi adeo id est ad eum.Oldrad.ibi intercedunt:quia tūc deferr̄ hereditas sed nō tutela.Dy. ¶ In glossa prima ibi ad quez locū:imo ad quā ꝑsonā.Jacob.Ibi certum est scilicet qȯ admittit ad bona.et excludit tutorem:vt dicta.l.vlti.C.de legitima tutela.In eadē gl.in fine.s.excluso fisco vl'forte succedat fiscꝰ z nō tutor vt ordo successionū a iure ciuili traditꝰ obseruet:z nullatenus omittatur.et nota bene hanc questionē que hic est in glossa quam alibi non inueni. Oldra.Uel dic secundum Jaco.de aret.quod iste tutor nullo iure admittetur.nam ꝑ hanc regulā non.cum ex ea nō fiat ius:vt.s.eodē.l.j.§.preterea.hic loquit de legitima tutela non de datiua vnde nō video quo iure admitti debeat.Jaco.

Nemo potest. Ibi in suis id est in numero suorū in dātis potestatem existentiū:ita quod a nemine precedatur.Old.Ibi iussisset vt posthumo qui proprie inter suos nō est:vt.s.de collatione bonorum.l.finali.Oldrad.

Ut factum. Ibi cōtrouersiā haberet de solo puta qr ab eo vēdicaret z actore cellaro edificat possessor:vel intellige vt no.s.quod vi aut clam.l.iij.in prin.Ol.ibi se putaret.i.putare deberet.Ol.ibi fecit

ante remissionem nunciationis.Old.

Que in testamento. Aptius ponitur.ff.de his que pro non scriptis habe.l.secunda. nam in.l.ff.de his que in testamento delent.erat questio posset legi vel nō:hic bene poterat legi sed non intelligi.Jacobus.

Nec paciscendo. Nisi do pacto.Ibi nec legē dicendo et pactum adijciendo iuxta contractum vestitū.Oldr. ibi alteri in cuius potestatem nō est:vt ff.de vbo.obligati.l.stipulatio ista.§.alteri.vbi de hoc plene dixi.In glossa ibi §.semel.et si tabule testamenti nulle extabunt.l.prima.Dynus.

Non debet alteri p alterū. ¶Hic singulare satis vicina ē regula q̄ est extra.e.c.non debet quis alteri⁹ odio pregrauari.et ibi no.p Dy.et alios.hic possent adduci ipsam tamen regulā.i.specialiter declarabo.¶Opp.ad regulam.ff.de separa.l.j.in fi.j.rñ.et solue vt dixi.ff.ad trebel.l.quidā ita.§.fi.in supple.gl.¶In glo.ibi habetur p infecto. et hoc verum qñ illud factum pro infecto habetur redundat in commodum illius contra quem a primordio factum erat.Dyn.

Papa si deleget causam duob⁹ cū clausula quod si nō ambo rc.si vnus renunciet et postea illum peniteat an regressum habere possit.

Nemo pōt mutare. Pone exemplū per.l. ff.de condi.ob cau.l.si pecuniam.et.C.de actio.et oblig. l.sicut.cum ibi notatis.nam in exēplis gl.preterq̄ in exemplo pecu.nihil dr de precedēte cōsensu.et postea muteē quod exigit litera ista.Ja. Et ex ista regula sumptū fuit extra eo.c.mutare.lib.vj.et vide ibi nota.per Dy.Card.Jo.an.et p Arch.xij.q.ij.et.c.certe.et ad idem facit extra eo.c.quod semel placuit.cum ibi no.per omnes que regula est eadem in effectu cum ista.ipsam tamen regulam i.per se specialiter declarabo. Itē Jo.an.in.d.c.mutare. adducit ipsum.c.ad talem questionē:papa delegauit causam duobus cum clausula quod si ambo alter ipsorum delegationi renūciat: queritur an ipsum de hoc penitentē collegā teneatur admittere.Jo.de deo qui primo disputauit hāc questionem post multa allegata tenuit q̄d renunciando desineret esse iudex et iurisditionē reassumere nō possit per decre.cum super. de off.delega.nam si ibi non pōt cognoscere vbi tacite cōfiteē sed nō posse multo fortius vbi expresse renunciat.et ad hoc etiam adducit decre.significantib⁹. co.titu.nam si illi qui male pronunciauerunt se non iudices non resumūt fortius qui renunciauit:sed eidem Jo.an. hec so.non placet et dicit q̄d prima facie videtur equū distinguere aut in rescripto expressa est clausula aut volueritis aut solū quo ad potestatem collige subintellecta vel inclusa de interpretatione illius.§.adijcimus.de offi.deleg. prudentiam.vt primo casu quo expressum est volueritis ex sola voluntate ex forma rescripti possit renunciare et statim collega sit iudex.et hoc precise putat verum vbi hec clausula adijceretur iurisditioni non exercitio iurisditionis tātum:vt si dicatur delegamus causam an dicitur et si suscipere voluerit delegamus Jo.et tunc faciunt not.in decre.licet.de procu.lib.vj. Sed cū in questiōe premissa et stilo solito non iurisditionē sȝ exercitio adijciatur clausula cū d̄r:si ambo volueritis vel nō potueritis interesse alter pcedat pȝ q̄ ex vi clausula non habent operationē deponēdi delegationē sed solum ex vi eius eo volēte defertur exercitiuȝ in collegam ex quo concludit q̄d licet nolit interesse remanet delegat⁹. Nec hoc abdicare potest exprefse per renūciationem per iura ad hoc allegata maxime per.l.legatus.de offi.presi.de mune.et honq.l.fi.§.iudicādi.et de vacatione munerum.l.fin.§.qui non habet.secus ergo clausula non poteritis intelligiē quādiu non poteritis: vnde collega qui socio impedito proces

sit cessante impedimento eum tenetur admittere:de hoc de offi.deleg.c.coram sit collega.qui socio volente processit ipm nõ volentẽ tenet admittere vt eq intelligat si volueritis.i.bñ volueritis. forma aũt volueritis nõ est expressa sz subintellecta per interpretationẽ.§.adijciamus.cum tunc volẽs q̃diu nõ vult peccet et se redargutioni submittat vt ibi.Et ptz nõ curãdũ an res sit integra vel non cum hic non vertatur bursale interesse iudicis nec partis nec queratur de reuocatione p̃tis tradite a reuocãte vt in decretali in causis.de elec. Et per id melius seruetur intẽtio delegãtis:vt.d.c.prudẽtiam.Et per hoc respõdetur ad id quod dici põt posse partis interesse respectu delegatorum in quibus potest esse iudex gratiosus:vt.c.cõsuluit.de offi.deleg.et respectu expensarũ ad quas faciẽdas deleg.partes q̃nq3 tenẽtur vt extra de rescrip.c.statutũ.§. insuper.li.vj.quod enim non fiat gratia non venit in interesse z potest id nõ esse.et ponderato statu cõmissionis partiũ cõditio non est deterior sicut dicitur de conditione dotis s.de pac.l.si vnus. §.si pact⁹.ver.qd si non venerit.z p hoc ptz sol.ad.c.qd semel placuit.z tandem cõcludit qd ipsum penitẽtẽ collega admittere teneatur:dicit tñ qd quousq3 appareat de penitẽtia vel volũtate mutata in aliqua parte cause reqri nõ dz:sed nõ sic si dixisset se nolle certo actui interesse.ratio ptz extra de dolo z contu. c.cum qui.lib.vj.cum ibi not.

1 Scientia requiritur vbi animus est necessarius.

In totum.

†In q̃buscũq3 requiritur animus necesse est sciẽtiã interuenire qz ignorans nõ dz habere animũ.z.h.d.hec regula.Dy.In glo.ibi.§. penul.z de iniur.l.si cum seruo.Dy.ibi qui quartam.sed ibi põt pbari de volũtate qua probata amouetur error.Dy. 1

1 Legatum optionis an possit relinqui sub conditione.
2 Expssio eoz q̃ tacite insunt nihil opat.
3 Papa an possit dispensare q quis ?hat matrimoniũ duraturũ quousq3 nascetur masculus.
4 Lingua transiens super terram nõ debet ponere os in celum.
5 Papam etiã ex causa contra euangeliũ dispẽsare posse blasphemia est.

Actus legitimi.

Ex hac.l.sumptus fuit.c. actus legitimi.extra eo. li.vj.et vide ibi no.p Dy. et bñ p Car.Jo.an.et per eũdem in nouella in eo.c.z vide etiã de elec.c.in electionibus.libro.vj.z qd notaui.s.de here.institu.l.heredit as.z Rofre.in libello de confesso.iii.folio.versi. ij.quia credunt seruitu.esse de actibus legitimis.z versi.seq.vñ Dy.et alij traxerunt magnam partem eorũ que notauerunt in dicto capitulo act⁹ legitimi.z dic actus legitimi subaudi sunt q̃ zc.nã dictio qui zc.ponit discretiue.Old.Ibi serui optio id est actus electionis serui nõ aũt ipsum legatũ optiõis.Et ex hoc secundũ Jacob.de aretio forte sumpta fuit dicta decretalis in electionibus Innocen.iiij.z que est hodie libro sexto.vt prediri.Ibi per temporis:id est diei.Ibi adiectionem expressam.Dyn.ibi actus supascripti:id est de actibus quibusdã supascriptis.Old ibi recipiunt scilicet conditionem z diem.Dy.ibi aperte per verba expressa.Dy.ibi vitium afferunt: id est actum ipso iure nullum reddunt. Dy.ibi que scilicet conditio . Dyn.in fine z reddit:id est reddit acceptilationem inutilem.Dyn. Sed nunquid isti actus recipiunt conditionem de presenti:videtur quod sic:quia talis conditio non suspendit id de quo agitur:sed statim infirmatam valere facit:vt insti.de verborum obli.§.conditiones.si cert.peta.l.cum ad p̃sens.de iniust.rup. z irri.testa.l.cum in secundo.Sed contra.videtur p.l.cum qui duob⁹.s.de acquiren.heredi.Oldra.†.vlti.in gl.ibi.§. optionis.non intelligas † quod legatũ optionis non possit sub conditione relinqui.quia hoc non est verum.vt.s.de optione lega.l.penultima.Sz ipsa optio que est legati optionis executio non po

test sub conditione fieri:quia tantā po-
testatem testator legatario non tribuit.
argumē.ſ. ad trebel.l.facta.§.sed si in
danda.Oldrad.ibi.l.si cui.alias incipit
quesitū.Oldr.ibi.§.hereditas.ꝛ.ſ.de he
redi.insti:u.l.hereditas.Dynus ibi nō
recipit diem vel conditionē.Dynus ibi
2 si quis sempronium.regula est†quod
expressio eorum que tacite insunt nihil
operatur:ꝛ sicubi contrarium inuenia-
tur specialia sunt vt patet.ſ.de cōditio.
ꝛ demonstratio.l.si in diem.ſ.seruo.de
lega.ij.l.iij.ꝛ quando dies lega.ce.l.si
titio.§.quedam.Dynus.et vide.Azoñ.
in brocardis de tacitis ꝛ expressis ru-
bricella expressa notant vt in fin.vt.ſ.
de verborum obligatio.l.eum qui cer-
tarū.Jac.Jo.an.in nouella in dicto.c.
actus.remittit ad questionē Bar.brix.
exx.que incipit q̄ritur.vtrū cōditio pos
sit apponi in coll.prebende:que satis fa
cit ad declarationem hu9 regule.et vi-
de etiam quod plene nota.per Archid.
in lectura.viij. questio.iij.in summa.in
principio.et quod etiā nota.j.questio.j. 1
quā pio.vij.questio.j.quāuis eadē cau
sa ꝛ.q.c.pastoralis.vbi de hoc satis no-
ta.Jtem adducit ad alium articulum
questionis cuius para ponitur per eū.
3 eodem tit.c.semel deo.ꝛ est†an papa ex 1
causa possit dispensationem concedere
quod matrimonium cōtrahatur dura-
turum solum vsq; quo filius masculus
nascatur.et dicit quod Rex antiquus
habens vnicum filium monachum pe-
tebat a papa vt cum illo dispēsaret sim
pliciter vel ad tempus quod matrimo-
nium contrahere posset et quod nō pos
set facit hec regula soluendo post aliq̄
4 allegata pro et cōtra:et dicit† quod ne
lingua transiens super terram os ponat
in celis contra id.xxij.distin.in tantum.
quod papa de cuius potestate queritur
solutionem relinquit: sed si dispensat
multis videt quod dispensatio teneat
5 ſm quos.xxxv.q.j.sunt quidā.† nō ve-
tat ipsum contra euangelium ex cau-
sa dispensare:vt ibi no.l.j.et de ipsius
potestate vide in Spe.de leg.§.nunc
ostendendum.versiculo gaius.contra
ipsam vide in.§.nunc breuiter.

Generalit. po-
ne ca
suz p.l.ſ.de furtis.l.cū q̄
erit.§.pap̄.tractat.et.l.q
tabulas.§.idē q̄rit.ꝛ di-
cit cū de fraude id est re-
bus in fraudē alienatis.Jn gloss.ibi.l.§.
§.p hāc.vel dic videbat qd creditor nō
posset agere cū habeat a debitore debi-
tū q̄ habet act.vt.ſ.eo.l q̄ act.sed certe
nunc reuocans:sed qd nō potuit habe-
re.i.cū effectu obtinere:vt accipitur.ſ.
titul.j.l.nomen.§.habere.ꝛ quod sub-
licit hic p aduersarium:expone id est fa
cto aduersarij hu9 ēptoris fraudē par
ticipantis in emendo:vel secundum ca-
sum gloss.dic actor scilicet fraudis.i.
reus qui conuenitur.Ja.Jn eadem glo.
in fi.sed qui erit in fraudem creditorū.
licet habeat titulum tenet de participā
dis:vt dicto.§.per hanc.ꝛ not.in preal.
l.si fundum.et ibi de hoc satis dixi.ꝛ de
hoc etiam nota.ſ.quod metus cau.l.sz
ꝛ partus.in princip.Dyn.
☞ Dolus est genus et fraus eius spe
cies et quid sit.

Fraudis iter-
pretatio.Jd est expositio
siue intellectus.et dic†qd
dolus est genus:et quid sit
dolus:vide.ſ.de dolo.l.j.fraus est spēs
ꝛ dicit subtractio iuris alieni dolosa:ꝛ
ideo dicitur que in fraudem creditorū
non que in dolum.Ja.ꝛ vide.ſ.tit.prox.
l.aliud est fraus.fraus etiā accipiebat
antiquitus p pena.vt.ſ.de edili.edic.l.
cū asit.§.excipitur.ꝛ vide in alphabeto
dictione fraus.Jtem no.de significato
huius verbi interpretatio de quo hic
no.in glo.ꝛ dic vt in alphabeto dictio-
ne interpretatio.Jbi in iure ciuili nō ex
cludit pretorium subdidit ad differen-
tiam iuris naturalis nisi sufficit solus
euentus cū dolo vt.d.l.cū autem.§.exci-
pitur.ver.capitalē.de edil.edic.Jbi sed
ex cōsilio:cū fit alienatio titulo non lu-
cratiuo.alias sufficit solus euentus vt
ſ.que in frau.credi.l.qui autem.§.scien
dum.et.§.simili modo.et dic consilio.i.
auro doloso.Dy.

Ingrediens

1 Ingrediens monasteriū monialiū ex licētia gnāli concessa an ꝓhibeat ingredi ex licentia sibi specialiter cōcessa.
2 Diuersitas cause id quod diuersitas dierū facit vt nō possit censeri ꝛc.
3 Iurm̄ de seruāda cōsuetudine ecclesie an preiudicet clericis canonicis ꝛc.
4 Transactio generalis restringit solū ad id de quo agitur.

In toto. Ibi denegat siue ꝓ mo ponat gen⁹ ꝛ postea spēs siue econtra: vt. ff. de manu.test.l.si peculiū ꝛ not.p Dy.ex.c.c.gnā.li.vj.ꝛ no.extra de rescri.c.j.in gl.magna Ja.ꝛ p Cōpostel.vbi plene de hoc quo ad rescripta.sꝫ cōtra vr.s.qui potiores in pigno.hab.l.iij.in prin.Ol.Sꝫ ibi rō: qꝛ ius acquisitū pꝛo ab eo inuito auelli nō potest.ꝛ ita soluit Car.extra.c.gnā. vbi opponit.de.l.si gnāliter.C.q̄ potio. in pig.habean.et ex hac.l.sumptū fuit c.extra eo.c.gnā.ꝛ vid ibi notata p Dy. Car.ꝛ Jo.an.vbi subtiliter ꝛ plene no. ista materia vtilis per oēs.ꝛ faciūt etiā notata eo.ti.c.in gnāli.ꝛ ipse Jo.an.l no uella:vbi de hoc inducit hāc regulā ad qōnē fratris Uberti † si episcop⁹ indulsit Titio licentiā specialē qꝺ nō obstāte statuto ꝓhibentis posset semel ingredi clausurā certarū monialiū ante cuius licentie vsum idē eps generaliter cocessit quēlibet semel certo die ingredi posse.ꝛ Titius ea die virtute illius gnālis hoc ꝓtestās ingressus est an ex sua speciali ingredi possit.hec regula facit qꝺ sic pōst multa allegata p ꝛ contra.quo 3 rum multa colligi possunt ex notatis p Dy.ꝛ alios eo.c.gnā.Soluendo distinguit aut in vtraqꝫ predictaꝝ licentiarū exprimitur cā ingressus aut i nulla aut in altera tm̄ maxime in speciali.Primo casu aut vtrobiqꝫ cā est eadē aut oino diuersa.Si est eadē puta ad visitandū reliquias sancti vel simile sufficit vnus ingressus:vel si dūz consanguinea mea velari debebat obtinui hanc licentiaz: postea p eodem actu oibus data est dixit etiā qꝺ forsan.Idem si cause sint diuerse tales tn̄ qꝺ vno igressu poterāt cōmode experiri:vt si genaralis permittit visitationē sancti spālis ꝑmittit visitationē sororis.Si vero cause exprimunt oino diuerse que simul ex facto vel ex tꝑe expediri nō possūt qꝺ facile accidit ꝑpter tumultū generalis ingressus:iterū ingredi poterit ad expediendū cām expressam.Idē si dies licentiatū essent 2 oino diuersi:qꝛ qꝺ facit diuersitas cause:facit diuersitas dietū vt nō possint censeri vnius ingressus in alio extra de cōsti.c.j.lib.vj.In tertio membro principali.qn̄ in altera tm̄ ꝛ maxime in speciali exprimit causa tenet distinguendū an si mul poterūt expediri vel nō.In scdo vero principali mēbro qn̄ in neutra exprimit causa vel tꝑs sed simplr̄ est data licētia:tunc in hac materia restringibili ꝛ odiosa stricta presumat intētio cocedētis ad vnā vicē tm̄ qlitercūqꝫ igrediat: qꝛ presumit epm honestatis ꝛ publicā vtilitatē velle tueri nisi de ei⁹ intētione aliter appareat cui tūc stabitur.et per hanc dist.honestati ꝛ equitati consonā. j.di.ꝯsuetudo.dixit solui ꝯtraria huius regule. ¶ pōt etiā hic ꝯmode adaptari alia qō ipsius Jo.quam notat in.c.inspicimus.in obscuris.e.ti.ꝛ quam fatetur ibi nō ꝯmode adaptari.Et est talis p statutū ecclesie:quilibet canonic⁹ post habitā prebēdā intra annū promoueri tenetur ad sacerdotiū.sunt etiā ibi prebēde maiores ꝛ minores ꝛ de cōsuetudine maiores dātur antiqorib⁹.A. ipetrauit ibi canonicatū et sibi prouideri de vna ex prebendis maioribus.ꝛ Ber.sili impetrauit vterqꝫ hꝫ clausulā q̄ tollit cōsuetudinē ꝛ statuta†sed vterqꝫ receptione sue tēpore illa seruare iurauit q̄rat an pīudicatū sit illis p tale iuramētum. Prima pas qōnis fuit Jo.de mōtemerlo.Secūda fuit Jac.canonici boñ.multa allegabantur pro ꝛ ꝯtra.Et pro parte quod non sit illis preiudicatus allegat quasi ꝑ casu.extra de priuile.cum capella.et.s. de mili.testa.l.si miles.et ibi dicit nō presumi quē elegisse genus testandi ad sua iudicia impugnāda: sic nec ꝓsumamus iurasse istos ad suas gratias īfirmādas:qꝛ hoc nō est verisimile nec fieri ꝯsueuit.Et ad hoc dicit.c.

inspicim⁹.cō 2co2.z p Dy.in.c.obscuris.1 Et hāc ptē Ja.dabat p solutione.s3 Jo.di cebat q3 si tpe q̄ iurauerūt lecta fuerūt z eis statuta z cōsuetudines de qb⁹.s.fit mētio:tūc videant renūciasse gratie.Si vero non fuerunt lecta dicit secus alle gabat.s.si qs cau.l.sed et si quis.§.que sitū.z no.de commo.c.vno.z depo.c.bo na fides.z facit de procura.qui ad agen dum.non obstant iura loquentia de re nunciatione tacita:quia locum habent vbi quis directe venit contra factū suū vel patet de voluntate mutata.Et Jac. dicebat quod tunc illa iura locum ha bent cū vtrumq3 sit ab vno tanq3 ab eo dem.iste vero gerit vices duorum.sci licet priuilegiati z non priuilegiati:z se cundum enim posteriora non derogant priorib⁹ nisi cū sint cōtraria:nec veniūt contra iuramētum cum in hoc non in cluderetur. ¶ Et articulus secundus questionis min⁹ dubij habet q̄ prim⁹: quia si in ecclesia diuise sunt prebende maiores a minorib⁹ impetranti maio rem vel integram minor vel dimidia ēt si vellet sibi conferri nō posset.de preb. c.cui de non sacerdotali.§.j.lib.vj.quia de illa nō scribitur.z sic esset perempta gratia quod neuter intendebat nam re cipiebant illum ad prebēdam que debe batur per literas.Jn primo etiam arti culo videtur indistincte dicendū quod ex quo ille qui recipitur ex viri videli cet literarū habentium clausulam de non recipiendo sacerdotium et tollētes statuta contraria ipsi videntur recep.fa cere z iuramentum recipere secundum formam literarum z ipsi etiam sic iura re.non enim recipitur simpliciter sed vt talis.facit de fide instrumen.inter dile ctos.§.ceterum.de baptis.maio.ver.si

4 militer.† sic z generalis trāsactio restri gitur ad id de quo agit.s.de trāsact.qui cū tutor.§.j.et not.eodem titul.l.j.z.C. eod.l.si de certa.facit etiā regula ad que stionem si testator reliquit cuilibet fra tri cōuētui predicatorū.x.z priori con uentui bibliā vtrū prior debeat habe re.x.vel non.de qua tetigi.s.de stipula. seruo.l.iiij.z plenius.C.de legat.l.cum questio.in fine.

¶ Pater dotando filiam non intelligi tur agere vt sibi dos reddatur sed zc. Prouidens in vno casu qnando in alio omisso censeatur velle prouidere.

De dubitatio nis.Jn glossa pone casū.ibi. l.si cū doté.in princ.sed in il lis pactū non fuit appositū causa dubitationis tollende sed causa limitandi ius stipulatoris que sine sti pulatione ius repetendi dotem habitu rus non erat.illud enim dicitur appo nere causa dubitationis tollende quod non appositum inesset tantum.sed ibi pactum appositum non inerat nisi fuis set appositum.† cū enim pater dat doté non inest quod sibi reddatur:sed actio communis est patris z filie.vt.s.solu. matrimonio.l.ij.item si extraneus dat dotem nō inest quod sibi reddatur nisi hoc actum sit expresse.vt.C.de rei vxo. act.l.vnica.§.accedit.Dy.Ja.de bel.hic remittit ad solutiones per eum datas s.man[illegible]l.qui mutuam in princip.q.iam posui.s.ad mnnicip.l.j.in fi.in.d.l.si cū doté.sic soluit aut prouisio ɔsistit in me ra voluntate disponentis aut in sua et alterius.† primo casu qui prouidet si bi in vno casu videtur in dubio ꝓuide re etiā in casu omisso ad eundē effectū tēdēte cū agitur de fauore:vt.C.de post humis here.insti.l.fin.Secundo casu q̄ ꝓuidet sibi in vno casu in omisso ꝓuide re nō videtur vt hic z est ratio q2 lex ꝓ uideret alteri etiā q2 in casu omisso vi detur suo iuri renūciare z dicit esse bro car.q3 sic format sic ſm Az.intelligit omissū q3 ν̄bo nō est expressū z s3 Azo. regulariter ꝓuisio in vno casu cōcepta in alio nō valet:vt.d.l.si cū doté.cū con cor.Fallit ibi casus omissus est expsso similis:vt.C.de istitu.z substi.l.si mater cū si.de legi.z.l.sequen.cū.l.neq3 leges.z de liber.z posthumis.l.gallus.§.qd si ta mē.Jté fallit quādo ex mēte vtriusq3 cō trahentium aliud apparet:vt.s.de con dit.ob caus.l.si extraneus.vel ex mente eius qui beneficium indulget vt testa tore vel donatore.vt.s.de re iudicata. l.nē senius.z.l.ne ex libertate.z de lega.

tertio.l.Mrorum.§.quod tamen cassi⁹. ꝛ videas in brocardis Azo.

Donare qñ quis videat ꝛ qñ nõ.

Donatio ad antidora dr donatio.

Donari. Ibi nullo iure qd̕ inducat petitionem Dy.vl' inducat soluti petitionez Oldra.Et dicit qd̕ aut ille qui donat tenebatur ciuiliter ꝛ naturaliter aut poterat ab eo peti:quia nõ habebat exce.ꝛ tũc est planũ:q: nõ est donatio vt hic.aut nõ poterat peti:q: creditori obstabat ppetua exceptio:et nũc si soluat bñ videtur donare:nã tale debitũ nõ impedit donationẽ quia nec legatum:vt.s̃.de leg.primo.l.si creditori.ergo est donatio vt.s̃.de lega.ii.l.legatum.est quedam donatio.si autẽ debeat naturaliter tm̃ tũc aut ista naturalis pariebat act.vel impediebat soluti repetitionem.et tunc non est donatio vt hic.ꝛ.s̃.de donatio.l.hoc iure.§.fin. aut nõ erat efficax ad repetitionẽ impediẽdam vt ea qua qs tenet ad antidora ꝛ tũc vr̃ donatio.ꝛ de hac fit mẽtio in hac.l.ꝛ.s̃.de pet.here.l.sz ꝛ si lege co.§.ꝯsuluit.si aũt dz ciuiliter tm̃ lz gl.simplr dicat tñ est subdistinguẽdũ:aut illa obligatio ciuilis ẽ talis q̃ parit act.aut nõ. Primo casu vt in actiõe in factũ ex re iudicata nõ est donatio.Secundo casu habet locũ qd̕ hic dicit glo.Dy.de mu.

Non videtur rez amittere. Sufficit glo.

Quz ampli⁹. Sufficit gl.

Instr̃a duo si reperiant eodẽ die cõfecta vnũ dotis aliud mutui instr̃z dotis p̃sumit prius fuisse factum.

In ambiguis. Uide.s̃.e.l. semp in obscuris.ꝛ exẽpla gl.non placẽt. Dy.Et dicit ꝙ nullũ eorũ ꝓprie cõuenit textui:q: in exẽplis glo. nõ est par rõ ex pte vtriusq: sz rectũ exẽplũ põt ponit qñ duo instr̃a inueniunt eadẽ die ꝯdita.vnũ de dote aliud de mutuo.ꝛ dubitabat qd̕ primo factũ fuerit p̃sumẽdũ est ꝓ instr̃o dotis vt pri⁹ ꝯfectũ fuerit:ꝛ sic preferat mulier in hypoteca.ꝛ hoc est propriũ exemplũ.Dy.

1 Res seu actus nõ vitiat qñ post cõsummationem deducit res in casũ.
2 Res an vitiet quando deuenit ad eũ casum a quo incipere nõ potest.
3 Inquisitio iudicis an cessare debeat accusatore superueniente.
4 Diuortiũ supueniens nõ impedit quin filij nati ante illud efficiant legitimi.
5 Excommunicatio nõ impedit electionẽ iam inchoatam.
6 Socius post mortẽ socij perficit inchoata lz noua incipere nõ possit.
7 Accusationẽ inchoataz quis pficit quã de nouo instituere non posset.
8 Electo ẽ ius q̃sitũ scrutinio publicato.
9 Excommunicat⁹ reus conuent⁹ appellans an possit eligere delegatos.
10 Seruus liber factus nõ repetit ea que in seruitute deposuit.
11 Legitimatio vel ordo supueniens nõ iuuat electum.
12 Iuramentum an sit de substantia testimonij ꝛ nunquid possit remitti.
13 Excõmunicatio supueniẽs repellit actorẽ a prosecutiõe iudicij inchoati.
14 Partui sufficit vt dicat liber habuisse matrẽ aliquo tpe liberam.
15 Excommunicatio nõ impedit obligationem iuramenti.
16 Damnat⁹ nõ est ita phibit⁹ ab accusatione sicut excõicat⁹ a spiritualib⁹.

Non est nouum. Pro declaratiõe hui⁹.§.cuius materia est subtilis et ampla.vide qd̕ plene not.ff.de verb.ob.l.inter stipulãtẽ.§.sacrã.i quarta oppositione.ꝛ co.titu.l.existimo.ꝛ.l.pluribus.§.ꝛ si placeat.Et ex isto.§.sumptũ fuit.c.extra.e.factum legitime qñ incipit actũ legitime.li.vj.ꝛ vide ibi no.per Dy.Car.Io.an.ꝛ Dy.hic in additionibus suis clarius ꝛ plenius distinguit ꝙ in.d.c.ꝛ dicit qd̕ istud brocardicum est valde dubiũ:ꝛ sic dz solui aut res deuenit ad effectũ annullatiõis aut in alium casum tendentem ad eundẽ effectũ finalẽ.Primo casu qñ deducit in casum annullationis aut ante cõsummationẽ et

perfectionē sui vt si stipulor seruitutē ad fundū:ista seruit⁹ nō hȝ finalē effectū si alieno partē fundi antequā constituatur ⁊ tūc vitiatur.sec⁹ aūt si post cōstitutā seruitutem alieno partē pro indiuiso:q: tūc nō vitiatur stipulatio ad primū mēbrū qn ante constitutā seruitutē alieno: facit dicta.l.existimo.⁊.l.pluribus.§.⁊ si placeat.⁊ eo.ti.l.si sub vna.§. si qs viā.de serui.l.pro pte.⁊.l.via cōstitui.§.quemcūq3.⁊ de ritu nup.§.si qua. †Scd̄o casū qn res post suā cōsummationē deducit in cāsū annullationis iā expeditū est qd̄ nō vitiat:vt.d.l.si qua. de ritu nup. Tertio casu qn̄ nō deducit in cāsū annullatiōis sȝ in aliū statū ad eundē finē vel effectū tendētē:vbi gratia legauit mihi aliqd in diē debitū simpliciter postea extitit dies ⁊ sic res deuenit ad eū casum a quo incipere nō poterat: q: si purū debitū fuisset nō tenuisset legatū ⁊ p euētum diei cōsequit illud qd̄ cōsecutus fuisset p act.ex testō nōdum adueniēte die:⁊ sic nō deuenit res in casum annullationis sȝ in aliū statū q̄ tēdit ad eundē effectum ad quē actio ex testamēto. Hoc casu vna nō tollit p aliā ⁊ ita nō vitiatur:⁊ ita dȝ intelligi insti. de leg.§.qd̄ si in diē.⁊.s.ad legē falci.l. verbis.⁊ de leg.ij.l.si debitor.als vt debitor.Dy.Et idē vr̄ sentire Card.in.d. c.factū legitime.vbi de hoc plene ⁊ subtiliter no.p eum. ¶Itē op.glo.ad hanc regulam.s.de his q̄ pro non script.hab. l.si in metallum.§.itē si seruo.sȝ Solu. fm̄ Ja.de bel.vt soluit.s.ad leg.aquil. l.q: in eum.vbi de hoc in glo.⁊ p eum. Et dicit hic esse regulare in contrariis casuale:vel dicit aut res de qua agit est pfecta aut pficiēda. Si est perfecta aut res recipit eē suū respectu certe cause quā semp ⁊ oīno respicit ⁊ intuet:aut simplr vel respectu cause quam vltra non intuet nec respicit.†Primo casu si res deueniat in casu a quo incipere non pōt vitiatur regulr:q: cessante cā ⁊c.vt.s.de senato.l.cassius.⁊.l.senatoris.⁊.C.de epis.⁊ cleri.l.gnalr.vbi plene dixi de causa cessante fallit si casu deueniat res in dictum casum.vt.s.de postulan.l.§.casum.de sta.ho.l.qui sunt.⁊ de iudi.l.cecus.Scd̄o ⁊ tertio casu nō vitiat regulariter licet res deueniat in casum a quo incipere non potest.s.de senato.l.filiam.⁊ hoc.§.⁊ dicta.l.pluribus.§.ij.de serui.l.vt pomū. §.j.fallit regula propter nouū priuilegiū.s.si quis caut.l.q̄ aūt.in prin.⁊ de excusa.tuto.l.spadonē.§.si aūt tutor. Si vero res est pficienda aut inde sequitur impossibile de iure saltē ⁊ tunc regulr vitiatur si deueniat in eū casum:vt dicta.l.q: in eum.ad legē aquil.⁊.d.§.sacrā.l.inter stipulantē.de ver.ob.⁊.l.existimo.⁊ insti.de inutil.stip.§.j.de his q̄ p nō scriptis hab.l.iij.⁊.d.l.p pte.s.de serui.Et est rō q: hoc casu ius resistit ⁊ nō assistit. Fallit hoc si nouus act⁹ confirmatorius subsequat:vt.s.de secūdis tabulis.l.q̄ ex liberis.§.ex testō.Itē fallit si culpa vel mora aduersarii intercesserit.vt.s.si qs cau.l.q̄ aūt.§.j.de edē do.l.vbi.§.j.⁊ depositi.l.si in asia.§.fin. Itē fallit qn̄ lex vltra procedit confirmādo qd̄ factum est.C.de vsuc.transfor.l.vnica.§.hoc tantummodo.s.pro empto.l.ij.§.si defunctus.⁊ arg.j.qn̄ ap. sit.l.j.§.biduum.aut inde sequitur inutile tm̄ sed non impossibile.⁊ tunc res nō vitiat lȝ deueniat in dictū casum:vt insti.de lega.§.ex cōtrario.⁊ de constit. pecu.l.itē illa.§.j.⁊ est ratio:q: hoc casu rex non resistit licet non assistat.arg.s. de vbo.ob.l.stipulatio ista.§.alteri.Aut inde seqtur difficile tm̄:⁊ tūc non vitiatur lȝ res deueniat in dictum casum vt s.de spō.l.furor.Et est ratio q: est spes ibi qd̄ reducatur ad sanam mentē vel illum casum ibi contingit Ja.de bel.Dy. etiam.d.c.factū legitime.inducunt hāc regulam ad questionem sepe occurrentem.s.an si iudex†procedat p inquisitionem ex officio ⁊ añ sententiam superueniat legitimus accusator cessare debeat inquisitio:de quo ibi not.per eum. ⁊ dixi.C.de accu.l.si cui.§.iisdē.⁊ no.in Specu.de inqsitio.§.nūc videdū.v.vltimo qrit.Itē ipse Jo.an.in.d.c.factū legitime adducit tales qōnes. Florentinus canonic⁹ post votū in scrutinio electionis depositū ⁊ publicatū vel testis post iuramētū pstitū excōicatur ab hoīe vel

a iure vel econuerso.cum prius excõi-
cati essent postea absoluunt postea ele-
ctor elegit vel testis dictũ suũ deposuit:
dubitatur an electio vel dictũ testis va
leat.Ad p̃dictas q̃ões possunt induci
iura de principio inspiciẽdo vt hac regu
la.⁊.ff.co.l.semp in obscuris.⁊ de fine
inspiciẽdo vt ibidem allegatur:est in q̃ô-
4 nibus ibi formatis.Itẽ allegatur †quia
superueniẽs diuortium nõ impedit par
tum prius conceptũ nec pastea natum
ad iudicandũ illegitimũ si sit legitimꝰ.
extra qui fil.sint legi.cũ inter sit.nec su
perueniens excõicatio vitiabit electio-
nẽ vel iuramẽtũ testis.maxime cum il-
li actus videantur indiuidui.⁊ se habe
re primum ad vltimum sicut cõceptus
ad natiuitatẽ:quare impedimentũ post
inchoationẽ superueniens nocere non
dz.facit q̃ô no,vii.q.i.nihil.de cele.mis-
sa.c.de homine.per Inno.⁊ Modernos
de sent.excõmu.c.nuper.q̃ô sic fortifica
tur si quis iter arripuit ad papam ad
impetrandum pro excõicato non valet
impetratio.ff.de rescriptis.c.i.lib.vi.
sed si post iter arreptum superior illum
excõicat per talẽ excõmunicationẽ non
impeditur impetratio.⁊ hoc facit iter
inchoatum:extra de appel,dilecti.sic in
5 pposito †excõicatio non impediet ele-
ctionẽ vel testimoniũ iã inchoata.nã ⁊
inchoata iurisditio ordinaria delegata
⁊ cõseruatoria durat his casibꝰ quibus
extingueret si inchoata nõ fuisset.ff.de
iudi.l.si quis postea.⁊.l.vbi ceptũ.de iu
risdi.om.iudi.l.cum quedam.de foro cõ
pe.c.pposuisti.de offi.delegat.gratum.
⁊.c.licet.⁊ de offi.lega,c.vltimo.lib.vi.
6 †⁊ socius post mortẽ socii inchoata p-
ficit licet noua non incipiat:pro socio.l.
heres socii.⁊ nego.gesto.post mortem
domini.ff.de neg.gest.capitulo nã ⁊ ser-
uus.§.si viuo.⁊ iudex cecus factus.ff.
de iudic.l.cecus.⁊ not,ff.de re iudicata
c.fi.lib.vi.⁊ religiosus notarius perficit
rogationes inchoatas licet nouas nõ
faciat.de hoc notat extra de heretic.vt
officiũ.§.ad conscribendas.lib.vi.Ex
quibus concluditur quod licet predi-
cti de quibus querit p̃dictos actus in-
choare non possent illos tamen perfi-
cere poterunt excommunicatione non
obstante:⁊ ad hoc bñ facit.ff.de public.
7 iud.l.is qui reus.in fi.†vbi accusato-
rẽ inchoatã perficit quam de nouo in-
stituere non posset.⁊ si ante interdictũ
aliquid facere ceperã post interdictum
illud perficio.ff.de publicanis.l.cesar.⁊
de cõstitutio.c.ii.sic in proposito de ex-
communicationis interdicto.nam etiã
prohibitus facere potest reficere extra
de iudi.c.iudei.⁊.c.consuluit.⁊.C.de iu
deis.l.fi.multo fortiꝰ perficere q̃ô mi-
nus est q̃ necessitas arctat pficere in-
8 choata ⁊ certũ est †q̃ô publicato scruti
nio quesitum est ius electo.de electio-
ne publicato.⁊ facit quod ibi not.per
ipsum Jo.x.q.⁊ testis cogitur deponere
maxime post prestitũ iuramentũ:vt p3
extra de testi.c.fraternitatis.⁊ l3 prohi-
beat excõicatus volũtariã electionẽ fa
cere nõ tñ necessariã ⁊ idẽ in teste.⁊ p
hoc fami.herci.l.alienationis.C.de ad-
mi.tu.l.cũ q̃dã.⁊.ff.de ali.iu.mu.cau.fa.
l.ex hoc.§.fi.itẽ sicut reliqua debita si-
cut ⁊ istô põt peti ab excõicato:ex̃ de iu
di.c.intelleximꝰ.⁊ de excep.c.cũ inter.
R.hinc est q̃ô necessariam receptionem
canonici faciunt excõicati.extra de re-
scrip.c.quod intellige.vt no.per ipsum
9 Jo.de pben.p illorũ.Itẽ excõicatꝰ †cõ-
uẽtus recusare põt iudicẽ:⁊ tũc eligere
poterit arbitros.Itẽ si appellat ꝉ ap.cã
impetrat ⁊ elegit delegatos:vt,d.c.i.de
rescrip.li.vi.Sicut ergo illas electiões
facit quasi necessarias sic ⁊ istã facere
poterat ⁊ al's video q̃ô iurisditio q̃ al's
morte periret delegãtis re integra du-
rat rõne iuris iã q̃siti p grãm factã.ff.
de offi.dele.c.si sup.li.vi.sic in pposito
ptãs vel iure peritura p excõicationẽ
duret rõne iuris iã q̃siti ex scrutinio pu
blicato.Itẽ p hoc facit fraudis euita-
tio.nã al's seqret q̃ô melior esset cõdi-
tio delinquẽtis.i.excõicati si nõ cõpel-
leret eligere ⁊ deponere q̃ô esse nõ dz.
xvi.q.i.legi.ff.de pbẽ.cũ q̃.li.vi.⁊ q̃ô vi
aut clã.l.seruus.Et posset talis fraus
pcurari p canonicũ variare volentẽ q̃
se pcuraret excõcari vel omitteret actũ
dãnatũ:puta pcuteret clericũ ⁊ talibus
fraudibꝰ claudẽda est via ex̃ de diuor.

c.quāto.in fi.Idē in teste sepe em̄ id ꝓ-
curāt vt euadat onꝰ deponēdi vt ꝛ al's
de accu.inq̄sitionis.vel idē forte ꝓcu-
raret aduersariꝰ.de offi.or.q꞉ plerīq꞉.ꝛ
in his interest aduersariꝰ q̄ fecit expen
sas in citando testē ꝛ expēsas eidē testi
faciendo extra de rescri.c.statutū.§.pe-
nul.li.vj.ex quibus cōcludit̄ q̄ȝ super-
ueniens excōicatio neutrū impedit.Et ꝓ
hoc etiā facit regula ista cū concor.q̄ȝ
aūt superueniens absolutio nō possit:q꞉
initiū spectandū est.s.māda.l.si ꝓcura.
i.i p̄n.cū si.Itē pro hac parte inducit̄.s.
de rescri.c.si eo tēpore.li.vj.vbi inspicit̄
inhabilitas que erat tempore date ꝛ nō
habilitas superueniens tempore vaca
tionis.Itē tutor non excusat priuilegiū
superueniēs etiam ante decreti datio-
nē:vt.s.de excu.tu.l.tutor petitus.j.rn̄.
ꝛ eo.titu.l.ij.§.qui ad munera.ꝛ de iure
i:nmu.l.semper.§.hoc circa.sic in ꝓposi
to absolutio superueniēs canonicū ꝛ te-
10 stem nō iuuabit. †Itē seruus liber fa-
ctus nō repetit que in seruitutē depo-
suit.s.de penis.l.j.§.si seruꝰ.Et ex deli-
cto prius facto punit̄ vt seruꝰ.s.de pe
nis.l.j.lȝ sit cōtra.s.si ex noxa.cau.aga.
l.penul.sed ibi soluitur.Itē aduertēdū
q̄ȝ canonicus in scrutinio ꝛ testis in iu
ramento susceperunt officiū eligēdi ꝛ
testificandi ꝛ illud tp̄s suscepti offi.est
inspiciendū:extra de ꝓba.c.post cessio-
nem.Nā ꝛ testis dȝ esse testabilis tēpo-
re quo signat̄ testamentū non tempore
mortis testatoris.s.de testa.ad testium
§.j.ꝛ ibi no.Et ad questionē facit quod
no.extra de ꝑben.c.dilectus.ij.de iudi.
delegato qui tempore impetrati rescri-
pti erat excōicatus ꝛ tempore presenta
tiōis absolutus.Item quod no.ꝑ eum.
s.de rescrip.statutū.§.j.in fi.iiij.glo.de
delegato q̄ nūc est habilis:sed tp̄e impe
tratiōis erat inhabilis.ꝛ q̄ȝ scripsit:de
11 elec.innotuit in.iiij.gl.ꝛ q̄ †legitimatio
vel ordo superueniens nō iuuat electum
ꝑ que concluditur q̄ superueniēs ab-
solutio nō prodest:ex quo tempore da-
ti depositi vel prestiti iuramenti erant.
excōmunicati.Et facit ꝓ hac parte ex-
tra.e.c.nō firmatur.lib.vj.cum ibi not.
In contrarium q̄ȝ inspiciatur vicinus

status predictorum:quia in electionibꝰ
principalit̄ ponderamus ipsam electio-
nis pronunciationē vt verbum sonat ꝛ
in teste ipsum dictū depositū primum
probat decre.perpetuo.s.de elec.li.vj.
vbi ꝑ votū depositū in scrutinio nō cen
set̄ elector nec penā electoris incurrit
nisi sequat̄ electio ꝛ iura dicūt inspiciē-
dū tp̄s electionis.de elec.dudum.j.ꝛ.ij.
secūdum probat decre.prima de excep.
ibi inferendo testimonio.ꝓbat etiā ex
12 eo †q꞉ iuramētum nō est de substantia
testimonij q̄ȝ patet q꞉ pōt remitti:vt ex
tra de testi.tuis.ꝛ plenissime ꝓbaui.s.
eo.l.culpa est immiscere.in q̄ne testis
q̄ nō iuratus deposuit testimoniū fal-
sum.Si igitur illa tempora sunt inspi-
cienda ꝛ illis temporibꝰ erant inhabi-
les ergo ꝛc.nā ꝛ qn̄q꞉ excōicati absoluū
tur ad cautelam vt eligere ꝛ testificari
possint:extra de testi.c.veniēs.ij.ad fi.
de excep.ad apostolicā.si ergo inspiciet̄
omne tp̄s electionis ꝛ testimonij vt oī
tempore habiles sint.ꝛ extra.e.c.posses
so.malefidei fm vnū punctū.ꝛ illius q̄
agit ad exhibendū dȝ interesse in tp̄e.l.
lit.contesta.ꝛ sentētie:vt.s.ad exhib.l.
13 tigni.in fi.†Item superueniēs excōicatio
repellit actorem a prosecutione iudi-
cij inchoati.extra de exces.prela.li.vj.ꝛ
superueniēs reuocatoria reuocat ius in-
choatum ꝛ cōpetēs si ꝑfectū nō est.s.de
conces.ꝑben.c.vlt.li.vj.Superueniēs su-
spicio facit iudicem recusari.de offi.de
leg.insinuante.de iudi.iulianꝰ.Super-
niēs arrogatio soluit iudiciū inchoatū.
de iudi.l.si auie.sic dicā in ꝓposito.Itē
votū depositū in scrutinio equpollet spō
salibꝰ de futuro ꝛ electio de sponsalibꝰ
de ꝑsenti.Sed post sponsalia de futuro
superueniens impedimētum annullat.
matrimonium subsecutum.extra de eo
qui cogno.ꝯsan.vx.sue.c.veniēs.j.ꝛ.ij.
ꝛ.c.ex literis.cū si.Ergo idē in electiōe
ꝛ teste quasi iuramētū in teste sit de fu-
turo ꝛ depositio de ꝑsenti.Itē ex parte
electi impedimentū q̄ȝ sequit̄ electio-
nem ꝛ ꝑcedit cōfirmationem illā vitiet
de iureiur.c.fi.li.vj.ꝛ de elec.cum circa.
Idem ergo fortius in vitio eligentis
quod ꝑcedit electionē.ꝛ pro hoc.s.ad

leg.aquil.b.l.q2 in eū casum.z insti.de inuti.stip.§.si eū.z de teste videt expsi sum de testi.cog.pterea.z facit qd not. de affinitate superueniēte añ declaratio nē vel additionē quā facit testis ad di ctū suum in aut.de testi.§.illud.quod autē proffit subsequēs absolutio sic p batur sufficit qd tempore ius compe tat actori:l3 tempore lit.contesta.non cōpeteret de rei vend.l.finaūt.§.j.ad ex hibē.cogni.§.si qs.z plenissime dixi.s. de excep.rei indi.l.si mater.§.eandē.sic
14 ergo in proposito.†Item sufficit par tim quocūq tempore habuisse liberam matrē.s.de statu ho.l.z seruoz.§.inge nui.z institut.de ingenuis.Itē sufficit quocūq tempore fuisse de cognatis.s. de reb.dub.l.si cognatis.z maxime vlti mo tpe.s.de dona.cā mort.l.in mortis. sic in pposito sufficiat in quocūq tpe pdicti de quib9 qrit sint habiles.z si di cas in predictis hoc cōtingere fauore testamētoz ū rūdetur qd z hic est fauor vacatiōis vitande z veritatis pponēde: de primo de elect.ne p defectu.cum sī. de scdo de pba.c.qm̄ cōtra falsam.z de pba.l.vlt.in fi.Itē si index cui princeps cām commisit tpe iudicij erat priuat9 z tpe suie sit spectabilis appellat ab illo vt a spectabili.ij.q.vj.anterioriuni.§.fi. z.C.de appella.l.pcipim9.§.sanc.z si te stator reliquit alimēta q viuus pstabat inspicit que prestabat vltimo tempore. f.mortis.s.de ali.lega.l.mella.§.s3 si ali mēta.z ad hoc de iure fis.l.non intelli gitur.§.si quis palā.z pro hac parte fa ciūt.s.de leg.iij.l.j.de leg.pstan.l.inter uenit.de iure codi.l.conficiuntur.§.sed post.Itē nil impedit eum qui ius non habet scrutatoris votū deponere dum
15 modo nō eligat:de elec.cumana.†z ex communicatio non impedit obligatio nē iuramenti qd p3 q2 multa necessaria iuramēta pstat excōicat9 extra de sent. excō.cū desideres.z no.de iura.calū.c. penul.z de iuramēto testis apte pbat extra de heret.in fidei fauore.li.vj.p q̄ cōcludit qd pst absolutio facta añ elec tionem vel testimonij depositionem.
¶Circa solutionē pdictarū qōnū.pri mo soluit illam q̄ de elec.tractat.Scdo

illam de teste.z in duob9 articulis vbi de electione tractatur dicit quod neu tro casu valeat electio:de prlo.f.cū post scrutiniū publicant excommunicantur dicit fuisse opi.Uincen.z Inno.notatā per eos de elec.publicato.z ipse Jo.scri psit ibidē in.xv.q.In casu vero ecōuer so videtur fuisse opi.eiusdem Inno.et latius Cū post.vt scripsit in eodē.c.vij. q.z facit quod not.de elec.si quādo lib. j.in.j.glo.z connexitas ipsorum actuū hoc probat que satis patet p multis:q2 ppter.e.ti.z per ibi notata p3 substātia lia electionis inchoari debent z perfici per illos qui possunt z debent interesse sed excommunicat9 nō est talis.In pri mo tamen casu saluū remanet ius nola to.vt.j.dicet de teste not.prima qd not. per Guil.in spec.de teste.§.j.ver.qd sit testis erat.z allegat p z contra z soluit opiniones z soluit tū inepte.Credo tū qd si post iuramētū excommunicet qd repellat dictum deponendū vel depoſi tum in casu non econuerso tū tpe iura menti excommunicatus ante depositio nem absoluit:credo qd ex quo tpe de positionis z iuramēti nō fuit exceptum post depositionē opponi nō poterit illa excōicatio cū iuramentū qd est de iure naturali astringat etiā excōicatum ad veritatē dicendā vt dictū est.Et hāc so. pbat decre.preterea de testi.cogen.nā infamia superueniens iuramēto repel lit testē ibi precedēs nō vbi ergo tpe re ceptionis ad quā de necessitate vocan dus sum de testi.c.ū.nihil excipio con tra testem ipsius personā approbo.Et l3 in casibus decretalis presentiū.post depositionē ꝯ illud admittat.z illud in telligo cum durat impedimentū tēpo re depositionis illo īvo sublato:vt in ca su proposito nihil est qd impediat fidē dicti.In casu vero conuerso si tpe pdu ctionis erat habilis nihil est quod mi hi imputetur si nō opponit inhabilitatē añ testationē cū nec ad illud vocari de buerim z fieri potuerit me ignorāte re pellar ergo fide dicti qd excōicat9 de posuit ad contraria inquantum viden tur solutioni contradicere sic respon dendū quod primo dicitur de cōcepto.

non obstat quia ibi post conceptionem non est reperire culpam.non enim fit di uortium ex culpa vel impedimento se quēti sʒ precedēti.Itē de necessitate na ture cōceptus nascitur nec mulier pos set etiam volēs omittere qđ dicitur de indiuiduitate,non est verū quia loqui tur de indiuiduo solennitatis omisse:nō obst.decretalis dilecti.nam ibi iter in choatum annullat excommunicatiōis sententiam ex vi appellationis: vnde nec per illam perficiendum impedire potest.Item cū in casibus propositis excommunicatio est nulla qđ dicit̄ de iurisditiōe perpetuata:ibi nō est vitiū in inchoante.Idem dicit̄ de negociorꝫ ge store socio ꝛ iudice nec sunt illi act⁹ pre cise prohibiti ad.l.is qui reus.in fi.ru brice:vt ibi not.Item damnatus nō est ita prohibit⁹ ab accusatiōe sicut excōi catus a spiritualibus.Item accusans accusat ex propria iniuria qđ excōmu nicatus in proposito non facit:ꝛ maius est periculum quā in excusatiōe:extra de simo.c.licet.in.l.cesar,non officiebat interdictū ꝑsonam nec in perficiente est reperiri culpam ad id quod dicit̄ de iu re q̄sito.Ex scrutinio publicato fateor illud verum ꝛ dico illud ius non deperi re,vt dixi scđm Vincen.ꝛ Inno.in predi cta decretali publicato.xv,q.ꝛ sic obuia tur fraudi de qua dicebatur.s.In teste vero vbi essent indicia fraudis prouide retur per cōpulsionem ipsius ad solu tionē.de resti.spoliato.frequens.lib.vj. Posset etiam fieri absolutio ad cautelā vt dixi dicta decret,veniens, extra de testi.ad fi.ad hanc regulam cum si.dic quod verbum consecuta sunt ꝛ verbuꝫ factum in dicto.c.factuꝫ legitime,deno tat actum perfectū non inchoatum tan tum ꝛ sic non ob,ad quod facit quod di xi super gloss.C.qui potio.in pig.ha.eo dem tit.in questione porrorum in parte secunda post prin,reliqua cōcordat aut facile soluunt̄.Io.an.hec vtilia ꝛ conti nua hic trāscripsi.ꝛ qđ dictū est de teste excōicato:idē posset dici ð bānito dāna to de publico exle ꝛ de q̄cūqꝫ alio ipedi mēto superueniēte ex q̄ excludit̄ testis a testimonio,ꝛ de hoc ēt no.C.de testi,l.in

(marginal numbers: 1, 2, 16, 1)

risurādi.ꝭ si.qđ si testis erat testabilis.

Quoties. Ibi desiderꝭ. i.intē tionis actoris.Dy. ibi morat̄.i.differtur.Dy.

Cessio actionis post litē contestatā fieri nō potest.

Non solet. Concor. s.de no na.l.aliam.cū ibi nota.ꝛ fa cit.C.de iudic.l.j.cū ibi not. † Itē fallit hec regula quo ad cessionem actionis que:fieri non po test litē contestatam cum sit effecta du bitata:vt,C.de litigiis.l.scđa,ꝛ ibi no.ꝛ dixi plene.C.ne liceat potesta,l.j.

Mora nulla ibi ē vbi nulla petitio.

Fruct⁹ trāseūt cū suis onerib⁹ ꝛ plati vsufructuariis equiparant̄.ꝛ nume.3.

4 Decime reales sequuntur rē possessio nē nō autē personam.

5 Episcopi nō faciūt fructus suos q2 non sunt domini sʒ procuratores.

Nulla mora. Facit.s.e.l.marcell⁹ de finit.ꝛ.l.nihil interest.de verb.obli.l.si pupill⁹.cū ibi notatis.ꝛ ex hac sum ptū fuit.c.extra eo.non est in mora.lib. vj.cum ibi notatis per Dy.Cardi.ꝛ Io. and.ꝛ expone ibi.i,in ea re,ꝛ vbi: id est in qua.Dy.Et Io.an.in nouella indu cit dictum.c.nō est in mora.Ad questio nem facti disputatā p Dy.Io.de monte merlo imposita fuit per papam kalen. Iunij decima soluēda p prelatos ꝛ cle ricos de annis ipsorū prouentib⁹ de mense Martij singulis annis datis ele ctorib⁹ vt est moris:ꝛ tūc idē dñs Ioā. preerat ecclesie paduane:ꝛ illi⁹ anni ꝓ uent⁹ pcepit q̄ demū trāslat⁹ fuit ad ec clesiā Bonon.kalen.Ianuarij.ꝛ dñs.O. tūc fuit prelat⁹ eccl'e paduane ꝛ vterqꝫ suā ecclesiā statim possedit neuter eorū de mēse Martij primi sequētis decimā soluit:querebatur † quis eorum incide rat in penā processuum ꝛ quis eorum sol uere teneretur pro vtroqꝫ,inducebatur hec regula ꝛ primo.O.quod ipse domi nus.O.nō fuisset in mora eum habuis set exceptionem legitimam quia illa de

cima debebatur ex fructibus et secundum partem eorum quia in illis partibus non est taxatio decime: sed dominus Jo. fuit collector fructuum et sciebat quantitatem eorum: ergo ad solutionem tenebatur. extra
2 de deci. c. tua nobis. et c. a nobis. †cum ipsi fructus transeant cum onere suo. co. ti. c. pastoralis. et c. cum non sit. et ad hoc. §. eodem. l. secundum naturam. et de cadu. tol. l. vnica. §. pro secundo. in fi. Item si perceptio fructuum est causa solutionis et supponit thema cessante causa cessare debet exactio ab ipso domino. O. et fieri debet ab illo in quo causa perdurat. extra
3 de appel. cum cessante. cum concor. †Item prelati equiparantur vsufructuariis. vt no. §. de peculio cleri. c. vlti. et de offi. or. c. presenti. lib. vi. sed vsufructuarius tenetur ad onera et tributa: vt. §. de vsufr. l. hactenus. et l. si pendentes. Ergo dominus Jo. qui de facto et de iure fuerit vsufructuarius soluere tenetur. item ipse maiori parte anni ecclesiam paduanam possedit et administrauit. et sic toto anno administrasse videtur extra de resti. spol. c. frequens. lib. vi. §. de execu. tu. l. propter litem. arg. C. vbi sena. vel clarissi. l. senatores. et §. ad municip. l. assumptio. ergo illius anni decimam soluat. In contrarium pro do. Joan. allegabatur quod non fuit in mora nec tenebatur ad decimam cum de mense Martii non esset eps paduanus et platis imposita erat solutio: vt patet ex themate questionis. Igitur dominus. O. soluat qui erat platus: et quia tempore administrationis ipsius domini Jo. dies solutionis non venerat et si petitum fuisset tempore administrationis eius plus petitum fuisset tempore de plus peti. c. i. et §. de cdi. inde. l. in diem. dominus ergo. O. qui successit soluat extra de solu. c. i. §. de diuer. et tem. pscrip. l. cum heres. et facit extra de immu. eccle. c. aduersus. Item ipse dominus Jo. per translationem quo ad paduanam ecclesiam censetur mortuus. vii. q. i. §. ecce debitum. ergo quod soluendum est per ecclesiam soluet successor sicut si mortuo successisset: vt preallega. c. i. de solu. et de foro com
4 pe. dilecti. †Item tales decime reales sunt non personales vnde rem sequuntur et possessorem. §. de publicanis. l. imperatores. et ibi de hoc dixi. et de mune. et hono. l. vlti. Item decima illa imposita fuerat episcopo paduano non domino Jo. expresso eius nomine sic dignitati ergo transit ad successorem extra de offi. deleg. c. quoniam abbas. soluendo dicit quod quibusdam videbatur diuisionem in certos fieri debere pro rata temporis. arg. extra de locato. c. propter celeritatem. de testa. c. relatum. in fi. ii. §. so. mat. l. de diuisione. et l. diuortio. extra de deci. c. nobis. et c. tua nobis. et quod no. e. tit. c. ad apostolice. xvi. q. i. si quis laicus. et bene facit extra de sepul. c. cum quis. ii. respon. lib. vi. Ipse autem precise determinat quod dominus. O. soluere tenetur et non soluendo inciderit processus per. c. si quis iam translatus. vii. q. ii. et dicto. c. i. et de solu. et de relig. do. constitutus. quia debitum est reale vt dictum est: et dicit quod iura contraria loquuntur in censibus personalibus vel in possessioni
5 bus qui faciunt fructus suos. †Episcopi autem non faciunt fructus suos quia non sunt domini sed procurat. extra de dona. c. ii. et comparantur vsufructuariis vel vsurariis in morte vel cum dimittunt ecclesias: vt not. in. d. decre. presenti. de offi. or. lib. vi. fatetur tamen quod si ipse dominus Joan. expectasset fructus vel malo modo consumpsisset conueniri posset per successorem: decimam autem non habet soluere pro ecclesia paduana. satis enim est quod soluere tenetur pro ecclesia Bonon. et ad contraria respondet quod procedunt quando quis facit fructus suos et suo nomine ex illis tenetur ad decimam. et quia vnus non succedit in locum alterius nec censetur eadem persona primus et secundus sicut est videre in marito et vxore domino et colono proprietario et vsufructuario et pluribus sociis vbi quilibet tenetur pro rata: vt patet in allegatis in prin. solutionis questionis.

Quamdiu. In gl. ibi l. si seruus et §. vn. liberi. l. pe. Old. ibi item contra Dnum non bene soluitur hic: sed melius determinat Dy. ibi sed illud habeas. Dy. ibi vel melius imo deterius. Dy. ibi. l. qui duos. illa nihil facit quia ibi non sustinuit imo voluerit seruare ius succedendi iure legitimo: nisi. Dy. ibi capiat qui potest. imo

dic vt ibi not.et eo.tit.l.lucius titius.et in.d.l.qui duos superstes filius vocatur ad partem premortui ab intestato: vt ibi no.et patet eo.titu.l.j.et.l.vel in singulis.et ad leg.falci.l.pater.imo si subtiliter aduertatur percipi potest ex eadem.l.qui duos.vbi dicitur quod legata a primo relicta non valent:et tamen valent si ex testamento succederet sibi alter sed tamen non valent:qr nullus ex testamento succedit sed ab intestato.Itē q̄ illa verba si talis nō erit heres cuius institutio pmissa non fuit institutionem non faciant pateret euidēter.ſ.de here. insti.l.ex facto etiā.et ideo prima solu. hic posita nō secunda videtur procedere et approbatur in.l.cōtraria.si quis heres ita,al's si quis ita heres.Dy.in fine so. ibi testamentū erat nullum:qr preteritus erat filius in potestate cōstitutus.vnde non mirum si ab intestato veniens admittitur.Dy.

In omnibus.

Cū hac regula concor.C.de ind.placuit.vbi plene de ista materia no.et dixi.In eadem gloss.in fi.vel dic.i.in ambigui iuris interpretatione.et pone exemplum quod ponitur in.l.benignius.et.l.in ambigua. ſ.de legibus.Dyn.

Quoties.

Duplici.i. ciuili et pretorio.Dy.Nouo.i.pretorio Dyn.ibi vetus.i.ciuile.Dy. et vide quod no.et dixi de suc. edic.l.j.§.sed videndum.

Instrm in quo discordātanni domini ab inditione an valeat.

Librarius.

In glo ibi.l.si alij.Sz illud iō erat qr non apparebat quid actum esset al's secus.Et dic vt ibi et vt no.de le.iij.l.nō alr.Dy.Et hanc.l.intelligo qñ de errore patet vel pbatur:vt.l.errore.C.de testa.in gl.allegata vbi de hoc no.et dixi.Et facit hec.l.ad q̄stionē quā no.in scda cōsti.codic.in fi.super vbo se ptime inditiōis de tabellione qui cū fecit instrm in q̄ discordabāt anni dñi ab inditiōe an valeat.Et vide qd dixi.ſ.de statu homi.l.imperator titus.

Illussa.

In gloss.j.in fine.et dic vt plene nota.ſ.de acqui.possessio.l.possessio quoqz.§.in aliena.Dynus.

Utile an vitiatur per inutile.

Non solet.

Pro declaratione huius regule vide q̄ notaui.C.de testa.l.testamētū.in gl.in fi.sol.vt no.ſ.e.l.actus.et no.ſ.d ar bi.l.parui.et.ſ.eo.l.q̄ dubitationis.Et de solutione brocardi an vtile p inutile vitiatur:plene dixi.ſ.de ver.obl.l.j.§.sed si mihi.et dicetur.j.eo.c.vtile.

Nemo dubitat.

Hec.l.cū acor.sepe allegatur in practica quo ad statuta obligatiōes et rescripta q̄ loquūtur de existētibus non soluēdo qūo intelligi debeāt.

Uerba in cōtractibus in dubio an debeant interpretari ɔtra proferētem.

In ambiguis.

Pro declaratione huius regule quātū loquamur de legibus statutis rescriptis pretorijs stipula.sententijs testamētis et similibus:vide qd no.C.de legibus.l.j.in fi. ſ.de pto.stipu.l.in ptorijs.sed in ɔctibus vr regula ɔuersa debere seruari vt ɔ eū fiat interptatio q̄ verba ptulit vel pferentur haberi dz vt dicetur.J.e.c.ɔ eum qd est lib.vj.Et hoc verū si pōt valere ſm intellectū vtriusqz al's fit interpretatio ſm eū scdm cuius intellectū pōt valere:vt.ſ.de ver.ob.l.quoties.et ibi not. Dy.itē gl.hic posita cōiter vitio scriptoris ē corrupta dū allegatur.ſ.d leg.j.l.acta nā dz dicere.ſ.de re indi.l.actor.Et circa hoc vide.ſ.de appel.l.ab executore.

A sola.

Bona gl. non habuit istud vbum bona:imo dt debere subaudiri et qd subijcit q̄ ad fiscū exponē.i.que habebat

...tatus tps depoꝛtationis.Dyn.in
...ibi.l.depoꝛtati.ſed ibi loquitur de 1
...ca queſitis.⁊ hoc etiã modo poteſt
...ligi.l.iſta.Dy.in fi.q̃ eſt.C.de bonis
...cripto. aut. bona damnatoꝛum. et
...e hoc vt ibi not.⁊ dixi.

Quoties. Ibi vertit. i. quoties. eadem res datur duobus ab eodẽ dño vel ab eodem non domino.Dyn. 1

Debitoꝛ non tenetur offerre depoſ... vel conſignare quando debitum ...certum.

Non pot. Facit bñ hec.l.ad materiã oblatiõis ꝯſigna tiõis ⁊ depoſitiõis tꝗ ſi icertũ ⁊ nõ liq̃de ſit debi tũ q̃d debitoꝛ non teneat ...re conſignare nec deponere.et ad ...acit quod no.et dixi,C.de vſur.ac 1
...am.de ſolu.l.obſignatiõe.⁊.§.ſi cer. ...quidam eſtimauerunt. 2

Omnia. Uide.§.eo.l.nihil tã naturale.et q̃d ibi not.⁊ dixi. 1

Ubi lex. Pro declaraſ tiõe huiꝰ.l.et q̃t dies habeat menſis.vide q̃d dixi.C.de temp.ap.l.j.§. de diuer.⁊ tẽpo.pſcrip.l.ij.⁊ ...in alphabeto dictione menſis.

...Ui vetante. Sufficit glo.

...ius eſt. Ibi denegare abſolſ uendo debitorẽ Dy. 2
...re condẽnando debitorem.Dy.
Tutꝰ i domo ſua q̃libet eſſe debet.

Nemo ex doſ mo ſua.Ad hãc.l.bñ ꝯcoꝛ. C.de pto.⁊ hono. pfecta.l. j.li.xij.⁊ vbi dicit maneat vnuſq̇ſq̃ domi ſue tutꝰ at ...curus.⁊ minoꝛ q̃ gloſſ.non allegaſ ...allit in crialibus vt glo.dicit:fallit ...curione electo q̃d ex omni domo ...uci ⁊ extrahi põt ⁊ cogi ad munus ...iunctũ ſubeũdum:vt.C.de decur.l. ...nnibus.lib.x.⁊ vide quod not.§.de

in ius vocan.l.plerıq̃.

Fama eſt pꝛeferenda pecunie.⁊ Ciſ cero ait:nihil vtile ſine honeſto.

Si duabꝰ. Ibi eſtiſ matiõis id eſt q̃ infamiã irrogat:vt in dubio in eã cauſã videat eſſe ſolutũ.Dy.ibi eq̃parãt q̇ nulla erat vſuraria ad vtrãq̃ cauſaꝫ ꝓ rata debiti.vt.§.de ſolu.l.illud.Dyn. 1
ibi allegat hec.l.tq̃d fama pꝛeferenda eſt pecunie vt no.§.de iureiu.l.iuſiuran dũ q̃d ex conuentione.§.pꝛocuratoꝛ.in gl.magna vnde Tullius dicit:nihil vti le.ſine honeſto.

Ubicunq̃. Ibi cau ſe ·cogni tio plena.Dy.ibi eſt.i.deſide rat.Dy.ibi.ptoꝛ.i.oꝛdinariꝰ iudex:⁊ iſta regula plenius expoſita fuit.§.eo.l.omnia quecunq̃.

Libertate nil pꝛeſtantius:⁊ nulla 1
maioꝛ libertas eſt quã eẽ ſub rege pio.
Cato ꝓ patrie libertate moꝛtẽ oppetijt. 2

Libertꝰ. No.aureã le gẽ ⁊ alibi de nil libertate pſtãtiꝰ.§.de fi deicõ.li.l.paulꝰ.quã nõ noſ uerit niſi q̃ ſuitutẽ maxie tyꝛannoꝛum maloꝛum experti ſunt et qui etiam libertatem ſub iuſtis domiſ nis.vnde Seneca in libꝛo tragediarum de libertate loq̃ns ait:q̃d nulla maioꝛ libertas quã ſub rege pio.de hac liber tate tetigi in alphabeto dictione liberſ tas.pꝛo iſta libertate ineſtimabili ſua ⁊ patrie non expauit recolende ⁊ tuenes rãde memoꝛie Cato moꝛtẽ ſubire vt ex cronicis romanoꝛuꝫ colligitur ⁊ narrat ille nouꝰ poeta Dãtes in ſua comedia.

Quam ſeruus. Sufficit glo.

Fere i omniſ bus.Pꝛo declaratiõe huſ ius regule addẽdo diſtin ctiõi vtili hic poſite.vide ẽt q̃d no.§.de mino.l.auri liũ.§.in delictis.per Albertũ de gandi. de penis.§.ſꝫ q̃d ſi minoꝛ.et.C.ſi aduer. delic.ſup rubꝛi.⁊ de falſa mo.l.j.§.j.In

gl.ibi ꝙ iſans.ꝛ ad leg.coꝛ.de ſica.l.in-
fans.ꝛ ad leg.aq̇l.l.ſʒ ꝛ ſi q̃cũq̃.§.ſed ſi
infans.Ibi ꝛ de impꝛudẽtia,ſed hic ca-
ſus nõ conuenit litere.Dy.

Nullũ crimẽ.

Id eſt nullã criminis pe
nã.Dy.et vide.s̃.e.l.cul-
pa caret.ꝛ qđ ibi no.ꝛ qđ 3
dixi.s̃.eodem.l.culpa eſt
immiſcere.

1 Eccleſia alteri eccleſie obligata in
decẽ ſingulis annis ſi per quadraginta
annos nõ ſoluat niſi quinq̃ an pꝛeſcri-
bat contra eccleſiam.
2 Ius ep̃ale pꝛeſcribi poteſt pꝛo parte.
3 Eccleſia cẽſetur ſuo iuri renunciare qñ
ſtat per tantũ tempus ꝙ non petit niſi
dimidiam.
4 Animum obligandi non videtur quis
hr̃e ꝛ retinendi ſeruitutẽ quã ignoꝛat.
5 Eccleſia q̃ tenet ad decẽ ꝓ canone rei
emphyteotice ſi ſoluat niſi q̃nq̃ an amit
tat totã rẽ emphyteoticã vel partẽ re-
ſpectu partis non ſolute.
6 Iuriſditionẽ habens in aliquo ſi in ali-
quibus vtatur ꝛ in aliquibus nõ an re-
tineat in omnibus.

In eo quod.

Ex hoc ſumptũ fuit.c.ex-
tra.e.plus ſemp.li.vj.ꝛ vi
de ibi notata p Dy.Car,
Io.an.ꝛ huic regule cõne
xa eſt regula.s̃.e.l.nõ dʒ cui qđ plꝰ eſt.ꝛ
extra.eo.c.cui lʒ.cũ ibi not.cum oẽs.In
gl.ibi.§.cũ adijcit.imo idẽ ꝛ ſi nõ dicat
qđ placet:vt.e.l.§.ſi ſtipulãti.ad q̃onem
1 Bar.brix.xxiij.q̃ q̃rit vtrũ eccleſia q̃ te
nebat alteri eccl̃ie ad.xx.annua p̃ſtãda
ꝛ p.xl.ãnos p̃ſtitit ſola.x.an poſſit poſt 4
ea petere integra.xx.qđ petere poſſit al
legat de ſerui.ruſti.p̃d.l.vna eſt via.de
ſerui.l.vt pomũ.§.j.ꝛ q̃ead.ſerui.ami,
l.ſi ſtillicidiũ.i fi.ꝛ ad hoc bñ facit extra
de p̃ſcri.c.auditis.in gl.pe.ꝛ ſi ſerui.vẽ-
di.l.ſi eo loco.§.fi.ſi ergo p ptes retinet
ſeruitꝰ:vt ibi ita ꝛ hic p partẽ debiti ſo-
lutã ius i toto retinet.ꝛ ad hoc facit.s̃.
de ſeruit.l.vulgaris.alia ẽt allegant ad
2 hãc partẽ q̃ omitto cã bꝛeuitatis † ꝛ qꝛ

pꝛedicta foꝛtioꝛa ſunt:in ꝯtriũ eſt qꝛ ius
ep̃ale p̃ſcribit ꝓ pte:vt extra de p̃ſcri.c.
auditis.i fi.ꝛ,c.cũ olim,ſic ergo et pẽſio
iſta ꝓ pte p̃ſcribi potuit.Et ꝓ hac parte
bñ facit.s̃.qb,mod.vſufru.amit.l.plʒ.et
l.q̇ vſufru.hʒ.de vſuris.l.q̇ ſemiſſes.C.
de vſur.l,aduerſus.s̃.de aqua q̃ti.ꝛ eſti.
l,j.§.trebatiꝰ,ꝛ qđ de ſeparabilibꝰ dꝛ ex
c.c,vtile.li.vj.† Itẽ eccl̃ia vr̃ ſuo iure re
nũciaſſe tãto tpe recipiẽdo ex̃ de pꝛiui.
ſi de terra.itẽ ſi totũ p̃ſcribi põt ergo et
ps de offi,dele,paſtoꝛalis,§.j.ꝛ de doñ.
inter vir.et vxo,nuper.ꝛ.s̃.de rei vẽ.l.q̃
de tota.Itẽ ſi ſpãle eſt in tributis qđ mi
nus ſoluẽs nõ pꝛeſcribat.vt.C.de p̃ſcri,
xxx.an.l.cõperit.ergo in alijs ſecꝰ:ꝛ vi-
det ex p̃ſſuʒ de cẽſib,c.olim,idẽ Bar.ſol
uit qđ ſi.x,q̃ ſoluebant ex vna cã debe-
bant:ꝛ illa q̃ nõ ſoluebant ex alia:in il-
lis.x.vr̃ p̃ſcriptũ ſi ex eadẽ tũc ſoluẽdo
ptẽ videat agnoſcere totũ.C.de pꝛeſcri.
xxx.an.l.cũ notiſſimi.§.pe.accur.ibi ſim
plr tʒ nõ p̃ſcribi,ꝛ de hoc ibi no.ꝛ dixi
ꝛ allegat.C,de nõ numer.pecu.l.cũ fidẽ,
ꝛ ad idẽ põt induci.s̃.ad maced.l.ſʒ iul.
§.fi.Guil.in ſpecul.de pꝛeſcr,verſi.qd ſi
cũ deberẽ remittit ad pꝛedictã glo.s̃.de
loca.§.nũc aliq̃.ver,xlij.ponit p̃dictam
ſol.Bar.Sed Dy.cuiꝰ dictũ ponit Cy.
ꝛ.G.notauit i.d,l.cũ notiſſimi.§.in his.
diſtinguit aut eſt vna p̃ſtatio aut ſunt
plures.Pꝛimo caſu aut ego q̇ recipie-
bam tm̃,x,ſciebã eũ teneri ad.xx.tũc re-
tineo ius in alijs.x.ꝛ eo caſu accedat h̃
reg̃la:qꝛ cũ minꝰ cõtineat in pluri reci-
piẽdo ſciẽter partẽ retineo poſſeſſionẽ
totiꝰ p pꝛius allegata.Si aũt credebã
eũ teneri ad.x.tm̃ tũc p̃iudicat mihi ſi-
cut diſtinguit.l.i vſufructuario q̇ tm̃ vti
tur ꝛ nõ fruit vt.d.l.q̇ vſufructꝰ.qb,mo.
4 vſufruct.amit.Et ratio eſt bʒ cũ † qꝛ nõ
videoꝛ habuiſſe animum mihi obligãdi
vel retinendi ſeruitutem quam ignoꝛo.
s̃.quemadmo.ſer.amit.l.ſi cõmunẽ.ꝛ di
cta.l,vna eſt via.ff.de ſerui.ruſt.p̃,Secũ
do caſu quãdo erãt plures pꝛeſtatiões:
tunc per vnam pꝛeſtationem alias non
retineo ſed eas perdo.s̃.de aqua pluui.
arcend.l.ſi pꝛius,in pꝛinc.vbi ſi habeo
ſeruitutem aq̃ nocturne poſtea ceditur
ius aque diurne ꝛ p conſtit,tẽpus vtoꝛ

tantū nocturna perdo seruitutem diur-
ne.q: plures sunt seruitutes ⁊ diuersa-
rum causarum. Et vide quod no.per di
ctum Jo.and.in dicto.c.auditis.de pre-
scrip.in dicta gl.pen.† Et ex pdictis in-
cidunt duo alia dubia an si ecclesia illa
r.soluebat per emphiteosim soluendo
partem tantum post tempus iuris per-
dat totam rē vel partē vel nihil:de quo
no.in Specu.de locato.§.nunc aliqua.
versiculo.xxviij. Et de hoc p ipsum Jo.
and.de relig.do.c.constitutus.super gl.
hoc ideo.et de hoc dixi.s.de iure em-
phi.l.ij.versi.secundum autem dubium
est tale.debebas annua.xx.an si soluas
sola.x.incipiat primo anno prescribere
pro omnibus prestationib⁹ an quolibet
anno inchoetur cuilibet anni pscriptio:
de quo satis nota.⁊ dixi dicta.l.de pre-
scriptio.xxx.anno.l. cum notissimi.§.fi.
⁊ in Specu.de locato.d.§.nunc aliqua.
ver.pl.⁊ vide no.per ipm Jo.in.d.c.au
ditis.super verbo solutionem. Ad predi
ctam etiam materiā pōt adduci qōt de
eo q̄ hz iurisditionem in aliquo loco:si
in aliquibus vtitur ⁊ aliquibus non an
vtendo in aliqbus retineat in oibus.de
qua qōne dixi.s.de acquir.pos.l.possidē
ri. Jte et alia qō Bart.dixi.xxvj.an qui
prescripsit antiquas decimas videatur
decimas nouales prescripsisse.de quo
vide quod ibi notatur per eum.

Nemo alienę. Concor.s. de pen.l.
qui pp:io.§.qui alium.⁊.l.minor.§.fi.in
gl.ibi.§.publice.quidā hñt hic in gl.ta-
lem additionē cū vltra res nō pgredia-
tur.s.de aqua plu.arcē.⁊.l.qsitū scio.s.
de testi.cōiter in libris antiquis deficit
hec additio ibi de pto.stipu.l.ptorie sa-
tisdationes.quā expone vt ibi no.Old.
sed in custodia pignorū.tu dic q̄ sufficit
dare pignora.vt.s.de colla. bono.l.j.§.
iubeat.al's.§.an pignoribus.⁊.s. tit.j.l.
habere.§.cautū.⁊ not.in aut.de exhibē.
reis.l.sancimus.in glo.magna. Dy.

Pupillus. Ibi itelligit quā-
tū ad preiudiciuꝫ
suum. Dynus.

Ubi. Uerba coniuncta nō sunt:sed
disiuncta. Dy.in gl.ibi respō.

sufficit alterū esse factum contrariū hu
ius no.in.d.l.alienationis.§.vl. Jn glo.
ibi sed quid si mēs:sed dic q̄ quantū ad
effectū verborū locū hꝫ gl.pdicta quā-
tum vo ad effectū significandi locū hꝫ
hec gl.vel dic q̄ illa loquit̄ de soluta re
lata ad psonas:hic de soluta relata ad
onera psonis imposita. Dy.vel dic sim-
plr gl.predicte legis alienatiōis verio-
rē fore.s.q̄ accipiatur p cōiūcta:vt.s.ti.
j.l.triplici.⁊ not.in.l.sepe.co.tit.

Feminarū melior est conditio quā
masculorum et quandoqꝫ econtra.

Mulieribus. Jd est calū
niētur.i. ad
deceptiones pueniāt. Et no.tq̄ hic est
melior conditio feminarū q̄ masculor̄
⁊ in casib⁹ hic in glo.no.qñqꝫ ecōtra:vt
no.⁊ dixi.s.eo.l.femine.

Pubertati proximus qñ ⁊ qualiter
quis esse cognoscatur.

Pupillū. Hec.l.et
gl.hic po-
sita cōtinue irritat̄ in pra
ctica cū agit̄ de contracti
bus delictis vel aliis acti
bus pupilli:quādo dica-
tur proximus pubertati. Et glo.hic di-
cit capiendū medium vt dicatur proxi-
mus pubertati a decimo anno ⁊ dimi-
dio supra quod est mediū inter infantiā
et pubertatē:sed alibi vr̄ dicere text.qd
proximus pubertati est cui deficiūt sex
menses ad pubertatē cōplendam.s.de
excusa.tuto.l.non tantum.in prin.C.de
indi.l.pperandum.§.⁊ si quidem.⁊ no.
extra de despon.impuberū.c.continebā
tur. Sed cum hac gl.concor.instit.de
inuti.stipul.§.pupillus.et no.vij.q.j.il-
lud relatuꝫ per Archid.de hoc tetigi.C.
de in integrum resti.l.si curatorē.⁊ no.
⁊ dixi.s.de noua.l.j.in fi.glos.magne.C.
de indi.properandum.§.⁊ si quidem.ins
stitu.de obliga.q̄ ex delicto nascūtur.§.
penul.⁊ de hoc plene dixi in alphabeto
dictione etas.vidi tamē in practica cōi-
ter hanc glo.cū concor.tanqꝫ mediam
et equitati consonam obseruari.⁊.d.l.
non tantum.que per multos allegatur
pro casu parū facere vr̄.nā ibi nō dr̄ qd
pupillus quo ad eū vel ei⁹ act⁹ dicatur

primus pubertati ad sex menses:⁊ hoc 7
est ꝓpter modicū tempus quo duratu- 8
ra est tutela:vbi colligit ex textu ⁊ glo.
Item,nō ob.c.continebat si recte inspi- 9
ciatur:q2 qđ ibi dicitur qđ maritus eā
cognouerat verisimiliter non possit cō-
tingere in decimo anno cū dimidio nec
xj.sed verisimilius potest cōtingere qñ
mulier est ꝓxima pubertati ad.vj.men
ses vnde quo ad actum ⁊ casum de quo
loquitur decretalis illa seruetur.sed nō
ꝓpter hoc includit qđ in alijs actibus
in quibus colligi pōt doli capacitas nō
sit verum qđ hac gl.no.⁊ ideo facit quo
ad alia hec glo.nam ⁊.ff.de acu.in.l.q̄
furasse.s.de iniuri.⁊3 ꝙ dicat ꝓximus 1
pubertati qñ intrauit vltimū annū pu-
bertatis.⁊ allegat.d.§.⁊ si quid.⁊.d.l.nō
econtra.⁊.s.de lib.exhibē.l.iij.§.penul.

In heredes. Id est ꝯ here- des delinquē- tis.Dy.ibi ex maleficio.h.d.ad ostiam penaliū ex ꝯctu que ꝯ heredes dant:vt s.de nauti.feno.l.fi.⁊ de ꝟ.obl.l.ad diē Ol.Et facit.s.e.l.sicuti.⁊.l.totiens.⁊ ple ne no.⁊ dixi.C.ex delict.defun.inquātū here.teneā.l.vnica.⁊.l.ex penalibus.et j.e.l.penalia.⁊.l.hoc iure.§.in cōtracti- bus.et dic vt ibi:⁊ vide qđ no.s.rerum amotarum.l.si mulier.§.fi.

Nihil interest. Uide.s.e.l.marcell⁹ desi nit.⁊ quod dicit ipo iure. dic ꝙ est qñ res vsucapit cursu triēnij.et qđ dicit p excep.dic vt qñ res immobilis pscribi- tur.xxx.an.vel.x.vel .xx.vel ius perso- nale spacio.xxx.an.vt.C.de prescri.xxx. ann.l.sicut in rem.Dyn.

1 Electio an valeat si vn⁹ eligat aliū 2 in prelatum qui erat secum commissus ad eligendum.
2 Episcopus preponere potest patronū vnicum ecclesie vacanti.
3 Tutor vnus potest authorizare alteri contutori ementi.
4 Oriri a seipso nemo pōt ⁊ differre debet eligens ab electo.
5 Pretor se tutorem dare nequit.
6 Absurditas vitanda est.

Uices duorum gerere nemo potest.
Compromissarij nullū de seipsis elige- re possunt.
Uox electi in parte maiori computat.

In toto. Ité pars cōnumerat suo toto vt not.lxiij. dist.c.longe.in glo.⁊ per Archi.⁊ cōcor.extra eo- dem.c.in toto.et vide ibi notata per Dy.Card.⁊ Jo.and.⁊ de ea- dem materia est.s.eod.l.in eo qđ plus est.⁊.l.non dꝫ cui qđ plus est.et vide.s. de excep.rei iudi.l.si quis cum totum. cum ibi nota.Joan.and.in.d.c.in toto. in nouella adducit talē questionē:1 duo soli habēt eligere prelatum iure ꝓprio vel commissario vnus eligit alium qui consensit.queritur an valeat electio qđ valeat sic probatur de collegio ecclesie vacantis debet fieri electio prelati.lxj. distinc.c.null⁹.⁊.c.studij.⁊.c.obijciunt. de elect.cum inter causam.et.C.ne pro defectu.C.de episcop.⁊ cleri.l.in eccle- sijs.sed mortuo prelato potest collegiū consistere ex duobus:vt extra de elect. c.j.ergo vnus potest aliū eligere alias esset res impossibilis cōtra id.x.distin. erit.et si dicatur nullus potest se in scru tinio nominare.de elect.cumana.⁊ eli- gendum debet habere maiorem par- tem in scrutinio:vt ibi et eodem ti.quia propter.⁊.c.ecclesia.rñdetur qđ qñ non sunt nisi duo nō arctant ad formas:vt ipse Jo.scripsit.in.d.c.q2 ꝓpter.sup gl. dic vt.j.codē ti.c.j.sup glo.facit de elec. cum vintonien.⁊ quod ibi not.in.j.⁊.ij. glo.sufficiūt ergo ꝯsensus q̄ hic adsunt: bene facit qđ scripsit Host.de iure pa- trona.p nostras in gl.placet.⁊ quod no. in summa ipsius tit.in fi.de epo 2 q̄ vni cum patronū pōt preficere ecclesie va- canti.ad hoc etiā adducit quod vn⁹ ex pluribus tutoribus pōt administrare fa uore pupillorū.C.si ex plurib⁹ tutorib⁹. l.j.cū simi.Et vn⁹ ex plurib⁹ executori bus vltimarū voluntatum eorꝫ fauore. extra de test.c.ij.§.j.lib.vj.idē in ꝓcura to.spiritualiū causarū.ex de ꝓcur.c.si duo.§.pe.lib.vj.ꝙ idē fit i ecclesijs earū fauore.xxiij.q.iiij.quid ergo.de restitu.

In integ.auditis.de sacrosanctis eccle.
l.fi.maxime ex quo vnus non habet al-
terius resistentiam sed consensum.Itē
fauore persone vel cause tenet senten-
tia vni⁹ ex ordinarijs etiam altero re-
sistēte.s̄.de re iudica.inter pares.⁊ ex-
tra de re iudica.c.finali.forti⁹ ergo fa-
uore expediēde prouisionis ecclesie:ex
quo nō discordāt teneat electio vnius
sicut fauore anime in cā denunciatiōis
principalis habet pro teste.de testib.c.
in omni.⁊ vbi nō vertit p̄iudiciū credi-
tur vni.de ꝓcurato.ex insinuatiōne.for
tius ergo vbi vertit commodū de iure
appetibile ⁊ meritoriū vt predixi ad p̄-
3 dicta bene facit †quod vnus tutor alte-
ri palam ementi authorizat.C.de cōtra-
hend.empt.cum ipse.cum ibi not.⁊ mā
da.l.si mandauero.§.iul.Item in com-
promissarijs videt casus:extra de elec.
cum in iure.nā nominatus a parte mi-
nori auget numerū.ergo fortius quan-
do ab equali vt hic.Item si ibi auget:ta
men est discors:fortius vbi est concor-
dia.hoc enim optant iura.s.electionis
concordes. Et ad hoc bene facit.s̄.de
ope.no.nun.l.i.§.post operis. ibi quid
enim aliud agit p̄tor ⁊c.et ita videt qđ
valet electio predicta.Ad hoc etiaʒ in-
ducitur solutio brocardi de vno geren
te vices duorum.quas gl.dant.xix.dist.
singuli. in.i.glo.de proba.ex literis.in
glo.ij.dicentes id licere causa necessita
tis vel vtilitatis.sed hic vtrūqʒ concur-
runt.s.necessitas expediende promissio
nis ⁊ vtilitas.sed hic vtrunqʒ concurrit
scilicet necessitas expediende prouisio
nis et vtilitas contra damna vacatio-
nis.et quia forsan extranei sunt ignoti
qui non sunt eligendi.de postu.prela.c.
bone.ij.et de preben.c.lateraū.in fin.et
pararetur laqueus si de necessitate ha-
berent extraneū eligere cōtra id.xxi.q.
i.de viduis.⁊ de restitu.spoliat.literas.
In contrariū qđ nō valeat electio facit
quia de necessitate est qđ per capitulū
vel maiorem partem ipsius fiat electio
nec vox electi cōputat in illa parte ma-
iori:vt dicto capitulo qr ꝓpter.de elec.
⁊.c.cumana.⁊.c.in genesi.⁊.c.ecclesia.i.
⁊.ij.Et si dicat vt dictum est qđ qn̄ sunt
duo tm̄ nō arctant ad formas:nihilomi
nus tn̄ in eis locū hʒ conciliū lateraū:
de his que fiunt a maio.par.ca.qđ vult
concordare debere maiorē partem cui
cōcor.lxi.dist.si transitus.de tēp.or.nec
epi.nec pōt negari qn concilium lateraū.
locū habeat etiā in actib⁹electionum p
palle.decre.c.ecclesia.ij.versi.nos igit.
quam cōstat secutam esse conciliū gnā-
4 le.Item inducūt iura ꝓbātia qđ quis
oriri nō pōt a seipso.xxviij.q.i.didicim⁹.
dʒ esse ergo alius eligens ab electo si-
cut institutus ab instituente presentat⁹
a presentante baptizatus a baptizante.
de institu.c.fina.de iure patronatus.p
nostras.⁊ de baptis.debitum.alius em-
ptor ꝙ venditor.s̄.de rerum permu.l.
ij.alius dans ꝙ recipiens . manda.l.si
5 mandauero.§.si tibi centum . †et ideo
pretor vel preses se tutorem vel iudiceʒ
dare non pōt.de offi.preto.l.fin.de offi.
presid.l.v.⁊ de tutor.et cura.dat.ab his
l.pretor.hic autem vnus ⁊ idem est eli-
gēs ⁊ electus.ergo ⁊c.Item si sunt plu-
res iudices vel arbitri vnius sententia
nō tʒ.de re iudi.l.duo ex trib⁹.⁊.l.duo
iudices.de arbi.l.itē si vn⁹.§.itē si plu-
res.equiparādo.igit eligētes iure pro-
prio iudicib⁹ ⁊ iure cōpromissario arbi
tris concludit ꝙ alter se nō pōt eligere
nec p alterū solū eligi sicut nec ex duo-
bus ꝓcura.olm rerū alter ab altero exi
gi.s̄.de ꝓcura.l.q̄ duos.Itē efficax vt
obiectio Inn.sic dicentis ad vtrūqʒ ca-
sum:aut elect⁹ ꝯsensit electiōi facte:⁊ il
la nō valuit qr nō a maiori pte vt.s̄.p-
batū est.Itē sʒ id cū post tres vł sex mē
ses det mēsis ad cōsentiēdū electo esset
dare qđ post tp̄s iuris.i.terminū ꝯsenti
re debētis fieret electio qđ esset absur-
dū sed ad hoc r̄ndi in decre.cū iure.sup
ṽbo.ꝯsentiat aut consensit faciēde:⁊ sic
ambitiosus ⁊ repellēdus est ħ solo.vij.
q.i.in scriptis.i.q.vi.sicut.de elect.c.cū
post.⁊ de epi.⁊ cleri.l.si queꝙ.cuius te-
xtū video ex.de elec.cupiētes.i.rn̄.l gl.
subaudi.ꝯcor.C.de re mili.l.ꝯ rēpubli-
cā.li.xij.⁊ vide de elec.officij.l fine p̄me
6 gl.†Itē si p̄dicta electio teneret seq pos
set absurditas ⁊ pplexitas:q̄rū q̄libet p
se ⁊ multo fortius ambo vitanda sunt.

extra de purga.c.cum iter.in clemē.de re iud.c.pastoralis.i fi.iniquitas q: dat materia ambitioni ꝛ simonie:q: facile soci⁹ poterit corrūpere sociū: q: facili⁹ corrumpitur vnus ꝙ plures vt scripsit de cleri.peregri.c.j.scda glo.nec aper:ē da est via talibus.de iureiur.si vero.de diuor.quāto.in fi.in clemē.de elect.c.fi. Absurditas autem sequi posset in hoc: q: eadē rōne ex tribus vnus solus eliget sociū ꝛ valebit quasi facta a maiori parte qđ videtur absurdū ꝛ est bon⁹ modus arguēdi de elec.in genesi.ꝛ.c.cū inter.Et refert Abbas de dño Jac.narbon.sic electo ab vno ex trib⁹ de quorū numero ipse erat ꝛ optimū qđ satis erat duorū.pplexitas aūt insurgere posset:q: se inuicē eligere possent ꝛ tales pplexitates vitāde sunt.de testi.co.c.literas.in pn.ꝛ circa fi.ꝛ de appel.interposita.i fi.

7 †Cōcludam⁹ ergo q: iste nō possit vices duoꝝ gerere.s.eligētis ꝛ electi.de pac.l.si plures.sꝫ ambos oportebit eligere sicut de duob⁹ opponentib⁹ d:qñ nō sūt plures qđ ambos opꝫ ire ad cuᷓtiā de elec.cupientes.§.si vo.Et facit qđ no.in clemē.de app.c.j.i gl.qñ sūt.Itē in ducit.opi.Ber.ꝛ seqciū not.in dicta decretali:cū in iure.de elec.in.j.gl.tenētiū

8 †q: cōpromissarij nisi habeāt ipāle mādatū nō possūt eligere de seipsis.ꝛ q ad casum eligētiū iure ,ppriō vide qđ scripsit de insti.c.fi.sup vlti.gl.Itē opi.Gui. de mādegotto in cōpromisso quē ponit in ope suo.c.cū ergo.soluēdo dicit in eligentib⁹ iure ,ppriō electionē valere factam per vnum de reliquo.solet tamen ad omnem dubitationem tollendā fieri cōpromissuꝫ per ambos in tertium qui postea eligit illū:vt scripsit in.d.c.fi.de insti.ad id qđ dicit q: elect⁹ dꝫ habere maiorē partē rñdetur q: hꝫ totū ꝛ si di-

9 cat †q: vox electi nō ɔputet in parte:,p bo tñ qđ cōputat in toto.nā.c.quā sit. xviij.q.ij.dicit q: de cōgregatione fiat cōcor.abbatis electio: ergo elect⁹ computat in electione cōcordi.alī's esset ibi cōtradictoriū.ꝛ eodē modo inducit.l.xiij.distin.quanto.de elect.cum post petitam.de tempo.ord.dilectus.de etate et quali.intellexim⁹.post princip.ꝛ q pa

tet electionem factam de collegio eligētium dici vnanimem et concordē.Item probatur in electione compromissariorum scꝫ q: compromissum dicitur concors et vnanime licet sit factum in vnū vel plures de collegio eligentium.hoc patet de electio.cum dilecti.in prin.eodem titu.in causis.in prin.ꝛ versi.quia vero.de renun.post trāslationem. facit quod post Hostiē.scripsit de elec.c.licet. Quando autē p compromissum eligūt illi dno maius est dubium ,pter varietatem opinionum: circa decretalem cū in iure.sed ibi recurratur. duas tamen non omittam que respiciunt casum nostrum opinio glos.et. sequacium hꝫ qđ compromissarij dati simpliciter de se nō possint eligere.opi.Joan. et sequacium habet contrarium.Et hos sequor si prima opi.esset vera questio de duobus compromissarijs datis simpliciter non esset dubia:sed quia hoc non sequimur alios casus non dubios excludam⁹ plenum est quod si vterq: insolidum data esset expresse potestas quod ipsi duo et ipsorum quilibet possent eligere:et sic questio dubia non esset. Idem si non esset data expresse sed tacite: vt quia dictum est quod de se possint eligere. Et hic optime ,pcedit opinio Compo. quam scripsi in decretali cum in iure. vnde vide in gloss.opponitur et super prima gloss.Iteꝫ non est dubia quando fuit expresse denegatum ne de se eligerent.s.de testa.cap.ij.libro.vj. de relig. do c.vno.§.personis.de excess.prela. c. j.et de fideius.c.q: quibusdam.de priuil. q: nullus.Idem secundum Inno.Compost.et.G.de mandegot.ideꝫ si dictū est in compromisso quod omnes sint concordes:quia tūc videtur tacite denegatū ne de se eligant quod non placet.ꝛ vide in glo.,pxime allega.versi.quid ergo ꝛ faciat que dixi in ,pncip.solutionis.sit ergo q̄stio dubia cū simpliciter cōpromissuꝫ est.ꝛ hoc etiā tenuit Hostien.et hoc placet quod vnus possit alterū eligere ex personis cōpromittentium poterit eo eligere per predicta sit responsum ad iura contraria allegata primo ꝛ secūdo ꝛc.Ad id quod quarto inducebatur

batur vide quod scripsi in dicta decre. cum in iure. In glo. opponitur ad quintum inquantum primo timeretur corruptio. rnde p. l. ad eos. ff. cõmo. qua enim custodia prouidere possemus ne iniuria fieret: ita dico de corruptione: nam licet vnus facilius q̃ plures corrumpi possit: tamẽ et plures corrumpi possent. Ad secundum respondeo quod illud in discordi electione; sed nos loquimur de concordi. vt dixi in prin. solutionis. Ad tertium dico idem euenire posse etiam in forma scrutinij: vt no. de electione. c. ecclesia. ij. in fi. vlt. glo. remedietur ergo vt ibi ad finem vltime glo. respondet p argumenta de causa quam Jo. and.

In obscuris. Ibi q. l. si nõ appareat qđ sit verisimilius. Dy. et vide extra eodem. ca. in obscuris. libro. vj. et põt hic poni exemplũ per. l. ff. de solu. cuz ex pluribus. et de verb. oblig. l. eũ qui. in prin.

Si quis obligatione. Ibi cepisse eatenus quaten⁹ liberat⁹ est. Dy. in glo. ibi sed p tempora. et ideo potest hic dici contrarium tamẽ videtur accepisse id in quo liberatur: vt. ff. de cõdictio. causa data. l. si mulier. et hoc ibi fit causa donationis: sec⁹ si causa transactionis. Jaco.

Nihil sustinet. Ibi. i. quo sola bonefidei iudicia contrahunt. Dy. In glo. ibi. l. si cum exceptiõe. §. eum. et contractus remanet firmus licet repellatur per except. que est ratio. respondeo et c. tamen ista ratio non est bona. vnde dic q in dolo vr consentire sub quadam tacita conditione si dolus aduersarij non interuenit ergo deficiẽte conditione consensisse nõ videtur sed in metu non inest aliqua conditio. Dy.

Non capitur. Uide plene C. de in integ. resti. l. non videtur circumspectus. Alberi. super. ff. nouo.

Nõ vident. In glo. in fin. et dic vt ibi: q error circa vnũ et volũtas circa aliud. Dy.

Pretor. In gloss. prima in fine. q heres prestat omnibus legata bonorum possessor. nõ vt ibi patet. Dyn.

Creditor. Sufficit glos.

Non vt ex pluribus causis. Etiam diuersis temporibus intrãtib⁹ Dy. Et quod sequitur ita ex pluribus causis expone. s. successoris siue simul non concurrentibus in idem tempus traditionis. Dyn. In glo. ibi pro aliqua re subaudi non expressa causa in princ. sed in processu. nam personalis et realis differtur solum in expressione cause que fit in processu: vt nota. et dixi. ff. de except. rei iudi. l. si mater. §. eandem. et. l. et an eadem. §. actiones. Dyn. Ibi si egi personali expressa causa in processu sed non in initio. Dy. In fine. vel dic et melius vt plene not. et dixi in dicto. §. ex plurimis. alias ex pluribus. Et hic loquitur de causis remotis tantum et in illis est differre cãm propriam assignare. Dy.

Aliud ẽ vẽdere. Potest poni exemplum per. l. ff. de lega. ij. l. cũ pater. §. libertis. et de manu. vindic. l. si pater. Jaco.

1 Uniuersitatis actus siue in cõtractibus siue in delictis hic discutiuntur.
2 Facere omnes videntur in delictis id quod maior pars facit.
3 Uniuersitas an possit capitaliter puniri ex delicto.
4 Uniuersitas qualiter citetur et in contumacia constituatur.
5 Statutum ecclesie dictans absentes nihil percipere an preiudicet absentibus in scholis.
6 Priuari iure suo nemo dz sine ei⁹ facto.
7 Cõsensus omniũ reqritur in his q̃ absq necessitate fiunt per capitulum.

1 **Refertur.** Notabilis est iste ✝§.ad oes ✝ actus 5 vniuersitatis siue ↄtrahendo siue delinquẽdo siue legẽ ↄdẽdo vel similia. Et facit extra de his que fiũt a maio.par.capi.p totũ:ꝛ ibi p Gof.ꝛ Hosti.in summa ꝛ spe. Dñs aũt Ric.dicebat ꝙ i delictis
2 illud ✝ qꝺ maioꝛ pars facit nõ videnẽ oẽs facere per.l.j.circa p̄in.ff.de ma.ↄue. Et de ista materia delicti vniuersitatis vide plene p Inno.extra de sent.
3 excõ.c.grauem.✝ Sed nunquid vniuersitas ex delicto posset puniri capitaliter.dic ꝙ nõ vt no.plene extra de simo.c.dilect⁹.in gl.ꝛ p Inn.ꝛ.xij.q.ij.eps ꝗ mãcipiũ.ꝛ vide p Gãdinum titulo de homici.ver.item pone qõnem sepe contingentẽ cõe seu vniuersitas.de hoc notaui.C.de accuf.l.ea qdẽ.et vñ vi.l.si qs in tãtã.ver.itẽ q̃rit quid de collegio ecclesiastico.vbi ꝺ hoc bñ notaui. Ad hoc 6 etiam faciunt notata.ff.quod met⁹ causa.l.metum.§ animaduertendum.ꝛ de dolo.l.sed ex dolo.§.an municipes.ꝛ qꝺ cuiusꝗ vniuer.l.sicut municipiũ.extra de sen.excom.c.romana.§.in vniuersitate.lib.vj. Et ꝙ singuli de vniuersitate puniãtur ex delicto vniuersitatis ẽ arg.ff.de fur.l.vulgare.§.idẽ vlpianus.in fi.
4 ꝛ.§.si duo.✝ Et qualiter vniuersitas citetur vel constituat in cõtumacia vide.J.eo.l.nõ potest dolo carere. An aũt quãdo vniuersitas deliquit teneantur absentes vel qui in consilio cõtradixerũt plene dixi.C.ne filius p patre.super ru 7 brica.in glo.in fi.de hoc dic vt ibi dixi ꝛ plenius eo.titu.l.sinautem plures.quia ibi loquitur de re cõmuni pluribus vt singulis:ꝛ ideo requiritur omnium consensus.hic de communi pluribus vt vniuersis:ꝛ ideo valet qꝺ fit per maiorem partem:ꝛ ita soluitur ꝛ not.per Dy.extra.eo.c.qꝺ omnes tangit.ꝛ vide ibi notata per alios.ꝛ qꝺ not.extra de consti.c.cũ accessissent. Et vide ad hanc materiam qꝺ not.per Compost.extra de cõstitu.cum omnes.in vltima col.Jo.and.in dicto.c.quod omnes tangit.in nouella adducit talẽ questionẽ Bartho.d.xix.xxv.q. Cõsuetudo erat i quadã ecclesia ꝙ absentes tãtũ ꝑciperent ꝗtũ p̄sentes

eps loci cũ canonicis statuit ꝙ nihil haberẽt.✝ Queritur an pꝛeiudicetur aliis etiam in scholis absentibus qꝺ pꝛeiudicetur.facit quia constitutio fuit honesta vt non seruientes nihil percipiant.xij.q.ij.charitatem.de ap.peruenit.ij.ꝛ de cle.non residẽ.c.ij. Item valet statutum factum a maioꝛi parte capituli.de his que fiunt a maio.parte cap.c.j.et ꝗ vult emolumẽtum sentire dꝫ onus.ff.e.l.scd̃m naturã.ꝛ cõis vtilitas p̄ferenda est pꝛiuate.de postu.p̄la.c.iij.cũ concoꝛ. Item sufficit in statuendo duas partes fuisse p̄sentes.ff.de decre.ab.oꝛd.fa.l.iij.ꝛ qꝺ cuiusꝗ vniuer.l.plane.nec absentes extra ꝑuicia fuere vocãdi ad statutum faciendum.de elec.coꝛam. In contrarium quia de alieno statuere non potuerunt de cõsti.q̃ in ecclesiaꝝ.ꝛ res inter alios acta ꝛc.C.res inter alios acta; per totũ✝nec iure suo sine ipsoꝝ facto pꝛiuari debuere.lvj.dis.satis peruersũ;ꝛ facit de cleri.nõ resi.ad audientiam.ꝛ in re cõi melioꝛ est conditio pꝛohibẽtis extra eo.in re cõi.li.vj. Itẽ in scholis bñficiũ habere debẽt de magistris.c super specula.ꝛ.C.de eroga.mili.ãnone.l.his scholaris.ꝛ extra de pꝛiuile.c.ij.lib.vj. Et ad hãc partẽ facit dictũ.c.qꝺ oẽs tãgit.ꝛ videt casus extra de consti.cũ oẽs. soluẽdo dixit idẽ Barth.cũ aliꝗ fiunt a capitulo de necessitate vt electiões aliẽ natiões ꝛ institutiões tũc valet qꝺ fit a maioꝛi parte.ff.de elec.lꝫ.nisi aliqs contẽnat eo.ti.c.qꝺ sicut.✝ In his aũt que fiũt nõ necessitatis reqrit cõsensus oim. vt in palleg.c.cũ oẽs.ꝛ.ff.de serui.rusti.pdi.l.p fundũ.vnde hic nõ p̄iudicat absentibus scꝺꝫ cauf. Et dicit Bar.Car. pleni⁹ no.p Bar.in dicta decre.cũ oẽs. ꝗ tñ ad casuꝫ qõnis reducta nõ placẽt. Graue em̃ vr̃ hoc dictũ ꝛ ꝯ vtilitatẽ ecclesiarũ ꝛ huius solutionis ꝯriũ sumitur ex his que scripsi post Inno.Host.ꝛ Cõpo.in palle.decre.cũ oẽs.super pꝛima glo.facit de cleri.nõ resi.c.vno.li.vj. pcederet aũt solutio si ↄstitutio sp̃alis fuisset ↄtra tũc absentes nolatos vel nõ sed rõ inducta non sonat quod sic intellexerint credo igitur ꝙ dũmodo cõstitutio licet ipos statuẽtes ꝺ se abstẽtauerũt

valeant quasi istud sit de necessario expediēdis vł saltē vtiliter: vt optime pbatur de rescrip.c.vlti.li.vj.ꝛ p:eiudicabit absentib⁹ vel nō ꝑuilegiatis qđ dico p tanto q: tale posset esse priuilegiū q: licet in se valet cōstitutio.ca tñ nō obstāte perciperet p:iuilegiat⁹ p:ebēdā qua te ē modo p:iuilegiū hui⁹ studij Bono. ad 3:ia rñdetur ꝙ non constituunt de alieno q: non respicit ꝑterita nec est hic cōmunio singulariuꝫ. Et ꝑ hoc rñdetur ad alia argumēta nec pōt allegari iniuria nisi sublata onerosa cōsuetudine res redit ad suam naturā.xxxv.di.ab exordio.ꝛ qđ ibi no.ad decre.cū oēs.dic ꝙ ibi ꝯstitutio nō fuit cōis nec interuenit cōsensus epi. ꝓcederet aūt fortius hec sol.qñ ꝑter ꝯsuetudinē illā eccłie ministroꝝ pateret defectū.s̄.de cle.nō resi.c.pen.ꝛ facit qđ ibi scripsi super ꝟsi.deseruiri.nā si eo casu eps sol⁹ pōt subtrahere fructus: multo fortius potest eps cum capitulo. Jo.and.

4 Argumentū an valeat de similib⁹ ad similia ꝛ an similium sit idem iudicium.
5 Procedēdum an sit in statutis de similibus ad similia.
6 Jura cōia extēdunt de silib⁹ ad similia.
7 Ordo sacer an dirimat spōsalia d̄ p̄senti.
8 Parochiani an possint prescribere ius p:esentādi rectorem sue ecclesie.
9 Patriā suā diligere vnicuiqꝫ ē naturale
10 Potēs totum potest ꝛ ei⁹ partē ꝛ cui lꝫ qđ plus est licet qđ minus est.
11 Eps nō pōt libere quē vult istituere in ecclesijs collegiatis.
12 Qualia aliquib⁹ ꝑ p:iuilegiū cōcedūtur talia ꝑ alios ꝑscribūtur.
13 Parochiani an possint prescribere ius presentandi rectorem ecclesie.
14 Monach⁹ doctor an possit de lnia sui abbatis postulare in vtroqꝫ foro vt ex suo lucro satisfaciat creditorib⁹ monasterij.

Absurdum. In glo.fi.etiam ex sua persona: vt.s̄.eo.l.nemo plus iuris. Dy.

☞ Argumentū de contractibus ad vltimas voluntates qñ ꝓcedat.

In iure ciuili. Uide ꝑ declaratiōe huius regule qđ not.ꝛ dixi 1
s̄.e.l.l oībus causis ꝑ facto accipitur.ꝛ qđ not.extra cod.c.imputari.ꝛ.c.cū stat.ꝛ qđ no.ꝛ dixi.C.de insti.ꝛ substi.l.j.ꝛ in rubrica de condi.ꝛ demō.eo.tit.l.in testō.ꝛ not.etiā de cōdi.inser.l.vlt.ibi quibus arguit † de vltimis volūtatibus ad ꝯctus qđ ar.qñ ꝓcedat dixi.C.de latina liber.tol.l.vnica.ꝛ de ver.sig.l.cū quidā.in fi. In gl.ibi de sentētijs que pro eo quod interest.l.j.imo dic verius vt ibi not.ꝛ dixi.s̄.de fur.l.si quis vxori.§.penulti.ꝛ.l.furti actione.in principio.

☞ Indultū cōtra ius est restringendū ꝛ preter ius est ampliandum. 2

Inductū ꝯ ius ꝑꝑ necessitatē qñ est eadem rō in alio casu pōt extendi.

Statutum cōtra ius cōmune an possit extēdi ad aliū casum ex idētitate seu maioritate rationis.

Quod propter necessitatē. Cōcor.de legib⁹ l.qđ rō ꝯ rōnē. Et ꝑt poni exemplū.C.de patrib⁹ q̄ filios distraxerūt. Jac. Et ex hac sumptū fuit ex̄ de reg.iur.c.q̄ ex iure cōi exorbitāt.ꝛ vide ibi not.per Dy. Car. Jo.an.ad hoc etiā regule materiā facit ex̄ eo.c.qđ alicui gratiose.ꝛ qđ ibi no.ꝑ Dy.ꝛ alios † indultū em̄ ꝯ ius est restringenduꝫ preter ius est ampliādum.vt not.ꝑ archid.xxviij.q.j.oēs deinceps.ꝛ miracula diuina nō sunt trahēda ad cōsequētiā.lxj.dist.statuimus.§.his authoritatib⁹.ꝛ.iiij.q.iij.c.vlti.et alibi dicit̄ qđ dispēsatione introductū est ad cōsequētiā trahēdū nō est.lvj.di.apostolica authoritate.§.h aūt.ꝛ.c.seq. Est ēt aduertēdū qđ.d.Ja.de are.ꝛ Ric.in.d.l.qđ non ꝯ rōnē.de reg.iur.qđ ea q̄ dicunt̄.C.de furt.l.si quis ꝑsuaserit.in seruo locū habent in filio cum eadem maior rō sit in filio.ꝛ ideo ipsi dicūt ꝙ etiā illud † quod inductū est ꝓpter necessitatē seu ꝯ rōnē ꝓducit̄ ad ꝯsequentiā qñ est eadē ratio vł maior in alio casu.vt.s̄.de opc.no.nun.l.de pupillo.§.si quis riuos.ver.ꝑterea.s̄.de ser.l.j.ꝟsi.sane,ꝛ hic no,in gl.q̄ notabilis ē ꝛ sepe ad

hoc allegat:nec dr hoc casu lex extēdi
cū sit eadē vel maior ratio:vt no.p Bar.
et de elec.cupiētes.in gl.sz posito signa
ta sup vbo causis elec. Et pdicta faciūt
3 ad id qd sepe qrit vtrū statutū † pducatur ad ꝯsequētias vbi est eadē ro vel
maior etiā si statutū sit ꝯ ius publicū.
d.Jac.z Ric.tenebāt q sic p iura pdicta
z dicebant fuisse Padue terminatū in
tali qōne:statuto ciuitatis cauebatur
q marit' sol.ma.lucrabat quartā dotis
dubitabat an maritus legata sibi relicta per vxorē deberet cōputare in ipsaz
quartam. Et dictum fuit q sic sicut et
vxor imputat sibi in illa quarta que sibi debetur per aut.preterea.in fi.C.vnde vir z vxor.vbi de hoc dixi licet sit in
ductū contra rationē:qr eadē ratio est
in vtro q.Et p hoc qd de similibus ad
similia sit arguendū bene facit.ff.de legibus.l.non possunt.xxxvij.di.relatū.z
4 ibi in glo.z per archid.† de similib' eni
idem est iudiciū.extra de rescrip.inter
ceteras.in fi.de trāsla.episcopi.c.ij.§.sicut.ergo z de parochijs.c.super eo.de
baptis.z eius effectu.c.maiores.§.verū quidam.sententia eni legis ad similia extenditur.nam verba actionis in
factum de pauperie loquuntur solū de
quadrupede z tamen trahuntur ad bipedem:quia eadē est ratio.vt.ff.si quadru.pau.fe.dic.l.penul.arguendum est
ergo a simili vbi est eadē ratio vel maior in casu in.l.non expresso.Et de hoc
etiam dixi.C.de interdi.matri.inter tutorem z pupillam.l.fi.sic ergo z in statutis procedi potest de similibus ad
5 similia.licet quidam dicant † qd non cū
statuta sint stricti iuris z nō recipiant
interptationē:vt.ff.de vbo.obli.l.qcqd
astringende.qd tn non est verū:vt dixi
ff.de vbo.signi.l.j.domin' Gui.de suz.
distinguebat aut statutū est cōtra ius
z nō est procedēdū de similib' ad similia p dictā.l.quod not.contra rationē.
aut non est directo contra ius.et tunc
sic vt dicta.l.non possunt.z.l.de quib'.
z ita tenet ipse dominus Guido in suis
questionibus statutorum tertio folio.
v.sed pone questionem de facto est aliquod statutum in quo aliquid continetur volo procedere de similibus ad similia. Dominus aūt Jaco.butri.C.de
legibus.l.non dubium.in fi.tenebat qd
statutum potest extēdi de similibus ad
similia quo ad declarationē:sed quo ad
extēsionem non.statutum enim recipit
interpretationē declaratiuam vel extensiuā.vt.ff.de mune.z ho.l.vt gradatim.§.z si.l.ad municip.l.constitutus.z
6 C.de noxa.l.ij.† Jura autem communia de similibus ad similia porrigunt
a lege vel ab homine authoritate l.vt
d.l.non possunt. Jaco . butrig. de hoc
etiaz no.C.q̄ sit lon.con.super rubrica.
§.nūc formemus.ver.an autem idē sit
in statuto.Et de hoc in gandino de rebus vetitis.ver.sed qro quare nō est procedēdum.sed nunquid in maleficijs est
procedendum.de similibus dic vt plene notaui.C.de epis.z cle.l.si quis non
dicam rapere in lectura circa finem.an
autē cōstitutio pape producatur ad casus vbi est eadem ratio:vide per Joan.
and.de tēpo.or.c.vlti.lib.vj.Joan.and.
in.d.c.que de iure cōmuni exorbitatur
in nouella lib.vj.inducit.ipsuz.c.z hāc
7 l.ad talem questionem:† nunquid sacer ordo dirimat sponsalia de presenti
sicut facit professio:quia hoc exorbitāt
a iure cōmuni.De hoc satis no.per eū
extra de voto.c.vno lib.vj.z dicit determinatā p extrauagātē Jo.q̄ incipit.antiq̄ cōcertationi.z ideo trāsit ad aliā disputatam per fratrē Jaco.an possit eps
dispēsare cū monacho trāslato ad ecclesiam parochialē quod habere possit cū
illa beneficiū nō curatū.post multa allegata p z ꝯ tenuit ipse frater Ja.q nō
principalr inducēs.xvj.q.j.c.j.C.de monachis.z.c.de psentiū.z no.c.q.monach'.j.z ex de sta.monacho.qd dei timorē.z.c.cū ad monasteriū.Ad ꝯria rndet
non sequitur hic pōt eps:ergo id pōt cū
monacho.Ad alia etiam in questione
contraria respondet:causa breuitatis
omitto:sed recurratur ad ipsuz ad materiam etiam huius.l.potest adduci.c.
q alicui gratiose cōceditur.cod.titu.li.
vj.cum ibi not.per Dyn.Card.z Joan.
andre.per quod.c.ipse dicit in nouella
8 fundari op.† que hz parochianos nō

posse prescribere presentationem recto
ris sue parochialis ecclesie cum illud
sit solis patronis gratiose concessum.⁊
ideo per nullos alios laicos vsurpan-
dum. ¶ Circa quā qōnem inducit pri-
mo id quod scripsit in decre. q̄relam. de
elec. sup verbo populus. p hanc lrām
tenebat dn̄s meus Marsilius q̄ paro-
chiani vel ppl's possidere ⁊ prescribere
possint ius presentādi in sua parochia-
li ecclesia. facit. xvj. q. j. sic vine. ⁊ c. si q̄s
monachus. in fi. ⁊ q̄d ibi not. Hug. ⁊ q̄d
no. lxiii. di. in summa. ⁊ c. reatina. et q̄d
notat Inno. de elect. quisq̄s super ver-
bo abusum. ⁊ per Cōpost. de rescrip. c.
capitulum. vbi dixi post glo. in ver. que-
ri potest. vbi in hoc patronos ⁊ paro-
chiales equiparat p eūdem moder. in-
ducit questio Joā. de deo. xxx. q̄ fundat
super presentatiōe populi. ad idem eo.
ti. de elec. gn̄ali. dn̄s Jo. de mōtemerlo
disputādo terminauit hic 3rm̄ rn̄dens
ad hāc decretalē q̄ hic populus possi-
debat patronatum nō actum presentan
di tantū pbās hoc per ver. salua que-
stione q̄ sequitur. ⁊ hoc etiam tenet Ar
chi. qui de hoc plenissime not. lvj. dis.
hortamur. ⁊ concor. quod no. j. c. sacro-
san. ⁊ vide q̄d dicā. j. de except. cum ve-
nerabilis. In glo. not. q̄ primā sequor.
q̄ hic non prosequor. ⁊ quia vt dicit O.
9 super Hieremiam naturale est vt quis
genitale diligat solum ⁊ nihil hz dulci⁹
patria. huius patrie cōsuetudinē ⁊ mei
magistri opinionē defendam iuriscon-
sultum cassium imitando de quo. ff. de
arbi. dicere autem. §. j. propter que duo
et tertium quod dicam in fi. excusetur
nostra solutio quā submittam. Est aūt
pscieudū q̄d tpe Nico. quarti q̄stio fuit
in ciuitate q̄ presentatus a populo san
cte Cecilie de Florentia cum diocesa-
nus ipsam presentationez noluisset ad-
mittere appellauit ad papam ⁊ fuit sen
tentia lata pro ipso quam papa confir-
mauit inserto tenore sententie ⁊ confir
mationis executores dedit quas lite-
ras penes me habeo insinuatas: qua-
rū verba resp icientia ppositum sunt hec
Nicolaus ⁊c. dilecto filio. O. presbyte-
ro ⁊ rectori eccles. sancte Cecilie Flo
rentie salutem ea que iudicio ⁊c. sane
petitio tua nobis exhibita continebat
quod cum ita ad ecclesiā sancte Cecilie
de Florentia tūc vacantem per mortē
⁊c. parochiani ipsius ecclesie ad quos
de antiqua ⁊ approbata ⁊ hactenus pa
cifice obseruata consuetudine presen-
tatio ad eandem ecclesiā cū vacare cō-
tingit ptinet vene. fratri nostro epō Flo
rētino fuisses canonice p̄sentatus. Idē
epūs te admittere ad dictā ecclesiā ptra
iustitiā recusauit propter q̄d tu ad se.
apo. appellasti narrat demū quomodo
duo auditores successiue dati fuerunt
⁊ q̄d scd̄s p ipso tulit sniam quā cōfir-
mat ipsius inspecto tenore: ⁊ fuit hoc
apud vrbē pontificatus sui anno tertio
⁊ ad executores facta eadē narratione:
cōcludit q̄ pfatā sententiā auctorita-
te apostolica exequantur inducentes
⁊c. ⁊ licet hoc solū sufficeret ad robur
opinionis illius: vt extra de re iudic. in
causis. ipsam tn̄ adiuuat. Et primo si col
latur respōsio q̄ fit ad decretalem q̄relā
ibi est casus. ⁊ ppter rōnē illā volui vi-
dere antiquā que tn̄ nō auuenit intelle-
ctū. dico aūt q̄ nulla necessitas cogit v-
ba illa illius decretalis sonare q̄d dicūt
cū litera nō dicat populum prescripsisse
se sed solū possedisse actū psentandi ec-
clesia sancte Agathe que se dicebat esse
patronā si ita erat eximere poterat ex
iure patronatus actū illum psentandi a
possessore. ⁊ tūc esset questio super iure
patronat⁹ ex quo iure ageret. ⁊ q̄d for-
sitan p populū negaretur. ¶ Cū ergo
populus hic non fuerit in causa licet
obtinuerit ppter sue possessiōis cōmo-
de presentatus ab illo ad cautelā vel
consuetudinē succūbentiū papa protes-
status est q̄d de suo iure patronat⁹ age
re possit contra populū. Et sic habem⁹
de questione tamen item sententiam
certam hoc etiam fortificat equitas. nā
⁊ si dicat cōtrariā opinionē in laicis nō
parochianis procedere cesset causa in
parochianis. ⁊ hoc triplici respectu. pri
mo q̄ participāt ex iure parochiali p̄-
sentationi rectoris possunt ergo parti-
cipare creationi. facit de offic. archi.
ad hoc in fin. in authen. de defen. ciui.

¶ nō habente.⁊ ꝑ cōuersum regula pre-
terea.§.e.l.nihil ad primā.de simo.sup.
de offi.delega.venerabili.in fi.iii.glo.de
reb.ec.non alie.si quis.in gloss.⁊ in de-
cretali vt circa post pnci.de elec.lib.vi.
Scđo quia ipsis incumbit ab illo audi
re diuina ⁊ pcipere sacramenta ꝓpter
quod equū est qđ illo ꝓposito cōgruat
de postu.pla.cap.i.ad fi.⁊ experiētia do
cet ꝙ efficacius laborāt ad habendum
idoneū ꝙ̄ illi patroni qui parochiani
nō sunt. Tertio quia participant dota-
tioni.nā sicut rector alimētatur ex da-
tis ꝑ patronū sic etiā obuentionibus
quas a parochianis pcipit ⁊ in quibus
consistant.vide qđ dixi de parochijs su
ꝑ rubrica:quarū consideratio habetur
⁊ interdū in fundatione ⁊ dotatione.de
ecc.edi.ad audientiā.⁊ dixi de cōsecra.
ec.quod sicut sup prima gloss.⁊ constat
certas ecclesias omni alia dote carere
quid miri.ergo si ad pńtationis actū
possidendū ⁊ pscribendum habiles esse
dicant absq̄ eo qđ vetera iura hoc per-
mittebāt eisdē etiā in ecclesijs collegia
tis.xxx.di.petrus.xcv.dist.de petro.v.
di.sadū.lxiij.dist.plebeios distēsis.⁊.c.
reatina.Itē conclusionē que distingnit
pńtationē a petitiōe dicēdo ꝙ simplex
petitio possit cōpetere populo de sta.
mona.qđ dei timorem fateor cū nō pos
sedit pńtationis actū secus in possidē
re:alᵣs cū petitionē illā sine vlla posses-
sione vna vetula de parochianis face-
re posset absurdum esset nō plus dare
pscribenti ꝙ̄ illi ⁊ non plus toti paro-
chie ꝙ̄ vni parochiano. ¶ Item aduer
tendū quod hi qui tenent opinio.cōtra
riā concedunt qđ parochiani bene pos
sunt prescribere patronatum:⁊ tūc li-
10 cebit eis presentare:† ⁊ sic etiā vitiāt re
gulas q̄ pōt toti partē.de offi.dele.pasto
ralis.§.i.⁊ cui lz plꝰ ⁊ minꝰ:vt extra.c.
cui lz.cōcedūt eis ꝙ honore ꝓcessionis
⁊ ius alimētorū in casu inopie vna cū
actu pńtatiōis pscribere possunt:sed
actū solū nō cū tñ ex his tribꝰ ꝯiunctis
potissime ex scđo plꝰ grauet ecclia.ex
hoc patet qđ illi rigori multum resistit
eqtas ⁊ si opponat hoc qñq̄ cōtingere:
vt in exēplis q̄ posui de transla.c.fi.fu-
per gl.sed nōne respōdet per id qđ no.
de verb.sig.ꝓpterea.in fi.vlti.glo.sicut
ergo nō canonici pscribūt actū electio-
nis plati sine pscriptione canonicatus
de elect.cumana.de cau.posses.cum ec-
clesia.sic ⁊ parochiani sine pscriptione
patronatus prescribant ius presentādi
quasi ad id habiles per rationes proxi
me dictas:sic sine prescriptione episco-
patus nō episcopus prescribit aliqua
que de iure ad solos episcopos perti-
nēt de pscriptione.auditis.⁊.c.cū olim.
restat tollere tria super quibus Archi.
fundat opinionem contrariā quā tan-
ta operositate visus est ꝑsuadere quāta
falsitas indiget vt vera videatur: vt in
hiero.ad marcellū.xi.Primum est quia
dicit liberā institutionē sacerdotū de
iure ad epm ꝑtinere.allegat.x.q.v.c.i.⁊
ij.xvi.q.vij.c.nullus omnino.de offic.
Archi.cū satis.de capel.mo.c.i.vbi dicit
expressum.de heret.cū ex iniuncto.in
fi.de testa.ex xenodochijs huic resisto.⁊
dico nullū de predictis capitulis proba
re ad id ad quod inducuntur.Primum
dicit quod patronꝰ nō eximit ecclesiā a
lege diocesani ⁊ qđ non eximit dot.a po
testate episcopi.Secūdū ⁊ tertiū dicūt
qđ epoꝝ nō inferiorū est cōmittere cu-
ram animarū coniuncto sexto quo di-
citur ꝙ episcoporū est instituere ⁊ de-
stituere.hec duo confiteor qđ curā ani
marum cōmittunt ⁊ instituunt presen-
tes a patronis.de insti.c.i.li.vi.sz nullo
illorū iuriū probat† qđ liberā habeant 11
institutionē vt libere quē volunt insti-
tuāt:alᵣs sequeretur cū illa.c.nō distin-
guant quod etiā in collegiatis ecclesijs
libere institueret episcopus quem vel-
let cōtra decretalē primā de elec.⁊ e.tit.
c.postꝙ̄.lz fatear qđ in primitiua eccle
sia epi ad regenda loca transmissi oia
ꝓuidebāt:⁊ sic intelligit qđ no.de elec.
quāꝙ̄.lib.vi.ante mediū magne glo.vt
sup ea.scripsit.Itē si decre.cū ex iniun-
cto.intelligeretur de libera institutiōe:
ergo ⁊ libere destitueret qđ est falsum.
xvi.q.vij.inuentū.cū cōcor.vltimo ve-
ro.c.dicit episcopos debere esse sollici-
tos.vt in hospitalibꝰ seruet hospitali-
tas.Redeo ad.c.i.de capel.mo.vbi dicit

tur expressum: certe non sic asseruisset
si ponderasset ibi textũ per consilium
monachorum ꝛ decretalez vnicam. eo.
titu. lib. vj. per quam patet intellectus
illius sup quo fundat op. illam est ex. c.
nouerit. x. q. v. per qd dicit Archi. indu-
cens glo. c. pie mentis. xvj. q. v. patronꝰ.
scdm antiqua tẽpora nil iuris in ipsis
ecclesijs habuisse: sed ipse ecclesie ad
ordinationem episcopi pertinebant qd
fuit postea mutatum ꝛ gratiose conces-
sum quod habeant presentationem re-
ctorum. xvj. q. v. decernimus. hoc est pa-
tenter falsum quod patet ex eo quod il-
la duo. c. nouerit. ꝛ decernimꝰ simul ma-
narunt in quarto concilio tolletano. vt
ex ipsorum subscriptionibꝰ. patet p. q.
c. decernimus. Ibi offerant episcopo or-
dinãdos ostẽdit qualiter intelligit lite-
ra illa ad ordinationẽ episcopi quam
ponit. c. nouerint. quare. s. ordinabit a
patrono oblatum. i. presentatum. fateor
ergo qd nec olim nec hodie habuit pa-
tronus dominium ecclesie vel sue do-
tis: vt in. c. nouerint. presentationẽ vero
ꝛ alia iura tunc habuit sicut nunc: vt in
c. decernimus. ꝛ si qua capitula dicant
quod nõ hꝫ nisi processionem patris il-
la ꝓcessio hr̃ pro patronatu: vt no. in. c.
pie mentis. Tertiũ super quo fundatur
illa opinio quod est quod laici patro- 13
ni de gratia sustinentur in hoc iure. vj.
q. v. c. j. de iure patro. quoniã est etiam
annexã spiritualitati. aliꝰ ergo laicꝰ nõ
patronꝰ illiꝰ iuris nõ est capax ꝛ exal-
tat vocem in hoc per. c. sane. de priuil. ꝛ
ad hoc concor. hec regula de hoc satis
miror. sicut enĩ hec ꝓpositio non cõclu-
dit rem alienam vsurpare non possum
ergo nec prescribere. ita nec sequitur si
quid p priuilegium quod est alicui con-
cessum p alium vsurpari non potest er-
go nec p̃scribi cum certum sit quod cõ-
tra priuilegium p̃scribitur. de priuile-
gijs. accedẽtibꝰ. ꝛ. c. si de terra. ꝛ faciliꝰ
q̃ ꝯ ius cõe vt not. de p̃scrip. c. j. lib. vj.
circa finẽ magne gl. ꝛ dixi de offi. ordi.
12 conq̃rẽte. in gl. p hoc circa mediũ. † Itẽ
cõstat ꝙ qualia certis p priuilegiũ cõ-
cedũtur talia p alios p̃scribuntur patet
exẽplũ excep. de reli. do. cum dilectꝰ. de

p̃uile. cum psone. lib. vj. in libera recepit
ordinem. de p̃scrip. veniens. coniuncto.
c. cum olim. eo. titu. sicut ꝛ in similibus
qd inserit de annexione spiritualitatis
nõ mouet cũ certũ sit hoc ius vt tẽpo-
rale in heredes ꝛ p diuersos cõtractus
transit etiã in extraneos: vt no. de iure
patro. p Inno. sup rubrica. ꝛ certũ est p
illos modos laicũ illius iuris esse capa-
cem: ita ergo erit. ꝛ iste posset etiam ad
id qd de grã dicitur respõderi p decre.
cum inter vniuersas. de cle. in fi. cõiun-
cto. c. postq̃. eo. tit. de postu. prela. bone.
primo. de rescrip. nõnulli. ꝛ. c. sedes. ꝛ qd
ibi not. in prima gloss. p hoc autem sit
respõsum ad glo. Inno. in decre. cũ ve-
nerabilis. de excep. q̇ dixit nullo iure ca-
ueri qd deficiẽte patrono populus pre-
sentet cõcedat de populo q̇ nõ possedit
nec prescribit p̃sentationes actum glo.
decre. sacrosancta' nõ ꝓbat qd asserit. ꝛ
tex. a cõtrario aperte facit contra glo.
decre. gñali in alijs gradibus. Archid.
facit ꝓ op. dicta nã ꝛ si cõcederimꝰ ꝓut
ipse vult qd de patronatu nõ loquatur
patet tñ ibi ꝙ antiqua consuetudo dat
laico id qd de iure nõ cadit in laicũ. ꝛ p
hoc sit responsum ad multa ex allega-
tis que cõcludunt laicis nullã potesta-
tẽ in ecclesijs vel earũ iura seu bona cõ-
cessam. † Ex predictis cõcludo ꝙ aut cõ-
stat ecclesiam habere patronos aut nõ.
Primo casu parochiani p̃sentant cum
patronis aut sine vtroqꝫ casu ꝓprie p̃-
scribitur ꝯ p̃ronos de capel. mona. c. se-
cũdo. Ex his casibus talis patria iunga-
tur ad rationes dictas sup ver. hoc au-
tem. si vero constat qd põt esset dupli-
citer: aut qꝛ constat alios non esse patro-
nos aut qꝛ nescit. ꝛ hoc qd nescitur di-
citur non esse. de cõsecra. di. j. solẽnitas.
cũ certũ sit ecclesiã habuisse fundato-
res nisi miraculose cõstructa fuisset p̃-
sumꝰ eã p populũ fuisse fundatã potis-
sime: qꝛ hoc verisilr̃ fieri cõsueuit. ff. e. l.
in obscuris. ꝛ ex. c. inspicimꝰ. ꝛ scdꝫ hoc
cõcludã qd exercitiũ vnius actꝰ cõpe-
tẽtis patrono erit possessio patronatus
qd est regulare vbi plures actꝰ ab ali-
quo iure depẽdẽt. de relig. do. c. j. ꝛ hoc
ex quo res qui actus nõ apparent po-

fessi per aliū nec ius cōmune cōtra ius illud fundat intētionem alterius vt ibi dixi super glo.penul.ꝛ sic soluitur contrariū de decre.auditis.de prescript.vt ibi dixi super penul.glo.ꝛ de capel.mo. dilectus.vt ibi dixi super vltima gloss.ꝛ scđm hoc saltē his casibus vltimis cedere oportet tenētes opinionē contrariam cui pro tanto sic restiti curiosior quod cum domin⁹ me⁹ tempore quo familiaris ꝛ consiliarius suus eram hāc opinionē sic vt videbatur plene ꝓbatā ꝛ per ipsius cancellariū approbatā iuridicā estimās me clamante vt seruaret eadē multoꝝ ciuiū in hoc se ledi putantiū fuit ab ipso charitas segregata.Jo. and.hanc qōnē tanq̄ vtilē continuam ꝛ subtiliter ruminatam hic trāscribendā vtile fore putauit qꝛ vt dixi nouella sua per paucos hȝ.Jtē ad hanc regulā bñ facit extra eo.c.in argu.cū ibi not.per Dy.Car.ꝛ Joā.an.ꝛ qđ no.extra de iura.calū.c.j.in glo.ar.idē Jo.an.inducit in nouella ipm.c.ad questionē qua q̄ri 1
14 turꝫ an bon⁹ aduocatus in vtroq̄ iure nūc monachus monasterii multis debitis oneratꝫ de mādato vel licētia abbatis possit postulare in vtroq̄ foro vt de lucro eius moñ.debita persoluantur. post allegata pro ꝛ cōtra soluēdo dt eūȝ postulare non posse.¶ Ad hoc etiā facit p̄allega.c.que a iure cōmuni:illa em̄ 1 argumentatio conueniret his que ꝯsonant iuri cōmuni:vt ibi scripsit idē Jo. ꝛ bene probatur de regula.constitutionem.j.rñ.restat ergo quod cū prohibitio de qua queritꝫ sit generalis.ꝛ hanc causam except.ad alios casus excep.extēdēda nō est nec ē verū ꝙ exceptio includat casum de quo loquimur: qđ em̄ excipitur ꝙ monachus possit postulare ꝓ vtilitate monasterij:vt extra de po= 1 stu.c.ii.xvj.q.j.monachis.Secundo intelligitꝫ de vtilitate directa ex cā in qua 2 patrocinatꝫ puta ꝓ ꝯseruanda libertate monasterij vel aliis reb⁹ ipsius in iudicio defendēdis vel recuperādis:vt dicto.c.monachis vel monachi.nō simpli 1 citer dixit monasterij poscatꝫ vtilitas:sȝ dixit exposcat quasi directe poscat.cōstat autē qđ cause quibus patrocinatur pro lucro ad clientulos ꝛ eorum vtilitatem nō monasterij spectat facit de priuilegiis authoritate.libro sexto.ꝛ in clementi.de deci.c.j.in fi.ꝛ per hoc est respōsum ad primo allegata.Secundo ꝛ vltimo respondetur qđ opera pietatis non fiunt ꝓ tertio lucro sed pro diuina mercede.constat autem qđ monachus pro temporali lucro claustrum exire nō debet.xvj.q.j.placuit.ij.in princip.ꝛ monachus de minimis loquēs dicēdū est institor.eadem.q.si cupis.de directa ergo necessitate intelligendū est qualis non est ista cum monasteriū nō tenetur vltra q̄ facere possit.de solu.odoard⁹.nō ob.regula qui sentit.quia recipiendo eū ad professionem obligauit se ad alimenta ꝛ multa emolumenta licita successionū legatorum ꝛ similiū moñ.separare ꝛ cōsequi potest quod allegabatur.Quinto procedit cum preceptū abbatis non est de gñe ꝓhibitorū.super quo vide qđ no.de tēpo.ord.ad aures.in.ij.glo.

¶ Donare an possit qui vendere potest aut econtra.

Cautius est. In fin. pōt poni exemplū ꝑ.l ẜ.quib.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.in ꝯtrum.ꝛ.§.debitor.ver.sȝ si ꝓmiserit.Jaco.in glo.ibi.§.si fili⁹.iste nō sunt exceptiones a regula.tñam regula non dicit quod qui potest vendere possit donare:imo dicit econtra.Et instantie hic posite dicūt qđ qui potest vēdere non potest donare:vñ aperte patet quod non sunt vere exceptiones.Dyn. Jtem ꝛ contra hoc est vera exceptio a regula.Dy.Jtem interdum licet dono accipere sed non precio:vt.ẜ.de va.cogni.l.j.§.proinde.

¶ Judicia publica nunq̄ transeūt ad heredes nisi lata snia:sec⁹ in priuatis. Jnstantia cepta cum defuncto an per litis cōtestationem trāseat ad heredē.

Penalia. Ex delicto descēdentia Dy.iudicia priuata:tqꝛ publica nunq̄ trāseūt nisi lata snia:vt.ẜ.de accu.l.ex iudiciorꝫ.Et ꝙ dt accepta dic ꝑ lit.ꝯt.ꝛ vide

plene.C.ex deli.defũ.l.vnica. Et facit.§.8 de hered.l.pupillũ.§.in heredes. Et cõsuenit in-
2 duci hec.l.† q͛ instantia cepta cũ defun-
cto per litẽ contesta.trãseat in heredem an opus sit noua instantia. Et dic quod transit in heredem in eo statu quo erat cum defuncto:vt.§.de act.z ob.l.scien-
dum. Et pro hoc optime.§.de iudi.l.tã ex contractibus.z quod not.de re iudi. in summa.§.j.z optime de fideiuss.tuto. l.vlti. Dy. Ric.z Oldra.

1 Tutor qui nõ põt de rebus pupilli donare nõ põt pupillo donãti cõsentire.
2 Cõsentire alienanti põt q̃ alienare põt.

Tamquis. Pone exemplũ.§.de dona.inter vir.z vxorẽ.l.seru⁹ cõis. Jas. Et in ver.cui asũt.pone exemplũ.tutor nõ põt donare:
1 vt.C.de admi.tu.l.nõ ol titulo.† nec er-
go pupillo donãti cõsentire:vt.§.de ad-
mi.tu.l.tutor ad vtilitatẽ. Dy. Et vide qđ notaui.§. de manumiss.vindicta.l.si pf.§.fi.i gl.ibi.l.fi. Iste nõ sũt bone exce
ptiões a pria regula nõ dicit qđ qui nõ põt alienare nõ possit alienanti consen
2 tire.†sed dicit qui põt alienare põt alie
nãti consentire.nam fallit hec regula in casibus exceptis in gl.

Qui rem. In fi.quantum ad euitandum onus satisdationis iudicatur solui. Dy.

1 Iuramentum subditorum restrin
gitur ad delicta.
2 Debitor soluens de mãdato iudicis ci
uitati qđ debebat creditori suo an libe-
retur.
3 Occidens ex permissiõe iudicis vel sta-
tuti clericũ bãnitũ q̃ putabat laic⁹ an excuset a dolo z a pena.
4 Authoritas iudicis non excusat in de-
lictis.
5 Iudex secularis banniens vel condem
nans clericũ tenetur ad emedationem damni z iniurie.
6 Ignorantia si non excuset in minorib⁹ delictis non excusabit in maiorib⁹.
7 Iniurians mihi credẽs iniuriari alteri tenet mihi actione iniuriarum.
8 Mulier si cõmuni opiniõe reputet pre
gnans proximus heres non potest adi
re hereditatem.
9 Inscribi se patiẽs in aliquo libro ꝓ ve-
ro recipitur nec admittitur probatio in contrarium.
10 Ignorantia iusta excusat in criminib⁹.
11 Laicus quilibet presumitur cum null⁹ nascatur clericus.
12 Homicidiũ cõmittẽs qñ teneat.

Non videatur data. Pone exemplũ.C. de iure delib.l.j.z de leg. ij.l.qui concubinam.§.si heres. Jaco. Ibi dãtur. i.tradant. Dy. Iussu iudicis aliquid dd non sit atrox.z vide qđ ad hoc no.extra de tempo.or.c.ad aures.in glo.z ita pa
tet. Jac.z in.l.liber homo.ad.l.aquil.in glo.allegata. ¶ †Item not.qđ hic no.in glo.de iuramento subditorũ quod re-
stringitur solũ ad delicta.pro hoc.§.de ope.libe.l.si libertus iurauerit.z est ex
pressum extra de iureiuran.c.j.lib.vj.z huic sumptũ fuit.c.extra eo.c.quod qs mandato.libro sexto.et vide ibi notata per Dy. Cardi. Joan.andr.et dixi satis §.de aqua plu.arcen.l.§.§. Joan.an.in nouella in.d.c.quod quis mandato.di-
cit quod hec regula facit ad questionez
2 debitoris †qui de mandato iudicis vel ciuis soluit ciuitati quod debebat ipsi creditori an sit liberatus de qua no.in specu.de solu.§. nunc aliqua.ver.illud autẽ querit.z plene dixi.§.de solu.l.cre
ditor.in prin. ¶ Itẽ querit aliã questio
nem disputatã per dños. Egidiũ cremo
nã z Gualteriũ de grẽgareto.z añ eos per dominũ Nicolaũ de matarellis in studio Paduano:† de illo qui occidit
3 permissione iudicis vel statuti clericuz bãnitũ qui laicus putabat an excuset a dolo et a pena.quã qõnem licet sit sub-
tilis z vtilis abbreuiabo:q: de ea satis tractatur per Albertũ de gãdino in ope
re suo sub titulo' de bãnitis ꝓ malefi.
versi.itẽ subijcio questionem que pote-
stati senarũ ꝯtingit de facto super qua dicit ꝯsultos fore dominos. Ja.de are. Dy. prefatũ Nicolaum de matarel.et

plures alios doctores & finaliter cōcorditer consuluisse q clericus impune occidi potuerit fundantes eorū ꝯsiliū potissime sup.l.peñ.§.de adul.vbi de hoc dixi.&.C.de epis.& cle.aut.statuim⁹.decurtando itaq qōnē pdictam & magis vtilia eligēdo non disputādo an statutū valeat quasi sit ꝯ legē diuinam non occides.exo.xv.de quo notaui.C.ad.l.iul. de adul.l.gracch⁹.& supponēdo pro nūc q statutū valeat allegabat ꝯ occisores quod cū statutū permittat occidi banni tū quod intelligendū est de publice bannito.§.de re iudi.l.iiij.§.condemnatū.

4 vbi de hoc tetigi † nec valet iudicis authoritas q̄ nō excusat in delictis.xij.q.ij.quicūq.de tēpo.ordi.dilectus precipue.& casu isto i quo iudex secularis iudex nō erat ꝯ clericū.iij.q.j.nullus iudicum.& de foro competēti.c.ij.& sic nec vanū act.statutum quo ad clericū tenebat.vt.C.de episco.& cler.aut.statuim⁹.

5 timo iudex secularis banniens vel condēnans clericū tenet ad emēdationē dāni & iniurie.ex de iiur.& dāno dato.c.olī scribētibus.vbi est pulchra glo.de hoc. & ad hoc vide in clemē.de penis.c.j.cū ibi notatis.& si ibi obijceret clericū fuisse citatū rñdetur q citatio eū nō arctauit facta a non suo iudice.§.de iuris di.om.iudic.l.fi.& si a nō cōpetente iudice per totū.Itē si dicatur occisorem id ignorasse rñdetur ꝯ nō iuuare:q2 qui cū alio ꝯbit &c.vt.§.e.l.qui cū alio.multo magis qui ꝯ alios deliquit:q2 ibi maius

6 periculū vertit.† Itē ignorātia nō excusat in minoribus delictis insti.vi bono. rap.§.sed nedū.multo minus in maioribus.regulariter eīn non excusat ignorans quod scire debuit vel potuit.§.si cer.peta.l.quod a te.quod vi aut clam. l.seruus.cū simi.Sed iste scire debuit 9 vel inquirere.argu.§.de exerci.l.fi.&.l.licet.post princip.nec eius imprudentia verti debet in alterius preiudicium.§. de offic.presid.l.illicitas.§.sicuti.& ad.l. aquil.l.idē iuris.in fi.cum enim iste voluerit esse executor statuti debuit inquirere.arg.C.si ꝯtra ius vel vtilita.pub.l. & si non cognitio.& dato q ignorātia excusaret in aliquo non tñ a toto sicut d2

de iusto dolore.C.ad.l.iuliam de adul.l. gracch⁹.§.de sica.l.j.in fi.& de iusto metu.extra qd metus causa.c.sacris.Item pro hac parte videt casus.§.de iniur.l. 7 eū qui.§.si iniuria.† vbi qui non me sed alium iniuriari intendebat iniuriarum mihi tenet.& facit qd nota.extra de snia excōi.c.si vero.& ad.l.aquil.l.scientiam. §.si defendendi.in ꝯriū q excusatur occisor facit iste.§.cū concordātiis.Et maxime q2 hic iudex videtur iusto errore ductus ad banniēdum illū vel laicū:itē occisor habuit presumere per iudicem bñ factū cum pro eius processu presumatur.ij.q.sexta.hoc etiā placuit.de re iu.in presentia.& dixi.§.de iniur.l.iniuriarū.al's ex pcessu & facto iudicis pararetur laqueus cōtra.l.j.C.de his qui veniam eta.impe.& q2 iste occisor fecit qd publice arbitrabat fieri licere.vt.§. de edil.edic.l.quis sit fugitiuus.§.apud

8 labeonē.Multū enim operatur cōis opinio.† vnde si mulier cōi opinione putat pregnans:primus heres non pōt adire hereditatē.vt.§.de acqui.here.l.cū qdā. §.quod putet.Et facit quod not.extra de elec.dudū.ij.in glo.q2 cū iā & q ignorantia excuset.Facit.§.de admi.tut.l.chirographis.§.ab eo.de sen.excōi.c.si vero.Itē videt casus.§.de iniur.l.illud relatum.Itē q2 publice citatus si nō comparet ꝯsentire intelligitur in sui preiudicium.C.de remissio.pigno.l.si eo tempore.C.qui accusa.nō possunt.l.si ea.& de inge.ma.l.diffamari.Iste ergo qui citatus passus est se banniri voluntate sua in libro bānorū vr descriptus.de decur. l.fi.& videt per hoc renūciasse priuilegio clericali.de vita & hone.cle.c.fin.de sen.excō.contigit.& sic consentiendo vr suscepisse statū banniti.arg.C.de lati.liberta.tol.l.vnica.§.sed qui pileati † qui enim patitur scribi in preiudiciū suū in libris pro vero recipit nec admittitur. pbo in cōtrarium.C.de dona.cēsualis. arbi.tute.l.fi.de here.tuto.l.cum ostendim⁹.ibi acta publica passi sunt.ad idē de proba.l.censūs.Itē iste clericus venire debuit allegaturus priuilegiū suū. §.de iudi.l.si quis ex aliena.& dicetur.§. sup regula nemo videtur fraudare ad

Ragonis. vt postea debebat petere bānū cancellari vel coram suo iudice vel corā seculari. ar. ff. man. l. si fideiussor. §. j. z. ij.
10 †Et per hoc videtur dedisse occisori instam causam ignorantie z iusta ignorantia excusat in criminib⁹ in furto. insti vi bo. rap. §. q2 tñ. de adul. l. si adulterium. §. fratres. C. de plag. l. plagij criminis. ff. de abigeis. l. j. §. fi. z presertim cum non delinquere sed iure agere intēdebat: vt d. l. illud. de iniur. z l. penul. de adul. §. penul. z clarius. ff. ad. l. aquil. l. qua actione §. si quis in colluctatione ibi aut si non incertam zc. soluendo tenuit Egidius occisorem non teneri per preal. iura ad hoc allegata z per. l. locati i si ignorans
11 †Et q2 p̄sumim⁹ aliquē laicū q2 nullus nascitur clericus: z sic non fuit in dolo cōtraria nō loquit vel qñ voluit iniuria tibi errarer in p̄sonā: vt. §. si iniuria. vel qñ alias affuit dolus vel culpa. Idē tenuit Gual. per preal. c. si vero. de sen. excom. z q2 in dubio presumitur ignorantia in facto alieno. de p̄ba. l. verius. Prefatus Nicolaus distinguebat aut occisor sciebat bannū de iure non tenere z punit qui nō. z ignorauit etiam eum clericum z non punitur per dictā. l. pennl. 1 ff. de adul. aut sciuit illū clericū sed ignorauit bannū non tenere: z tūc etiā absolueñ si est talis p̄sona i qua verisimiliter cadat error ille p̄ hoc de p̄ba. cū de indebito. §. sinautē is cui. Aliter dicit illū puniri quasi dolose cōmiserit. ar. ff. de fal. l. diuus. de adul. l. cū incestu. §. j. z se. z. C. de ince. nup. l. qui contra. z qd dixit in certis casib⁹ excusari maxime ex eo 2 p̄cedat: q2 causam erroris videtur dedisse princeps. i. res publica q̄ vice principis censetur: cuius error subditorum errorē excusat. ff. de suppel. leg. l. iij. §. fi. Et subdebat idē Nicolaus distinctionē
12 talem: cum quis committit homicidiū sine dolo: aut aggredit factū dolosū ex quo sequit illud delictū aut nō dolosū. Primo casu de illo tenetur quasi dolose cōmisso q̄uis in illo dolū nō cōmiserit. C. ad. l. iul. de vi publica. l. qm multa. de iniu. l. si fact. §. si iniuria. z de seruo corrupto. si ds seruum. §. fi. z l. seq. Scdo casu aut seqt delictū in aliam personam z q̄ cōtra quā factus est aggressus aut in eadem. Primo casu tenet de culpa. ff. ad l. aquil. scientiam. §. si defensionis. minor tñ ipōnit pena q̄ si dolose fecisset. ff. de sica. l. j. §. si clam. Fallit si aduersarius culpa sua cām dedit illi delicto. ff. ad. l. itē si obstetrix. §. pe. z l. itē mella. in princ. In scdo casu aut delictum habet rationabilem z probabilem excusationem aut non. Scdo casu punitur minori tamen pena q̄ si dolus interuenisset. ff. de sica. l. iij. §. ex senatus. z. l. iul. in p̄n. Primo casu excusatur in totum per dictam. l. penulti. de adul. et allegata p̄ secunda parte.

Apiēda occasio est. Concor. ff. de legib⁹ l. benignus. et vide. ff. eod. l. in obscuris.

Quod factū est. Pone exemplum. ff. de lega. j. l. si seruus plurium. §. fina. Item pone quando aliquis aliquem excussit z dubitatur quo animo. et. C. de sica. l. j. z hoc optime facit ad intellectum qui ibi no. Jaco.

☞ Pena ibi nulla vbi nulla culpa. Assasinus mandato meo occidens hominem tenetur sicut et ego.

Is dānuz dat. Ibi nulla culpa z p̄nr nulla pena. In glo. ibi. l. liber hō. vbi de hoc not. et potes euidenter colligere s̄m hanc opi. Jo. quod si assasinus mandato alterius hominem interficiat quod vterq3 tenetur de quo plene dixi. C. de accusa. l. non ideo minus.

Quod pendet. Pone in legato cōditionali quod interim non transmittitur: vt. C. de cadu. tol. l. vnica. §. in nouissimo. Jac. in glo. in fi. imo. §. s3 si sub cōditione. sed ibi speciale. z ratio specialitatis apparet ibi in textu. z in. §. p̄cedēti. s. ne venter fame pereat. Ja. de bel.

☞ Citatus in dubio tenet venire ad allegandū suum priuilegium.

Jurisditioē iudicis ad decē libras limi

▪ Questio moralis ⁊ delectabilis.

b Nota h̄ q̄liter scripsit i iure canonico quod nō reperitur.

tata si ꝓferat sententiā de viginti an valeat.

3 Statutū episcopi an valeat ꝙ mulieres propter honestatē vtantur ornamētis fucati coloris vel auri ⁊c.

4 Mala propter honestate prohibent lʒ multa sint que in.l.iustitie nō sint.

5 Inuitus nemo cogitur facere bonū sed bn̄ ꝓhibetur inuitus facere malum.

6 Pulchra naturaliter magis concupiscitur q̄ deformis ⁊ ornata q̄ inculta.

7 Hieronymi dictuʒ aduersus mulieres.

8 Cultus ꝑciosarū vestiū est i culpa pcti.

9 Cypriani dictum contra mulieres onerātes facies suas fucis ⁊ aliis coloribꝰ.

10 Mulier Olocabel pinxit oculos suos ⁊ ornauit caput suum et de turri precipitata fuit. a

11 Uiro nutrienti comam est ignominia ⁊ mulieri nutrienti est gloria.

12 Statutū ep̄i absorbens ius alterius nō vʒ nisi is cuius ius leditur consentiat.

13 Licita prohibentur ⁊ illicita ꝑmittunt propter euitandū scandalum sed male.

14 Mulieres non nupte vtētes ornatu superfluo vt placeant in conspectu virorum peccant mortaliter. b

15 Mulier nupta se ornans vt placeat viro non peccat mortaliter.

Actuʒ a iudice.

Ibi nō pertinet.i.certū est non pertinere. Et pone exēplū.C.de testa.l.testamēta.q̄n prouo.nō est neces.l.certa forma. si a nō ꝯpetē.iudi.per totū.⁊.ſ.de iuris. om.iud.l.extra territorium.Jac.⁊ vide xcvii.dist.bn̄ quidem.et ex hac sumptū fuit.c extra eo.c.ea q̄ fiūt a iudice.li.vj. ⁊ vide ibi nota ꝑ Dy.Jo.and.et Car.in

▪ dubio tenet citatꝰ ꝯuenire allegaturus priuilegiū suū.ſ.de iudi.l.si q̄s ex aliena.de quo no.extra de accu.veniens.in vlti.gl.de offic.deleg.prudētia.iij.q.ij.si ep̄s per Innocē.plene de dila.c.ij.⁊ de censi.c.venerabili.⁊ vide pulchrā q̄onē Jo.an.notatā per eū.d.c.ea que fiunt.ſ.

▪ Si iudex habebat iurisdictionē vsq̄ ad quātita.x.li.⁊.xx.petita sunt coram eo ⁊ tulit sn̄iam an teneat saltem in.x.de quo dic vt ibi plene nota. Deinde q̄rit in nouella.c.c.quid si bene poterat indicare de.xx.sʒ petebant sola x.⁊ cōdēnauit in xx.ad quā q̄onē possunt adduci allegata ꝑ eū ꝓri.q̄one.Jaco.de are.tenet in vtraq̄ q̄stione sn̄iaʒ nō.tenere q̄si supra iurisdictionē eiꝰ sit q̄d petit et sic.ſ.cōi diui.l.vt fundū.de hoc no.i spe.de sen.ꝓla.§.iuxta.ver.itē est nulla rōne quātitatis.⁊ in ver.seq.tractat quid de diuiduo.huic op.ꝯcor.q̄d no.Bart.l.viii.q. q̄ incipit ꝯgebat actor vbi tʒ q̄d si delegatus misso in possessione in reali adiudicat anno finito pos ⁊ propric.q̄d tenet sn̄ia in pos.lʒ nō teneant in proprietate. Ultimo tractat ibi delectabilē ⁊ moralē

a questionē ᵃdisputatam per fratrē Ubertū que talis est.episcopus vel alter superior ꝑcepit vel statuit ꝙ ꝓpter ho-
3 nestatē mulieres talis cōditiōis vel status in loco sue iurisdictionis vtant ornamentis fucati coloris siue ornamentis auri argenti vel gēmarū vltra certā quātitatē vel vestibus lōgis vsq̄ ad certā tm̄ mensurā ⁊ cōtrafaciētes excōmu-
b nicauit.ᵇ Querit vtrū quelibet cōtrafaciēs penā incurrat et ad materiaʒ q̄stionis videre potes que scripsi ne clerici vel monachi sup rubrica.deinde ꝙ quilibet cōtrafaciēs penā incurrat sic ꝓbat episcopoꝝ iusta ꝑcepta quēlibet ad obediendū ligant q̄d si nō fecerint puniuntur. sed hoc episcopi preceptū est iustū ergo ⁊c.maior ꝓbat ex de maio.⁊ obe.c.si q̄s venerit.⁊.c.omnis ꝑnceps.de sent.excōi.c.a nobis.j.xj.q.j.c.si antē nobis.⁊ c.seq.⁊.c.ois xp̄ianus.q̄d aūt ꝑceptum ꝑdictū sit iustū sic ꝓbatur.illud em̄ ꝑceptū est iustū q̄d diuine scripture ꝯcordat.sed hoc preceptū cum doctrina apostolorum cōcordat: imo de ea sumitur ergo ⁊c.maior de se patet.⁊ probat.lx. di.per totū.x.di.non licet.xj.di.catholica.⁊.c.vlt.xij.di.preceptis.xxxvij.di.relatum.cum similibus minor bene probatur prime petri.iij.c.vbi beatus Petrus de mulieribus loquens sic ait quarum non sic extrinsecus capillatura: neq̄ circundatio anuli: neq̄ indumen-

vestimentorum cultus. et. i. ad Thimo. ii. ca. de mulieribus scribitur ornantes se non in tortis crinibus aut auro: aut margaritis: aut veste preciosa. Secundo idem probatur sic istud preceptum est iustum ad honestatem reducens et inhonestam prohibens ergo seruandum. maior probatur. iiij. di. erit autem lex. In moribus enim nostris et etiam in iure attenditur
4 non solum iusticia sed honestas ideo et multa sunt que licet in lege iusticie non sint mala prohibentur tamen propter honestatem extra de vita et hone. cleri. officia. de spon. iuuenis. et. c. ad audientiam. et in ver. attenditur honestas. extra de vita et hone. cle. extra de voto. c. magne. ibi quod debeat secundum honestatem maior satis patet quia ornatus talis mulierum ad inhonestatem et varietatem tendit. de consecra. di. v. fucate colorie. vnde Ber. sup apocalipsim dicit ex cordis thesauro sine dubio procedit quod prioris apparet vicinorum vanum cor vanitatis notam ingerit corpore et exterior superfluitas interioris vanitatis indicium est et impudicus oculus impudici cordis est nuncius. preceptum quod hoc prohibens ad honestatem reducit ergo iustum. Tertio idem probatur sic: illud preceptum iustum est quod prohibet illud quod est peccatum: sed talis ornatus mulierum est peccatum et prouocatiuum peccati: ergo etc. maior patet et probatur de consti. c. nam concupiscentiam. de offi. or. c. primo. iij. dist. ois lex cum similibus. imo iustius prohibetur malum quam precipiatur bonum: quia nemo inuitus bonum
5 facere compellitur sed malefacere prohibetur. xxiij. q. v. ad fidem. Quod autem iuste
6 prohibeatur illud quod prouocat ad peccatum probatur de vita et hone. cleri. c. vt clericorum. de coha. cler. c. i. xxxij. di. interdixit. xxiij. q. iiij. est iniustum. C. si man. ita fue. alie. ne prostituatur. l. vlti. item ex quo licite prohibetur peccatum et omnia per que peruenitur ad illud. extra eodem titulo cum quid prohibetur. et. S. de spo. ornatio. cum si. quod autem ornatus seu talis cultus mulierum sit quoddam incentiuum et prouocatiuum libidinis satis docet experientia naturaliter enim plus appetitur
6 pulchra quam deformis et ornata quam inculta vt not. xliij. q. iiij. c. vlti. concor. vide prouerb. vij. c. Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio preparata ad capiendas animas. vnde Hiero. ad nepotianum:

Mulieris honestas qualiter se habere debeat.

7 Quid facit in facie christiana purpurissimus et succus aquarum alterum est rubor genarum et labiorum qui mentitur: alia est candor oris et talia que sunt ambe ignis iuuenum fomenta libidinum et impudice mentis indicia: fuit ergo preceptum Lo. nunc quod carnalis concupiscentie viam precludit ne mors ingrediatur per fenestras nras. xvj. q. ij. visis. cum non solum a malo sed ab omni specie mali abstinendum est. extra de vita et hone. cleri. ab ol. quarto ornatus talis non solum est prouocatiuus peccati: sed etiam de se videtur esse peccatum quia est contra doctrinam apostolorum vt S. Item contra euangelium. Luce. xvj. vbi diues qui induebatur purpura et bisso sepultus est in inferno. de quo dicit
8 Grego. si cultus preciosarum vestium non esset in culpa sermo dei non tam manifeste exprimeret quod diues indutus purpura et bisso descendit ad inferos. et no. xxj. q. iiij. in summa. et quod etiam bene probatur authoritate beati Cypriani qui super prima epistola Petri vbi. S. de talibus dicit: Serico et purpura indute christum sincere induere possunt non auro et margaritis adornare et monilibus ornamenta mentis et corporis perdiderunt. hoc autem esse non potest nisi per peccatum mortale. Item
9 dicit idem Cyprianus in libro de habitu virginum non virgines tantum aut viduas sed etiam nuptas puto et omnino feminas admonendas quod opus dei et facturam eius et plasma adulterare nullo modo debeant adhibito flauo colore vel nigro puluere vel rubore: aut quolibet liniamento naturam corrumpere meditare. et postea infra subdit minus deo inferunt quando id quod ille formauit reformare contendunt. impugnatio ista est diuini operis preuaricatio veritatis deum videre non poteris quando oculi tibi non sunt quos ille fecerit: sed quos diabolus fecit dei inimico te computa cum illo pariter arsura. Sed hoc alicui non debetur nisi pro mortali peccato: ergo talis ornatus est mortale peccatum. hoc etiam bene

asserit Aug.ad possidoniū.de ꝯsecra.di.
v.fucate coloribus.Et bñ facit.iiij.re-
10 gū.ix.c.vbi † detestabilis mulier olloca-
vel pinxit oculos suos stibio exornauit
caput suū q̄ de turri precipitata est.⁊.ſ.
c.xū.ad nepotianū.ornat⁹ iste nō dñi est
velamen istud auxilium est qua fiducia
erigit ad celū vultū quē cōditor nō co-
gnoscit.Quito excōicatio ligat vbi adij
cit actui cui⁹ dispositio ptinet ad ptātē
seu iurisdictionē eccl'iasticā.ſʒ hec exa-
minatio est talis.Adijcit enim ornatui
seu habitui mulierū.ergo ⁊c.maior sa-
tis est no.minor sic pbat.q: talis actus
vcʒ ornatus vel habitus ppter hone-
statē seruādam spectet ad ecclesiā satis
ptʒ extra de iudeis.c.in nonnullis.xxj.
dist.quicūqꝫ.⁊.c.si qua mulier.qd traxis
se vr originē a lege diuina.Legit enī in
deuteronomio.xxij.c.Nō induatur mu
lier veste virili nec vir veste muliebri.
Et apostol⁹:mulieris habitū disposuit.
prima ad corinthios.orans aut pphe-
tans non velato capite deturpat caput
11 suum mulier ⁊.ſ.† si vir comam nutriat
ignominia est illi.mulier vo si comam
nutriat:gloria est illi:qm capilli p vela-
mine ei dati sunt.ad hoc.xxj.q.iiij.epi.
nec defendit mulier etiā si marit⁹ ꝯriū
ei pcipiat.⁊ sic pbat vbicūqꝫ in contra-
rijs pceptis maior ⁊ minor potestas cō
currit obediēdū est maiori poti⁹ q̄ mi-
nori.viij.di.que ꝯ.xj.q.iij.q̄ resistit.⁊ de
re iudi.l.ꝯtra pupillū.§.is qui ad mai⁹.
ſʒ certū est q maior est ep̄s q̄ marit⁹ q:
plat⁹.xj.q.iij.si autē nobis.ergo magis
obediet mulier ep̄o ⁊ ei⁹ statuto q̄ ma-
rito cōtrariū mādāti.In cōtrariū sic ar
guitur nō valeret statutū vel snia alicu
ius sup eo qd ad ei⁹ offm nō spectat sed
ornatus mulierum vel modus ornādi
non spectat ad ep̄m ergo sup eo nō po-
tuit aliqd statuere vel disponere.maior
est nota.⁊ probatur hac regula ⁊.xij.q.
iij.in summa.minor ptʒ q: ornatus mu-
lierū vel modus ornandi nō spectat ad
ep̄m:ergo sup eo non potuit aliquid sta
tuere.maior est nota.et probat hic ⁊.xc-
vj.di.bñ qdē.et no.xxiij.q.iij.in summa.
minor patet q: ornatus mulieris soli⁹
viri arbitrio permissus est eadē cā ⁊.q.

hec imago.xxxij.q.vj.nō mechaberis
xxxij.q.vj.nō ergo mulier ligabit statu
12 to vel snia que nō valet.† Scdo si statu
ta ep̄oꝝ q̄ absorbēt iura alioꝝ non va-
lēt nisi ipsi quoꝝ ius leditur consentiat
vel saltē psentes taceāt extra de locato.
c.vestra.de his q̄ fiunt a plato.c.vlti.sic
et i snīa.de re iudi.sup.⁊.c.q̄uis cū sua
materia.sed istud statutū absorbet ius
maritoꝝ ad quoꝝ arbitriū ptinet or-
natus vxorum vt probatuʒ est.ergo mu
lieres nō ligat maxime cum non dicat
q viri consenserint.Tertio sic lex non
dʒ esse talis que scandalum inducat vel
alicui laqueū inijciat de resti.spo.lite-
ras.⁊.v.q.j.de viduis.⁊.iiij.dist.erit an-
13 tem lex.† imo propter scandalum euitā
dum al's licita dimittuntur ⁊ prohiben
tur.⁊ qñqꝫ illicita tolerant extra de ope.
no.nū.cum ex iniuncto.hoc.e.ti.⁊.c.qui
scandalizauerit.co.titu.de vita ⁊ hone.
cler.de his qui.cum si.Sed marito scā
dalū infert cū contra volūtatē suā mu-
lier deponit ornatū in.d.c.qd deo.et la-
queus mulieri inijcitur:quia perplexa
nescit cui magis obediat ep̄o vel mari-
to.xiij.di.vex.ergo tale statutū est malū.
Quarto huiusmodi statuta quātū fieri
pōt interpretāda sunt scdm ius cōe.ex
de ꝯsue.cū dilect⁹.ſʒ ius cōe est q vxor
poti⁹ obediat viro q̄ alteri in his que
de sui natura nō sunt mala.xxxiij.q.v.no
luit itaqꝫ lex.⁊ qd ornet se ad volūtateʒ
viri ⁊ palle.c.q dicto al's q deo.⁊.c.fu-
care.ergo interpretabimur statutū nisi
vir cōtrariū velit cui⁹ tanq̄ maioris au
thoritas intelliget excepta.de iureiur.
veniens.⁊ si ep̄s statuēdo aliter precise
intellexisset sniam tanq̄ errorē cōtinēs
scdm talē intellectū nō valeret.de snia
excō.p tuas.⁊ arg.coꝝ que not.ix.q.ij.
quisquis.in gl.sed pone.Quinto sic vo-
tū est magis obligatorium ad sui obser-
uationē q̄ superioris pceptū.argu.xvij.
q.ij.qui bona.quecūqꝫ enī possunt pci-
pi de sui natura possunt voui sed nō oīa
que possunt voui possunt pcipi.xxxij.q.
j.integritas ergo fortius ⁊ amplius est
votū q̄ preceptū.ſʒ mulier votū pprū
factū etiā de viri licētia nō pōt iuste cō-
tra viri voluntatem exequi:sed magis

videtur ergo nec preceptū seu ꝓhibitio 15
hē vbi saltē illud qḋ prohibetur aliās de
sui natura non est malū. hoc aperte ꝓ-
bat̄ iudith. x. c. vbi dicit̄ de ea q̄ indue-
rat se vestimētis iocūditatis sue tulitq̃
scādalū in pedibus assumpsitq̃ de stra-
tiola ⁊ lilia et in aures anulos. ⁊ oibus
ornamentis eius ornauit se ⁊ hester. ij.
vbi ista hester sancta simul cū alijs vte-
bat̄ ad ornamētū oleo mirtino. i. de mir-
to. ⁊ quibusdā pigmētis ⁊ aromatib⁹ ⁊
mundo muliebri qḋ sancte dn̄e nō fecis-
sent si peccatū fuisset. xxxv. dist. qui de
mēsa. vij. q. j. omnis qui. xj. q. iij. lugdu-
nen̄. facit ad hoc: q: vsus non est in cul-
pa. s; abusus. xl. di. c. j. ⁊ c. qḋ dicit. ⁊ §.
vlt. ⁊ vide in hieronymo ad exuperan-
tiū. v. ⁊ ad salinā. v. Solutio ad euiden-
tiā hui⁹ questionis vidēdū est vtrū ta-
lis ornatus sit peccatū ad qḋ vr̄ distin-
guendū inter ornatū fucationis ⁊ ornatū
vestis ⁊ hmōi fucāte de qua loquit̄ Cy-
prianus in ꝑalle. authoritate sua de ha-
bitu virginum. cū sit species fictionis
seu adulterina fictio nō potest esse sine
peccato: vt bn̄ patet per Aug. in preal-
le. c. fucate. de cō. di. v. non tn̄ semper est
cū peccato mortali sed solum qn̄ fit per
lasciuiā vel in cōtemptū quibus casib⁹
loquit̄ Cyprianus. sed tamē sciendū est
qḋ aliud est faciei fingere pulchritudi-
nē nō habitā qḋ non l; aliud occultare
turpitudinem ex aliqua cā maxime ex-
trinseca vt ex infirmitate vel huiusmo-
di prouenientē. ⁊ hoc est licitū. vn̄ apo-
stolus prime ad corinthios. xij. que pu-
tam⁹ ignobilia esse mēbra his honorē
14 abundantiorē circundamus. ꝉ ornatus
autē supfluus vt vestium ⁊ huiusmodi
in nō nuptis mulieribus est peccatum
vel mortale si sit ad placendum virorū
aspectui ⁊ ad concupiscēdū cū illud sit
ꝓuocatiuū peccati. vn̄ Grisostomus de
cōpunctione: si se mulier decorauerit ⁊
ad se visus hominū ꝓuocauerit: extra-
neā vindictā sustinebit etiā si nullā pla-
gā intulerit: venenū eñ obtulit ⁊ si nul-
lus fuerit q̄ bibat inuentus aut si fit ex
varietate ꝑpter quādam iactantiam vt
forte bene induere reputent̄ saltē venia 1
lis. cōiugate aūt si se ornēt ex causis pre
dictis: similiter peccāt. ꝉ sed si ornant se
hac intētione vt placeāt viro ne ꝑ eius
cōtēptū labat̄ in adulteriū: pōt hoc face-
re sine peccato: vn̄ apostol⁹ prime ad co-
rinthios. vij. Mulier q̄ nupta est cogi-
tat que sunt mundi qūo placeat viro. ⁊
Aug. dicit ad possidoniū: volo vt de or-
namētis auri vel vestis ꝑprias in ꝓhi-
bendo sniam nisi in eos qui neq̃ coniu-
gati sunt neq̃ cōiugari cupientes cogi-
tare debēt qualiter placeant deo. illi au-
tē qui sunt mūdi sc; qūo placeāt vel vi-
ri vxoribus vel mulieres maritis. fm
Thomā in secunda scḋe. q. xcix. arti. ij.
ex qb⁹ sic dico q statutū epi ex cā hone-
statis factū sui natura bonū est ⁊ v;: et
ideo quecūq̃ fucis vtit̄ saltem ad fingē-
dā pulchritudinē quam nō h; incidit in
penā. q: cū fucatio sui natura sit mala
merito potuit ꝓhiberi in quo nec vxor
d; obedire viro. xj. q. iij. nō semper. ⁊ sic
loquat̄. c. fucate. Circa alia aūt ornamē-
ta dico q quelibet nō nupta precise te-
net̄ obedire. viij. q. j. sciēdū. xj. q. iij. quid
ergo. ⁊. c. qui resistit. xxiij. q. j. qḋ culpat̄.
q: ⁊ si in talibus possit esse ornatus si-
ne mortali peccato: tn̄ precepti trāsgres-
sio facit mortale. xxxiiij. q. j. qḋ precipi-
tur. Circa nuptā autem dico q aut vir
cōsentit expresse vel tacite nō precipien-
do cōtrarium aut expresse prohibet ne
vxor statuto obediat. Primo casu debet
mulier seruare statutū: aliās incidit i pe-
nā q: tūc nō subest infrascriptū impedi-
mentū quo ad statuti obseruātiā nō te-
neatur. Scḋo casu vbi. s. vir ꝯriū preci-
pit quātū in affectu ꝑprio d; velle obe-
dire statuto: sed in effectu potius obedi-
re d; viro: cui⁹ obediētie immediate et
principalr̄ est astricta: ꝯ cuius viri volū-
tatē tale statutum in his cā non potuit
obligare sicut ex preallegatis apte ꝓ-
batur et maxime. xxxiij. q. v. manifestū.
hec ima. ⁊. c. quod deo patri.

NEmo iō obli-
gatur. Sufficit glo. coniun-
cta que est. ff. de peculio. l.
quod debetur.

1 ☞ Verba in emptionib⁹ ⁊ vēditionib⁹
an sint cōtra venditorē interpretanda.

2 Episcopus ad quem est deuolutum ius eligēdi abbatē an teneatur eligere &c.
3 Res de vno in aliū cū suo onere trāsit.
4 Succedens eligenti non vtitur ea potestate quam habebat eligens.

In contrahenda. Ibi ambiguū pactū: cuius interpretatio nec ex verbis nec ex mente apparet.
1 †Et quod dicit interpretandū est dic si verba sunt p vēditorē prolata: vel si sit habēdū p pferente: q: verba cedent ad eius cōmodū vt.j.subijciam. Ibi intentio.i.libellus. hec pars loquitur in iudicijs: vt.s.de.l.si quis intentione.in fi.et quare aliud in iudicio ibi no.de vb.ob. inter sti.§.j. Old. Et vide qd notaui.s.e. l.semper in obscuris. Iaco. Et intelligit dns Ric. hanc regulam vt predixi in vēditore proferente verba: vt probatur.s. de 3hen.emp.l.labeo scripsit obscuritatem vel qñ haberi dz pro pferēte: vt.e. tit.l.cū manusata.& qui ibi in glo.& qui potio.i pig.ha.l.insulā.& habet vēditor etiā p proferente etiā si emptor pferat & ecōuerso qñ id quod pfert cedit in nō proferētis fauorē.& dz fieri in eius fauore qñ fit supra naturā contractus: vt no.s.de pactis.l.in emptiōibus. Ric. Et ex hac.l.sumptū fuit.c.ptra eū.extra eo. c.lib.vj. Et vide ibi notata per Dy. Car di.& Ioan.andr.& Dy.in fi.dicti.c.in vltimis voluntatibus distinguit: ad cuius distinctionē addas quod si verba sunt certa sed de mēte testatoris dubitat inde interpretatur: vt.C.de fideicom.l.volūtates.vbi de hoc. Et de hoc etiā vide Io.an. in dicto.c.3 eum qui subtiliter & vtiliter tractat hanc materiā.& in nouella vbi inducit hanc regulam ad talē
2 questionem videlicet an episcopus ad quem deuolutum erat ius eligendi abbatem in monasterio sancti Stephani teneretur eligere de gremio sancti Proculi cum monachi sancti Stephani ad id tenerent. Et est similis questio notata per eum de iure patro.c.vnico.lib.vj. super verbo semestre.et quod de gremio ecclesie sancti Proculi teneatur eligere facit.s.eodem.l.heredes.et extra eo.c.si qui ȝ in ius succedit cuȝ concor: cum quibus dilatari potest allegatio. Secundo facit extra de elec.c.ne pro defectu.vbi in casu deuolutionis propter negligentiam dicitur quod ipsa eligendi potestas ad superiorem deuoluitur quod relatiuum ipsa denotat quod illam potestatem & non aliam recipit superior quam habebant monachi tenebāt ergo ad id ad qd ipsi tenebāt. facit de ele.cum in veteri. †Item res de
3 vno ad alium transit cum onere.xvij. q.j.si quis laicus.s.de contrahen.emp. l.alienatio. Istud autē erat onus rei ergo &c. Quarto q: inspicit loci psuetudo de quo agit etiā si ad aliū iudicem appelletur vel aliter diffinitio deuoluatur extra de testa. Raynutius ad fi.ergo cōsuetudinē monasterij seruabit eps. Quito bñ facit C.de impuberū & alijs substi. l.humanitatis.vbi in exemplari substitutiōe necesse est substitui psonas quas furiosus vel mentecaptus institueret vel q̄ ad ei⁹ successionē venirēt. Sexto facit.s.de sol.l.j.nisi creditor ad quē deuoluit electio cōputādi indebitū tenet imputare in eā causam in quā soluens imputaturus foret: sic ergo hic faciat eps qd illi facturi erāt. Septimo pro hac parte facit qd post Hostiē.scripsi in decretali ne p defectu sup vltima glo: & clari⁹.c.ti.publicato.in vlti.q.p.l.de iure fisci.nō intelligit.§.si posteriori creditori fiscus succedat eo iure vtit q̄ vsuras erat cui successit dixi post Cōpost.& Uincen.et Abba.q si publicato scrutinio canonici negligunt eligere supiorē ad quē deuoluitur eligere de quo fuerat scrutiniū publicatū.in contrariū inducitur.C.cōia de leg.l.vlti.§.sed & si qs.
4 †vbi qui succedit eligenti nō vtit eadē potestate quā habebat eligēs nā si testator leganit seruū quē titi⁹ eliget si non eliget legatari⁹ eliget sed si nō poterit meliorē eligere sicut ille poterat sed mediocre q̄ & hic eps poterit eligere aliud q̄ mōachi. Scdo q: res sepe nō trāsit cū suo onere: qm eptor nō tenet stare colono.C.locati.l.eptor. Est et notādū q nō loqmur de epo in quē per cōpromissum monachorū delatum esset ius eligendi.
faciet

facit de elec. causam q. q: certum esset q̄ tūc teneretur eligere de gremio. vñ cō promittentes tenebantur. de elec. cū in veteri. q: tūc nihil h̄z p̄prij sed cōpro mittentiū. vnde sibi sunt cōpromittētiū tempora limitata. extra de elec. si cōpro missarius. li. vj. p̄mo rñ. z tunc p̄cedit 1 regula is qui in ius succedit. idē in ele ctionibus vel prouisionibus deuolutis quo iure cōi deberēt fieri de certo colle gio p̄z exēplū de p̄ben. cū in singula. §. ij. li. vj. z p̄batur in cle. de sup. neg. p̄re la. c. vno. in si. primi responsi. z ibi nota. de hoc. questio aūt loquit in epo in quē p̄pter negligētiam vel delictum mona chorū deuolutū ē hoc onus de iure cōi 2 de elec. ne pro defectu. et eo. tit. q̄. li. lib. vj. z tunc distingue aut tenebant mona chi sic eligere ex ḡsuetudine prescripta. aut ex priuilegio: aut ex institutione fa cta tēpore fundatiōis. P̄mo casu cum prescriptio sit odiosa z restringibilis so lis monachis p̄iudicabit z non epo contra quem nō est prescriptum z qui negligens in suo iure non fuit al's pre scriberet contra non negligentē contra id. ē. de prescript. c. j. Secundo casu pon deranda sunt verba priuilegij que si re spiciunt solum monachos idem quod s. proxi. quia episcopus de quo priuile gium non loquitur ad id non tenebit alias teneretur vt si dicatur papa in pri uilegio in monasterio sancti Stephani nō preficiatur abbas nisi de monaste 1 rio sancti Proculi de verb. signi. abba 2 te. vt sic priuilegiorū verba seruentur. de priui. porro. si dubitaretur de verbis 3 iudicamus pro episcopo vt eum non le dat z aliquid conferat: vt eo. ti. patenti bus. z. c. pastoralis. cum concor. Ter tio casu adhuc verba seruabimus eo 4 saluo q̄ si hoc vltimo casu verba essent obscura z prolata ab episcopo illa inter 5 pretabimur contra eum. de consue. cū dilectus. Et per hanc regulam cum cō 6 cor. z propter hoc licet aliquantulum acquisite posita est hec q̄stio. 7

¶ Miles donator condemnat̄ inquā tum facere potest. 8

Donatarius z si precise nō teneat̄ alere donatorē causatiue tamē cogit̄. 9

Alberi. sup. ff. nouo.

In cōdēnatio ne. In glo. ibi sic ḡdēnet̄ ista gl. cōiter est corrupta z de fectiua z d̄z sic haberi. quī dam intelligunt hanc. l. in filiis paren tibus et patronis et ceteris † quibus ali menta prestare cogimur. secus dicunt in aliis vt milite donatore. nam ibi cō demnatur inquantū eius facultates pa tiuntur. i. inquantum habet in bonis: vt instit. de act. §. item si de dote. Et ita col ligitur ex apparatu Azo. vnde tracta fuit hec glo. sed Jo. zc. Et dic q̄ opinio Jo. vera est p̄pter generalitatē huius. l. z arg. glo. non procedit. † nam donata rius licet precise nō teneat̄ alere dona torem cogitur tamen causatiue: al's ab eo reuocat̄ donatio: vt no. C. de reuo. do na. l. vlti. licet quidam distinguant inter donatorem rei singularis vt ali non de beat vt hic et donatorem omnium bo norum vt ali debeat vt in glo. dicte. l. vl ti. Old. Item dicit Ray. quod hic est gl. que alibi non reperitur q̄ non tenetur in suis centesimis post quadrimestre s̄z salua eius pace eadem glo. est. C. quod cum eo. l. iij. que incipit: si eius. z contra ria glos. est sol. ma. l. si filio. ij. z hic com muniter approbatur.

Cum verbum resti

tuas. Utilis est iste. §. et sufficit gl.

¶ Interesse materia hic examinatur.

Existentia conditionis an constituat quem in mora.

Electio prelati facta per eos qui omi serunt intra mensem facere pont in me moriali episcopi titulum institutionis ad formam statuti an valeat.

Episcopus inter suos statuta facere po test p̄eib ȝteros.

Possessor malefidei non facit fructus suos imo tenetur ad eorū restitutionē.

Judex qui putatur verus et non est si aliquos actus fecerit tolerantur.

Factum per sententiam quando dicat̄ esse notorium et quando non.

Peremptorio transacto de iure commu ni nemo auditur.

Exceptio reddens iudicium nullū potest

opponi etiã post sententiã.

10 Exitu3 bonũ habere non possunt q̃ ma lo sunt inchoata principio.

Unicuiq3 mora sua. 3

Uel que sua reputatur. Dy. Et quod di cit reis dic non socijs: quia mora vnius ei nocet nec conreo: ꝛ quidam habent glos. corruptam in fin. habent enim vt s. de rebus du. l. pen. sed debẽt habere de duobus reis. l. penul. et facit etiam C. de duobus reis. l. fin. ꝛ hinc sumitur c. extra. eo. c. mora sua. lib. vj. Et vide ibi nota. per Dy. Card. Joan. and. vbi Dy.

5 † tractat de materia interesse satis sub tiliter. quã materia3 tractaui distincte ꝛ remissiue. s. de verbo. ob. l. stipulatio nes non diuiduntur. §. celsus. ꝛ vide re missionem Joan. andr. quam notat ex tra de senten. excommuni. sacro. versi. cumq3. super glo. ij. ꝛ al's quas dedi de materia interesse. C. de senten. que pro eo quod interest profe. l. vnica. De ma teria more satis not. s. de vsur. mora. et tetigi in quibus cau. in integrum resti tu. non est neces. l. in minorum. ꝛ de inof fi. testa. l. si quis in suo. per Innocen. ex tra de locato. c. penul. in vlt. glo. ꝛ p Ho sti. ibidẽ ꝛ Inn. eo. tit. posuit. ꝛ in alpha beto dictione mora. ¶ Ite3 fit mora in solutione dotis quodammodo singuli: vt colligitur. C. de iure do. l. fina. §. vlti. ꝛ

6 ibi in glo. † an autẽ existentia conditio nis constituat quem in mora sine inter pellatione dixi. s. de ver. ob. l. quoties in diem. quod facit ad questionem quam habui de facto: quia quidam arbiter p nunciauerat quod facta solutione lib. centum titio ipse titius teneretur face re venditionem parti aduerse de qua dam petia terre. facta fuit solutio ipsi ti tio et venditio facta non fuit an incidis set in penam compromissi sine inter pellatione ex sola impletione conditio nis per solutionem factam. Et de mora ꝛ eius purgatione plenissime dixi. s. de verbo. obliga. l. insulam. ꝛ in. l. ꝛ si post tres. s. si quis cau. ꝛ l. magnam. C. de cõ trahen. ꝛ com. stip. extra de re iudi. cu3 Bertoldus. in quinta gloss. et. C. de fi deiusso. l. sancimus. per Hostiẽ. in summa de vsur. §. ex quibus causis. super. §: ex mora Jo. an. in nouella in. d. c. mora. format duas q̃stiones. primã disputatã p dominũ Joã. de montemerlo que ta lis est. † Statutum episcopi priuat be neficiatos qui intra mensem titulũ sue institutionis in memoriali episcopi po ni non faciunt: quidam canonici hoc fa cere omiserunt: eis tamen pacifice pos sidentibus vacauit ecclesia et isti pre latu3 elegerunt. ¶ Queritur an electio valeat. Secunda questio fuit eiusdem primo tamen disputatam per Egidium fostarariũ ꝛ per Joã. de deo ꝛ est talis. Executor datus per papam ad proui dendum alicui si esset idoneus de pre latura vacante assignato canonicis ter mino ad opponendum contra literas vel personam nullo contradicente sibi contulit prelaturam qui tempore longo possedit: nunc corã legato pape Joan. cum canonicis petit eum remoueri q2 tacuerat in literis beneficium quod ha bebat. ꝛ q2 tunc patiebatur defect9 eta tis: ille autem excipit de lapsu perem ptorij queritur an obstet. Joan. de deo querebat de episcopo cui executor tale peremptorium assignauerat ꝛ nil oppo suit an remouere possit illum nunc erãt maiores licet tunc minor in eadem. q. Joan. de montemerlo inferebat an pro cu. habens in genere mandatum ad om nia que requiruntur speciale posset con tra electum opponere crimina vel defe ctus. ꝛ quia iste articulus expeditus est per clemen. de procura. non potest. cum ibi notatis: ideo illo pretermisso acceda mus ad primam questionem allegan do primo electionem non valere: con

4 stat enim episcopum † posse facere sta tuta. de officio archipresbyteri. c. vlti. in fin. de malo. ꝛ obe. si quis venerit. ꝛ de constitu. c. secundo libro sexto. ꝛ tale est iuri consonum cum ad episcopos spe ctet scire institutum subditorũ cu3 sine institutione canonica retinere non pos sint extra eod. c. j. lib. sexto vbi de hoc. cum ergo canonici fuerint priuati et p statutum licite non potuerunt eligere. de elect. quia propter. in princip. et sic electio non valuit, extra de supp. negli.

pœla.c.penulti.et fina.Secundo sic eligere est de fructibus canonie.de elect. cum viton.et no.de constitu.cum.xv.in gl.vnde eis.et vide quod ibi dixi super
§ glo.hic potest.† sed malefidei possessor non facit fructus suos de preben.dilecto in fi.et vide quod ibi dixi et tenetur ad resti.de hoc satis de restitu.spolia. grauis.ergo fructū electionis non percipiunt ipsi canonici.et quod possessio tamen malefidei non imminet patet ex notatis de iure patro.consultationib⁹ in glo.prima et penulti.Item patet suspensos eligere non posse de consue.cū dilectus.de excep.apostolice.multominus priuati quales isti sunt de constitu. ex literis.Item sententia a non suo iudice lata non tenet de iudi.at si clerici. multominus electio facta per nō canonicos:quia publica vtilitas fortius vertatur in sententijs:vt.j.dicetur non valeat igitur datum ab eo qui dare nō potuit de iure patro.qd asit.Quinto qd ex contrario sequeretur absurditas qui est bonus modus arguendi.§.de preben. dudū.li.vj.§.qd paris conditionis essent priuati znō priuati.et qd statutum epi esset delusorium et impositum verbis z non rebus.Sexto inducitur.c.de concess.preben.quia cūctis.§.adijciebatur. li.vj.et hec regula quia mora morosis necesse eē dz qd non esset si eorum electio valet in cōtrariū qꝫ electio valeat in ducitur qz canonici pacifice possidebāt z cōiter reputabantur canonici.cuiqꝫ ât 7 electo pniso vel psentato sufficit pbare possess.eligentis.z psentantis de electiōe querela.z.de causa pos.cū.olim.de
6 iure patro.ɔsultationib⁹ ergo zc.†Item qꝫ facit ille qui vere nō est iudex:vt qz seruus vel excommunicat⁹ occult⁹ toleratus ab ecclesia:ex quo cōmuni opinione iudex habetur valet de re iudi. ad pbādū.iij.q.vij.tria.et de offi.ꝑto.l. barbarius.C.de sen.l.si arbiter.vbi de hoc dixi.sed p electionē expediuntur ecclesie qd est summe fauorabile et multa iura que allegātur de elect.si irreligiosus scdo rñ.li.vj.in cle.de elect.ne romani.§.ceterū.Itē exceptio que opponitur contra istos canonicos est mere negatiua et probari nō pōt.Circa quod aduertendū qd qstio ista non dirigitur directe contra canonicos quo casu possent pcedere que scripsi post Inno.et Host.de accu.c.super his.in gl.magna ver.qd si obijciatur cū ver.sequētibus. sed dirigit cōtra electū cum forte eligētes nō sint in cā hoc dico pꝑter decre. statuimus.de cōcess.li.vj.nam si positio nō pōt fieri de hoc electio cūsit de facto alieno et in negatiua consistit z sibi constare non possit per consequens nō cogitur respondere:vt ibi no.z.c.se. soluēdo dicit qd valebat electio p vltimo allegata.non ob.contraria:qz sm eum loquūtur in intruso qui a principio nō habuit titulū.sec⁹ in eo q titulū habuit. nā lz postea incidat nō patēter in penā priuationis valent tamen que agit dūz tolerat z creditur ex primo titulo licite possidere:nā iuste possidet qui ꝑtore au thore possidet.§.de acquiren. possess.l. iuste.hinc est qd q a principio titulū habuit lz p penā priuat⁹ sit:ita qd bñficiū alteri conferri possit remanet tamē possessor sup quo vide qd scripsi de excep. apostolice super verbo authoris.z possessione priuari nō pōt nisi causa cognita z vocatus de preben.lz.ū.li.vj.Si ergo est tātum possessionis cōmodum vt z ab illa deijci nō pōt nisi causa cognita:ergo iure eligendi vti potest.non ob. §.adijciatur.c.qz cūctis.de cōcess.prebē. qz loquit.qz snīa specialis z certa fertur contra certam z notatā psonam† tunc enim per sententiā factū videtur fieri notoriūm.secus qñ sentētia est generalis z incerta vt in casu proposito:vbi fertur contra non facientes:lz etiā qñ contra facientem fertur possit esse incerta vt.§.de consti.c.ij.§.j.lib.vj.nam si sit ex communicationis snīa que cōtra tales fert cōmunicat eis licite donec declarati fuerint.de hoc dixi de clerico excō. pposuit.hec regula non ob.qz satis nocet eis mora per quam si adhuc agatur priuati declarabuntur:faciant etiam p solutione que scripsi post Innocen.et Hostien. de scisma.c.j.et de elect.nihil est in fi.hec solu.satis placet pro qua bene facit de elect.in genesi.versicu.nec

pmissi.⁊ hoc dico siue dicas omnes ca
nonicos priuatos siue aliquos tantuꝫ
ex eis.nam primo casu illi tenent capi-
tulum ⁊ si dicatur quod ad singulos ca
nonicos non spectat eligere ratione pu.
blici officij non tamē negatur quin ex
publico officio spectet ad capitulū.de
quo vide quod scripsi de consue.cū dis
lect⁹ sup gl.suspensus cum suis remis-
sionibus.⁊ sic ratione sauo: is ⁊ publi-
9 ci officij pfert opinio ⁊ possessio vt va-
leat electio.si vero dicas aliquos tan-
tum sic priuatos siue nō priuati scie'er
istos admiserim siue ignoranter valet
electio.super quo vide quod post In-
nocen.⁊ alios scripsi de elect.illa in gl.
magna ver.⁊ hoc notādum.⁊ quod no-
ta.e.ti.cum vintonien.In gloss.not.qꝺ
ad secundam questionem allegatur qꝺ
Ioan.and.non debeat audiri inducitur.
extra de accu.licet.⁊.c.veniens qui ma-
io.accusare non possunt.cum in tua.⁊
quod ibi nota.de pba.licet.vbi de hoc
in prima gloss.⁊ vide quod sup ea dixi.
C.qui accus.non pos.l.si ea que.vbi de
hoc dixi de inge.ma.l.diffamari.Ad idē
ß.de adult.l.si maritus.§.si negauerit.
de excep.c.pastoralis.Secundo sic.Il-
le Ioan.tacite videtur renunciare ex-
cept.eo quod requisitus se non oppo-
suit ⁊ illum pacifice administrare per-
misit ⁊ sibi vt plato obediuit.facit de
offic.dele.gratū.⁊.c.insinuāte.de his ꝙ
fiūt a ma.par.ca.ex ore.⁊ semel appro-
batum reprobari non potest.extra eo.
titu.c.quod semel.Tertio isto tpe insti-
stitutionis fuit examinatus ⁊ approba-
tur vt fieri debuit.de elec.innotuit.⁊.c.
nihil est vlteri⁹.ergo accusari nō dꝫ.de
purga.cano.c.fi.de testi.co.ppterea.et
viij.q.j.dilectissime.Quarto allegat Io.
⁊ Egidius qꝺ minor institut⁹ expectan
dus est vsqꝫ ad etatē legitimā.de eta.⁊
quali.ex ratiōe.⁊.c.indecorū.sed iste nūc
hꝫ etatē:ergo ⁊c.¶Itē idētitas attēdit
sciētia nō etate arg.di.§.huiꝰ regule.de
Hieremia Daniele ⁊ alijs in iuuētute
pmotis satis habet.Facit etiā hec re-
gula qꝺ p lapsum perēptorij mora de-
beat nocere moroso.Et ad hoc bñ pco:.
8 de testi.in iteg.c.coraꝫ vbi post pempto
riū de iure cōi qꝺ nō audit.de hoc etiā
dixi.C.de iudi.l.iudices.in cōtrariū qꝺ
audiat est qꝛ peremptoriū datū fuit ad
excipiēdū nō ad denūciādū vel accusan
dū.vn̄ accusanti non ob.arg.de testi.ve
niēs.ij.⁊.c.causam que.⁊.c.cum in tua.
ꝯstat qꝺ quiqꝫ admittitur ad agēdū qui
repellitur ab excipiēdo.de accusa.acce
dēs.⁊ vn̄ casus de ap.constitut⁹.ij.in fi.
†Itē exceptio ꝗ reddit iudiciū nullum
pōt opponi post diffinitiuā.extra de p-
ba.c.licet.de pcu.cū similibus sed per-
ēptoriū nō pōt esse maioris anthoritā-
tis ꝙ diffinitiua.de integ.resti.corā.er
go ⁊c.¶Itē vbi vertitur piculum:tūc
sna non transit in rē iudicatā ⁊ appro
batū:pōt approbari de re iudi.prolatā.
⁊ ibi dixi super vlti.glo.⁊ sup rubrica.
Et facit qꝺ no.xxxv.q.v.in summa.⁊.§.
qꝛ ergo,Item lꝫ ille Io.potuerit illum
approbare ⁊ suo iuri renūciare quo ad
se nō ꝗ ad ecclīā:imo tenet malū denū
ciare platū.ij.q.j.si peccauerit.⁊.c.mul
ti.et si iurasset eū nō denūciare.de iure-
iur.c.quēadmodū.⁊.c.sicut nostris.⁊.c.
puenit.ꝯsistit em̄ ius publicū in sacris
⁊ sacerdotib⁹.l.di.ius publicū.ß.de iu-
sti.⁊.iure ⁊.l.j.§.j.ergo em̄ renūciare nō
pōt tacite vel expsse.de foro cōpeten.si
diligenti.de pactis.l.ius publicū.⁊.ß.e.
nec ex ptorio.¶Itē cōstat istū habuis-
se vitiosum ingressum qui attēdi dꝫ in
bñficijs.de insti.ex frequētibus.⁊ pmo
tus fuit ꝯconciliū.de elec.cū in cūctis.
10 §.inferiora.†⁊ non possunt bono pfici
exitu ꝗ sunt malo inchoata pncipio.j.
q.j.pncipat⁹.⁊ radix infecta fructū bo-
nū afferre nō pōt.j.q.j.fertur.nec bñfi-
ciū purgat vitiū.ix.q.v.neqꝫ sꝫ necessa-
ria est denūciatio.de simo.mattheus.⁊
c.ex insinuatione.nō obstāte diuturni-
tate tpis.de simo.nō satis cū similib⁹.
Ultimo quo ad id qꝺ dꝫ de etate qꝺ in
ea dispensari posset quantū.dic hodie
vt extra de qualita.pmittim⁹.li.vj.Rñ.
qꝺ hic nō agit de dispensando nec hoc
intēdebat papa de quo satis no.de scis-
ma.fraternitas.hortandū est ergo iste
quod nō pdeat crimē suū.l.di.ex pluri
bus.⁊ qui etatē inspicit tēpus pmotio
nis:est casus extra de rescrip.si eo tem-

porc.li.vj.soluebat z male Joã.de deo quo ad casum etatis illuz remoueri nõ posse q2 non fuit vitiũ peccati s3 etatis cui subuenitur a canone postq̃ eã perfecit:vt dicto.c.ex rõne.z.c.iudeorũ.vñ a pncipio poterit impedire.s.tẽpore institutionis z sic loquitur de elec.vndũ: sed postea nõ scdm eũ.ego volens sustinere Jo.dixi quod vbi p electionẽ eius ad quẽ pertinet fieri talis promotio añ cõfirmationẽ audiretur vt in decre.dudũ.sed nõ postea.si tñ casus formetur de pmotiõe per lrãs surreptitias audiet.de rescrip.ad audientiam.ij.in fi.z ibi no.in fi.vlti.gl.dic hodie col.nõ valere.z.decre.licet canoñ.de elec.li.vj.loquit solũ in parochialibus ecclesijs vt ibi pt3.Jo.de mõtemerlo simpliciter dixit illũ Jo.canonicũ audiendũ per vltimo allegata:z sic est tenendũ in dicto casu cũ.litere z pmisiones ex illis secute sint rite de bñficio suppõsto pt3 de prebẽ.si motu pprio.ij.rñ.lib.vj.de etate pt3.d.c.si eo tpe.de rescrip.li.vj.allegata in cõtrariũ nõ obstant sed pcederẽt. Jn electiõe vel pmisione annullãda vel vbi verteret pprũ vel singulare interesse nũc se opponẽtis sed vt pdixi promisio est ipso iure nulla q̃ de etate dicũt nõ pcedũt hodie p decre.cũ in cũctis. §.inferiora.de elec.si enim illi canones sic simpliciter intelligerẽtur innuerent etiam delinentẽ posse pmoueri ad prelaturam qd falsum est ad decreta.ẽx ratione.et indecorum rub2.vt ibi not.ad reliquam rub.per argumenta secunde partis.Joañ.and.

1 ☞ Regula legis dolo facit.an habeat locum in interdicto recuperande possessionis.

2 Cõpromissum factũ in arbitratorẽ publice excõmunicatum an valeat.

3 Excõmunicationis culpa idẽ operat in arbitratoribus qd in iudice z arbitro.

4 Excõicatus a quorum officiorum seu actuum exercitio phibeatur.

5 Excõicatus equiparatur ei cui interdictum est aque z igni.

6 Judei non debent habitare in seruitio christianorum.

7 Excõicatus que z qñ facere possit.

8 Excõicatus publice quis dicatur.

9 Judei p papam z imperatorẽ in suis finibus tolerantur:sed quare tu cogita.

Dolo facit. Hec regla vtilis est ad materiã petitorij z possessorij.z de ea no.ff.de iudi.l.de vi.illa tñ gl.cõtter reprobat.z de ea no.z dixi.C.de iudi.ordinatũ.§.de acqrẽ.pos.l.naturalr.§.nihil.C.locati.l.si qs cõditiõis.Et ex hac regula sumptum fuit.c.dolo facit.extra eo.ti.li.vj.z vide ibi notata p Dy.Car. Jo.an.etiã ipse Jo.Car.dicit de elec.vt circa.in vlt.gl.circa fi.qd agens possessorio recuperande possessionis.si incõtinẽti reus posset pbare de petitorio qd deberet admitti scdm quosdã nec fieret restitutio ad idẽ vbi iã esset pbatũ petitorium puta per confessionem aduersarij alks disputãs ad presens an deberet admitti ad probandum petitoriũ indubitanter fieret restitutio:tunc eñ non est cognoscendum de petitorio sed cognitum est.quo casu non dabitur restitutio:ar.§.de rei ven.l.officiũ.nã pbatũ petitoriũ in solo verbo.extra de causa pprie.ecclesia.facit qd haberet sic probans sniam ɔ possessorem:ergo multo fortius qui pbauit z possidet except.habebit:vt.J.e.l.inuitus.§.cui damus. Dy.tamen indistincte tenet:vt in.c.dolo quod regula locum non habeat in interdicto recuperande possessionis: sed ante omnia restituenda sit possessio spoliato per.l.si quis ad se fundum.C. ad.l.iul.de vi z multas alias.ll.ibidem per eum allegatas.Joan.an in nouella in.d.c.dolo.dicit q in possessorio adipiscẽde z recuperande cessat regula.fatetur tamen q interdum ppter pbationes paratas contra se impeditur agẽs possessorio adipiscẽde vel ad exhibendum:quod dic vt no.z dixi de resti.spo. c.j.sicut.z impeditur is cui pbatur crimen cum infamia.de accu.accedens: Jn possessorio vero retinende deficit practicã secundum eum.Jtem inducit ipsum.c.ad questionem de facto multum disputatam Florentie commiserunt partes in arbitratorẽ publice ex

cōmunicatum qui arbitrando iussit aliquid dari cui id petent re⁹ opponit cōpromissum ꝛ arbitramentum non tenere ꝛ sic dolo petere qd̄ per errorem solutum restitueretur⁹ esset remanet dubiū tan cōpromissum factū in arbitratorē publice excōicatū ꝛ arbitramentū per eū latū valeat.ꝛ simile dubiū est apud legistas de arbitratu:vt patet ex notatis.§.de verb.sig.l.illa verba.ꝛ de arbitris.l.prediū.ꝛ no.qd̄ de arbitratore q̄rit nou de arbitro.de quo vide in Spe. de arbitro.§.differtur.ver.itē scd̄m eū. ꝛ facit eo.ti.§.fi.ver.sed quid de simplici monacho.Item ad q̄ōnē faciant que plene no.per eū de excōicato an possit testari.de sen.excōicationis decernim⁹. sup p̄ma gl.ꝛ dixi.C.qui testa.face.pos. sup rubrica.ꝛ plenius de here.insti.l.j. Redeūdo ad q̄ōnē ꝓpositā:primo allegatur ad partē negatiuā preal.l.illa verba.vbi dicitur ꝙ ius significant ꝛ in ferrū nō cadūt eadē rōne.Idē cōcludem⁹ de excōicato nisi inferatꝛ vis lr̄e.si em̄ ad ius pertinet ar bitrari excōicat⁹ per ecclesie cōionem priuatus est iuris vel legū participiū habere nō dꝫ.in aut.de prin.dotis.per totū.col.viij.ergo arbitrari nō poterit.sꝫ dicta aut.rn̄deri posset ꝙ in heretico loquitur:sed ꝛ excōicatus hereticus dicitur.xj.q.j.ꝙ autē. Scd̄o ad hanc partem facit voluntaria cōpromittentium submissio:quibus minus fauendū est q̄ necessario aliq̄d agētibus iuxta exēpla notata extra de offi. deleg.c.arbitris.Et ex hoc infertur culpa excōicatiōis ita vrget in arbitratore sicut in arbitro ꝛ iudice de quib⁹ nō dubitatur ꝙ si publice excōicati forent ipsorū sententia nō teneret:extra de re iudi.ad ꝓbandū.ergo idē in arbitratore.ꝛ forti⁹ q: maior est effect⁹ arbitramēti q̄ arbiter vel sententie cū primo sit necesse stari si sit equū vel saltē edificatū p arbitriū boni viri.In illis vo nō sic: q: in arbitris satis est penam solui ꝛ a snia iudicis pōt appellari:ꝛ p alia remedia sententia tractari.de testi.fraternitas.ꝛ de fide instru.cum Ioan. Tertio casu constat ꝙ illi qui non sunt de corpore ecclie:facile sunt infesti his qui sunt intra ecclīaꝫ.ꝛ iō sup illas ptātē iudicat⁹ vel officia gerere ꝓhibentur.⁹ liiij.dist.nulla deinde cū sit.ꝛ.c.penul.ꝛ C.de iudeis.l.vlt.sꝫ arbitramētū est officiū vel ptās iudicādi q̄ facile posset alteram vel vtrā partem offendere:ergo precauendum qd̄ euenire posset.extra de ser.nō or.c.j.

4 Quarto si pōderem⁹ diuersos act⁹ vel officia a q̄b⁹ excōicati ꝓhibenꝛ forti⁹ vrgebit eos ab arbitratu ꝓhiberi:ꝯstat em̄ ꝙ excōicatus non impetrat rescriptū.extra de rescrip.c.j.li. vj.nō agit/nō recōuenit/nō accusat/nō denūciat.patet p ordinē.de iudi.intellexim⁹.de excep.cū inter.R.in fi.iiij.q.j. c.j.ꝛ.ij.de accusa.cū dilectus.nec p se vel aliū iurisditionē exercet.de sup.negli.prela.c.j.ꝛ de offi.vica.c.j.li.vj.Itē repellitꝛ a ꝓcurādo ꝛ testificādo etiā in ciuili.d.c.decernim⁹.de sen.excōi.li.vj. q̄ satis facit.ꝛ.e.ti.lꝫ.in fi.ꝓcurator nō cōstituit nec ꝯstituiꝛ.de ꝓcur.c.vlti.de ꝓba.post cessionē.nō petit executionēꝫ snie pro se late.de excep.pia.in fi.li.vj.ꝛ no.de re iudi.inter monasterium circa mediū tertie glo.arbitros iuris nō eligit nec alios compromittit vt not.in spe. de arbi.§.restat.in fi.Et vide qd̄ ibi dicam si ista minora nō potest:multo mi

4 nus poterit arbitrari cum excōicatio repellat a cōmunibus ꝛ legitimis actibus:vt.d.c.pia.in prin.ꝛ.c.licet.in fi.sine iste actus sit cōis siue ciuilis vel legitimus in excōicato nō cadet:ꝛ ex quo inchoauimus multa alia a quib⁹ excōicatus repellitur dic vt colligitur de ordi. ab epo.c.ij.de sen.excōi.cū illorum.de appel.cōstitutis.j.de eta.ꝛ qualita.cū bone.de dolo ꝛ cōtu.veritatis.in fi.xj. q.j.c.j.ꝛ vltimo.de clerico excō.postulastis.ꝛ.c.ne sede vacāte.c.j.li.vj.Et aliqua collige ex his q̄ post Inn.ꝛ Hosti. notant de exceptio.cū inter.ꝛ.c.significante.Quinto legiste equiparant excōicatū ei cui interdictum est aq̄ ꝛ igni:vt no.insti.de cap.di.§.minor.de penis.l. ij.§.j.Cui⁹ loco succedit hodie deportatio.§.ad.l.in l.peculat⁹.l.iij.sꝫ bi pdūt q̄ iuris ciuilis sunt.§.de iniuſ.testa.l.si q̄s exheredato.ergo arbitrari nō poterant q̄ est actus ciuilis:maxime q: excōicas

tio maior pena vt q alia:vt.C.de apostata.l.hi q sanctã.In 3dũ pncipalr indu cit ex de hereti.excõicamus.§.credentes.cui9 verba sunt.C.de hereti.auf.credentes.vbi pt3 solũ post annũ publica 8 & ciuilia officia iterdici excõicato:& tũc solum cũ excõicatus fuerit ob causam
6 heresis.† Scdo sic iudei q nõ sunt nec fuerũt de corpore ecclesie:& cũ quibus xpiani in seruitio habitare nõ debẽt ex de iude.ad hoc & c.& si iudeos cũ possunt arbitrari.C. de iude.l.iudei forti9 ergo excommunicati qui fuerũt de corpore ecclesie.& adhuc sunt ex habitu & radice.f.sacramenti baptismi q nunq amittit.de diuortijs.quanto. Tertio 3 superius inducta de phibitis excõica-
7 to inducitur† qd multa sunt ei pmissa q saltem facta valent.nam valeret carnale matrimoniũ ab excõmunicato cõ tractũ.ex eo q duxit in matrimoniũ. c.significauit ordinis caracterẽ.confert & recipit & tenet ipsius professio hic pt3 9 de ordi.ab epo.c.ij.de snia excõ.cũ illorũ & oes act9 iudiciales qui defen.recipiunt licite exercet de calũnia & veritate dicenda iurat.& ad illa licite pcu.cõstitui appellat & appellationẽ psequitur & super eis iudicẽ impetrat.hec pbat de iudi.intelleximus.de excep.cũ inter. & ibi no.& c.dilecte.& c.significauerũt.& c.si.põt etiã certo casu testificari & iurisdictionẽ exercere ex de hereti.c.in fidei.& c.se.li.vj.canonicos recipit de rescrip.capitulũ.& de prebẽ.p illorũ. Itẽ 3hit & ex 3ctu obligat de snia excõ.c. snic.& xj.q.iij.qm multos.nõ mirũ ergo si arbitriũ põt an vo prescribat vel sibi pscribat.vide qd scripsit de offi.deleg. prudẽtiam.§.sexta.in gl.no.hic p Inn. Quarto dicit q habeatur p repetitis multa q notauit in.d.c.decernim9.de sen.excõ.lib.vj.ad pbandũ excõicatum posse testari. Quito q post Inn.scripsit. de iureiurã. quito illis.in glo.magna vbi potissime vr innui q arbitramẽtũ sit 3ddã ex iudiciale.So.puto p pria iura arbitramẽtũ q fit p modũ laudi vel snie nõ valere si p publice excõicatũ esti nec etiã valuisse tale cõpromissum.Facit ad hoc vltra pdicta qd scripsit post Cõpost.de vno ex pluribus cõpromissarijs datis ad eligendũ publice excõicato de elec.in causis.super glo.fi.in fi. & qd no.Archi.ij.q.vj.a iudicibus sup prima glos.† Quando vero dicatur publice excõicatus:vide not.in clementi. de sepul.c.j.in.ij.glo.Ad allegata in contrarium rñ.illa vera quando arbitrator est simplex mediator vel proxeneta:ex cuius ordinamento partes adinuicem componerent ita quod contractus firmaretur ex ipsarum partium compositione non ex arbitramento vel pronunciatione illi9 ad.§.credentes.cõcedo argumentum quo ad quedam de ibi expssis sed non quo ad omnia:quod quisq studens bene aduertens bene intelliget.decretalis autem ad probãdum nõ requirit lapsum anni:vnde quo ad casum nostrum sufficit illum ppie excõicatũ etiã intra annum.& est simile qd dixi de clerico non resi.ex tuc.super verbo remoueat.ad.l.iudei.† rñ.qd iudei nõ sunt hostes nostri & in suis supersti tionibus per papam & imperium tolerantur vt ibi.xxiij.q.viij.dispar.& de iudeis sicut iudei viuentes:ergo iure romano inter suos arbitrari possunt vt ibi.& licet eorum secta sit reprobata ita qd ei legari nõ possit:vt.s.de iudeis.l. j.singularibus tñ posset legari:vt.s.de rebus dub.l.cũ senatus ad legata. Tertio pt3 responsio de matrimonio.primo q: illud etiã inter infideles 3hitur.de consang.& affi.de infidelibus de diuor. quãto.de ordine facit pro & cõtra:q: v3 quo ad caracterẽ.sed nõ quo ad executionem qd possit se defendere.nõ mirũ vt in.c.intelleximus.in fin.capitula de hereticis.li.vj.allegata faciũt pro & contra:quia speciale in causa fidei:ergo ci9 3trariũ est regulare.Jo.and.In glo.ibi idem in possessorijs et adipiscende vel retinende possessionis.secus in possessorio recuperãde:vt no.de vi & vi ar.l.j. in prin.in gloss.est enim & c.Oldr.& de hoc.s.dixi.Item no.quod ista regula locum habet vbi statim est restitutio facienda.secus si post certum tempus quia tunc propter cõmodũ mediũ tẽporis cessat ista regula:vt pbat & dixi:vt

§.vt leg.nomine ea.l.penulti.

¶ Conditionē posse implere in quib⁹ casib⁹ quis intelligat.

Ui potest fa cere.pone exemplum p̄ l.§.de condi.et demon.l. quibus diebus.et quib⁹ ex cau.maio.l.sed ꝛ si per p̄torem.§.j.ꝛ eē de elec.c.cis quib⁹.na ꝛi ex ēpla glo.non sunt bona.in eis em̄ cō ditionibus habetur ꝓ impleta:†sed hic non habemus querere exēpla in quib⁹ conditio habeatur pro impleta:sed in quibus quis intelligitur deduct⁹ in sta tum possendi implere:vt.§.de ꝯtrahen. emp.l.labeo si mihi.Jacob.Jn gloss.ibi. §.qui sub conditione.quantum ergo ad damnū eius in cuius potestate erat pro impleta habetur et pro pura:vt hic et d.§.qui sub conditione.nisi in casu fauo re libertatis:vt.d.l.licinius.scōm vnum intellectū:sed quantū ad cōmodū nō ha betur pro impleta : vt.d.l.si quis he res.Dy.

Quod quis. Jn gloss.in fi. non authore iudice posset repudiare:vt.§.de acqui. here.l.in plurium.Dy.ꝛ de hoc vide qꝺ no.ꝛ dixi.d.l.j.C.de penis.

¶ Compensatio que poterat opponi cōtra venditorē an possit opponi con tra emptorem.

¶ Exceptio quelibet coherēs rei que pōt opponi venditori potest et emptori.

In his offi cijs,Jn.§.non debeo.po ne exemplum sine aliqua cōtrouersia per.l.§.de ex cep.rei iudi.l.exceptio.et j vide.j.e.qꝺ ipsis.Jtē in exceptione cōpē satiōis † vtrū possit opponi ꝯ emptorē q̄ opponi poterat ꝯ venditorē.ꝛ vꝫ hic ca sus qꝺ sic.Dy.preterea certū est qꝺ ex ceptio cōpensationis coheret rei non ꝑ sone q: fideiussori cōpetit:vt.§.de cōpē. l.si quid.† et omnis exceptio rei cohe rens que pōt opponi venditori potest opponi emptori vt.l.ij.et.l.omnes.§.de excep.Quidā tamen voluerunt distin guere an ex cā lucratiua an nō:q̄ distin ctio locum habet in exceptione coherē te persone non rei.de hoc latius dixi.§. de noua.l.doli.vbi etiam de excep.excō cationis ꝛ bāni.ꝛ dicetur.j.e.l.q̄ in ius.

¶ Creditori an liceat ꝑ pactū debito rē accipere ꝓpria authoritate.et nu.2.

Non est singu laris.pone exēplū † an per pactū liceat credito ri capre debitorē ꝓpria authoritate.ꝛ vꝫ q̄ non: q: hoc solū a magistratib⁹ ꝯcedit.ergo priuatis denegat̄ lꝫ sint ꝓ ꝛ cōtra mul ta argumēta tñ hec est veritas.Dy.Jtē 2 pōt poni exemplū† nunq̄d iudex possit ꝯcedere parti qꝺ propria authoritate in grediat̄ pos.alicui⁹ rei sine alio nuncio vl executore.de quo dic vt dixi.§.de ac qui.pos.l.iuste.Jtē pōt poni q̄d liceat alicui bannitū captū ꝑ famulū ptātis oc cidere authoritate.l.munici.dicētis qꝺ liceat bannitum impune offendere.de q̄ dixi.C.de his qui ad eccle.ꝯfu.l.si seru⁹. ꝛ ad multa similia valet hec lex.

Infinita. Uide qꝺ no.ꝛ dixi.§. eo.l.libertas.l.e.l.li bertas als.icip.ls q̄ in ius.ꝛ ita habuit Jo.an.ꝛ dicit sic venisse sub bulla.

1 ¶ Contractū rescindere an possit ꝯ eo ex psona eius in cui⁹ loco successit.

2 Cessionario excommunicati an obstet exceptio.

3 Heres vel successor actoris vel rei an cōuenire vel cōueniri possit ꝑ rescriptū delegationis re integra.

4 Res in actionibus realibus transit cū onere suo ꝛ ideo in eis rescriptū extēdi tur ad successores.

5 Lite contestata rescriptū transit ad suc cessorem ꝛ heredem.

9 Heres ꝛ vniuersalis successor censet̄ ea dē persona cū defuncto.

Uni ius. Ex hac sumpū fuit.c.si quis in ius suc cedit.extra co.ti.lib.vj.ꝛ vide ibi no.ꝑ Dy.Jo.an. ꝛ Car.ꝛ facit qꝺ dixi.§.e. l.in his.§.nō debeo.Jn glo.ibi.l.vēdic.

tē.sed ibi ideo qꝛ ex ꝑsona sua de euict.
b tenebat.† ⁊ ideo non pōt contractum re-
scindere ex persona alterius cui succes-
sit.secus autē vbi non teneretur:vt.ff.
de excep.l.modestinus.respōdit reos in-
ter alios acta.⁊ de excep.rei iudi.l.si is
qui heres.§.fi.Dy.Idē Jo.andr.in no-
uel.in.d.c.qui in ius succedit.querit an
successor succedat in eadē sede.⁊ remit-
tit ad notata per eū de maio.⁊ obed.c.j.
an canonicus succedat canonico in one-
re vel honore.dic qd non .vt not.in al-
phabeto dictione canonici de except.ex
cā an obstet singulari successori no.per
Dy.in.d.c.⁊ notaui.ff.de nouatio.l.do-
li.⁊ no.p ipm Jo.an.de iure patr.c.vno.
in gl.penul.⁊ vide ibi no.per eum in no
uella super ipsa glo.⁊ dicit non obstat
quod tenetur Dy.in dicto.c.si qs in ius
illum repelli qui habet causam lucrati-
uā per.l.ff.de doli excep.l.apud celsum.
§.si cum legitime.⁊ tribus.§.sequenti-
bus.qꝛ loquuntur in exceptione perpe
tua.de except.compensationis concor.
cū Dyn.quod sit rei coherens.⁊ ideo
opponi possit in singulari successore p
allegata per ipsum Dyn.in dicto.c.si qs
in ius.⁊ plenius dixi in dicta.l.doli.de
noua.Recitat etiam summatim alia al-
legata ⁊ tacta per Dy.in.d.c.que omit-
to.sed ad ipsum Dy.recurratur.Dein-
b de inducit ad questionē† de cessionario
excōicati an sibi obstet exceptio remit-
tit ad notata in.d.c.vno.de iure patro.
lib.vj.Itē inducit ad aliam questionem
vtrum heres vel successor actoris vel
rei conuenire vel conueniri possit p re-
scriptū delegationis re integra.Et pri-
mo ad partē negatiuā inducit extra de
offi.deleg.p.⁊.g.⁊.c.cum olim.ex quibꝰ
colligit rescripta esse subiecti iure.⁊ ad
personas vel res in eis nō expressas nō
extendi ergo non ad successores.ad idē
de rescrip.ad hoc.⁊.c.fi.Itē quia rescri-
ptum in eo quod respicit iudicem non
transit ad successorē.de offi.deleg.que-
niā abbas.⁊ sicut finit morte mādato-
ris.eo.tit.gratū.sic finit morte illius p
quē impetratum est.facit ad hoc.ff.qui
satisda.cog.si decesserit.⁊ que sentē.sine
ap.rescin.l.ij.Contra videtur expressum

extra de iudi.qꝛ vero.de foro compet.c.
dilecti.de alie.iudi.mut.cau.fac.de con
ces.p̄ben.proposuit.in fi.de immu.ec-
cle.aduersus.Ad idē.C.de diuer.rescri.
l.j.qn libellus p̄ncipi datꝰ.l.j.⁊.ij.⁊ de
rescrip.edoceri.Pro solutione sciendū
qd in qōne sunt opiniones diuerse.Lau
3 ren.† dixit rescriptū non extēdi ad here
dem.Bar.dixit non extendi ad heredē
lit.non ɔtesta.lxxxix.q.q̄ incipit.querit
vtrū per rescriptū impetratū dicens tn̄
hoc dixisse:sed nego tam de lit.ɔtest.ex-
pressisse.qd ptꝫ in glo.quam posuit de
trāsac.c.ij.in scda cōpilatione Goffr.li-
cet in qōne loquunt de herede illiꝰ qui
poterat cōueniri dicens qd conueniri
non poterat:in apparatu tn̄ de rescrip.
significauit.simpliciter dicit rescriptum
ad heredē nō extendi idē ibi Philippꝰ
dicēs qd ⁊ si comes fuisset expssus nisi
cum ipso fuisset iudiciū inchoatum nō
conueniret heres idem nūc dicens re-
scriptū ad heredes non extendi nisi in
casu decretalis.j.de alie.iu.mut.cau.et
scda iussione de indi.qꝛ vero.vel cū im
missione hoc exprimit lit.autē contest.
dt qd extendit si est casus quo successio
possit locū habere.C.de inoffi.test.si pa
ter.vbi etiā tenet qd mortuo ⁊ re inte-
gra eo qui noie ecclesie vel cōitatis im
petrasset valeret rescriptū successori vl
heredibꝰ.de successore eccl'ie idē tenuit
tam in prima cōpilatione.de offi.deleg.
gratū huius contrarium tenet Dama.
dicens simpliciter illud ad heredes ex-
tendi.Et respondet ad.l.si decesserit.qd
in stip.loquitur que est stricti iuris ⁊ i
qua non venit nisi persona expressa.ff.
de verb.ob.l.si ita stipulatus.§.grisogo
nus.in fi.sed iudiciū bene transit.huic
concord.Inn.Compost.⁊ Egidiꝰ in de-
cre.significauit,loquēdo in herede vel
generali successore rei.de herede vero
actore ipse Inn.tenet contrariū.de offi.
deleg.gratū.hec opinio qd transeat pla
cet Pet.de bella pertica in prealleg.l.ij.
qn libellꝰ principi datus.Abbas Pet.⁊
G.in spe.de rescrip.p̄sentatione distin-
4 guūt.§.rōne.in p.in.† inter ꝑsonales ⁊
reales dicētes in realibus rescriptum
ad successores extēdi:qꝛ res transit cū

suo onere.de pigno.ex literis.Et ex his.G.colligit qd intellexit etiã l singulari successore in personali dicũt qd extẽditur re non integra re integra non p quod colligo qd intellexerunt etiam de vniuersali.solutio vt qõnis veritas habeatur distingue aut rescriptũ non põt respicere successorẽ vel heredes aut potest primo casu que non est dubia.Pone exemplum in actore qui vendicabat ecclesiam intitulatam ex quo titulo iuuari nõ posset heres vel successor.viij.q.j.apostolica de iurepato.consuluit.de proba.c.j.z.ij.Idez in vsurario vel vsufructuario qui impetrauerat vt liceret vti vel frui.s.qui.mod.vsuf.amit.l.sicut in fi.de vsu z ha.l.vsus aque.z de lib.le.non solum.§.si de reo.Pone exemplum qd fuerat cõtra ipm impetratum ad procuratorem ordinis vel beneficij vel ad penam criminis de hereti.accusatus.§.si vero.in fin.lib.vj.C.si reus vel accu.mor.fuerit.l.j.z.ij.z qd not.de simo.per tuas.in penulti.gl.z ad hanc causaz posset reduci.l.si decesserit qui satisda.cog. Scdo casu qñdo rescriptũ potest respicere successorẽ vel heredẽ aut fit mẽtio saltẽ gñalis successoris vel heredis z tũc est planũ qd extendit.ij.q.j.in primis.vij.q.j.pñtia.xxx.q.vj.hoc qppe de ɔcess.prebẽ.proposuit.nam tunc cõprõmissum qd tamẽ strictius est transit de c.fin.z.s.eo.l.sed si interpellatur.z.l.diẽ proferre.§.j.ff.de arbi.aut non fit mentio z tunc aut res nõ est incepta aut est integra.Primo casu aut nõ est integra per conuentionem tantũ.z hoc per d. decre.significauit.ibi euocatus z per decret.proposuisti.de foro competẽ.z tũc dico perpetuant rescriptum quod placet Bar.in predicta decretali significauit.z per gloss.quas ibi ponit potest colligi quomodo intellexit rem non integram in decret.quia vero.z facit quod ibi nota.hic et in decretali dilecti.facit qd no.Tan.Vin.z Py.de vsur.tua nos.Gui.in spec.§.restat.ver.item mortuo.facit de act.z obli.l.constitutus.de offi.le.c.fi.de offi.lega.gratũ.sed Bar.brix.in dicta questione contradicit.dicẽs an

5 te lit.contest.† rescriptũ non transire ad heredem aut non est integra per contesta.z quia lis est cõtestata:z tũc omnes concordant qd transit ad heredẽ.Secũdo casu quando res est integra distingue quia aut is de cuius hereditate vel successione qu are cõprehendit sub clausula generali aut nominatus erat in rescripto.Primo casu tenuit Goffre.z cõmuniter omnes quod successor conueniri non potest ergo nec conuenire z sic intelligunt decreta.significauit.ij.saluo qd ibi scripsi post Innocen.z compost. quod prelatus ecclesie factus post impetrationem potest eo casu conueniri licet predecessor non fuerit citatus cum conueniatur ecclesia.Secundo casu qñ nominatus erat in rescripto aut fuit rescriptum impetratũ pro vel contra personam.Primo casu tenet glo.in decre. dilecti.de foro competen.Inno.Hostiẽ. G.Nape.z Abbas qd heres vel successor potest conueniri.ipse tñ Hostien.in decre.significauit.contrariũ tenet etiaz si in rescripto non sit expressum propriũ nomen prelati.respondens ad decreta. quoniam abbas de offi.deleg.qd index est iustus z equus z litem diffinit:vñ de rescriptũ respicit iudicis successorẽ sed quis cõmuniter cauillose rescripto abutit z lites anget.vñ rescriptũ in ea tanqȝ odiosum restringitur.prima placet z sicut dixi de herede vel successore actoris in hoc casu.s.qd possit conueniri qd aperte tenent Innocẽ.z Vincen. in preall.decre.significauit.z dicta decre.gratum.Secũdo casu quando pro vel contra personam:aut querimus de singulari successore.z ad illum non extenditur rescriptum nisi in casu decretal.j.de alie.iu.mutan.causa.vel cũ sciẽter successit in vitiũ.de iudi.q2 vero.de rest.spo.sepe.al's nõ emanat scda iussio in pal.decre.q2 Ho.aut querimus de vniuersali.z in hoc est opinio z residet pñcipalis qõ Tan.Py.Bartho.Gof.in decretali significauit.gloss.in decre.q2 Ho. dicit rescriptum ad illuz non extẽdi.Et facit qd scripsi.s.cum tractabatur de re nõ integra p cõuẽtionẽ tantum.Dama, Inn.Cõpost.Egidi z Pet.de bella ptica ɔtra vt dixi in opiniõe scda q̃ placet.

circa quod est aduertendum qd questio querit expresse de rescripto delegatio nis per quod non datur ius: sed iudex actionis vel iure pus cōpetētis. De rescripto aūt p qd dat priuilegium notat Dyn. eo. ti. priuilegiū. Cū ergo ex rescripto delegationis ius non conceditur: sed iudex tm̄ not. vide quale preiudiciū 1 si respiciat heredem cū ius eius vel aduersarij in hoc non pereat. facit de pro cur. ex insinuatione. Ad hanc partem in 2 ducitur quando libellus princi. datus. l. ij. sed si aduertatur videtur facere cō tra. nam si qd ibi dicitur est spāle in p 4 toriis annalibus eius cōtrarium remanet ius cōe. Sed scdm hoc dicā qd est 6 bene in illis actionib speciale qd ppe 7 tuat absq lit. cōte. sed qd ibi dicitur de rescripto impetrato in oibus actionib est ius cōe. Sed aptius pro hoc lex ista de rescripto. appel. quā cū appellans p sequi debeat intra annum ad instar annalis actionis dr rescriptum super ipsa impetratū fore perpetuum. Hāc opi. puto veram maxime in exēptis 5 qs cōcedūtur ap. rescripta. vel qn rescriptum 1 delegationis cōcessum est ab immediato ordinario cause. hoc dico quia cum cā stricta interpretationis hoc rescripto sit quia p ipsa pindicat ordinarie ptāti: vbi cessat hec rō possunt largius impetrari nō ob. qd dicitur rescripta nō extēdi ad alios: quia illud fateor quo ad alios olno facit qd scripsit de trāsac. ve 6 niēs. in fi. ff heres vel vniuersalis successor fingit idē cū defuncto l aut. de iniur. qd prestat a moriēte in pn. col. v. Si igit cōitas oē rescriptū facit extēdi ad nō exprssū: vt. d. l. j. C. de diuer. rescrip. forti hoc facit idētitas persone iuris fictione. Nec ob. decre. qm abbas. quia iniquū rescriptum respicit iudicem datū iurisditio est ibi principale que meri to expirat iudice dato sub nole proprio mortuo re integra. sed inquantū respicit partes: obligatio est ibi principale. rescriptum antē vel a iudice datio accessorium: vnde respectu partiū non est datum: sed cōtēplatione partis durat accessoriuz. facit de offi. de leg. c. si sup gratia. lib. vi. hic qd dixi rescriptum extēdi ad heredem vel successorem vniuersalem: intelligo verum esse si tempore dati rescripti viuebatis contra quem datum fuit: alias secus. et sic loquitur. l. ij. ff. que sen. sine ap. rescin. Jo. an.

Non videtur dolo.

Sufficit glossa.

Principale nedum includit accessorium sed et omne connexū accessorij.
Accessorium quando non sequatur naturam sui principalis et quando sequatur. et numero. 3.
Electio facta vocato non vocando licet non expectato tenet. et numero. 5.
Principiū ponens debet et finē ponere.
Damnatus de crimine si appellet et appellatione pendente moriatur an eius bona videantur extincta cum persona.

Cum principalis. Pro declaratione huius regule vide qd no. C. de iudi. l. j. et de luitione pig. l. intelligere. et de fideius. minorum. l. j. in fi. et bene. s. commo. l. iij. §. vsq adeo. et nō solum principale includit accessorium sed etiā connexū accessorij vel ipsius accessoriū. probat de offi. dele. pendētiam. §. sexta. et §. seq. de preben. c. quitepenul. lib. vi. s. de lib. et posthu. l. si ita. §. regula. et de dona. inter virū et vxo. c. ij. Et fallit hec regula quandoq vt no. de. peni. di. j. sicut primi. in glo. et per Archi. in fin. et ex hac sumptum fuit extra. e. c. accessoriū. lib. vi. Et vide ibi notata per Dyn. Jo. and. et Card. et scdm ipm Jo. monechū op. ad hāc regulā. s. de fideius. l. generalr. Sol. ibi principalis obligatio et accessoria sunt in diuersis psonis vna succedēte alteri pncipalis manet et accessoria extiguit secus vbi sūt duo rei stipulādi vel debendi et vnus alteri succedit vt ibidē exprimit et. l. seq. Itē hec regula loquit qn principale et accessoriū sunt diuersa non se extinguentia sed principale per accessoriū iuuat ipsum. et accessoriū nō determinatū certa determinatione naturā principalis induit: vt ptz in exēplis positis p eū positionē casus tāgentibus Jo. mo. Item scdm Ja. bu

b tri.hec regula vera est † nisi accessorium nō depēdeat a principali:qr tunc nō seqˀuit eius naturā:vt no.ſ.de lib.ꝛ poſthu.l.iij.§.fi.et in auť.ex cauſa.C.de lib. pꝛete.Item nisi vtrūq; sit principale:qr tunc vno sublato non tollitur aliud:vt dictā.l.generaliter.de fideiuſ.et de solu.l.ſi duo.Et ita notat ipſe Iaco.in quadam queſtione quā diſputauit.ver.idē probatur ſic quādo acceſſoꝛiū ꝛ quam queſtionem poſui.C.vt nemo priuatus titulos.l.ij.et ibi videas.p̄fatus Io.an.in nouella in.d.c.acceſſoꝛium.adducit ad talem q̄onem per eum diſputataꝫ

5 † ſtatutum arctat doctoꝛes legentes vt diſputent et queſtiones diſputatas per eos infra tertium diem ponāt ꝛ dent in ſcriptis ſtationarijs ad ſtationem.doctoꝛ quidam priuilegiatus qđ nō teneretur diſputare diſputauit.ſed q̄onē diſputatam ſtationario nō tradidit.Querit̃ an inciderit in ſtatutū qđ non inciderit etiā inducunt̃ tria p̄cedentia ex decretali cupientes de elec.lib.vj.Primū colligitur ex notatis circa pn.In gl.in hoc caſu vbi ptꝫ per Gui.et Gar.quod electus cathedralis vel regularis eccleſie q̄ nō aſtrictꝰ ſed ſola voluntate vadit ad curiā non arctat ad tempoꝛa nec ad foꝛmā decretalis illiꝰ.Scđm ptꝫ ex decretali cum non deceat.eo.ti.vt ibi.etiā no.in glo.ij.vbi ptꝫ q̄ eligentes qui nō arctati ſed ex nuda voluntate vadūt ad curiam electionis negocium inſtructū non habent circa percipiendos beneficioꝛū fructus priuilegium illius decretalis.Tertium ptꝫ eo.tit.ſi poſtq̄.ſcđo ex eo qđ ibi not.in gloſſ.ij.vbi regulariter effectus q̄ voluntate nō neceſſitate vadit ad curiam ſi recedat illicentiatus non incurrit penam decretalis ipſius cupientes.Et ex his tribus cōcluditur q̄ doctoꝛ non neceſſitate ſed voluntate diſputauit ad illa nō teneri ad q̄ teneret̃ neceſſario diſputans.et ſic in terminis q̄onis ſtatuti penam nō incurrit.Scđo inducitur decretalis cū inter vniuerſas de elec.per quā ſcđm verā lecturā modernoꝛ lꝫ ibi gl.cōtra.ptꝫ † qđ ſi canonici vacātis eccľie vocāt ad elect.nō vocādum ꝛ illo nō expectato eligāt tꝫ elec- 4

s

ctio cū ꝯ cōſtitu.nō ſit facta lꝫ illi reuiſ ti tenere poſſint ad expēſas ꝛ intereſſe, vt ibi ꝯ ſatis ſcripſi.Tertio inducit̃ decretalis cū dilecti.e.ti.vbi cēp:emiſſarius qui nō ex foꝛma mādati:ſed nuda volūtate ſcrutatꝰ eſt vota cōpꝛomittentiū:illa nō hꝫ ſeqni neceſſario.Quarto inducit̃.l.tutoꝛi.C.de.neg.geſt.per quā ptꝫ qđ in volūtate gerēre alteriꝰ negocia ſufficit q̄ aliquis fecerit ad amici cō modū nō ſic in illo qui gerit neceſſario: vt tutoꝛe vel curatoꝛe in qbꝰ requirit̃ plena geſtio ſuper quo vide qđ ſcripſit de p̄cur.nō iniuſte in.fi.dicit ergo doctoꝛ ſatis eſſe ſtudētibꝰ q̄ i paucis ſuo laboꝛe cōſuluit ꝛ cōtētari debēt de gratia ſibi facta:vt eccleſiaſtica bñficia.c.vno potiſſime qr ipſum diſputare eſt q̄d perfectū ꝛ vtile.ꝛ licet q̄ūq; gratioſe faciētem penitere.de inſti.cum veniſſent. Quinto inducit̃.l.C.de excu.tuto.l.voluntarie.et bene faciūt ad p̄poſitū q̄ ibi notaui de his qui ſpōte munera ſubeūt l.ij.ꝛ.iij.ꝛ de epi.ꝛ cle.auť.p̄ſbyteros ſignata ſuper.l.generaliter.itē ſublata generali remanet hẏpotecaria: vt hic not.per que concluditur † qđ lꝫ doctoꝛ diſputauerit:remanet tñ priuilegiū ad ſtationem nō tradendi.facit qđ ſcripſit poſt Cōpoſt.de ꝯſti.cū acceſſiſſent qui tenet hanc eſſe regulam q̄ vnico actu priuilegium nō tollitur ꝯtra ſunt caſualia p̄pter cōſiderationem odij vel fauoris.in cōtrariū inducitur qr diſputare ꝛ tradere.aut dicas eē cōnexū aut ſcđꝫ acceſſoꝛiū primi aut duo ſeparata primis duobus caſibus ex q̄ alterum apprehēdendo.ſ.diſputando renūciauit priuilegio tenet̃ ad reliquū.ſ.ad traditionē ſiue illud dicas cōnexum ſiue acceſſoꝛiū. primum ptꝫ ex̃ de cōſti.tranſlato.iij.q.vj.hoc quippe cū .ſi.ſcđm ptꝫ hic cū concoꝛ.ꝛ de op.no.nunci.cum ex iniuncto.. ꝛ q̄ no.de reſcrip.c.j.in glo.ij.vnico ergo actu ſit perditum priuilegium:vt p̄dicta decre.cum acceſſiſſent.de preben. pꝛo illoꝛum.C.de iure dot.impe.l.ij. qui de facili perdit̃ de iure annul.auř. l.j.et.ij.et de falſis ſi quis decurio.et ſemel agnoſcendo iudicium quis renūciat excuſationi.ſ.de vacanmune.l.pꝛe

vo.§.si post. Tertio casu cũ dicitur il-la duo separata adhuc tenere tradere cũ sup traditione priuilegiatus nõ fue-rit ꝛ ipsoꝝ causa sit diuersa.nã primuꝫ parentibus tantũ disponẽtibus ꝛ audiẽ tibus proficit.scdm etiam absentibus ꝛ posteris priuilegiatis.ergo super dispu tationis labore ɔtra vtilitatem p̄sentiũ nõ ꝑpter hoc priuilegiatus ɔtra actus memoriam ꝛ vtilitatẽ posteroꝝ:vt.l.di cetur.Scdo inducitur cõtra docto.tq2 ex quo posuit principiũ ꝛ finem ponere dꝫ.de ɔsecra.di.j.c.nullus eps.ꝛ dꝫ aut totum agere aut non incipere de cõse cra.di.v.comperimus.ꝛ ad hoc.ff.de ad mi.tu.to.l.cum querit.imitetur ergo do ctor creatorẽ suum qui nõ nouit opus infectum.extra de baptis.maio:.ver.sed adhuc.Tertio cõtra doctorem induci tur.C.de his qui spõte munera subeũt. l.j.lib.x.et ꝙ ibi in rub.not.ꝛ de priui le.vetera.l.vlti.Quarto constat qꝫ mul ta sunt a principio volũtaria que si in-choentur eoꝝ prosecutio est necessa-ria.vñ heres qui accusauit occisorẽ de-functi illo absoluto non tenet appella-re.ff.ad sil.l.propter vene.in fi.si tamẽ appellauerit tenetur prosequi.C.eodẽ ti.l.minoribꝰ.ꝛ sic soluitur ipsarum.ll. contrarium.D.l.propter.Quinto cõstat qꝫ quis ad certa non tenetur:que tñ si aggreditur omnẽ incertitudinem tolle-re dꝫ:vnde non tenetur quis agere nec in causa ꝑpria appellare.Si tamẽ agit personali vel appellat ante sententiam: dꝫ exprimere cãm vt tollat incertitudo de libellis obla.c.fin.de ap.vt debitus.et de elec.vt certa lib.vj.Cum ergo statu tum detrahendo contra incertitudineꝫ solutionis sit factum vt eius certitudo per posteros haberetur tradere tene-bitur.Pro solutione vera aduertẽdum est quod questio nõ ꝑponit de doctore nõ incluso statuto puta non legente vel errore q̃ cũ statuto ligatꝰ nõ esset dici nõ põt qꝫ dispntãdo renunciet priuile-gio ꝛ re submittat statuto:ꝛ in tali pce dũt q̃ pro doctore suprius sunt inducta. Itẽ hic nõ ꝑponit qꝫ de priuilegiato in duobus.f.vt nõ teneatur disputare.ꝛ si disputauerit:nõ teneat questionem tra-dere:qꝛ tũc nullũ dubiũ.sed ꝑponit in illo q̃ tenebat disputare ꝛ tradere:sed ꝑ priuilegium eximebatur ab onere dispu tãdi:ꝛ sic per consequẽs vel tacite ꝛ ab onere tradendi propter impossibilitatẽ: que impossibilitas cessat eo disputãte.ꝛ illud ɔñs vel tacitum sicut oritur sic et tollit per.l.iij.C.si pen.ap.mors inter-ue.ꝛ.C.si reus vel accu.mor.fuerit.l.vl-ti.per quas ptꝫ qꝫ si damnatus de cri-mine qui appellauerat mortuus est ap. pen.si bona non expresse:sed tacite dã-nata erãt ex qualitate criminis:extin-cta cã criminis per mortẽ:extincta erat cã bonoꝝ.sed si nõ tacite vel in ɔsequẽ tiam si expresse fuissent bona dãnata lꝫ extincta esset cã criminis remaneret qꝫ sup bonis per quas.ll.ꝛ ea que not.de cleri.ꝑin.qꝫ a te.ꝛ per.l.iij.§.qui hꝫ.de serui.rusti.predi.ꝛ per hãc regulam di co docto.de quo querit in statutũ tucis disse non ob.l.voluntarie.vt ibi not.in prima ꝛ.ij.gl.sed facit pro moñ.cũ tute le volũtarie susceptum lꝫ nõ preiudicet quo ad alia munera quo ad illud p̄iudi cat ꝛ ad inuẽtariũ ad.l.ij.ꝛ.iij.C.de his qui spõte munera subeũt.ꝛ aut.presby-teros.de epis.ꝛ cleri.Et ad illud qꝫ dici tur istũ fecisse gratiã si renunciauit gra tie sibi facte quo ad istũ actũ:ꝑprie cũ faceret gratiã als non inclusis de quo ff.dixi.Joan.and.

In obscura.

Facit.ff.co.l.lite-ras.ꝛ quod ibi dixi.

Si iussu alte-

rius.In fine alias est lite-ra:quasi ipse soluisset.Os-dradus.

Legata ab intestato relicta an de-beantur si nemo adeat hereditatem.

Si nemo subijt.

¶ De iure pretorio vel ciui li.Dy.Et ꝑ declaratiõe hu-ius regule vide que no.ꝛ di xi.C.de fideiui.l.cũ quã.†sed an legata ab instato relicta debent si nemo adeat hereditatẽ.Dic quod nõ:vt.ff.de fideicõ. liber.l.ij.ꝛ qñ dies leg.ce.l.quod pure.

§.vltimo.Old.in glo.ibi quod non pla-
cet.q: scdm hoc prior esset obligatio q̃
contract⁹:q: heres obligat demũ adita
hereditate:vt insti.de ob.ex quasi con-
tra.§.heres.qd est absurdũ.q: qd pri-
mũ est aliud ante se habere non potest
vt in procmio.ff.§.discipuli.Dyn.

Quod nulli⁹. Suffi-
cit glo.
et que dicam.j.eo.l.impossibi-
lium.

Et si nihil. Sufficit glos-
sa.

1 Lex nulla est vltra posse ⁊ impossi-
biliũ ⁊ valde difficiliũ idem est iudiciũ.
2 Citatus licet non possit comparere in
die sibi assignata tamen tenetur compa
rere die sequenti.
3 Committẽs maleficium propter quod
debet oculũ perdere si eum non habet
an debeat in alio membro puniri.
4 Lex vel constitutio episcopi non scri-
pta pħibens ⁊ contra facientem excõ-
municans an valeat.
5 Legislator primus volens populo dare
leges illas digito proprio scripsit in ta-
bulis lapideis.
6 Scriptura requirit in constitutionib⁹.
7 Lex a ↄsuetudine p scripturã distīguit.
8 Decreta sedis apostolice siue scripta
siue non probate et que scripture sacre
conformia sunt tenere.
9 Actus facti sine scriptura requisita qñ
valeant.
10 Canõ ⁊ lex est id omne qđ rõne ↄsistit.
11 Constitutio an sit in scriptis redigẽda.
12 Scriptura an sit de substantia legis.

Impossibiliũ.
Ex hac regula sumptum
fuit.c.ex.eo.c. nemo potest.
lib.vj.Et vide ibi no.p Dy.
Card.⁊ Jo.an.in nouella in.d.c.nemo.
1 dat versus.†Antiquoꝝ vltra posse suũ
nullũ lex.⁊.s.de ver.ob.l.si hõ mortu⁹
impossibiliũ ⁊ multũ difficiliũ idẽ est iu
diciũ.s.de sta.lib.l.cũ heres.§.non est.
Joã.an.in nouella in.d.c.nemo.dat ver
sus.Antiquoꝝ vltra posse suũ nullũ lex
iusta coegit:nec credit esse verũ q̃ toto
posse peregit.Et allegat Dyn.in dicto
c.in prin.decretorum.c.contra.qđ cred
do fuisse vitium scriptoris:q: dictuz.c.
contra.non est in prin.decretorũ:sed dz
dicere.c.erit aũt lex.Et ita etiã dicit idẽ
Jo.in.d.c.nemo.recitat etiam Jo.an.in
apparatu suo lib.vj.in.d.c.nemo.in fin.
Goff.⁊ Hosti.tenuisse in decretali cũ di
lecti.extra de dolo ⁊ ↄtu.Et qđ si iu-
2 dex citet aliquẽ eo die q̃ impossibile est
cõparere qđ non est oĩno vtilis citatio:
sed licet nõ teneatur comparere ea die
propter impossibilitatẽ:tenet tamen cõ
parere post diẽ.⁊ dicit qđ põt esse ratio:q:
pncipale est qđ veniat accessorium qđ
veniat tali die.et principale non vitiat
ppter accessoriũ:sed potius econtra.vt
s.c.l.cũ principalis:sed in nouella in.d.
c.nemo.dicit Pet.de bella pertica con-
trariũ sensisse et remittit ad notata per
Cyn.C.de ferijs.l.dies festinos.in.q.ij.
in fin.ibi de hoc satis notaui.⁊ ipse Jo.
scripsit in.d.c.cum dilecti.⁊ de ap.cum
parati.Item idem Jo.an.in.d.c.nemo.
inducit ipsum.c.ad quasdã qõnes.pri-
mo an ad qõnẽ an annus ap.prosequẽ-
de nõ currat ante interpositionẽ appel
lationis propter quandã impossibilita
tẽ ⁊ remittit ad plene notata per euz in
3 cle.de app.c.sicut.in glo.magna.†Itez
ad qõnem legistarum de ceco qui cõmi
sit maleficiũ ppter qđ oculus erui de-
beat qđ propter impossibilitatem pene
puniat in alio mẽbro per.l.ij.C.vt intra
certuz tempus criminalis qõ terminet
facit qđ not.s.e.l.de elec.si compromis
sarius.in vltima gloss.et iura que alle-
gantur super illa ⁊ per.l.de contrahen.
emp.l.si in emptione.§.penul.dicsit qđ
si vnuz tm̃ oculũ habet priuabitur illo.
Itẽ ad aliã questionẽ de qua consueuit
notari p doct.C.de legi.l.j.⁊ notaui eo.
titu.super rubrica.in fin.⁊ que fuit Jo.
de deo.lib.j.q.x.⁊ vlti.et plenius dispu-
tatã per dñm Guidonẽ epm concordie.
4 qua queritur† an lex vel constitutio le
gati vel epi nõ scripta prohibẽs aliquẽ
⁊ cõtrafacientẽ excõicãs:aut valeat ita
qđ cõtrafaciẽs sit excõicatus.coaptat
aũt qõ regule:q: impossibile videt scdz
naturalẽ cursum rerũ vt loquar cũ de-
cre.bone.§.porro.⁊ cũ decretali.qm̃ cõ

tra falsam.in prin.cõstitutiones nõ scri
ptas mẽti teneri vel sciri per eos quos
ligare debẽt maxime cum in se sint per-
petue ꝛ liget.xxv.q.j.que ad ꝑpetua.ij.
q.ij.c.j.ꝛ.ij.ꝛ de consti.c.vlti.ꝛ de offi.le
ga.c.vlt.ꝛ ignorantia eorum non excu-
sat vt ibi ꝛ sic eẽt iniijcere laqueũ subdi
tis statuentis ꝯtra id.xxj.q.j.de viduis.
ij.cõstat eñ qꝺ cursu longi tpis veritas
obscuratur.xij.q.ij.longinquitate.ꝛ ob
hoc perpetuo seruãda redigunt̃ in scri
ptis de re iudi.abbate.lib.vj.ꝛ supscri-
ptione ꝛ concor.de testi.Albericus.ꝛ.c.
significauit . et.š.de pig.l.contrahitur.
Scꝺa impossibilitas ostẽditur quia hi
debẽt constitutioni consentire qui ha-
bent subscribere vel subscribi.xcvj.di-
stin.c.j.versicu.ista scriptura consequi-
tur.š.de his que fi.a pre.c.j.quanto im
possibile autẽ est eos scribere vel sub-
scribi si de constitutione nõ sit facta scri b
ptura.facit de despõ.impu.ad dissoluẽ-
dũ.cũ cõcor.Tertia impossibilitas ostẽ
dit̃ per nominis ethimologiam a qua li
cet arguere.xvj.q.j.si cupis.xij.q.j.cle-
ricus.de prebẽ.cum scꝺm.qui si.sint le-
gi.per venerabilem.ver.sane.nam dicit
Isidorus.v.ethi.qꝺ lex dicitur a legen-
do legi autem non potest nisi scribat̃:er
go nec lex nominari nõ põt cũ noia de-
beant esse cõsequẽtia rebus.insti.de do
na.§.est ꝛ aliud quid plura.textus dicit
quod lex est constitutio scripta.l.distin.
lex est.cum ergo diffinitio dicat esse rei
ergo ꝛc.multi etiã textus probãt extra
de presump.scribam.x.distin.erit.in fin.
ibi pro cõi vtilitate ascripta.j.q.ij.due
sunt.in aut.vt facte noue constitutiões.
in prin.ibi si scripta sit.et facit de sentẽ.
excõ.c.nouerit.ꝛ.c. graue.vbi de libris
statutorũ deleri iubent̃.et.C.de sacro-
san.eccle.aut.cassa.Ex ꝑdictis itaqꝫ cõ-
cluditur de substantia ꝛ cause consti.et
legis requirit̃ cã scripta esse.hoc etiam
patet ab origine ois iur.ꝛ primo de ve-
teri ꝛ nouo testamento.tuã primus le-
gislator volẽs populo dare leges illas
digito ꝓprio scripsit in lapideis tabu-
lis.exo.xxxj.in fi.et tamen in tabulis li-
gneis deuteronomij.x.in prin.et canon
dicit qꝺ moyses primus gentis hebree
leges populo sacris literis explicauit.
vij.distin.moyses.ꝛ exo.xxiiij.in ꝑn.scri
psit moyses oẽs sermones dñi:si ergo
primus legislator cuius actio nostra est
instructio.ij.questione.j.deus dedit le-
gem scripturam:ergo omnis leges cõ-
dens idem facere debet:ꝓbatur de no-
uo testamento in quo Christus digito
scripsit in terram Joan.viij.habetur.in
iij.questione.vij.postulatus.vt per hoc
dedit criminosos ab accusatione ꝛ iudi
cio repellendos:vt ibi patet.idẽ ꝑ origi
nem iuris ciuilis quod fuit scriptum in
xij.tabulis vt habetur.š.de orig.iur.l.
ij.post princip.quarum qui fuerunt au-
thores:habetur.vij.distinc.fuerũt.Itẽ
vt non per solã scripturam habeatur in
rium certitudo cuꝫ subscriptione ꝛ sub
bulla mittuntur:vt.C.de iusti.codi.con
fir.l.j.ad finem.in aut.vt diuine iussio-
nes colũ.viij.†Cõcluditur ergo ex ori-
gine iuris diuini et positiui in constitu
tionibus scripturam esse necessariam.
Tertio idem arguitur ex mandatis ꝑn
cipum rescriptis et priuilegijs.nam vt
not.Ac.quod de man.prin.super rubri-
ca mandata principum sunt constitutio
nes speciales.et in illis requiritur scri-
ptura eo.titu.l.vnica.et.xc.dist.nobilis-
simus nec posset probare per testes de
hoc de priuileg.cum olim.Idem in re-
scriptis que etiam habent vim constitu
tionum inter eos inter quos conceduu
tur:vt dixi super rubrica de rescrip.idẽ
in ꝑuilegijs que sunt leges priuate.iij.
distinc.priuilegia.ꝛ de eis iudicari non
potest nisi per inspectionem ipsoruꝫ.de
priui.porro.eo.ti.cũ ꝑsone.ꝛ de hoc di-
xit in proemio lib.vj.sup ꝟbo trãsmitti
mus.ad hoc etiã facit qr sñie q̃ ius fa-
ciunt inter partes ꝓferri debent in scri
ptis:extra de re iudica.c.vl.li.vj.ac ab-
surdũ vr̃ qꝺ vnius cause diffinitio re-
quirat scripturã ꝛ cõstitutio ꝑ quã cau
se vniuersales diffiniunt̃ ꝛ subditi pu-
niunt̃ scripturã nõ requirat.ꝑ cũdẽ mo
dũ inducit̃ de censi.romana.§.postq̃.li.
vj.cũ casib⁹ ibi notatis.lõge eñ maior
est eq̃tas hoc casu reqri scripturã q̃ in
illis.Et ibi ponit textus cãm scripture.
scꝫ vt nota sit oĩbus illa spãlis diffini-

tio:que rõ fortius vrget in cõstitutione
generali maxime penali. Item hoc pro‑
7 batur:† qꝛ per scripturam distinguitur
lex a consuetudine:vt probatur.s.de le‑
gi.l.diuturna.ꝛ.l.imo,ꝛ insti.de iure na.
§.ex non scripto.ꝛ sic pꝫ scripturam es‑
se de forma et esse de substãtia legis et
constitutionis. Item hoc videtur expꝫs‑
sum.C.de legi.ꝛ consti.l.humanum.vbi
lex prio dictat̃ ꝛ scribit̃:deide dictata et
scripta recensetur:deinde approbat̃ p
ꝓncipẽ vt ibi pꝫ. Si hoc est in lege prin‑
cipis:fortius in alijs facit de conse.di.j.
basilicas.de peni.ꝛ remis.cum ex eo in
fine.de rescrip.c.vlti.lib.vj.ꝛ.C.de legi‑
bus.l.digna vox.ex quibus cõcludit̃ ꝓ‑
dictã cõstitutionẽ nõ scriptam non va‑
luisse ꝛ ꝯfaciẽtem excõicatum nõ esse in
ꝯtriũ ꝙ scriptura nõ sit de substãtiali for
ma legis vel ꝯsuetudinis.de iureiur.c.
j.in fi.j.rñsi lib.vj.xxv.q.ij.instituit̃.vbi
8 ðr†decreta.sedis apostolice scripta vel
nõ scripta fore seruanda:ꝛ ad hoc qð ibi
not. Ad idẽ.j.q.vij.si quis omnẽ ecclesia
sticã institutionẽ scriptam vel non scri‑
ptam violauerit.facit in clemen.de se‑
pul.dudũ ad fi.ver.nos em̃.ꝛ videtur ca
sus de renũ.c.vno.lib.vj.dicim⁹ qð si cõ
stitutio Celestini de qua ibi Bonifaci⁹
loquitur fuisset scripta:estimandum est
qð ipsius tenore potuisset ne testis esset
9 in facto proprio. Scðo sic.†multi sunt
casus in quib⁹ scriptura requiritur ex
pediẽte nõ tñ necessario vñ valet actũ si
ne scriptura.hoc pꝫ in licentia clerici
qð possit alibi celebrare.xxj.q.ij.c.j.suf‑
ficit tñ si per aliquas probationes con‑
stat.extra de ele.perpetue. Idẽ in lr̃a qð
clericus possit ab alio ep̃o ordinari.xix.
q.ij.due sunt.de offi.ordi.significasti.suf
ficit tñ qð alicui de licẽtia constet nisi in
casu de temp.ord.c.j.lib.vj. Idẽ in ꝓfes‑
sio.monialis.xxiiij.q.j.oẽs femine.q ta‑
men tenet sine scriptura eadẽ.q.sciẽdũ.
ꝛ de reg.vidua. Idẽ in sñia excõicatiõis
de q̃ hic q̃rit̃ qꝛ lꝫ ferri debeat i scriptis:
vt extra de sen.excõ.c.j.li.vj.aliter tñ la
ta ligat lꝫ proferens penam incurrat vt
ibi not.in gloss. Et quia speciales sunt
casus in quib⁹ omissio scripture vitiat
inter quos iste descriptus.nõ tñ verũ⁹

cõcluditur ꝙ lꝫ vtile ꝛ expediẽs sit con
stitutionem scribi non scripta tamẽ va‑
let ꝛ ligat subditos. Item inducitur le‑
gis ꝛ canonis diffinitio que habet̃.ff.de
legi.l.j.ꝛ insti.de iure naturali.§.lex.vbi
nihil.de scriptura fit mentio.ꝛ canõ idẽ
est qð regula:sꝫ rl̃a est q̃ recte ducit nec
alios trahit. Cum ergo diffinitio det es‑
se rei ꝛ in his de scriptura nihil dicatur
ergo scriptura nõ est de suo esse vel sub
stantia:al's insufficiens esset diffinitio.
Item adducit̃ lex.j.de consti.vbi pꝫ qð
principi placuit legis habere vigorem.
et ibi subditur legẽ esse qð princeps per
epistolã statuit vel cognoscens decreuit
vel de plano interlocutus est vel edi‑
10 cto precepit.† Et canon dicit qð lex est
oẽ ꝙ rõne consistit.l.di.consuetudo.sa‑
tis est ergo quod subsit ꝓceptũ vel rõ lꝫ
desit scriptura,s.de legibus.l.de quib⁹
ver.nam qð ipe. So.oẽs predicti docto
res et multi alij tenuerunt constitutio‑
nẽ vel legem nõ scriptam tenere:et per
consequens contrafaciẽs ad cuius no‑
titiã peruenit excõicatos esse.lꝫ Ste‑
phanus pollõi qui ipsam q̃õnem dispu‑
tauit fatcat̃ sñiam iniustã in proferentẽ
incurrisse penam decretal'.de sen.excõ.
c.j.li.vj.ꝛ vide qð dicam in fi.ꝛ dictum
Jo.de deo posuit Spe.de legato.§.finis‑
tur.ver.sed pone legatus. Idem tenuit
Jaco.de ra.vt recitat Cy.in dicta.l.j.C.
de legibus.scðm quam non ob.illa diui‑
sio que quinto allegabatur ꝙ ius aut ex
scripto aut ex non scripto.illa enim di‑
uisio est subiecti ad accidẽs sicut ibi ho
minuꝫ alius albus alius niger.nec etiã
ob.qð ibi sequit̃ de authoritate ꝯsuetu‑
11 dinis.illud eñ intẽdit lex†qð consuetu
do quasi p frequentem vsum ab oĩbus
scita nõ est necesse ꝙ scribatur sꝫ legem
scribi oportet vt notificet̃ p oẽs popu‑
los.nõ ꝙ scriptura sit de esse suo:sed est
necessaria ad scientiã iducẽdã:qꝛ sciãꝫ
nõ ignorantiã volum⁹ obligari.C.de ta‑
bulis.l.generali.li.x.ꝛ sic fit in ꝯstõnib⁹
authẽticoꝝ i fi.tit. Et ꝓpter hãc cãm in
scriptis reducit̃:vt in.l.humanum.licet
alij ad illam rñdeant quod ibi dicitur
eam debere dictari ꝛ recenseri.hoc etiã
posset esse verum sine scripto. dicebat

ergo

ergo Jaco.predictus qd dato qd de con sti.vel lege non esset facta scriptura li garet tn̄ scientes.q: qui certus est zc.ex tra eo.c.qui certus.cum zco:.nō ob.qd de diffinitiua snia allegatū est ꝙ illa mi noris autho:itatis est ꝙ lex.Pe.de bel la pertica dicit nō eē peccatū diceret ꝙ scriptura sit de esse legis p pall.l.huma nū.facit ꝙ no.in dicta.l.j.de legib⁹.z de. postu.p:ela.c.j.de interp:etatione p:in cipis que est generalis z necessaria z in scriptis redigenda.Multū equitatis h3 vltimū dictum.z licet nō resistam solu tioni pdicte cui nec apte resistunt Guil. vbi.s.nec Pe.tn̄ hoc assero ꝙ si pnceps essem necessitatem scripture impouerē constitutioni inferio:ū:ita qd aliter non valerent nisi in scriptis p:omulgarent inferiorum.ideo dixi q: successo:es liga re nō possem.C.de legib⁹.l.digna vox. cum conco:.Et per hoc rn̄def ad decre. p:ima3 de renunc.z ad alia plura iura. hac etiā rōne ad alia que p:o parte su perio:i allegaueram nō rn̄deo necne etiā vrget rn̄sio quedā ad id qd de diffiniti ua dicit nisi cū p:oferf a p:incipe.Ad de clarationē tn̄ eius qd in pn.solutionis dixi sciendū est qd si verū est cōstitutio nē tenere scienter cōtrafaciens excōicat⁹ est z excōicatio iusta nec in aliquā penā incurrit statuēs.z in hoc imp:obo qd dicebat Stephan⁹.decreta.eni cū medi cinalis in sentētijs locū q ligāt pteritas culpas.z vide qd ibi dixi sup gl.vt q:.et glo.per hoc nō in cōstitutionib⁹ quarū p:imū ē ligare culpas futuras.de cōsti. c.ij.li.vj.scdo rn̄so.in secūda glo.si vero dicerem⁹ cōstitutionē nō tenere tūc nec ille cōtrafaciēs ligat⁹ esset nec statuēs penā incurreret tn̄ ex ↄstitutiōe q nulla est ligari nō posset z ↄstat accesso:iū seq naturā p:incipalis.vt.e.tit.c.accesso:iū.

Tanti timoris. Sufficit glo.

Nihil peti potest Sufficit gloss.

Si qs pgnātē. Tpo ne qn dies leg.ce.l.is cui ad trebellia.l. sed et si ad tempus.Jaco.

Alberic.super.ff.nouo.

Ubi repugnantia. Pro declaratione vide que notaui.C.de fide instru. l.scripture.in glo.ibi poste rius sit/ ractū.Circa qd dic vt not.s.de bono.pos.scdm tabu.l.j.§.si quis in duo bus.Dy.z plene nō.z dixi.C.de edicto diui adria.tol.l.vlti.z hec lex facit ad.q. duo:um testamento:um quando nesci tur quod sit presens.

Que in rerū. Sufficit glos. et vide que no taui.s.e.l.impossibilium.

Pupill⁹ nec velle. Quantū ad dānum suum: z qd subijcit animo iudicio expone.i.in quo requiritur intellect⁹ siue animi descretio.Dy.i.gl. ibi.l.qd pupillus scdm vnū intellectum. Dy.Ibi.l. si curato:ē:vbi de hoc no.et dixi.z.s.de verb.obli.puberes.z de no ua.l.j.z se.l.pupillū.z plene no.per Dy. s.de auto.tut.in eius magna distin.

Quod euincitur. Id est euictum est Dy.

Meratius. Ibi mo dum.i. vtrum debeat ad heredem transire vel nō.z qd subij cit ipsius dic sc3 imperato ris concedentis.et vide quod no.per Dy.extra.eo.c.cōtra eū.lib.vj.et quod dixi.C.quando libellus p:incipi datur lit.contesta.faciat.l.j.

Ea q̄ i partes. Ibi heredib⁹ debito:is.Dy. z qd subijcit debef dic siue ex Scto siue ex vltia volūta te.In glo.nisi in casibus quando agitur ad restitutionem.Dy.

In re dubia. Uide.s.e.l.sem per i obscuris.

Omnia fere. Ibi here dē.i.q trāseunt ad heredes z qd subijcit sub tpe mortis.i. imediate post mortē.Dy.In

glo.ibi ad vsuca.perficiendã hoc verũ si nõ fuit possessio hereditatis per aliuʒ medio tempore apprehensa quo casu nõ habet perinde:vt.s.de acqui.pos.l.pom po.§.quesitum.Dy.

Sed per succes sionem. Ibi principaliter id est immediate.Old.

Expressio eorum que tacita insunt sunt nihil operatur.

Expressa no cent.Uide.s.co.l.act⁹ le gitimi.In gloss.ibi exprimere ꝛ nõ exprimere vt in his que tacite isunt:vt.s. de leg.j.l.hec verba.vbi de hoc dixi.et.l. conditiones.de condi.ꝛ demon.†Et in isto casu est regula generalis qd expressio eorum que tacite insunt nihil operatur.Dy.Et vide.s.de here.inst.l.si quis sempronium.et de condi.ꝛ demon.l.si i diem.§.j.Et plene.dixi.s.de adop.l.si arrogato.circa fi.ꝛ si certum petatur.l.cũ quid.

Priuilegia psonalia sũt stricti iuris.

Priuilegia. Ex hac sumptũ fuit.c.extra.e.priuilegiũ personale li.vj.Et vide ibi no.per Dy.Cardi.et 1
Jo.an.ꝛ qd plene dixi.s.e.l.in oib⁹ cau 2
sis ꝛ dic † qd priuilegia psonalia sunt stricti iuris:vt.C.de testa.mili.l.si ruffi 3
nus.ꝛ.s.de aqua quo.ꝛ esti.l.j.§.pmittitur.de censi.l.forma.§.cõgs.C.de extu.ꝛ vaca.mu.l.sordidorum libr.x.vbi de hoc plene no.Oldra.et vide etiã qd di 1
xi.s.de admi.tuto.l.si minoris.

Pater si instituat existentẽ in ordine minorũ ꝛ nondũ pfessum sub conditiõe si nõ profiteať an valeat institutio.

Semper i cõ tractibus.Facit ad qõnẽ in qua pridie consului.† Quidã intrauit ordinem minorũ ꝛ nondũ pfessus 2
erat:pr fecit testm ꝛ hũc filiũ istituit sibi heredẽ insolidũ sub cõditiõe si i ordine non profiteatur:al's instituit eũ in.xxv. lib.Querit vtrũ talis cõditio teneat.Et primo vr qd sic:quia in libera voluntate filij est egredi vel profiteri:ergo hec est potestatiua conditio sub q leges cõcedunt filium institui vt.s.de here.insti.l.suus heres.ego dixi cõtra.qꝛ lʒ sit licitũ egredi non tamẽ honestũ.et ideo quãdã turpitudinẽ cõtineret ꝛ pꝛñs impossibilitatem:qꝛ ea videntur impossibilia que salua honestate fieri nõ possunt.arg.s. ti.pri.l.nepos pculo.Et p hoc.j.e.l.nõ omne qꝛ licet.et ideo talis cõditio nõ potuit apponi:vt.s.de cõdi.insti.l.filius.et l.quidam.ꝛ.l.conditionnes.Dy.

Neqꝫ i interdi cto.pone.s.de tabu.exh.l. penul.ſꝫ cõtra.ne vis fiat ei.l.j.§.hoc interdicto.So.vt ibi.Jaco.Et quod subijcit ceteris causis dic vt contractibus vel quasi delictis vel quasi proprio nomine tutoris cõmissis vel celebratis.Et pro declaratione hui⁹ regule.vide quod no.s.si de omissa causa testa.l.si dolo tutoris.ał's incipit:si pupillus.in certa gloss.que est de admi.tuto.l.si.Dyn.ꝛ plene dixi.s.si quis ius dicen.non ob.l.j.§.si procur.Et quod quisqꝫ iur.l.iij.§.si procura.

Uniuersitas qualiter citetur et in contumaciam constituatur.

Capitulum alicuius ecclesie qualiter citetur ꝛ in contumaciam cõstituatur.

Dol⁹ semp excipit in generali mãdato.

Non põt do lo carere.Ał's nemo potest.†Et not.glo.hic positã q tradit modũ citãdi vniuersitatẽ ꝛ cõstituẽdi eã in cõtumaciã.Sed qcqd dicat glos.mos iudiciorum hʒ qꝛ sufficiat citatio sindici ꝛ pcur.ad cõstituendũ vniuersitatẽ vel dñiũ in cõtumacia.de q ex.vt lit.nõ cõte.c.j.ꝛ plene dixi.C.de pcur.sup rub.ꝛ.s.de cõfessis.l.certũ.§.ſꝫ an ipsos.ꝛ p hoc.s.quod vi aut clã.l.aut qui aliter.§.ideꝫ ait.† qualiter aũt capitulũ alicui⁹ ecclesie citetur ꝛ i cõtumacia cõstituaꝛ no.extra de elec.c.bone memorie maguntin.

⁊ bene per Cōpost. de rescrip. c. caplm ⁊ sancte crucis in glo. magna. ver. itē qd vz collo. In glo. ibi secus aūt si nullamȝ dic ꝙ aduersus dolum expressum non restituitur: vt. d. l. si ex causa. §. nunc vi dedum. aduersus aūt doluȝ presumptū bene restituit: vt. e. l. §. si in cōmissum et. de publicanis. ⁊ l. imperatores. §. fin. et. bene. s̄. e. l. fere in oibus. ⁊ dixi. C. si aduersus delictū. l. j. ibi. l. iubemus nullaȝ nauē. ⁊ ibi not. in vltima opi. glo. et vide quod dixi ibi. Ibi possunt grauari.† Et est ratio quia semper in mandato generali videtur dolus exceptus. vt. s̄. man. l. creditor. §. fi. ⁊ si exceptus vniuersitati nocere non debet. Dyn.

Qui in seruitute.

Sufficit glossa.

Non alienat.

Pone exemplum. s̄. de alien. iud. ⁊ mu. causa facta. l. item. §. j. Jacobus.

☞ Consuetudo an interrumpatur ex solo actu contrario.

Nemo alieno

nomine. In. §. tēporalis: al's temporaria. ⁊ dic aut ꝯsuetudo† erat inchoata sed non p̄scripta decēnio: ⁊ tunc vno solo actu in contrarium interrūpitur. aut erat inchoata ⁊ prescripta: et tunc vno actu non interrūpitur: sȝ si ꝯtraria cōsuetudo postea solēniter inducatur non est dubium quod tollit primum sicut ⁊ sequēs. l. tollitur primā. ⁊ hoc intendit glo. hic posita ⁊ optime ⁊ scdm hanc debent intelligi glo. C. que sit lon. cōsue. l. ij. et quod dixi co. ti. sup rubri. vno tamē actu tollitur consuetudo siue sit prescripta siue nō. s. si statutū fiat per populū in cōtrarium q̄ tūc tollit ꝯsuetudo. sicut vna lex tollit aliā. Dy.

Nemo plus.

Sufficit gl.

Qui nō facit.

Sufficit gl.

☞ Professio muti ponentis se in manibus abbatis an valeat.

2 Mutus authoritatē prestando loqui debet etiā non interrogatus.

3 Furiosus loco absentis habet in his que requirunt persone presentiam.

Ubi non voce.

Pone casum vt habui de facto quidam erat mutus fecit professionem ponēdo se in manibus abbatis vel gestando habitum professorum: vt extra de regula. c. j.

1 §. vero. lib. vj. † Querebat an valeret talis ꝓfessio. ⁊ dicēdū qd sic ꝑ hāc. l. Dy. Et qd subiicit p̄ntia supple ⁊. cōsensu. ⁊ qd dicit absentis loco dic quātū ad ea q̄ ꝑsone p̄ntiā desiderāt. Ol. Et ad positionē casus huiꝰ. l. faciunt. s̄. ad municip. l. ij. sol. mat. l. ij. §. voluntatē. ⁊. s̄. ti. proxi. l. corā. de pig. l. fideiussor. §. patro. ⁊. C. ad vell. l. si sine. Et scdm has leges pōt poni casus in hac regula. ⁊ casus Joā.

2 nō vr bonꝰ: † q̄ tutor nō pōt eē mutꝰ: vt s̄. de tutelis. l. j. §. mutus. ⁊ dȝ loqui qñ authoritatē prestat: vt. s̄. de tutel. l. j. §. fi. ⁊ de aut. tu. l. etiā si nō interrogatꝰ. ⁊ ibi not. pōt poni exēplū in filio q̄ creat decurio p̄nte p̄re vt. s̄. ad municip. l. ij. §. j. de decu. l. honores. §. fi. nā vt patet ꝓ eo obliget sola p̄ntia sufficit etiā si nō voce ꝯsentiat. ⁊ ideo si pater est mutꝰ vel surdus sufficit sola p̄ntia: sufficit etiā si nō voce ꝯsentiat. ⁊ ideo si pater est mutus vl' surdus sufficit sola p̄ntia: vt. C. de fil. fa. ⁊ quēadmodū parētes ꝓ eis teneant l. j. lib. x. ⁊ ad muni. l. quoties. Et idē in oibus aliis casibus in quibus sola presentia sine verbis cōsensum inducit qd p̄ȝ. s̄. de re iudica. qui sepe. ⁊ de pig. act. l. gaius. Dyn. Et ad hoc faciunt notata extra. c. qui tacet. ⁊. c. is qui tacet. et dicet. j. e. dictis capitulis. De furioso autē

3 de quo hic fit mentio dic† qd habet loco absentis quantū ad ea que desiderāt persone presentiā. ⁊ circa ip̄m furiosum vide qd no. ⁊ dixi. s̄. e. l. in negotiis.

1 ☞ Excōicatus qui appellauit eadē die si dubitet vtrū precesserit excōicatio vl' appellatio an obtineat.

2 Principium est potissima pars vniuscuiusqȝ rei.

3 Excōicatio nō tenet contra eū q̄ est in

itinere propter eius appellationē.
4 Gladiū incipiēs trahere de ciuitate nō teneť ex superuenienti edicto ₇c.
5 Impedimentū nō prestat quod de iure nullum sortitur effectum.
6 Currere velociter frustra dr qui prius q̄ ad metas perueniat deficit.
7 Appellatio impedit pronunciationem iudicis iam inchoatam.
8 Pena spiritualis est habilior q̄ actus humanus.
9 Denūciatio si eadē die in snia reperiať quid prius ppositum censeať.
10 Tempus quo euenit cōditio non attenditur sed quo fuit apposita.
11 Tempus cōditionis quando non attēdatur sed stipulationis.
12 Judex nō pōt interdicere alicui artem ꝫ suam vltra ꝑs iurisditionis.
13 Successor intra mensem non satisfaciens an sit excommunicatus.
14 Statutorum propriū est futura ligare.

Auorabilio res. Ex hoc sumptū fuit.c. extra.e.cū sint partiū iura li.vj. Et vide ibi notata p Dy.Car.Jo.an.₇ p Inno.₇ Cōpost.de rescrip.q₂ nōnulli.₇ gl.hic posita in fi. est corrupta.alleg t enim.ŝ.e.l.iij.§.qđ si ille qui.§.nō est in.d.l.iij.nec scio quid glo.voluerit allegare nec est in apparatu.Az.vnde tracta fuit glo. Et Jo.an.in c.adducit ad questionē de excōicato q̄
1 appellauit eadē die et dubitatur quod precesserit vtrū excōicatio vel ap.qđ ni dicādū sit pro reo.₇ dicit se disputasse in his terminis adiecto tertio articulo ꝫ nō faciat ad hanc regulā ₇ est talis. eṗs excōicauit titiū appellationē legentē quā interponebat ab eo. Scđo excōicauit luciū q̄ appellauit eṗo proferente sniam. Tertio excōicauit seiū sub conditione qui ante conditionē desijt esse de foro suo:postea euenit ꝯditio de his sentētijs. Queriť an ligetur.prima duo mēbra simul tractabimus. Est igiť sciēdum qđ primū articulū de excōicato q̄ iam inchoauerat appellare disputauit padue dñs perseuallus de mediolano. cuius argumenta ꝑponam qđ autem q̄ inchoauit appellare alias ꝓnunciare sit potior ptꝫ q₂ principium cuiusq₃ rei potissima pars est.ŝ.de orig.iur.l.j.q₂ finis trahit ad pricipiū.ŝ.de leg.iij.l.si ꝗs in princi.xxxv.dist.ab exordio.₇ ideo dicimus initiū spectari.de hoc sunt multe cōcor.de elec.dudū.j.Cum igiť sit dari rem perfectū ex omni sui parte.s.ꝓncipiū mediū ₇ finē:vt.d.l.j.de orig.iur. actus ꝓnunciationis vel appellatiōis non habet impedire effectū rei iam inchoate:maxime q₂ que incōtinenti fiūt videnť inesse.ŝ.si certum peta.l.lecta. Scđo sic inchoare legere appellationē cū appellať ṽbo ₇ inchoare iter ad papā cū appellať facto sunt paria:sed video qđ si post iter inchoatū nō perfectū tū is cōtra quē itineratur excōicet itinerantē non valet excōicatio.de ap.me minimus.₇ melius.e.ti.dilecti.iij.sic dicam qđ post lectionē appellationis inchoatā ꝫ nondū perfecta excōicatio in legente lata ipm non liget scđm ipsuꝫ persenallū. Et ad hoc bene facit.xxxij. q.ij.proposito. Tertio sic preteritū ₇ pēdens equiparanť ad impediendū cōstitutionis effectū.de offi.le.c.penult.lib. vj.in clemen.de indi.dispēdiosam.de sequestra.pos.ad cōpescendas.de proba. literis.de re indi.vt calūnijs.de sentē. excom.ex frequentibus.₇ ĩno.de hoc de elec.licet canō.li.vj.sic dicā qđ pendēs appellatio sic preterita impediat effectum sentētie.₇ pendēs sententia sic ex preterita impediat effectum appellationis. Ad qđ bene facit.ŝ.de publi.iudi. l.is qui reus.vbi dicitur qđ damnatus inchoatas prius delationes perficit. Quarto sicut vidimus qđ satis est iudicē esse paratū ad ferendam sententiā licet nondum inchoauerit puta per cōclusionem vt reuocatio procur.non impediat pronunciationem.de procur.auditis.fortius ergo non impediet renunciationem iam inchoatam. Quinto pro hac parte inducūtur de rescrip.literis. de offic.delega.iudex.₇ de sent.excom. religioso.lib.vj. Nam per primum ptꝫ q₂ si vnus romanus pontifex inchoat ꝓuisionē alter ꝑficit grauamē attribuiť inchoanti. Per scđm ptꝫ qđ in casu re-

susĉtiōis cū̄ inchoata impedit delegat⁹ in eo qđ al's poterat. Per tertiū pꝫ ꝙ q̄ inchoauit religiōis ꝓpositū ꝑ nouitiatū ꝑuilegiū immunitatis hꝫ acsi pfecisset. Sexto qđ sufficiat inchoasse. facit de tēp. ordi. ex tenore. ꝛ qđ ibi dicere sol'co de tutore q̄ inchoauit inuētariū remittēs ad speculū de tutore. §. gñal'r. ꝟ. qđ si ceperit. hinc est ꝙ q̄ ichoauit trahere bladū de ciuitate nō tenet̄ superueniēti edicto q̄ trahi ꝓhibet̄: vt no. post hosti. de cōsti. c. ij. ꝛ ꝑ. l. cesar. al's cū insule. ff. de pub. ꝛ vectiga. ꝛ ꝙ gñal'r ceporū habeat̄ ꝓ cōpleto. ꝓbat̄. s. de aur. ꝛ arg. le. l. ꝛ si nō sicut. §. argento. al's incipit ꝙ ergo. vbi ceptū fabricari habet̄ facto: ꝛ ceptū celari ꝛ deaurari hr̄ ꝓ facto cui cōuenit de pollicita. l. j. §. cepisse. de le. iij. legatis. §. ornatricibus. ꝛ id qđ dr̄ annū inchoatū haberi ꝓ cōpleto. s. de vsuca. l. in vsuca. ꝛ. l. seqn. de ꝟ. signi. auūcul⁹ in clemē. de statu reg. ne i agro. §. ceterū. de elec. cū in cūctis. vbi soluit. ꝛ. s. de mino. l. iij. §. minorē. ꝛ dixi. s̄. de mune. ꝛ hono. l. ad rē publicā. nā ꝛ stat⁹ illi⁹ cui⁹ negocia gerūtur inspicit̄ iuxta tps q̄ inchoant̄. s. de neg. gest. l. pōponi⁹ in neg. ꝛ facit de mino. l. intra vtile. j. rñso. ex qb⁹ ꝯcludit̄ inchoationē ap. vel ꝓnūciatiōis inspiciēdā. Septimo ad hāc partē bñ facit. ff. de iurisi. om. iu. l. si qs id qđ. ꝟ. ꝙ si dū ꝓponit̄. vbi pꝫ ꝙ pena corrūpētis albū ꝓpositū locū hꝫ in eo q̄ corrūpit dū ꝓponeret̄. ad idē arbo. fur. cef. l. furti. §. itē si nō inchoat a. vbi edictū illud locū hꝫ in eo qui inchoauit cedere: ex q̄bus cōcludit̄ inchoatā appellationē impedire vinculū excōicationis ac si ꝓcessisset ꝛ ichoatā ꝓnūciatiōnē nō suspēdi ꝑ ap. mediū tpis ac si tota ꝓnūciatio ꝓcessisset in ꝯtrariū allegat̄: sic nō ꝓstat impedimētū qđ de iure nō sortit effectū ex. e. c. cū ꝓstat cū ꝯcor. ꝛ sic cū impfecta appellatio vl' ꝓnūciatio nō habeat effectū nō dꝫ impedimētū ꝓstare ꝓnūciatiōi vl' appellatiōi interiꝫ interiecte pōt hoc explicari. de elec. bone. ꝛ. c. cōgregato. ꝛ de ap. ꝯstitut⁹. Et si dicas sequēs particula ꝑficiens ꝯfirmet inchoatā negat hoc ꝑ regulā nō forinatur hic. eo. tit. li. vj. vel si confirmat hoc

A

6

5

facit vt ex tunc nō vt ex nūc: vt ibi nota. Scđo iura dicūt mediū sequēdū de off. custo. c. j. cū ꝯcor. sꝫ p̄io casu fuit media ꝓnūciatio. scđo a p̄mo ergo vꝫ. nā ꝙ vno cōtextu fieri dꝫ nō recipit actū ꝯtrariū mediū hoc pꝫ in testamētis stipulationib⁹ ꝛ fideicōssorib⁹. de testa. heres. §. fi. de ver. ob. cōtinu⁹ de duob⁹ reis. l. duos reos. §. fi. idē in elec. de elec. q̄ ꝓpter ꝛ sacramētis. de ꝯsecra. di. iiij. si nō sanctificat̄. vbi de hoc ꝑm ꝑerseuallū. Tertio multa iura ꝓbāt ꝙ ceptū nō habeat̄ ꝓ expleto de ꝟb. sig. l. qnta. §. ope. ꝛ l. edificia. §. ꝑfecisse. de auro ꝛ arg. leg. l. qnt⁹. §. cui aurū. de op. no. nū. l. stipulatio. §. opus. ad idē. C. qñ dies leg. ce. l. ex his. sup̄ q̄ potes videre ꝙ notaui in regula q̄ prior ꝛ qōne porrorꝫ in pte scđa. Itē nullū est testm̄ inchoatū nōdū pfectū. insti. qui. mo. testa. infir. §. penul. in fi. ꝛ ꝯtra ibi soluūt̄ nec iuuat ꝑscriptio inchoata si fuerit interrupta. ex̄ de prescrip. illud. vn̄ dicit ꝙ frustra velociter currit q̄ prius q̄ȝ ad metas ꝑuenerit defecit. de peni. di. iij. incassum. ꝛ de renū. c. j. nihil vr̄ actū cū aliqđ superest ad agēdum. C. ad sil. l. penul. in fi. Ex qb⁹ ꝯcludit̄ qđ appellatio imperfecta nō iuuat nec impfecta pronūciatio ligat interim appellantē. Quarto idē aperta rōne ꝓbat̄. pone qđ titi⁹ q̄ ichoauit appellare excōicat⁹ in terminū appellationē nō ꝑficit vel eps q̄ inchoauit excōicare luciū nō ꝑficit ꝓnūciationē post illi⁹ appellationē null⁹ dubitat q̄n in p̄mo casu teneat excōicatio ꝛ in scđo teneat appellatio. pura em̄ excōicatio nō pōt esse in pēdēti. de ap. pastoralis. si ergo statiꝫ in sui ꝓnūciatione tenuit subsecuta appellatiōis ꝑfectio illā nō vitiat. Et idem dico de appellatiōe i casu scđo. sicut ergo talis actus medius al's efficax ad impediēdū impedit ꝑuisionē inchoatā vt ꝓbat̄ de rescrip. cōstitut⁹. de concess. ꝑbē. c. fi. li. vj. nā p̄mo casu statutū numeri iuratū post monitorias annullat executorias subsecutas. Et scđo casu reuocatio supueniēs. s. post vacationē ꝛ petitionem an̄ collationem executoris collationē annullat: ita in ꝓposito excōicatio media in p̄io casu ligat. ꝛ appella

tio media scdo casu iuuat et tuetur:vt sic non pōderemus verba pambula ap pellationis vel excōicationis:sed solū verbum excōico vel appello sicut als dr penā eligētis indignū nō deberi ex ꝯsensu pambulo electiōis nisi fiat electiōis .pnūciatio.de elec.ꝑpetno.li.vj. requirit ergo actus pfectus sicut et als annus pfect⁹.eodē ti.comnussa.j.rñso. Et si dicas ista ꝓcedere in penalib⁹ dico ꝙ ꝓcedunt etiā cū qritur de effectu electiōis:vt pꝫ de elec.ecclesia primo. Quinto spāliter ꝯ titiū inducit ꝙ sibi imputet cū potuerit sibi ꝓuidere porrigēdo.schedulā appellatiōis nec habebat necesse instare lecture:et sic nō potuisset preueniri:vt pꝫ de ap.c.appellatio.li.vj.Et in hoc bn̄ sit caut⁹ q̄ timet hūc casum.Sexto ꝯ epm ꝓ lucio induci.xj.q.j.q̄ eū.de iudi.nouit.ꝟ.nec illd.
7 ex quibus pꝫ ꝙ scōm legem illā theodosianā impedit ꝓnūciationem inchoatam is qui appellat.facit de ap.c.super eo.ij.ex quibus ꝯcludit titiū ligatū et luciū non ligatū.Sed circa solutionem questionis est sciendū qd̄ Persenalus qui disputauit primū mēbrū questiōis tenuit nil specialiter allegans in solutione inducere tñ poterat textū canonis.ij.q.vij.arguta.qd̄ appellatio tuet inchoantē et aperte formabat qōnē cū excōicato precessit verbū appellatiōis. sed ad habendā qōnis veritatē:primo excludā casus non dubios et erit bon⁹ modus soluendi ne prolixa fiat distinctio.planam est qd̄ articuli dubij non essent nisi poneremus appellationes legitimas.nā friuola etiā pcedēs nō vitiat ergo nec cōcurrēs.Itē nō est qō dubia vbi diceremus qd̄ titius porrexerat appellationē:et postea ex abūdanti legebat:vel eps primo ꝯ aliū ꝓtulerat sniaꝫ:ꝙ poterat ēt diffinitiuā de re iud. c.si.li.vj.quā postea ex abūdanti repetebat.Itē nil dubiū hic qō lꝫ vbi titi⁹ q̄ inchoauit appellare in ꝟbo appellationis et exp̄ssione cāe ꝑuenit epm excōicantē:vel qn̄ eps q̄ inchoauit excōicare ꝑuenit in ꝟbo excōicatiōis luciū appellantē.Et de exp̄ssiōe cāe nō repeto:qr lꝫ vtrobiꝙ sit exprimēda cā cū ꝑtermissio

cause in appellatiōe an̄ sniam illā vitiet in excōicatione ꝟo nō:lꝫ ꝓferens penā incurrat.de sen.excō.c.j.li.vj.Remanet ergo qō dubia qn̄ post inchoatā appellatiōe ante verbū appellationis et cause expressionis interueniat excōicatio titiū.vel qn̄ post inchoatā ꝓnunciationē ante ꝟbū:excōico:interuenit appellatio lucij.vel qn̄ dubitat qd̄ ꝟbū pcesserit:lꝫ sciat qs inchoauerit vt ponit qō:nec qrit an appellatio deuoluat:sed an vinculū impediat.In his dubijs audacter dico qd̄ si potestatē haberē ius positiuū producēdi statuerē deferri eqtati qd̄ potior esset qui poti⁹ inchoauit appellare vel excōicare vt sit loc⁹ preuētioni vbi nō fiat dolose et cōpleat eodē cōtextu inchoatū.Et ꝑ hoc rn̄deo ad id qd̄ dixi in parte scd̄a ibi hoc idem de dolo dixi.nec ob.de ap.oblate.cū si.Pro hoc faciūt iura q̄ probāt locū hr̄e ꝑuentionē.de ap.vt debitus.de rescrip.duobus.et de ver.ob.l.si titius.et faciant q̄ dixi in prima parte maxime.ver.et tunc video.Et que faciūt in contrariū intelligant de inchoatis que nō pficiūt vno cōtextu.sed qr nō est meū ius de nouo ꝓducere:sed de iā statuto qd̄ sit iusti⁹ rn̄dere:dico qd̄ de rigore ligatus est titius quē inchoantē appellare preuenit epo in ꝓnūciatione:et lucius ligat⁹ nō est q̄ epm inchoantē excōicare preuenit in appellatione.Ad hoc pricipaliter induco decre.si duo.de ꝓcur.li.vj.p quā pꝫ qd̄ nō ponderatis preambulis litis vel quis illā inchoauerit:ille de procu. plurib⁹ dr occupasse vl̄ ꝑuenisse q̄ prior litem cōtestatur:qd̄ est substātiale litis vel instantie:sic in proposito non ponderato preambulo vel exordio snie vel appellationis:sed solū qs in substātiali bus illorū actuū preuenit:sic vbi snia est substātiale ei⁹ de quo querit nō pōderamus ea q̄ precedūt:sed solū qs in illa preuenerit vt probāt.ll.ꝯ.allegate in prima glo.Facit ad hoc qd̄ no.vij.q.j. nihil de re iudi.§.vlt.lib.vj.scd̄a gloss. sed eo casu qn̄ dubitat quis in his substātialib⁹ ꝑuenerit videt aliquibus per hāc regulā pro reo iudicādū.sed ego soluēdo dico:qr de iurisditiōe et excōica

tione cõstat: de pcedēti appellatione nõ cstat iudicabo illos ligatos de sen.ex cõ.venerabilib⁹ ad fi.li.vj. Et qđ ibi no. 11 maxime cũ snia sit medicinalis.e.ti.c.j.
8 ꝛ† qꝛ spũalis pena sit habilioꝛ q̃ actus humanus iuxta id qđ notat Jnno.de ap.ppterea.ij.ꝛ pro solutiõe facit lз nõ allegeť: qꝛ qui dicit aliqđ prius factum illud probare dз.C.de proba.l.matrem. ꝛ ibi dixi. Et facit etiam ad qõnem que
8 mihi occurrit Bergomi* vbi snia reddit nulla si ferať spreto denunciamēto: eadem die reperiať denunciationem in
9 snia ꝛ dubitabať† qđ prius ad ea q̃ principalius videnť solutioni cõtradicere. rñ.qđ in appellatione facti inchoatio itineris nõ hз se vt iudicium appellatiõis.imo ipsa itineris arreptio.hз vim pfecte appellationis: vt in decre.dilect⁹ filij.ꝛ de peregri.c.j.qđ dr de causis pēdētibus dico q bñ cõprehēdunť noua cõstitutione q̃ ad cause oꝛdinatiõē: vt no.in.c.lз canõ in decre.auditis.reuocatio bñ impedit ne ferať snia cũ pcuratoꝛe reuocato: sed ferť ꝯ ptumacē q̃ re- 12 uocauit nec alium substituit.ad decre. lris vt rñde.dixi in qõne poꝛrop. Jn solutione ꝯrioꝝ in decretali iudex ppositа exceptione habemus actum tunc pfectũ in decre.religioso. Silr habemus actũ Nouitiatus pfectũ: cetera soluat studens Tertiũ qõnis mēbꝛũ disputauerũt Dama.in qõnibus suis ꝛ Bartho.brix.in qõnib⁹ suis.cxxvj.ꝛ icipit: Esto q snia excõicationis sit lata ꝛ qđ snia liget allegatur q inspiciť in tps cõ
10 ditionis apposite.ij.q.vj.biduũ.† Jtem in pignorib⁹ nõ inspiciť tps quo euenit cõditio sed quo fuit apposita.ꝭ.qui poti.in pign.ha.l.potioꝛ.§.j.ꝛ in manumissiõibus.de ma.testa.l.statuliberis: ꝛ de fideicõ.liber.l.generaliter ad fi.induci tur etiam.l.si quis postea.de iudi. Jtem licet prelatus moꝛiatur ligat sententia per eum lata.xvij.q.iiij.si quis suadente.nam secundum Dama.hic sententia transiuit in rem iudicatam.ꝛ sic moꝛte iudicis vel peremptione iurisditionis nõ euanescit.C.de re iudica.l.gesta. Et circa hoc vltimum vide quod no.lxiij. distin.salonitane.ad hanc partem bene facit de verbo.obliga.si a filius.al's cum filius. vbi dicitur†quod si filiussa.stipuletur sub cõditiõe postea emancipeť demũ eueniat cõditio q pri acqriť.ꝛ sic nõ tps cõditiõis sз stipulatiõis inspiciť.ꝛ ad hoc facit in cle.de re iudi.pastoꝛalis.vt illud vbi psideraẗ q tpe citationis nõ erat de iurisditione citantis. Et pro hac parte facit lз non allegetur.ꝭ.de iurisdic.om. iudi.l.cum quedam puella. Jn contrarium allegatur quod excommunicatio non ligat nisi subditos.de senté.excom. a nobis.ergo q̃ nõ erat subdit⁹ tpe exigētis cõditiõis nõ ligat cũ añ pditionē snia nõ ligeť: vt dicta decre.ppterea.et de re iudi.q ad psultationē.de dona.inter vir.ꝛ vx.l.si sponsus.ꝛ.l.cũ hic stat⁹. §.si sponsus. Jtē ex cõditionali obligatione est sola spes debitũ iri.insti.de v̄.ob.§.ex cõditionali.ꝛ.ꝭ.de v̄.sig.l.cedere diē.ꝛ bñ facit de spõs.c.vno.li.vj. Jtē iudex†nõ põt interdicere alicui artē suā vltra tps sue iurisditiõis.ꝭ.de penis.l. si.ꝛ ex ꝯrio ptingeret hunc ligari p non suũ iudicē cũ tpe pditionis nõ sit iudex ꝯ.c.ad nostrã.de psue.ꝛ de iudi.at si clerici.ꝛ.C.si a nõ cõpe.iudi.p totũ. Et ad hãc partē allegat Archi.de sen.excõ.romana.§.l.li.vj.ꝛ de cõsti.c.ij.scđo rñso. e.li.nã si ibi snia nõ ligat subditũ extra locũ multomin⁹ ligabit eũ q̃ desijt esse subdit⁹.p hac parte facit de rescrip.si p te.li.vj.ꝛ sepius allegata decretalis ppterea.ij.de app.nã si appellatio preueniēs cõditionem impedit ne liget excõicatio vt ibi hoc nõ est nisi quia suspēsa fuit excõicantis iurisditio per appel. foꝛtius ergo impedire dз ne liget si in totũ fuit extincta vt in casu nostro: ex qbus cõcludit sniam nõ ligare. Scđo Bar.dixit illũ ligari cũ snia lata sub cõditione teneatꝛ iudex possit statuere in futurũ.de sen.excõ.a nobis.huic solutioni q̃ plз cõcoꝛ. Lau.Vincē.Tã.Gof. Phi.gl.Jnnõ.Hosti.in dicta decre.ppterea.de appel.sed Archi.ꝯ: radicens Dama.hoc tenere: vt ipse not.in.d.c.ij. de constitu.lib.vj.quid de Dama.dicam nescio: nam in questiõe sua primo

*Bergomi. Alias pergami.

allegat ꝓ illa parte q̃ snia liget.scdo ꝓ parte contraria ⁊ pro solutione dicit te nẽdum q̃ vltimo dixit.⁊ sic videtur te⸗ nere q̃ non liget.⁊ sic recepit Archi.sꝫ si videatur q̃ predicta pts ꝙ allegatio pro scda parte q̃ liget submittit vltimo argumẽta faciẽtia ad primam partẽ q̃ liget.⁊ sic dici posset eũ tenere q̃ liget dum dicit tenendũ quod vltimo dixit. posset aũt ista opinio Archi.esse vera quãdo feius desijt esse de foro excõican tis ⁊ cessauit cã excõicationis puta ex⸗ cõicatus erat si intra mẽse m non face⸗ ret residẽtiam in beneficio vl' illi⁹ rõne non reciperet ordines intra tẽpus 3rit matrimonium vl' trãslatus est ad aliud beneficiũ primo dimisso.Et talis ꝯditio posset dici potestatiua in qua aliud ꝙ l casuali vl' ea que nõ est in potestate vt soluit cõtrariũ de.l.potior.primo rñso, ff.qui po.in pig.ha.⁊ facit quod no.i p̃e olle.decre.si ꝑ te.de rescri.lib.vj.i quar ta gl.vnde ⁊ in decre.aduersus. de im⸗
13 mu.ec.† et successor intra mensem non 1 satisfaciẽs excõicatus ẽ quod intelligit nisi intra tẽpus illud dimittat officium: 2 vt ibi notaui post Host.in fi.al's ꝟo vb ꝯditio nullo modo pẽdet ex ptãte excõi 3 cati sit.ꝟior priorũ opinio vt ꝯditio tra hat ad sniam nõ econtra.ad 3ꝫa respon detur quod tpe snie subdit⁹ erat ⁊ ꝓse⸗ 4 rens ei⁹ index.⁊ si preueniẽs contra ip⸗ sum q̃ postea desijt potuisset ferre snlaꝫ. de foro compe.c.penul.cũ suis concor. 5 fortius ligabit snia lata prius ꝙ desie⸗ rit.et sic soluitur decre.romana.§.j.ad 6 l.vlt.de penis.rñde vt dixi de offi.leg.c.
14 fi.ad decre.ũ.de consti.lib.vj rñdetur† 7 q̃ de generali snia loquitur lata per statutum ⁊ statutorũ ꝓpriũ est ligare fu 8 tura:vt in dioce.cõmissa.vt ibi.sed si spã liter excõmunicatio fertur in scium quo 9 cunꝙ modo declinet ligat⁹ est et extra dioce.ligantis existens ligari posset.de 10 appel.c.j.ad decre.ppterea.dico ꝙ ap⸗ pel.legitima transfundit iurisditionem male excõicantis in eũ ad quẽ est appel latũ quod nõ est in casu nostro.nã iuris ditio primi nõ transfundit in secũdum nec ei⁹ est corrigere q̃ fecit prim⁹ nil et miri si appellatio fundata sup culpa

ꝓferentis vel iniquitatis sentẽtie opera tur q̃ nõ operatur ipsum desinere esse de sua iurisditiõe vbi nõ vocat ipsi⁹ cul pa vel sententie iniquitas.Jo.an.

Nemo ꝑdo est. In.§.cum de lucro duoꝛuꝫ a diuersis nõ dominis cau sam habentium.vt.ff.de pu bliciana.l.finantẽ.§.sed si duob⁹.Dy.

Cum pretor. Ibi peruenit q̃ est regulariter ex quolibet delicto a defuncto commisso.Dyn.

Nihil dolo. Hec re⸗ gula videt superflua p.l. ff.e.cũ principalis.sed ibi est verbuꝫ plerũꝙ.⁊ ideo dic vt ibi.⁊ potes ponere exemplum per.l.cum vnus.ff.de bonis auc̃to.iudi.possi.

Quõ intelligat regula q̃ in pari cã melior sit cõditio possidentis.
In pecunia q̃ vincit in ludo an habeat locũ regula q̃ in pari cã.⁊c.
An datũ partim ob turpem causam et partim ob honestã possit repeti si neu⸗ trũ eorũ factũ sit vide exemplum.
Quando in duobus reperitur vnum.q̃ nocet et aliud quod prodest attenditur quod nocet.
Ratione adiuncti in quo non versatur delictũ subuenit in eo ⁊c.
Delictũ cõmissum ab vno ex socijs rele uatur p eũ qui nõ deliquit.
Libertas ⁊ seruitus non põt pro parte cõpetere.
Ratione cõionis non capax capit per ca pacẽ propter indiuiduitatem ⁊c.
In re dubia magis est fauendũ repetiti tioni ꝙ lucro aduẽticio.
Facilius conceditur exceptiõ et retento ꝙ actio quãdo sum⁹ in pari causa.

In pari cau sa.Sufficiũt gl.⁊ notata.J co.l.cũ par.ex.e.c.i pari cã lib.vj p Dy.Car.⁊ Jo.an. ⁊ ibidẽ in nouella dicit q̃ Jo.monach⁹

1 in.c.j.de testi.lib.vj.†dicit regulā locuȝ habere in his que in se sunt turpia: vt occidere ꝛ furari:vbi vero factū nō est turpe:sȝ qualitas rei adiecte vel persoꝝ facit illud turpe:tūc nō est melioꝛ cōditio possidētis ꝙ dicit ꝓbari de simo. veniēs.ꝛ rō reddit de cōdi.sine causa.l. auūculo.j.ꝛ.ij.rn.ꝛ hic dicit ibi qd̄ allegatio ibi posita facit pro regula ȝ deci sio videat facere ꝯ.q̄ plꝰ respexit factū q̄ qualitatē ne agēs esset in dāno.lodē cū.l.de dote data p neptē auūculo q̄ pmittit repeti q̄si ex nulla cā data dare: ergo nō est ꝓhibitū etiā in spūalibꝰ:sȝ adiectio facit illud turpe qñ.s.dat ex pa cto vel trāsactione:qꝛ hoc vr̄ pacisci et nō patit.facit ex de magistris.c.ij.Et vide qd̄ not.de simo.de hoc ꝛ.c.q̄relā.†in
2 pecunia etiā q̄ ludo vincit nō hȝ locum hec regula imo repetit:vt.C.de alec lusu.l.vlti.ꝛ ibi dixi.ꝛ Dy.tractat hic materiam an dolus dolo cōpenset:de quo etiā no.p gl.s.so.ma.l.viro.ꝛ per Inn. de iureiur.sicut.Itē ipse Jo.in.d.c.tractat qōnem disputatā p do.Marsi.gl.s. de cōdi.ob turpē cām.l.vbi autē sic q̄rit: pone dedi tibi rē indiuiduā partim honestā ꝛ partim turpē:verbi gratia:dedit tibi bouē vt romam vadas ꝛ vt hominē occidas:neutrū fecisti repeto qꝛ romaȝ nō iuisti:qd̄ honeste fieri potuit:tu vis retinere quasi turpiter dederim vt ho
3 minē occideres q̄ritur an in totū repetat an p parte an nihil.De ista qōne notaui.s.de dāno infec.l.filiū.§.idē ait.ꝛ de manumis.l.iij.in fin.Et qd̄ totū repetat vr̄ quasi tpis cōditio pro nō adiecta habeat.s.de cōdi.inde.l.qui sub cōditione.ꝛ de cōdi.appo.c.j.ꝛ fi.Itē qñ quis clam ꝛ palā rogat preualet qd̄ palam de iure f.nō intelligitur.ita ꝛ hic preualeat honesta adiectio.Scđo vr̄ qd̄ nihil repetat quasi hic fuerit vna cā.de cōdi.ꝛ demon.l.hic scriptura.cuius pars est turpis tota dȝ cēseri turpis.de leg.j.l.ꝛ si ptis.ꝛ dē reb.du.l.is q̄ ducēta.§.vtrū.vñ repetēti obstare dȝ turpitudo.Tertio vr̄ dicēdū qd̄ pars repetat nā si tota esset honesta totū repeteret:ergo idē iuris sit de parte.Et si dicat res est indiuidua:repetat totū offerēdo partē esti

matiōis.s.de leg.ij.cū filiꝰ.in prin.Soluēdo dic repetioni locū non esse rōnibꝰ pmissis:maxime qꝛ si vtrūq̄ fecisset accipiēs ꝛ sic occidēdo deliq̄sset nō repeteret.vñ si abstinēdo ꝛ nō delinquēdo restituere teneret melioris cōditiōis.esset delinquēs.ꝙ eē nō dȝ i aut.de resti.ꝛ ea q̄ parit in fi.dñs pe.de ceruitis cadem q.disputauit:postea plenius prosecutus
4 allegauit qd̄ nō repetat:†qꝛ in duobus quorum vnum nocet aliud prodest inspicimus ꝙ nocet.s.ex qui.cau.in possessatur.l.fulcinius.§.qꝛ ad fil.si q̄s in graui.§.fi.ꝛ merito ne sub ptextu liciti ꝑueniat ad illicitū.s.de off.p̄cisd.illicitas.§.illicita.cū fi.ibi ho.Scđo ꝓpter difficilē separationē liciti ab illicito ꝓhibet q̄s a toto.de aqua quotī.ꝛesti.l.j. §.itē quare ꝛ ibi de hoc.Tertio propter commune delictum socij extenditur ad socium sic ergo hic delictum partis extenditur ad aliam partem.si quis cau.si duo.de arbi.l.si duo.Et ad hoc possent adduci diffuse notata in qōne turris cōmunis:quorum vnus deliquit ita quod pars sua destrui debebat de qua plene dixi.s.de ope.no.nun.l.j.§.j.Quarto in cōi debito donatio prohibita in personam vxoris extēditur ad conreum vt ei nō psit si vxori fiat donatio.s.de dona.inter vir.ꝛ vx.l.si spōsus.§.j.ꝛ sic re petitio ꝓhibita in vna parte extēdatur ad aliam.inducitur hec regula et extra e.c.cū quid vna.in contrariū est de duobus:quorum vnuȝ nocet aliud prodest: eligit qd̄ prodest vt dicta.l.non intelligitur.§.si quis palam.de iur.fi.cum cōcor.ibi not.ꝛ ar.extra qui fil.sint legi.ex
5 tenore.†vnde ratione adiuncti in quo non versat delictū subuenitur in eo in quo versatur quandiu durat inseparatio.s.de sta.ho.imperator.de penis pre guantis.C.de ap.p̄cipimus in fi.ibi eoq̄ modo ꝛc.et etiā p indiuiduitatē beneficiū petēdi ꝯcessum:in vna pte vel in vna ꝑsona extēditur ad aliam partem ꝛ aliā personam ꝛ victoria prodest.si seruitus ven.l.loci.§.si fundus.ꝛ.l.si de toto.C.si vnus ex pluribus.l.j.ꝛ.ij.de ap.si sepa
6 ratim.§.fin.†Et eadem rōne delicta vel negligentia in vna parte vel ab vno so

cio commissa releuat ꝓpter sociū q̇ nō
deliquit vel non neglexit.§.quemad.ser
ui.amit.l.si cōcm.ꝛ.l.precedēti.ꝛ.l.nam
sane.§.ꝛ ibi si ṽo ꝛc.ꝛ vide qḋ no.extra
de iure patro.c.vno.in vlti.glos.lib.vj.ꝛ
quod sup eo dixi.Tertio si liberū homi
nem qui se vendebat ad precium partis
cipandum duo emerunt quorum alter
sciebat alter ignorabat ꝓpter delictum
patiētis se vendi ignorantia ignorantis
7 excusat scientem.†Et q: libertas ꝛ ser
uitus non possunt pro parte cōpetere.
§.de liberali causa.l.liberis.§.si duo.et
vide qḋ ibi notaui ꝛ.l.duob⁹.ꝛ vide qḋ
no.de clandestina despō.cum inhibitio
in gloss.Itē hic rōne partis in qua non
delinquens admittatur ad petēdū par
tem in qua deliquit maxime quādo fuit
turpitudo in possessore sicut in petito
8 re.†Quarto rōne communionis ꝛ socie 10
tatis non capax capit ꝓpter capacē.§.
de libe.leg.l.si is q̇ duos fortius ꝓpter
indiuiduitatem partis ad quā est capax
repetit illam ad quā nō est capax.nā eas
dem rōne ꝑtextu ꝑmissi ꝑmitit ꝓhibi
tū.de dona.inter virum ꝛ vx.l.si spōsus.
§.generaliter.xiij.q.ij.non estimemus.
nam etiā in diuiduo in petitiōe partis
indebite solute ad aliam partē extendi
tur de cōdi.indeb.si nō sortē.§.si cētum.
fortius hic vbi est indiuidua q: si id de
quo magis ꝛc.de elect.cum in cunctis.
Quinto si ꝓpter partem quā dedit ob
cām turpē non posset patere reliquam
ꝓpter indiuiduū puniret in quo nō de
liq̄t:qḋ esse nō dꝫ.C.de epis.l.sancimus.
¶ Sexto quoties nihil sine captione
ꝛc.vt.J.eo.l.quoties nihil.de inof.testa.
l.omnimodo.ꝛ de doli excep.l.si ꝓcura
tor.sꝫ ita est hic.ergo ꝛc.ad ꝑdicta facit
de sepul.sacris.ꝛ qḋ ibi not.soluebat ꝑ
vlti.allegata maxime ꝑ.l.quoties.§.pro
xi.allegatā:ꝙ repetitio ꝓpter indiuidui
tatē det in toto.Et hoc si in ea ꝑte ver
sat turpitudo accipiētis:nā repetēs cer
tat de dāno vitādo:ille de lucro captā
do.nā ꝛ talia dicunt lucra de calū.l.in
9 herede.†ꝛ i re dubia meli⁹ fauet repe
titiōi q̄ aduētitio lucro.§.e.l.nō dꝫ.§.in
re dubia.ꝛ benignior iterꝑtatio fieri dꝫ
§.e.l.q̄ i ꝑtes.§.i re dubia.ꝛ h̄ intelligit

cū i vtraq ꝑte fuit turpitudo in recipiē
te:ꝛ in altera tm̄ in dāte.nā tūc merito
fauendū est ei q̇ minus deliquit:nec est
ibi par delictū.ꝛ sic non ob.contraria.
Et hec regula vbi nota.ex vtraq parte
rei data fuisset honestas in recipiēte nō
dat repetitio causa secuta.§.de ꝯdi.cau.
da.per totū.vel etiā causa nō secuta tur
pitudo fuit in solo dāte.§.de condi.ob
turpem causam.l.iiij.Si ṽo honestas
in vtraq parte nō fuit:nō in recipiēte sꝫ
in ea solum parte in qua fuit turpitudo
dantis:tūc est dubium quid iuris.sed ꝛ
tūc dici posset cum ibi sit par delictum
ꝛ tali recipiēti absit in eo qḋ causā im
pleuit.§.de cōdi.cau.da.l.si pecuniā.in
pri.C.de trāsac.l.cū mota.de dolo.c.cū
ꝓponas.ꝛ no.de ꝑscript.verb.l.natura
lis.§.ꝙ si faciam.ꝙ tunc sit melior con
ditio possidētis ꝑ hanc regulā.†nā faci
lius conceditur exceptio ꝛ retentio q̄
actio.de ꝯdi.indebi.sꝫ in rea.ꝛ extra eo.
q̇ ad agendū.si ṽo nil absit recipiēti:q:
non impleuit cām propter quam datū
est:tūc idē qḋ in primo mēbro solutio
nis rationib⁹ ibi dictis.ꝛ fiet repetitio
sine aliqua estimatione prestāda:q: ꝓ
pter turpitudinē impedit retētio.de le
ga.ij.cū filius.in princ.ad leg.fal.l.lege
fal.interuenięte.ꝛ qḋ no.de here.ac.l.j.
in quib⁹ dr̄ qḋ estimatio partis offerat.

VNq̄ actio
nes.In fin.q̇ ad natiuita
tē ꝛ quo ad vitā:sꝫ facta
exactiōe ꝑ vnā tollit alte
ra quaten⁹ cōcurrūt.Dy.
ꝛ vide qḋ no.ꝛ dixi.§.de act.ꝛ ob.l.nun
q̄.ꝛ de priua.delic.l.nunq̄.In glo.ibi.l.
idem.§.fi.sꝫ ibi vna de iure cōmuni alia
extraordinaria.vt ibi no.Oldra.ibi:si is
cui.imo dic vt ibi no.ꝛ melius.Oldra.
ibi:per alteram tollitur etiam inq̄tum
vna excedit aliam.Oldra.ibi.l.metum.
§.licet. et.l.si cum exceptione.§. cum.
Dyn.

1 Sententia lata contra eū qui dolo
desijt possidere an mādetur executioni
contra possessorem.

2 Statutū loquēs de possessore an habeat
locum in eo qui dolo desijt possidere et

sic an statuta recipiant interpretationē vel extensionem.

3 Cum in verbis nulla est ambiguitas nō est admittenda questio volūtatis.

4 Verbis edicti est standum ₇ ipsa verba debent aliquid operari.

5 Statutum non potest corrigi vel mutari nisi per eum qui habet potestatem mutandi vel corrigendi.

6 An statuta ecclesiarum vel cōitatū recipiant interpretationem et extensionem.

7 Leges principum ₇ eorum beneficia recipiunt interpretationem.

8 Non solum in constitutionibus principum sed etiam in pretoriis stipulationibus est fienda interpretatio ₇ extensio.

9 Communis doc.opinio se habet quod statuta recipiant interpretationem secundum ius commune.

10 Quando sit licitū doctori interptari.l. habentem multiplicē verborū sensum.

Vidolo.

De materia huius regule ₇.§.e.l.parē.vide extra codē.tit.pro possessione.li.vj.qđ sumptū fuit ex hac l.₇ vide ibi Dy.Jo.an.₇ Cardi.₇ qđ dicit gloss.dari vtilē nō directā:dic esse ve- 5 rum stante iudicium acceptum desinat possidere.secus si post: q₂ tunc directa tenetur et ex vigore directa damnatur. vt.ḡ.de aqua plu.arcen.l. ꝟ. §.inl.et

5 dic vt ibi nota.per Dy.†an sententia lata contra eum qui dolo desijt possidere mandetur executioni cōtra possidentē. dixit.ḡ.vt i pos.legā.l.is cui.§.cui in pos. ₇ per Cy.C.de alie.indi. mutan.causa.l. j.Et vide in Spe.de cognitionibus que fiunt ante litem conte.§.nūc dicendum. ver.quid ergo:An ille qui vēdidit post denunciationem sibi factam ne venderet per hoc intelligat dolo desijsse possidere:₇ quale sit eius cōsilium vt vendere possit vide in Spe.de emp.₇ vend. §.nunc dicendum.ij.ver.sed nunquid idem.₇ ver.seq.₇ vide etiā qđ nota.C.de rei ven.l.si fundum.Joā.an.in nouella in.d.c.e.possessorem.dicit qđ vidit dubi

5 taritan statutum loquens de possessore locum habeat in illo qui dolo desijt possidere.₇ propter hoc tractat q̄stionē notatam an statuta recipiant interpretationem vel extensionem:₇ ante omnia premitti quid sit extensio ₇ vt alias dixit in prin.clementinarū super prin.prime gl. Interpretatio quedam consistit:in varietate linguarū:vt theos grece latine dicit deus.₇ deuteronomis grece latine dicitur lex secūda.qui filij sint legiti. c.p venerabilē.℣.sane.de hac.ff.de ver. ob.l.in fin.Et de hac Hiero.in prologo Deutero.dicit ꝙ in hac eruditione et verborum copia transfert q̄ intelligit:₇ de hac non dubitatur quin bene competat.Circa statuta est ₇ alia que contrā cōsistit in obscuritate litere vel sensꝰ:de qua dicitur interpretationē esse cōdentis.de sen. excom.inter.cum concor.C. de legibus.l.vlti.per quam videtur solum condentē interpretari posse:₇ sic se habeat lex specialis ad suū conditorē:sicut generalis ad suū:vt.d.l.vlti.C.de legibus.₇.l.j.eo.ti.cum tamen lex dicat ꝙ etiam magistri debent esse subtiles in interpretādo.C.de professo.qui in vrbe constantinopo.l.vna.lib.xij.De tali interpretatione querimus ₇ de ea no.ḡ. de orig.iur.l.j.in pri.₇ de iur.₇ fac.igno. l.ij.vt enim dicit lex.†Cū in verbis nulla est ambiguitas nō est admittēda questio voluntatis.ḡ.de leg.iij.l.ille aut illo.§.j. Scđo sm qđ dicitur cōditorem statuti habere determinare vel interpretari non intelligitur de officialibus electis ad illa cōdēda post depositū officiū: sed de illis quorum authoritate sunt cōdita.de ver.sig.ex parte.iij.in vlti.glo.In q̄stione ad partē negatiuā inducit:q₂ in his q̄ sunt stricti iuris nō expressum hꝫ pro omisso.de ver.obl.quicquid astrigē de.j.rñ.₇.l.si ita stipulatus.§.grisogonꝰ. de condi.ob tur.cau.l.vlti.ad fi.de iniur. l.itē apud.§.ait pretor.₇.ḡ.e.l.expresse. qđ aūt statuta sint stricti iuris probat q₂ ex eis datur condictio ex lege.ḡ.de condi.ex lege.l.vna.₇ cū talis cōdictio non sit numerata inter bonefidei actiones.insti.de act.§.actionum.₇ no.extra de excep.cum venerabilis.in.iiij.glo reflat qđ est stricti iuris:₇ sic sterilis vt ꝑ dixi.Est aūt contra naturam ꝙ sterilis pareat.ḡ.de act.emp.l.si sterilis in prī.

⁊ de edil.edic.queritur.§.mulierum.recipientur ergo iuxta rudem ⁊ grammaticalem propriam ⁊ absolutam verborum significationem:lȝ ergo sic edictū seruetur vt est scriptum.xiij.dist.in memoriam.vi.q.iij.scriptum.qui ⁊ a qui.l. prosperit.que quid dicatur vide extra de fer.c.ij.super prima gl.de exercito.l. §.si is qui nauē.⁊ de mili.testa.l.quod
4 constitut.†Itē legit ꝙ verbis edicti standum est.de leg.iij.nō aliter.que debent aliqd operari.de priuile.si papa.lib.vi. facit.ṡ.ad exhiben.l.pe.de verb.obl.l.si quis arbitratu.⁊ de instito.l.sed ⁊ si pupillus.§.proscribere.Deficientibus ergo verbis nec equitas nec mens seruāda est.ṡ.solu.ma.l.si vo.§.penul.mād. l.si pro te.¶Tertio constat ꝙ in omni ambiguitate orationis proferenti ⁊ nō alteri datur declaratio et interpretatio ṡ.eo.ti.l.i ambiguis.¶Quarto hoc maxime procedit qñ per statuentes ordinatum est ipsa statuta non licere interpretari sed intelligi debere ſm literam vt cōmuniter habent statuta cōmunitatum italie:sed constat qḋ interpretatio est cum a verbis receditur.extra de vo. sig.in his ergo fieri nō pōt.⁊ si fiat non valet.C.de legi.l.nō dubium.verba eñ simpliciter ⁊ generaliter prolata ad certam speciē arctare non lȝ.de verbo.sig. c.cum in partibus.de deci.ad audientiam.de offi.pref.l.l.iij.⁊ de publi.l.de p-
5 cio.¶†Itē si prorogetur corrigatur vel arctetur statutum cum illud sit emēdare fieri non potest:nisi per eum qui statuere pōt.argu.ṡ.de publi.l.vectigalia. in prin.⁊ de spon.l.si puelle.¶In contrarium adducit patens absurditas:pone eñ ꝙ statutum dicat ꝙ faciēs homicidium decapitetur vel nō currens ad ignē condemnetur in decem.primum si sine interpretatione seruet ad literam infans:furiosus:vel se defendendo occidens decapitabitur qḋ est cōtra iura in clemē.de homici.si furiosus.ṡ.de iniur.illud.de sica.qḋ infans.de iusti.et iure.l.vt vim.⁊ de offi.pſi.l.diu⁹.Ex secūdo etiā cōdēnaret infirmus infans ⁊ his similes.Ptȝ ergo ꝙ pmū statutum interptabit in eo q dolo occidit.scḋȝ in eo qḋ dolo pmisit.nā voluntas ⁊ propositum distinguunt maleficia.de sent. excom.cuȝ voluntate.⁊ de fur.l.qui in
6 iure.†Scḋo qḋ statuta ecclesiarū ⁊ cōmunitatū recipiāt interpretationē ptȝ de cleri.non resi.cū dilectus.de of.ordi. presenti.§.porro.lib.vi.de iniu.⁊ dā.dato.c.in nostra.de vb.sig.ex pte tertio.de mu.⁊ ho.vt gradatim.§.⁊ si lege.vbi de hoc satis dixi.ad idē ad.l.aquil.ita vulnerat⁹.§.vlt.qḋ dicat vide.ṡ.ne cle.vel mona.§.i.sup prima glo.ad idē de lega. iij.l.seruis.⁊.l.seruos aūt.⁊.l.fideicommissa.§.huius verba.¶Tertio constat ꝙ contractum mutui qui est stricti iuris lȝ interpretari.ṡ.ad mace.l.ſȝ iul.§.mutui.qḋ vide de priuile.quāto.in gl.vlti. ad idē de ver.ob.l.stipulatio ista.§.in sti
7 pulatiōibus.⁊.l.quicquid.ij.rñ.¶†Itē cum leges principium ⁊ ipsorum beneficia recipiant interpretationē.ṡ.de iure patro.l.adigere.§.quāuis.de pac.l. qḋ dictū.de peti.here.l.item veniunt.§. aptanda.de legi.l.benignius.de consti. prin.l.vl.de priuile.c.in his.⁊ de ver.sig. c.olim.multo fortius et statuta.in his ergo mens ⁊ ratio preponēda est:sicut in illis:⁊ hoc fit per interpretationē.primū patet extra de pben.c.si.de ver.sig. intelligētia.de iurisi.om.iudi.l.si quis.et de in ius voc.l.gñis.⁊.C.de fur.l.si qs seruo.alias nisi fieret interpretatio sepe incideret turpis intellect⁹ vt.ḋ.l.vt gradatim.C.de condi.inser.l.ij.de cōdi.inst. l.cōditiones.⁊.l.filius.Facit ergo tacitus intellectus per interpretationē qḋ faceret expressus de legibus.l.de quibus.ad idem si certum peta.l.cuȝ quid. ⁊ de ver.obli.l.triticum.⁊ procedat etiā si sit extensio tñ iusta.ṡ.de consti.pecu. l.si duo.§.si.cum.l.seq.⁊ de ver.sig.l.iu
8 sta.†Quarto cum non solū in constitutionibus principū ⁊ ipsorum beneficijs ⁊ mutuo vt pbatum est.ṡ.sed etiam in stip.pretorijs fiat interpretatio vt.ṡ.de pto.stip.l.i ptorijs.⁊ in alijs.ṡ.so.ma.l. gai⁹.⁊ in rescriptis.de rescrip.cām.⁊ in sententijs ⁊ laudis.extra de ver.sig.c.in his.de arb.oll.⁊ de ap.ab executore.§.i. ⁊ i ambiguis intētionib⁹ ⁊ orationib⁹. ṡ.de iudi.si qs intētiōe.⁊ i ꝯtib⁹ ⁊ i vlti

mis voluntatibus de dona.cum dilecti.in fi.de pac.l.veteribus.C.de inoffi. test.l.iij.ꝛ faciant notata in regula contra eũ.extra.e.ti.quare ergo nõ admittatur in statutis videret absurdum. Sol. ferẽ Odof.dixisse super.l.vt gradatim. alias.l.precedẽti.ẽ.de mune.ꝛ hono.statutum posse per iudicẽ interpellari per ll.allegatas.ẽ.ꝑri.parte scda ver.ij.in fi.Jac.de are.dixit ꝙ cõis opi.doctorum habuit statuta interpretari posse ſm ius commune.ẽ.de ven.inspi.l.j.§. q̃uis.ꝛ prealleg.§.ꝛ si lege in.l.vt gradatim.Et Ricar.malumb.hoc ꝑbat p.l. ij.C.de noxa.ſm secundam lecturã quã ibi ponit gl.vt ꝛ ibi dicit Cy.ꝛ idẽ Dy. ẽ.de ver.sig.l.j.vbi de hoc dixi:dum tractat ibi an sub masculino comprehendatur femininum.dicit ꝙ est quedam interpretatio que sumitur per apertam expositionem.C.de legibus.l.fi.ꝛ de re iudi.paulus.ꝛ de libe.ꝛ posth.l.gallus. §.nunc de lege.Et hanc bene recipit statutum vt.d.l.vt gradatim.§.j.Sumitur etiam interpretatio ꝑ extensione vel ꝑ rogatione vt no.ẽ.de orig.iur.l.j.ꝛ no. ad tertul.l.j.§.qui operas.et quid dicat vide de offi.deleg.super questionũ.tertia glo.ꝛ hanc non recipit statutũ ꝛ inducit rationem quã dixi in ꝑncipio prime partis.Guido de suza.in suis questionibus statutorum expresse non eligit.ꝛ videt tamẽ ad hoc accedere ad id qd̾ prime dixi Jaco.de bel.in quadam sua q̃one que loquit̾ de percutiẽte hominem manu vel ense:inseruit hunc articulum.Sed in prosecutione ꝛ solutione nõ sic expresse prosequitur de statuto sicut ꝓposuerat.loquitur enĩ soluendo de lege qd̾ intelligatur de municipali dicẽs ꝙ si lex ꝓhibet expresse interpretationem: aut est ambiguitas in lege ꝓpter multiplicem sensum verborũ:aut ꝓpter legis mẽtem.Primo casu lꝫ doctorũ interpretari per ꝑalle.l.vnicã.C. de ꝓfes.qui in vrbe cõstan.lib.xij.et.ẽ. si cer.peta.l.j.distinguit tñ ante omnes intellectus sunt honesti aut quidam inhonesti aliĩ honesti.Primo casu omnes sequẽdi sunt siue gen⁹ siue species comprehendant:dũmõ absq̃ vitio verbis et volũtati cõueniant.ẽ.de legi.l.scire.ꝛ.l. benignius.nisi de cõsuetudine aliud sit seruatũ vt.e.ti.l.minime.ꝛ vide de interpretatione extra de cõsue.cũ dilect⁹.Sꝫ si absq̃ vitio sensus ꝯuenire oẽs nõ possunt:accipit̾ magis ꝓprie verbis volũtati legi ꝛ benigniori per ꝑdicta iura. ꝛ.ff.ẽ.e.semꝑ in dubijs.ꝛ de sta.lib.l.labeo.Scdo casu vr̃ nullũ intellectum sequendum.iiij.di.erit autẽ lex.de iusti.et iur.l.j.circa prin.ꝛ.C.de vete.iu.enu.l.j. §.j.putat tñ sequẽdum minus inhonestum que magis cõgruit vt.ẽ.eo.l.quoties.cum concor.In tertio casu idẽ cũ recipiatur honestius ꝛ benignius p eãdem.l.ꝛ per.ll.alle.ẽ.ver.viij.vbi alle.in fi.ꝛ.C.de epi.ꝛ cle.l.cõneticulã.ꝛ de iur. om.iu.l.nemo.et de ver.ob.l.si seruũ.§. sequitur.Qñ aũt nõ est ambiguitas ꝓpter legis mẽtem dicit a verbis nõ recedendũ mẽte seruata nõ corrigendo arctãdo nec extẽdẽdo ꝑ ꝑall.l.prosperit. in prin.si tñ posita essent obscure recurratur ad cõdentem:vt in prin.hui⁹ q̃onis.vbi vero lex interpretationẽ expsse nõ ꝓhibet.Aut q̃rit̾ de interꝑtatione q̃ corrigit:ꝓregat:vel arctat:aut q̃ v̾bi significatũ tradat.Primo casu correctionem facere nõ potest nisi legislator.prorogare vero vel extẽdere põt doctor vbi est eadẽ ratio ꝛ oĩmoda similitudo si tñ coaptat̾ id verbis ꝛ mẽti.ẽ.ad macedo. l.filium.et de ver.sig.l.iusta interpretatione.alias sec⁹.ẽ.solu.ma.l.si vero.§. pe.ꝛ.d.l.ꝓsperit.arctari etiã põt ad vitandũ prauũ intellectũ q̃ alias insurgeret ex verbis vt.d.l.vt gradatim.§.j.de ritu nup.l.pe.§.j.ꝛ de ver.obl.l.seruũ.§. sequit̾.ꝛ.C.de test.l.cũ antiquitas.alias secus:q: arctatio tunc esset legis correctio.Scdo casu si v̾ba sunt ambigua ꝓpter diuersos intellect⁹:dic vt.ẽ.si propter mẽtẽ nõ lꝫ interpretari corrigendo prorogando vel arctãdo nisi vt superi⁹ dictũ est vel nisi mẽs legis esset scripta: vt not.C.de legi.l.non dubium.sed aut non sicut incerta ꝛ obscura recurritur ad eius latorem.vt.ẽ.dictum est.ꝛ not. ẽ.de legibus.l.non possunt.

Imperitia.

Sufficit.glo.

Uide dñm meum do. Bolerij in additio. ad Dy. z mari me i istis re gulis vide elucidata p eum.

Elior. In gl.aūt si 1 seruus.de q 2 dic vt ibi di 3 xi z no.in summa de ser. non ordi.p Gof.z Host.

Non frau- 4 dātur creditores. Et ideo non agitur reuocatoria.Dy.et 5 vide qd no.z dixi.s.que in frau.cre.l.q autem.que hic in glo.allega. 6

Nemo ex suo deli- 7 cto.Sufficit glo.

Adari. Ibi non sunt nec es 9 se possunt.Dy.

Bona fides. Pos 10 tes ponere p.l.C.de furt.l.apud 11 antiquos.§.nos autē.cū ibi notatis.Dy. 12

Ui authore. Fa cit qd no.z dixi.s.de acquiren. pos.l.iuste possidet.z.s.eo.l. 13 non videtur.§.qui iussu.

Omnis heredi- 14 tas.Ibi postea id est post tem 15 pus mortis.Dynus.

Nunq̄ crescit. Circa hoc 16 q̄re et sol- ue vt not.z dixi.s.de dā.infec.l.dāni.§. 17 sabini.in glo.ibi.§.quisquis aūt.sed ibi 18 nō preteriti delicti:sed sequentis.s.fuge sic estimando.Ibi de extraor.cog.l.j.§. a si.sed hic delictum erat consummatum: ibi nō.sed eo perfecto punitur vt ibi.

Omnes actio- nes.Ibi semel inclusē per litē cōtestatam.Dynus.

Non videtur. Sufficit gl.

Quod contra. Uide.s.eodem.l.propter ne cessitatez.z extra.e.c.in ar. lib.vj.

Qui pro solido. Suffi cit gl.

Tacens non dicitur consentire.
Taciturnitas an habeatur p̄ consensu.
Episcopus si presente electo et consen- tiente det suam prebendam alteri z cas- setur electio an electus possit preben- dam repetere.z numero.8.
Sciens ancillam suam nubere libero z tacens amittit dominium.
Cleric⁹ an possit ecclesiā repetere q̄ ta- cēdo cōsensit q̄ eps illā daret alteri.
Clericus non debet sine licentia episco pi peregrinari.
Authoritas superioris in omni iuramē to censetur excepta.
Alienatio facta per minorem sine decre to non valet.
Cōsensus superioris requiritur in alie natione perpetua rei ecclesiastice.
Religiosus an possit esse executor vlti me voluntatis prelato ei⁹ pātē z tacēte.
Constitutio episcopi prohibens aliena- tionem bonorum immobilium ecclesie fieri sine licentia episcopi an liget ipsuz episcopū emētem a canonicis ecclesie.
Author principalis alicuius contract⁹ consentiens licentiam dedisse videtur.
Compromissarius electus consentiens electioni auget numerum z elegisse vi-
Commodum simul z incommodum ex eodem facto reportare absurdum est.
Consensus expressus superioris requi rit in rerū ecclie alienatiōib⁹ ppetuis.
Cōtrauenire l3.facto a iure reprobato.
Peccare potest vnus in eodem facto z alter non.

Ui tacet. Ibi fa tet.i.cō sentit.Dy.in fi.i.cōtradi- cere.dy.Et ex hac regula sumptum fuit.c.extra eo. is qui tacet.lib.vj.et vide ibi no.per Dy.Car.z Jo.an.z per eun- dē extra de elec.c.sicut cū p formā.lib. vj.z p Jnn.c.ti.c.i geneli.z qd tetigi.s. de dona.l.si patron⁹.z so.ma.l.ij.ver.x. opp.vbi de hoc satis plene dixi.Et ex hac regula sumpta fuerūt.c.ex.eo.q ta- cet.z.c.is q tacet.pdictas expositiōes te xtuales Dy.dicēs no.tq nō dt nō ɔsen-

tit.z l. si .nō dt ɔdicere:z sic nō ɔdicit re gule q̄ tacet. Sup ɔfessiōe eni z negatiōe fundat hec regula nō sup cōsensu z dissensu:ꝑpter attinētiā sūt quā hꝫ cōfessio z negatio ad cōsensum z dissensum glossatores iuris ciuilis z canonici materiā cōsensus z dissensus huic regule adaptauerūt que ꝓprie spectāt ad ca.
3 qui tacet.† De qua materia vtrum taciturnitas habeat ꝓ cōsensu no.xxvij.di. c.j.in gl.z per Archi.xliij.di.sit rector.l. di.de eo.z no.z dixi.s̄.l.q̄ vas.§.vetare. de ꝓcur.l.inuitus.z ibi ꝑ Cy.z eo.tit.l. filiusfa.§.inuitus.z no.bene in glo.s̄.de pig.ac.l.gaius.In adulto autē pñte qñ eius curator aliquid agit:p̄sentia habet ꝓ cōsensu:z validū est qḋ agit vt.s̄. de manu.testa.l.lucius.in fin.et de hoc etiā not.ꝑ Car.de elec.vt circa.In glo. singulariter vt ṗdixi.z in qōnib⁹.Bartho.dixi.lxviij.q.que incipit:eps quidam.de qua.j.subijcietur:z de ea tetigi in aut.hoc ius porrectū.ver.sed adhuc quero pone ꝙ eps.Jo.an.in.d.c.is qui tacet.in nouella.dicit ꝙ sequēdo errorem de quo.s̄.dixi.s.ꝙ hic tractat materia consensus z dissensus per taciturnitatem:ponit quatuor questiones anti quas ad ipsam materiā facientes. Prima
5 est talis.† aliquis electus fuit ad dignitatem:eps eo p̄sente z tacente cōtulit p̄bēdam illius:demum cassat electio. Querit an p̄bendam repetere possit. Scda est talis.presbyter p̄sente z non cōtradicente epo:votum peregrinationis emisit.qḋ dum exequi vellet eps cōtradixit:ipse tñ nihilominus iter arripuit:eps eo absente alteri ecclesiā cōtulit.Querit an p̄sbyter reuersus illā repetere possit. Tertia est de epō qui fecit alienationem tacēte z nō ɔdicēte capitulo an successor illam reuocare possit. Quarta an religiosus tacente vel pñte suo p̄lato possit esse executor testamēti saltem in relictis ad pias causas. ¶ Ad p̄mā allegat ꝙ p̄bēdā repetere possit. cū inuitus videatur qui exp̄sse nō cōsensit.de ꝓcu.filiusfa.§.inuitus. Et hoc amplificat per notata per ipm Jo.in.d. c.is qui tacet circa mediū gl.ver.idē in his:Itē q2 res acta inter epm et prouisum:clerico electo nocere nō dꝫ.C.res inter alios acta.Quarto cessauit conditio q̄ tacite subintelligebat si sit elect⁹ cōsequeretur dignitatē illam ad quam fuerat electus:illa ergo cessante:licite repetit p̄bēdā.xxij.q.ij.ne quis.de iurein.c.quēadmodū.Et ad hoc facit hec regula is qui tacet.in ɔtrarium facit regula q̄ tacet.cū cōcor.xxviij.di.diaconi.de his que fi.a p̄la.c.ij.q.ij.puellā.z in aut.
4 de nup.§.si vero ab initio.† vbi sciens ancillam suam nubere libero tacēdo ꝑdit dñium:scdo tacēdo nō solū cōfirmare vř imo ipso facto renūtiare vř:qḋ pl⁹ est ꝙ̄ si fieret ṽbo.de app.dilecti.de his q̄ fi.a ma.par.c.ex ore.illō ergo amplī⁹ nō repetet.de trās.ex literis.tertio cuꝫ nō ꝓhibuerit qḋ poterat sibi p̄iudicare vř.d.l.sepe.s̄.de re iudi.z qñq3 plus operat tacitū ꝙ̄ expressum.de ꝓcur.filiusfa.§.veterani.C. e.ti.l.ita demuꝫ.de iur.cal.c.j.§.j.li.vj.Barth.dix.q.cxiij. q̄ incipit:aliqs fuit electus.dicit Tan. dixisse ꝙ ipse nō potuerit p̄bēdā repetere:cuꝫ videat eā habuisse ꝓ derelicto q2 potuit ɔdicere z nō ɔtradixit.hec tñ sol.nō placet eidem Jo.cum in dāpnis vel onerosis tacere nō sit consentire:vt per eū no.in gl.vñ in casu similj decretalis dicit ꝙ deberet assensus accedere quod denotat actum vel taciturnitatē. de regula.c.bñficium.li.vj.Itē cōstat ꝙ beneficia non vacantia cōcedi non possunt.de concess.p̄eb.pct totum.sed qui dicit per taciturnitatem vacare beneficium det ius exp̄ssum.alias sibi non credenduꝫ.xv.q.vj.§.cū autem.ver.nec quisꝙ̄.hinc est ꝙ etiam exp̄sse consentiēte p̄lato electoribus nō possent aliū eligere in aliū locū sit:sed si exp̄sse cōsentiat collatori nō ɔferat.sup quo vide qḋ scripsi de his que fi.a ma.par.ca.ex ore.super verbo confirmatiis quo ad terminos qōnis.facit de iudi.cū venissent.vbi nō solum tacere sed etiā loqui verba generalissima nō nocuit archidiacono qui ꝓmouebat ab archiepō.bene etiā facit de p̄be.c.si bñficia.lib.vj.Et p.p̄dicta satis ptꝫ rñsio ad ɔria. ¶ Ad
5 scdam qōnē arguit ꝙ p̄sbyter ecclesiaꝫ repetere possit:q2 tacēdo cōsensit eps ꝑ

regulā qui tacet.cū cōco:.Ad idē.s.ad leg.aquil.l.i.lege aquilia.§.quoties.z.l. 7 scietiā.xxij.q.ij.puella.ergo eps suū cō= sensū reuocare nō poterat.de.ser.rusti. predio.l.p fundū.de fil.psbr.veniēs.de cleri.cōiug.diuersis.xxvij.q.iiij.sunt qui opes.Scōo iste sacerdos q legedei z spi ritu ducebat ad votū p legē cōem vl pu blicā cui priuata pualet impediri nō de buit.xix.q.ij.due sunt.z de regula licet. fuit ergo astrictus vouēdo:ergo totū te nebat implere.xvij.q.j.§.j.de voto ma= gne.Debuit ergo sacerdos potius deo ꝙ epo obedire.viij.di.que contra mo= res.xj.q.iij.nō semp:z.c.iul.xv.q.vj.iura tos.nā lz votū a principio sit volunta= riū:ci⁹ executio est necessaria.de voto. c.lz.in prin.z.c.p tuas.Fecit ergo sacer dos qđ debuit z sic puniri nō debuit.de cōsti.c.ij.xxij.q.ij.c.iij.ij.q.v.c.j.Tertio cum de voto cōplēdo z non complē= do inter epm z sacerdotem esset cōtro= uersia:eps non potuit esse iudex in cau sa sua.C.ne qs in cā sua.l.vnica.Quarto dato ꝙ sacerdos ex iusta cā abesset:ci= tād⁹ esset.z si nesciť vbi sit trine citatio nis edictū pponi dz apud ecclesiā z ex= pectari p sex mēses z aliter puari nō dz. de cleri.nō resi.ex tue.ergo multo forti⁹ dz in hoc seruari q ex iusta cā aberat:p que concluditur ꝙ beneficium suum re

6 ciperet.†In contrariū clericus sine epi licētia peregrinari nō dz vt peregrinās sine eius literis recipi.vij.di.c.vlt.de cō sec.dist.v.non oportet.de voto magne. vltra medium.multominus contradicē te.de homi.petrus.Et p hoc sit respō= sum ad scōm argumentum:qr nō ducit lege dei q cōtra legē huius agit.de re= nū.nisi Ꝟo si dicas cū epo ꝯdicēte reces sit:cōtumax fuit.xvj.q.iii.certū.sine no= ua.ergo citatione ex q de ꝯtumacia ꝯsta bat manifeste puari potuit ecclesia.de of.deleg.cōsuluit.z de dolo z cōtu.cū q. li.vj.secūdo lz al's obediētia in malū fie ri nō debeat.xj.q.iij.qđ ergo.de re mili. l.iij.§.in bello.de tēpo.or.ad aures:vbi de hoc maxime:qr inobediētia compa= ratur heresi.viij.q.iij.sciendum.non po tuit ergo dolo carere nō parēs ipso ma gistrat⁹.ff.eo.tit.l.non potest.z si quis iudi.non obtē.l.vna.nec debuit iste sibi ius dicere in causa sua.vt.s. †Tertio cū in omni voto z iuramēto supioris au thoritas dicatur excepta.xxij.q.ij.bea= tus.xxvij.q.ij.§.cū ergo.de voto.non est de iurciur.veniens.nec dicitur votum deserere ex iusta causa non adimplens. s.q satisd.cog.l.fi.de iurciurā.peruene= rit.de voto.c.j.peccauit ergo iste sacer= dos non parendo epo de cuius pcepto excusabatur a voto.Quarto cōtra sacer dotē inducitur hec regula:cū eps tacen do nō cōsenserit:potissime:qr absentia clericorū ab ecclesijs est iuri inimica z ecclesijs nociua.de cleri.nō resi.p totū. z per hoc sit responsum ad allegata in pnc. Soluēdo dicit Bartho.xlij.q.que incipit.presbyter quidā presente epo cū tā ꝙ eps tacēdo sibi fecerit pindicium nec possit vlteri⁹ cōtradicere nisi noua causa superuenerit.Hec sol.nō est suffi= ciēs ad questionē qua principaliter que rebatur an sacerdos repetere possit ec= clesiā:nisi dicam⁹ ꝙ soluēs hoc intelle= xit.s.sacerdotē nō potuisse puari p epz q tacuit emissione voti:qr inhoneste fecit eps q tpe voti tacuit sine noua causa: resistēdo tn̄ qr inhonesti⁹ facit sacerdos itinerādo epo cōtradicēte per superius secūdo allegata:remanet ergo qstio du= bia quā soluēdo dico ꝙ eps illū puare nō potuit:hoc solo ꝙ ille pegrinādo se absentauit.et eo ꝯdicēte simpliciter:sed si monuisset eū ꝙ se non absentaret sub pena priuationis:cui monitioni nō pa= rens se absentasset.non puto ꝙ taciturn nitas epi excuset eum a pena:qr etiā si expresse consensisset nō vr̄ ꝙ eo inuito votum perficere possit.xxiij.q.v.manife stum.z.c.voluit.posset em̄ eps aliquid occultum noniter sciuisse propter qđ non expedit votum expleri.de tempo. ordi.ad aures.forti⁹ in terminis qōnis si presbyter ante iter sit monitus non potuisset ecclesiam qua priuatus fuisset repetere vbi postea eps cōtradixisset pn cipaliter:sed si talem monitionē nō fecis set:dico priuationē fieri nō potuisse p= pter absentiam vel non residētiā etiā ex non iusta cā:vt dictum est in fi.prime partis:quare psbyter rediens illam iu ste repetere

ſit repetere potuit. ꝯtrariorum ꝯfuſio ſim-
8 pliciter patuit. ¶ † Ad tertiam qōnem
allegat taciturnitatē vel patientiam nō
ſufficere: cū in alienatiōe rei eccleſiaſti-
ce debeant clerici cōſentire. x. q. iij. hoc
ius. xij. q. ij. alienationes. ⁊ niſi interue-
niat expreſſa ſubſcriptio clericorum ip
ſo iure nulla eſt alienatio: etiā ſi in caſu
licito fuerit facta: vt ibi pꝫ: ⁊ eadē qōne
ſiue excepit. ⁊ de his que fiunt. a p̄la. c. j.
ex quo ergo alienatio fuit illicita ſuc-
ceſſor eam reuocabit. xij. q. ij. ſi quos. de
ſeruis. circa fi. nec ob. pena appoſita. de
preca. c. ij. ⁊ qꝺ plus eſt quelibet pſona
eccleſie. ⁊ ipſe idē qui alienauit hoc poſ
ſunt. probat primum. xij. q. ij. nō liceat.
in fi. de rebus ec. nō alie. ſi qs preſbyte-
rorū. xxxv. q. ix. ꝙ quis. de ele. noſti. nec
iuuabit pſcriptio poſſeſſorem tpe ipſi⁹
male alienantis. xvj. q. iiij. ſacerdotes.
C. de pſcript. lōg. temp. aut. malefidei. ⁊
facit regula. e. ti. qui ꝯ iura. cum cōcor.
Scḋo inducit hec regula ⁊ iura allega
ta in gl. que probant ꝙ taciturnitates
habent p cōtradictiōe. Adducit etiā. e.
ti. c. delictum. perſone ad probanduꝫ ꝙ
etiam ſi canonici conſenſiſſent non dꝫ
nocere eccleſie quin ſuperior ſaltē reuo
cet de cleri. coniug. c. diuerſis fallacijs
nam preſtitutionē in integrum reuoca
tur propter leſionē enormē: etiaꝫ cōtra
ctus q ipſo iure tenet. de in integrū reſt.
c. j. In cōtrariū allegat taciturnitatē ⁊
patientiā canonicorum haberi p cōſen
ſu per regulā qui tacet. cū concor. quas
ad hanc partem in proximis qōnibus
allegaui. ſcḋo tarde qs accuſat qꝺ po-
tuit impugnare. lxxxiij. di. error. ⁊ graui
ter puniēdi ſunt clerici qui tanto tpe ta
9 cuerūt. ij. q. vij. quapropter. † Tertio ſi
minor rē vēdat ſine decreto inutilis eſt
alienatio q tñ ſola taciturnitate firmat.
C. ſi maior fact⁹. l. ij. itē ſola taciturnita
te mrīmoniū cōfirmat. de deſpō. impu.
c. j. lib. vj. ⁊ de ritu nup. l. minorē. multo
forti⁹ vēditio. Quarto pro hac pte vide
tur caſus de his q fi. a p̄la. c. ij. Soluūt
Dama. ⁊ Bar. dictā qōnē in. q. lxviij. q
incipit: epūs quidā alienationē non va-
luiſſe. ⁊ ſic reuocādam. p. c. ſine excep. ⁊
ſm Dama. decreta. ij. de his q fi. a pla.

loquitur de collatione decimarum nō-
mine bñficij perſonalr facta vbi ſufficit
patientia. vñ dixit Bar. illaꝫ intelligi de
conceſſione facta cā pietatis vel de re
minima vel facta ad certum temp⁹ ⁊ vi
de qꝺ ibi notaui in prima ⁊ ſcḋa glo. et
qꝺ ſuperius dixi. ⁊ eo. ti. cū nos. ſuper fi.
vlti. gl. per que patet qꝺ vera eſt huius
qōnis ſolutio: ꝙ neceſſario concluditur
10 ex precedenti tractatu † ꝙ neceſſari⁹ eſt
conſenſus ſuperioris in alienatione p-
petua. de rebus ec. nō alie. c. dudum. lib.
vj. ex quo bene ſequitur taciturnitatē
vel patientiam non ſufficere. ⁊ ſic reſpō
ſum ſit ad primum. ſcḋm concedat in. l.
ſeq. ⁊. l. minorem. decre. vnica allegata
in contrarium ceſſauit impedimentum
etatis: qꝛ minor lapſu temporis factus
eſt maior durat hic cā impediens: qꝛ la-
pſus tpis nō mutat ſtatū eccleſie. ¶ In
quarta qōne ꝙ non poſſit exequi allega
11 bat † ꝙ phibetur ſecularibus pcuratio
nibus vel actibus inſiſtere. lxxxvj. di. p-
uenit. nec mirum ꝙ etiam ſpiritualia ex
ercere phibent vt baptizare ⁊ pniam
dare. xvj. q. ij. c. j. ⁊. ij. Officiuꝫ em̄ hꝫ plā
gētis nō docētis vel agētis ⁊ mortuus
reputat mundo. ea. q. placuit. ij. ⁊ phibe
tur clauſtrum exire ne cleri. vel mona.
nō immerito ergo phiberi debēt ab exe-
cutione. In ꝯtrium qꝛ poſſunt opera mi
ſericordie exercere ⁊ miſerabilium per-
ſonarum curā ⁊ tutelā recipere: vt. d. c.
peruenerit. ⁊ terras ad laborandum. de
deci. c. dilicti. ⁊ ppter vrgentes neceſſita
tes poſſunt tractare ſeculares actiones
xvj. q. j. q'ui vere. ⁊ abbate imperrāte im
miſcēt ſeſe ſecularibus actibus. de po-
ſtula. c. ij. ⁊ preficiuntur ſeculari eccle-
ſie. lj. di. pſcis. ergo ⁊ pias volūtates exe
qui poterunt: cum nihil ſit qꝺ tam ho-
minib⁹ debeat ⁊c. C. de ſac. ſan. ec. l. j. fa-
cit decre. tua. de teſt. ſoluebat do. me⁹ ꝙ
etiā de taciturnitate volūtate abbatis
poterat exercere pdicta ⁊ ꝯdicēre nō. de
poſtu. c. ij. de re mili. l. iij. §. i bello. Scḋa
ps ſolutionis vera: ſꝫ de illa nō qrebat:
ſꝫ pma falſa: qꝛ taciturnitas vel patiē-
tia hoc caſu nō ſufficit. cū em̄ religioſ⁹
velle vel nolle habeat. ois talis act⁹ qñ
aggreditur ante licētiā eſt illicitus ⁊ p

Illum frangit obedientia ꝛ abdicatio ꝓ
prie volūtatis.facit clemē.de ꝓcu.ſi re
ligioſus.ꝛ qđ ibi no.in glo.repete patiē
tia igitur non poſſet illum facere licitū
vñ requirit ꝙ ſuꝑ hoc prius petat ꝛ ob
tineatur licentia vt patet de teſta.c.ij.
in.j.rñſo li.vj.in clemen.e.ti.c.j.vbi dixi
etiam in glo.reprobatum.ꝛ ibi etiā no⸗
taui an licētiā datā poſſit prelat⁹ reuo⸗
care.ꝛ in gl.ibi ſequenti.vide de fratri⸗
bus minoribus qui ad executiones ho
die non vocant.ad.c.peruenit.ꝛ.c.dile⸗
cti.reſponde vt in eis no.C.qui vere lo
quitur cum id fit epo iubēte.c.ad preſti
tū reſpondeo ꝙ priuilegiatū eſt in hoc
officiū predicandi.de ſta.mo.qđ dei ti⸗
more.ꝛ ibi etiā in tranſitu:imo ꝛ in con
ſenſu requirit abbatis licentia.de elec.
c.ſi religioſus.li.vj.in.c.qui tacet.Idez
Jo.format queſtionē diſputatā ꝑ dñm
Guidonē mutinen.quam prolixam de⸗
12 tractat que eſt † ſi cōſtitutio epi bonon.
precepit nullam alienationē immobiliū
rerum eccleſiarū fieri per clericos ſine
licentia epi an locus ſit ſtatutis penis
ſi ipſe emat a canonicis eccleſie cathe⸗
dralis.Primo allegatur hoc caſu cōſti⸗
tutionem locum non habere ratiōe tri⸗
plici.ſ.ipſius rei vendite ꝛ emētis ꝛ vē
dētis.Ad primum ſi ſtatutum deuiat a
iure cōmuni in dubio interpretationez
recipit ſm ius cōe.de conſti.ex literis.
etiam ſi ſit iuratū vt ibi.ad idez de iure
iur.ad noſtrā tertio.ꝛ de ꝟ.ſig.ſuꝑ qui⸗
buſdaz.ꝛ plene dixi.ſ.e.l.qui dolo deſijt
poſſidere.ſed de iure cōi terrule ſine ſo
lennitate alienant ꝛ ꝑ capitulum ſine
epo.xij.q.ij.terrulas.ꝛ vide qđ no.e.q.
abbatibus.ꝛ facit e.q.bone rei.de don.
ceterū.de teſta.relatum.§.lz antē.de re
igit modica nō dz intelligi ſtatutū ſz de
his q̄ ſcđm ſolēnitatē nō lz alienare.xij. 13
q.ij.ſine excep.q̄ fiūt a plato.c.j.ꝛ.c.tua.
Cōcordat opi.q̄ hz caſus licitos aliena
tiōis nō incīdi in pacto appoſito l tra
ditiōe de re nō alienāda.ad qđ vide qđ
not.x.q.ij.hoc ius.de cōd.appo.c.verbū
in vlt.gl.Scđo ꝓbat idē ex pſona emē
tis ꝙ in ḡnali ſermone ꝯprehēdi nō dz
de iurcinr.petitio.ꝛ qđ ibi not.xxij.q.v
forma.ff.locati.q̄ iſulā.§.fi.C.de ſol.l.iđ⸗

ſitio.maxie q: nec talis videt fuiſſe ſta⸗
tuētis intentio.ad quā recurrēdū eſt:de
procu.petitio.de deci.ex multiplici.De⸗
ficit etiā rō conſtitutiōis q̄ eſt vt epus ꝓ⸗
uideat ꝯtra diſpēdia ecclīarū ꝛ clericoꝝ
pater dicitur epiſcopus.lxviij.di.quoꝝ
vices.xcvj.diſ.in ſcripturis imo ſi dice⸗
ret de ſe intellexiſſe magis eſſet ip:ouiſ
ſio cū i ſua ptāte foret ꝯſentire ꝛ dare li⸗
cētiā:ꝛ pro tanto null⁹ pōt ſibi impera⸗
re.ſ.de arbi.l.pe.Tertio dicitur idē ex
perſonis vendētium.poſito em̄ non cō⸗
prehēdi epiſcopū qui eſt caput ſequere⸗
tur non cōprehendi ſuos canonicos.q̄
ſuntmēbra.de his q̄ fiūt a plato.nouit.
vij.q.j.ſcire.ad hoc facit.xij.diſ.c.j.ꝛ.j.
q.iij.epus.ꝛ qđ no.lxj.di.null⁹ inuitis in
glo.magna.et ꝓcedit hoc tamē ꝓpter
honorem eccleſie cathedralis.de ꝓben.
quāuis.lib.vj.tamē ꝓpter ꝯnexitatē fa
cit.ſ.quēad.ſer.amit.ſi cōem.et qđ not.
de iur.patro.c.vno.lib.vj.Et vide qđ no
de his que fi.a prela.cū apoſtolica.in gl.
ꝛ iō nō cōcludit:ergo ex his trib⁹ ꝯſtitu
tiōib⁹ in caſu ꝓpoſito locū nō habere vt
ſic ꝓ canonicis fiat benigna interpreta⸗
tio contra epm qui debet apertius dice
re hoc eo.ti.c.cōtra enim.pro hoc facit
quod ſcripſi de teſti ſpo.cum veniſſent.
ad fi.Pro ſolutione cōtrarij decre.paſto
ralis de priui.ſcđm principale quod re⸗
ſpicit regula ad defenſionē canonicoꝝ
eſt qđ epiſcopus ſit emēdo licentiaz de
dediſſe videtur cum em̄ emptio a cōſen
ſu procedat inſtitu.de ob.ex contractu.
epus.emendo verbo et facto cōſenſit.de
his que fi.a ma.par.ca.c.j.ꝛ.c.ex ore.lx⸗
iij.diſ.adrianus.de prebē.dilecto.ꝛ de ꝓ
ull.cum oliz.nā ſi ſubſcriptum teſtē eſſe
ſapit conſenſum ꝓpter quem etiā q̄s iu
ri ſuo renuntiat.de tranſac.ex literis.
13 † Forti⁹ vbi q̄s pncipalis eſt author cō
tract⁹ vt hic ſi cōſenſit licentiā dediſſe
videtur cuz iura ꝑmiſceant iſta duo.de
elec.quorūdā.ij.rñ.li.vj.facit.eo.tit.quā
ſit.ꝛ.c.ſi religioſus.ꝯiūcta decretali poſt
trāſlationē in pn.de renū.ad idē.lxxj.di.
c.j.ꝛ.c.hortamur.ꝯiūcto cū.c.ſi q̄s epoꝝ
xvj.q.ſi q̄s epus diſpēſando ſuꝑ pluralita
te bñficiorū dz dediſſe licē:iaz nō reſidē
di i altero.vij.q.j.ſi q̄s i clero.de ꝓbē.q

in tātū.Itē facit qđ no.ex.v.di.ecce ego. in gl.cum eps.Item verbum licentia i iure qñq₃ sumitur p licētia gñali.xvi. q.j.cunctis.nisi addatur verbum spāle. de elec.fundamēta.de temp.ordi.c.j.Itē lz ancilla cōtrahēte matrimonium dño ignorante vel contradicēte nō preiudi- cetur dño.de cōing.ser.c.j.si cum dñs vt libera tradat libero in vxorem illam manumisisse vř in auť.de nupt.§.si vo ab initio.forti⁹ si cū ea 9hat sicut patro nus ztrahendo cū liberta remitti⁹ ope ras.s.de ope.liber.liberta.z.C.e.ti.l.li- berte.ad hoc facit qđ ibi requiritur au thoritas iudicis inter partes si altera partiū iudex est ipsius consensus gerit authoritate iudicis hoc pz in adoptio nib⁹ z emācipationib⁹.s.de adop.l.si consul.z.l.se.ad idem φ de manumissio ne ďr de ma.vindicta.l.j.z.l.apud filiū ad idē duc.l.coniuncte.s. qui.mo.pig. vel hypo.sol.l.si ɔsensit.z eo.ti.l.si titi⁹. sine consensu eīn creditoris nō vēdo rē sibi obligatam.sz si obligata erat duob⁹ z illam eis vendo valet venditio.ad idē eo.ti.l.lucius titius.vbi vxor cum viro tradens rem in dotem renūtiat hypo-
14 tece quā habebat in illa. ¶ †Item ele- ctus compromissarius cōsentiens ele- ctioni auget numerum.z vř elegisse de elec.cū in iure.Idem si electus erat cō- siliarius.e.ti.cum in veteri. ¶ Item si- cut se hz consti.principis ad principem sic cōstitutio epi ad epz sed testm̄ qđ cō scientia principis tz olm testamentorū solēnitate superat.C.de testa.l.omniū. ergo zc.Concludamus ergo interpretā dum vt res valeat.de ver.sig.abbate.z large in fauore cōtractus.de dona.cuz dilect⁹. Tertiū principale p canonicis est φ dato φ predicta duo cessarent nō possit eps venire cōtra contractum nec canonicos punire per decre.veniens. de transact.vbi quo ad trāsigentē valet contract⁹ lz non interuenerit superio- ris authoritas que requirebať.z regu- lariter nō lz alicui venire cōtra factum suū ēt improbatū a iur.de fil.pŕbyt.ve- niēs.de cleri.cōiu.c.diuersis fallacijs. nec mutare ɔsiliū hoc eo.ti.c.mutare.z t.φ semel.l.z si dicať hoc fallere cū agiť

de reuocatione rerum alienatarū ab ec clesia.xxxv.q.ix.φ quis.et not.in.c.di- uersis.respondeť illud procedere cū rē uocat alienās:sz hic reuocare vult oēs qui emere nō p̄hibeť sine ɔsensu capli. sed vendere vide circa hoc qđ dicam.
15 j.parte.ij.circa fi. ¶ †Item φ cōdemna re non possit probatur:absurduz est ex eodem facto vnū reportare commodū z aliū incommodū.xxix.q.vj.nihil ini qui⁹.de adul.c.pe.z fi.z de hoc de exce. dilecti.sed hoc hic eueniret epo re ha- bēte preciū z canonicorū p penā imbur sando.de of.or.dilect⁹ ergo zc.nā istos par factum inquinat zc.xv.qđ.iij.sane. nec fieri dz epi cōditio melior delinquē do.xvj.q.j.legi.de prebē.eum qui.lib.vj. z si delinquerūt canonici adimit eps ad peccandum.ij.q.vij.votū.excipient igi- tur canonici qđ pari crimine īfectos iu dicare non dz.iij.q.vij.qui sicut.c.postu latus.z.c.iudicet.z qđ no.C.de lib.cau. l.si filium.z si dicatur illum exceptione criminis repelli non posse saltē eius au thoritas illos excusare dz.vij.q.j.cū q. vbi de hoc.lxiij.dis.salernitane.z.vij.di. diaconi.per que concluditur illos p epm puniri non posse.in contrarium φ con stitutio comprehendat casum rōne rei. Nam lex pertinere nō vř ad casus pro nisos.de penis sanctio legum.In ma- gnis autē reb⁹ promissuz est a iure.intel ligatur ergo cōstitutio de paruis qđ ēt notat vniuersale negatiuum nullā alie natione zc.facit.xix.dist.c.j. de deci.ad audiētiā.cum concor.Et dato φ dicať reduci ad ius commune non ob.hoc cū etiam terrulas minores prelati sine cō sensu epi alienent.vij.q.ij.abbatib⁹.vbi de hoc tz Archi.z facit.xij.q.iiij.in ven ditionib⁹.lz sine consensu capituli idem posset eps:vt in.c.terrulas.φ cōprehen dat etiā rōne psone emētis patet qz in gñali sermone includiť psona loquens. arg.xxiij.q.v.si nō lz.vbi de hoc.de pig. paul⁹.z no.in decre.petitio.de iureiur. cōtraria sunt specialia.Datur ergo φ p hoc pte stat regula φ pz qz etiā hec pars ɔuenit significationi verborū a q̄ recedere nō debemus nisi ex cā.xxiij.q. j.is aūt.de spōsa.ex literis.Gñale autez

vel indefinitum verbum de se ois com
p̄rehēdit.de elec.q2 circa.cū concor.q2
ep̄s ergo statuēs in generali s̄mone se⸗
ipsum includit ne ꝙ aliis ꝓhibet sibi li
ceat:imo id facere non dꝫ a quo alios
prohibet de natis ex libero ventre.c.
vno.Item de vēdentibꝰ canonicis ptꝫ
ꝙ canonici cathedralis eccl'ie bñ intel
ligunt nole clericorū.de v̄.sig.cū cleri⸗
ci.lꝫ in materia bñficiali ꝛ odiosa sit se⸗
cus.de p̄bē.ḡuis.li.vi.¶Scd̄o ꝙ emē
do nō videat dedisse licentiā:ptꝫ ꝙ altꝰ
est authorizabilis consensus quem dꝫ
prebere prelatus a cōsensu ꝯhentiū:q2
prius dꝫ preberi causa cognita ꝛ appro
bata.x.q.v.casellas.ver.ꝙ si necessitas.
qđ hic non fuit simpliciter contrahēdo
ꝛ cōstat ꝙ ꝯtrit vt quis alius ꝛ veniant
ar.tanꝗ.de elec.cū inter canonicos.ꝛ.c.
16 cum inter vniuersas.ꝛ si dicat ꝙ saltē
tacite cōsensisse videatur: respondemꝰ
requiri licētiam ꝛ ꝯsensum:nec de iure
sufficit tacitus in perpetuis alienatio⸗
nibꝰ.de his q̄ fi.a p̄la.c.ii.sed requirit
expꝰssus ꝛ subscriptio.c.ti.c.i.xii.q.ii.si⸗
ne con.vi.dist.bene quidem.¶Tertio
posito ꝙ dicatur ep̄m contrahendo cō⸗
sensisse vel licētiam dedisse ita ꝙ consti
tutioni locus non sit:iure tamē commu
ni vitiaret cōtractꝰ:q2 in facto suo ep̄s
authorizare nō potuit:sufficiat tamen
hodie clemē.de rebꝰ ecc.nō alie.si vna.
ꝛ vide ꝙ ibi nō.ꝛ de rescri.edoceri.xxv.
q.iii.c.vlt.ꝛ in indi.quasi contrahitur.
de pecu.lꝫ.ꝛ.l.si filius.ꝓpterea frequē⸗
ter videmus ꝙ rōne officii ꝓhibet q̄s
contrahere vt iudex cum subdito.C.de
cōtractibus iud.l.i.ꝗ.de cōtrahen.emp.
l.nō lꝫ economꝰ.cui vel cuius cogna⸗
tis res ecclesie vēdi nō pōt.C.de sa.san.
ec.aut.quibuscūqꝫ.x.q.ii.hec vsus pre⸗
statio nec aduocatus cum cliētulo.iii.
q.vii.si q̄s adeo.C.de postulā.l.quisq̄s.
¶Itē in medicoꝝ ad salariū infirmi.
ff.de va.ꝛ extraor.cogni.l.medicꝰ tutor
cū pupillo.C.de interdi.matri.l.si tutor.
ꝛ facit.vii.q.i.cōstitutū.ꝛ qđ ibi no.sic ꝛ
in ꝓposito ꝙ possit punire canonicos
17 vt ꝙ quoties factum improbat a iure
licitū est alicui venire ꝯ factū suū.lv.di.
penitētes.de hoc de elec.nosti.ꝛ potissi
me cū agit de rebus ecclesie male alie⸗
natis reuocandis.nō ob.qđ dixi ante fi
nem prime partis:q2 hic ep̄s nō impu⸗
gnat ꝯtū vt emptor sꝫ vt ep̄s:cuiꝰ licē
tia nō fuit habita.qđ facere pōt inuitis
vendentibus.xii.q.ii.si quis de rebus.ꝛ
c.precarie.nec venit cōtra factum suū
q2 hoc facit vt alius ꝯtrit eēt vt ep̄s.iii.
q.vii.si ꝯ patrem.ꝛ facit qđ no.Host.de
presum.literas.Et vide quod ibi scripsi
super.i.gloss.de delegato qui reuocat
sniam quam tulit arbiter.Itē ip̄e ꝯtra⸗
hendo nō est trangressus cōstitutionē
ꝙ ipsum ligare nō poterat:vt.s.dixi.nō
18 aūt est nouum ꝙ in eodem facto duo
rum vnus peccet alter non.xxxiii.q.v.
proposito.ꝛ si dicas delinquēs hic non
repellit a iudicādo ordinariū tolerant.
viii.q.iiii.nōne.nec est verū ꝙ mulctan
do canonicos melior sit cōditio epi:q2
penā illā imbursare nō dꝫ:vt no.de pe⸗
nis.p̄sbyteri.ꝛ vide qđ ibi dixi.Soluen
do dixit Guido epꝫ nō audiēdū ꝛ penis
statuti locuꝫ nō esse.q2 si dicit cōtractū
nō tenere ex viribus cōstitutionis con
trahendo cōsensisse ꝛ licentiam dedisse
vr per p̄al.iura nec dicat de authoriza
tione in facto proprio hoc nō est curan
dū vbi de ꝯstitu.tantū queritur que nō
ledebatur data licētia qualitercūqꝫ ver
bo vel facto expresse vel tacite in scri⸗
ptis vel sine faciat ad ista clemen.de
cōces.preb.c.vno.v̄.qđ etiā si v̄o.ex vi⸗
ribus iuris cōis dicat factū nō tenere.
hoc nō ꝓcedit q2 s̄m notata.xii.q.ii.ab⸗
batibꝰ.inferiores in minutis nō habēt
necesse habere cōsensum.Et si diceret
ꝯtria opinio verior:adhuc venditio ep̄i
nō potuit impugnari nō ob.qđ dr in fa⸗
cto suo authorizare nō potest:q2.c.q̄sti.
xvii.q.iiii.ꝛ qđ ibi no.in.ꝗ.ibi precedēti
loquitur qñ prelatus cōtrahit cū aliis
ecclesiis nō.tñ cum collegiata ꝛ cathe⸗
drali ꝛ sic etiam loquat clemen.de reb.
ec.nō alie.si vna.ꝛ vide qđ ibi no.in gl.
antepe.ad distinctionem facit de testa.
requisisti ad fi.ꝛ est simile qđ scripsi de
proba.ex literis super verbo egressus
cum aliud quādo canonicꝰ agit sup pre
dio prebende contra canonicum:aliud
quando contra extraneum.

1 Uiolentia expulsiua que dicat q̄ ablatiua ⁊ que sit causa cõpulsiua.
2 Uitia realia que ⁊ quare dicatur.
3 Possessio vitiosa alteri non accedit sed precaria sic.

Uod ipsis.

Pro declaratione hui⁹ regule: vide.s̄. e.l.qui in ius. Et no.glo.hic i positã q̄ vtilis est in materia de qua hic tractat ⁊ cõiunge cũ gl. ⁊ his que dixi.C.de acquir.pos.l.vitia. In gl.ibi: violẽtia ablatiua vel expulsi
1 ua.Dy.ibi nõ cõpulsiua.⁊ est rõ:†q: in cõpulsiua est voluntas illi⁹ qui tradere cogit lz coacta:vt.s̄.q͂ met⁹ cã.l.si mulier.§.pe.⁊ q͂ non est in expulsiua vel ablatiua.Dy.ibi.ad.l.iul.repe.l.peñ.nõ credo hoc vitiũ sz sui priuilegio.de prescri.exẽptũ. Ja.⁊ Dy.Ibi.l.bonefidei. ⁊ inter ista duo.s.vitia realia ⁊ quasi nõ est differẽtia vtrũ sit singularis successor vel v:lis vel vtrum ex cã lucratiua vel nõ ⁊ quare dicant ista quasi realia
2 rñdeo†q: res sint furtiue ⁊ vi possesse nõ possunt vsucapi donec vitiũ furti vel violentie duret.ita ⁊ res pupillorũ ⁊ similium non possunt vsucapi donec durent persone.quarũ grã dicuntur vitia quasi realia.Dyn.ibi pomp.§.cum ds. ꝯ.ium ibi no.Dyn.ibi.§.inter predones.hoc patet apertius alio argumen
3 to:q: vitiosa † possessio alteri nõ accedit:vt.s̄.de acqui.pos.l.pom.§.fi.sed precaria accedit aliũ:vt no.e.ti.§.is qui.ergo nõ est vitiosa nec clandestina etiam ⁊ nõ est casus qd nõ sit vitiosa.s̄.de vsuca.l.furtum.§.fundi.Dy.Ibi:qd nõ est vitiosa rei vitio.Ibi.§.rursus.⁊ hoc est verum qñ ille ad quem res pertinebat ignorabat rem suam alienari secus si sciat:q: tunc potest prescribi per successore in rẽ si bonefidei sit lz authorr fuerit male.Dy.ibi.§.d authoritate nõ credo habere locũ qd dr de accessione nisi cũ tractat de p̄scriptione seu vsucapione nõ cum querit.de danda doli except.ibi enĩ illa sola distinctio locumhz sicut causa lucratiua vel nõ.Jacobus.

1 Legatum an infirmetur propter vitium rei legate aut persone legantis.

On omne.

Qd licz facit.s̄.e.l.semp in ꝯuictionibus.⁊ dixi in.§.in stipulationib⁹.In gl.ibi spectetur:qñ queritur cui querat ius agendi.Ol.ibi q̄stũ ad validitatẽ.i.an valeat legatũ vel nõ.Dy.Quicqnid hec gl.dicat ⁊ male tu dic cum querit an valeat legatũ aut est vitiũ in re legata tm̄: aut in persona legantis tantum:aut in persona legatarij tantum:aut in persona vtriusqz:aut in p̄sona legãtis ⁊ eius a quo legat.Primo casu inspicit tp̄s quo relinquitur legatum si est pure relictũ. sed si sub cõditione tunc tp̄s cõditionis spectat.s̄.de regula catho,l.j.⁊.ij.de leg.j.l.cetera.§.j.Scdo casu idẽ nisi legãs postea cõfirmauit de nouo vt.s̄.de leg.iij.l.j.§.sed si filius.⁊ de test.l.cũ filius. Tertio casu inspicit tp̄s mortis:vt.s̄. de le.iij.l.si deportati seruo.⁊ de iure fi. l.nõ intelligitur.§.qñ.Quarto casu inspicitur tp̄s testamenti.C.de le.l.seru⁹. Quinto casu idẽ vt insti.de le.§.an seruo.Dy.Circa cõtract⁹ dic cũ queritur cui acquiritur inspicit tp̄s ꝯctus cum aut querit de substantia ꝯctus vtrum valeat vel non aut põt rei esse commerciũ aut nõ.si põt inspicit tp̄s cõditionis si non põt inspicit tp̄s cõtractus.⁊ hoc dicit hec glo.lz obscure.Dy.

1 Reductio ad arbitriuz boni viri an possit peti etiã si conuentum sit de ea non petenda.
2 Excõicatio an liget exemptum qui ꝓmisit non declinare forum.
3 Priuilegiũ de nõ cõueniẽdo citra mare an ꝓsit ei q̄ citra mare ꝓmisit soluere.
4 Prescribi ꝑmittẽs priuilegio suo ꝑ quadraginta annos illi renũtiare censet.
5 Exemptus per nõ suum iudicẽ citatus an teneatur comparere suum priuilegium allegaturus.
6 Clericus per iudicẽ laicũ citat⁹ cõparere tenet suũ priuilegiũ allegaturus.
7 Clericus non potest renuntiare beneficio absqz licentia episcopi.
8 Clericus ordines ab alio recipere non debet sine episcopi licentia.
9 Priuilegium ad notitiã exẽpti ꝑuenisse

sufficit etiam si ordinarius ignoraret.
10 Exceptio iurisditionis sniam annullat.
11 Bannum latum contra clericum qui laicus putabatur an teneat.
12 Laicus non debet in clericū animaduertere vel iudicem exercere.
13 Citatus an ⁊ quando ire teneatur priuilegium suum allegaturus.

Nemo videtur fraudare. Ex hac. l. sumptum fuit. c. extra. e. c. sicuti. lib. vj. ⁊ vide ibi no. pulchre p Dy. Car. Joā. an. ⁊ ipsum. c. inducit Dy. ad qōnem si compromissum est in arbitratore sub
1 pena ⁊ dictum tꝗ nō possit reduci ad arbitrium boni viri si ꝓnunciet inique an possit peti reduci sine pena. Et post multa allegata ꝓ ⁊ ꝯ tꝫ ꝙ sic. idē tꝫ Galio. i margarita de arbitris. ⁊ Spe. etiā si super hoc interuenisset sacrm vt no. in spe. de arbi. ver. sed pone. ⁊. §. fi. ver. itē quid si ꝯpromissum. ⁊ de hoc bñ no. C. de arb. sup rub. ⁊. l. pe. Ꝟ. dñs Dy. Jo. and. tractat in eo. c. materia. qñ dolus presumitur de quo plene dixi. C. de dolo. l. dolum. Jo. an. in nouel. adducit dictū. c. ad qōnē disputatā p Guido. epm mutineñ. nūc aūt ꝯcor. que talis est exēptus ꝯhēs in loco exēpto promisit creditori nō declinare forū diocesani si statuto termio debitū nō soluisset. de quo soluēdo preceptū diocesani suscepit lapso termino ⁊ debito nō soluto diocesanus ignorās illū exēptū: qꝛ nec talis cōmuniter putabat citauit illū ⁊ qꝛ nō cō 3
2 paruit vt ꝯtumacē excōicauit. ¶ †Queritꝰ an talis snia liget qꝺ videt per hāc regulā. ⁊ qꝺ liget inducunt duo. ¶ Primū qꝛ renūciauit priuilegio fori qꝺ potuit. ¶ Scdm qꝛ dato ꝙ nō potuit debuit venire ⁊ priuilegiū allegare. Primū sic ostenditur iuri ⁊ priuilegio non odioso: sed in alicuiꝰ fauorē inducto renunciare quis potest siue sit de rebus spūalibus. de renūtiationibꝰ ex transmissa. ⁊. c. in presentia. siue de tēporalibus. de penis. cum pridem. et. C. de fide instru. l. iij. siue sit ius concessum collegio ⁊ ordini. de priuile. si de terra. ⁊. c. accedentibus. siue singularibus personis. de elect ꝙ citat. de regula. ad nostram. ⁊. c. statutum. nec lꝫ ad ius renunciantem redire. c. vij. q. j. ꝙ periculosum. Et ad hoc vide de electio. c. ecclesia nostra. ii. questione. vj. in. iij. gl. Cum ergo hoc ius exemptionis sit fauorabile nō odiosum. ⁊ respicit priuatam vtilitatē exempti potuit illi renuntiare consentiendo in clericum. facit qꝺ no. de offi. dele. c. j. in gl. in fin. non sic in laicum. de foro compe. significasti. Papa autē est diocesanus exemptorum de priuile. auctoritate. li. vj. ⁊ no. xciij. di. nulla. ergo sine pape licentia hec non potuit. rñdetur ꝙ res de facili redit ad suam naturam. xxxv. di. ab exordio. quasi faciliꝰ tollitur actio vel exemptio contra ius commune competens ꝙ iuri communi cōsona super quo vide quod no. xvj. q. iij. c. vlt. Jurisditio aūt ordinaria est iuri consona exemptio vero dissona. ¶ Item nō habetur sic de facili copia pape per exemptos sicut copia ordinarij per non exemptos: ⁊ sic difficultas permittit alias prohibitum sm Dy. cū lōge ad rationem faciat. de re iudi. c. fi. ¶ Item si subditus epi sine ipsius licentia posset eius iurisditionē effugere ⁊ scdo ⁊ vlterior euacuaret epōrū iurisditio. q̄ nō cessat in papa. ix. q. iij. cuncta per mundū. cōcedatur ergo exēptio cui cōuenit. c. luminoso. xviij. q. ij. vbi in loco exēpto eps nil iurisditionis exercet nisi fuerit inuitatus. pōt ergo inuitatꝰ sm ꝙ renūtiare potuerit. ꝓbat decre. dilecti. de foro ꝯpe. †vbi priuilegiū ꝙ anglici citra mare conueniri nō possunt nō prodest illi q̄ citra mare ꝓmisit rñdere vel soluere. p qꝺ pꝫ ꝙ iste rñdere tenet exēptionis loco nō ob. facit. C. de pac. l. si q̄s in cōscribēdo. nec mirum qꝛ pōt sibi eligere iudicē aīe qꝺ est maius. xij. q. j. precipimꝰ. de penit. cū infirmitas. fortiꝰ ergo iudicē corpis qꝺ est minꝰ. hoc. e. ti. c. cui lꝫ. ¶ Tertio sic. si dicat ꝙ exēptus nō possit expsse renūtiare foro: pōt tñ tacite ꝯhendo in loco nō exēpto. de ꝑui. c. j. li. vj. Iste aūt spōte suscipiēdo mādatū de soluēdo tacite renunciauit foro. de ꝯhis q̄ fi. a ma. par.

ea.ex ore.⁊ quedam licent tacite q̄ non expresse.ptꝫ de iur.calū.c.i.ij.rñ.li.vi.⁊ no.d.c.si diligenti.de foro cōpe.in gl.pe.
4 ⁊ facit qđ no.Joā.xi.q.i.inoltra.†vnde exemptus permittendo prescribi ꝯ priuilegium exemptionis spatio.xl.annorū illi renuntiat ⁊ aliis priuilegiis accedentibus.facit de capel.mo.c.ij.non tñ ecclesie romane ꝑiudicat nisi per spatium cērū anno.vt no.xv.q.ix.volum⁹.fm qđ de vasallo dr.de prescri.ad audientiam. ¶ Quarto dr per eundē modum ꝙ dato renuntiat ⁊ nō venisset in p̄iudiciū pape tñ tenet in preiudiciū renunciantis:vt ptꝫ de arbi.cū tpe.et facit de re iudi.suborta.⁊ submissio tꝫ quo ad submittentē non quo ad ipsius a superiorem.qđ me.cā.cum dilectus.de dona.inter dilectos.⁊ sic renūtiatio beneficii facta in manibus eius ad quem non spectabat recipere.de renun.c.qđ in dubiis no.⁊.xxii.q.ij.gonsald⁹.⁊ abiuratio iurium dignitatis tenet quo ad abiurantē non quo ad dignitatē de consti.cum venissent. Scđm principale qđ
5 contra istum inducebatur erat†:qꝛ nō venit allegare priuilegium suum datur pro regula ꝙ sic qñ constat citationem arctare citatum venire tenetur ita qñ dubitatur an arctet qꝛ punitur vt contumax.ita no.Jo.de bo.de accu.veniēs.in fi.§.si quis in ius voca.nō ierit.l.ii.⁊ de iudi.si quis ex aliena.In dubio eñ ꝓpter bonum obedientie semp parēdū est.xxiiij.q.i.quid culpatur in.fi.ij.q.ij.nō estimemus.⁊ qđ ibi no.xciij.di.quiescamus.de penitē.di.vij.c.ij.Et si dicatur non esse dubium apud citatum qui scit se exemptum hoc non iuuat qꝛ sciētia iudicis hic est ponderāda nō citati.de ṽ.sig.cū olꝫ.Facit qđ no.de offi.deleg.cum causa.in.i.glo. ¶ Item qđ pl⁹
6 est no.Joan.xxiij.q.i.querorꝛ,†ꝙ si iudex laicus citat clericum tenetur comparere ⁊ priuilegium allegare,De hoc i.dicam post solutionem qōnis.⁊ facit qđ no.Host.de iudi.ꝙ sit necessaria iuxta fi.ver.ꝙ aūt dixi.Et facit qđ no.de rescri.cum ordinem in fi.vlt.gl.Secundo sic si iudex ꝓbabiliter errans in facto ⁊ credens se iudicem cum nō sit ꝓ

cedit tenet processus.de a ap.si duobus.secus si errat in iure.de offi.dele.cum super.⁊ de concef.preben.ex parte.Iste autem diocesanus ꝓbabiliter errabat in facto:qꝛ de sua diocesi erat ⁊ preceptū ab eo receperat ergo ⁊c.sicut etiā dr de procuratore q̄ reuocationē suam ignorat:qꝛ valet qđ facit.de ꝓcu.c.peñ.⁊ de iudice reuocato not.lxxxiii.di.tibi dño.⁊ de hoc p Inno.cū cōtingat.de rescri.⁊ de ꝯces.ꝑb.qꝛ cūctis.li.vi. ¶ Tertio videm⁹ ꝙ in his q̄ sunt iurisditionū opi.ꝑiudicat veritati.de offi.preto.barbarus.ᵃ ⁊ occul'i excōicati.de re iudic.ad ꝓbandū facit.C.de indi.l.ii.⁊ ibi plene dixi.⁊ facit etiam de elec.q̄relā.C.ad maced.l.ii.de test.l.i.de sen.exc.si iudex.lib.vi. ¶ Item certū est ꝙ iudex cognoscit an sua sit iurisditio.de rescri.sup literis ⁊ ordinarius.de excep.cognoscit ⁊ in certū casum cogni'ione pēdente iurisditionē exercet in exemptū.de priui.cū psone.c.di.ꝯtra morē. ¶ Quinto ad hāc partē inducit qđ no.Inno.⁊ Host.de ṽ.sig.ex parte.in fi.magne gl.vbi discūt ꝓcessum tenere ꝯ exēptū nō parētē qñ exemptio nō est notoria sed dubia.in cōtrariū adducit gñale pactū priuatoꝝ ⁊c.d.c.si diligēti.de fo.compe.§.e.l.neqꝫ pignus.§.priuatoꝝ.sed ius publicū consistit in sacris ⁊ sacerdotib⁹.§.de iusti.⁊ iur.l.i.xxii.di.ius publicū.⁊ hoc hꝫ locū si tale ius ꝯcessum est alicui nō in fauore ei⁹ tm̄ sed etiā alteri⁹.de sen.excō.contingit.de immu.ec.aduersus.de arbi.cū tpe.Cū ergo papa habeat iurisditionē in exēptum sine ipsi⁹ cōsensu nū potuit in aliū iudicē ꝯsentire.ad hoc
7 facit† qꝛ sicut cleric⁹ sine licētia epi sui nō renūtiat beneficio.de renū.admonet sic nec exēpt⁹ sine licētia pape.e.ti.c.fi.de elec.si abbatē.lib.vi.nec ad ecclesiā pōt se trāsferre etiā si hoc habeat ꝯsuetudo.§.de ꝯsue.cū venerabilis.⁊ si renūtiat exēpt⁹ sine licētia pape q̄ ad ipꝫ renūtiatio nō tenet.vi.q.iij.deniqꝫ.⁊ ꝓbat
8 tex.de renū.ꝙ i dubiis lꝫ gl.ꝯ. ¶ †Tertio constat ꝙ sicut clericus sine episco

ᵃ ¶ Barbarius. Adde Bal.hic in i.argu.vbi istđ tractat ⁊ ibidē aliqđ tetigi.

pi licentia ab alio nō recipit ordines sic
nec exemptus sine licentia pape de epi-
scopali ordine:patet.l3 iij.dis.salonitane.
de temp.ord.nullus libr.vj.non aliūde.
qđ ex priuilegio competat.de rescript.
veniens.Si ergo non possunt ab aliis
ordinarii:ergo nec reuocari.ix.q.iij.nul
lus.¶Item qui consentit in iudicem
non suū ante lit.cōtest.penitere pōt.de 10
iuris.om.iud.si cōuener i.⁊ no.de iud.c.
j.vnde distinguit inter pactum de iuris-
ditione ad eundē ⁊ nō declinanda.Pri-
mo casu non t3 pactum a clerico siue li-
cētia epi.de fo.cōp.significasti.Scđo t3
etiā sine cōsensu.e.ti.dilecti.Si ergo pa
ctū nō v3 vel saltem penitere l3 ante lit.
conte.penitebat aūt nō veniēdo:ergo
epūs cōtra eum ꝓcedere nō potuit cū ⁊
si venisset nō fuisset coactus suscipere
iudiciū,ergo nihil interest iudicis vel
partis.s.de iudi.nō vr.facit qđ not.de
dolo ⁊ contu.c.vlt.¶Circa scđm princi
pale ꝓbato qđ nō potuerit exempt⁹ in
eū cōsentire sine pape licentia probatū
est ꝙ citatus ab eo nō tenebat venire et
allegatur⁹ priuilegiū suū:constat aūt ꝙ
sicut nulla est sñia a nō suo iudice lata.
de iudi.at si clerici cum concor.sic nec
citatio arguendo de toto ad partē facit
de offi.dele.pasto.in prin.⁊ ꝓbat de fo.
compe.romana.in fi.li.vj.Si nulla est
non conualescit inobedientia nō venien-
tis.e.ti.non firmatur.⁊ bn̄ facit qđ not.
de elec.bone.ij.in vlti.gl.¶Itē constat
epm̄ nō esse iudicē exempti.xvj.q.j.fra-
ter noster.de sup.negl.prela.sicut.de pri
ui.cum capella.nisi in casibus de priui.
c.j.li.vj.Quorū null⁹ in casu nostro oc
currit ergo ⁊c.constat citantem nō esse
iudicem.⁊ eo casu nō tenetur citat⁹ ire
9 allegaturus priuilegium.¶†Item nō
releuat dicere nō constat iudici:l3 con-
stat exempto.nam sufficit ad notitiā ex-
empti priuilegiū peruenisse.l3 ordinari⁹
illud ignoret.de conces.p̄bē.c.j.§.nec ob
staret.li.vj.⁊ facit.c.l.de prebē.c.si post.
nec etiā releuat qđ iste cōmuni opiniōe
habeatur nō exemptus:l3 enī cōis opi.
hoc operet ꝙ ea durāte seruet sñia ma
nifesta tn̄ operat hoc ꝙ ea durāte veri-
tati cederet opi.viij.di.veritate.Et sic

declarabit null⁹ processus sicut not.de
sñia lata ꝑ falsas testes.de exce.cum ve
nerabilis.⁊ in sñia lata post legitimam
appel.nō ꝓsecutā.de sen excō.l3.lib.vj.
Et sic potest intelligi ea,l.de priui.cum
ꝑsone.¶Itē constat ꝙ defectus iurisdi
tionis annullat sñiam de iudi.at si cleri
ci.cū concor.ergo exceptio tu non es iu
dex meus reddit iudicium nullum.†Et
sic potest opponi post sñiam sicut exce-
ptio falsi ꝓcuratoris.de procu.in no-
stra.⁊ vide qđ ibi not.in gl.pe.¶Quito
in his cōuenit qđ not.C.vbi de cri.agi.
opor.l.j.vbi no.per Acc.ꝙ qn̄ iudex est
talis ꝙ citatus sua voluntate cū nō pōt
facere iudicem non tenet taciturnitas.
facit de preben.dilecto.Et qđ ibi not.
Inn.vt dixi sup.ibi.gl.facit ꝓ ista parte
qđ not.s.in Spe.de citatione.§.j.ver.s3
pone ꝙ iudex.⁊.§.pe.in fin.cuius verba
ponit Archi.ad literam.xv.q.ij.c.ij.in fi.
soluit ꝓ hac parte ꝙ exemptus priuile-
gio fori renuntiare nō possit expresse vl'
tacite sine pape licentia.⁊ si renuntiat ꝓ
cessus vel sñia non tenet cū etiā.supe-
rioris fauorem respiciat tale priuilegiū
ne suus subditus iudicetur ab alio.fa-
cit ad romanos.xiiij.ij.q.j.nomen.⁊.c.
multi.de iureiu.moris.⁊c.arbi.cū tpe,
nec ob.qđ ibi no.ꝙ valeat quo ad renū
tiātem:q2 illud ad omnia similia ꝓcedit
qn̄ renuntiatio ledit ius renūciantis tm̄
⁊ non superioris vel alterius.bene facit
de foro compe.romana.in prin.libr.vj.
vbi etiam cōsentientib⁹ partibus archi
epūs omisso ap.articulo nō cognoscit de
principali ad id quod dicit renūtiari ta
cite contrahēdo delinquendo vl' prescri
bi permittēdo:illa nō fiunt sine authori
tate pape hoc ꝓnidentis.⁊ eodē mō rn̄-
det ad decre.vl.de pe.dicit tn̄ ipe Gui.
ꝙ exēptus corā ordinario debuit cōpa-
rere ⁊ suū ꝓuilegiū allegare,quod si nō
fecit:excōmunicari potuit vt cōtumex.
cui nō placet dictū.Spe.de exce,loquē
tis.in ver.j.in fi.glo.magne.Et hoc illa
rōne:q2 in dubio cognoscit an sua sit iu
risdictio.de priui.cū ꝑsone.li.vj.cū quo
ad illum articulū sit iudex cōpetēs:in
dubio cessāt oīa iura q̄ dicūt ꝓcessum a
nō suo iudice factū nō valere.ꝑ qđ pt3

solutionem cessare nisi notoria esset exē- g
ptio non ob. decre. q: cūctis. vbi priui-
gium q excommunicari non possit sta
tim hʒ suum effectum cuʒ ad priuilegia
si notitiam puenit: q: illud facit intētio
concedētis etiam ordinario ptātez adi
mētis illū excommunicādi saluo qḋ ha
bes de priuil. ne aliqui. li. vj. De priuile
gio exceptionis nō sic: vt patet eo. ti. c. j.
¶ Item in illo casu remanet ordinaria
ptās alias puniēdi: vt ibi pʒ. §. in eos.
ꝛ vide qḋ ibi no. glo. ij. scire te volo qḋ
Egidius cremonē. post Jo. de deo dispu
tauit in sua questione quasi hunc arti-
h culum, s. tacitum an si iudex laic⁹ cita-
uit vere clericū qui cum cōi opi. laicus
habebat̄ vt se defendat ab accusatione
homicidij. ꝛ q: non venit eum banniuit
an teneat bannum. Ad qḋ etiam faciunt
no. s̄. e. l. non videntur data. §. qui iussu,
inducebatur ad partem q valeat: q: il-
lum hʒ pro laico non procedit nisi ex
quadā conformitate ad mores ꝛ actus
laicorū. censeat̄ ergo laicus cum ꝓpter
similitudinē quis censeat̄ de aliorū nu-
mero quorū in veritate nō est. xxvij. q. j.
quicquid. ꝛ. c. di. c. vlti. ꝛ de bigā. nuper.
ꝛ dignum est vt qui similem ꝛc. de statu
mo. recolētes. ꝛ facit qḋ no. de sen. excō.
si iudex. lib. vj. ¶ Itē quilibet nascitur
laicus nisi probet̄ cleric⁹. ij. q. j. legum.
Inducebat ꝛ alia q̄ inducunt̄. s. pte pri-
ma. ver. scḋm principale, vsq ad fi. hui⁹
partis ꝛ que inducebat ad partem ꝯriā
s. in ꝯrijs allegationib⁹ sunt inclusa vl
i tra que inducebat q iura detestant̄ qḋ
laicus aliquo modo in clericū animad-
uertat vel iudicium exerceat. xj. q. j. nul
lus iudicium. palea est que habet̄ de fo.
compe. c. ij. alle. e. ti. si diligenti. Et dice
bat Jo. de deo predicta intelligi de cle-
rico qui per admonitionē epi priuatus
nō erat priuilegio clericali. de sen. excō.
in audiētia. ꝛ. c. contingit. sonebat ipse
Jo. q cum deliquisset incedendo sine tō
sura ꝛ nesciretur clericus ꝛ fuisset con
tumax potuit p iudicē laicū puniri. de
priuil. ex pte. ij. ꝛ ne furemur Egidio la
bores suos est sciēdū q ipē ad qōnis so
lu. plene tractare voluit materiā qn̄ qs
teneat̄ ire allegatur⁹ priuilegiū suū: et sic

distinguit aut citat⁹ nō innitit̄ alicui iu-
risditioni nec alias est notoriū citātē es
se ordinariū citati: tunc citatus venire
nō teneret̄ lʒ in veritate iudex iurisdi-
tionē habeat ex aliqua causa latēti: arg.
s. si qs omissa cā test. l. si seru⁹. ꝛ. l. quo-
tiens. ꝛ sic loquatur gl. vlti. in decre. bo-
ne. ij. de elec. ꝛ qḋ no. Inno. de of. deleg.
prudētiā. vt ibi scripsi sup gl. ij. ꝛ de ap.
romana. §. ij. li. vj. vt ibi no. in gl. hesita-
uerit. ꝛ qḋ sup ea scripsi. Si aūt in citā
do nitit̄ iurisditiōi subdistingue q: aut
delegata aut ordinaria. Si delegata et
vere delegat⁹ est citat⁹ comparere te-
net̄: alias vʒ hic snīa ꝯ cū lata excōica-
tionis missionis vel alia ꝛ ois ꝓcessus
alias legitime fact⁹. Si vero nullaʒ de-
legationē hʒ ꝛ forte falsuʒ tenore rescri
pti transmittit: tunc lʒ caute agat citat⁹
comparendo tn̄ si nō cōpareat nil vʒ ꝓ-
cessus ex iurisditionis defectu. allegat
no. per Inn. de dila. c. ij. vt ibi scripsi in
gl. hic habes. imo hoc casu tenet̄ iudex
ad interesse citato vt no. in decre. prudē
tiā ad fi. scḋe gl. Si aūt nitit̄ iurisditiōi
ordinarie vt q: dicit citans citatū in suo
territorio deliquisse vel ꝯxisse: vel alias
est ḃm cōem opi. de numero subditoruʒ
tn̄ aliqua exceptio iurisditionis eligere
pōt distinguit̄ an citat⁹ reperiat̄ in iu-
risditiōe citantis tūc si ex parte iudicis
vel citati nullū subest impedimentum
iuris quo minus inter eos possit esse iu
risditionis exercitium siue sit verū vel
falsum qḋ dr̄ sub eo ꝯxisse vel delinquis
se ꝛ sit exemptus vel nō dʒ ire allegatu
rus priuilegiū alias procedi poterit cō
tra eū cuʒ iudicis sit cognoscere an sua
sit iurisditio ꝛ sic loquatur. l. si quis ex
aliena. s. de iudi. ꝛ qḋ no. si quis in ius
voc. l. ij. vbi de hoc plene dixi de rescri.
c. sup literis. ad fi. sed si q̄rat̄ inquantuʒ
valeat ꝓcessus hoc casu fact⁹ ꝯ eum q̄
de iurisditione nō erat de delegato se
expedit q nil valet si falsum erat qḋ ꝓ-
tēdebat si verū vʒ q alias legitime fece
rit. Si aūt ordinari⁹ erat lʒ falsa sint ea
q̄ ꝓtendebat vʒ qḋ fecit quo ad punitio
nē cōtumacie sed de principali cogno-
scere non poterit etiā si sit talis causa
in qua possit lit. nō ꝯte. ꝓcedi. Et tūc hʒ

locum q̄ snia a nõ suo iudice lata nõ tʒ. C.si a nõ cõpe.indi.l.fi.nec em̄ põt dici ci tatũ nõ cõpetẽtẽ iurisdictionẽ prorogasse: q̄r absens cõdicere vr̃.de arbit.sicuti.de ritu nupt.in.e.§.de iure. Si aũt subesset tale impedimẽtum q̄ citans nullo mõ posset esse iudex: vt q̄r citãs priuat⁹ est vel citat⁹ a laico clericus est: tunc dixit q̄õnem soluẽdo q̄d eo casu nõ tenet̃ de necessitate venire nec vʒ tunc pcessus si fiat: alias principaliter prealt̃.gl.l.j.C. vbi de cri.agi opor.⁊ dictũ Spe.q̄d dixi in fi.secunde partis.Jo.an.

Uod quis duʒ seruus est. pone exẽplum de stipulatione seruorũ.l.fi.⁊.§.eo.l.q̄ legata.Jaco.

b ☞ Species quelibet remouetur a quo remouetur genus.

b Negatiua generis excludit omnem ei⁹ speciem.

Semper specialia. Uide not.§.eo.in toto. Et dicit q̄ hec regula vera est ne gãdo vt a quocũq̄ remoueatur gen⁹ ⁊ qlibet ei⁹ spẽs: vt ecce acceptilatio ẽ ps trãsa.§.de trãs.l.trãsactio. sʒ post rẽ iudicatã nõ põt trãsigi simplr ergo nec p acceptilatiõnẽ.§.de trans.l. post rẽ iudicatã. sʒ nõ est ita affirmãdo. nõ em̄ q̄d pdicat̃ de gñe: de singulis spe cieb⁹ pdicari vr̃.Ja.hoc idẽ Ol.Jn hec ṽba.i.sunt de numero eorũ q̄ sunt sub gñe.i.sub regula: vel dic insunt.s.negatiue. tolo em̄ negatiuus sermo pbat⁹ de gñe excludit etiã speciẽ: vt nõ est alal er go nõ est homo sed affirmatiue nõ. Old. Et dic insunt quo ad cõprehensionẽ nõ quo ad iuris dispositionẽ. Dy.

Eius effect⁹. No.ar.ab effectu vt no.⁊ di xi.C.de sum.trini.l.iij.⁊ in alphabeto dictiõe argumẽtũ summa ab effectu.Jn gl.circa fi.ibi spectare vr̃. Et scdm̃ hoc pdest.i.olb⁹ prodesse põt vt.§.ti.j.l.pupill⁹. Et dic q̄ ista gl.nõ ppꝛie ponit exempla.nam loquitur de eo quod est commune pluribus vt vniuersis non vt singulis.⁊ sʒ potest poni casus per.l.§.de rerum diuisio. in tantum.Dy.

1 ☞ Judices quo intelligantur si delegetur causa duobus ⁊ mortuo vno duo sobrogentur.

2 Aduocati duo substituti in locum aduocati fisci eisdẽ vtuntur iuribus quibus vtebatur ipse solus.

3 Nauis destructa vt due fiant non dicitur amplius eadem nauis.

4 Rectoꝛ ecclesie non succedit in iurisdictione ipsius soluta vnione.

5 Ueritas perfectissima ampliatur p ampliores homines.

6 Judex a quo si efficiatur de iurisditiõe illi⁹ ãdquẽ cognoscit de causa,

7 Jus multorũ in vno residere põt.

8 Delegatus vnus potest gerere vices suas ⁊ alterius.

Ex qua psona. Uide no,extra.c.q̄ senti:.⁊.c. rõni nõ cõgruit.⁊ no.§.e.scdm natur§.Jo.an.in nouella i.d. c.nõ cõgruit rõni.dt ⁊ verũ est q̄ Jo.car. ponit exẽplũ.extra de so.c.j.⁊.C.de fide inst.l.j. Et inducit q̄õnẽ disputatã p cum post dñm Palmeriũ q̄ talis est. Prima cã delegat̃ duob⁹.† Scdã duob⁹ vtriusq̄ simpliciter.⁊ sub nominib⁹ dignitatũ mortuo vno ex primis qui prelat⁹ erat 1 durũ ecclesiarum dissoluitur vnio ⁊ duo surrogant̃. ¶ Jtẽ mortuo vno ex scdis dignitas propter papam dispensantem super vtraq̄ tenenda college confertur. ¶ Querit̃ de his causis que sint eorum iudices. Primũ articulum huius q̄õnis disputauit prefatus.d. Palmerius. Secundũ disputauit.d.War. ¶ Ad primuʒ arguit̃ q̄ ambo surrogati sint iudices: quia res peruenit ad casum a quo incipere potuit: q̄r papa libentius delegasset tribus q̄ duobus.de offi.dele.prudẽtiam.⁊ vera rescripta conformãda sunt equitati.de rescri.cãm.de in ius vocan. pluis.certum est em̄ istos duos succedere in locum ⁊ dignitatẽ defuncti.ergo ⁊c.e.ti.q̄m abbas.nec vni plures in iurisditione succederent: vt pʒ in canonicis q̄ succedũt cpo.lrx.dist.c.si.de maio,

e obe.his que z plures filij patri in iure
patronat⁹.xvj.q.vij.si plures accedāt
verba illa sic misit me pater zc.xxiiij.q.
j.loquit.¶ Itē isti surrogati succedent 3
in bonis acq̄sitis.de test.relatū.ij.in fi.
sic z iurisditio delegata vt.dicte decre.
qm̄ abbas p̄cal.ad hāc partem facit.C.
d aduo.diuer.iudi.l.binos.t vbi duo ad
uocati q̄ surrogantur in locum vni⁹ ad
uocati fisci eiusdem vtuntur iuribus z
immunitatibus q̄bus vnus solus qui
prius erat.ad idē.C.de metr.l.vna.li.xj.
¶ Item dicit lex ꝙ ois numerus illoꝝ
qui subsistuuntur in locū vnius p singu
lari psona heredis est.de ꝯdi.et demon.
cui fundū in fi.nec em̄ ex diuersitate suc
cessorū mutari dꝫ obligationis natura:
vt.ff.de verb.ob.l.ij.§.ex his.z lꝫ hodie
sit maior numerus personarum tñ idem
populus.xij.q.j deniqꝫ.ff.de indi.ppo
nebatur.facit de censi.quanto.Facit p
hac parte qd̄ scripsi post Inn.e.tit.cum
te ꝯsulente de vno ex plurib⁹ delegatis
ꝙ subdelegare potest pluribus:ꝙ ergo
posset delegatio possit surrogatio de q̄
queritur ex quib⁹ cōcluditur duos suc
cessores dicti collegę iudices esse.z ad
de quod dicam in arti.ij.¶ In 3ᵐ al
lega.intentio scribētis dꝫ attēdi qui vo
luit duobus z nō plurib⁹ delegare z re
scripta sunt stricti iuris nec extendūtur
ad personas nō expressas.de offi.dele.p.
z.§.¶ Item forma petitionis attendi
dꝫ in snia:ergo z in pcessu.z si hic impe
trauit duos nō habebit tres.nō obst.c.
qm̄ abbas.qꝛ ibi vnus succedit vni.nec
qd̄ de canonicis d:qꝛ succedit capitulū.
nec qd̄ de filijs patroni dꝛ qꝛ illud iure
sāguinis nō iure electiōis.Pro hac par
te facit vitatio absurditatis ad peti:io
nē ptis vni⁹ dat⁹ fuit ille plat⁹ ſm hoc
ille habebit duos iudices z collega vnū
solū.¶ Item si dicas istum tertiū datū
ex officio vitiabit intētio delegātis qui
voluit ppter numerū imparē puideri
cause in casib⁹ discordie sic erit dare nu
merū parē.e.ti.c.fi.z de arbi.c.j.ex q̄b⁹
concludit ꝙ aut alter solus aut neuter
dꝫ esse iudex sꝫ ꝙ poti⁹ neuter.vr̄ p de
cret.peñ.de elec.lib.vj.vbi plures dati
ab vno non insolidum ecclesiarum non
admittunt ppter 3ᵃletatem q̄ inter eos
ꝯtingere posset.Item verū est neutrum
istorū surrogatoꝝ eē p̄clatū illarū dua
rū ecclesiarū.facit de probē.c.fi.li.vj.t si
cut z nauis dissoluta ea mēte vt fiāt due
vel vt in aliam nauim assides conuertā
tur desinit esse nauis.ff.de ver.obl.l.in
ter stipulatē.§.sacrā.Facit qd̄ no.de col
legio destructo superioris authoritatis.
xvj.q.vij.z hoc diximus p Inno.de ope.
no.nūc.c.ij.z extra.eo.ti.priuilegiū.dici
mus ergo ꝙ sicut cū tutor est incertus
neuter est tutor.de testa.tute.duo sūt ti
tij.z idē in pcuratore z arbitro.ff.de p
cu.l.ij.et de arbi.innotuit.sic z ppter in
certitudinem neuter istorum sit delega
tus.Facit de rescri.ad hec.z incerta spō
salia non inducunt honestatē.de spons.
c.vno.lib.vj.Palmerius q̄ vt dixi q̄re
bat de illo qui ad alterem ecclesiaꝝ ci
tauerat dicebat ꝙ is q̄ succedit in illa dꝫ
esse iudex quasi videat illam elegisse:z
vtilius prelat⁹ velle procedere et altera
prelatura puenta dicebant tñ ꝙ aliqui
dicebant vtrūqꝫ admittendū.alij ꝙ am
bo debebāt vnum subdelegatū dare.ar.
ff.fa.her.si familie.¶ Ad hoc vltimum
vide qd̄ no.extra de pcu.non intuitu in
glo.antepenul.¶ Item ista solutio nec
rōnē hꝫ nec tāgit dubium qōnis.¶ Itē
pone ꝙ neutrū citauit quare alij dicūt
inspiciēda dignitate pncipaliori in illa
vniōe per ea que no.ne se.vec.c.tali pri
mo nominatim l rescripto de elec.c.pe.
cum suis concor.lib.vj.Alij ꝙ is quem
elegerit impetrās alij delegātem consu
lendum iuxta ea que not.in.d.c.qm̄ ab
bas.tu dicas ꝙ aut iure scripto expri
mitur altera sola dignitas vel ecclesia
aut vtraqꝫ.Et scdo casu aut altera sola
rōne sui z loci est capax delegatiōis aut
vtraqꝫ pmo z scdo casu.s.qñ altera sola
exp̄mit vel vtraqꝫ:sꝫ sola capax est dele
gatiōis dico illū solū q̄ succedit in digni
tate exp̄ssa vel capace in delegatiōe suc
cedere.Et est rō qꝛ certū est rōne digni
tatis nō exp̄sse vel nō capacis illū iudi
cē nō eē:ergo nec i iurisditiōe succedit
q̄ surrogat in illa.¶ De pmo pone exē
plum in abbate sancti stephani cui non
exp̄sso monasterio sancti bartholomei

quotidie cause delegant. ¶ De scđo po
netq simplex parochialis ecclesia vni
ta est dignitati:soluta vnione recto pa
rochie nō succedit in iurisditione rōne
loci finge q monasteriū sancti proculi de
bonoñ.sit vnitum cum monasterio san
cti petri de mutina.de reli.do.c.ij.actor
z reus sunt bonoñ.vel actor mutiñ.re⁹
bonoñ.planum est q iste rōne loci re
spectu monasterij mutineñ.nō posset es
se iudex huius cause:ergo is qui in ip
sa abbatia soluta vnione succedit non
erit iudex de rescri.statu⁹um.li.vj.Fa
cit ad h bñ de stipu.ser.l.j.§.cōis seru⁹.
z.l.proinde.et.l.seq.z de autho.tu.z.l.si
cōis.p q iura ptz q si cōis seru⁹ simpli
citer vel expsse dñis stipulat id cui⁹ al
ter dñorū nō est capax totū intelligit al
teri stipulat⁹ facit qđ scripsi post Inno.
de rescri.cum ex officij. ¶ In tertio no.
casum qñ vtraq exprimitur z vtraq ca
pax est delegationis.pone exemplu3 de
maio.z obe.cū in ecclesijs.in prin.de ar
bi.exposita.dico q cū actus iste dele
gatiōis sit talis q pluralitatē nō respuit
imo illam amplectitur:vt in decre.prus 6
dentiā.vterq in delegatiōe succedet et
recipiet rescriptum dicens prior talium
ecclesiarū ac si diceret prior talis eccle
sie. ¶ Itē prior talis ad qđ facit.de con
di.z demō.l.falsa.in fin.distinctio soluat
3ria ad equitatē allegatā:rñdet in pri
mo arti.s3 mō inducūt duo fortia.f.isti
duo fingant vice duorum:p quo clemē.
de iur.pa.c.ij.Scđm qđ in actu q respi
cit pluralitatē psonarū vt in ordinatio
ne actiue vel in prouisione passiue et si
deberet talis ordinare vel de illo debe
ret puideri vel his simile.z hoc ibi per
circunstantias nō apparet alterū pferē
dum satis est locus veritatis opinioni
pmissorū.Circa scđm qōnis articulū al
legat q iste solus nō sit iudex:qz puis
sio curie h3 potius delegare cām duob⁹
q vni:qz integrū zc.9.c.prudentiā.lxxiij.
di.extra cōscientiā.tñā p ampliores ho 7
mines perfectissima veritas reuelat.C.
de fideicō.l.fi.z qđ a plurib⁹ qrit zc.xx.
di.de qb⁹ pōderata igit intētione dele
gātis z forma mādati q attēdenda sunt.
de pbē.c.fi.z de rescri.cū dilecta appa
ret hūc solū iudicē nō esse cū nō debeat
qs fungi vice pluriū psonarum.lxxxix.
dist.singula.et de insti.c.fin.Marsil.ad
hoc facit qz nō sufficit in effectu adim
pleri mādatū nisi adimpleat p modum
descri.de.resti.spo.pisanis.et de rescri.
suscептū.li.vj.z bñ facit qđ no.e.tit.si p
te.Ex quibus cōcludit q l3 hic sit plat⁹
vtriusq:qz tñ nō per modū in rescripto
expressum nō erit iudex huius cause ad
hoc facit equitas dicta in primo mem
bro.pone eñi qđ iste superstes datus ad
petitionem vnius partis et defunctus
ad petitionē alterius absurdum esset q
iste solus esset iudex:in 3rium iste h3 il
las duas dignitates illorum duorū vi
ce fungit ergo est iudex hui⁹ cause.hoc
eñi esse pōt de ele.causam inter.j.z.ij.et
de adop.si psul. ¶ Itē si defunct⁹ omisis
set z ipse vti cepisset eo viuēte planum
est q esset competens iudex.de offi.de
le.l3 ergo hoc facit delegatio z surroga
tio.Cum eñi hoc ad vtrāq dignitatem
pertineat z iste vtrāq administrat ergo
iudex competens:qz qđ non oīs.zc.co.
tra.qđ oēs. ¶ Item si is a quo appel
lat efficitur de iurisditione illi⁹ ad quez
est appellatum cognoscit de causa de iu
di.l.si is qui.z de hoc de elec.querelā.
in prin.fm Marsil.hoc vltimum fortifi
co.certū est q minus se patiunt in vno
subiecto iudex a quo appellatur z iu
dex ad quē q iudex z collega.primum
probat de consue.c.ij.li.vj. ¶ Si ergo
primo casu vnus surrogatus gerit vicē
vtriusq fortius in scđo:bñ facit ad hāc
partem.l.dicens.quod id est quod i dua
bus psonis recipit in eadē psona reci
piendū est.ff.si cer.pet.l.singularia.facit
de peni.disti.iij.adhuc iu statu.viij.qō.j.
in scripturis sicut econuerso.xi.di.qm
idem.xcvj.di.cum ad verū.hinc ē q nō
cōsideram⁹ pluralitatē psonarū in re
scripto.vñ tātū iurisditiōis dat vni per
vnū rescriptū qtū trib⁹ dat p aliud.de
rescri.pastoralis. ¶ Itē ius multorū
bñ residet in vno q cuiusq vniuer.l.si
cut municipiū.z not.de postu.gratum.
Itē canonic⁹ gerit vices pprias z cano
nicum īpedit q dat ipsum pcuratorē
ad actū electiōis.de elec.qz pp.z.c.iu.

e.pe.lib.vj. Et vnus diuerso respectu recipit dispendia pluri... in de re iudi.cum olim.et in auth.vt iudi.sine quoquo suffragio.§.illud.facit ad hanc partem qd no. vij.q.j.si qs in clero.de cleri.non resi.§. si in tantum.de testa.officij.vbi in codem testamento episcopus gerit vices legatarij et episcopi.c.ti.raynutius.et.c.raynaldus.vbi filius detrahit duas quartas:vt filius et vt heres.et bn facit de his quibus vt indig.l.tutorez.discreta quidem sunt iura:lz in eadem persona concurrant vnsi quidem tutoris ec.sic et hic licet diuerse sint dignitates ex quo concurrunt in personam eiusdem copetens iudex erit.Solu.iste solus pcedere potuit cu sit administrator legitim vtriusque dignitatis.Et hoc pcipue pbat dicta decre.licet de offic.dele.sm Marsil.hec
8 so.d.mei placet per eandem decre.tadmittit em iure q ex duobus delegatis vn gerat vices suas et alterius:vt ibi.et eo.tit.Quis.et.c.super qnestionu.§.si vero.si hoc pot per delegatione ergo per surrogatione vt dixi:Et p hoc rndetur ad primo allegata ad equitatem allega 1 tam.rndetur q imputet sibi qui impetrauit dignitati committi no posse.huc 2 enim et similes casus euenire posse debuit preuidere pptera lz expediat ha 3 bere iudice gratiosum circa principale tn nil deperit parti:qr iudice grauante 4 no deest sibi appellationis remediu sz si aliqd parti deperiret bn inspiceret pris 5 nus status.facit extrauagans Jo.q incipit:sedes apostolica.sed aduertendu 6 qr post qd ampliari in dignitate defuncti vnica dignitati suppstitis.et ol casu di 7 co siue p vnione siue p dispesatione sit competens iudex ad primu.xvj.q.j.c.et temporis.et.c. postq.de reli.do.c.ij.ibi 8 cum omnibus iurib ec.et facit qd scri 9 psi.de de fi.presby.ad trasmissa.ad scdz iura primo allegata.et.xxj.q.j.relatio.sz nunc incidit dubium vt in primo articulo.dixi pone q iste habebat tertium collegam nunqd fungetur vice duo vz: vt primo casu no posset secudo posset. ¶ Ite nunqd iure alteri dignitatis tn poterit subdelegare vel nuqd iure vni delegare vnum et iure alterius alteru.

In hoc forte distingueretur cogrue inter dispesationem et vnionem.Jo.an.

Patrem. Vide qd no: et dixi.s.e.t. qui dolo.et qd notaui.s.de solu.stichum aut pamphilum.§.dolo.

Nemo danu facit.

Jd est danu faciedo obligat.Dy. ¶ Edificans cotra denuciationem an videatur facere vim vt teneat lege iul. de vi publica.

Oc iure. Credo hanc.l. intelligedam in vi expulsiua no inquietatiua.tno em credo me habere ius in edificando cu edificio cotra denunciationem et lz videar facere vim non credo me teneri.l.iul.de vi pubi.vel pri.no em credo cadere illam vim in crimen:q crimen.hec.l.erigit.Et p hoc.s.de ac.et ob.l.seruus no in oib. alias seruus dicto.Ja.qd est notadnm. ¶ Jns an queratur mandati ex innocentia probata mandatarij.
Confessio fundata super facto impossibili no impedit qnomin fiat absolutio.
Connexorum natura est quod dictum in vno censetur dictum in altero.
Cofessio primi vz contra eu qui faceret madatu quo ad psumptione et iudiciu.
Diuersitas personarum facit rem esse diuersam.
Condemnatio cum absolutione tm facit quantum ipsa absolutio.
Sententia lata pro muliere accusata de partu supposito partui no prodest quominus queratur an suppositus fuerit.
Titulu generale sequit generalia qq.
Ratihabitio an equipareur mandato.

Deiecit. Jd est deiecisse vi qdam iuris interptatione.et sic exponit gl.s.de vi et vi ar.l.j.§.deiecisse.et vide qd ibi plene no.et.§.seq.et.s. de admi.tu o.l.ita aut.§.gessisse.qd vr l d.gl.reprobare.et qd etia plene no.C.de accu.l.non ideo min.Circa cui materie declaratione.Jo.an.in.c.ratihabitio. pe.e.ti.li.vj.in nouella format qone dif

1 putatā ꝑ.d.Ric.malū.ꝗ talis est†cōtra
duos simul inq̄rebaẗ ꝯtra andreā ꝙ oc
ciderat ꝯ Jo.ꝙ mādauerat ꝛ ꝯ vtrumq̄
fuerat ꝓbatū:sed ille And.ꝓbauit se die
malefici in loco remoto fuisse vel ꝙ il-
lud fecit ad sui defensionē.Jo.nil ꝓbā-
uit querebaẗ an ex actis absoluēd᷒ eēt
ille Jo.ad qḋ vide no.ꝑ Dy.in di.c.rati
habitionē.ꝓ Jo.ꝙ sit absoluēd᷒ īduciẗ
regula impossibiliū.ff.eo.nā ꝓbata est
impossibilitas illi᷒ andree qui dicebaẗ
occisor ꝓpter loci distātiā in quo tunc
erat.C.de ꝯtrahen.et cōmit.stip.l.optimā.
ad fi.extra de testi.ad tenorē.ff.q ꝛ a q̄-
bus.l.ꝓspexit.ad sil.l.j.§.si q̄s nullā.et
§.cū dn̄s.et.C.ad sillc.l.fi.detecto ergo
facto occisoris fore impossibile ꝛ man-
datori attento themate ex eo solo tene-
ri possit q: ille fuit in loco ꝛ occidit.ptꝫ
ex impossibilitate primi impossibilitas
scdi:ergo venit absoluēdus cum man-
datū vel iudicis sn̄ia super impossibili
fundari nō possit.ff.qui satis.co.l.si de-
cesserit.de penis moris.que sen.sine ap.
rescin.l.pe.et vide qḋ scripsi.de sen.ex-
com.c.romana.ad fin.li.vj.¶ Scḋo sic.
2 †confessio fundata sup impossibili ꝗ est
facti nō impedit quomin᷒ fiat absolutio
vt ptꝫ in cōfesso ꝙ occidit viuēt'ē.ff.ad
l.aquil.l.inde neratius.§.fi.cū.l.se.sic et
hic dato qḋ de mādato ꝓbatū esset cō-
tra Joan.ꝙ illa ꝓbatio sup impossibili
fundata nō plus nocebit ꝙ̄ cōfessio.fa-
cit qḋ no.ff.de iureiur.l.sed ꝛ si.§.fi.fiet
igiẗ illi᷒ absolutio.¶ Tertio ꝑ eūdem
modū induciẗ rō cōnexitatis quā po-
nit thema.cōstat enim ꝙ in cōnexis de
vno dictū de alio intelligiẗ.de cōsti.trā-
slato qn̄ ad.ser.amit.l.si cōem.ꝛ de pac.
3 do.l.inter socer.§.cū inter.†cū ergo ꝓ-
pter legitimas defensiones absoluēd᷒
sit andreas:ergo ꝛ Jo.cū absurdum sit
origine rei sublata imaginē relinq̄.C.de
latina liber.tol.l.vnica.circa ꝑn.ꝓpter
qḋ vr̄ sn̄iam latā ꝑ primo ꝗ ꝓ veritate
accipiẗ sufficere.ff.ar.C.de diuer.rescri.
l.j.nā quoties vitiū ex vna radice ꝛc.C.
de nupt.l.si liberta.ꝛ de duob᷒ reis.l.fi.
vel qḋ tuti᷒ est vt satisfiat ei qḋ dr̄ de ꝗ
re ꝛc.ff.de iudic.de qua re ip̄e Jo.dꝫ ab-
solui.¶ Quarto.certuꝫ est ꝙ absolutio

debitoris ꝓdest fideiussori.de iureiu.l.
fi.ad fi.ꝛ de pac.l.ꝛ heredi.§.fi.sic l ꝓpo
sito lꝫ dici posset aliud in cōtractib᷒ vbi
discerniẗ ꝑncipale ab accessorio et vbi
vno soluēte liberaẗ alter de eo ꝑ quē fa
ctū erit.l.j.§.si plures.ꝛ de cōdi.fur.l.si
ꝓ fure.§.furti.Aliud in mere penalib᷒
vbi vterq̄ principalis delinquēs et vbi
vno soluēte nō liberaẗ alter.ff.ad.l.aql.
4 l.itē mella.§.si plures.¶†Quīto sic cō-
fessio primi valeret contra eū ꝗ faceret
mādatū quo ad ꝑsumptionē ꝛ iudiciuꝫ.
extra de cōfes.c.ij.de accu.l.fi.forti᷒ dꝫ
illi ꝓdesse defensio illi᷒ ꝑ quā ptꝫ vter-
q̄ innocēs:q: pene molliende ꝛ q: san-
cti᷒ ꝛc.ꝛ q: fauores ampliant iura sunt
no.¶ Sexto multū vr̄ facere.ff.de qō-
nibus.l.j.§.fi.vbi si ꝑ inquisitionē ꝯtra
eos quos crimē cōfessi dixerat cōscios
apparet illū cōfessum innocētem.id sibi
ꝓdest.¶ Itē faciūt.ff.de fur.l.si is q.§.
si tu titium.ꝛ.l.si quis ꝓferendū.et de
iniur.l.itē apud.§.si curauerit.¶ In ꝯ-
5 rium certū est†ꝙ diuersitas causarū ꝛ
personarū faciūt rē esse diuersam.ff.de
excep.rei iudi.l.cum queriẗ.ꝛ.l.cū hoc.
ꝛ est tex.e.ti.si cum vno.sꝫ hic est vtrūq̄
ergo vnius defensio alterū nō releuat.
hinc est ꝙ faciēs furtum ad mandatuꝫ
alterius si deprehendiẗ teneẗ furti ma-
nifesti:mandans vero nō.ff.de fur.l.is ꝗ
opē.ꝛ econtra delinquit interdum mā-
dans ꝛ nō mandatarius.ff.de eo ꝑ queꝫ
factū erit.l.j.in princ.ꝛ.C.de furt.l.si q̄s
seruo.hoc aūt ideo est q: cause sunt di-
uerse ex quibus mandās ꝛ mandatari᷒
obligatur ergo concluditur vt.ff.C.que
res inter alios acta ꝑ totum.nā separa
torū non est eadē ratio.C.de dona.inter
virū ꝛ vxo.l.si maritus.etiā si dicatur de
lictū simile scḋo cōstat homicidium fa-
ctū ꝛ probatū est Jo.mandasse si Jo.cō-
fessus fuisset id mādasse and.qḋ occide-
ret absolute teneẗ.lꝫ nō mādasset.ad.l.a
quil.inde nerati᷒.ad fi.ꝛ de iterro.act.l.
ꝯfessionib᷒.Cū aūt l crialib᷒ ꝯfessionib᷒
ꝓbationes opereṅẗ.C.quorū ap.nō re-
ci.l.ij.ꝛ de penis.l.qui iniaꝫ.Concludiẗ
ꝙ q̄cq̄d sit de andrea ꝓbationib᷒ factis
6 contra Jo.standum esse.¶†Tertio sic
ꝯtum facit absolutio tm̄ cum absolu-

tione condemnatio.de excep.rei iudi.l.
siquis cum totū.§.plane.et no.C.ad.l.
iul.de plagiis.l.i.s3 si ille andreas cōdē
nat⁹ fuisset penaz hoc nō iuuaret Jo.vt
s̄.dixi.Si ergo absolutio andree non li-
berat Jo.multo minus inducta ꝓbatio
ad defendendum andream per p̄zeal.§.
plane.¶ Quarto cū testes ꝓducerent
ꝛ iurauerūt super defensionem andree
nec intenderit deponere super defensio
nē Jo. Ergo dictum eoꝝ Jo.nō iuuat:
q̄z nemo censendū est dicere ꝙ mēte nō
agitauit.s̄.de suppel.le.l.labeo.¶ Itē si
dicere intenderēt cum sup eo deponē-
rēt nō iurati.C.de testi.l.iureiurādi.ex-
tra de testi.c.de test.ꝛ qđ ibi no.in.j.gl.
¶ Quinto l3 in absoluēdo sit fauoꝛ tñ
nō minoꝛ in puniendis criminib⁹ ꝙ pu
blicam vtilitatem respicit.de sen.excō.
vt fame.cum concoꝛ.¶ Sexto adducit
ad hanc partem casus.l.denunciasse.§.
queritur.de adult.vbi absolutio adulte
re nō tollit crimē adulterii.ꝛ cū erat cri
men vtriusq3 ad idem de liberali cā qui
vsuf.§.fi.vbi si dico matrez ancillā ꝛ fi-
lium seruum natum ex ea:l3 p̄zonuncie
tur mater libera non per hoc ꝓnunciat
filius liber.facit.C.de liberali cā.l.qui
pr̄.in fi.ꝛ.l.fi.allegat etiā qđ no.C.de fal
sis.l.j.vbi dicit gl.†ꝙ snīa lata ꝓ mulie
re accusata de partu:supposito nō ꝓdest
partui quominus ad hoc de illo queras-
tur an supposit⁹ fuerit.ꝛ tñ vtriusq3 qō-
nis idē germine idem ꝓbat.C.quibus
res iudi.non nocet.l.ii.de ap.a sentētia
de leg.ii.cum filius.in p̄zin.de inoffi.te
sta.l.circa eo.ti.l.cum duobus.C.de fi-
de instru.l.ii.de p̄zeben.dilecto.in fin.et
qđ ibi no.soluendo ipse Ric.tenet ꝙ ꝓ-
batio facta ad defensionem andree non
releuet Jo.nam bona fides faciētis nō
excusat malitiam mandatoris.et hoc p
l.s̄.de iurisdi:om.indi.l.si q̄s id qđ.§.s3
si alius.vbi de hoc no.ꝛ de eo p quē fa-
ctū est.l.j.§.ii.respon.nā volūtas ꝛ ꝓpo-
nit ꝛc.de sen.excō.cū volūtatis cū ꝯcoꝛ.
Cū vero ꝓbauit and.se fuisse absentez.
si iudex testes illos ꝓ veritate vtriusq3
inquisitionis communiter cōtra vtriusq3
foꝛmate recipit qđ potuit q̄z latissimuz
est enis officium.s̄.de iuris.om.iud.l.j.

C.de eden.l.is apud quem.per quas ꝓ
bationes And.absoluet ꝛ Jo.d.l.j.§.fi.
s̄.de q̄onibus.facit de off p̄zesidis illici
tas.§.x̄tras.ibi ex fideicom:ꝛc.Si autē
ad specialē defensionē and.tantum sunt
testes recepti Joā.non p̄zoderūt per iu
ra huius partis.hoc saluo quod luci-
dioꝛes p̄zobationes contra ipsum req-
rerent de mādato p̄zopter p̄zesumptio-
nez p̄zouenientē ex absolutione Andree
facit extra de p̄zesum.q̄z verisimile.de
hereti.c.filii.li.vj.ꝛ qđ not.C.de falc.l.j.
ꝛ de fide instru.l.ii.¶ Ex titulo aūt su-
per defensione foꝛmato sciri poterit an
8 defensio contingat illū Jo.†q̄z si gñalis
fuit titulus:erūt ꝛ gñalia q̄ sequūtur de
iuris et fact.igno.l.pe.§.fin.idem si alis
hoc ex actis p̄cedentib⁹ ꝛ sequentib⁹ cō
stare pōt.s̄.de testa.l.heredes.§.si qđ.de
leg.j.ii seru⁹ pluriū.§.fi.C.de test.l.non
codicillum.ꝛ quod not.C.de epali au.l.
epalem.dic etiā ꝙ si p modū accusatio
nis negotiū ꝓcessisset nō haberet locuz
p̄dicta distinctio vtrū cōiter ꝛc.cū acta
habita inter accusatoꝛes et accusatum
quātūcūq3 gñalia nō trāscēdāt ꝑsonas
eoꝝ.s̄.de publi.iudi.l.inter accusatoꝛē.
ꝛ de arbit.l.si cū dies.§.plenū.¶ Ad se-
9 cūdū rñsuz hui⁹.§.vbi tradit regula†ꝙ
ratihabitio mādato cōparat.vide quod
no.C.ad maced.l.fi.ꝛ ex.e.c.ratihabitio
nē.li.vj.cū ibi no.p Dy.Car.ꝛ ip̄m Jo.
an.q̄ signāter notat ꝙ hic nō sunt illa re
trotrahi q̄ ponunt in.d.c.ratihabitionē.
ꝛ remittit ad nota.p eū.extra de sen.ex-
cō.c.cū q̄s.li.vj.in gl.penul.q̄ incipit:ex
ratihabitiōe.¶ Itē nō h3 locū hec regu
la in delictis ꝑsone coherētib⁹ vt i adul
terio et similibus:vt hic no.in gl.ꝛ p Dy.
in.d.c.ratihabitionem.

1 ☞ Heredes defuncti an teneant de do
lo per defunctum commisso.

In cōtractibus.

Vid.s̄.e.l.pe-
nalia.ꝛ.l.pupillū.§.in herede.ꝛ.j.e.l.ad
ea.§.fi.ꝛ intellige hūc.§.licet ex contra-
ctu vel dolo.In contractu commisso ni
hil ad heredē ꝑuenerit s̄m Dy.Et quia
1 circa hoc variat gl.†dic aut cōueniun-
tur heredes de dolo ꝛ lata culpa defun
cti ꝯmisso i q̄si ꝯctu vt i administratiōe

tutele: et tūc intim tenet heres quātū de fuctus: vt.C.de here.tuto.l.j.z.§.eo.ti.l. cū ostēdimus. aut ex dolo cōmisso in vero 3ctū: z tunc aut dedit cām 3cui aut incidit in 3ctū. primo casu tenet inquātū ad eū puenit.insti.de ppe.et tēp.act. §.non aūt. Scdo casu aut erat talis 3ct⁹ ex quo solet ius in heredē trāsire. z hȝ locū iste.§.et.§.eo.l.ad ea.§.in 3ctibus. §.depo.l.si hominē.§.dat. z de act. z ob. l.ex 3ctibus. z l.ex depositi. z tūc insolidū tenentur. aut puenit ex culpa defuncti: z tunc aut fuit cōmissa in cōtractu. z planū est q heres nō tenetur insolidū aut in quasi 3ctu: z tūc nō tenet heres nisi lite 9te. 9tra defunctū: vt dicta.l.j.de here.tuto. z ita pȝ ista materia. Dȝ. Jac.gl. ibi quesitū.§.fi.de q dic vt ibi no. Dy. ibi: lata culpa defuncti de leui nō. Dy.

Ere. Ibi nulla ciuilis sola vel naturalis sola vel vtraq simul. Dyn. Et vide qd no. z dixi.§.eo.l. nihil tam naturale. z l.que allegatur hic in fi.glo. p cōcor.§.eo.l.ad ea.§.fi. nihil facit ad hanc.l.sed ad l.§.pri.§.finā.bene concor.

¶ Exceptio banni vel excōicatiōis an possit opponi contra excipientem de bāno vel excommunicatione.

Tam par. Ibi: possessoris cū quātū ad onus pbationis z priuilegiū obtinende absolutionis. Old. ibi. an si sub audi: recteno excipis si p q. Dy. Al's est in lfa hāc: z tūc expone p nō: z dic si nō rei q̄ȝ zc. z dictio: hāc: tūc dȝ esse scripta cū aspiratiōe. z vide.§.c.l. in pari. Et facit bñ hec.l.ad q̄ōnē sepe occurrētē de duob⁹ bānitis vel excōicatis qb⁹ rō reddi nō dȝ a forma.l. municipalis. qd si cōtra actorē excipiat de bāno vel excōicatione q non admittat replicatio banni vel excōicationis rei sed potior sit cōditio rei. aliis aūt vr q exceptio neutri i nocent cū nil iudeus ideo.C.de inoffi. testa.l. in arenā. vbi de hoc dixi. Idem dici posset in duob⁹ nō estimatis existēte statuto qd nō estimatis reddat rō. In glo. ibi. dolus cū culpa circa idē commissa. Old. ibi.l. si putator. hoc si circa idem. secus si circa diuersa. vt no.§.l.si ambo. de compensa.

¶ Incidens in penam primo ratione non seruati laudi an possit secundario opponere contra alium qui post eum non seruauit laudum.

Illi debet. Glos. ponit exemplum in penali. quod exemplum non bene adaptatur. ad textum. z ideo pone exemplum melius. de leg ij.cū pater.§.libertis. Dyn. z.C. de fideicō.l. quoties. Et facit ad qd nē. si compromisimus in arbitrū z incidisti primo in penam faciendo 9 arbitramētū et ego postea etiā feci 9 an possis a me petere penā z si duo sub pena 9uenerūt seruare pacem z vnus postea transgit aut possit petere penam a scdo transgente ex internallo. de quo vide qd no. z dixi.C. de pact.l. cū pponas. ij. de trans act.l.si quis maior. et plene. §.de doli excep.l. apud celsum §. labeo. ij. extra eo.c. frustra.li.vj. cū ibi notatis. z que.§. notabo in cōmēto dicti.c. z p hoc in vsibus feu. de pace iura. fir.l. hac edictali. §.q paret. z qd dixi.§.de arbit.l. si duo.§. fi. i gl. ibi vellet agere ad penā. est z alia rō: vt ibi no. z de fur.l. itaq. Dy. vt ideo q ibi null⁹ est cui possit dari cū solū de iecto detur at dominus nō est per seruum deiectus et furti actio datur ei cuius interest sed domini interest semper rem suam saluam esse z a nemine surripi. Jaco.

Actum cuiq. Ad hanc regulam possent adduci notata per Dy. z alios extra ca.non debet aliquis alterius odio pregrauari. de quo etiam not. z dixi.C.de inoff. test.l. si quis in suo in fi. quod.c. cōmētabitur in regu.iur. canonici. z facit. quod totum.C. ne filius pro patre. super rubrica.

¶ Molestare verbum de iniuste molestantibus intelligitur.

Non videtur. Exēpla gl. bona sunt Jac. etiā de are. ponit aliud exēplū. Iudex excōicauit oēs qui molestauerūt tutum in

⁊ ago rei ven. ʒ illū. certe nō sum excōicatus arg. huius. l. q⁊ intelligitur de iniuste molestante. facit etiam ad clausulā q̄ sepe apponit̄ in pcessibus ecclesiasticis in quib⁹ excōicant̄ ɔtradictores ⁊ repelles vt intelligat̄ iniuste ɔdicētib⁹ ⁊ rebellantib⁹: de qua cl'a notaui in alphabeto dictiōe ɔtradictiōes: ⁊ cū hoc. §. ɔcor. ꝟ. de iniur. l. iniuriarum. in prin. cum ibi no.

1 Argumentum de similibus ad similia an sit in penis licitum.

2 Damnatus ad amissionē man⁹ si reperiat̄ habere vnam manum aridam an debeat in illa puniri.

3 Cogitans facere delictum ⁊ nō faciēs an incurrat penā ex illo debitam.

4 Pene seu penales constitutiones sunt restringende.

5 Socius delictū qui per se non deliquit an incidat in penam.

6 Absolutus non dicitur qui absolui noluit sed ad actū processit.

7 Actus perfectus quare plus desideret in pena iuris ꝙ iudicis.

8 Cogitatio in heresi ⁊ lesa maiestate punitur delicto non sequuto.

In penalib⁹. Notabilis est glo. hic posita ⁊ cōcor. ꝟ. de penis. l. si preses. et extra eo. c. in penis. li. vj. Fuit hinc sumptū cum ibi no. p Dy. Jo. and. ⁊ Cardi. ⁊ vide etiam no. per Dy. ⁊ alios extra
1 eo. c. odia. ⁊ c. in obscuris. in fi. ✝ Jtē Jo. an. in glo. dicti. c. in penis. vr innuere ꝙ in penis nō arguatur de similibus ad similia. sed in nouella. e. c. de elec. ꝙ verū est in his que non sunt de mēte nec habēt eundē effectū ⁊ remittit ad notata p eū de elect. si postꝙ. §. j. super glo. in his eīn q̄ tendūt ad eundē effectū cōcludit argu. bene ⁊ necessario pcedere. C. de epi. ⁊ cleri. l. si quis nō dicaʒ. in aliis dicit posse esse pbabile: nō necessariū. ꝟ. de re mili. l. nō oēs. §. a barbaris. ad trebel. q̄ filiū. §. sabin⁹. ⁊ bene facit. de elec. statu. li. vj. Et de hoc dixi. ꝟ. eo. l. que pter necessitatē. ⁊ adducit dictū. c. ad qd̄ nē suspēsi p trienniū a beneficijs ꝙ fiat cōcursus tempoꝝ si al's intra trienniuʒ nouā penā incurriē quā plene scripsi Alberic. super. ff. nouo.

de electione cū in cūctis super ābo triēnio. ¶ Jtē inducit ad aliam qōnē a Questio vulgaris. de damnato ad manū q̄ hʒ alterā aridā ꝙ illa debeat amputari per rationem huius regule: ⁊ q⁊ eqtas preeligenda. C. de iudi. c. placuit. ⁊ misericordia ⁊ cōpassio adhibēda. xl. dist. pōderet in fi. xxxv. di. omnis qui. ⁊ c. vera iustitia hʒ cōpassionem ⁊ satis punitur. quia et manus arida verum membrum est ⁊ valet ad decorem. §. q. j. sicut frigori. adducit etiā ad qōnem disputatam per eu⁊tan pena que ipso iure delinquenti infligitur pro delicto incurrat̄ is qui cogitauit ⁊ aliquid egit sed non pfecit etiam si per ipsum non stetit de qua dixi in. ꝟ. l. si quis non dicaʒ. de episco. ⁊ cleri. de primo sic quia iura quibus ad questionem arguitur satis sunt per vtriusqꝫ iuris doctores collata per Odofre. s. ⁊ eos qui post eum scripserunt super dicta. l. si quis nō dicam. per Hostien. in summa de penis §. quibus. ⁊ pene per dominum Jac. de baysio qui fuit frater Archidia. posuit xvij. q. j. §. si ergo. non reputo multum vtile nec subtile pdicta sic plene scripta repetere. ¶ Ad primam ergo partē ſcʒ quod penam incurrant faciūt oēs. ll. canonizatas. de peni. di. viij. in princ. al's si quis non dicam rapere. vsqꝫ ad. §. ɔtra argu. qd in princi. ipsius distinctionis legitur ⁊ nota. de voluntate ad bonum pro parte cōtraria. l. ibi posite a. §. contra. vsqꝫ ad. §. cogitatio. ⁊ ex ibi notatis vsqꝫ ad cap. si cui. et. xvj. questione si quis eum. ⁊. xxxviij. qōne. ij. si quis. ⁊ de eo qui mittitur in possess. c. j. potest etiaʒ studiosus sibi multa inra querere. p et contra. Ad hanc partem bene facit. ꝟ. de falsis. l. qui falsam cū concord. ibi. in prima gloss. ¶ Est autē aduertendum qd questio formatur de pena ⁊ penali constitutione non de premio vel fauore.
4 ✝Est etiam certum penales constitutiones restringēdas vt hic. ⁊ de electione. statutum. lib. vj. ¶ Jtem formatur questio non de pena que a iure iubetur infligi per iudicem: sed de pena que infligitur ipso iure sine iudicis ministerio. ¶ Jtē qrit de pena delinquentis nō de

illa qua.ius punit vnũ p altero vt pz in filiis hereticorum in crimine lese maiestatis.vi.q.i.si quis cum.et de hereti. c.ii.z.c.statutum.lib.vi.z de scisma.c. vno.ad idem de censib⁹.in quibusdã.et c.ad aures.z hoc eo.tit.c.felicis.lib.vi.

5 ¶†Item nec formatur questio de illo qui non perfecit per se delictum:tamen perfectum fuit per socium vel mandatariũ cui assidebat vel de illo qui perfecit quo ad mentem licet non quo ad verba.hi enim bene incurrunt penã de homicidio sicut.de penis.c.fi.lib.vi.de electio.si postq̃.ea.l.quibus premissis.in predicta q̃one puto quod is de quo queritur penã.de qua queritur non incurrat:nec distinguo i hoc casu inter leuia atrocia z atrocissima.hoc dico per decreta.perpetuo.de electio.lib.vi.vbi pena de iure statuta contra eligentes scienter indignos ep̃os non incurrerit is q̃ cogitauit z egit ex quo non perfecit ad idem de homi.sicut dignũ.§.illi autem. ibi si ex illa captione zc.ad idẽ de cleri. pugnanti.in duello.c.i.si intelligatur q̃ ille pugil ingressus fuerit bellum animo occidendi.pz cũ q̃ homicida irregularitatem que est pena iuris non incurrerit licet ad actuz pcesserit ex quo mors vel membri truncatio secuta non est.Ad idem facit vera opi.Lauren.cõ fra Jo.de peni.dist.i.periculose.z quod not.z soleo recitare de homicidio.si aliquis.Ad solutionẽ etiaz facit qḋ dicim⁹ de eo qui voluit percutere clericum et vibrauit baculum sed nõ percussit:excõmunicatus non est:vt not.Hug.xvii.q. iiii.si quis suadente.z Joã.de peni.dist. i.si quis pulsat⁹.Et facit quod no.Bar. de sen.excõ.si vero.z notaui.in nouella post Gof.z modernos.co.ti.c.i.Ad solutionem etiam facit qḋ not.de his que vi metusve causa.c.vno.lib.vi.in glo.antem penulti.fortiter pro hac solutione. de electio.commissa.lib.vi.vbi ad penã iuris incurrendã que infligit non facit aliquid infra tempus requirat tps 7

6 perfectum.¶†Item a sñia ecclesie non dicitur absolutus is qui noluit absolui z processit ad actum.z si iurauit stare mãdatis eccl'ie vel cõtritiõis signa pre

tendit nisi dicat nec sequatur ligatus q̃ voluit z aliquid egit nisi id perfecerit quod canon ligat.de senten.excõ.cũ desideres.et.c.a nobis.cum par sit ius ligandi z absoluẽdi.de peni.dist.i.verbũ. facit ad solutionem de simo.c.fina de penis.c.suam.Hanc etiam solutionem pbat optime.l.i.§.quod quisq̃ iuris.z canon.de pe.dist.i.hoc autem.quam.l.licet legiste soluendo dicant loqui in minoribus delictis:verius est quod loquat in pena que ipso iure infligitur a iudici z per viam accusationis:imo est pena iuris et per viam compensationis fit ipsius executio.ad id de elec.lz canon.lib. vi.Sic ergo illa ratio quare attentatuz sine effectu non punitur.Bene etiam facit de his qui not.infa.l.solet.nam secũdum.l.mulier incurrit infamiã iuris si nubit intra tempus luctus quam tamen non incurreret mulier que cogitauit nubere etiam si attentauit contrahendo sponsalia:vt ibi:faciunt ad solutionem. multa nãq ipso iure penam infligendo vtantur hoc verbo facto.de elec.vbi periculũ.§.nulli.eo.ti.li.vi.c.sciant.de iudi.c. ii.de censi.pq̃.de penis.felicis.§.presenti.de homi.pro humani.cum multis si. ipsum autẽ verbũ designat actum perfectum.et faciant circa hec que scripsi in questione potrorum in secũda parte. Fateor tamen quod is de quo queritur peccat ad arbitraria eadẽ pena puniri debet maiori vel minori habita consideratio an per eum steterit vel non vt dicta decre.perpetuo in fin.z de extraord.cri.l.i.in fin.z de penitẽ.distinctione i.sollicitationis. Ad contraria facilis est responsio:q: loquũt in penã q̃ infligitur a iudice nõ aũt ipo iure.fit aũt diuersitas rõ p simile eius qḋ dr aliud esse dilationem dari a iure ₰m iudicis ministeriũ:q: illã iudex nõ potest progare nisi eodẽ vel alio iure pmittatur:z aliud qñ ius pcipit dari p iudicẽ q̃nuder amittat z progat de hoc eo.ti.c.indultũ.z.§.de re iu.q̃ p tribunali.¶†Itẽ nõ est mirũ si desiderat actus pfectus in pena iuris plus q̃ in pena iudicis cum desit consideratio et arbitratus legis mortue qḋ non deest in iudice.ad hoc.C.de his qui

ad ce.consug.l.fi.in princ.extra de pe.c.
felicis.in fin.decretum ergo liget quid
certum ⁊ perfectum.de concess.preben.c.i
§.subiunctum.li.vi.⁊ in clemē.co.ti.c.i.ad
iura non contraria que ꝓ delicto nō per-
fecto etiā penam ipso iure infligunt si-
cut infamie ⁊ similes de quibus cōiter
dicunt doct.qđ loquuntur in atrocissimis
vt in heresi ⁊ lesa maiestate.rndeo ali-
ter heresis contrahitur ⁊ pficitur hoc ip-
so ꝙ quis cogitat ⁊ credidit errorem.
de hereticis.ad abolendam ⁊.c.excōmu
8 nicamus.i.⁊.ii.crimen vero lese ma-
iestatis contrahitur ex attentatiōe:cum
igitur attentatio interuenit perfectū est
delictum quod lex puniebat.simile in
illo q̄ locauit operas suas vt pugnaret
cū bestia fera.nam ipsum locare est de-
licti cōsumatio:de postulando.l.i.§.be-
stias:iii.q.vii.§.verum.pꝫ idē in decre.
ꝓ humani.de here.lib.vi.q̄ occidit aliū
per assassinos:incurrit penas ibi posi-
tas.sed nunquid incurrit illas ex man-
dato sic nō ex illa parte qua punitur occi
dens:sed ex qua punitur mādans: ipsum
enim mandare est ipsum delictum per-
fectum ꝙ ipsa constitutio punitur ipso iu
re.si ergo cogitauit mandare sed nō mā
dauit nō est perfectū delictū ex eo capi
te:⁊ sic non erit locus pene.ad idem de
elec.c.i.lib.vi.⁊ sic ꝯtrariorū pꝫ so.ꝙ non
loquuntur de pena q̄ ipso iure contra-
hitur:sed q̄ iudicis ministerio infligi-
tur.ad illa vero q̄ loquuntur de pena q̄ ipso
iure contrahitur:respondetur quod ibi
attentatio vel conatus productus in actū
est ipsum delictū perfectū ꝙ ius punit:
vel vt aliis verbis vtar conatus vel at-
tentatio penā delicti ipso iure inflictam
incurrat solū in casibus expressis a iu-
re.et si istud vltimum sufficere dicatur
ad solutionem omnium contrariorum
que loquuntur in penis que non ipso iu-
re sed iudicis ministerio infligunt:for-
te non esset peccatum qꝛ sic desineret
quo ad hoc confusa doctorū distinctio:
de qua dixi in princi.qđ teneri posset ꝑ
istā regulā cū ꝯcor.vnū scias ꝙ sunt ca
sus in quibus delictis etiā cōsummatis
penitendo q̄s euadit penā quos scripsi
de iure patro.cū laici sup.i.gl.Io.an.

Iniustus. Pone:§.de rei
ven.l.vlti.Iacob.⁊ dic de-
fendere.s.precise.⁊ vide
quod plene not.§.de pro
cura.l.sed ⁊ hec.§.defende
re.In gl.ibi:propter defensionem.s.ex sti
pulatione iudicatum solui.Dy.

1 Regula cui damus actionem in qui
bus casibus limitetur.
2 Ecclesia quanto tpe prescribat rē laici.
3 Ecclesia sepe pro se recipit qđ cōtra se
nō admittit:sed hoc nō est christi humi
litatem ⁊ tolerantiam sequi.
4 Pupillus prescribit contra alium sed
alius non contra seipsum.
5 Ecclesia Romana(cum omnia audeat)
an teneatur aliis facere qđ sibi vult fieri.

Cuidamus. Op.de.l.si q̄s
ad se fundum:
C.ad le.iul:de vi publica.⁊ de.l.si colo-
ni.C.de agrico.⁊ censi.lib.xi.⁊ si per vim
vel alio modo.l.i.sed ibi in iudiciis re-
cuperande possessionis.secus in iudi-
ciis adipiscende vel retinēde:vt.§.ad ex
hiben.l.iii.§.ibidē.⁊.§.summatim.cū.si.
¶ Item op.de.l.si quis ꝯductionis.C.
locati.sed dic ꝙ esset quedā spēs spolia
tiōis si possessionis restitutio denegare
tur:vt.§.de ꝑcario.l.fin.§.fi.Dy.¶ Itē
cōcor.ad hanc regulā.§.de superfi.l.i.§.
qđ ait.⁊ extra eo.c.dolo facit.⁊.c.qui ad
agendū.li.vi.cū ibi not.per Dy:Car.et
Io.and.⁊ ꝑ eū.c.in nouella.li.vi.vbi di-
1 cit Io.mo.dixisset ꝙ hec regula quoque
fallit ꝓpter malitiā vel mendacium par
tis:vt.d.l.fi.§.de rei ven.⁊ in aut.de trie.
⁊ se.§.illud quoque.Item ex priuilegiis
cause de rest.spo.ex literis.⁊.c.se.¶ Itē
ꝓpter sexus fragilitatem de elec.c.indē-
nitatibus.§.verum.li.vi.⁊ ne tota execu-
tio impediatur de accu.accedens.de ap
pel.constitutus.de offi.ordi.irrefragabi
li.⁊ ad hoc bene facit de in integrum re
stitu.c.sciscitata.C.de falsis.satis aperte
de precibus impe.offerendis.aut.que
supplicatio.⁊ remittit etiā ad notata ꝑ
eū.de excessi.prelato.inter dilectos.In
glo.no.non solum.vbi Inno.⁊ Host.di-
xerunt regulam locū habere q̄n de eo-
dē.Et ad idē igitur ⁊ excipitur ⁊ huic regule

3 adaptat q̄onem † an ecclia prescribat rē
laici spacio .x. annorum ita quod ex tali
prescriptiōe agere ꝛ excipere possit. po
sito em̄ primo ponit scdm per hanc re-
gulā. ¶ Et primo videt q̄ nō p̄scribat:
nā quod sibi nō vult fieri. s. prescribi de-
cennio. nō dꝫ aliis facere matthei. vij.
ꝛ in pri. decre. ꝛ. xxxij. q. vi. si docuisti. de
maio. ꝛ obed. dilecti. primū pꝫ. xxi. q. iij.
§. pōt. ad fi. ꝛ de prescrip. illud. ad idem
facit. s. qd quis ꝓ iur. in rubro ꝛ nigro. ꝛ
qd in sui persona quis refutat in aliis
velle non dꝫ. de homi. c. cū iuramento.
man. si negotia. nec ꝓ me inducere pos
sum qd reprobo vel ecōuerso. xix. dist. j.
¶ Secundo videmus quod sicut ser-
uus in dominum nō torquet sic nec ecō
uerso. C. de questio. pridem iudeus non
conuenitur in sabbato ita nec conue-
nit. C. de iudeis. l. die sabbato. ¶ Itē fa
uor quādo ꝓ leditur: vnde si emi vina ex-
ceptis acidis ꝛ mucidis etiam si expe-
diat ꝛ velim hr̄e acida ꝛ mucida nō pos
sum ex illo ꝯtu. scilicet de periculo et
commo. rei vendi. l. si vina. de preben.
cui de non sacerdotali. lib. vi. ꝛ vide qd
ibi no. ꝛ hoc co. ti. c. qd ob gratiam. vbi
ascendere poteris per decreta. pruden-
tiam. de mutuis petit. ꝛ per alia iura.
¶ Quarto facit ad hoc. xvi. q̄c. iij. pla
cuit. ꝛ quod ibi no. ꝛ hoc co. tit. c. ex eo.
per cuius regule concordantias potes
excedere hanc partem ex quibus con-
cluditur cōtra ecclesiam quod non pre
scribat decennio quod tale ius tēporis
non recipiat contra se. ¶ In contrariū
inducitur hec regula qd ob gratiam.
cum ergo vtrobiq̄ iuris in fauorē ec-
clesie quadragenaria p̄scriptio sit indu
cta de iure canonico dixi. s. de ciuili: pꝫ
C. de sac. san. ec. l. fi. ꝛ aut. quas actiōes.
hoc in ei⁹ lesionē retorq̄ri nō dꝫ vt mi-
nori tp̄e laici non preferatur nec in illa
p̄scribenda sit deterioris cōditionis q̄
laic⁹. facit. C. de ꝓcu. l. nō eo min⁹ scdo.
5 † sepe ecclesia inducit pro se qd nō reci-
pit ꝯ se. x. dist. c. j. xxxiiij. dist. q̄ sīq̄uerūt.
¶ Itē aliter inducam⁹ res ecclesie q̄
res priuatorū sicut pꝫ in emphiteota
ecclie q̄ biēnio cessans in solutione ca-
dit a iure suo. in emphiteota ꝟo priuati

trienniūm. C. de iure emphi. l. ij. ꝛ extra
de locato. c. potuit. ¶ Itē multa priuile-
gia habent res ecclesie que non habēt
res priuatoꝝ: vt patet ex legibus cano
nizatis. xvi. q. j. sub. §. nonarum. que ha
bentur. C. de sacrosan. eccle. l. pacet. et
C. de episco. ꝛ cleri. l. prima. de censitis.
q̄q̄. ꝛ de immunita. eccle. c. j. ¶ Quar-
to attenta ratione contraria sequeret
quod ecclesia romana aduersus infe-
riores ecclesias non prescriberet mino
ri spacio q̄ centum annorum quam cō
tra ipsum minori spacio non prescriba-
tur quod esset absurdum. ad hoc de pre
scrip. c. ad audientiam. et de cleri. non
resi. c. dilectus. quibusdam tamen videt
quod cū oēs ecclie sint ecclie romane
ipsa romana ecclesia ipsas inferiores
nō prescribat. de quo vide. xvi. q. iiij. vo
lumus. et in Specu. de prescri. § illud
etiam queritur. imo quod plus est vi-
4 deo † q̄ pupillus prescribit ꝯ alium sed
non alius ꝯ ipm. C. de annali excep. l. vt
perfectius. ergo sequit non idem ius
esse in prescribente ꝛ ꝯ quē p̄scribit: ex
quibus concluditur rem laici p̄scribi
decennio p ecclīam sicut per laicū. So
lu. sciendū q̄ Io. xiij. q. ij. c. j. ꝛ Bart. de
p̄scrip. illud. in. iij. glo. dicūt ecclīam pre
scribere rem laici spacio. xxx. annoꝝ. et
ꝓpter illas gl. disputauit hanc q̄onem.
ꝛ Hug. xiij. q. iij. in prin. exprimebat q̄
nō minori q̄ decēnalis vel vicēnalis in
ecclia locū non habeat. ¶ Itē sciendū
qd gl. in p̄alle. c. illud. ad lrām fuit Lau
ren. quā etiā posuerunt Vin. ꝛ Gof. sed
rō quā inducit illa gl. de. l. qd fauore. nō
ꝯcludit illud dictū sed poti⁹ ꝯriū. Et idē
dico de eo qd no. Io. mo. de p̄scrip. c. j.
vtens eadē rōne. Soluendo teneo cum
Dama. q̄ hoc notat in tit. de p̄scri. ante
finē. ꝛ Accur. q̄ notat. C. de sac. san. eccl.
aut. quas actiones. ꝛ de ecclia. tit. § ꝓ
tpalibus. q̄ ecclia rē priuati p̄scribit vt
priuat⁹ spacio. x. vel. xx. annoꝝ. p rōnē.
l. qd fauore. quā allegat Lauren. ꝛ se-
quaces. Istud em̄ tenet Hosti. in sum-
ma de prescrip. §. que requirunt. ꝟ. nūs
quid ergo. tenens cū Accur. dico q̄ ti-
tulus qd q̄sq̄ iur. nō facit ꝯ: q̄ priceps
ꝓprio motu nō p impetrationem illud

ips.xl.annoꝝ ecclesijs cõcessit.s.quod 1 quisqꝫ iur.l.iij.ibi vero q̄ tenebant aliã opi.monebant vt saluarent.c.sctõꝝ.de pscri.ꝛ alia iura q̄ de pscriptiõe.xxx.annoꝝ loquunt.sicut scriptũ.d.c.illõ.ꝛ de priuileg.accedentib⁹.lꝫ conari debeamus ad correctionẽ iurium euitandã. de elec.cũ expediat.li.vj.vbi tñ de correctione cõstat prescriptio legalis.xxx. 2 annoꝝ nõ pcedit in ecclesia vel ecclesiastico foro.illa eñi currit cũ mala fide ꝙ canones abhorrent de prescript.vigilantem.ꝛ.c.vlti.ꝛ hoc codẽ.c.possessor. Ex predictis autẽ sequit ꝙ hec ecclia hꝫ actionẽ ad rẽ petendã si cadat a possessione:ꝛ forti⁹ except.ad illam defendendam:vt ptꝫ.xvj.q.iij.§.põt.C.de pre scrip.xxx.annorum.l.si quis emptiõis.

5 ad id quod dicitur ꝛ qd tibi non vis fieri ꝛc.exponitur.nec velle debes:sed ecclesia bene debet vti velle suo defendendo priuilegijs suis per iura vtrunqꝫ con 3 cessis ꝛ contra.e.non sic priuilegiatos: vt ipsa est vti iure communi alioꝝ etiã responsionem collige per notata in predictis regulis qd ob grãm.ꝛ.c.ex eo. Non ob.qd dixi post Dy.extra.e.in iudicijs super.j.glo.non enim hic vtitur ecclesia priuilegio circa litem sed iure communi quo ꝛ laicus vteretur agendo ꝛ excipiendo vt dixi.

Cum quis. In alteri⁹ locũ succedit singul'r vel vniuersali iure.Dy.ꝛ vide.s.eo.l. qui in ius.ꝛ.l.quod ipsis.ꝛ.extra eo.si quis in ius.cum ibi not.per omnes ibi plerunqꝫ.i.quoties exceptio est in rem non in personam.Oldra.

Quod cuiqꝫ. Sufficit glo.

1 Crimina q̄ dicant atrociã ꝛ q̄ non.
2 Filij in qb⁹ teneant obedire parẽtib⁹.
3 Seruus tenetur parere domino in his 1 que sunt sine dolo.

De ea q̄ atrocitatem.pone exẽplũ per l.si quis qui in puteum. §.si tutoris.s.quod vi aut clã.ꝛ quod subijcit ignoscit dic.s.in totũ.ꝛ de ista materia que vtilis est ꝛ sepe versatur in practica ꝛ q̄ crimina dicantur atrocia ꝛ que nõ vide hic in glo.ꝛ no.lxxxvj.di.an putatis ꝛ tetigi.C.de episcop.ꝛ cle.l.si quis nõ dicam.ꝛ quod dicitur datio ꝛ iniuria.s. de iniur.l.sed ꝛ est questionis.ꝛ insti.de iniur.§.atrox.ꝛ quod no.de minoribus auxilium.§.in delictis.ꝛ ꝛ in quibus teneantur obedire filij parentibus.vide quod dixi.s.de iusti.ꝛ iur.l.veluti.ver. item quero vtrum debeam obdedire.ꝛ an excusetur discipulus obediens pcepto magistri in delictis:vide in aut.de tabulis.§.scientib⁹.coll.iiij.ꝛ gl.hic vr sentire ꝙ non atrociora dicant modice rei furtuꝫ vel modicũ damnũ.p hoc.s. de fur.l.si libertus.de penis.l.respiciendũ.§.furta domestica.ꝛ ꝙ non sit furtũ de atrocioribus bene facit.s.rerũ amotarum.l.si mulier.§.si seru⁹.vbi de hoc.

¶Alij dicũt ꝛ fuit Azo.opi.hic in apparatu suo ꝙ in his que sine dolo sunt seruus tenet parere dño nõ aũt in his in quibus dolus versat per.l.ij.§.j.s.de noxa.ꝛ de hoc no.s.ad leg.aquil.l.liber homo.Jac.de are.vr predictam opi.sequi hic in hec verba credo dici atroci⁹ vbicunqꝫ vertitur dolus etiam si sit leue delictum non atrocius vbi non dolus:sed culpa vertitur.arg.s.de act.et obli.l.seru⁹ dicto.al's suus nõ in oib⁹. Jac. Dy.autẽ videt tenere atrociora vel nõ atrociora cõsiderari ex pene impositiõe:vt no.per eũ.s.de accu.l.leuia. ꝛ pro hoc.s.de penis.l.qd ad statum.et ita videtur etiam sensisse in quadã qõne de facto cõsultus que incipit ꝙ scorsus laudi nõ sit infamis vbi tñ nihil ampli⁹ allegat ꝙ l.d.l.leuia.semp sufficit.

Semper. Sufficit glo.ꝛ no. in.l.ad quam remittit.

Heredes an ꝛ in quantum teneantur ex dolo defuncti.

In contractib⁹. Cõcor: s.cod.l. hoc iure.§.in contractibus.cũ ibi no. ꝛ gloss.hic variãt aliquos casus in quibus fallit hec regula.sed melius ꝛ plenius numerantur. C. de here.act. l.ij. Dyn.in gloss.ibi hic fuit incidens.ꝛ hec

vera in contractib⁹ in quib⁹ ius transit ad heredes: tin contractibus autem ex quibus ius non transit ad heredes non tenentur heredes ex dolo defuncti nisi quatenus ad eos peruenit:vt.s.de preca.l.quesitum.in fi.quod dixit Dy. alibi non reperiri nisi ibi ꝛ eodem titu. l.cum precario.§.fin.Dyn.de ista materia plene no.ꝛ dixi.C.ex delictis defunctorum,l.vnica.

Toties, nihil sine captione. Facit.s.de fideicōmis.libe. l.si debitor.§.j.extra de sepul.c.sacris.cum ibi nota. ꝛ facit ad questionem quam notaui.s. eodem.l.in pari causa.ꝛ ad materiam ꝛ distinctionem notatam.s.eo.l.semper in obscuris.ꝛ de ista captione dic vt.s. de aur.ꝛ arg.leg.l.si vxori.

Omnia q̄ ex testamento. Exemplum pone in filiosa.qui fecit testamē tum:vt.s.de leg.iij.l.j.§.j.et concor.J.c.que ab initio.ꝛ qđ plene no. s.eo.l.qđ ab initio.ꝛ quo ad materiam testamenti clarius ꝛ plenius no.de leg. j.l.cetera.§.j.ꝛ de reg.catoniana.l.j.§.fi. Oldr.ꝛ no.ꝛ dixi.s.eod.l.non omne.§. in stipulationibus.

1 Regula notat̄ in qua exceptio nulla paratur.ꝛ nu.2.

3 Aduocati quo ad possunt in regulis se ponere debent.

Omnis diffinitio.Id est regule traditio,Et qđ subijcit periculosa dic qi forte oēs exceptiōes patiūtur sine fallant ꝛ hoc subire parum est em.multe th̄ regule sunt que non patiuntur except.que hic notantur in glo. Unā aliā dicebat dn̄s War.fil.nūq̄ fal 1 leret † ꝛ quod potius caderent sidera de celo q̄ falleret.s.q̄ bonefidei possessor nunq̄ tenet̄ nisi quatenus est locuplecior que ponitur.C.de rei vend.l.certū.ii.rñ.¶Itē null⁹ casus impedit repetitionē.expen.factarū circa fructus. 2 s.famil.herc.l.fundus q.†Est ꝛ alia re 2 gula que non fallit s̄m Dy.s.de colla. bono.l.j.§.pater filium.ver.tótics igitur.Alias etiā regulas que non patiuntur except.studiosus lector posset perquirere.an autem regula quod fili⁹ nō compellatur emancipari a patre patiatur except.dicas q̄ non:vt in cor.aut. quib⁹ mod.natu.effi.sui.§.generaliter. maxime q: est beneficium:vt.C.de sen. passis.l.vlti.quod non cōfertur in inuitū:vt.s.eo.l.inuito.regula autem contraria q̄ pater nō cogatur emancipare bene facit in aliquibus casibus quos notaui.C.de epali audi.l.si lenones.ꝛ no.vtilem modū practicandi regulā ꝛ eidē insistendi sicut docet gl.†q: vtilis est aduocatis vt ponant se in regulis si possunt.in glo.ibi ad trebel.l.j.§.fi.ꝛ de leg.ij.l.imperator.§.si centum.Dy.

1 Uictus victori non tenetur ad expensas solutas ex sua cōtumacia.

2 Fideiussor an repetat vsuras quas soluit creditori debitoris.

3 Fideiussoris adiectio ita obligat ad vsuras sicut iuramentum.

4 Usure nulle debentur de iure canonico ꝛ solute repeti possunt.

5 Gestor negotioꝝ soluens indebitū non repetet a domino.

6 Fideiussor qñ a debitore possit repetere qđ soluit suo nomine ꝛ quando non.

7 Indebitum non includitur in generali mandato de quo verisimiliter nō mandasset in speciali.

8 Recipere ad vsuram quandoq̄ est peccatum sed soluere non.

9 Fideiussor in omni casu in quo repetere nō pōt a debitore repetita creditore.

Quod quis. Concord. extra eo.c.damnum quod quis.li.vj.cū ibi no.p Dy.ꝛ Cardi.ꝛ Joā.an.qui in nouella eo.c.inducit† q̄ victus nō teneat̄ victori ad expēsas in quibus cōdēnatus fuit .pp̄ter suā contumaciā de quo in Spec.de expensis.§.nūc de expēsis. v.ceterū.Et ipse Jo.dixit de dolo ꝛ cōtu.sine litibus.super magna glo.¶Itē inducit regulā ad qōnem.an fideiussor † repetat a debitore vsuras quas credi

tori soluit.de qua.q.satis dixi.C.de sum ma tri.l.j.circa fi.versi.sʒ circa.ad hanc materiam adhuc quero qꝺ recuperare possit.allegat de fideiusso.c.ij.ꝛ.iij.in q; 4 bus fideiussor vsuras soluens repetit: ꝛ tamen ibi non aperit qꝺ iurauerit.et bene facit.ꝭ.manda.l.si mandato.§.fide iussor vbi videt̃ casus.ꝛ facit qꝺ ibi no. Scꝺo constat qꝺ officium nulli debet esse damnosum nec quis dꝫ pati dam num vnde meretur ꝑmisi de elec.cū nō dicat.li.vj.ꝛ.d.c.ij.de fideiusso.fʒ Bar. ꝛ Dama.Tertio fideiussor nec ex pa cto naturali qꝺ pʒ nec ex mētali vsura culpari pōt cū nō de lucro:sed de dam no vitando contendat:quorum non est par ratio.C.de codicil.l.fina.quare igi tur non repetet.bene facit man.l.quin tus.vbi fideiussor bene facit parcendo pudori suo soluendo vsuras quas pro misit licet in stipu.non venerint ꝛ illas repetat.nam apud vulgares vocari pos set de fide rupta ꝯ̃d hoc extra de iure iur.tua.quod sibi non expedit vt al's cū indiguerit inueniat creditores.facit de

5 cleri.c.j.lib.vj.¶ †Quarto sicut ad vsu ras soluendas obligat iuramētum.de iureiur.debitores.sic fideiussoris adie ctio cum isti equiparātur.extra de cen sib.grauis.imo fortior est obligatio per fideiussorem in auꝭ.vt nulli iudi.liceat habere loci scꝺm.§.si vero.ꝛ per no.ex tra de dona.iter vir.ꝛ vxo.per nostras. de pigno.c.finali. ¶ Quinto nō sequit̃ si vsure sunt indibite creditori:ergo ꝛ fi deiussori.vide instātiam in pacto legis cōmissorie qꝺ lʒ non valeat cū credito re:vʒ cum fideiussore.ꝭ.de Ihen.emp. l.fin.j.rñso.ꝛ dixi .ex de pigno.significā te. ¶ Item repetit fideiussor vsuras pe cunie quā mutuo recipit ꝑ executione 5 mādati. ¶ Itē etiā ꝑp̄ie pecunie post morā.C.man.l.j.ꝛ.l.post solutionē.ꝛ.ꝭ. mā.l.si mādato.§.si fideiussor. ¶ Sex to mandatari⁹ ꝛ ꝑ ꝯ̃ns iniustā cām mā datoris lʒ succumbat expēsas repetit. C.man.l.etiam.de ꝑcn.cū ꝑ causa:vbi de hoc.volenti eīn ꝛ scienti ꝛc.hoc eo. tit.c.sciēti. ¶ Ultimo bñ facit qꝺ notāt Inno.ꝛ Host.de iureiur.c.sicut.in fi.gl. magne.§.ꝙ mandatarius dāna que su

stinuit etiam per casum fortuitū recu perat dūmodo casus al's verisimiliter non cōtigisset.ex quib⁹ cōcludit̃ fideiuſ sorē repetere. ¶ In ꝯ̃rium vr̃ q: vsure sunt indebite iure diuino ꝛ canonico. de vsur.q: in omnibus.c.super eo.ꝛ.c. cōsuluit.ergo possunt denegari petcu ti cū solute possit repeti.de iureiur.de bitores.ꝛ cui dam⁹ actionē ꝛc.vt.ꝭ.eo. l.iniustus.§.cui damus.soluens ergo in debitum nō repetit.de quo nō vr̃ fuisse mandatum.ꝭ.de condi.indebi.l.ꝑcura. ¶ Scꝺo certum est ꝙ fideiussor sciens ter omittēs peremptoriā.ꝭ.man.l.si fi deiussor.j.ij.ꝛ.iij.respon.de fideiuſ.l.ex cep. ¶ Tertio etiā si per iniuriā iudi cis dānatus sit non lʒ actio.mandati. de act.ꝛ vendi.c.fi. ¶ Quarto cum scien ter soluerit indebitū non datur repeti tio cū videat̃ donasse.de condi.inde.l.j. ꝭ.eo.l.cuius per errorem.ſm Bartho. ꝛ Dama.coadiuuantur allegata. ¶ † ij mo q: etiam iure ciuili videntur hodie vsure prohibite ſm nota.de vsur.c.iij. in auꝭ.de eccle.titu.in princip.et.C.de vsur.auꝭ.ad h. ¶ Itē ex.l.si fideiussor. superi⁹ allegata datur hec doctrina ꝙ quoties fideiussor omittit exceptio.ꝑ emptorie sibi ꝛ debitori pariter compe tentem eramus in iure:alias secus nō repetit sed talis est ista ergo ꝛc.et no. ibi hec materia in.§.quedam.C.man.l. si propterea.per Hostien.in summa de fideiuſ.§.ad quid.non ob.si dicatur iu rasse.potuit enim absolutionem pete re.de iureiur.c.j.ꝛ qui potest facere vt possit ꝛc.vt.ꝭ.l.q̄ potest.ad hoc de elec. c.fi.vel repetat a creditore que via est ordinaria cum ille tractat de damno vitando ad idem de minore in causa. †nā ꝛ gestor negotioꝝ indeditū soluit qꝺ non repetit.ꝭ.de neg.gest.l.si quis. negotia. ¶ Quinto facit hec regula vt sic non debitori:sed sibi imputet dānū qꝺ sua culpa sentit qꝺ nō iputaret etiā socio vt hic cū suis exēplis. ¶ Sexto esset absurdum ꝙ sub noīe dāni ipsius mandatarij vrgeret debitor ad vsuras. ad hoc de foro compe.dilecti.nā sicut aperta esset via fraudi ꝯtra legē.de di uor.ꝗto.in fi.q: per adiectionē fideiuſ

forū cogerentur debitores ad vsuras
per obliquum vel creditores veri sub-
misso alio creditore.si se fideiussores cō
stituerunt vt iam fieri vidi:vt sic a debi
tore consequantur vsuras.¶ Ex quib⁹
concluditur contra fideiussorem solu-
tio dicit cauere q̄ peti nō possunt de iu
re ciuili.q̄ scienter soluit indebitum.
Barth.b:ix.⁊ Dama.sicut dicit soluat q̄
poterit ⁊c.potest tñ dici quod si fideius
sor opposuerit except.sed non fuit audi
tus iniuriam quam passus est non dꝫ
contingere debitorē.de euic.si per im-
prudentiam.sed illud intelligēdū est vbi
culpa fideiussor prestitit cām damnatio
ni.alr̄ si culpa sua nō fuit:vt.l.exceptio.
de fideius.Dama.satis ptꝫ quod solu-
tio.Bartho.nihil facit ad ppositum ſm
quam nō repetet etiam debitor soluens
qḋ reprobatur:vt not.c.debitores.⁊ opi
nionem ipsius tenere ad casum nostrū
nō debuit preterimittere qui tenuit sim-
pliciter debitorem teneri ad vsuras:et
oēs vsuras quas subiit fideiussor q̄ ve
niūt vt interesse.hic no.de fideiusso.c.
ij.cui concor.ibi Uinc.⁊ summiste.xiiij.
q.iij.Ray.⁊ Goffre.in summa.de vsur. 7
Inno.⁊ Host.co.ti.c.j.aliter autē dixit
Ala.⁊ alr̄ Bar.vt.j.dicā ver.quarto ca
su.Ad euidentiā vero veritatis hoc ca-
su sic distinguit:aut debitor ignorat obli
ga.fideiusso.aut non.Primo casu.solu.
non repetit p.l.si quis negotia.de neg.
gest.Scḋo casu subdistingue aut debi-
tor scit ⁊ contradicit:aut scit ⁊ patitur:
6 aut scit ⁊ mandat.† Primo casu non re-
petit fideiussor nedum vsuras quas sol-
uit:sed nec sortem vel aliud qḋ vtiliter
impendisset.ff.man.l.si sorte.et.l.si re-
munerandi.§.si passus.⁊.C.de neg.ge.l.
vlti.plus est enī contradicere q̄ nō con
sentire.de simo.sicut tuis.de homicidio
Petrus.⁊ facit de pcu.l.pomp.in fin.et
eo.titu.l.que oīa.fatuus enim fuit ⁊ su-
spectus ingerēdo opas in inuitū vt ibi.
Secundo casu cū scit ⁊ patiat:licet sor-
tē ⁊ debitū qḋ soluit repetat.C.man.l.si
fideiussor.⁊.d.§.si passus.indebitum ta-
men vel vsuras quas soluit non repe-
tet et sibi imputet in hoc qḋ se obtulit.
arg.ff.de po.l.bonafides depo.l.j.§.se-
pe.vt sicut ibi offerens grauat deposi-
tarium:sic ⁊ hic fideiussor.Tertio casu
quando mandat illi obligari pro sorte
tantum:aut pro vsuris inclusis tantum
sub nomine sortis vt est moris:aut in
omnem casum vel simplr̄:aut nomina-
tim pro vsuris.Primo casu soluens vsu
ras a debitore non repetit:tum quia ex
cessit fines mandati.ff.manda.l.diligen-
ter.de prebē.cum de nō sacerdotali.tum
q̄ ad illas obligatus nō erat.C.de fide-
ius.l.fideiussor.⁊.ff.eo.titu.l.fideiussor.
magistratuum.non ob.l.pro prima par
te allega.ff.mā.l.si mādato.§.si fideius-
sor.vbi iusta rōne ⁊c.qḋ ibi loquitur de
obligato etiam ad vsuras ſm iura.ff.p
mittētia vsuras.Secundo casu qñ fide-
iussit p vsuris inclusis sub noie sortis
repetit.iuste ei credi potuerit illā sortē
⁊ totū debitū.ad idē.d.l.si fideiussor.ff.
man.l.ij.⁊.iij.rnso.de pben.ff.beneficia.
li.vj.nec psumere debuit illud membrū
sub sortis noie pmittere.et de psump.
q̄ verisilr̄.⁊ de pba.l.cum de indebito.
⁊ sic legere soleo decretalē.ij.co.ti.Ter
tio casu qñ fideiussit in omnē casum vl̄
7 simplr̄ nō repetit† q̄ in gñali mandato
non includit indebitum de quo ⁊ in spe
cie verisilr̄ nō mādasset.ff.de condi.in-
de.l.si pcu.de offi.vica.c.fi.li.vj.⁊ extra
co.in gñali.nō ob.notata.ff.locati.l.que
ro.q̄ vt dixi iura.ff.permittunt vsuras.
Quarto casu qñ noiatim mandat fideiu
beri p vsuris subdistingue aut iurauit
fideiussor creditori qḋ solueret aut nō.
Primo casu hꝫ communis opi.q̄ repe
tat cum nō possit excipere debitorem p
decre.que placet Ala.de fideiusso.c.ij.⁊
Bartho.vt ptꝫ in propositione huius
q̄ōnis in prin.Scḋa opi.hꝫ q̄ hoc casu
repetit si non potuit petere absolutionē
iuramenti:alias non de iureiurā.c.j.Et
hoc vr̄ placuisse Hosti.in summa de fi-
deiusso.§.ad quid fideiussor.vbi hanc
q̄ōnem satis prosequit.⁊ vide aliqd in
Spec.de fideiusso.§.j.ver.sed qd si fide
iussor.Tertia opinio glo.hꝫ q̄ tunc nō
repetat a debitore sed a creditore.Mi-
hi placet prima opi.et dico cum Goffr.
respondendo ad secundam quod licet
fideiussor teneatur excipere vt est pro-

ꝓbatum non eſt iure expreſſum ꝙ te
neṫ agere. ¶ Itē fideiuſſoꝛ poteſt omit
tere exceptionem inhoneſtam ex ꝑſona
ſua.mā.l.idēq.§.generaliter.multofoꝛ⸗
tius act.ſ; iſta ꝑgrauaret opinionē ſuā
vt in prima parte probaui:ergo ⁊c.ha⸗
beat ergo fideiuſſoꝛ exceptionē ſoluēdi
vel abſolutionē petendi ſicut haberet
debitoꝛ vt ꝓbant illa iura. ¶ Item re⸗
ſpōdeo ad tertiam ⸗opi.cū em̄ hāc optio
nem ex quo ſoluere potuit licite repe⸗
tendi a debitoꝛe.pone em̄ ꝙ exerceat li
tem cū creditoꝛe qḋ eſt ꝯmendabile.de
ver.ſig.c.ij.li.vj.ſ.de alie.iud.mu.cā.l.
itē ſi.⁊ ſic bene cōcoꝛ.l.quintus muciꝰ.
ſ.mā. ¶ Itē ſm illā opinionē nihil ꝑci⸗
puū haberet fideiuſſoꝛ qui ſine culpa
ſoluit ad eum qui fuerit in culpa vt di⸗
cam in fi.Secundo caſu qñ nō iurauit
fideiuſſoꝛ ſubdiſtingue: quia aut iura⸗
uit debitoꝛ idēnitatē fideiuſſoꝛi aut nō. 9
Primo caſu repetit fideiuſſoꝛ vſuras ꝗs
ſoluit:⁊ poterit hoc caſu laicū debitoꝛē
ꝯuenire corā iudice eccleſiaſtico.de fo⸗
ro cōpe.c.fi.li.vj.facit de iureiur.cū cō⸗
tingat.⁊.c.l;.de pactis.ꝗuis.li.vj.⁊.§.ſi
8 aduer.ven.aut.ſacramēta.†Et eſt ad⸗
uertendū ꝙ l; recipere ad vſurā ſit in⸗
terdū pctm̄.de quo ſatis ſcripſi poſt In
no.⁊ Hoſti.de vſuris.ſuper eo.ipſum ta
men ſoluere nō eſt peccatū:ergo nec iu
ramentū illicitum de indēnitate fideiuſ
ſoris ſoluentis.Scḋo caſu quando iu⸗
rauit debitoꝛ:ſubdiſtingue:aut propter
pignoꝛa data vel aliam cām expediebat
debitoꝛi vſuras ſoluere aut nō.Primo
caſu repetit fideiuſſoꝛ.ſ.manda.ſi quis
pro eo.⁊ ſic legit Hoſti.decre.peruenit
vt ibi ſcripſi.Secundo caſu quando nō
expediebat id debitoꝛi:ſubdiſtigue aut
fideiuſſoꝛ ſponte ſoluit aut coactꝰ.Pri⸗
mo caſu non repetit iure foꝛi.et locum
habet regula iſta cum concoꝛdan:non
obſt.l.quintus mutius.quia vt dictum
eſt ibi ſoluit debitum ſecundum leges 1
recepi.tum ꝙ theologi iure poli vel fo⸗
ro conſcientie vrgerent debitoꝛem ad
reſtituendum quod multam habent ho
neſtatem.⁊ facit regula ſciēti extra eo.
titu.Secundo caſu quando coactus.ſo
lum aut fuit in culpa aut non. Primo

caſu cum fuit in culpa vt quia non ex⸗
ceperat non repetit:vt.ſ.māda.l.ſi fide⸗
iuſſoꝛ.§.non male.de fideiuſſo.l.except.
in fin.et in iſta regula. Secundo caſu
cū nō fuit in culpa licet gloſ.ſ; opinio.
Ioan.in.l.exceptio.videaṫ velle qḋ non
repetat tex.cum videaṫ velle contrariū
quod non placet Dama.vt.ſ.ſcripſi et
mihi placet.ad qḋ facit.de here.vel act.
ven.l.ij.§.ſolet queri.in fi.qui filij ſint
legi.per venerabilem.§.verum.et hoc
caſu loquatur opin.Ioan.Can.Gof.
Ray.Inno.⁊ Hoſti.que precedunt di⸗
ſtinctionem.ſ; omni caſu quo.ſ.dixi fi⸗
deiuſſoꝛem a debitoꝛe repetere itellige.
Si vero interueniat fraus perſone ad
perſonam.ſ.creditoꝛis cōſtituentis ob
hoc ſe fideiuſſoꝛem:vt in fi.allegationū
dixi:quo caſu cum iuuabit fraus ſm ea
ꝗ no.de priuileg.quanto.ſ.de legi.l.ꝯ le
9 gem.⁊ dixi de pigno.ſignificāte. ¶ †Itē
omni caſu quo dixi fideiuſſoꝛem a de⸗
bitoꝛe nō petere dico ipſum a creditoꝛe
repetere poſſe cui ſoluit.ſ.man.l.ſi fide
iuſſoꝛ.§.in omnibus.per hoc ſic diſtin⸗
cta ſunt ſoluta omnia contraria.Et ſa⸗
cta concoꝛdia inter illa ſit mihi concoꝛ
dia legiſtarum ad quoꝛum refrigerium
moleſte gerentium quod alias diſputa⸗
ni queſtionem prelati exempti ſiue.l.
iſta caret canone.Io.and.

Minus eſt. Vide.ſ.
⁊c.ꝗ actio⸗
nes habet i gl.Et poteſ po
nere exemplū in hac regule
p.l.hic in glo.allegatā.ſ.de
peculio quod debetur.⁊ facit iſta regu
la pro herede qui tenetur inuentariū
facere:vt.C.de iure delib.l.vlti.et vt in
computatione patrimonij nō cōputenṫ
noīa hereditaria tantum quantum rele
gunt et ſonant.Itē facit an impetrās te
neatur facere mentionem de vacatura
quā expectat.de ꝗ dicā.j.e.c.ignoꝛātia.
¶ Dominium rei legate ſub cōditio⸗
ne ⁊ vendite an tranſeat in emptoꝛem.

Pleruncq;. Ibi in⸗
terdū.i.
an alienationē a fiſco factā
Dyn.⁊ qḋ ſubijcit alienare
cū ſua cā th̄ Dy.in gl.in fi.ſ;

illud quātū ad hoc quin possit postea reuocari ɀ ita interim nō poterit vsucapi sed bene tenet interim alienatio. Iaco. hoc indubitanter verum est fm iura. C. quia alienari poterat dñium transibit non tamen in preiudicium legatarij. vt d. l. fi. § finautem. C. commu. de leg. vt. s. de condi. ɀ demon. l. si fundum. sed iure ɀ ant. vtrum dominium transeat est opi. nam ꝙ non transeat tenet gl. hic posita ɀ. s. de leg. ij. l. seruo. ɀ. d. l. fi. §. vlti. C. cō. de leg. Alibi tenet ꝙ transferat cōditione pendente. sed adueniēte ɔditione habeatur pro non alienata. vt not. in cor. aut. de restitu. ɀ ea que parit. §. j. vñ sumit aut. res q̄ subiacēt restitutiōi. signata sup. d. l. vlti. cōia de leg. Et idez tenet gl. j. q̄ est. s. de leg. ij. l. cum pr. §. libertis. ɀ fm hanc vltimam opinionem iura antiqua non essent correcta per iura autenticorum. Dy.

1 ¶ Prescriptio an sit contra ius naturale ɀ quo iure inuenta sit.
2 Iacientes res in mare ad nauem exonerandā eas non hñt pro derelictis.
3 Sequestratio quid sit ɀ vnde dicatur.
4 Sequestratio quo casu non prohibeat.
5 Sequestratio fit dupliciter ex iudicis ɀ potestate.
6 Sequestratio quomodo diffiniatur.
7 Seqstratio authoritate iudicis fit quattuor modis.
8 Possessor vitiose possessionem intrans contra superioris inhibitionem nō gaudet commodo ɀc.
9 Officium iudicis mercennarium ad qd. deseruiat sequestrationi p eū faciēde.
10 Iuribus potioribus vtens mittitur in possessionem rei competitore excluso.
11 Sequestratio quando fiat per iudicem ad instantiam partis.
12 Iudex tam in principali q̄ȝ in fructibus puidere dȝ vt cautio sufficiēs pstetur.
13 Punitio nulla est contumacie viciniorꝭ ɀc.
14 Iudex qua via reum contumacē astringere possit attendere dȝ.
15 Sequestratio nulla fieri potest appellatione ɔ possessorem pendente.
16 Sequestratio quo casu fieri possit ɀ an quando pcedit in causa appellationis ab executione.

Iure naturali.

pro declaratione huius regule vide. s. de condi. inde. l. nam natura. ɀ. s. de vsucap. sup rub. dixi. ɀ. j. eo. c. possessor malefidei. In scda q̄one q̄ est an pscriptio ✝ sit ɔ ius naturale ɀ extra eo. c. locupletari ꝙ sumptū sunt ex illo. l. ɀ vide ibi not. p Dy. Card. Io. an. ɀ glo. in. d. l. nā natura. ex ponit. i. iure naturali siue gentiuȝ qd naturale dr. vt instit. de rerū diui. §. singulorꝫ. quā expositionē reprobat Hosti. in proe. summe sue. V. multiplicato. ɀ illa verba tȝ pprie sicut pprie iacēt. nā iurisgentiū introducte fuerūt distinctiones dñiorū ɀ p ɔñs vsucapiōes vt pbatur. s. de insti. ɀ iur. l. ex hoc iure. ɀ insti. de iur. naturali. §. ius aūt gentiū. Io. an. in. d. c. locupletari. in nouella dicit exponendo verbū iactura ꝙ sumitur p pro damno. ɀ ista regula melius dixit dāno ɀ in. d. l. rerū natura dr detrimēto. ɀ dicit ꝙ iactura dr proprie a iacio iacis ɀ cōtinet damnū qd quis ɔsequit p iactū qui fit ad nauē exonerandā de quo habet. s. ad. l. rho. de iactu. ✝ iaciētes ei nō habēt res quas iaciūt p derelicto. ɀ iō hi ad quos puenerūt illas restituere tenent vt nō locupletent cū aliena iactura. Itē dicit idem Io. an. ꝙ Io. mo. Cardi. d. c. locupletari. dicit ad cuitādas iacturas qñq inuentas seqstrationes: vt pȝ ex not. de sequestra. possessionum. c. pe. quare ibi ipse Car. tradit ipsam materiā sequestrationum plene Vba cuius dicit ipse Io. and. Archi. furtiue authore suppresso posuit. xj. q. j. q2 res. sȝ iudicio meo Archi. in hoc fur non fuit imo Card. videtur habuisse ab eo cum satis post rosarium conditum per Archi. ipe Cardi. fecerit apparatū super. vj. lib. et d. c. locupletari. Et de illa materia seqstrationum satis nota. C. de phibita sequestra. pecu. l. vnica. ɀ ipse Ioan. andr. verba dictorum Cardi. ɀ Archi. ad literam recitat. e. c. locupletari. ɀ q2 ex scriptis pdictorum: non ita cōmode haberi pōt copia. ɀ quia etiam ipse Io. an. aliquid addit ideo hic subijcio. Dic. ergo

sequestratio alia fit partium concertatio ne alia iudicis potestate. ¶ Primo mo-
5 do sic diffinitur sequestratio† est rei que in controuersiam deducitur consensu concertantium apud tertium depositio. ff. depo. l. licet. et l. ei apud. in princi. et §. fi. et iste tertius sequester vocatur a sequendo quia vtraque pars fidem ipsius sequitur vt dictis iurib. et ff. de ver. sig. l. sequester. et de acquirē. pos. l. interesse puto. est enim omnis sequester depositarius non econtra. nam licet plures et vnus possit depone re apud tamen sequestrum non nisi plures deponere possunt: et tunc quilibet deponit insolidum. vt. d. l. licet. et l. ei apud. et iste depositarius sequester tamen habet po 6 testatis quantum conuentio deponentium sequestro tribuit. vt. d. l. ei. §. vlti. nec mirum cum hic sit contractus depositi qui sicut ceteri contractus ex conuentione legem recipit. ff. depo. l. i. §. si conuenerit. est tamen differentia huius depositi ad alia: quia depositarius in aliis non possidet hic sic si hoc actus sit: et tunc neutra partium potest se iuuare possessione contra alios quo ad actum vsucapionis: cum iam sit interrupta. sed si nihil sit actum expresse possessio proderit victori contra alios: sed vnus contra alium de illa possessione non poterit se iuuare. et hoc casu possessio dicitur esse penes sequestrum cum deponentibus sit inutilis inter se: sed quo ad alios proficit victori. Et est ratio quia certantes de re deponentes eandem penes sequestrum fidem eius sequuntur. vnde hoc pendente vnus contra alium iuuari de possessione nequit. sed econtrario sic cum quo ad alios 7 victor liberas edes habeat. vt. ff. si ser. vendi. l. loci corpus. §. competat. et sic intelligo dictam. l. ff. de acq. pos. l. interesse pu-
4 to. et dictam. l. licet. †Et isto casu sequestratio non est iure prohibita sed approbata sicut contractus legitimus: et est voluntaria a principio sicut ceteri approbati contractus. C. de acti. et obliga. l. sicut. licet ex quo conuentum est non licet recedere nec quo ad partes nec quo ad sequestrum recipientem nisi ex causa. vt. d. l. ei. §. sed si velit et qua actione agatur hoc casu not. d. l. licet. Alia autem sequestratio fit iudicis potestate et euenit dupliciter. aut fit de re contentio
5 sa aut non contentiosa. †Si non contentiosa et hoc contingit dupliciter. aut ad iuris sui conseruationem aut oneris euitationem. Exemplum de primo vtputa plures sunt heredes quorum quilibet alterum recognoscit heredem vult tamen quilibet ius suum in posterum conseruare sicut in tabulis testamenti et cautionibus seu aliis ipsis heredibus communis: tunc si predicti conuenire non possunt: ius eos concordat et fit sequestratio. vt. ff. famil. herc. l. cetere. §. ii. et l. seq. et de fide instrumen. l. vlti. Exemplum de secundo. C. de vsur. l. acceptam. et ff. eo. l. titii debitor. alio debitor titii. Et istis casibus sequestratio est rei liquide iuris sui tuendi seu oneris euitandi gratia depositio. †Si vero fit de re contentiosa: tunc sequestratio est rei possesse seu detente vel fructuum eius que in controuersiam vertitur a possessore seu detinente iudicis officio ex causa separatio et penes alium depositio. et hoc casu sequestratio dicitur a sequestrando quod est idem in vna significatione quod separare presertim certantes. in alia idem est quod pacificare. nam ex sequestratione sequitur pacificatio. et si non simpliciter: saltem ad tempus seu quo ad aliquid. Et dictis omnibus modis sequester est qui certantibus medius interuenit secundum Isidorum. Primo casu ex partium conuentione. Secundo ex iudicis authoritate. ¶ Et primum magis approbo cum non sit necessaria regulariter iudicis authoritas vbi partes concordant. argu. ff. de ope. no. nun. l. i. §. et post operis. †Et hec sequestratio fit iudicis officio quadrupliciter. aut mero officio iudicis: aut mercennario: aut petitione sequestri: aut alterius partis. Verbi gratia. Primo casu si preses videret aliquos ad arma et rixas venire quos potest sua iurisditione compescere. vt. ff. de vsuf. l. equissimum dicere debet superior: vt in aliquibus locis fit recipio hanc contentionem in manu mea et rem custodire faciam et coram me veniatis ius vestrum prosecuturi. et hoc fit in normandia in iudicio restitutorio in quo iudex fundum de cuius restitutione agitur mandato suo facit coli et restitui fructus obtinenti ne isti contendentes ad arma prosiliant

quod sepe contingit in istis spoliationi
bus.Et sic sequestratio mero iudicis of
ficio incumbit cum iudex videt subdi-
tos ad arma paratos neutra partiū cu
rantis componere seu iudicē adhibere.
Secūdo vero fit sequestratio per offm̄
mercenarium qđ deseruit cause:⁊ tunc
si illud seruitium est debitum ꝓpter il-
lud pōt fieri sequestratio.Uerbi gratia.
aliquis beneficiatus non vult seruire
beneficio presidēs sic habet curare qđ
officium beneficio debitū nō negligat
⁊ ꝗtuncūqꝫ appellaret beneficiatus po
terunt fructus sequestrari saltē quo ad
hoc vt beneficium officiet.extra de ap.
peruenit.el scđo.Exēplū ēt poni pōt.C.
quib⁹ ad liberta.proclama.nō l3.l.iij.et
de asser.tol.l.j.§.si per peculiū.Ex qui-
bus iuribus vr̄ ꝙ si duo contendūt de
bn̄ficio.quorum null⁹ fuit possessor pa-
cifice fructus eius poterunt sequestra-
ri:cum dictum bn̄ficium non duos mi-
nistros:sed vnū debeat obtinere saltem
quousqꝫ controuersia sopiatur arg.ex-
tra de rescrip.cū contingat.⁊ depo.l.j.§.
8 apud iul.maxime⁊ vbi possessori vitio-
se intrauit:s.contra inhibitionem supe-
rioris vel al's illicite q: cōmodū posses-
sionis gaudere non dꝫ.ff.de ꝓba.l.si qs
liberū.⁊.C.e.ti.l.vis ei⁹.nec est mirum.
nā iudex inde⁹ qđ dno.dicat se habere
dignitatē de qua agit insolidū l qua ius
creari nō pōt ex possessione sed ex cano
nica institutione.ff.de decur.l.herēni⁹.
et extra eo.c.j.libr.vj.nec ista dignitas
duos sponsos hr̄e debeat nec interim
dꝫ inofficiata manere fruct⁹ tā ad offi-
cium faciēdum ꝗ ad cōseruandū ipsos
fructus ei qui obtinebit poterunt iudi-
cis officio sequestrari.ar.iuriū p̄dicto-
rum.⁊.ff.de tabu.exhi.l.fin.⁊.ff.vt le.no.
ca.l.postꝗ.§.j.extra de spon.cum locū.
extra de resti.spo.lr̄as.⁊.ff.de offi.presi-
dis.l.senatus.et est ratio ad premissa q:
qn̄cūqꝫ iudex aspicit imminere on⁹ ali-
cui:⁊ illud non faciat ille cui incūbit su
per hoc monitus dꝫ fieri seq̄stratio.ff.
so.ma.l.si cum dotem.§.sinautem.⁊ de
dote post diuor.resti.c.periurans.⁊ hec
est rō predicte decre.ꝑuenit.⁊ hoc dico
indubitāter in cā bn̄ficiali vbi alī posses
sionem pacificā alterius apparet con-
trouersia in limine prouisionis facien-
de vel facte.extra de iurepa.c.j.ij.⁊.iij.⁊
sic etiam dicerē in cōtractu ⁊ sic intelli-
go dictū.c.xj.q.j.q: res ibi em̄ hꝫ ꝓui-
dere pretor et ꝓpter quietē partium vt
onera rei incūbentia expleant̄ ⁊ res rō-
ne vel ecclesie gubernare.Ex quib⁹col-
9 ligo⁊ ꝙ iudicis officiū mercennarium
deseruit sequestrationi faciende aut ꝓ-
pter onus rei incūbens ꝙ nō expleſ̄ vt
dictū est seu rei cōcesse abusum.⁊ sic lo-
quitur decre.peruenit.⁊.l.si cuꝫ dotē.§.
sinaūt.so.mat.et extra de seque.c.ij.aut
ꝓpter qualitatē personarū cōcertantiū.
et tunc si ꝑsonarū qualitas talis est qđ
natura facti inducit:⁊ tunc iudex dꝫ ꝓ-
uidere partibus ꝑ cautionē ⁊ cautelam
sequestratiōis:vt dicit gl.d.c.q: res.ver
bi gratia.p.est liber:est tn̄ in possessione
seruitutis ꝓclamat in libertatē ⁊ mul-
te res sunt apud eū quarum aliquas cō
fiteſ̄ per eū acquisitas ex opera ipsius
vel ex re possessoris iste statim debēt re
stitui possessori alie q̄ ex donatione vel
legato peruenerunt ipsi ꝑmanere debēt
penes eum de certa libertatate.sed inte
rim cum dubitatur de rebus qūo sint
acquisite cautela sequestrationis est ad
hibenda sicut loquunſ̄ dicte.ll.C.quib⁹
ad lib.ꝓcla.non licet.l.iij.de asser.tol.l.
vnica.§.super peculio.nā in dictis iuri-
bus incōpassibilitas facti ad personas
relata sequestratione necessario indu-
cit ⁊ dictis casibus sequestratio est ne-
cessaria.⁊ hoc intelligo vbi possessor te
nere non poterat.C.de ordi.cogni.l.fin.
sed cum qualitas vnius persone hoc in
duceret:⁊ tunc peteresſ̄ fieri per iudicez
ab alia parte sic esset casualis seu sp̄alis
contra regulam vt iam dicam:et credo
quod quando contendiſ̄ super iudicio
vniuersali vel quasi sicut est vbi conten
ditur de beneficio.vt not.ff.de libelli
obla.c.j.citi⁹ inducitur sequestratio ꝗ
in iudicio singulari quo peto meū vl' mi
hi debitum sicut assero agendo:vnde iu
ra inducentia sequestrationē faciendā
loquunſ̄ multū in iudicio vniuersali.ff.
de tabu.exhib.l.vlti.de col.bo.l. .§.si fra
ter.C.de ordi.cogni.l.vlti.de asser.tol.l.

vnica.§.super peculio.et quibus ad li-
berta.proclama.non lz.l.iij.z est rō vbi
ago contra.p.ad certam rem ibi conten
ditur de eo q alter tz vel de quo est pre
sumptio ipz ad hoc nō teneri nisi pbet.
sed vbi cōtendit de vniuersitate vel q̄si
ibi nō est presumptio p detinēte tā effi-
cax sicut est i predicto casu cuz possidēs
vniuersa z singula nō possideat.vt.§.de
10 acquiren.pos.l.qui vniuersas. ¶†Itez
ex equitate dictorum iurium dicēdum
est quod si duo contendunt de vno bñ-
ficio z potiora iura appareant p vno q̄
pro alio:ille qui affert potiora iura esset
in possessione tuēdus vel mittēdus.ar.
C.de edic.diui adri.tol.l.fin.quo casu si
iste peteret sequestrationem fieri debe-
ret a iudice.cum enim sit admittendum
s.ad possessionem magis ad sequestra-
tionem.si autem fiat sequestratio tantū
ad petitionem sequestri dic vt.d.l.depo
11 si.l.ei apud.§.sed si velit. ¶†Si aūt fiat
quarto mō ad petitionē partis per iudi
cē hic pendēt.ll.z prophete.z hic subdi-
stinguit: aut petit sequestratio pēdente
principali negotio:aut pendēnte nego-
tio appellationis a sña seu ab executo-
re interiecte.primo casu duplr:aut p-
cedit a parte contra partem presentem
aut in partis cōtumaciam.primo casu
contenditur super re de qua est magis
presumptio pro reo:verbi gratia peto
rem ex aliquo contractu:ius presumit
reum nō obligatum nisi probetur obli-
gatus:quo casu sequestrationis necessi
tas conquiescat:z isto casu est inhibita.
Nam primo debet debitor conuinci:et
tunc demum ad solutionem constringi
C.de prohibita sequestra.l.vnica.de ac.
z obli.l.negantes.z de iur.fisci.l.fin.lib.
x. ¶Item dico si res est talis cui⁹ pos-
sessio indifferenter cadat inter eos qui
contendunt:verbi gratia habere fundū
ita cadit in me sicut in petro:ago con-
tra petrum ad fundum:quia ipse pe.
possessor plus habet q̄ ego.institu.de
interdictis.§.commodum.C.de rei vē.
l.res alienas.nunq̄ pendente principa
li negotio debet fieri sequestratio.sic lo
quit extra de distrac.c.j.z.§.de rei vē.l.
vtiq.nisi dicta presumptio vinceretur

aliqua equitate.extra de sponsa.cum lo
cum.de restitu.spo.literas.z.§.de offic.
presi.l.senatus.tunc iudicis officio es-
set sequestratio si equitate suadente iu-
dici vr vt dictis iuribus.z.§.qui satis.
cog.l.si fideiussor.§.fi.ibi eñ suspicio q̄
habetur contra reū vt prouideatur par
ti agenti inducit sequestrationem.vnde
cū intersit iudic.ne iudicium sit eluso-
riū.§.ne quid in loco pub.l.vlti. ¶†Itē 12
iudex puidere dz non tam in principa-
li q̄ in fructib⁹ cautio conueniens pre
stetur in re mobili.vt.d.l.si fideiussor.z
pari equitate idem est in fructibus rei
immobilis vnde si reus non possit ca-
uere vt iudici equum videbitur fiet se-
questratio.nam cum aliquid incumbit
iudici z iudex nō potest facere vt ius p̄-
cepit debet puidere:vt pōt.C.de asser.
tol.l.j.§.si vero re vera.z.§.de coll.bo.
l.j.§.si frater.z hoc casu sequestratio est
subsidiaria.et sic loquitur.C.de agri.et
cen.l.litibus.li.xj. Est ergo regulare q
qñ aliquid incumbit alicui et ille onus
annexum non implet vel re abutitur:iu
dex ex officio hz prouidere:verbi gra-
tia.missus in possessione causa rei ser-
uande non facit fructus suos.vnde si il
los cōsumat z ita re abutitur:iudex hz
puidere super hoc vt sequestret.extra
de sequestr.c.ij.z dicta decreta.per ve-
stras.de dot.post diuortium restitu.et
so.ma.l.si cum dotē.§.finaūt.z hoc fieri
dz.non tñ nedū possessor:sz etiā in pos-
sessione existēs non sit a possessione seu
detentatione amouendus . vt extra de
simo.c.querelaz.z.C.si per vim vel alio
mō.l.vlti. ¶In predictis versatur cau-
se cognitio.z est expressum dicta decre.
ij.de sequestra.Si aūt pcedat cōtra cō
tumacē hoc est duplr.aut in cā in qua
pōt pcedi ad missionem in possessionez
aut non.Si non vt quia agit de bñficio
quo casu non hz locum missio in pos.vt
extra de eo q̄ mit.in pos.c.cū actor.libr.
vj.z hoc casu fieri pōt sequestratio.z sic
loquit decre.expssa.de rescrip.c.olim.
Nam cū missio cesset hoc casu:alind qđ
erat illius site vel vicini⁹ debuit fieri.
vñ q gl.ibi dicit.s.q male facta fuit seq̄
stratio.male dicit cū eadē decret.psēq̄t

actū sequestratiōis. q nō faceret si in- debite facta fuisset vt apparet ex tex. di cte decre. mihi. Io. an. hic non apparet. Si vo est cā in qua pcedi possit ad mis sionē in possessionem tūc cū sit via ordi naria de mittendo in pos. illa regulr est seruanda. C. vbi in rē act. preiudi. l. iij. in s. intuitu tā religionis vel alia iusta ex cā dicunt aliqui q iudex pōt ad seque- strationem pcedere. z sic intelligūt ex- tra de dolo z cōtu. c. ij. Sed in hoc casu dicerē. cū reus esset contumax sua cōtu macia de iure est punienda aut in rē de qua contendit aut in psonam. Ubi in rē nō pōt puniri: vt extra vt lite non cōte. c. tue iure dupler vt est per missum: naz ibi missio in posses. nō est possibilis: tūc excōicatio aut sequestratio est necessa-
13 ria: z nec aliqua punitio contumacie est vicinior missioni in posses. q sequestra- tio que se hz ad missionem in pos. vt ex- cedens z excessum. nā cōtumaci est ma gis luctuosum q aduersari⁹ sit in pos. et ipm cōtumacē tedio afficiat si apud bo num virum res esset ad custodiendum deposita p iudicē. arg. C. de bonis que lib. l. cū ops. plus tā recedit a re per se- questrationē factam in cōtumaciā q p missionem in possessiōe. Et sm hos re- spectus vel alios dici pōt qd qn plus qn minus importat missio in posses. q sequestratio. vide quod ibi dixi sup ver bo religionis. z super. iij. glo. Io. and. et propter aliquem respectum dictum est dicto. c. ij. de dolo z contu. factam seque strationem intuitu religionis. nam ma- gis competit religioso litigāti q fiat se- questratio q in pos. missio que est ad af ficiendum tedio contumacem quod nō debet cadere in religiosum. et isto casu etiam vbi posset fieri missio in pos. pos- se fieri sequestratio. regulatius tamen est quod fiat per viam missionis cū hoc sit ordinarium: vt extra vt lite nō cōte. qm frequēter. §. in aliis. iudex tamē cu- ius officium est latissimum. s. de iuris.
14 om. iud. l. j. dz attēdere t qua via re⁹ con tumax magis possit astringi vt suā con tumaciam agnoscat z illā purget: z tūc illā viam exequat siue excōicando siue mittendo in posses. siue sequestrādo. cū

enim contumacia qn litis damno cōr erceat. s. de re iud. contumacia. s. de in- ge. ma. l. diffamari. et extra de proba. c. licet. multomagis poterit puniri contu max per sequestrationem. iudex enim pōt penali iudicio suam iurisditionem defendere. s. si quis ius di. non obtēp. l. j. inter que penalia iudicia cōtinet pe- na sequestrationis. z dato q sequestra- tio sit pena minor pena missiōis in pos. vt dicta decre. de dolo z contu. nam ex missione potest fieri verus possessor: al tem post annum non sic ex sequestratio ne qd tā credebant dicti religiosi: et sic eam legit Inno. sed cōtra illam decreta lē vt dicit text. expresse poterat fieri mis sio in posses. Si ergo fauore religionis est facta sequestratio q minus q in pos ses missio non videtur fauor sed potius grauamen: ergo tā missio q sequestra- tio sit vt reus tedio affectus cogat sta- re iuri: vt dicta decret. hec tamen pena proprius cadit in missionem q in seque strationem: vnde cum religiosi non ha- beant tedium querere vel penā aduer- sarij. arg. extra de penis. suam. licet suū querere possint. extra de ope. noui nun- cia. c. ij. mitius est intuendo religionem sequestrare q mittere in posses. Et ideo signanter dicit text. intuitu religionis nō fauore. nā in missione in posses. fit te dium per actorem z iudicē authorantē sed in sequestratione per iudicem tan- tum licet ad partis instantiam. Si au- tem procedat in negotio appel. interpo site a snia diffinitiua sup principali hoc est dupliciter. aut appellatio interponi tur a diffinitiua aut ante diffinitiuā. Si a diffinitiua que est super principali et sequestratio petitur aut a petitore ap- pellāte aut a possessore. Primo casu est impossibilis tamen nihil posset seque- strari hoc est separari ab eo q nihil ha- bet: et sic loquitur. x. q. one. vj. quoties.
15 Si autem contra possessorem appella tur petitur fieri sequestratio regularis ter non debet fieri cum appellantis sta tus sit integer pendente appellatiōe. s. nil no. appel. penden. l. j. cum attentatuz hoc casu reuocari deberet etiam illud quod esset attentatum factum ante de

tendium.extra de appella.c.nõ solum.
lib.vj.Sed hoc fallit quando dict⁹ pos-
sessor fruct⁹ dilapidat vel al'a est suspe-
ctus:vt dicto ca.quoties.in fin:et extra 1
de sequestra.c.fin.et.ff.de appella.l.im-
peratores.in fine.et vbicunq in princi-
pali posset procedi ad sequestrationem:
multomagis in causa appellatiõis vbi
possessor victus appellat cum iam sen-
tentia sit contra eum facilius est cõtra
eum ad sequestrationem procedere q̃
in pncipali.Si autem appellatio inter-
ponatur aut diffinitiua cum appellans
de iniquitate iudicis principaliter con-
queratur.extra de appellatio.c.interpo
sita.§.fina.hoc appellationis articulo
pendente iudicis officium circa seque-
strationem rei aut fructuũ super qui-
bus non agitur prorsus conquiescat cũ
nec in principali iudex ap.talis hanc co
gnitionem nisi in euentu quo apparebit
appel.ante diffinitiuam emissam fore le
gitimam:vt in decre.vt debitus honor.
16 extra de appella.†Si aũt procedatur
in negotio appellationis ab executione
interiecte aut res est mobilis:ꝛ tunc ip
sa res sequestratur.aut immobilis:et
tunc fructus sequestrantur restituendi
illi qui obtinuerit non distincto vtrum
possessor sit suspectus necne:vt.C.quo-
rum app.non reci.l.ab executore.nec est
mirũ ex quo eni a sña nõ est appellatus
sꝫ ab executione magna est presumptio
ꝯ appellãtẽ ꝓpterea iura statueret rẽ a
possessore separandã ꝛ apud alium de- 1
ponendam quousq querela sopiatur.
¶Ex quibus colligit̃ qd̃ q̃nq sequestra- 2
tio nõ est possibilis:q̃nq est prohibita ꝛ
quandoq permissa ꝛ quãdoq precepta. 3

Esiudicata.

In glo.ibi:pap.§.fi.sunt et 1
alij.ff.de mino.l.de etate.
de accusa.l.si cui.§.iisdẽ.
de ꝑcu.l.si eum.§.in popu
laribus.de popula.act.l.sed si ex eadẽ.
et de decur.quoties quis.lib.x.et vide
quod plene not.ff.de lib.agno.l.in om-
bus.

1 ☞Seruitus pessima res est: libertas
autem preciosissima.

Eruitutẽ.

In gl.ibi
.l.hodie
intercidit in fi.per quã.l.põt
hic poni casus.Jac.†Et no.
qd̃ seruitus est pessimũ qd:ꝛ
cõ libertas est res ꝑciosa ꝛ inestimabi-
lis.vt.ff.eo.l.libertas.vbi de hoc dixi.

Ue ab initio.

Cõcor.ff.eo.l.oĩa que ex te-
stõ.ꝛ ꝙ dicit cõualescere nõ
põt subaudi licet amoueat̃
eã q̃ reddebat institutionẽ inutilem.et
vide plene.ff.eo.l.qd̃ in initio.

Eruus reipubli-
ce.Sufficit gloss.

¶ Explicitis regu-

lis iuris ciuilis dei gratia nõ omittatur
iste titulus imperfectus declarem⁹ etiã
alias regulas iuris canonici ſm ordi-
nem alphabeti.super quo post oẽs scri-
psit Ray.de forli.addẽdo opi.Dy.cum
reuerentia loquẽdo pauca vtilia que.j.
subijciam singulis capitulis.ꝛ sup cõ-
mento proemij addit infrascripta ꝛ sub
litera.a.sunt due regule.s.c.accessoriũ.
q̃ declarata fuit.ff.eo.l.cũ principalis.ꝛ
c.act⁹ legitimi.ꝛ qd̃ declaratũ est.ff.eo.
l.act⁹ legitimi.Sequit̃ ergo litera.b.sub
qua est prima regula.li.vj.q̃ talis est.

1 ☞Beneficium ecclesiasticũ sine ca-
nonica institutiõe nõ põt licite detineri.
2 Institutus in beneficio quo tẽpore de-
beat capax esse.
3 Ordinari⁹ si videat̃ cõsentire in posses-
sorẽ tacite vel expresse an possit illũ co-
gere ad ostendendum suum titulum.

Eneficiũ

1 †Eccle-
siasticum
non põt licite sine canonica
institutiõe obtineri.Pro cu
ius declaratione videantur
subtiliter not.p Dy.Cardi.ꝛ Jo.an.e.c.
ꝛ qd̃ no.quo ad materiã inuestiture.C.
locati sup rubrica.ꝛ ad hãc materiã bñ
facit qd̃ dixi.ff.de decur.l.herẽni⁹.ꝛ no.
p Host.ꝛ Gof.in summa de institu.Dy.

em multa ex scriptis ꝑ eũ inde traxit ab
Host.idem Jo.an.summarie hic tangit
no.ꝑ Dy.⁊ in.vij.q.Dy.†que est quib⁹
tꝑibus debeat esse capax is qui in be-
neficio instituitur remittit ad not.ꝑ ipm
Jo.de clerico egro.c.j.in prin.in.viij.q.
que est:si credebat instituẽtem institue-
di ius habere cũ nõ haberet.quid iuris
dicit ꝙ solutio Dy.vr̃ ꝯ casum decreta-
lis cõsultationibus.de iure patro.vbi
credulitas sine possessione non iuuat.sz
dicit ꝙ Dy.forsan intellexit de eo qui
credebatur esse prelatus ad quem spe-
ctabat collatio ad.x.qõnem que est:si ca-
nonic⁹ prebendaz recepit de manu p̃la-
ti nõ legitime instituti an petere possit
ipsum prelatum amoueri tanꝗ̃ non le-
gitime instituti. dicit ꝙ pro solutione
Dy.facit.extra de his que fi.a ma.par-
te ca.ex ore.⁊ qđ ibi no.in gl.⁊ de trans-
act.c.ex literis.⁊ qđ ibi no.de vltima.q.
Dy.remittit ad notata de offi.leg.c.p̃si-
ti.lib.vj.super verbo vacuari ad suam
vltimam glo.positã hoc.e.ti.⁊.c.lib.vj.
Addit ifra scripta.j.c.de causa possessiõ
nis cum ecclesia.addit dicebat Jo.mo.
ꝙ ꝯ̇traria loquunt̃ in ꝑñte actiua.hic
loquit̃ in passiua ⁊ ista differũt.facit de
clerico excõ.ministrãte.c.si celebrat.de
elec. nullus.in prin.lib.vj.⁊.c.ex eo.qđ
in fi.ibi.c.iij.addit.vnde ſm Dyn.vica-
rius episcopi vel capitulum sede vacan
te id non posset qđ dic vt.s̃.de offi.vica.
c.fi.e.l.de insti.c.j.⁊ ne sede vacante.c.j.
ibi.de elect.c.vlti.addit qđ dic vt ibi no.
in vlti.glo.in cõfirmationibus etiam lo-
cum hz sed non in collationibus vt ibi.
¶Itez da exemplũ ꝑ decretalem.ij.eo.
ti.de elec.⁊ ꝑ regulã actus legitimi hoc
eo.ti.ibi.c.ordinarij addit ⁊ ibi de hoc ꝑ
Archi.⁊ lz plura ibi recitet oĩa habent
ꝑ remissionẽ hui⁹ gl.tenet aũt ꝙ loquit̃
in gl:cũ moderamĩe ꝙ statim subdã ibi
dilecto addit ar.in ꝑcalle.decretal i or-
3 dinarij†quod si ordinarius visus est in
possessorẽ consensisse tacite vel expres-
se:ꝙ tunc nõ coget eum ad titulum ostẽ
dendum de his que fiunt a ma.parte
ca.c.ex ore.poterit tamen ipse licet sit
collator docerere collationem contra
ius factã ꝑ decretalẽ dilecto.⁊ in fi.cu-
ius verba posuit Arch.in decre.ordina
rij.Jo.an.vltimo querit questionem di
sputatam per do.Jaco.canonicum bo-
non.datus est executor ꝑ papã ad ꝓui-
dẽdum mihi de beneficio in certa eccle-
sia querebatur an ꝓuidendo de bñfi-
cio ꝑ lateranñ.cõsiliũ ad papam deuolu
to canonica esset institutio in hac dicit
non instandum cũ hodie sit expeditũ in
clemen.de preben.c.si de beneficio.alle-
gat ꝓ ⁊ cõtra ⁊ solutionẽ disputãtis po
nit que reprobata est iure nouissimo.
1 ¶ Cõmittere in legem dicitur qui cõ-
tra legis intentionem nititur.
2 Apostata an dicatur qui habituz mona-
chalem coopertum defertur.
3 Habitus clericalis religioso adherens
religiosus efficitur.
4 Deus humanam naturã induens de⁹
verus remansit.
5 Habitus clericalis super vestibus ⁊ ap
parenter deferri debet.

1 CErtuz est. †Quod
is ꝯmit
tit in legẽ q̃ verba legis am
plectens cõtra legis nititur
volũtatẽ.Cõcor.C.de legi.l.
nõ dubium.cũ his q̃ ibi notant̃ ⁊ dixi.et
vide q̃ in hoc.c.no.ꝑ Dy.Cardi.Jo.an.
et per eũdẽ in nouella.vbi adducit talẽ
2 q.disputatã ꝑ do.Guil.de petralata†de
monacho qui defert habitum monacha
lez coopertũ habitu clericali an sit apo
stata qđ vr̃ hodie approbatum in cle.de
vita ⁊ honestate clericorum.c.quoniaz.
in princ.⁊ ver.at religiosi.vbi de hoc al-
legabatur quod non quia iura de hoc
tractantia loquuntur de his qui reie-
cto habitu ad seculum redeunt de apo-
sta.c.j.⁊.c.tue.l.di.c.vlti.sed iste non di-
misit habitum ergo ⁊c.ad hoc responde
tur in fi.¶Item quia monitio non pre
cessit de sen.excom.c.in audientia.et.c.
contingit.sed iste non est casus in quo
requiratur monitio:vt pz vt clerici vel
mona.c.ij.⁊ videt̃ sufficere veritas ha-
bitus in effectu de consue.quãto in fin.
⁊ opinionem cedere veritati de re iudi.
cum inter vos.¶Item vestis clericalis
tanꝗ̃ superflua non dz vitiare.de verb.
ob.l.que extrinsecus,⁊ de regu.iur.l.nõ
solet.

solet.z hoc tit.c.vtile.ad predicta potest
respōderi quod veritas monachat⁹ nō
tollit p opinionē putantium esse eū cle
ricū nec p vestem superfluam nec inu- 1
tilē.sed stante monachatu ex culpa liga
5 tur.¶†Itē ille clericalis habitus reli- 2
gioso adhereret ergo fit religiosus.§.de
rei vē.l.q religiosis.vt sic magis dignū
trahat ad se minus dignū de consecra. 3
eccle.vel alta.c.quod i dubijs.Predicta
procedunt in cōnexibilib⁹ z de his que 4
inseparabiliter adherēt z sine vitio hic
secus per omnia.z facit de vita et ho. 5
cleri.cum decorem.melius facit.c.pre- 6
cedens deus qui:sed illud de licētia pa 7
pe.¶Item iste non mutauit animum
.ergo nec habitum.ar.ii.q.iij.preuarica 8
4 tor.¶†Item deus carnem nostrā indu 9
tus quodam velamen induit.xxij.q.ii.
vtilem.z nihilomin⁹ vera deitas in suo
statu permansit adde z vera humani-
tas.extra de heret.cum xpo.In casu q̄
sequitur cedit natura miraculo.de cele
bra.missarum cum marthe.c.quesiuisti.
sicut in sacro altaris est verum corpus
licet sub specie panis z vini de cōsecra. 1
dist.ii.vtrum al's verum z in dubio p̄su
mitur in meliorē partē.extra eo.c.esto
te.sz hic in facto nihil dubium.¶Item
iste in habitu suo religionē non ostē-
dit vnde p̄sumit habitū dimisisse de sen.
excom.Cōtingit secūdo z per exteriorē
habitū presumit eius mentē mutatam.
de p̄sumpt.c.ex studijs.¶Item si iste
habitus est extremus clericalis.presu-
mimus enim interius clericalem.xxij.
q.v.humane aures.¶Itē iste deferens
vestes clericales d3 clericus iudicari.
de sen.excom.si iudex.li.vj.z sic religio-
sus.xxvij.di.q interrogasti.¶Itē reci- 2
piendo habitum quem non potest habe
re primo videretur renunciare ipso fa-
cto.ar.de preben.de multa.Item mo-
dicum fermenti totam massam corrum
pit.x.dist.si ad sacras.Sol.cum iste reli
giosus iustam causam transformatio-
nis sui habitus non alleget indubitan-
5 ter est apostata.z † q: tali habitu non
vteretur in claustro:vt in extrauaganti
ne clerici vel mona.c.ij.lib.vj.Et quia
deferri debet desuper et publice:vt dic
Alber.super.ff.no.

cta clementina quoniam.z quia dicitur
non portare nō portādo vt debet.extra
de reg.iur.c.qui ex timore.
¶ Prohibito aliquo prohibetur om
ne medium ad illud.
Priuilegium scil licentia studendi in in
re ciuil:i an trahatur ad licentiam docē
di z doctorandi.
Beneficia principum large interpretan
da quando verum sit z quando non.
Principale non solum includit accesso
rium sed z connexum accessorij.
Cōnexorū altero sublato tollit z reliquū.
Pignus non liberat pte debiti soluta.
Totum p partem dicit possideri z vno
mādato censet mādatum i'll annexum.
Doctor multis potitur prerogatiuis.
Papa adi:ur cum de viribus ipsius pri
uilegij dubitatur.

Uz q̄d p̄hibe
tur.Et omnia que sequun
tur ex illo.vide nō.in glos.z
per Archi.xxxi.di.c.si laic⁹
z per Dyn.et Car.z Joan.andr.qui in
nouella.sic no.†Est regula huic similis ali
quo prohibito oē id prohibetur per qd
peruenitur ad illud.Et hic loquitur de
consequentia prohibitionis extremorū
que procedunt.Ex prima prohibitione
e: in hoc pone exemplū p.l.oratio.§.de
spō.vbi prohibitio matrimonio prohi
bita sunt et sponsalia per que perueni-
tur ad illud.z ibi de hoc non ob.de rit.
nup.l.si quis officiū.q: loquitur in p
hibitione tpali:illa aūo in ppetua sm dy.
Et hec regula p 3rium ondit q vno con
cesso ɔcessa intelligunt q̄ sequūt ex illo.
Et sic facit ad qōnem per ipsū Jo dispu
tatā que talis erat.querit.utrum ex priui
legio huius studij per quod cōcessit pa
pa quibusdā.al'.phibitis qd posset hic
audire ius ciuile z in eo libere studere
z liceat eis hoc in eo iur.docere vel do
ctorari z nouū modū disputādi hic tz.
Ex textu eīn thematis ter v'ba assumit
q̄si p gl.formā super ipsis arguam pro
et contra.Erit primum super verbo
priuilegio.Scdʒ sup v'bo priuilegio:sʒ sup
v'bo priuilegio ipsius studij.Tertiū sup
v'bo phibitionis.Quartum super ver

do studere post que determinabit du-biū dabit consiliū ⁊ solutio ⁊ cōtrariūs satisfiet. et vt vnam experiar an expe-diat nouellā meā quo ad decretorū al-legationes sic scribi vtar hic allegoris-mo. Ad primum certū est ⁊ vulgare qd priuilegia maxime principū sunt large interpretanda. ff. de constit.prin.l.fi. ma xime vt vitet pena astute interpretan-tiū. C. de legi.l.ij. Cōtra q2 l3 pdicta sint vera tn̄ nō habēt locū in priuilegijs sup

5 re ambitiosa de pben. quis.li.vj.† ⁊ l3 priuilegia sint fauorabilia nō tn̄ recedit a verbis ipsorū. de priui.porro.⁊.c.recipi mus.⁊ de pbē.cui si de nō sacerdotali. li.vj. imo talia verba sepe restringunt qd patet de priui.positis.de priui.c.ab-bates.⁊.c.vt apostolice.lib.⁊.vj. Quare cum prohibitio sit fauorabilis priuile-gium est ambitiosum non dilatandū s3 restringendū vel saltem in ppria signi ficatione retinendū. maxime q2 facili⁹ conceditur subesse ꝙ preesse de fil.pres by.c.j.cum si. Et quo ad predicta vide quod scripsi.de ver.sig.olim.super ter tia gl.p3 per hoc verbū thematis priui legiū nō persone vtenti.sed bon.studio foro cōcessum cause igitur cōcessionis fuit ampliatio studij:p3 autem ꝙ in tm̄ potest ampliari studium per summi le gisse doctrinam sicut per scholasticam disciplinam.adde qd de totilinio dicit Hieronymus in proemio biblie.ad eū romam venisse multos nobiles de fini bus hispanie ⁊ gallie:⁊ quos ad sui cō-templationem roma non traxit.sed il-lius bona fama pduxit vt.ergo saluetur cā concessionis etiam de docente pri-uilegium debet intelligi.ad qd facit ꝙ priuilegia vniuersitatib⁹ cōcessa fauo rabiliora:ꝙ concessa personis.e. de pri uile.ne aliqui.lib.vj. Ex alterius er go psona consequit studēs doctorandi ⁊ docendi potentiā ꝙ ex sua nō posset. nec hoc nouū de cōces.pbē.c.authorita tis.ff.ad tertu.l.ij.§.obijcit.ff.si sic.⁊.C. de natu.libe.aut.licet.ꝙ licet sic amplia ri posset qd hec verba non sonant vt.ff. dictum est. Et ad id qd de alteri⁹ perso na dr rńdetur per decre.is cui.de pben. lib.vj.alis prohibitis aduertendū est ꝙ

isti phibiti sunt constitutione canonicā ⁊ sic concedentis.s.pape. Fiet ergo con tra ipsū papam lata interpretatio quod optime probat decre.cū dilectus de cō suetudine ⁊ regula contra eū.hoc eo.ti. excipere eni3 potuit pape.⁊ in.l.excipit. ad hoc de iure patro.ex literis.⁊.c.cum secundum.omnia ergo veniunt in con-cessione maxime quia prohibitio pena-lis ⁊ sic stricte sumenda:de pe.dis.j.pe-ne.ff.de pe.l.interpretatione.quam licet prohibitio propter penam sit odiosa ta mē pter suam cām est fauorabilis vt s.amplieт theologie studiū extra ne cle ri.vel mo.super specula.⁊ vt meli⁹ va-cent sacris. xxxj. distin.§.cām etiam in quinq3.et. c.se.de offic.archipresbytero rum.c.ij.de arbi.non distinguem⁹.§.sa-cerdotio.hoc igit odiosum ⁊ fauorabile nec late nec stricte interpretemur.§.sa-cerdotio.s3 standū vbis ad hoc qd no. de elec.cū in cunctis.in quinta gl.⁊.e.ti. c.pe.lib.⁊.vj. Intelligit igit omissum quod non sit expressum.xvj.dist.vbi cū suis concor.glo.imo ex aliquarū actuū expressione reliqua videntur excepta ⁊ prohibita ⁊ si de fundo instructo.l.que-situm.§.inde responsum.⁊.l.cum dela-nionis.§.cui fundus.maxime quia cum conceditur prohibitio leges audire ca u sa concessionis videtur vt melius intel ligat canones:vt no.xxxvij.dist.c.j.audi re. Aduertendū est negari non posse ꝙ-niam sub verbo auditus includatur do ctrinam. Inest enim ex vi correlatiui ꝙ si possum audire ergo alios docere.si ergo per priuilegiu3 cōceditur,ex vi cor relatiui ⁊ cōnexi alteri vt doceat:ergo ⁊ istum doceat ad hoc.v.distinct.ad eius

4 tvr em quod nō solum principale inclu dit accessoriū sed etiā cōnexum accesso rū vel ipsius accessorium quod pbatur de offi.deleg. prudentiā.§.sexta.⁊.§.seq. ⁊ probatur de preben. c.antepe.li.vj.de lib.⁊ posth.l.si ita.§.regula.⁊ extra de dona.inter virum ⁊ vxor.c.ij.plus pro-bo doctrina expresse pro verbo docendi non est in talibus prohibita.nam in hoc materia habemus tria verba prolata. s.lectio auditio ⁊ studium.sed pter hec que dixi.ff.verba penalia sunt stricte su-

menda qd illud verbu3 lectionis pona
tur pro lectione discipuli non magistri
pbatur tripliciter. Primo sic: consilium
Turon. ne clerici vel monachi non ma=
gno dicit q illi monachi exibant ad le=
ges legendas vt possent melius tracta
re negotia monasterii ⁊ ad legēda3 ph=
sicam vt possent curare monachos in=
firmos. ppter quod p3 q loquunt non
de lectura doctoris sed discipuli. ¶ Se
cundo sic cōcilium phibendo vtit vsu3
verbo legendi. honorius dici interpre
tando cōcilium q cōciliū phibuit audi
tū. e. ti. c. super specula ore. Idē bonifa=
cius. eo. ti. c. j. lib. vj. ¶ Tertio sic q2 mul
tis iuribus pbatur verbum lectionis
6 intelligi de lectione discipuli de magi=
stris. c. j. de electio. cū ex. co. li. vj. vtrobi
q legēdi ⁊ pficiendi. xxxvj. dist. c. fin. ibi
distat legendo scripturas vt ppl'm do=
ceat. ⁊ de eta. ⁊ qualita. c. fin. ibi exerci=
tiū lectionis legiste donatu3. ⁊ de renū.
post translationem. Ergo tn̄ ex mēte cō=
cilii tn̄ ex interpretatione romanorū pō
tificum. tamē ex ppria significatiōe ver
bi: patet p verbū legēdi doctrinā non p
hibitam. restat autem q doctrina non
est phibita: ⁊ sic est questio plana cum
ea de quibus querit etiā sine priuilegio
posset aut est prohibita per verbū audi
tus ⁊ studii. ⁊ tūc quo iure illa verba
in prohibitoria ⁊ penali lege includunt
magisterium eo iure ⁊ fortiori illa ver=
ba relaxatorii ⁊ gratiosi priuilegii inclu
dunt cum sublato expresso sublatum sit
tacitum. C. si reus vel accusa. mor. fue=
rit. l. fi. ⁊ facit quod not. de rescrip. c. j.
lib. vj. ij. glo. de cleri. coniuga. q a te. ma
xime cum simul prohibitio manauerit:
⁊ hic sint similia ⁊ cōnexa. C. de malefi.
5 ⁊ mathe. l. culpa † vno sublato virtute
connexionis ⁊ reliquum tollit de cōsti.
c. trāslato. contra planum est quod au=
dire ⁊ docere sunt diuersa q tripliciter
pbatur. ¶ Primo ex diuersitate nolo.
C. de codicil. l. idem. de decimis ad au=
dientiam. ¶ Secundo q2 diuersis mem
bris actus illi cōueniunt qd per se p3
ad hoc. j. ad corinthios. xii. ⁊. ij. distin. sin
gula. ¶ Tertio q2 iura ponunt hic pro
diuersis vt p3 in pemio decretalium.

⁊ li. vj. de locato. c. j. de priuile. super spe
cu. vt clerici vel mona. c. ii. ij. respon. li.
vj. Et lex predicta culpa similis ponit
illa p similibus ergo non sunt idē. ¶ Pri
mum ad o ar. supius tollit q p id seqre
tur q cui cōcederet audire diuina cum
per consequēs concedatur alteri quod
sibi celebret. ergo ⁊ ipse celebrare pos=
set. sed planum est hic diuersa: de priui=
le. c. j. ⁊ vlti. lib. vj. de sen. excōi. c. fi. Li
bere vero dixit nō simplr studere q ver
bum libere d3 aliqd operari de dono.
gaudemus. de leg. iii. non aliter ⁊ plota
significatione huius verbi facit de pre=
ben. de multa. ⁊ cod. vn. c. licet eps. li.
vj. de pcura. qui ad agendū. in fi. ⁊ ff. de
6 pcura. l. pcurator cui liber. arg. † par
te debit soluta non est libera res pign9:
sed cū totū solutū fuerit. C. de distr. pig.
l. qdiu nec p parte faciēe qd tenet de
verb. obl. in execut. § pe. sic nec p(er) ces
sionē partis studii diceret liberum stu
diū cōcessum de resti. spol. pisanis. nec
d3 liber ad ordines in quo seruitium ali
qd retinet. liiii. dis. quicūq. Diuum solit
hec argumētatio per casum. ⁊. j. q. j. rela=
tio. de reb. ecc. non alie. ne sup in fi. de se
cun. nup. c. j. de offi. vica. cū in gene. lib.
vj. ff. de dona. filius. ⁊. C. de inoffi. testa. si
qn. per que p3 verbū libere nil vl' parū
operari studere. studium ex trib9 parti
bus perficitur prime ad timothe. iiii.
Attende lectioni exhortationi ⁊ doctri
ne. xxxvj. di. c. j. sed sicut verbum statuo
d3 significare rem perfectam ⁊ consum
matā. ff. q quisq iur. l. j. Ita ad bu3 studii
studium perfectū qd pficitur in vltimo
actu doctrine non inchoatū vel media
tum tm plus text. canonis probare vr
quod appellatione studii cōprehendat
doctrina. ⁊. vj. q3. iiii. aliquāti: vt ibi p3
ex prin. ⁊ fi. ad ide3. de excu. artifi. l. vna.
lib. x. ibi studium docēdi atq discendi.
⁊ de priuile. c. ii. li. vj. maxime cum do=
cens studeat ⁊ discat docendo vt in pre
alleg. l. vbi de hoc. ¶ Item papa qui est
vicarius eius qui non nouit opus im=
perfectum non debet intelligi fuisse lo
cutus de studio imperfecto de bapti. c.
maiores. ⁊ circa hoc adde quod dixi su
per regula qui prior in questione po=

totum in.ij.parte. ¶ Itē nec valet pro
parte aliqd facere.de consecra.di.ij.cō-
perimus.z dato etiā qđ appellatiōe stu
dij altera pars tm intelligeret per par
tē tm dicemus totū esse cocessum.xiiij.
q.v. penale.xxxij.q.iiij.meretrices. de
pe.di.j.vulgaris.baptizat enī quis par
te corporis tacta.de consecra.dist.j.ꝙ
7 nequaq̄.z.c.ꝓprie t vbi de hoc sicut p
partē totum possideo.de acqui.pos.l.
possideri.§.j.z vno mandato mandat
cōnexū.ff.de ꝓcura.l.ad rem.z.l.ad lega
tum.z qui posuit principiū ponat finē.
de consecra.dist.ij.nullus eps.z de re-
nun.c.j.cū concor.sicut iudex.de qua re
cognouit pronūciat.ff.de iudi.l.de qua
re.Nam sicut excōicatus appellat z p
sequitur.de excep.cum inter.R.priorē.
z sic matrimonium habilitat naturalez
ad prelaturam q̄ fil.sint legi.per vene-
rabilem.vbi de hoc sic priuilegium ha-
bilitet istū etiam quo ad doctoratū si-
cut iuramentum habilitat minorem p
aut.sacramenta.C.si aduer.vendi.con-
trarium studere respicit auditum quod
probatur a vi litere decreta.super spe-
cu.ne clerici vel mona.vbi premittit de
audientib⁹ postea submittit quod epi-
scopi in quorum diocesi student.proba
tur idem de magistris super specula.
vbi studentes z docentes ponit tex.vt
diuersa.ad idem de presump.ex studijs
coniuncto verbo quod sequitur audi-
tionis sapientium.z de tali studio scho
lastico loquat de electio.c.bone.ij.c.in-
notuit.de procu.dilectus.de cleric.non
resi.tue.de offic.deleg.tue consultatio-
nibus.de rescrip.c.fina.lib.vj.z.ff.famil.
hercisc.l.ea que.z si dicas quod nihil
operaretur cum iam dictum esset de au
ditu in priuilegio.Respōdetur quod ex
huius verbi virtute priuilegiatus etiaz
principale studium iuris ciuilis facere
poterat nō audiendo.Et hoc addit hoc
verbum studere.Fateor tamen ꝙ stu-
dium interdum denotare habet alios
actus:preter mendicationem literalis
sciencie indicum vltimo. Ingenti stu-
dio cauendum est:ne aliqua domus is-
rael pereat:ecclesiastici .xx.pulchritudi
m studiū habentes.lxviij.di.fratrē stu-
deat de manu fructificare.de pac.c.iij.
studiose agendum est zc.de prescrip.vi
gilāti studio cauendū est.e.ff.de dona.
inter vi.z vxo.l.ij.vbi studiū filios edu
cādi.Propterea video qđ aliqn lz ali-
cui studere:z discere:sed nō studere vt
femine.j.ad corinthios.ij.xxiij.dist.mu
lier.de cōsecra.dist.iiij.mulier.quāuis
enī pdicta decretalis de psump.ponat
studiū:z disciplinā per verba docta:nō
tñ necat doctrinā.Nec mirū:cum plus
habeat doctor honoris z prerogatiue
8 thz enī ordinariā iurisdictionē:p aut.
habita.C.ne fili⁹ p patre hz imu.mu.C.
de ꝓfessor.z medi.l.medicos.als magi
stros.lib.x. ¶ Itē mercedē laboris vt
ibi.qđ dic vt no.xxxvij.dist.de quibus-
dā.z de magistris.c.pe.cōsequit ex tpe
cōmeatū.C.de ꝓfes.qui in vrbe cōstan-
tino.l.vnica.lib.xij.z.de doctorū colle-
gio:z admittit ad magistralia.de cōsti.
ex literis.adhibetur ei fides.prima ad
thimo.scdo.Ueritatē dico:quod nō mē
tior doctor gentium reuerentia.vt.xvj.
q.ij.sicut nunc.z.c.se.xcvj.di.quis dubi
tat.vj.q.j.sacerdotes.z.c.oues. vij.q.j.
hoc nequaq̄ honorabili⁹ sedet.ij.q.vij.
c.de his.C.de decurio.l.j.li.xij.ipsorum
ordo in ecclesia est precipuus.de here.
cum ex iniuncto habet immunitatem
canonis.qđ dic vt de sen.excō.c.j.z.c.cū
voluntate.Ex quibus pz doctoratum
maiorē esse illud ergo non veniat con-
cesso minori:scz auditu z studio.facit
quod not.in regula cui licet.als seque-
retur quod ex quo concessum esset stu-
dere in iure ciuili:permissum esset etiā
in eo iure z foro patrocinari:quod est
falsum.de postulan.c.j.z fi.In hmōi er-
go obscura z ambigua prolatione.su-
mamus quod est minimum:vt in regu-
la in obscuris.z ad hāc partē faciat.C.
de studijs liberalib⁹ vrbis rome.l.j.li.
xj.z videa qñqz sacerdotē habilē ad alia
nō ad altaris ministeriū.de corpore vi-
tiatis.significauit.per hoc superius.Et
ꝓ prima parte cōcludit hunc doctorari
z docere posse bonon.p allegata.Scdo
cōcludit contrarium.Circa solutionez
qōnis est aduertēdo qđ de scholastica
lectura quam facit scholaris ad studiū

ssum tantum:non puto dubium:quin possit illa vti is de quo quertiur considerata sui causa.⁊ videmus non licentiatos sic legere:⁊ potius docentur q̄ doceant.et est quedam assuefactio ad hoc.j.questio.j.dedit per batismū.xxxvij.q.qui de mensa.⁊ ad.l.aql.qua actione.§.si quis in collnctatione.Circa doctoratꝰ vero officium:honorem cathedra ⁊ doctoralez dotrinā cōsolulo ante factū quod abstineat per iura ⁊ rationes pro hac parte adductas.Et q̄ multis videretur:q̄ mēs concedentis priuilegiū ad illa se non extenderet.Et q̄ sm interpretationē Host.no.ne cle.vel mo.super specula.per lectionis verbū doctrina prohibet.Quam gloss.videre poteris in nouella:super verbo ampliari.ad fin.Unde quedam pro solutiōe di-
6 ci possunt:q̄ hic tcū de virib' papalis priuilegij dubitatur:recurrendū sit ad papam.de iudi.cum venisset.vt ipse interpretetur qui dedit.cum ibi vtilis ⁊ forte necessaria hoc casu foret declaratio.post factū vero si contigisset illū iā doctorasse:⁊ docuisse:nec intra duorum mensium spaciū destitisse vt procedat:dubium puto eum nō incidisse in penas concilij:⁊ constitutionis.Honorū principal'r ꝓpter id quod dixi.s.sup verbo audire.ver.plus probo.Et per hanc regulam:vt permisso auditu ⁊ studio:per que acquiritur,scia:permissa dicantur:que ex his sequuntur.s.doctoratꝰ officium:⁊ doctrina.Quia licet cōcilium quod de monachis loquit̃:vtatur verbo lectionis decretalis: tamen super Spec.que loquit̃ de istis secularibus:illud verbum non ponit.Nec esset absurdū inter ea aliquid esse diuersum: sicut ⁊ in alio quod ibi scripsi:super verbo destiterint.Ad hanc solutionē satis facit ipsa forma priuilegij:in cuius exordio fit mētio de magistris ⁊ scholaribus:⁊ ipsorū vniuersitatē postea in narratis submittit q̄ vult ipsam vniuersitatē p̄eminere dono beniuolentie spālis ⁊c.Huic mō soluendi quo distinguitur: ante factū:⁊ post factū:conuenit de iureiur.verū q̄d scripsit:de iudeis.significauit.sup prima gl.⁊ de re iudica.sup si. gl.quicunq̄.Tertia no.p̄ p̄dictam solutionē puto solutā.nam locū haberent q̄si expresse ꝓhibita esset doctrina:vt tunc ad illud ambitiosum priuilegium non trahahatur:sed verbis stetur:vt ꝑ hac parte allegatū est.Primo nō ob.q̄ per alium cōpetat:vt allegatum est.Scd'o:⁊ tunc non expressim censetur omissum: vel vno exp̄sso alterū:vt allegatum est. Tertio:cū actus essent diuersi ⁊ per se principales vt allegatum est. Quarto non ob.verbum libere vt allegatū est. Quinto q̄ aut ꝑ hac parte allegatū est. Sexto:scz q̄ studij verbū designat auditū:alteri mēbro solutionis ꝯcordat. vt.s.p̄ id ⁊ tacite doctrinā nō esse ꝓhibitā:⁊ sic de iure cōi etiā sine priuilegio possit doctorari:⁊ docere:vt p̄dixi.⁊ sic etiā soluit̃ q̄d est dictū de patrocinando in foro ciuili.s.q̄ illud expresse ꝓhibitū p̄ iura ibi allegata.q̄d ꝓhibitū remanet cū non sit permissum ad decre. significauit.dico q̄ nisi exp̄ssim vetaretur restitutus ad sacerdotis officium: exerceret etiam alterius ministerium: sic nec hic doceret si expresse fuisset vetitum.Ad id quod dicitur:doctoratus estimatus:non nego.tamē dico:ex quo venit ex vi taciti vel connexi:de ipsius maioritate non est curandum.ad instar eius quod de curata ecclesia dicitur q̄ est connexa prebende.s.de preben.super eo.lib.vj.De muliere vero:dico q̄ est expresse prohibita.⁊ sic cōcor.ad regulam:in obscuris.dico q̄ hic nulla est obscuritas.

1 ☞ Notarius qui est procurator alterius an ad faciendam fidem de iure domini possit instrumentum a se confectum producere.

2 Scriptura non recipitur:cuius author repellitur.

3 Aduocatus iudex effectꝰ in cā quam prius tuebat̃:recusari pōt vt suspectꝰ.

4 Prelatus pro sua ecclesia alio agente testificari potest.

5 Canonicus testificari pōt in cā ecclesie de cuius participat vtilitate.

6 Judex de sua iurisdictione ⁊ precum veritate potest pronunciare.

7 Notarius presumit̃ oia vere scripsisse:

publici officij ratione.

b Legatū adscriptum extraneo venienti in potestate adscribē(?)is non valeat.

9 Filius pōt matri legatum adscribere: et frater fratri: et mari(?) ... .

Item q̄d. una via p̄z (?) hibetur ali cui: ad id alia nō debet ad mitti. vide no. per D. Car. ... z Joā. an. quam inducit ad questionem talē per eum p̄duc(?) dispu tatā que talis est. † Notarius procura b tor meus: ad probandū de iure meo in iudicium produxit instrumentum sua manu scriptum: querit an fidem faciat: z primo videtur q̄ non. quia procura tor non potest esse testis in causa quam procurat. extra de testi. c. insuper. imo nec in causa appellationis potest esse testis qui fuit procurator in principali. de testi romana. lib. vi. cū ergo in exer cendis litibus zc. C. de fide instru. l. in exercendis. quo iure repellitur a testi monio: eodem iure suspicionis predi ctum instrumentum fidem non faciat. cum etiam lex vult. ff. de testi. z aperte prohibeat patronos causarū in causis ipsis testimoniū dicere. Postulare au tem est zc. de postu. l. j. in princ. ergo pa tet quod tales procuratores postulāt z causis patrocinātur. ergo a testimo nio repelluntur. dato etiā q̄ vis z mēs ipsius l. que de executoribus loquitur ad procuratorem non extendatur vt ibi videtur tenere. Solu. alibi tamen dicit contrarium. ff. de iure fisci. l. deferre. §. item decreuerunt. que glo. videtur ve rior. z ibi de hoc dixi. vel dicatur q̄ gl. dicte. l. vlti. de testi. loquitur in procura tore: qui testificari vult in causa quam non procurat: vt solent dicere domini legū. z probat per ea q̄ notant Innoc. z moderni: in ḡnali(?) decre. insup. de testi. cum igitur validior sit viua vox q̄ mor tua: in aut. de instrumentorum cau. z fide. §. si vero. z vox viua repellatur: vt 2 dictum est: multomagis mortua. tenim scriptura recipi nō debeat: cuius author repellitur. de hereti. fraternitatis. iij. q. iiij. nullus. xv. q. j. c. j. ne vna via conce datur: q̄ alia prohibetur. contra hanc

regulā: maxime cum per hāc plus fidei ɔsequant. nā vox sua nō faceret nisi se miplenā probationē: instrm̄ autem ple nā. z absurdū esset eum facere plenam probationē: qui non faceret semiplenā. † Preterea videmus q̄ si is qui fuit ad uocatus fiat iudex illius cause: recusa ri pōt. vt no. Um. de clerico excōicato. c. si celebrat. Nam granemē(?) iudicis ini que iudicantis releuari pōt appellatio nis remedio. quod remediū cōtra pro bationes nō est p̄ditū. cū ergo hic sit maius periculū: est plenius cōsulendū. de elec. vbi periculū. li. vj. Itē cum reli qua probationum genera denegantur: ista species probationis p̄ istud instru mentum nō debet concedi. xxv. di. illud superfluum. z si procurator non potest probare per suum testimonium: vt pro batum est: nec per suam cōfessionē: nec per iusiurandum: nisi forte fuisset debi to modo delatum. ergo zc. nec si habeat speciem probationis: inducere poterit. maxime quia istud officium videt face re causaz propriam. ad hoc. ff. de iure fi sci. l. fiscus. secunda in in fi. z habēt hic locum: maxime in procuratore qui con testatus est litem: vel saltem instantie factus est dñs. de procu. c. j. secūdo rñ. z c. ū. li. vj. z in p̄curatore q̄ satisdedit iu dicatū solui ad hoc quod no. de procu. l. non solū. in princi. Et multo magis in procuratore q̄ participet vtilitatem ex victoria cause: puta quia sibi certum quid pro palmario debetur. ad similitu dinem eius quod de aduocato dicitur. ff. de va. cogni. l. j. §. z si nole. z §. se. Es sent enim tunc valde suspecta ista duo officia. iiij. q. iiij. c. j. cū si. Et bñ facit p̄ hac parte qō no. Host. de proba. quoniā z̄ falsam. ad fi. j. co. vbi notat q̄ si nota rio actore iudex ɔmittit receptionē tes tiū: q̄ de hac cōmissione nō p̄ ipsūz: sed p̄ aliū notariū dz confici instrumentū. Ex qbus cōcludit: instrm̄ de quo que ritur fidem non facere. in contrariū si c probatur. primo ad dictam glo. l. vlti. d e testi. que dicit procuratorem testificari posse. pro qua glo. facit text. dicte. l. de ferre. §. itē decreuerunt. que glo. etiam talibus rationibus corroboratur. Apte

tertium est q prelatus dicitur procuratori ecclesie. de dona. c. ij. de elec. cum no
4 bis olim. in fi. †Et tamen in causa ecclesia alio causam agete testificari potest. vt probatur ex dicta decre. insuper. de testi. z ex ipsius superscriptis: z etiam ibi notant moderni. patet ergo procuratorem in causa dñi testificari posse. Itē illa dicitur alicuius propria causa: cuius damnum vel emolumentum ad eū suo nomine pertinet. ff. quando ap. sit. l. j. §. in propria. istius ergo cause damnū z emolumentum ad procuratorem suo nomine non ptinet: ergo in testimonio suspectus esse non debet. pt3 hoc ex descriptione procuratoris: que habetur ff. de procu. l. j. est enī qui mandato domini aliena negocia administrat: si aliena: ergo nō sua. z sic nulla in eo videtur suspicio. Hinc est q libertus non potest proprio nomine vocare patronū in ius: sed alieno nomine. sic. ff. de in ius voc. l. quesitū. Item canonicus plus participat de vtilitate cause ecclesie: q̄ procurator ad vtilitatem cause quam procurat
5 †sed canonicus non repellitur a testimonio: ergo nec iste probatur in. d. [illegible] insup. de testi. z c. cum nuncius. z vide quod dixi super prima gl. de iureiur. ca. z si christus. z. xiiij. q. ij. super prudentia. quod dictum est de canonico delegatario: repetitur insti. de testa. §. legatarius. per que videtur glo. illa defendi. vt etiā procurator p dño testificari possit: z sic instrumentum p cum confectū fidem facere: rōne publici officij. p hoc bñ facit quod not. Innocē. z Hosti. de transac. ex literis. Speculator de teste. §. j. ver. quid si aduocatus. vbi notant: instrumentum in iudicio fidem facere: licet sit scriptus aduocatus in testem q̄ alias verbale testimoniū ferre nō posset vt. ff. probatū est. Secundo potest dici: q nō credat voci viue ipsius procuratoris: tñ mortue scripte in instrumento credi debeat: ad instar eius quod de episcopo diximus: cui' viue voci non creditur. vj. q. ij. si th. z. c. si epō. z tñ eius literis z sigillo creditur: vnde si coram suo epō opponeretur excommunicatio cōtra actorem: que probaretur per lite ram ipsius epī: ipse idem esset iudicās z probans: scdm ea q plene tractani de pba. post cessionē. xj. q. iij. cure. ad idē de fide instru. c. ij. de sent. excō. cū medi
6 cinalis. z de off. or. si canonici. †Nā z p nunciat iudex q sua sit iurisdictio: z de veritate pcum. ff. de iudi. l. si qs ex aliena. z de rescrip. sup literis. in fi. Tertio p hac parte: ad qōnē faciunt ar. de tanq̄ suspecto pter qd admittit aliquid alias suspectū. de ap. c. pe. lib. vj. z bi idē est ad quē z a quo appellat. ad idē. xxiij. q. iiij. si ecclesia. in fi. de inoffi. test. si fili'. de postu. l. fi. z C. de admi. tuto. cū quedam. sic ergo cum instrumentum fecerit tanq̄ seruus publicus: poterit illud producere tanq̄ procurator ac si per quemlibet alium confectum foret. Quarto facit: ne probationes angustētur: contra. l. pe. C. de hereti. z etiā forte aliter de veritate contractus fides fieri non posset: propter qd videm' alias ad probationem recipi illum: contra quem longe est maior suspicio: q̄ cōtra procura. in casu decretalis cum olim dilecti. de elect. Si enim hi qui in scrutinio posuerunt votum suum: in publicatione scrutinū dicant se non deposuisse: de illo de quo differunt scrutatores insurgit suspicio de falsitate. z cum dicto eorum sup hoc statur: propter secretū scrutiniū: alias fides non posset haberi: vt ibi. ad ide3 de accu. cū dilecti. z est sicut dicunt docto. de testib': qui dicunt se aliter deposuisse q̄ scripserit notari'. dicunt enim Inn. z Host. de fide instru. cū Jo. z Spec. de instrorū edi. §. restat. ver. sed quid si dum. q creditur scriptu re tabellionis: dicunt tamen iudicē debere considerare ipsius tabellionis cō
7 ditionē. z hoc bñ facit ad qōnē. †Sic ergo dicemus rōne publici officij: q iste procurator gerebat presumi pro eo q oia vere cōscripserit. de prescrip. ad audientiā. non enī sequit si procurator. ergo suspectus: qz videm' sepe legalissionis reperiri. z dato qd ex quo procurator fuit: dicatur eu3 in pdicta causa instrumentū non posse conficere: p: i' tñ confectum propter hoc non d3 minus inualide reputari. ad hoc in aut. de ta

dulis.ver.ipsius tamen documētis.vbi de hoc.z facit regula factū legi.ime.cū suis exemplis.Quinto bene facit ad qd̄ nem:qd̄ dicit tabellionem in numero se ptem testium cōputari,ff.de testa.de mi cius.z.C.qui testa.fa.pos.hac consul.issi ma.Sexto p hac parte bn̄ facit.ff.de tal sis.l.de eo.in fi.nemo enim sibi adscri bere potest:vel ei in cui⁹ est potestate: vel ei cum quo est in eiusdem potesta te:vel ei quē habet in potestate .eodē ti tulo.lege si quis legatū.z.l.impuberi.z quasi per totū titu.C.de his qui sibi ad

8 scribunt in testamen.† tamē si quis ad scribat legatum extraneo.qd̄ postea est viuente testatore per adoptionem:vel alio modo habuit in ptāte:tenet lega tum:z cessat pena:in͛ preallē.l.de eo.in fine.ad idē de re milj.l.milites.per que dixerunt domini legum:qd̄ si scripsi in strumētū ei cuius postea sum heres:ꝙ ex illo instrumento agere potero.mul tomagis est in procuratore:qui sic non participat vtilitatē:vt dictū est.ad idem

9 video † ꝙ filius pōt adscribere matri: z patri in cui⁹ potestate non est:z fratri si non sunt in eiusdem potestate.de ma tre dixi.quia non habet filios in potesta te.insti.de adop.§.femine.probant̄ pre dicta,ff.de falsis.l.si pater.z marit⁹ vxo ri.eod.ti.l.vxori.in prin.z th̄ pz cuilibet ꝙ longe magis participant vtilitatem fi lius:frater vel maritus:ꝗ̄ procurator: igitur instrumētum valebit.cum in pre dictis personis sit maior affectio:z vtili tatis participatio:vt predixi:p que tol litur illa argumentatio:qua dicebatur eū suspectum ratione officij:quia non per hoc sequit̄ instrumentuz nō valere. Ad idez bene facit.ff.l.vxori.ij.rn̄so, vbi scribens testm̄:pōt se tutorē adscribere: lz videatur suspectus ex affectione offi cij.¶Ex quibus oib⁹ restat conclusio: z sic qōnis solutio:ꝙ tali instrumento: nisi alias redarguatur de falso:fides de beat adhiberi:si ex sui forma litē morā: z susceptū procurationis officiuz appa ret esse cōfectum.z idē puto si post:quā do ipse procurator illud instrumentum ex necessitate officij confecisset:vel cū dn̄s nō notaris:lz q̄si quilibet ali⁹ vtilitatē ex instrumento cōsequitur.¶Exemplū de necessitate officij:vt quia procurator meus notarius erat epi:vel cōis ad ve ctigal:z scripsit me soluisse:vel aliud si mile.Exemplum de scdo:si instrumen tum com.unicat pactum inter duas vni uersitates:ꝙ quicunq̧ attulit vinum:p corbe habeat tantum:vel his similia.fa cit.iij.q.vij.§.tria.ver.si contra patrem. de postu.l.fi.C.de admi.tuto.l.cum que dam.cum concor.ff.de inoffi.testa.l.ad uersus.§.l.ad idez.insti.de fideicom.lib. §.sed quia.de prescrip.ad audientiam. Dico tamē ꝙ iudex quē oportet cūcta rimari.si videat istum procuratorem su spectum:vel non bone fame sua subtili tate veritatem requirer:notando ad se testes inscriptos:vel alterum ex ipsis.z si expediat:faciet exhiberi z imbreuia turas: vt videat an instrumentum sit scriptum debito loco.ad hoc.xxx.q.iij. c.indicantem.de renun.in presentia.ff. de testi.l.iij.Ad contraria que principa liter fundantur:qd̄ nō pōt esse testis nec iudex:quod est suspect⁹ rōne officij.rn̄ detur:ꝙ procurator producens instru mentū qd̄ prius cōfecerat:nō testificatur vt nūc:sed vt tunc:z sic ante suspectum officiū pcuratoris:sicut ergo pducen do prioris iudicij acta:posset pducere suam propriam attestationem:cum non sit phibitū:sic z poterit pducere instru mentum prius cōfectum.Nec ob.qd̄ di ctum est remedio recusationis remone ri a iudicando.quia licet maius preiudi cium sit in teste.exemplum:de offi.dele. cum.R.z de ap,postremo.vnde propter testimonium remouetur iudex:nō econ uerso.de testi.dilecto.Ad id quod de su spicione dicitur:iam est responsum:qz suspicio est talis:que impediat eū:alias non valet instrumētum a notario mul tum amico factum:z ei contra quē pro ducitur:ē remediū arguēdi de falso.de testi.ex tenore.C.de contrahē.z cōmit. stipu.l.optimum.Et si dicas:forte talis est casus:ꝙ nec directe vel indirecte po test de falsitate docere.tolle instātiā:qd̄ facceret si eēt ab alio cōfectū officiū igit̄ publicū:z psumptiōes q̄ sunt p eo ra tione officij:instrumēto quod reprobat

idem faciat adhiberi. Et dicit idem Joan. quod hanc questionem per aliquos tactam non inuenit Jo.an.

1 Causa criminalis non inchoatur a questionibus.

Cum in contemplatione. ¶. †In ipso cause initio non est a questionibus inchoandum. hec regula est: extra eo. quam hic posui: ut seruarem ordinem alphabeti, et tractat de materia questionum: hoc est tormentorum: de qua modicum habent canoniste. de ea tamen hic no. per Ber. Inno. et Host. et plene videas. ff. de questionibus. super rubri. et per totum tit. et. xv. q. in summa. in gloss. vlti. in titu. vbi not. an clerici pro testimonio torquentur.

1 Priuilegium a principe concessum: durare debet.

2 Priuilegium datum alicui ob numerum liberorum: an expiret aliquibus ex eis decedentibus.

3 Paupertas immunitatem prestat: sed illa cessante et ista.

4 Sententia presidis in perpetuum non excusat a muneribus decurionatus.

5 Beneficium per dignitatem acquisitum: durat etiam ea deficiente.

6 Sententia lata causa cognita: nisi aliud exprimatur: debet esse perpetua.

7 Filius priuilegia respectu patris senatoris adeptus: ea retinet mortuo patre.

8 Collegium consistens in certo personarum numero: perseuerat etiam in vno solo.

9 Attendi non debet: quod secundum cursum naturae accidere non potest.

Decet concessum a principe. †beneficium esse mansurum. Vide hic no. per Dy. qui hic tractat materiam cause impulsiue et finalis: an ea cessante: cesset effectus. de quo plene no. ff. de ver. obli. l. inter stipulantem. §. sacram. in .x. opposi. ione. et vide quod hic nota. per Cardi. Jo. an. qui in nouella dicit: beneficium hic large sumitur. et vide quod dixi: de ver. sig. olim. super glos. vlti. Ad supp letionem glossarum suarum: addit ad primam glo. ibi: suggestum remittit ad speculum: de instrumentorum editione. §. nunc aut. in fi. vbi plures tales casus notantur in gl. ij. in fi. addit: dic vt not. et dixi de relig. do. constitutionis. in glo. hic videtur. In gl. vlti. in fi. addit clementinas: que idem probant. vide de sepulturi. dudum. in prin. In gl. multoties. deinde adducit ad questionem legistarum que consueuit tangi de decur. l. si quis decurio. li. x. et de iure immu. semper. §. monstrat. et vide quod ibi no. Et questio talis est †decurio habens. xii. filios obtinuit per sententiam immunitatis sibi deberi a muneribus: aliqui ex predictis filiis decesserunt: non in bello nec relictis nepotibus an duret immunitas numero filiorum sic diminuto quod non duret: videtur per dictum brocardum cessante causa cesset effectus. de renun. post translationem vbi concor. videas. cum ergo immunitas sit concessa intuitu certe cause que cessat cessabit immunitas. C. de testa. mi. l. i. ne quidam. et l. milites. de l. hered. l. §. de iure immunitatis. l. semper. §. negociatores. ibi quamdiu huiusmodi actu. etc. de verbo. sig. ab bate. in fi. et de epi. et cle. generaliter. de vita et ho. cle. c. vlti. in fi. et icle. c. ti dioce sanus. vltra medium. Secundo certum est quod paupertas† prebet vacationem muneri. que tamen cessat auctis facultatibus de vaca. mune. l. in his honore. §. aucta. de mune. et hono. l. cura. §. §. de preben. c. si pauper clericus. lib. vi. sic et in proposito cessat immunitas propter causam cessantem ex numero filiorum diminuto. Tertio sic probatur si alicui legatur in singulos annos primi anni est purum sequentium conditionale si non viuat et capax fuerit quando dies le. ce. l. in singulos. et l. cum in annos. et l. in singulis. sic et hic videtur conditionalis immunitas: cuius eo tempore quo imponitur munus ipse non est capax propter numerum diminutum. licet priori fuerit capax cum numerus extabat. Quarto videtur casus ff. de vaca. mune. l. qui ad munera. vbi qui ad munera vocatur probare debet numerum liberorum viuorum eo tempore quo excusari petit. et l. ... eo. titu. di

citur q ad excusationem filius defunctus no prodest ad idē.C.qui numero liberoꝝ.l.vlti.li.v.ꝛ.l.pe.lib.x.ꝛ instit.de excu.tut.§.filijs.ꝫ.e.tit.l.ij.§.numerū.q probant filios debere esse superstites tē poꝛe excusationis.Quinto bene facit.ꝫ.de excu.tuto.l.spadonē.§.qui absolut⁹.vbi absolutus a tutela vel cura ex pri mis depositionibus vt omnino alteri⁹ remissionem habebit.et est casus quo non iniiat sententia.ꝛ est ratio vt ibi no. ꝛ videtur casus nostre questionis.ponens exemplum de illo qui habebat nu merum liberoꝛum postea diminuitur: non releuet ergo istum sententia in hoc casu numero diminuto.nam dicit lex.
4 C.de decur.lib.xj.ta muneribus decurionatus snia presidis in perpetuum non excusat.ad idem de iureiur.l.admo nendi.vbi ex nouo actu sententia retra ctatur.Ad contrarium inducitur hec re gula cum suis concoꝛ.ꝛ regula factum legitime cū concoꝛ.ꝛ illud generale q dam impediun⁹ facienda que facta non dirimunt.ꝫ.de his que sunt sui vel alie. iur.l.patre furioso.Item inducitur de decurione qui non toꝛquetur licet desi nat esse decurio.ff.de decur.l.vlt.ꝛ de il la que desijt esse vxoꝛ contra quam tur pis accusatio non instituitur.rerū amo.
5 l.ij.ꝛ.iij.Item beneficium†per dignitatē quesitum durat etiam deficiēte dignita te.C.de digni.l.iij.libꝛo.xij.de silentia.l. decurionibus.in prin.de excu.tut.l.eos. e.l.eam legem.ꝛ ibi not.ad idem.C.de his qui sponte munera subeunt.l.ij.Itē probari videtur apertius quo ad casū qui numero liberoꝛum.l.fin.libꝛ.x.Ibi impetrata semel vacatione ꝛc.ad idem ꝫ.de excusa.tuto.l.ij.§.opoꝛtet.ibi neq nocent qui postea moꝛiuntur.Et si di cas illud loqui quo ad munus delatum a quo excusatus fuit:hic loquitur de ex cusato ab omnibus per sententiam di co quod iuris est in parte quo ad par tem idem in toto quo ad totum.ꝫ.de rei vendi.l.que de to:a.de vsur.qui scit cum concoꝛ.sicut ergo ius semel quesi tum fideiussoꝛi per pactum de non pe- 8 tendo non perditur licet debitoꝛ postea faciat pactum de petendo.Et idem in

similibus vbi ius retinetur cessante cau sa.ꝫ.de contracta.l.si post moꝛtem.§.fi. ꝛ.l.non putauit.§.sed si.quando dies le ce.l.iiij.ꝛ facit extra de elect.ab co.libꝛ. vj.in cle.cod.titu.constitutum.§.peñ.in fi.Item equum est in solatium liberoꝛū predictam immunitatem durare.ꝫ.de iure do.l.iuris succursum.de ope.liber. l.qui libertinum.in princ.ꝛ.§.amissi.C. de his qui ante aper.tab.l.vnica.in fin. Ibi habeant verum solatium sue tristi tie quibus est merito consulēdum ꝛ ne afflictio addatur afflicto.de cleri.egro.
6 c.ex parte.†Item sententia lata causa cognita debet esse perpetua nisi aliud exprimatur.C.de penis.l.seruus.eo.tit. l.moꝛis.§.j.de postu.l.puto.§.fin.ꝛ hec snia sic fuerit lata.ergo ꝛc.Et rescripta sunt perpetua.C.de diuer.rescrip.l.fal so.ꝛ gesta translata in publica monumē ta.C.de re iudi.l.gesta.Item q talis sen tētia ius faciat no.ꝫ.de excu.tuto.l.tu toꝛ.Item paria sunt in aliqua conditio ne oꝛiginaliter nasci.ꝛ propter diffiniti uam sententiam id pronunciari respe ctu cause.C.de decu.l.quotiescunq. li 7 bꝛo.x.†Sed consecutus priuilegia respe ctu oꝛiginis puta patre senatoꝛe vel de curione illa retinet moꝛtuo patre.ꝫ.de sena.l.emancipatum.C.de questio.l.di uo.Sic dicemus quod lata sententia pretextu filioꝛum moꝛtuis adhuc du ret.ꝛ pro hac secundo parte fuit per do minum Uianisium disputatum ꝛ solutū iamdudum per solennes doctoꝛes de fa cto consultum:ꝛ nuper sententiatum p dominum Philippum de foꝛmaginis le gum doctoꝛem.¶Ad solutionē faciat de capel.monachoꝛum.dilectus.ver.ad hoc.vbi priuilegium monasterij q eccle sia dederat:quia erat monasterium mo nialium durat licet cessauerit eo quia desijt esse monasterium.ꝛ vide quod ibi dixi post.Inno.Item per diminutionē etiam notabilē rei emphiteoticarie. nō redditur ius domini quin soluatur inte gra pensio.C.de iure emphit.l.j.vbi de hoc ꝛ de locato.c.potuit.ad si.gloss.ma gne.†Item licet collegium consistat in certo numero personarum illo tamen diminuto.In vno solo ius collegij reti

petur.ff.q cuiusq vniuer.l.sicut.in fin. Item equitas facit p o hac fo.ex cuius contrario sequeretur q immunitas concessa z renocata p opter vnius mortem ex alterius natiui ate esset i eiu renoua ta facit de re iudi.abbate.ed fi.li.vj. Et per hoc fit responsum ad superius alle gata de cessante causa.q causa in aliis filiis z reliquie remanere videtur. Non ob.qd de paupertate dicit quia aptibile est z vsurpatum pauperes ditari. Item alias pauci tenerentur ad munera cum quilibet nascatur nudus z pauper.xiiij. di.sicut hi.t Sz filium mori ante patre nõ est p ibile nec secundum commune curium nature.z ideo illud non pronosticandum vel attendendu. ff.de condi. z demon.l.cu tale.z de inoffi.testa.nam z ff.z ff.de ver.ob.l.inter stipulantem.§. sacram. Item consideratio paupertatis vel diuitiarum est res extrinseca paternitatis z filiationis est res originalis z intrinseca.z ideo non mirum si eius ratio est durabilis z perpetua.facit de temp.o.or.c.j.z c.cum nullus.li.vj.ff.ad municip.l.pe.z.l.assumptio in prin.z.l.liber tus.§.prescrip.in fin.z.l.d ex vico.ad id quod dicitur de legato respondetur sem per in eis z vltimis voluntatibus inspici diem legati cedetis de reg.iur.l.que legata.z.d.l.cum in annos.sed in indiciis sententie effectus cedit lata sententia a qua non est appellatum nec appellari potest quia vim rei iudicate habet. z sic ei standu est.C.de re iudi.l.j. Itẽ ibi legatum diuisum per tempora hic generalis fuit sententia liberãs ab impositis z imponendis. Ad iura quibus dicebatur esse casus respondetur q loquuntur de illo q de nouo se excusat a munere.sz questio loquitur de iam excusato q pretextu sententie se defendit. ergo ibi de immunitate acquirenda hic de questa seruãda qd est faci.i.de peculio.ff. tuberonis de acq.pos.l3.z.l.vl.de iure iur.qncadmodu.ver.nã se.ad.§.q absolutus.cu sua gl.respondeo q loquit de spali absolutione attẽta tutela delata. vn res iudicata nõ egreditur suu casu: qz regulariter res inter alios acta zc.de re iudi.c.pe.hic not.generalis sentẽtia generalem immunitatem prebens etiã circa futura ad.l.a muneribus.respon de vt ibi not.q in extraordinaria inia loquit in.l.admonendi fuit sacramentum z inia q retractantur in odiu deieratis.

1 Delictum persone non debet in ecclesie damnum redundare.

2 Pater z dominus tenentur de delicto filij z serui in quantu ad eos peruenit.

3 Percutiens clericum excommunicatu an sit excommunicatus.

4 Irregularitas bigamie sine culpa potest prouenire.

5 Clerici seculares sũt mõachis digniores.

6 Promissio ptinẽtie ẽ de substãtia regle.

7 Stipulationes tot sunt quot summe et tot legata quot res legate.

8 Baptizari possunt plures vnico actu.

9 Pena iteratur iterato delicto.

10 Furta non dicuntur plura ex contrectatione furti iterata.

11 Vociferatio multiplex vnam iniuriam facit sicut mltiplex act° vnã psuetudinẽ.

12 Factum vnum dicitur etiã si plura cõtinue fiant.

13 Percutiens pluries vnum clericum est vna ligatus excommunicatione.

Delictu persone non debet in damnum ecclesie redundare.vide qd de ista materia no.et dixi.C. de sac.sãc.ec.l.iubem° nullã.z vide not. in hoc.c.p Dy.Cer.z Jo.and.qui dicitur i nouella qd ecclesia tenet de eo qd peruenit ad eam ratione delicti ad instar pupill° ne vis fiat ei qui in pos.mit ti iur.l.j.§.hoc edicto.de dolo.l.summa. §.hoc edicto.si dolo.de autho.tut.l.si.et ff.hoc eod.titu.l.neq interdicto t not.sic teneretur pater ex delicto filij z domin° ex delicto serui inquantum ad eos per uenit.ff.de vi z vi ar.l.j.§.qd igitur.z.§. si quis tamen.z.§.si filius.z de peculio. l.iij.§.si ex causa. Sic z vniuersitas ad quã puenit ex facto psidentis.ff.de dolo.l.sed ex dolo.§.an municipes. Dy.nã nihil vtilitatis ecclesie deperit.xl.dist.generalis.in fi. Item inducit idem Joan. ad questionẽ disputatã de clerico excõmunicato q retineat priuilegium im

munitatis persone datum quia est fauo
rabile. et ob fauorem ecclesie cui propter
delictum clerici preiudicari non debet.
Et an percutiens clericum bigamū sit
excommunicatus. Item si gualterius
anglicus vnico ictu percussit tres cleri
cos excommunicatos socius eius vni
monacho bigamo intulit tres ictus an
3 sint excōicati.†Et si vna vel pluribus
sententijs est aduertēdū φ hui⁹ thema
tis due sunt questiones incidentes an
scilicet percutiens clericū excommuni-
catū sit excommunicatus. et idē querit
de percutiēte monachum bigamum: et
hec duo primo expedit dicens φ cleri-
cus excōmunicatus adhuc retinet pri-
uilegium immunitatis. vt scripsit in no-
uella de snia excō. cōtingit. sequēdo Jo.
qui hoc no. xvij. q. iiij. si quis deinceps.
xxiij. q. v. excōicatorū. Itē hoc in predi-
cta doc. Uin. et Gof. de immuni. ec. c. pe.
Inno. de sen. excō. si vere. Gui. in Spe.
eo. ti. ver. sed queritur vtrum verbera-
to. ad hoc etiā inducit alias rōnes et ali-
quas. In contrarium quibus rñdet que
causa breuitatis omitto: sed ad eum re-
curratur. ¶ Ad scdm dubium de mona
cho bigamo dicit qd percutiens illum
excōicatus est qd sic probat. vt no. per
Jo. xxxij. dist. sauciauit. bigamus potest fi
eri monachus arguendo de regu. c. ve
4 niens. nec mirum† cū irregularitas bi-
gamie proueniat sine peccato vel culpa.
xvj. dist. deinde. ij. q. j. aperiat. et qd plus
est interdum ex merito. et de sponsa. in-
ter opera. irregulariter etiā ex culpa po
test monachari. xxxiij. q. iij. admonere.
de his qui filios occi. c. ij. ergo fortius
iste. nam et excommunicat⁹ monachari
potest de snia excōicationis. cū filiorū.
et ille q sine culpa est irregulare mona-
chari potest de filijs presby. c. j. lvj. dist.
nisi si monachari potest: ergo gaudebit
priuilegijs monachorum. de sta. mona.
recolentes. Est etiā aduertendū φ ca. si 7
qs suadēte. nō dat monachis immunita
tem sub largo vocabulo clericorū. imo
nolatim exprimit monachos. et p hoc pa-
teat solutio et contrariorum rñsio. vt. j. de-
5 clarabit. Itē est aduertēdū φ cet⁹† secu
larii clericorū dignior est φ monacho

rum quod clare probat. xvj. q. j. legi. ea-
dem. q. alia. sed istud non sequitur pro-
hibitus a maiori prohibitus est etiā mi
nori. sed bene cōuertit vt in regula cui
licet. p que patet φ licet p apostolū ad
thimo. j. et j. ad corinthios. iij. cum p ca-
nonem prohibitus et bigamus a clerica
tu non per hoc est prohibitus a monas-
chatu: et sic concluditur φ nec expresse
nec tacite phibetur. et per hoc breuiter
sit responsum ad iura que possent adduci
in contrarium. lxxxvj. dist. quisquis. vbi
dicitur bigamum nudatum omni priui
legio clericali. et solum laicalem commu
nionem habere. Nam ad primum respō
detur φ monachus a sua speciali nomi
natione nō a generali nominatione cle-
rici gaudet priuilegio vt dictum est. li-
cet ergo immunitatem non habeat vt
clericus habet vt monachus. Sepe etiā
exclusus ab vna parte includit ex alia:
de succes. edicto. l. j. §. quibus. de elect.
cum inter. de proba. licet. ad id quod di
citur de laico communiōe dico φ emit
laicus professus quod esse potest de
elec. ex eo. li. vj. vel sumitur ibi commu
nio. vt de elec. ossus. per hoc sit etiam
responsum ad decretalem altercationis.
de bigamis. lib. vj. et. xij. q. j. duo sunt.
Nec ob. si dicatur† φ substantiale regu
le est promissio continētie sed bigamus
qui duas vxores habuit vel cū vidua
contraxit hortator continētie esse non
poterit. xxvij. di. vna dico φ lz profitēdo
promittat continētiā nō ppter hoc pdi
catoris vel hortatoris offm recipit imo
de iure monachus ab his excluditur
xvj. q. j. monachus. et c. sequentibus. et
hec circa hoc mēbrū sufficiāt circa que
vidi magnos variare pitos. ¶ Ad duo
principalia dubia questionis veniens et
illa cōiungēs probabo ex vnitate ictus
vel persone patientis nō minus tot sint
pene quot ictus vel persone. ad hoc pri
mo adducit† quia quot sunt summe tot
stipulationes. s. de verb. oblig. l. scire de
bemus. vbi de hoc dixi. et pluribus re
bus expressis in legato plura sunt lega
ta. de le. ij. l. ij. et olm criminū petēda est
abolitio ad turpil. l. j. §. si plura. et ex
vno actu plures baptizantur et plus

res excõmunicationes insurgũt.⁊ plu
ribus obligor iniuriarum plura delicta et
8 plures pene debentur.† Primũ proba
tur de consecrat.dist.iiij.ppter.⁊ scripsi
de baptismo.c.j.Secundum probat de
sen.excom.mulieres.⁊ probatur de di
uersis excõicationibus in eadẽ ꝑsona.
de elec.sciãt.lib.vj.de immu.eccle.quõ.
de penis.felicis.⁊ de sen.excõ.quicũq.
Tertium probatur:quia ex iniuria filie
facta pluribus obligor iniuriarum sci
licet sibi patri ⁊ marito.ff.de iniur.l.j.⁊
l.eum qui.§.j.ad idẽ eo.tit.l.p̄tor.§.si mi
hi plures vbi de hoc dixi.⁊ p hoc extra
de falsa.ca.j.Itẽ ex iniuria illata seruo
plurium dñorum singulis obligor de in
iur.l.item apud.§.fin.ad idem de sepul.
vio.l.pretor.§.si plures.q quisq iur.l.j.
⁊.l.iij.§.hec pena.Item probat ex octo
exemplis positis de priuatis delictis.l.
nunquam.vbi de hoc dixi et ex eodem
coitu committitur adulterium et ince
stus.xxiij.q.ij.relegantes.de eo qui co
gno.consang.vxo.sue.c.transmisse.⁊.ff.
de adul.l.si adulterium.⁊.l.vim passam.
Item sub eodem peremptorio tres cita
tiones de testi.cogen.cap̄.ij.quorum
triplex est contumacia et triplex pena
9 de hoc de procura.querelam.† Quod
autem iteratione delicti iteretur pena
probatur de penis.c.j.de seruis fug.l.
quicunq.de epis.au.l.iij.ad.l.iul.de vi.l.
seruos.et bene facit.ff.de termino mo
to.l.fi.⁊ pro hac parte facit quod not.in
speculo de sententie prola.c.ij.ad fi.ver.
penul.vbi dicit dantem plures alapas
p singulis teneri pena statuti.et quod
no.de contumacia.§.nunc dicamus.v.
sed prior index.Ex quibus concluditur
non inspiciendam vnitatem ictus ipos
tribus excommunicationibus esse liga
tos.¶ In contrarium allegatur quia li
cet plures veniant contra compromis
sum sub pena semel tantum pena com
mittatur nisi actum sit q sepius cõmit
tat.ff.de transac.l.qui fidem.⁊ de arbi.si
duo.ff.fin.secus in interesse quod plu
ries committitur.ff.rem ra.ha.l.si pro
curator.Item mulcta non potest exce
dere triplum.C.de modo mulctarum.l.
10 eos.vbi de hoc plene dixi † nec ex itera

ta contractatione furti plura dicunt fur
ta de fur.l.ei qui.etiam si status rei fur
tiue mutatur.eod.tit.l.inficiando.§.in
fans.licet enim augeatur pena non ta
men geminatur nec ex iterata repetitio
ne verbi appellationis intelligitur ap
pellatio repetita.xxxj.q.ij.lotarius.et
not.de ap.ab eo.lib.vj.nec dicitur quis
relapsus.licet in plures hereses laba
tur de hereti.ad abolendam.⁊ eo.tit.ac
cusatur.lib.vj.et pro hoc.ff.de verb.ob.
qui his.Sicut ergo plures denarij fa
ciunt vnam summam.ff.de verb.obli.l.
scire.multa verba vnã stipu.eod.titu.l.
11 titia.§.fi.† multiplex vociferatio vnam
iniuriam.de iniurijs.Item apud labeo
nem.§.conuicium.multiplex actus vnã
consuetudinem.de verb.sig.abbate.et
d.l.iij.C.de epis.audi.sic ⁊ isti tres ictus
vno impetu illati vnam faciunt iniuriã
⁊ vnam faciunt sententiam.Nec cura
mus an in baptismo fiat vna vel trina
immersio.de ꝯsecra.dist.iiij.trina.alias
sequeretur q̄d si in tribus substantiali
bus forme in eadem electione peccarẽ
q̄d triplici pena priuationis puniri de
berẽ quod est falsum.de elect.quia ꝑ
pter.c.ecclesia.⁊.c.cumana.Item seque
retur q̄d si domum plurib9 ignibus pu
ta tribus simul incenderem tenerer de
triplici incendio quod est falsum.arg.ff.
arbo.fur.cesarum.l.si plures.⁊.l.si ge
mina.vel si pluribus horis detinerem
clericum vel pluribus verbis commu
nicarem eidem plures excommunica
tiones incurrerem.quod videt falsum.
de sen.excom.sacros.Et cõsiderato q̄d
ibi dicat excommunicatis in plurali.et
sententia in singulari:satis ibi probat
quod communicans simul plurib9 ex
communicatis in crimine vel extra vni
12 cam incurrit sentẽtiam.† Et merito q
que continue fiunt pro vno facto habẽ
tur.ff.de adul.l.quod ait.§.fi.Item pro
hoc.ff.fa.hercis.l.heredes.§.de plurib9.
pro socio.l.cum duobus.§.si plures.de
iniur.l.pretor.§.si plures.Et bene facit
ad questionem quod de familia dicitur
ff.si ex familia furtũ fe.dicatur.l.j.ij.et
iij.⁊ de iur.om.iudi.l.si familia.⁊ bñ ad
l.aquil.illud.primo responso.Ex quib9

concluditur q' inspecta pluralitate pso
nar leſarũ ex vnico ictu per Gualteriũ
nec pluralitatẽ ictuũ illatorũ per sociũ
eidẽ psone proprie Gualterius ꝛ socius
sint ligati vna snia cõi et non pluribus.
Solu.dico primo de socio Gualterij q'
licet de rigoroso iure videatur tot excõ
municationibus ligatus quot ictus in-
tulit:vna sola sentẽtia sit ligatus:ex quo
simul vno impetu illos intulit:hoc dico.
primo per.c.si quis suadente. arguẽdo
per singularitatẽ si qs clericum.et per
plurale man'ꝛ per singulare anathema
b ti.Ex qb' colliget hic studiosus: q' vn'
vnũ pluries percutiens vna sit excõi-
catione ligatus.ad idem de sentẽ.excõ.
cum pro causa ibi percussit in dormito-
rio:ꝛ traxit verberando per claustrum.
Et tamẽ quia vno impetu vnica sit sen
tẽtia.ad idem de re iudi.c.ad apostolis
ce.li.vj.ver.ac etiã de omnibus ꝑ quis
bus erat excommunicationis vinculo
innodatus.ꝛ ver.ꝑpetrauit.Ibi enĩ di
citur in singulari sacrilegiũ perpetrasse
qui vno impetu cardinales prelatos et
clericos capi fecerat.ꝛ.ff.ad.l.aquil.l.il-
ludan si.vbi ex pluribus vulnerib' vno
impetu oritur vna actio de occiso.Itẽ
ꝑ hoc cõsuetudo ꝛ stilus curie hec ha-
bẽs tales absoluere:vt ligatos vna snia
non vt ligatos pluribus.Ad contraria
respondeatur illa locũ habere cum non
vno impetu sed diuerse ꝑcussiones sunt
vel hñt locũ in pena hoĩs que imponi-
tur propter interesse lesi.Certum est cũ
ex iterata percussione ipsi' interesse au
geri.ꝛ sic loquitur predicta qõ specula-
toris.ꝛ qd notant moderni legiste in.l.
quicũq.C.de ser.fugi.ꝛ de priua.delic.l.
nimiũ.qui per varia exẽpla formant si-
miles questiones volens etiã in vtroq
membro dilatare materiã post questio-
nes Ja.de bel.quas in solutionibus cõ-
trariorũ posuit.C.vt intra certũ tẽpus.
primum in prima qõne.scðm in quarta.
idẽ aũt de equitate videret dicendũ de
gualterio propter vnitatem ictus tñ ex
quo plures clerici lesi sunt:ex illo credo
illum Gualterium tribus excommuni-
cationibus ligatum:quia vnitas ictus
non impedit:vt probatum est in prima

parte per iura noua post prin.Item sin-
gule verbum illius.c.si quis suadente
clericũ dat intelligere q' quocũq clerix
co percusso vna excõicatio inducat:ꝛ vi
det hec interpretatio expediens Gual-
terio vt singulariter cuiq faciens singu
la a quolibet possit absolui:in effectu tñ
non multũ refert an vna vel plurib' cũ
de singulis ꝛ singulis satisfacere tenea-
tur.nõ ob.solutio proxima vt nũc dixi.
nam per tex.c.si quis suadente.per quẽ
concluditur a fonte potius q̃ a riuulis
veritatẽ sumptam.lxxiij.di.ictimiũ.ter-
minatur quelibet harum questionũ pri
ma per verbũ clericũ cũ certũ sit excõi-
catum manere clericũ.scða per verbum
monachũ vt dictum est.tertia per singu
laria verba si quis clericum anathema
ti.ꝛ per verbũ plu.manus.quarta p ver
bum singulare clericũ oĩa que contra-
ria videntur alteri solutioni cõueniũt.
1 Sedes apostolica fuit a deo ordina
ta:sꝫ q̃ sit illa sedes:ꝛ vbi:tu ipse ꝯsidera.
2 Anni dñi diuersimode inchoãtur de tẽ-
pore compilationis decreti ꝛ de tẽpe la-
teranensis concilij.ꝛnu.3.
4 Publicatio ꝑ prouincias nõ est necessa
rio de cõstitutiõe summi põtificis fiẽda.
5 Põtifices romani quatuor posuẽt i suis
literis annis dñi ꝑtermissis.
6 Priuilegiũ vel rescriptum pape an va
leat non expresso ei' nomine.
7 Instrumentũ sine indictione est inuali
dum nisi aliter sit consuetũ.
8 Notarius an possit errorem suũ in in
strumento a se confecto corrigere absq
iudicis authoritate.
9 Instrm in quo indictio cõtrariatur an-
no quando valeat.
10 Compilatores librorũ an debeant sua
nomina in ipsis libris inscribere.

DAtum Rome
apud sanctum petrum . v.
nonas martij pontificatus
nostri anno .iiij.licet istud
sit in fine .tamen hoc posui propter or
dinem alphabeti.et vide not.super isto
data per Joan.and.que sunt vtilia post
ea in nouella ibidem adiecit infra-
scripta super verbo rome addit quod

principatū ꝛ.c.obtinet nationū.ij.q.vij.
1 beati.ad fi.ibi petrū†ꝛ apostolica sedes
a deo fuit ꝑncipaliter ordinata.xxi.dis
nis.xxiij.q.j.rogamus.qui fil.sint leg.
per venerabilem.ad fi.de elec.fundamē
ta.§.ne autē.ꝛ vide qđ de roma.clero et
populo romano descripsi ante.§.illum
super glo.res sancta.ꝛ vide in alphabe-
to dictione roma ibi martiū habet ca-
dem data.ſ.de peti.here.l.item veniūt.
§.pridie idus.ꝛ iste mensis ſm compu-
tationem latinorum est primus de hoc
no.lxxv.dist.c.vlt.ſm hebraicam vlti-
mus.lxxi.di.§.primum.in glo.ij.ibi vo-
catio ad nūdinas vel a colo.i.veneror.
q̄ venerabant olim.vt.ſ.de ver.signi.
l.cum bissextus.in prima gl.ibi idus an
tē de hoc no.xviij.di.propter ecclesiasti
cam.ibi octo vicenos cui.s.bissext⁹ fue
rit superadditur vn⁹.In gl.scire debes
ibi scribere possunt:bene facit extra de
concesf.preben.c.vlti.in ꝑn.ponderando
ibi textus summi pōtificatus.vt ibi no.
in gl.iij.ꝛ qđ.j.sequitur in hac gloss.per
continuata patet ꝙ Bonifacius tempus
pontificatus vetat quo non erat conse-
cratus ibi sine nomine de hoc in spe.de
rescrip.§.vlti.ꝟ.item ꝙ obtentū est sed
opponentes ista contra literas clemen
tis ante suam coronationem sunt excōi
cati per ipsius extrauagantē:q̄ nōnulli
2 ibi cōputant†similis error in compu-
tationem annorum domini:quam qui-
dam inchoatum a natiuitate:alij a circū
cisione:alij ab incarnatione:alij octauo
kal.octobris:sicut fiebat ante aduentū
xpi.de hoc in spec.de instru.edit.§.ij.j.
ꝛ.ij.col.in vlti.gl.ibi in.xcviij.de tpe cō
pilationis decreti not.ij.q.vj.§.forma.
3 †de tpe lateranen.cōcilij vien.vide no.
in cle.de censi.cum si.In glo.pe.de tem
pore cōfectionis apparatus.Acc.no.in
gloss.C.de accu.l.pe.ibi noue constitu-
tiones predecessorum de quibus nō du
bitatur quin prius ligarent:licet noui-
ter per Bonifacium fuerint hic inserte.
et vide quod not.in proemio clementi-
narum.In gloss.per hanc videtur ibi vt
autem aptius.Jo.mo.hoc.eod.titu.c.in
generali sub tertio membro allegat hāc
aut.ꝙ necessaria sit publicatio in pro-
uincia ad hoc vt ligentur prouincialeꝯ
et dicit id verum cum vna constitutio
additur secus si plures cōi voce prehas
bita de extrauagātibus faciēdis vel iu-
ribus reformandis vel ſm eum illud in
l.imperiali.quia cuz imperator habeat
discurrere debet fieri publicatio.sed pa
pa nō habet pedes plumeos sed plum
beos stabilisq̄ manens dat cuncta mo-
4 ueri.†In ipsius ergo cōstitutiōe nō est
necessaria publicatio per ꝓuincias.de
postu.prela.c.j.summe esset necessaria
in hoc declaratio Hostiē.in decre.quia
cunctis.v.nec obstante.de concesf.ꝓben.
li.vj.dicit speciale in constitutione prin
cipis ꝙ ligat post duos menses a tem-
pore publicationis.In alijs sit tempus
arbitrium pro ratiōe diuersitatis ꝛ ma
terie remittit ad summam de consti.§.
quando constitutio.in prin.Item prepa
rani dicit canon.j.q.j.spiritus sanctus.
in fin.et.c.ita sit.ꝙ etiam per ministeriū
reproborū spiritus sanctus probos col
5 ligat.†Est etiam aduertendum romani
pontifices non ponunt indictionem in
suis literis:imo nec ponunt annum ex-
pressum natiuitatis vel incarnationis.
sed ponunt hic quatuor.locum.annum
pontificatus.mensem et diem. Princi-
pes romani ponunt duplicem et quan-
doq̄ triplicem annum.s.annum domi-
ni.annum regni.et etiam imperij post
coronationem.ꝛ tamen indictionem nō
ponunt vnde vltime litere de quib⁹ lo-
quitur clementina de iureiur.romani.
in fin.habebant datum rome apud san-
ctam sauinam.Mcccxij.scđo meñ.iul.re
gni nostri anno.iiij.imperij.anno.j.Ille
de quibus hic ponunt date fuerunt.an-
no.Mcccx.iij.idus octobris sui regni
anno.ij.olim in priuilegijs papalib⁹ po
nebatur annus dñi et indictio.xxiij.di.
in nomine dñi.sed illud q̄ talia tūc scri
bebant per notarios:sed hodie imbulla
ti notarij nō subscribunt.ꝛ sic predicta
nō faciūt an indictio vitiet instrumen-
tū.Et quid si indictio discordat ab an-
nis domini.de hoc vide de fide instru-
mētorū inter dilectos.Gof.in qōnibus
6 suis.q.j.querebat†de nomine pape vel
imperatoris anno pontificatus vel im-

perū an fidem faciat priuilegium rescri
ptum vel instrumētum in quo predicta
deficiunt ꝛ tenet ꝙ non per iura que sta
tim allegabo. Gar.allegabat.C.de apo.
pub.l.j.li.x.in aut.de exhi.reis.§.sanci-
mus.qđ dicit si deficiat loc⁹ allegat qđ
no.de re iudi.abbate.in fi.lib.vj.De in-
dictione ꝙ inserēda sit est expressum in
aut.vt prepo.no.impera.per totum.qui
mo.natu.effi.legi.§.quantuꝫ not.ibi sub
illa venditione illo mense ꝛc.d.c.inter.
de fide instru.sed contra.xxiij.di.in noie
domini.facit quod no.xxv.q.ij.ꝛ si qua
de relig.do.cū venerabilis.ꝛ in spec.de
instru.edi.§.ij.prima col.ꝛ.§.instrumen-
tum.ver.item ꝙ non est.ꝛ habetur de in
dictione.xxiij.di.de liguribus.xvj.q.vij.
maiores.Cum ergo per prius allegata
7 appareat†indictionem esse de substan-
tialibus instrumenti dicendum est sine
illa instrumentum non valere quod est
verum vbi ex superioribus colligi pos-
sit indictio.ff.de eden.si quis ex argēta-
rijs.§.si initiū.vel nisi consuetudo loci
habeat contrariū.s.indictione in instru-
mentis non apponi.de fide instru.cum
dilectus.de legi.l.de quibus.in fi.Et ꝑ
hoc facit quia hodie non fit illa indictio
vel solutio tributorum ferri argenti et
auri.de qua no.C.de iusti.codi.cōfir.in
fi.ꝛ in aut.vt ꝑpo.no.impera.l.pn.Faci-
lius cessare pot ipsius inscriptio que ꝓ-
pter illa fiebat.ff.de voto magne.in fi.et
de renun.post translationē.ꝛ ibi concor.
Deinde trāsit ad scđm membrum qōnis
qñ indictio ꝛ anni dñi nō cōcordāt ꝛ re-
citāt.De hoc tractatur per Dy.q̄ no.in
dicto ti.de iustinia.codi.cōfir.ꝛ ideo hic
non repeto ad dicta.Dy.addit ꝙ more-
tur instrumētum.d.c.inter dilectos.de
fide instru.cū ibi no.iura ꝑ Dy.allega-
ta ꝙ instrumentū non vitietur omnia q̄
si concludūt sup errore tabellionis.Cō-
tra que inducit ipe Joan.extra de con-
fir.vtili.c.bone.sed soluit ꝙ ibi fraus ta
cētis hic error scribentis.Item adducit
contra in cle.de elec.c.cōstitutionem.§.
j.ꝛ dicit so.vt ibi in vlti.glo.vltra dicit
8 ipse Jo.†ꝙ si post productionem instru
menti appareret error notarij in omissiōe
vel falsitate indictionis vel similibus

non corriget notarius.licꝫ supplebit si-
ne iudicis authoritate.alias sibi posset
impingi falsum.ff.de fal.l.eos qui.in pn.
Si vero anteq̄ parti tradat instrumen
tum videt notarius se errare potest si-
ne iudicis authoritate suum errorē cor
rigere ꝛ sic seruatur.ad hoc facit qđ no.
in specu.de instru.edi.§.postq̄.ver.sed
nūqd.ꝛ ver.vbi aūt.ꝛ.§.instrumētū.ver.
sed nunqd confecto.si non extat notar
qui corrigat.ꝛ potest videri eius proto-
collum per qđ appareat de errore illi
stabitur.in aut.de tabel.§.illud.et vide
qđ not.in spe.d.§.instrumetum.ver.qđ
ergo.ꝛ ver.si vero.et iura ibi allegata.
facit de fide instru.cū p.Et propter hoc
etiam iurāt notarij protocolla tenere vt
scripsi ne clerici vel mo.sicut te.ꝛ not.
in spec.d.tit.§.restat.ver.sꝫ q̄ro sub qua
si nec protocollum videri potest nec ꝑ
testes coadiuuentur qui recordētur de
anno:nec aliud est in instrumento ꝑ qđ
appareat veritas anni qđ esse posset si
esset expressum nomē consulis vel pre
9 toris qui erat annalis.† his deficienti
bus putarem contrarietatem illam in-
dictionis ꝛ anni instrumētū vitiare per
allegata per Dy.ad partem istam.Nec
obstant secundo allegata qꝛ cōcordant
qñ de errore constaret vel saltem veri
similiter ꝑsumeretur vbi no.non est de er
rore presumptio vel indiciū cōstat diē
incertam esse ꝛ perinde habēdū ac si nō
adesset sicut dicitur de incerto voto eli
gentiū.de elec.c.ij.li.vj.Et predicta quā
do tempus propter prioritatem vel po-
steritatē multū facit ad causam in qua
producitur instrumentum.Ultimo ipe
10 Jo.querit questionem†an compilato
res librorū nomina sua debeant in illis
inscribere quā diffuse pertractant per
authoritates theologicas et morales:
qđ causa breuitatis omitto.Prime con
cludunt ꝙ nomina non sint apponen-
da propter inanē gloriam.Secūde con
cludunt ꝙ hoc cessante ꝛ propter bonā
edificationem ꝛ exemplum aliis dādum
possit apponi cōclusio sua: ꝛ solutio est
enumeratis aliquibus casibus speciali
bus in quib⁹ propter inanem gloriā vel
ambitionē nō liceat inscribere alias sic.

Testis

1 Testis falsus in uno articulo in omnibus presumitur falsus.

Qui fleat peccator qui offendens in uno factus est omnium reus. In compilatione Gregorii e supple quo ad vitam eternam. de pe. di. v. fratres. Non aut ita puniatur ac si omnia facta committeret. de pe ni. di. iii. si quis aut. et vide hic not. per Ber. et quod no. in glo. et per Arch. d. c. fratres.
1 Item inducitur hec regula quod si testis est falsus in uno. c. quod sit falsus in omnibus. de quo plene dixi. C. de transac. l. si ex falsis in glo. ibi unde apostolus prima ad corinthios. xiii.

1 Certus non debet certiorari amplius.
1 Ingressus religionem si exeat et rursus profiteri velit an habeat annum integrum.
3 Processus an valeat si duo sint delegati cum clausula quod si non ambo. et unus est impeditus si alter procedat in causa nulla sibi facta fide de impedimento.
4 Iudex non dicitur incompetens hoc ipso quod suspectus est: sed ita demum si pars recuset.

Eum qui certus est certiorari non oportet. vide no. de act. emp. l. f. in spec. de emp. et ven. §. videndum. ver. quid si venditor equi. et ver. se. et que notantur in hac regula per Dynum. Joan. and. Car. et Jo. mo. Dy. tangit hic materiam utrum ubi exigit denunciamentum sufficiat scientia. de quo dixi de adul. l. denunciasse. et Jo. an. in fi.
1 glo. sue. li. vi. ubi querit questionem an ingressus religionem si exiuit debeat habere integrum annum professionis que questio no. in specu. de sta. mo. ver. xxxviii. et dixi in aut. ingressi. ver. si qs aute. finito ipso ultimo inducit ipse Joan. ad questionem per eum disputatam. si duo sunt delegati cum clausula quod si ambo et alter ex ipsis collega vere impeditus sed de impedimento fide non facta procedat an teneat processus: allegat multa pro et contra quam decurtado quod processus teneat facit quod latio est Alberi. super. ff. novo.

quod is contra quem de volumtate criminis inquiritur sit vere infamatus. licet non plus fiat fides de infamia ut tenent Host. pet. et Abbas. de accu. cum oporteat. Gui. in spe de inquisitione. §. nunc tractemus. ver. hoc autem scias. et si dicatur hoc verum in ordinario dic idem in delegato ex quo pars non resistit. de accu. c. fi. li. vi. Sicut ergo ibi sufficit existentia infamie ita hic sufficiat existentia impedimenti de qua fides fieri potest. hoc etiam videtur probare decre. prudentiam. de offi. deleg. super qua tamen videtur fundari opinio contraria. nam apte innuit horum alterum sufficere vel quod constet de impedimento vel quod constare possit ibi dum dicit vel alias de eodem canonice constare non poterit. ex quo ergo nunc constat de impedimento patet collegam procedere potuisse. Et hanc partem tenet Inno. in dicta decretali prudentiam. et ex quo partes non resistunt. hoc etiam tenet Arch. licet in casu dissimilem tamen eadem ratio de offi. deleg. cum plures. lib. vi. ut veritate manifesta cessat opinio. viii. di. veritatis quod processus non valeat videtur e parte probare decre. sciscitatus. de rescrip. Primo inquantum ibi repetitur verbum constiterit. Et quia ibi ponitur determinatio dummodo qua determinatione non servata non videtur processum tenere cui convenit. eod. titu. super literis. ibi delegatus postquam sibi super hoc fuerit facta fides. Item delegati videtur casus de officio si contra unum. li. vi. non enim sufficit existentia impedimenti vel suspicionis college nisi prius pronunciatum sit super illa nec sufficit existentia suspicionis ut per illam impediatur potestas subdelegandi. ut eodem titu. c. index. Et hanc partem tenet Bartho. in dicta decre. prudentiam. glo. ii. in fi. iii. et iiii. et Host. ibidem qui dicit consensum vel taciturnitatem partium nihil operari. cum prorogatio de qua ibi loquitur Inno. locum habet in iurisditione ordinaria non delegata. solvendo dicit aut impedimentum sine ope excep. iurisditio impediens vel exercitium erat perpetuum vel temporale inevitabile. et tunc sive illud fuit notorium

ſine non dubtamen nec ipſe iudex nec aliqua partium queſtionem tulerit va- 1 let proceſſus. ratio eſt quia verum eſt ex exiſtentia cõditionis illum iudicem 2 eſſe nec fit per partes prorogatio iuriſ- ditionis ſed ſola remiſſio probationis impedimenti. et ſic fit vera hoc caſu opi. 3 Inno. et Archid. aut eſt impedimentum tale in quo neceſſaria ſit exceptio vel 4 eſt impedimẽtum incommoditatis vel voluntatis. Et his caſibus non valet 5 proceſſus. et fit vera opi. contraria glo. 6 et Hoſt. et ratio eſt patens quia de primo oportet conſtare per exceptionem op- poſitam et probatam. et ſic reſpondetur
4 ad decre. ſi contra. quia non hoc ipſo † ꝙ iudex ſuſpectus eſt dicitur impotens niſi pars recuſet. ergo non prius exiſtit conditio clauſule iuriſdictionis exerci- 1 tium transferẽs in collegam incommo- ditatis vt cum non vult procedere: pla- num eſt ꝙ non ex incommoditate: ſed per executionem exiſtet conditio. et ſic loquatur decret. ſciſcitatus. ver. dum- modo. et faciunt notata eod. titu. coram. Tertio caſu. ſ. voluntatis neceſſe eſt il- lud conſtare vel per contumaciam ip- ſius requiſiti et non venientis vel per apertam reſiſtentiam. et his caſibus nõ eſſet taciturnitas partium remiſſio pro- bationis. vt in primo membro ſed pro- rogatio iuriſditionis in exercitio quod in delegata non procedit. vt. s. dixi ſecũ- dum Hoſt. Et ex hac diſtinctione con- cordate ſunt opiniones et ſoluta contra- ria. cuius diſtinctionis primum mem- brum indubitanter procedit in iudice ſciente impedimentum college. ſed et ignorante vel dubitanter videtur. idẽ ar. s. de ma. vin. l. iiij. et eorum que ſcri- 2 pſi poſt Inno. et Hoſt. de preſcrip. cum ex officij. non ob. s. de acqui. here. non- ne. et l. vj. §. j. et de condi. et demon. l. mul- tum intereſt. quia reſponde per notata in. d. §. j. Item hereditatis aditio plus reſpicit animum. de here. inſtit. is qui putat. ſicut et contractus matrimonij. de ſpon. tua. iuriſditionis exercitium plus reſpicit factũ dummodo iuri ſub- ſiſtere poſſit. nec ob. decre. cum ſuper. eo. titu. quia hic voluntas et poteſtas non ſunt cõtraria.

¶ Opponens contra adverſariũ non vr fateri intentionem eius eſſe veram.
Proteſtatio rei dicentis ꝙ non intendit litem conteſtari an impediat litis conteſtationem.
Reus non dicitur litem conteſtari quando nõ habet animum illam conteſtandi.
Iudex non poteſt preciſe reum cogere ad conteſtandam litem.
Proteſtatio in multis operatur caſibus.
Proteſtatio oppoſita non valet de non conteſtando litem ſi reus in ſua reſponſione opponat exceptionem ſapientem vim peremptorie.

Exceptionez obijciens non videtur de intẽtione adverſarij confiteri. contra hanc regulam videtur quia qui excepit obijcit videtur agnouiſſe voluntatem defuncti. s. de fideicõ. lib. l. ſi debitor. et vide quod not. C. de exceptio. l. ſi quidem. et quod dixi. s. de ver. ob. l. decem. et in ſpe. de excep. §. ij. poſt prin. et de lit. conteſt. c. j. in gloſſa. ante pe. libro vj. et quod not. per Dynum. ſuper iſto. c. et Car. et Ioan. andre. qui in nouella adaptat hic queſtionem Gof. talem impetraſti reſcriptum papale dicens quod te violenter eieceram de poſſeſſione citatus proteſtor quod non intendo litez conteſtari. et dico te falſum expreſſiſſe cum non violenter eiecerim: ſed iudicis authoritate poſſeſſionẽ intrauerim: queritur an exceptio iſta veniat vt dilatoria contra reſcriptum: an vero contra peremptoriam actionem. et ad hoc congrue incidit queſtio: an proteſtatio rei dicentis quod nõ intendit lit. conteſtari impediat conteſtationem cũ alias eius reſponſio ſufficiens ſit. et hanc vltimaz plene proſequitur ſpeculator de lit. conte. §. ij. ver. patet ex premiſſis. et diſputata fuit per Bartho. brix. c. viij. q. que incipit quidaz proteſtatus per Dy. Mar. ſit. deinde per dominũ Azo. canonicum bon. et de ea ſatis dixi. C. de lit. conte. l. j. et ideo hic facilius pertranſeo pro prima parte ꝙ non fiat cõteſtatio inducun

tur multa iura in quibus protestatio p
dest protestanti.in contrarium inducū-
tur iura quod protestari z venire cōtra
protestationem non prodest:z quia quā
doq; contestatur lit.qui id non intendit
de dolo z contu.pront Bart.tenuit lit.
conte.nō factam.z dicit Can.sic tenuis-
se.z Hug.z Ac.sic sibi respondisse.quia
iudex z aduersarius tacendo videntur
consentire.huic tamen rationi non inni
titur Ac.In glo.ij.d.ll.de lit.cōte.Mar.
sil.dicit quibusdā videri quod si iudex
protestationem admisit non sit facta cō
testatio non ob.responsione postea sub
secuta.quia protestatio videtur in ea re
petita quasi.j.facit zc.s.de ver.ob.
l.fina.§.idem respon.Si autem iudex
reprobauit protestationem tunc conte- 5
statio facta videatur de neg.gest.si aūt.
§.si quocūq; modo.cū si.Et dicit Spec.
fuisse opi.Ja.Bul.sz vere fuit Odof.vt
dixi in.d.l.j.de lit.contesta.ipse autem
Martinus in distinctione tenuit lit.cō-
3 testa.non factam.†quia reus debet ha-
bere animum contestandi in aut.de ex
hiben.reis.§.illud.cuius contrarium in
dicat protestatio.de pac.l.iurisgētium.
§.quod fere.non ob.§.si quocunq;.et de
contrario iudicio tu.l.j.§.quid ergo.qz
ideo ibi ob.excep.rei iud.quia lata fuit
sententia super illis super quib9 lis fuit
contestata.nam reus asserēdo se vti bo
na instantia z postea obijciendo exce-
ptionem compensationis videtur com
mune auxilium sibi competens in iudi 6
cium deduxisse.vnde nō mirum si ob.ex
ceptio rei iudi.inducit etiam gloss.aut.
qui semel.C.quomodo z quando iudex
4 que dicit † φ iudex non potest cogere
reum precise ad contestandum:sed si di
ceremus φ reprobatur a iudice opera-
retur contestatam iam sequeretur eum
posse compellere contestari.Et hec so.
placet ipsi Jo.an.coniuncta distinctio-
ne.Azo.que loquitur de actore.tenent
idē Jac.de ra.z alij φ lz protestetur cō
tra ptestationē rei cū cōtestatio ab ani
mo rei pcedat ptestatio actoris ipsius
animū nō tollit.z sic lis ɔtestata nō erit.
hoc ponit Cyn.in.d.l.j.de lit.cōte.Azo.
Dictus canonicus boñ.idem tenet p ra

tionē cū qui veri9 est z allegat de elect
dudum.ij.z de lit.contest.c.vnico.z max
xime si responsio facta fuit incontinen-
ti post ptestationem:qz inesse videtur.
s.si cer.pe.lecta.Sz si ex internallo pro
testationi renūciasse videt de offi.dele.
gratum.hoc dictum placet.Host.vt pz
in distinctione quā posuit.s.de ɔsti.c.cū
M.sup glo.hic ergo.quomodo aūt re
spondeatur fm Inn.ad id qd opponit
ptestationem contrariam facto scripsi
in predicta decre.vnica.de lit.conte.sup
glo.z in regula in generali.j.eo.in pen.
col.ver.sed quero nūquid redeundo ad
predictam principalem questionē Gof.
licet videat sopita p supradicta.ipse eñ
ad probandum φ admittatur vt dilato
ria inducebat † φ ptestatio in multis
casib9 multū operatur.z alle.xxviij.di.
diaconi.z multa iura que ad hoc pos-
sunt adduci.vt tactum est.s.in contra-
rium inducebat φ ista tāgit principale
negocium:ergo admittenda vt perem-
ptoria.z sic fit lit.conte.C.de prescr.lon.
temp.l.emptor.de excep.l.si quidem.z
de interro.act.l.si filius.§.exceptio.ha-
bet enim fictam narrationē per narra
tionem negocij principalis.vt.d.l.j.de
lit.cōte.et de iudi.rem non nouam.nec
dici potest dilatoria que habet precede
re contesta.C.de proba.l.exceptio.nec
multum operatur in hoc casu protesta
tio propter facti repugnantiam.vt.d.c.
cum.M.de consti.z de iniur.l.eum qui.
§.si iniuria.soluendo dicit † quod quo-
ties quis proponit exceptionem que ex
sui natura sapit pemptoriam:licet pro
testetur se nolle contestari vel iudiciū
ordinarie.sed rescriptum elidere z cau
sam differre iudex non audiet illū tan
ꝙ sibi contrarium per.c.sollicitudinis.
de ap.in fin.z de fur.l.j.cum si.Et non di
cas Gof.resistere his que dixi in proxi
ma questione.non enim dicit litem con
testari nō ob.protestatio.sed φ iudex nō
audiet illum.i.coget eum litem conte-
stari.non dico precise sed per iuris re-
media.s.missionem in pos.prout not.in
decre.ij.de lit.conte.lib.vj.ipse Gof.te
nuit φ peremptoriam non fuerit conte.
litis z ei9 solutio plz ipi Jo.an.sic intel

lecta cui simile est quod ipse Joan.no. in dicto.c.sollicitudinem. de appel. super vlti.glo.Joan.and.

1 ☞ Cognitio spiritualis an oriatur inter leuantem iudeum paganum vel hereticum et leuatum de sacro fonte.

Ex eo non debet quis fructum cõsequi qđ visus est impugnare. Uide hic not.p Dy.Car. Jo.and.qui in nouella inducit questionẽ qua querit † si iudeus 1 paganus vel hereticus de sacro fonte baptismatis aliquẽ leuauit.an ex hoc oriat spũalis cognatio quã decurto.qr raro contingentẽ ad qõnem facit qđ no. de cõsecra.di.iiij.nos aũt soluẽdo dicit de heretico eum esse vere spiritualẽ patrem.hoc placet Jo.quo ad hereticum non solũ baptizantẽ sed etiã leuantẽ.qr per sacramẽtum baptismi qđ habet nec illud perdit per heresim:de cõsecra.di.iiij.ostẽdatur.et c.nullus.de diuor.quãto cũ quo ad habitũ sit de corpore ecclesie.ligatur etiam ipsius cõstitutionibus.et sic spũalem cognitionẽ cõtrahit per eandẽ rationẽ cõuersam.secus credit in pagano et iudeo et alias rationes ibi subiungit quas omitto.

1 ☞ Dubium interpretari debet in partem benigniorem.

Estote misericordes et c. Luc.vi.et hec est in compilatione Greg.et colligitur ex codez.c.ibi quod

1 scriptum est.s.Mat.vij.† qꝛ dubia inter- 2 pretantur in benigniorem partem.et de hoc ibi in glo.et vide.s.eo.l.factum.§.in penalibus.et.l.semper in obscuris. In manifestis autẽ maleficijs que nõ possunt bono animo fieri secus est:vt hic patet et colligitur.C.de sica.l.j.cum ibi no.et de iniurijs.si non conuicij.et ibi not.et dixi.

1 ☞ Fidem frustra ab eo sibi postulat seruari qui eidem seruare recusat.

1 Jurans dare decem scio si sibi det stichum et econuerso vter primo promissum implere teneatur.

3 Promittentes pacem seruare adinuicẽ si fregerint ambo an possint ab inuicẽ petere.

4 Adulterans vxorẽ alterius an dicatur offendere vt incidat in penã inter partes conuentam.

5 Maritus et vxor sunt vna caro et vnum corpus cuius caput vir est.

6 Cõmodum pecuniariũ pponens vindicte sue domius nõ est audiendus.

Frustra sibi fidem quis postulat † seruari 1 ab eo cui fidem a se prestitã seruare recusat. Uide qđ no. s.e.l.cũ par.§.illi.et quod no.hoc eo.c. per Dy.Car.et Joã.and.qui in nouella addit de hac dictione frustra.vide qđ scripsi de accu.c.j.et ipse Car.ponit exẽplum per.l.quoniam.C.de rerum permu.et.s.de mino auxilium.in fi.intelligitur etiam regulam circa idem factũ non circa diuersa.arg.s.de leg.ij.l.cum pater.§.plane.et Dy allegat.§.libertis. et ratio huius regule sumi potest ex regula ex eo non debet.et.s.eodem et habet locum regula quando contrahentium est eadem conditio secũdum Dy. et hoc dicit ad solutionẽ.ff.de act.emp. l.iul.§.si qs a pupillo.vbi pupillus non seruat et sibi seruatur.sed ibi fuit culpa contrahentis.cum pupillo sine tutore. Si enim cum authoritate tutoris pupillus restitueretur in integrum subueniente etiam aduersario.C.de repud. que fiunt in iudi.resti.l.vnica.Idẽ Jo. huic regule adaptat quatuor qstiones.

2 † Prima est si titius iuret dare.x.scio si dabit sibi stichum et ecõuerso quis eorum teneatur primo implere promissum allegat illum teneri qui primo fuit requisitus:extra de iureiur.c.peruenit. scđo qr dicitur ibi promittẽtem nõ teneri si constat reliquum conditioni non paruisse.hoc aũt cõstare nõ põt nisi requisitus nõ seruauerit.ergo et c.soluit illum qui petit teneri prius in plurale q̃ sub conditione promisit nõ tenetur alteri nisi conditio impleatur.insti.de v̄.obliga.§.ex cõditionali.oportet igitur illum prius implere si petere vult cum

alterius nulla sit mora.ꝛ per cõsequẽs
nulla petitio.ff.de ver.ob.l.si pupillus.ꝛ
pro hoc bene facit.ff.de ac.emp.l.iul.§.
offerri.ꝛ quod ibi no.ꝛ quod no.p eun
dem Jo.de elec.cupiẽtes.in quarta par
te.In gl.sed an tenetur offerre.ꝛ quod
dixi.ff.de ver.ob.l.si dari.Similis que-
stio est Joã.de deo quis prius teneatur
probare excipiẽs vel replicans.de quo
satis scripsi de excep.a nobis.ver.circa
3 sextum.Item inducit questionem†de
duobus qui fecerunt pacem promise-
rũt sub pena inuicem obseruare si vn⁹
primo fregit pacem vulnerando fratrẽ
alterius an ab alio postea fragente pe-
nam petere.Et ampliat questionem an
retẽtis terminis locus esset pene si vn⁹
ex his alterum tunc bãnitum offendat
ex permissione statuti.Ad primam prin
cipalem questionem inducit quia in
generali promissione nõ veniũt que ve 4
risimiliter nõ esset quis in specie pro-
missurus vt in regula in generali.cum
concor.Nõ aũt est verisimile ꝙ specia-
liter ꝓmisisset nõ defendere vel vẽdica
re fratrem:precipue cũ hoc esset ꝫ bo-
nos mores ꝛ ius naturale.ꝛ sic non va
let.C.de pac.l.pacta que contra.ꝛ tur-
pis promissio seruanda non est.vt.e.l.ꝛ
in regula.in malis promissis. Secun-
do quia frater iustum dolorem exequi
tur.C.de adul.l.gracchus.de sent.excõ.
si vero.§.fi.Caret enim vitio inconsul-
tus calor iracundie.ij.q.iij.§.notandũ.
Item in promissione videtur subintel-
ligendum si se vel suos non offendant.
ar.de iureiur.quẽadmodũ.In contra-
rium allegatur quia stipulatio fuit ho-
nesta de non offendendo ꝛ pacem ser-
uando nõ fuit ergo inualida.de pactis.
c.j.ꝛ.iij.ꝛ.ff.de pac.l.j.ergo pena cõmit-
titur.de arbi.dilecti.in fi.Item cum non
fuerit expressum de fratre.ergo ꝓmis-
so debet haberi.ff.de verb.obli.si ita sti
pulatus.§.grisogonus.vbi de hoc teti-
gi.Item non licuit isti propria autho-
ritate vlcisci.C.de iude.l.nullus.ergo
iniuriam ꝛ offensam intulit ꝛ sic locus
est pene.soluebat dicens Azo.ꝛ Hug. 5
dixisse illum absoluendũ a pena cũ fra
trem iuuare potuisset non obstante sti-
pulati de penali.Hec solu.vera est si de-
fendendo fratrem hoc fecit seruato mo
deramine.l.j.C.vnde vi.ꝛ de sent.excõ.
dilecto.Sed questio loquitur de vlci-
scente nec dubitatur quin iste teneatur
pena iuris communis vel municipalis
nec de illa queritur sed de conuentio-
nali si stipulatio ita foret concepta qꝺ
vulnerando fratrem incideret in penã
planũ esset quod ab illo nõ posset post-
ea pena peti.Ex quo ille primo fregit
pacem de iureiur.peruenit.ij.de pact.
cum proponas.Secũdo vbi de hoc di-
xi de transac.siue apud.ꝛ de arbi.l.sed
si duo.in fi.ꝛ si actum esset penam to-
ties committi ꝛc.fieret compẽsatio.de
penis.constitutus.ꝛ ibi in glos.vbi ve-
ro stipulatio fuit stricte concepta quod
solũ paciscentis offensam includit tũc
procedit dubium.Secũda questio fuit
4 Jaco.de bayseo fratris Archi.ꝛc fo-
mabat eam cum fuit pactum penale si
vnus reliquum offenderet personali-
ter vel realiter ꝛ vnus adulterauit vxo
rem alterius.Et primo sic allegatur p
ap.est vinculum charitatis extra de iu
di.nouit.Et ad eius obseruantiam qui
libet ex precepto tenetur ad romanos.
xij.j.ad corin.viij.iij. questione.vj.hoc
ꝗppe.xj.questione.iij.inter verba.de re
iudi.ad apostolice.post prin.ff.de re mi
li.l.vlti.in fin.Contractus ergo initus
sup illa licitus ꝛ seruandus.ff.de pact.
l.pena.in penã ergo ipsũ licito contra-
ctui adiectam incidit contra faciens.vt
in regula accessorium.ꝛ no.C.de pac.l.
pacta que contra leges.qꝺ autem adul
terando videat̃ offendisse patet in aut.
vt cum de ap.cogno.§.causas.ꝛ quod
no.de iureiur.quintauallis.Item mari
tus iure mariti agit ad penã capitis.C.
de adult.l.quis.ergo ꝛ ad penam con-
uentionalem in qua non inspicitur an
intersit.ff.de verb.obli.l.stipulatio ista.
§.alteri.Item si ex iniuria facta vxori
maritus agit iniuriarũ.ff.de iniur.l.j.§.
fi.Nec ob.quod mulier consenserit.vt
l.raptores.C.de epi.ꝛ cleri.de sen.excõ.
5 cõtingit.†Item vir ꝛ vxor sunt vna ca-
ro.de cogna.spirituali.maritus.ꝛ vnũ
corpus.xxvij.q.ij.agatosa.cuius corpo

ne aliquis: ꝛ ver. qui si dicat. ꝛ de hoc ꝑ Archi. ii. q. vi. §. post datam. ꝛ §. illo. videlicet ad contraria respondetur quod loquuntur cum nullus terminus est sta 3 tutus et nullum discrimen aduersarii videatur. Constat autem quod in extra iudiciali ap. interponenda ꝛ etiam prosequenda statutus est terminus a iure. Primum patet de appel. concertationi. lib. vi. Secundũ in clementi. eo. ti. sicut in vtraq; igitur nisi infra terminũ quo debuit appellari certificet alterum eligendo videtur non appellasse. † Ex ꝑdictis patet q̃ si ab archidiacono appelletur ad episcopum vel archiepiscopũ valet appellatio episcopũ cum ad archiepiscopum non potuerit appellari. ꝛ regulariter inutile non vitiet vtile. j. eo. vtile. Sec' si consuetudo haberet ad eũ 5 appellare posse. de appel. romana. secũdo responso. lib. vi. Idẽ dico de quatuor principalibus patriarchis si vera esset opinio ꝙ ad ipsos posset omissis mediis appellari super quo vide quod dixi de priui. antiqua. in fi. Io. an. licet vera credam predicta de stricto iure vsus tum iudiciorum admittit appellationẽ predictã alternatiuam ad archiepiscopũ vel papam. Ultimo no. quod hec regula verificatur i alternatiua legis vbi sufficit alterũ adimpleri. vt no. s. de lib. agno. l. iii. q̃ incipit siue vxor. §. fi.

4

1 Iudex an possit partẽ arctare ad ꝑponẽdas oẽs exceptiones suas.

2 Legitima an possit tolli vel minui ꝑ legem municipalem.

3 Priuilegiat' q̃n preferat priuilegiato.

4 Delegato vnum monachũ ponente in monasterio ex priuilegio an seruet annus ꝑbationis monasterio.

Adultũ a iure beneficium. Uide hic no. per Dy. Car. ꝛ Io. an.
1 † Utrũ iudex possit arctare partẽ ad ꝑponẽdũ oẽs suas exceptiões dilatorias ꝛ peremptorias intra certũ tp̃s hic tractat. de hoc dixi. C. de inoffi. te. l. contra ꝛ maiores. ꝛ de iudi. l. iudices. ꝛ an aliud tp̃s a lege indultũ possit arctari vel ꝓrogari dixi s. de re iudic. l. qui ꝑ tribunali. ꝛ. C. de dila. l. siue pars. ꝛ concor. ad hanc regulam. C. de adul. l. adulter. Deinde queritur Dyn. † an debitum bonorum subsi 2 dium possit tolli vel minui per. l. municipalem. ꝛ eam diffuse ptractat. sed de ea latius dixi. C. de inoffi. test. l. quoniã in prioribus. ꝛ ꝑ solutione. Dy. facit extra de testa. raynutius ad fin. Ioan. mo. dicit regulam procedere vbi inter bñficium sistit in indulto nec vltra procedit. Item nullo extrinsecus apparente. dicit enim hanc regulam fallere quãdo duo indulta prouident diuersis. q: tunc priuilegium quod est potius est tenendum de mino. de indi. verũ ꝑ minorẽ. de albo scribẽ. l. ii. C. de aduo. diuer. iudi. restituẽdum. de consecra. eccle. vel altaris. q̃ in dubiis. ꝛ de hoc † quando pri 3 uilegiatus ꝑferaẽ priuilegiato satis dixi. C. de sac. san. ec. auẽ. quas actiones. ꝛ ad decre. sup q̃onum. §. si vero. r̃ndet ꝙ ibi est quid imputari possit ei qui recipit subdelegationẽ: ex cuius mixtura ita impedit procedere ap. remota. Itẽ quia ibi minus dignum erat adiunctũ iuri communi quod permittit appellare. ideo vincit dignius quod non adiũctum vinceretur a digniori. fallit etiam regula secundum eum in cursu diuersarum obligationum in eadem persona vt est principalis ꝛ accessoria: quia accessoria permittitur. s. de fideiusso. l. generaliter. Item fallit in casib' in quib' priuatur quis iure suo sine culpa. de q̃bus dicetur. j. eo. l. sine culpa. Item Io. an. ad hanc regulã in nouella adaptat talem questionẽ legatus cui papa specialiter cõcessit vt authoritate apostolica posset in quolibet monasterio sue legationis ponere vnũ monachum posuit vnũ in certo monasterio queritur 4 † vtrum annus probationis monasterio seruetur post allegata pro ꝛ cõtra. dicit monasterio cõpetere annum probationis nõ obstante mãdato legati. recipiẽt eũ cũ bñficio probatiõis recipiẽtiũ ꝛ recepti. q: ei' ꝯtrium vt reprehensibile fieri ꝓhibetur de regula ad apostolicã. in prin. ꝛ in fi. xxvii. q. i. consaldus. vbi etiã munit integra beati. Benedicti ꝛ consti

batione Gregor. h idem esse prohibitum quod multum facit:non tamen reserna tur probatio voluntaria repulsio q̄ reseruaretur si legatus non precepisset ad mandatum ergo legati illum recipient ad quod alias nō tenerētur.z in hoc valeret gratia legati.z si probabunt legitimam repulsionis causam tempore probationis ipsum repellere poterūt.z sic gratia satis confert z ius cōmune non ledit facit de consuetudine.cū dilect⁹.z per hunc modum satisfactū est 3rbo.

1 ¶ Infamibus non pateāt porte dignitatum neq3 ad eas dec ingressus.

2 Porta proprie vnde dicatur.

3 Infames an possint doctorari z quid 3 de excommunicatis.

4 Banniti tpis nostri an sint a dignitatib⁹ repellendi.

5 Defectum natalium contra prelatum oppositum quis probare debeat.

6 Etatis defectum contra aliquem obijciens illum probare debet.

7 Filius in dubio presumitur legitimus: et opponens contrarium probare debet.

8 Asserenti se esse diaconum et professu3 4 onus probandi incumbit.

9 Negans aliquem esse legitimum an debeat probare.

10 Agens an debeat etatem probare vel reus conuentus negans.

11 Natura nō mutat per sophisticationes verborum affirmatiuorum.

12 Iudex quid facere debeat neutro de legitimitate probante.

1 Infamibus porte non pateant † dignitatum. Uide hic not. per Dyn. Card. et Ioan. an. q̄ in nouella exponit porte non pateant. i. non aperiantur nec detur ingressus per illas:sed obseruetur eis de sanguine christi dicitur q̄ fidelibus aperuit prius obseruatam ianuam paradisi de baptismo maiores. 2 ver. tāte.z sed3 deriuatores † porta dicit a portādo intus z extra s3 olim porte dicebant pprie ciuitatū q̄s olī3 edificare volēs in circuitu ducebāt aratrū sicsul co designādo locu3 muri.sed vbi debebat esse porta portabāt aratrū 'ne terrā tāgerēt a qua portatione dicta fuit porta.de hoc habetur.ff.de ver.sig.l.pupillus.§.vrbs.sed hodie porta latius accipitur.vt patet.ff.de consecra.eccle. vel altaris.c.vnico.in fi.lib.vj.habemus ianuas.vt.ff.xxiij.q.iij.personas. fores.l. dist.in capite hostia.de peni.distin.j.in portura.valuas.de sponsa.j.cōsultatione in prin.que omnia proposito conueniunt.z vide in alphabeto dictione portas.De materia regule vide in summa ex quib.can.infa.irro.z per totum.maxime.z per.l.nullā.vbi de materia infamie plene not. An infames possint doctorari.doct.tenent q̄ vero cum doctoratus sit dignitas cū administratione: vt.ff.ne fil.p patre.auc.habita.in proemio digestorum.§.illud.z idem dicūt excōmunicato quod non possit doctorari. q2 excommunicat⁹ ab actib⁹ legitimis excluditur extra de excep.piam.cū ibi no.z de senten.excommunica.decernimus.z quia excommunicati sunt infames saltem infamia facti que repellit a dignitatibus vt hac regula patet.† Sed an banniti nostri temporis repellantur a dignitatibus:maxime in alijs ciuitatibus z videtur quod sic.ff.de origine iuris.l.ij.circa principium.ibi exulantem in italia.vbi de hoc dixi z in proemio digestorum.§.hec autem tria.vbi similiter de hoc tetigi.z.C.de episco.audi.l. mathematicos.tales enim banniti vel expulsi ex ciuitatibus non videtur deportati nec deportatis equiparari. In contrarium est quia tales bannitos videtur infamia comitari.C.de req.reis. l.fi.vbi de hoc dixi.z p hoc.ff.de postulādo.l.ex ea causa.z.C.de dignit.l.neq3. gloss.institu.quibus modis ius pa.po. sol.§.relegati.tenet bannitos predictos aliquando comparari relegatis aliquādo deportatis.que gloss. tamen communiter reprobatur vt dixi plene.C.de here.instit.l.j. Pro determinatione principalis questionis an banniti possint ad dignitates promoueri forte non incepte dici posset.quod cum tales banniios communiter saltem facti sequatur infa

mia apud bonos & graues maxime quã do ex publicis & magnis criminibus banniuntur & etiam condemnantur de more totius italie non possint ad digni tates promoueri per hanc regulam et pro hoc.§.de publi.iudi.l.infamē.& ma xime quando banniuntur vel condem nantur per viam accusationis.nam si p per viam inquisitionis quia tunc non videtur infamari.vt no.& dixi.C.si tutor vel cura.non gest.l.j.& vide ad predicta que no.C.de testi.l.iureiurando.Ultimo ipse Joan.and.inducit hanc regulam ad talem questionem.certum est quod ele cto ad dignitatem potest opponi infa mia.sed opponens debet illam proba re.de testi.cum literis.de accu.accedēs
5 †electo in prelatum opponitur defect⁹ natalium & etatis.Queritur quis ꝓbet. ꝙ opponens ꝓbare teneatur certū est q: opponēs aliquid in personam clerici si non probat punit̄ p decre.primam. de elec.li.vj.& tenet̄ iurare.se illos defe ctus posse ꝓbare.eo.ti.c.vt circa.qđ sn perfluum.esset si ei onus probationis non incumberet.Item clemētina.eo.ti. constitutionē.Secundo & vltimo respō deo non specificante debito modo defe ctus ab ipsorum probatione repellit:ꝙ autem esset pena si probare non debe ret.Ex quibus concludit̄ quo ad vtrū ꝙ defectum quod opponens tenetur probare de primo defectu natalium vi detur casus qui fil.sint legiti.lator.&.c. eām.primo equiparemus petēti heredi tatē cū qui petit cōfirmari.sed si primo opponitur illegitimitas persone vel pa tientis ex cuius ꝑsona vult succedere op ponens probat vt ibi ergo & in proposi to casu.De secundo etiam defectu eta tis videtur casus de electio.dudum.pri
6 mo †vbi opponens defectum etatis pre posito sancti Georgij probare debet.et qui dicit profess.nō valere ex etatis de fectu.extra de proba.in presentia.& de regula.ad nostram.Secundo per com munia ad vtrūꝙ defect̄ sic probatur. in exceptio.reus est actor.ff.de exce ptio.l.j.&.ij.Fortius ergo opponens ꝙ videtur voluntarius de iudi.exhibita.& hꝫ negatiue opponat cū sit negatiua qua

litatis illā probare tenet̄ iuxta notata: vj.q.vl.actor.de electio.bone.ij.§.de ꝓ bationib⁹.l.ij.& dixi.C.e.l.actor.Et pre cipue cū negatiua resoluit in affirmati uā.de renū.sup hoc.&.C.đ codicil.l.nec codicillos cum ibi notatis.Tertio quo ad primū defectū inducit̄ ꝙ presumit̄ matrimonium potius ꝙ̄ cōcubinatus. §.de ritu nup.in libere.Et in dubio ꝙs
7 presumitur †legitim⁹ qui filij sint legi timi.transmisse.& proli debetur fauor. eo.tit.ex tenore.&.c.prelatū.dummodo seruata fuerit decretalis vlt.de clan.de spon.c.vlt.Item sicut filiatio sic et eius qualitas probatur ab allegante.primūꝫ probat̄ de filijs presbyterorū michael. eo.tit.c.ij.Item infamia illegitimitatis non transfert onus probandi licet trās ferat on⁹ purgandi.de purga.canonica. accedens.Multominus exceptio que est minoris efficacie:vt probatur de ac cusa.accedens.Ad contrarium sic ar guitur petens confirmationeꝫ est actor & asserit electionem canonicā ergo pro bat se talē.xliij.dist.quiescamus.de cler. peregri.c.j.&.ij.&.iij.§.de liber.agno.l. si.qui satisda.cog.si vero.§.j.Cum ergo in assertione canonice electionis inclu datur legitimitas & etas.de elec.cum in cunctis.&.c.nihil est.qui vult confirma tionem illam probat.etas enim illius ꝙ se maiorem dicit causa cognita proban da est de mino.l.de etate.& facit quod ibi no.& eođ.titu.l.minor.xv.annorum: cum ibi homines soluti & minores na scantur non presumitur electus natus ex coniugatis neꝙ maior nisi hoc pro bet maxime cum de iure canonico pre sumatur adulteriuꝫ & non matrimoniū.& xxx.questio.v.aliter.&.c.iurantes.Item hic negatur factum.scilicet legitimitas et etas.ergo aduersarius probat.C. de non numerata pecunia.l.si ex cautio
8 ne.et.l.asseueratio.†simile in defectu ordinis vel professiōis quomodo enim probare posset electum non esse dia conum vel non expresse professum et facit quod not.Innocen.de accus.su per his.nec potest negari quin nega tio faciat saltem rem dubiam.C.qui.ad lib.procla.non licet.l.iij.ergo electus

certificet alias non confirmabitur de elect.innotuit.z.c.mihi est.sicut nec dat venia etatis nisi probati probitate mo rum et etatis.xxx.annorum.C.de his q ve.eta.impetra.l.ij.z matrimonium in dubitanter probatur in carbo.C.ad car bo. edictum.l.fina.Item inducitur de cretalis si forte.de ele.libro.vj.vbi si op ponitur euidens defectus contra ele ctum subijcitur examen ergo ipse pro bat per examen se carere defectu:sic er go hic probet legitimitatem et etatem. ad primum qui filij sint legitimi.p tuas. 10 ad secundum de in integ.resti.c.consti tutus.vt.C.de in integ.restitu.l.cum te. vbi de hoc satis dixi quod vterque pro bet facit.ff.de pba.l.de eta.de renuncia. super hoc et de probationibus ex lite ris. ¶ In glos.sed quero ad euidentiam solutionis est sciendum quod primus articulus fuit disputatus per Tagonem canonicum bonon.et per Octauantum de florentia. Et circa illum notanda est triplex opinio quia Ioa.vj.q.vlti.actor Bernar.in decre.bone.de elect.Guil.in Specu.de probationi.§.j.ver.restat tra ctando de negatiua qualitatis:†dicunt quod negans aliquem legitimum ha bet probare.hoc idem tenet Archi.de elect.si forte libro.vj.quod ad terminos electi.de quo tractamus.et ibi allegat nota.per Inno.de dolo et contu.cum olim.c.super his.idem Spec.in decre. vt circa de electi.tenet quod ex quo in iudicio petitur confirmatio.et fama est quod electus non sit legitimus ipse co ram confirmatore qui procedit ex offi cio probabit se legitimum.ad hoc facit quod scripsi de presby.non baptizato. veniens.in fin.z quod not.Guil.in spec. de spon.in fine.z hec opinio fuit Ioan. de agusel:is de cesena quam notat Spe cu.in.d.c.vt circa.et Archi.viij.di.pres byter.et Octauantus tenuit in disputa tione predicta quod petens confirma tionem probat altera parte negante ni si sit in possessione filiationis legitime. C.de probatio.l.neque natales.et.l.non nudis.et facit ad hoc de senten.excom munica.si iudex.lib.vj.ad idem quod di citur excipientem probare respondent

verum esse in his que asserit non que negat.facit quod no.ff.de probatio.l.in exceptio.de excep.non numerate pecu. et non numerate dotis. Tertia opinio fuit Langonis dicentis quod neutro probante confirmator inquiret:et si in ueniat illum in pos.filiationis legitime confirmabit alias non.ipse tamen for mabat questionem in elec.ad simplex be neficium.Item sciendum quod ad secun dum articulum multiplex fuit opinio vna Ioan.et La.lxxviij.dist.presbyter. †quod agens probet etatem cui concor. Azo in summa de proba.in fi.et Hosti. eod.titulo.§.fina.ver.viij.cui etiam ac cedit opi.dicentiu qui petit se admitti:vt talem probet se esse talem.Secunda fuit opinio specu.qui consuluit in speculo de actore in princi.quod negatiue pro ponat exceptio etatis.scilicet nego vel non credo te maiorem.z est simile quod no.de procu.c.j.hoc dicit nisi per aspe ctum appareat minor quia tunc secure dicat affirmatiue: tu es minor. Tertia opinio sic distinguit:aut vnus proponit affirmatiue alius negatiue.et tunc affir mans probat aut vterque affirmatiue.et tunc probat actor aut vterque negatiue: et tunc etiam actor probet.sed glos.in preallc.l.de etate.dicit quod quando vterque negatiue presumitur minor.Ioa.de deo simpliciter dicebat quod implicita probat a negante Bonaguida dicebat obtentu: vt not.Archidia.de rescript.c.si eo tem pore.libro.vj.quod qui dicit quem non ido neum propter minorem etatem illud pro bent opiniones Iac.de ra.z de belui.cu procuratori apponitur defectus etatis not.Cyn.in preelleg.l.cum te.C.de pro bationi.et volunt quod eo casu probet exci piens quia dicens probat illa que in pe titione vel except.includuntur sed etas procuratoris non est de his:et petrus dicebat quod edictum de procura.est prohibitorium : dicens ergo prohibi tum probet in permissoriis posset habe re locum quod probet dicens se permissum. Circa solutionem est sciendum quod aliud est elect.cofirmare:aliud cassare: aliud nec confirmare nec cassare.pri ma duo patet.tertiu vide de resti.i inte.

e.ij.l fi.et est simile qd dixi.e.ti.c.fi.in.q.
ij.Itē sciendum q defectus de quibus
queritur opponi possunt vt cassetur ele- 12
ctio et excipiendo vt confirmetur.Et licet
hic sint diuersa in hoc:qr primo casu re
pellimus excōicatū:scdo nō.et sic loqui-
tur contra de iudi.exhibita ad decre.di
lecti.de excep.vt ibi scripsi soluēdo dico
q vtrobiq3 onus incumbit opponenti
sit appellatum vel nō.In tantum qd si
non probat perdit instantiā nō cassatur
electio repellitur opponēs et penam pa
titur decretalis pma de electio.li.vj.qd
dico locū habere et cum super obiectis
non est appellatum ad papam:vt scripsi
in clemētinis:de procu.c.ij.et sic verifi-
cetur pma opinio Jo.Ber.et sequaciū.
¶Circa primum articulū Jo.de deo.et
quos post ipsum recitaui.Circa scdm
nec curo tan affirmatiue vel negatiue
proponatur.absit eni q p sophisticatio
nes verbo affirmatiuo natura mu-
tetur contra id.C.communia deleg.l.ij.
in fi.de elec.cōmissa.§.porro.li.vj.et fa-
cit qd no.s.ex quib9 causis ma.l.in co.
ad id qd dicebat q circa primum defe-
ctum occurret quādoq3 pure negatiua.
respondeo probet opinionē vicinie qūo
habebatur pro legitimo et excusabilis
erit de elec.c.j.l fi.li.vj.Et si nec id pba
re potest tractat.ij.q.vij.plerisq3.sed licet
repellatur et puniatur opponens vt di-
ctū est nō per hoc sequitur electio con-
firmanda.qd ptz de electio.cupiētes.et
c.si forte.et c.indēnitatibus.§.j.et §.cete
rū.facit de rescrip.olim.ad illā igit op-
ponendā necesse habet se probare legiti
mationem.et hoc est qd voluit Hosti.de
dolo et contu.olim vt ibi scripsi sup ver
bo canonice:probat hic de elec.congre
gato vbi opposito defuit literature ad
cōfirmationem obtinēdā necesse est cō
stare electionē nō pati defectū.ad idem
eo.ti.cum inter canonicos.in fi.et c.cum
nobis olim.et eo.ti.nihil.nam vt ibi ptz
etiam nullo opponente de his oportet
inquiri:fortius ergo aliquo opponente
et non probante:vt patet de ap.constitu
tus.Facit enim oppositio confirmantē
malefidei ad instar denūciationis.C.de
rei ven.si fundū.et de peti.her.l.itē ve-
niūt.§.a quo.et sic sit vera opinio Jo.ce
señ.et sequaciū quo ad primū articulū et
Jo.et sequacium:quo ad secundū neu-
tro vero probāte superior non tenetur
confirmare nec cassare nec per id posset
alter appellare cum non grauetur.et est
simile quod dixi de testi.ex parte super
glo.huius except.Hic tñ locus est ter-
tie opi.lagonis.vt.s.superior inquirat ne
diu protelentur vacatio.et si inueniat illegi
timum vel minorem cassabit si legitimū
confirmabit si de veritate nō cōstet:sed
de opinione et fama q sit legitimus cō-
firmabit et si defecerit cassabit.de pur-
gatione canonica.accedens.de offi.or-
di.ex parte.Si vero etiā p inquisitionē
etiam de fama pro vel contra ei iem cō-
stare non possit statuat certum termi-
num electo infra quod prebet q si non
fecerit saltem quo ad possessionem cas-
sabit electionem ne diu maneat eccle-
sia impedita.facit de ap.oblate ad fi.cle.
eo.tit.quamdiu.de restitu.spo.frequēs.
li.vj.et qd no.de proba.licet.in prima gl.
ad id quod tertio allegabatur.dico q
vtroq3 probante locus est.l.cum de eta
te.s.de proba.et quod nota.de test.in no
stra.cum suis remissionibus.et sic hoc
casu tantū vtroq3 vt si altero per testes
probāte vult iuuari p articulos directe
cōtrarios quos habet pbare per testes
hoc faciat ante publicationē primorū
qr postea nō audietur etiā in causa ap.de
testi.fraternitatis.apertius in.cle.e.ti.
testibus.Et per hunc soluendi modū q
videbantur cōtraria sunt soluta.Jo.an.
de hoc tetigi.C.de nup.l.si vicin9.

☞Concessio generalis non continet
ea que quis non esset in specie conces-
surus.

In gñali cōces
siōe nō veniūt q qs nō esset
collegiate i specie ɔcessur9.
vide not.hic p Dy.Jo.an.
et Car.qui super ista regula diffuse se ex
tendit circa duo.Primo circa multos
casus in quibus fallit hec regula.Se-
cundo circa materiam protestationum
quā hic diffuse et vtiliter pertractat et q
omnia ad literam recitat Joā.an.in no

uella que licet sint vtilia causa breuitatis omitto.et ad ipsos recurrat.⁊ ad ea que dixi de materia ꝓtestationis.ꝭ.de oper.no.nūc.l.j.§.j.⁊.C.de rei ven.si fundum.⁊ de ea etiam tractatur per Arch.xxvij.di.c.j.ibi videas.

1 Acceptio personarum nulla in iudicijs esse debet.
2 Iudicium quomodo exponatur.
3 Licitum quid dicitur ratione persone.
4 Maioribus aliquando licet quod minoribus non liceret ⁊ econtra.
5 Priuilegio an possit quis vti contra alterum eque priuilegiatum.
6 Priuilegiatus non vtitur priuilegio cōtra priuilegiatum.

1 **In iudicijs nō** est acceptio † personarū habēda.vide hic plene no.per Dy.Car.et Ioan.an.qui in nouella remittitur ad Thomam.secunda scđe.q.lxiij.ꝑ totū.⁊ maxime in articulo vlti.⁊ in scđo alphabeto in dictiōe acceptio ꝑsonarū.⁊ vide.j.eo.l.nō licet actori.et.C.de fruc.⁊ lit.expen.l.vlti.et de ap.constitutis.et de significato hui⁹ verbi iudicium hic not.Ioan.and.et in nouella remittit ad Ioan.mona.Card.super rubr.de iudi.vbi ponit.xv.significatiōes ꝑ hos versus.Actio:lis:authoritas:forus:arbiter vltima velle.Questio:discretio:sententia:instātia:discussio:posse:pernities:pena ꝓcessus iudicialis.de hoc vide lati⁹ in alphabeto litera iudicio ecclesie.et expone versus.Car.actio.ꝭ.de ꝓba.ex literis.de iudi.in tribus.insti.qui.non est permissum facere testamētum.§.propterea lis.ꝭ.de pecu.qđ debetur.ad treb.l.j.xj.rñ.authoritas.extra de iudi.decernimus.lxiij.dist.c.j.forus.de iudi.c.quāto arbiter.q satisda.cogan.ab arbitrio.de offi.dele.ab arbitris.li.vj.vltima velle.C.de sac.san.eccle.l.j.qō.C.de ordi.iudi.l.si qō.discretio.de iudi.cum pretor.⁊ de preben.graue.snia.lxj.dist.neositus.de re iudi.in causis.de ap.si duobus.de rescrip.c.si.de lega.iij.qui concubina.§.heres.et eccl'astici.xviij.añ iudiciū para iustitiā instantia.C.de iudi.properandum.et de iudic.c.pe.discussio.extra de ver.significa.c.forus.in

2 prin.† posse.ꝭ.de iudi.iudicium.soluit.i.potestas iudicandi:pernicies.j.ad corinth.xj.ibi qui māducat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi sumit.i.perniciem.glo.dicit condemnationem.pena.l.di.⁊ purgabit in princi.in Io.ibi q mala egerūt in resurrectiōe iudicij.i.pene eterne processus iudicialis.de iudi.c.j.libr.vj.de except.pia.Archi.de hoc tractauit de rescript.statu.§.insup.vbi dicitur qđ qñqꝫ ponitur pro tpe.lv.dist.precepta.⁊ pro deliberatione vel examinatione.lix.di.c.j.in fin.iiij.dist.de petro.in fin.Et de hoc dixi.C.de indi.super rub.Ia.de bel.in opere suo sup vsibus feu.de natura feu.colligit hanc re

3 gulam per viā brocardi† hoc modo ratione personarum quid dicitur licitū.⁊ glo.arguit pro.ff.de proba.cum de indebito.insti.ad.l.aquil.§.ij.⁊.C.de proc.l.militem.sed non arguitur contra.sed potes arguere.ꝭ.de verb.ob.l.cū suus.de re mili.l.iij.§.fi.⁊ in aut.de mona.§.huic autem nobis.distinguit aut loquimur de iure diuino aut humano si de diuino:tunc nulla est acceptio personaꝝ.vt.d.§.huic nobis.in authēti.de mona.si de iure humano:tunc aut est licitum simpliciter ⁊ nulla est personarū discretio.idē si sit simpliciter illicitus:aut est licitum secundum quid:⁊ ꝭm quid illicitum.⁊ tunc est personarum discretio.vt dicto titu.de natura feudi.⁊.ꝭ.de postu.l.j.in ꝑnci.vbi de hoc.⁊ not.d.§.hūc nobis.et extra de maio.et obe.c.statuimus.vbi de hoc conse.di.iiij.cum tantū

4 valeat.et de sta.ho.l.in multis† quia aliquando licet maioribus quod non minoribus.⁊ econtra.⁊ aliquando magis punitur maior ꝙ minor.⁊ ecōtra vt no.et dixi.C.de epi.⁊ cle.l.presbyteri.et ibi remittit ad no.per eū de feu.marchie.c.j.vbi sic not.quod licet minori ex officio:licet fortius maiori de offi.preto.l.barbari⁹.C.de postu.l.j.et.xcv.di.illud.in prin.quod nō licet maiori ex dignitate vel ꝑuilegio nec minori.C.de decur.l.fin.ꝭ.eo.l.non debet actori.quod licet minori ex sue persone vel rei vtilitate non licet maiori vt dicto titu.de feudo

marchie.z qui satisdare possunt.c.si.C. de arbit.l.j.si de momē.pos.fuerit ap.l. j.lxxxviij.distin.episcopus gubernare. de ritu nup.l.legē.§.fi.z.l.obseruādū.ij. rñso.quod nō licet minori pter vtilitatem nec maiori.vt.d.l.obseruandum. scdo regulariter traditur quod est dictū in primis duobus.z tertio z quarto est casuale vel dic aut que aguntur sunt digna vel nobilia vel preeminentia gradu vel dignitatis excellētia.z tunc obtinet primum z secundum.si vero turpia vel vilia:tunc tertium z quartum.z vide in bello py.in tertia charta rubrica qd licitum est maiori z se.z vtraqz so.est satis bona.Ja.de bel.vltimo tractauit de priui.c.j.§.z idem ipsum.li.vj.sed prosequitur aliā questionem.papa concessit ecclesie collegiate primo q prescriptio minor centenaria in suis bonis vel iuribus non currat agit prelatus contra capitulum vel ecōtra quorum bona sunt disereta super re alias prescriptibili tan alter cōtra alterum priuilegio possit vti q vtatur.facit q: ap.ecclesie prelatus z cap.continentur.de ver.sig.cum clericus de testa.requisisti.Jn contrarium †quia priuilegiatus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum.no.plene de proba.in presentia.in glo.ingressus.et no.j.eo.tit.c.qui prior.de or.cog.cū dilectus.ver.nos autē.et dixi plene de fac. san.ec.aut.q3 actiones.post plura alia allegata pro et contra soluendo et dicit vnum cōtra alium eo priuilegio vti nō posse z subijcit q vniuersalium priuilegiorū quedam respiciunt fauore personarū datum certis causis et incertis articulis.z tale dicit priuilegiū minorū z ecclesiaz in resti.in integ.s.de mino.l.j. z per totū.mulierū in vell.et filiusfa.in macedoniano q proprie nō possunt dici data vniuersitati vel corpori.†sed sunt vniuersalia z his vtit vnus talis cōtra aliū talē.vt.d.aut.quas act.de prescrip. de quarta.xvj.q.x.volumus.z pt3 in restitutiōe de resti.in integ.auditis.l velle.et macedo.ad vel.codi.l.si sine.et ad mace.l.si fili9.aliud daf corpori vel vniuersitati fauore tā vniuersitatis q singulariū psonaz.z illo pōt vti ad sui defensionem tam vniuersitas q singulares persone ipsius etiam contra alios singulares ipsius corporis vt pt3 in priuilegio clericorū.de fo.compe.si diligēti.eo.ti.c.j.z.xj.q.j.inolita.Aliud est qd daf vniuersitati vel corpori ipsius fauore non partis vel singularium personarum.z hoc vtit vniuersitas vel alius pro ea ne ipsius ius pereat aliter ipsius priuilegii non est vsus.z ita intelligatur so.questionis z allegata per eū ad hoc. z ad hoc facit quod no.super regula priuilegiū.in princ.solutionis questionis.

Fides in malis est promissis rescindenda.

1 Filius iurans nō recedere a districtu si p patrē euocat9 recedat an sit piurus.

2 Clericus tenēs duo bñficia a duobus episcopis cui potius obedire tenetur.

3 Juramento subintelliguntur quatuor q a periurio excusant.

4 Licentiam petere sufficit in multis etiā si non obtineatur.

5 Juramentū tres comites habere debet sc3 iustitiam:veritatem:z iudicium.

6 Scholaris tribus casibus sine licentia recedens creditoris periuriū incurrit.

7 Authoritatē superioris nō excusare in delictis qualiter intelligatur.

8 IN malis promissis fidem † nō expedlat obseruari.multos significationes fidei vide extra de sum.tri.super rub.Expedit sm vtilitatem licet sm equitatē nec decet secūdum honestatē.de his o'dus extra de voto magne.post prin.Et vide hic not. per Dy.Car.z Jo.an.q in nouella inducit talē qōnē an scholaris q iurauit creditori non exire de districtu boñ.ante solutionē sibi factā sine ei9 licentia qui erat filiusfa.† z ex iusta causa reuocat per patrem electus bñficiatus per epū ad residentiā sit periurus si petita z nō obtenta licentia creditoris recessit qd non sit periur9 allegabat vincula prioritatis:q: prius obligatus erat obedire patri z epō.Et iura ad hoc adducit qd non de beneficiato duarum ecclesiarum aduocato vel vasallo.de postu.c.

fi.in vi.glo.z qđ ibi scripsit z in regula
contract⁹.ꝫ.e.in prima questione.et qđ
no.post Inno.de prebē.cum iādudum.
post prin.magne glo.†de clerico haben
4 te duo beneficia duoꝝ episcoporū si quod
teneatur obedire primo prius ꝙ secun
do.z qđ no.Hosti.in summa.de maio.z
obe.§.ad quid obediens.ver.qđ si duo.
Ex quib⁹ concluditur eum non periu-
rum cum prius debuerit obedire patri
z episcopo. Secundo allegabat maiori-
tatem subintellectam.quia qui duobus
est obligatus precipientibus contraria
obedire debet maiori.viij.dis.que con-
tra.de maio.z obe.per tuas.cum si.sed
maioritas est in patre et episcopo quo
ad creditorē ergo zc.†Tertio allegat ꝙ
in omni iuramento subintelligunť ista
quatuor facultas rei perseuerantia ve-
risimilitudo z cogitatū que probat per
iura:que quatuor subintellecta videtur
hunc excusare a periurio allegationes
de curato causa breuitatis. Et bene fa-
cit ad questionē quā notat Spe.de cita
tione.§.j.in fi.de illo qui iurauit nō exi-
re domum vel locum infra certum tem
pus. Item allegat qualitatem iurantis
adducens qđ no.in Spe.de renun.z cō-
clu.§.j.versi.item est beneficiū vbi no-
tat talia penalia in scholaribus non te
nere per.l.j.C.de patribus qui filios di-
stra.z facit de pig.c.ij.nō tenet ergo iu-
ramentum accessorium per regulā ac-
cessorium. Et p hanc regulā cū pmissio
fuerit contra hominis libertatem. Itē
votum peregrinationis electi vel filij-
fa.sine licentia patris vel epi.primū pa
tet de cōse.di.j.nō oportet.scđm.xxij.q.
iiij.tribus.z.q.v.pueri. Item inducebat
reuerentialem possibilitatem. Iste enim
fecit qđ potuit petendo licentiā credito
ri.sibi ergo nō imputeť.vt in regula cuꝫ
5. constat per eū.†Sufficit em̄ in multis
licentiam peti z si non obtineať.de re-
gula.licet in clemen.de foro compet.c.
j.§.volumus.cum si. In contrarium qđ
sit periurus allegat iuramētum de se li-
citum qđ autem sit licitum probant iu-
ra permittentia obsides dari de iurein.
ex rescripto.de arbit.exposita.ꝗ recte
loquunť de iurantibus stare certo lo-

co donec soluant.vt no.Inno.z Hostie.
in.d.c.ex rescripto.cum ergo talē iura-
mentum fuerit licitum et quod potuit
seruari sine interitu salutis eterne non
seruans est periurus nec excusat episco
pi vel patris authoritas.xxij.q.v.qui cō
pulsus z duobus.c.seq.quia in delictis
superior authoritas nō excusat.xxij.q.
6 ij.quicunqꝫ.cum si. Scđo allegatur†ꝙ
istud iuramentum habuit tres comites
quos habere debet.s.veritatem et iudi-
cium et iustitiam.de iurein.et si xp̄s.ꝙ
hanc probat per iura que omitto:ergo
seruandum z non seruans periurus est
quia in tali sacramēto licito reuocatur
in dubium an papa possit dispensare de
quo no.xv.q.vj.auť.de iurein.quāto.in
speculo de legato.§.nunc tractemus.℟.
z si delegat⁹.de ep̄o ergo z patre in du-
bitatione est ꝙ non possunt. Item tale
iuramentum fuit purum et sine condi-
tione:ergo seruari debuit.alia etiam al-
legat ad hanc partem que omitto.hoc
saluo ꝙ scripsit post Host.de testi.signi-
ficauit super.ij.gl.quando iudex p̄cipit
debitori q iurauit soluere ne soluat cre
ditori dicit iuramentum seruandum:sol
uendo excludit primo tres casus nō du
7 bios.†Primus cum scholaris in frau-
dem creditoris procurauit reuocatio-
nem sui quo casu periurus est.de offi.
dele.pasto.in fi.de concess.preben.postu
latis.in fi.in cle.de penis.multoꝝ.ver.
illam penam.z.ꝫ.si quis cau.l.ij.in fin.
Secundus si potuit debitum soluere.z
sic vtiqꝫ parere.tunc enim dicitur volū
tarie contra iuramētū venire:z sic per-
iurus.de iureiu.c.querelā.z vide quod
no.in.d.c.pastoralis.§.vl.in.j.glo. Ter-
tius qn̄ ipse scholaris prius obligaue-
rat se per iuramentū episcopo vel patri
ad reditum vel obediētiam:in duobus
enim iuramentis licitis primo prestitū
prefertur scđo.de iureiu.veniens.et.c.
intellecto.faciūt notata eo.tit.c.licet.li.
vj.z sic remanet dubium quādo studēs
non astrictus patri nec ep̄o per iuramē
tum non procurans reuocationem iuā
nec soluere valens repatriauit.z tūc di
stinguit aut de licētia ep̄i vel patris erat
in studio:aut sine licentia. Primo ca-

stue non dubitamen nec ipse iudex nec
aliqua partium questionem tulerit va-
let processus.ratio est quia verum est
ex existentia cōditionis illum iudicem
esse nec fit per partes prorogatio iuris-
ditionis sed sola remissio probationis
impedimenti.⁊ sic fit vera hoc casu opi.
Inno.et Archid.aut est impedimentum
tale in quo necessaria sit exceptio vel
est impedimētum incommoditatis vel
voluntatis. Et his casibus non valet
processus.⁊ sit vera opi.contraria glo.
⁊ Host.⁊ ratio est patens quia de primo
oportet constare per exceptionem op-
positam ⁊ probatam.⁊ sic respondetur
A ad decre.si contra.quia non hoc ipso
ꝙ iudex suspectus est dicitur impotens
nisi pars recuset.ergo non prius existit
conditio clausule iurisdictionis exerci
tium transferēs in collegam incommo-
ditatis vt cum non vult procedere:pla
num est ꝙ non ex incommoditate:sed
per executionem existet conditio.⁊ sic
loquatur decret.sciscitatus.ver.dum-
modo.⁊ faciunt notata cod.titu.coram.
Tertio casu.s.voluntatis necesse est il-
lud constare vel per contumaciam ip-
sius requisiti ⁊ non venientis vel per
apertam resistentiam.⁊ his casibus nō
esset taciturnitas partium remissio pro
bationis.vt in primo membro sed pro-
rogatio iurisditionis in exercitio quod
in delegata non procedit.vt.s.dixi secū
dum Host.Et ex hac distinctione con-
cordate sunt opiniones ⁊ soluta contra
ria.cuius distinctionis primum mem-
brum indubitanter procedit in iudice
sciente impedimentum collegę. sed et
ignoranter vel dubitanter videtur.idē
ar.s.de ma.vin.l.iiij.⁊ eorum que scri-
psi post Inno.⁊ Host.de prescrip.cum
ex officij.non ob.s.de acqui.here.non-
ne.⁊.l.vj.§.j.⁊ de condi.⁊ demon.l.mul
tum interest.quia responde per notata
in.d.§.j.Item hereditatis aditio plus
respicit animum.de here.instit.is qui
putat.sicut ⁊ contractus matrimonij.
de spon.tua. iurisditionis exercitium
plus respicit factū dummodo iuri sub-
sistere possit. nec ob.decre.cum super.
eo.titu.q: hic voluntas ⁊ potestas non

sunt cōtraria.

1 Opponens contra aduersariū non
vi fateri intentionem eius esse veram.
2 Protestatio rei dicentis ꝙ non intendit
litem contestari:an impediat litis con
testationem.
3 Reus non dicitur litem contestari quan
do nō habet animum illam contestandi.
4 Iudex non potest precise reum cogere
ad contestandam litem.
5 Protestatio in multis operatur casibus.
6 Protestatio opposita non valet de non
contestando litem si reus in sua respon
sione opponat exceptionem sapientem
vim peremptorie.

Exceptionez

obijciens non videtur
1 de intētione aduersarij
confiteri.contra hanc re
gulam videtur quia qui
excepit obijcit videtur agnouisse volun
tatem defuncti.s. de fideicō.lib.l.si de-
bitor.et vide quod not.C.de exceptio.si
quidem.et quod dixi.s.de ver.ob.l.de-
cem.et in spc.de excep.§.ij.post prin.et
de lit.contest.c.j.in glossa. antepe.libro
vj.et quod not.per Dynum.super isto.
c.et Car.et Ioan.andre.qui in nouella
adaptat hic questionem Gof.talem im
petrasti rescriptum papale dicens quod
te violenter eieceram de possessione ci
tatus protestor quod non intendo litez
contestari.et dico te falsum expressisse
cum non violenter eiecerim:sed iudi-
cis authoritate possessionē intrauerim:
queritur an exceptio ista veniat vt dila
toria contra rescriptum:an vero contra
peremptoriam actionem.⁊ ad hoc con
2 grue incidit questio.an protestatio rei
dicentis quod nō intendit lit.contestari
impediat contestationem cū alias eius
responsio sufficiens sit.et hanc vltimaz
plene prosequitur speculator de lit.con
te.§.ij.ver.patet ex premissis.⁊ disputa-
ta fuit per Bartho. brix.c viij.q.que in
cipit quidaz protestatus per Dy.Mar.
sil.deinde per dominū Azo.canonicum
bon.et de ea satis dixi.C.de lit.conte.l.
j.⁊ ideo hic facilius pertranseo pro pri
ma parte ꝙ non fiat cōtestatio inducun

tur multa iura in quibus protestatio p dest protestanti.in contrarium inducũtur iura quod protestari et venire cõtra protestationem non prodest:et quia quã doque contestatur lit.qui id non intendit de dolo et contu.prout Bart.tenuit lit. conte.nõ factam.et dicit Can.sic tenuisse.et Hug.et Ac.sic sibi respondisse.quia iudex et aduersarius tacendo videntur consentire.huic tamen rationi non inniti tur Ac.In glo.ij.d.ll.de lit.cõte.Mar. sil.dicit quibusdaz videri quod si iudex protestationem admisit non sit facta cõtestatio non ob.responsione postea subsecuta.quia protestatio videtur in ea repetita quasi.l.j.facit etc.s.de ver.ob. l.finta.§.idem respon.Si autem iudex reprobauit protestationem tunc contestatio facta videatur de neg.gest.si.aũt. §.si quocũque modo.cũ si.Et dicit Spec. fuisse opi.Ja.Bul.sz vere fuit Odof.vt dixi in.d.l.j.de lit.contesta.ipse autem Martinus in distinctione tenuit lit.cõ
3 testa.non factam.†quia reus debet habere animum contestandi in auf.de exhiben.reis.§.illud.cuius contrarium indicat protestatio.de pac.l.iurisgẽtium. §.quod fere.nqn ob.§.si quocunque.et de contrario iudicio tu.l.j.§.quid ergo.quia ideo ibi ob.excep.rei iud.quia lata fuit sentẽtia super illis super quib9 lis fuit contestata.nam reus asserẽdo se vti bona instantia et postea obijciendo exceptionem compensationis videtur commune auxilium sibi competens in iudicium deduxisse.vnde nõ mirum si ob.exceptio rei iudi.inducit etiam gloss.au.. qui semel.C.quomodo et quando iudex
4 que dicit † que iudex non potest cogere reum precise ad contestandum:sed si diceremus que reprobatur a iudice operaretur contestatam iam sequeretur eum posse compellere contestari.Et hec so. placet ipsi Jo.an.coniuncta distinctione.Bzo.que loquitur de actore.tenent idez Jac.de ra.et alij que lz protestetur cõtra ptestationẽ rei cũ cõtestatio ab animo rei pcedat ptestatio actoris ipsius animũ nõ tollit.et sic lis ptestata nõ erit. hoc ponit Cyn.in.d.l.j.de lit.cõte.Bzo. Mictus canonicus boñ.idem tenet p ra

tionẽ cũ qui veri9 est et allegat de electi dudum.ij.et de lit.contest.c.vnico.et maxime si responsio facta fuit incontinenti post ptestationem:quia inesse videtur. s.si cer.pe.lecta.Sz si ex internallo protestationi renũciasse videt de offi.dele. gratum.hoc dictum placet.Post.vt pz in distinctione quã posui.s.de ~~~.c.cũ XD.sup glo.hic ergo.quomodo aũt respondeatur sm Inn.ad id qd opponit ptestationem contrariam facto scripsi in predicta decre.vnica.de lit.conte.sup glo.et in regula in generali.j.eo.in pen. col.ver.sed quero nũquid redeundo ad predictam principalem questionẽ Gof. licet videat sopita p supradicta.ipse eni ad probandum que admittatur vt dilatoria inducebat † que ptestatio in multis casib9 multũ operatur.et alle.xxviij.di. diaconi.et multa iura que ad hoc possunt adduci.vt tactum est.s.in contrarium inducebat que ista tãgit principale negocium:ergo admittenda vt peremptoria.et sic fit lit.conte.C.de prescr.lon. temp.l.emptor.de excep.l.si quidem.et de interro.act.l.si filius.§.exceptio.habet enim fictam narrationez per narrationem negocij principalis. vt.d.l.j.de lit.cõte.et de iudi.rem non nouam.nec dici potest dilatoria que habet precedere contesta.C.de proba.l.exceptio.nec multum operatur in hoc casu protestatio propter facti repugnantiam.vt.d.c. cum.XD.de consti.et de iniur.l.eum qui.
§.si iniuria.soluendo dicit † quod quoties quis proponit exceptionem que ex sui natura sapit pemptoriam:licet protestetur se nolle contestari vel iudicio ordinarie.sed rescriptum elidere et causam differre iudex non audiet illuz tanque sibi contrarium per.c.sollicitudinis. de ap.in fin.et de fur.l.j.cum si.Et non dicas Gof.resistere his que dixi in proxima questione.non enim dicit litem contestari nõ ob.protestatio.sed que iudex nõ audiet illum.i.coget eum litem contestari.non dico precise sed per iuris remedia.s.missionem in pos.prout not.in decre.ij.de lit.conte.lib.vj.ipse Gof.tenuit que peremptoriam non fuerit conte. litis et ei9 solutio plz ipi Jo.an.sic intel

lecta cui simile est quod ipse Joan.no.3 in dicto.c.sollicitudinem. de appel. su-per vlti.glo.Joan.and.

1 Cognitio spiritualis an oriatur in-ter leuantem iudeum paganum vel he-reticum et leuatum de sacro fonte.

Eo non de-

bet quis fructum cõsequi quod visus est impugnare. Uide hic not.p Dy.Car. Jo.and.qui in nouella in-ducit questionẽ qua queritur si iudeus 1 paganus vel hereticus de sacro fonte baptismatis aliquẽ leuauit.an ex hoc oriatur spũalis cognatio quã decurto.qr raro cõtingentẽ ad qõnem facit quod no. de cõsecra.di.iiij.nos aũt soluẽdo dicit de heretico eum esse vere spiritualẽ pa trem.hoc placet Jo.quo ad hereticum non solũ baptizantẽ sed etiã leuantẽ.qr per sacramẽtum baptismi quod habet nec illud perdit per heresim:de cõsecra.di. iiij.ostẽdatur.et c.nullus.de diuor.quan-to cũ quo ad habitũ sit de corpore ec-clesie.ligatur etiam ipsius cõstitutioni bus.et sic spũalem cognitionẽ cõtrahit per eandẽ rationẽ cõuersam.secus cre dit in pagano et iudeo et alias rationes sibi subiungit quas omitto.

1 Dubium interpretari debet in par-tem benigniorem.

Stote miseri

cordes etc.Luc.vj.et hec est in compilatione Greg.et col ligitur ex eodem.c.ibi quod scriptum est.f.Mat.vij.† quod dubia inter- 2 pretantur in benigniorem partem.et de hoc ibi in glo.et vide.ff.eo.l.factum.§.in penalibus.et.l.semper in obscuris. In manifestis autẽ maleficijs que nõ pos-sunt bono animo fieri secus est:vt hic patet et colligitur.C.de sica.l.j.cum ibi no.et de iniurijs.si non conuicij.et ibi not.et dixi.

1 Fidem frustra ab eo sibi postulat seruari qui eidem seruare recusat.

1 Jurans dare decem scio si sibi det sti-chum et econuerso vter primo promis-sum implere teneatur.

3 Promittentes pacem seruare adinuicẽ si fregerint ambo an possint ab inuicẽ petere.

4 Adulterans vxorẽ alterius an dicatur offendere vt incidat in penã inter per-tes conuentam.

5 Maritus et vxor sunt vna caro et vnum corpus cuius caput vir est.

6 Cõmodum pecuniariũ pponens vindi cte sue domus nõ est audiendus.

Frustra sibi fi

dem quis postulat seruari ab eo cui fidem a se prestitã seruare recusat.Uide quod no. ff.e.l.cũ par.§.illi.et quod no.hoc eo.c. per Dy.Car.et Joã.and.qui in nouella addit de hac dictione frustra.vide quod scripsi de accu.c.j.et ipse Car.ponit exẽ plum per.l.quoniam.C.de rerum per-mu.et ff.de mino.auxilium.in fi.intelli-gitur etiam regulam circa idem factũ non circa diuersa.arg.ff.de leg.ij.l.cum pater.§.plane.et Dy allegat.§.libertis. et ratio huius regule sumi potest ex re gula ex eo non debet.et ff.eodem et ha-bet locum regula quando contrahen-tium est eadem conditio secũdum Dy. et hoc dicit ad solutionẽ.ff.de act.emp. l.iul.§.si qs a pupillo.vbi pupillus non seruat et sibi seruatur.sed ibi fuit culpa contrahentis.cum pupillo sine tutore. Si enim cum authoritate tutoris pu-pillus restitueretur in integrum subue niente etiam aduersario.C.de repud.et que fiunt in iudi.resti.l.vnica.Idẽ Jo. huic regule adaptat quatuor qstiones. †Prima est si titius iuret dare.x.scio si dabit sibi stichum et ecõuerso quis eorum teneatur primo implere promis sum allegat illum teneri qui primo fuit requisitus:extra de iureiur.c.peruenit. scdo qr dicitur ibi promittẽtem nõ tene ri si constat reliquum conditioni non paruisse.hoc aũt cõstare nõ põt nisi re-quisitus nõ seruauerit.ergo etc.soluit il-lum qui petit teneri prius in plurale quod sub conditione promisit nõ tenetur al-teri nisi conditio impleatur.insti.de v. obliga.§.ex cõditionali.oportet igitur illum prius implere si petere vult cum

alterius nulla sit mora. et per cõsequẽs nulla petitio. ff. de ver. ob. si pupillus. et pro hoc bene facit. ff. de ac. emp. l. iul. §. offerri. et quod ibi no. et quod no. p eun dem Jo. de elec. cupiẽtes. in quarta par te. In gl. sed an tenetur offerre. et quod dixi. s. de ver. ob. l. si dari. Similis que stio est Joã. de deo quis prius teneatur probare excipiẽs vel replicans. de quo satis scripsi de excep. a nobis. ver. circa
3 sextum. Item inducit questionem de duobus qui fecerunt pacem promise rũt sub pena inuicem obseruare si vn⁹ primo fregit pacem vulnerando fratrẽ alterius an ab alio postea fragente pe nam petere. Et ampliat questionem an retẽtis terminis locus esset pene si vn⁹ ex his alterum tunc bãnitum offendat ex permissione statuti. Ad primam prin cipalem questionem inducit quia in generali promissione nõ veniũt que ve risimiliter nõ esset quis in specie pro missurus vt in regula in generali. cum concor. Nõ aũt est verisimile q specia liter pmisisset nõ defendere vel vẽdica re fratrem: precipue cũ hoc esset cõ bo nos mores et ius naturale. et sic non va let. C. de pac. l. pacta que contra. et tur pis promissio seruanda non est. vt. e. l. et in regula. in malis promissis. Secun do quia frater iustum dolorem exequi tur. C. de adul. l. gracchus. de sent. excõ. si vero. §. fi. Caret enim vitio inconsul tus calor iracundie. ii. q. iii. §. notandũ. Item in promissione videtur subintel ligendum si se vel suos non offendant. ar. de iureiur. queãdmodũ. In contra rium allegatur quia stipulatio fuit ho nesta de non offendendo et pacem ser uando nõ fuit ergo inualida. de pactis. c. j. et. iij. et. ff. de pac. l. j. ergo pena cõmit titur. de arbi. dilecti. in fi. Item cum non fuerit expressum de fratre. ergo pomis so debet haberi. ff. de verb. obli. si ita sti pulatus. §. grisogonus. vbi de hoc teti gi. Item non licuit isti propria autho ritate vlcisci. C. de iude. l. nullus. ergo iniuriam et offensam intulit et sic locus est pene. soluebat dicens Azo. et Hug. 5 dixisse illum absoluendũ a pena cũ fra trem iuuare potuisset non obstante sti

pulatio de penali. Hec solu. vera est si de fendendo fratrem hoc fecit seruato mo deramine. l. j. C. vnde vi. et de sent. excõ. dilecto. Sed questio loquitur de vlci scente nec dubitatur quin iste tenea tur pena iuris communis vel municipalis nec de illa queritur sed de conuentio nali si stipulatio ita foret concepta qd vulnerando fratrem incideret in penã planũ esset quod ab illo nõ posset pos ea pena peti. Ex quo ille primo fregit pacem de iureiur. peruenit. ij. de pact. cum proponas. Secũdo vbi de hoc di xi de transac. siue apud. et de arbi. l. sed si duo. in fi. et si actum esset penam to ties committi etc. fieret compẽsatio. de penis. constitutus. et ibi in glos. vbi ve ro stipulatio fuit stricte concepta quod solũ paciscentis offensam includit tũc procedit dubium. Secũda questio fuit
4 Jaco. de baysco fratris Archi. et for mabat eam cum fuit pactum penale si vnus reliquum offenderet personali ter vel realiter et vnus adulterauit vxo rem alterius. Et primo sic allegatur p ap. est vinculum charitatis extra de iu di. nouit. Et ad eius obseruantiam qui libet ex precepto tenetur ad romanos. xij. j. ad corin. viij. iij. questione. vj. hoc qppe. xj. questione. iij. inter verba. de re iudi. ad apostolice. post prin. ff. de re mi li. l. vlti. in fin. Contractus ergo initus sup illa licitus et seruandus. ff. de pact. l. pena. in penã ergo ipsũ licito contra ctui adiectam incidit contra faciens. vt in regula accessorium. et no. C. de pac. l. pacta que contra leges. qd autem adul terando videat offendisse patet in auf. vt cum de ap. cogno. §. causas. et quod no. de iureiur. quintauallis. Item mari tus iure mariti agit ad penã capitis. C. de adult. l. quis. ergo et ad penam con uentionalem in qua non inspicitur an intersit. ff. de verb. obli. l. stipulatio ista. §. alteri. Item si ex iniuria facta vxori maritus agit iniuriarũ. ff. de iniur. l. j. §. fi. Nec ob. quod mulier consenserit. vt l. raptores. C. de epi. et cleri. de sen. excõ. cõtingit. Item vir et vxor sunt vna ca ro. de cogna. spirituali. maritus. et vnũ corpus. xxvij. q. ij. agatosa. cuius corpo

ris caput est vir.xxxiij.q.v.cum caput in membris.ergo caput offenditur de peni.dist.j.vulgaris.z vsus concessus 1
viro competit vxori.l.ij.de vsu z ha.l.ij. nec debent ad imparia iudicari.de diuor.gaudemus.Non ob.quod stipulatio sit stricti iuris:quia sepe extra id qd agitur oritur obligatio.de despon.impub.c.j.de mino.sed z si quis.§.fin.In contrarium qz penam petere non possit quia adulterium capite punitur.C.de adul.l.Quis.vnde penis a iure statutis debemus esse contenti de offic.delega. de causis:z.ff.de verbo.oblig.si stipulatio.vnde stipulatio videtur inutilis 2
maxime cum iudex penam corporalem in pecuniariam commutare non possit. de his qui no.infa.l.quid ergo.§.pena grauior.z pena sit infligenda que magis timetur.vt lite non conte.quoniam frequenter.in fine.Item non est audiendus qui vindicte domus sue commodum pecuniarium preponere non erubuit.de adul.l.miles.§.socer.†Item constat istum non esse offensum personaliter in persona sua nec realiter potest dici offensus cum vxor non contineatur 3
ap.rerum.ff.de vsur.in pecude.Itē quia stipulationes sunt stricti iuris.de ver.oblig.l.quicquid.nec includit personam nō expressam.vt.d.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.eo.tit.vbi de hoc dixi soluēdo tenuit per vltima iura ipsuz agere non posse ad iura que videntur cōtra qz mulier z vir sit vna caro cum si.respōdet iuris fictiōe hoc esse z exponitur vna caro.i.ad vnā carnē procreādam.Aliam questionem de bannito occidendo cum incidat in penam non prosequitur sed remittit ad disputationem Iaco.de belui.in opere contrariorū nō solutorum.C.vt intra certum tempus 4
criminalis questio terminet z ego cā posui.C.de transac.l.si quis maior.

1 ☞ Ignorātia facti excusat s3 nō iuris.

2 Ignorantia error z titubatio differunt inter se.

3 Ignorantia z scientia ſm cōem hoim modum intelliguntur.

4 Impetrans beneficium an teneatur de data tanq̄ expectans zc.

Ignorātia facti nō iuris †excusat.Uide plene no.hic per Dy.Car.z Io.an.q in nouella recitat summarie no.p eos.z vide no.C.de iur.z fac.igno.l.error.z q dixi ibi z.C.de iur.z fac.igno.l. regula.Io.mo.ponit exēplum in eo qui ignorat vacationem beneficij cui non incurrit tps de concef.preben.qz diuersitatem.secus si ignoret semestre tps currere collatori.qz sibi imputatur de sup.negligētia prela.c.pe.z.ff.Item idē Io.†no.differentiam inter ignorantiā errorem z titubationem.de quo dixi. C.de condi.inde.l.vlti.z de ignorātie qd scire dz dicitur qz ignorās ignorabitur quia contemptor dicitur.vnde beatus Bernardus qd scire debes z nō vis nō pro ignorantia sed cōtemptu iudicabitur.z huic regule concor.quod dicitur scientiam nō ignorātiam volumus obligari.C.de tabu.l.gnāli.lib.x.z.ff.de decre.ab or.fac.ignorantia non presumitur.j.eo.l.ignorantia.ff.de pba.l.veri°. Et dicit idem Io.mo.†qz sciētia z ignorantia quantū ad hanc regulā intelligēda est ſm cōem hoim modū vt scia nō tēdat ad maximā diligentiā nec ignorantia ad supinaz.ff.de iur.z fac.igno.l.nec supina.z.l.plurimū.de edil.edic.l.si qd venditori de igno.z iurisdi.an sit notuz z frequentatum:z tunc non excuset.C. de iur.z fac.igno.l.constitutiones.als sic.vt.l.gallus.de lib.z posthu.nisi tractaret de lucro captādo:qz tūc sibi imputet cum potuerit peritiores consulere.ff.quis or.in bo.pos.ser.l.ij.in fi.Deinde idem Io.and.post tacitam distin. Dy.positam per eūz hoc.c.inducit questionem †an beneficium impetrans teneatur de data tanq̄ expectans vel de reseruatione que pro eo pēdet facere mētionem alias eius impetratio non valeat.z pcedit qd in eo qui sciebat als excusaret de rescrip.gratiā.lib.vj.z qd non teneatur facit.ff.e.ti.l.munus.C.de here.act.z habens tantum actionē non releuat a satisdatione.qui satisda.cog. l.sciēdū.§.diuersa.z de pecul.l.peculiū.

§.si here.et qr talis vacatura et reserva-tio ex multis modis pôt perire ar.insti. de rerũ diui.§.illud.que ibi multa acci-dere possunt vt cãm nõ capias.et statu-liber pendente cõditione pro seruo ha-bet.ff.de statulib.l.statuliberi a ceteris. In cõtrarium facit.ff.eo.l.qui actionẽ.et videtur expressum de rescrip.in nostra. plura alia allegat pro et contra q̃ omitto soluendo.dicit maxime per predictam decre.in nostra.et de preben.q̃uis.lib. vj.quod tenetur facere mentionẽ alias litere non valent.facit quod dixit post Arch.de preb.si tibi absenti.lib.vj.in fi. glo.tenet hic.ad contraria respondet per ea que scripsit de rescrip.postulasti.su-per verbo vicaria.et sic dicit curiã ob-seruare.et ideo non insisto.

1 Electio est debitoris in alternati-uis et sufficit alterum adimpleri.

2 Appellatio alternatiue interposita an valeat.

3 Appellari non debet ad imperatorem omisso medio:ad papam autem sic.sed quare sic speculare.

4 Appellatio ad archidiaconum vel epm valet licet sit alternatiua.

1 In alternati-uis debitoris †.est electio. Et sufficit alterum adimple-ri.vide qđ no.C.de transac. l.vbi pactum.et quod no.C.de verb.si 3 gni.cum quidam.ver.vlti.pro declara-tione.ff.de verb.oblig.l.si sic stipulatus fuero.et plene.e.tit.l.cum qui certarũ. §.j.et bñ in alphabeto dictione aut.et per Dyn.hic et Car.et per eum de rescrip. cum in multis.vltra princi.In gloss.ex quo videtur.et per Joan.and.hoc.eo.c. et in nouella qui recitat summatim hic notata per Dy.qui hic tangit materiã coniuncte disiuncte et solute.de qua ple ne no.et dixi.ff.de ver.signi.l.sepe.et.C. eo.tit.l.cum quidam.Deinde tangit q̃-

2 stionẽ an valeat appellatio †alternati-ua interposita ad archiepiscopum vel papam qđ non teneat inducit iura re-probantia obscuritatẽ et alternationem extra de elec.in electionibus.li.vj.de in reiur.pretor edixit.cum concord.in al-ternatiuis beneficiorum principis est electio eius cui concessum est.vt.C.de castrensiarijs et ministrarijs.l.ij.et ple-ne dixi.ff.de constitu.princip.l.fin. In contrarium adducit iura admittentia libellum incertum de in integ.restitu. constitutusq̃. quorum legatorum.l.j.§. qui autem.et quod taliter appellans te-neatur ire ad papam de appel.si duo-bus.qđ debeat adire nominatim prius est arg.de preben.mandato.de elect.c. penulti.ver.vlti.et de hoc not.per eum Joan.an.de elec.vt quis duas.lib.vj.et ego tetigi.C.de ap.super rubrica.soluẽ do dicit q Jo.de deo dicit referre vtrũ appellet post sententiam et teneat ap-pellatio.quia si non probet sententiã iniustam rata manet.C.de tempo.app. aut.ei qui appellat.et extra de appel.se-pe.si recepta sit per iudicem tunc non est questio siue ante sentẽtiam siue post cum ante sententiam recipi non debuis-set.de appel.vt debitus.Hec so.nõ sub-intrat dubium guil.naso.de appella.cõ soluit.Secundo tenuit talem appella-tionem iudicialem non tenere.q: apo-stoli debent esse certi et determinati.ij. q.vj.§.forma.In extraiudiciali dicit cõ trarium cum illa sit prouocatio ad cau sam de appel.cum sit.Mihi videtur qđ talis appellatio teneat de iure ciuili cum nõ relinquam appellatum incer-tum.†q: ad imperatorẽ nõ appellatur omisso medio.ff.de appel.l.imperator. et ita ad proximum videtur appellasse. ar.ff.de lib.et posthu.l.gallus.§.nũc de lege.versi.nã si ita.de leg.iij.peto.§.fra-tre.de sol.qui res.§.si seru9 et de fideius. l.fideiussor.in princi.Sed qr de iure ca-nonico appellari pôt ad papam omisso medio dicere nõ tenere nisi probabili cã ductus sic sit alternatiue appellare arg.ff.de postu.prela.c.j.lib.vj.et.d.l.j.§. qui autẽ.ff.quorum legatorum.Et po-ne exemplũ de offi.deleg.si is cui.li.vj. vbi de hoc per eum in glo.nota.quia et predicta vera nisi alterum illorum eli-gat intra illud tempus intra quod po-terat appellare.vt ibi not.fateor quod speculator souet contrarium in specu. de appel.§.nunc tractemus.ver.sed po

ne aliquis:⁊ ver.qui si dicat.⁊ de hoc ꝑ Archi.ij.q.vj.§.post datam.⁊.§.illo.videlicet ad contraria respondetur quod loquuntur cũ nullus terminus est statutus et nullum discrimen aduersarij videatur.Constat autem quod in extra iudiciali ap.interponenda ⁊ etiam prosequenda statutus est terminus a iure. Primum patet de appel.concertationi.lib.vj.Secundũ in clementi.eo.ti.sicut in vtraq3 igitur nisi infra terminũ quo debuit appellari certificet alterum eli-
4 gendo videtur non appellasse.† Ex p̄dictis patet qđ si ab archidiacono appelletur ad episcopum vel archiepiscopũ valet appellatio episcopũ cum ad archiepiscopum non potuerit appellari.⁊ regulariter inutile non vitiet vtile.j.eo.vtile.Sec⁹ si consuetudo haberet ad eũ appellare posse.de appel.romana.secũdo responso.lib.vj.Idē dico de quatuor principalibus patriarchis si vera esset opinio q̄ ad ipsos posset omissis medijs appellari super quo vide quod dixi de priui.antiqua.in fi.Jo.an.licet vera credam predicta de stricto iure vsus cum iudiciorum admittit appellationẽ predictã alternatiuam ad archiepiscopũ vel papam.Ultimo no.quod hec regula verificatur i alternatiua legis vbi sufficit alterũ adimpleri.vt no.s̄.de lib.agno.l.iij.q̄ incipit siue vxor.§.fi.

1 ¶ Iudex an possit partẽ arctare ad ꝓponẽdas oēs exceptiones suas.
2 Legitima an possit tolli vel minui ꝑ legem municipalem.
3 Priuilegiat⁹ qñ preferat priuilegiato.
4 Delegato vnum monachũ ponente in monasterio ex priuilegio an seruet annus ꝓbationis monasterio.

Adultũ a iu

re beneficium. Uide hic no.per Dy.Car.⁊ Jo.an.
1 † Utrũ iudex possit arctare partẽ ad ꝓponẽdũ oēs suas exceptiões dilatorias ⁊ peremptorias intra certũ tp̄s hic tractat.de hoc dixi.C.de inoffi.te.l.contra ⁊ maiores.⁊ de iudi.l.iudices.⁊ an aliud tp̄s a lege indultũ possit arctari vel ꝓrogari dixi s̄.de re iudic.l.qui ꝓ tribunali.⁊.C.de dila.l.sine pars.⁊ concor.ad hanc regulam.C.de adul.l.adulter. Deinde que-
2 rit Dyn.† an debitum bonorum subsidium possit tolli vel minui per.l.municipalem.⁊ eam diffuse ꝑtractat.sed de ea latius dixi.C.de inoffi.test.l.quoniã in prioribus.⁊ ꝓ solutione.Dy.facit extra de testa.raynutius ad fin.Joan.mo.dicit regulam procedere vbi inter bñficium sistit in indulto nec vltra procedit.Item nullo extrinsecus apparente.dicit enim hanc regulam fallere quãdo duo indulta prouident diuersis.q2 tunc priuilegium quod est potius est tenendum de mino.de indi.verũ ꝑ minorē.de albo scribē.l.ij.C.de aduo.diuer.iudi.restituẽdum.de consecra.eccle.vel alta-
3 ris.qđ in dubijs.⁊ de hoc† quando priuilegiatus p̄ferat priuilegiato satis dixi.C.de sac.san.ec.aut.quas actiones.⁊ ad decre.sup q̄onum.§.si vero.rñdet q̄ ibi est quid imputari possit ei qui recepit subdelegationẽ:ex cuius mixtura ita impedit procedere ap.remota.Itē quia ibi minus dignum erat adiunctũ iuri communi quod permittit appellare.ideo vincit dignius quod non adiũctum vinceretur a digniori.fallit etiam regula secundum eum in cursu diuersarum obligationum in eadem persona vt est principalis ⁊ accessoria:quia accessoria permittitur.s̄.de fideiusso.l.generaliter.Item fallit in casib⁹ in quib⁹ priuatur quis iure suo sine culpa.de q̄bus dicetur.j.eo.l.sine culpa.Item Jo.an.ad hanc regulã in nouella adaptat talem questionē legatus cui papa specialiter cõcessit vt authoritate apostolica posset in quolibet monasterio sue legationis ponere vnũ monachum posuit vnũ in certo monasterio queritur
4 †vtrũ annus probationis monasterio seruetur post allegata pro ⁊ cõtra.dicit monasterio cõpetere annum probationis nõ obstante mãdato legati.recipiēt eñ cũ bñficio probatiõis recipiētiũ ⁊ recepti.q2 ei⁹ ɔtrium vt reprehensibile fieri ꝓhibetur de regula ad apostolicã.in prin.⁊ in fi.xxvij.q.j.consaldus.vbi etiã inuenit integra beati.Benedicti ⁊ consti

tatione Gregorij idem esse prohibitum quod multum facit: non tamen reserna tur probatio voluntaria repulsio q̃ re servaretur si legatus non precepisset ad mandatum ergo legati illum recipient ad quod alias nõ tenerẽtur. ⁊ in hoc va leret gratia legati. ⁊ si probabunt legiti mam repulsionis causam tempore pro bationis ipsum repellere poterũt. ⁊ sic gratia satis confert ⁊ ius cõmune non ledit facit de consuetudine. cũ dilect⁹. ⁊ per hunc modum satisfactũ est Jo. de ho.

1 ¶ Infamibus non pateãt porte digni tatum neq̧ ad eas det ingressus.

2 Porta proprie vnde dicatur.

3 Infames an possint doctorari ⁊ quid 3 de excommunicatis.

4 Banniti tp̃is nostri an sint a dignitatib⁹ repellendi.

5 Defectum natalium contra prelatum oppositum quis probare debeat.

6 Etatis defectum contra aliquem obij ciens illum probare debet.

7 Filius in dubio presumitur legitimus: et opponens contrarium probare de bet.

8 Asserenti se esse diaconum et professuz 4 onus probandi incumbit.

9 Negans aliquem esse legitimum an de beat probare.

10 Agens an debeat etatem probare vel reus conuentus negans.

11 Natura nõ mutat per sophisticationes verborum affirmatiuorum.

12 Iudex quid facere debeat neutro de le gitimitate probante.

Infamibus

1 porte non pateant † di gnitatum. vide hic not. per Dyn. Card. et Joan. an. q̃ in nouella exponit porte non pateant. i. non aperiantur nec detur ingressus per illas: sed obser uetur eis de sanguine christi dicitur q̧ fidelibus aperuit prius obseruatam ia nuam paradisi de baptismo maiores.

2 ver. tãte. ⁊ scdz deriuatores † porta dicit a portãdo intus ⁊ extra sz olim porte di cebant ꝓprie ciuitatũ q̃s oliz edificare volẽs in circuitu ducebãt aratrũ sic sul co designãdo locuz muri. sed vbi debe bat esse porta portabãt aratrũ ne terrã tãgerẽt a qua portatione dicta fuit por ta. de hoc habetur. ff. de ver. sig. l. pupil lus. §. vrbs. sed hodie porta latius acci pitur. vt patet. ff. de consecra. eccle. vel altaris. c. vnico. in si. lib. vi. habemus ia nuas. vt. ff. xxiij. q. iij. personas. fores. l. dist. in capite hostia. de peni. distin. i. in portura. valuas. de sponsa. i. cõsultatio ne in prin. que omnia proposito conue niunt. ⁊ vide in alphabeto dictione por tas. De materia regule vide in summa ex quib. cau. infa. irro. ⁊ per totum. ma xime. ⁊ per. l. nullã. vbi de materia infa

3 mie plene not. An infames possint † do ctorari. doct. tenent q̧ vero cum docto ratus sit dignitas cũ administratione: vt. ff. ne fil. ꝓ patre. aut. habita. in proe mio digestorum. §. illud. ⁊ idem dicũt ex cõmunicato quod non possit doctorari. qr excommunicat⁹ ab actib⁹ legitimis excluditur extra de excep. piam. cũ ibi no. ⁊ de senten. excommunica. decerni mus. ⁊ quia excommunicati sunt infa mes saltem infamia facti que repellit a

4 dignitatibus vt hac regula patet. † Sed an banniti nostri temporis repellantur a dignitatibus: maxime in alijs ciuitati bus ⁊ videtur quod sic. ff. de origine iu ris. l. ij. circa principium. ibi exulantem in italia. vbi de hoc dixi ⁊ in proemio digestorum. §. hec autem tria. vbi simi liter de hoc tetigi. ⁊. C. de episco. audi. l. mathematicos. tales enim banniti vel expulsi ex ciuitatibus non vidẽtur de portati nec deportatis equiparari. In contrarium est quia tales bannitos vi detur infamia comitari. C. de req. reis. l. fi. vbi de hoc dixi. ⁊ ꝓ hoc. ff. de postu lãdo. l. ex ea causa. ⁊. C. de dignit. l. neq̧. gloss. institu. quibus modis ius pa. po. sol. §. relegati. tenet bannitos predictos aliquando comparari relegatis aliquã do deportatis. que gloss. tamen com muniter reprobatur vt dixi plene. C. de here. instit. l. i. Pro determinatione prin cipalis questionis an banniti possint ad dignitates promoueri forte non inepte dici posset. quod cum tales bannitos communiter saltem facti sequatur infa

mia apud bonos et graues maxime quã do ex publicis et magnis criminibus banniuntur et etiam condemnantur de more totius italie non possint ad digni tates promoueri per hanc regulam et pro hoc.§.de publi.iudi.l.infamẽ.et ma xime quando banniuntur vel condem nantur per viam accusationis.nam si p per viam inquisitionis quia tunc non videtur infamari.vt no.et dixi.C.si tutor vel cura.non gesl.l.j.et vide ad predicta que no.C.de testi.l.iureiurando.Ultimo ipse Joan.and.inducit hanc regulam ad talem questionem.certum est quod ele cto ad dignitatem potest opponi infa mia.sed opponens debet illam proba re.de testi.cum literis.de accu.accedẽs

5 †electo in prelatum opponitur defect⁹ natalium et etatis.Queritur quis pbet. et opponens pbare teneatur certum est q: opponẽs aliquid in personam clerici si non probat punit p decre.primam. de elec.li.vj.et tenet iurare.se illos defe ctus posse pbare.eo.ti.c.vt circa.qd sn perfluum.esset si ei onus probationis non incumberet.Item clemẽtina.co.ti. constitutionẽ.Secundo et vltimo respõ deo non specificante debito modo defe ctus ab ipsorum probatione repellit:q̃ autem esset pena si probare non debe ret.Ex quibus concludit quo ad vtrũ q defectum quod opponens tenetur probare de primo defectu natalium vi detur casus qui fil.sint legiti.lator.et.c. eãm.primo equiparemus peteti heredi tatẽ eũ qui petit cõfirmari.sed si primo opponitur illegitimitas persone vel pa tientis ex cuius psona vult succedere op ponens probat vt ibi ergo et in proposi to casu.De secundo etiam defectu eta tis videtur casus de electio.dudum.pri

6 mo vbi opponens defectum etatis pre posito sancti Georgij probare debet.et qui dicit professi.nõ valere ex etatis de fectu.extra de proba.in presentia.et de regula.ad nostram.Secundo per com munia ad vtrũq defect⁹ sic probatur. in exceptio.reus est actor.ff.de exce ptio.l.j.et.ij.Fortius ergo opponens q̃ videtur voluntarius de iudi.exhibita.et lz negatiue opponat cũ sit negatiua qua

litatis illã probare tenet iuxta notata vj.q.vl.actor.de electio.bone.ij.§.de p bationib⁹.l.ij.et dixi.C.e.l.actor.Et pre cipue cũ negatiua resoluit in affirmati uã.de renũ.sup hoc.et.C.d codicil.l.nec codicillos cum ibi notatis.Tertio quo ad primũ defectũ inducit q presumit matrimonium potius q̃ cõcubinatus. §.de ritu nup.in libere.Et in dubio qs

7 presumitur †legitim⁹ qui filij sint legi timi.transmisse.et proli debetur fauor. co.tit.ex tenore.et.c.p̃elatũ.dummodo seruata fuerit decretalis vlt.de clan.de spon.c.vlt.Item sicut filiatio sic et eius qualitas probatur ab allegante.primum probat de filijs presbyterorũ michael. eo.tit.c.ij.Item infamia illegitimitatis non transfert onus probandi licet trãs ferat on⁹ purgandi.de purga.canonica. accedens. Multominus exceptio que est minoris efficacie:vt probatur de ac cusa.accedens.Ad contrarium sic ar guitur petens confirmationem est actor et asserit electionem canonicã ergo pro bat se talẽ.xlij.dist.quiescamus.de cler. peregri.c.j.et.ij.et.iij.§. de liber.agno.l. si.qui satisda.cog.si vero.§.j.Cum ergo in assertione canonice electionis inclu datur legitimitas et etas.de elec.cum in cunctis.et.c.nihil est.qui vult confirma tionem illam probat.etas enim illius q̃ se maiorem dicit causa cognita proban da est de mino.l.de etate.et facit quod ibi no.et eod.titu.l.minor.xv.annorum: cum ibi homines soluti et minores na scantur non presumitur electus natus ex coniugatis neq maior nisi hoc pro bet maxime cum de iure canonico pre sumatur adulterium et non matrimoniũ. xxx.questio.v.aliter.et.c.iurantes.Item hic negatur factum.scilicet legitimitas et etas. ergo aduersarius probat. C. de non numerata pecunia.l.si ex cautio

8 ne.et.l. assecuratio.†simile in defectu ordinis vel professiõis quomodo enim probare posset electum non esse dia conum vel non expresse professum et facit quod not.Innocen.de accus. su per his.nec potest negari quin nega tio faciat saltem rem dubiam.C.qui.ad lib.procla.non licet.l.iij. ergo electus

certificet alias non confirmabitur.de
elect.innotuit.2.c.mihi est.sicut nec dat
venia etatis nisi probāti probitatē mo-
rum et etatis.xxx.annorum.C.de his q
ve.eta.impetra.l.ii.et matrimonium in-
dubitanter probatur in carbo.C.ad car
bo.edictum.l.fina.Item inducitur de-
cretalis si forte.de ele.libro.vi.vbi si op
ponitur euidens defectus contra ele-
ctum subiicitur examen ergo ipse pro-
bat per examen se carere defectu:sic er
go hic probet legitimitatem et etatem.
ad primum qui filii sint legitimi.p tuas. 10
ad secundum de in integ.resti.c.consti-
tutus.vt.C.de in integ.restitu.l.cum te.
vbi de hoc satis dixi quod vterque pro-
bet facit.ff.de pba.l.de eta.de renuncia.
super hoc et de probationibus ex lite-
ris.¶ In glos.sed quero ad euidentiam
solutionis est sciendum quod primus
articulus fuit disputatus per Tagonem
canonicum bonon.et per Octauantum
de florentia.Et circa illum notanda est
triplex opinio quia Ioā.vi.q.vlti.actor
Bernar.in decre.bone.de elect.Guil.in
Specu.de probationi.§.i.ver.restat tra
b ctando de negatiua qualitatis:†dicunt
quod negans aliquem legitimum ha-
bet probare.hoc idem tenet Archi.de
elect.si forte libr.vi.quod ad terminos
electi.de quo tractamus.et ibi allegat
nota.per Inno.de dolo et contu.cum
olim.c.super his.idem Spec.in decre.
vt circa de electi.tenet quod ex quo in
iudicio petitur confirmatio.et fama est
quod electus non sit legitimus ipse co-
ram confirmatore qui procedit ex offi-
cio probabit se legitimum.ad hoc facit
quod scripsi de presby.non baptizato.
veniens.in fin.et quod not.Guil.in spec.
de spon.in fine.et hec opinio fuit Ioan.
de aguselliis de cesena quaz notat Spe
cu.in.d.c.vt circa.et Archi.viii.di.pres-
byter.et Octauantus tenuit in disputa-
tione predicta quod petens confirma-
tionem probat altera parte negante ni-
si sit in possessione filiationis legitime.
C.de probatio.l.neque natales.et.l.non
nudis.et facit ad hoc de senten.excom-
munica.si iudex.lib.vi.ad idem quod di
citur excipientem probare respondent

verum esse in his que asserit non que
negat.facit quod no.ff.de probatio.l.in
exceptio.de excep.non numerate pecu.
et non numerate dotis.Tertia opinio
fuit Langonis dicentis quod neutro
probante confirmator inquiret:et si in-
ueniat illum in pos.filiationis legitime
confirmabit alias non.ipse tamen for-
mabat questionem in elec.ad simplex be
neficium.Item sciendum quod ad secun
dum articulum multiplex fuit opinio
vna Ioan.et La.lxxviii.dist.presbyter.
†quod agens probet etatez cui concor.
Azo in summa de proba.in fi.et Hosti.
cod.titulo.§.fina.ver.viii.cui etiam ac-
cedit opi.dicētiū qui petit se admitti:vt
talem probet se esse talez.Secunda fuit
opinio specu.qui consuluit in speculo
de actore in princi.quod negatiue pro-
ponat exceptio etatis.scilicet nego vel
non credo te maiorem.et est simile quod
no.de procu.c.i.hoc dicit nisi per aspe-
ctum appareat minor quia tunc secure
dicat affirmatiue:tu es minor.Tertia
opinio sic distinguit:aut vnus proponit
affirmatiue alius negatiue.et tunc affir
mans probat aut vterque affirmatiue.et
tunc probat actor aut vterque negatiue:
et tunc etiam actor probet.sed glos.in
prealle.l.de etate.dicit quod quando vterque
negatiue presumitur minor.Ioā.de deo
simpliciter dicebat quod implicita probat
a negante Bonaguida dicebat obtentū:
vt not.Archidia.de rescript.c.si eo tem-
pore.libro.vi.quod qui dicit quem non ido
neum propter minorem etatem illud p-
bent opiniones Iac.de ra.et de belui.cū
procuratori apponitur defectus etatis
not.Cyn.in prealleg.l.cum te.C.de pro-
bationi.et volunt quod eo casu probet exci
piens quia dicens probat illa que in pe
titione vel except.includuntur sed etas
procuratoris non est de his:et petrus
dicebat quod edictum de procura.est
prohibitorium : dicens ergo prohibi-
tum probet in permissoriis posset habe
re locum quod probet dicens se permissuz.
Circa solutionem est sciendum quod
aliud est elect.cōfirmare:aliud cassare:
aliud nec confirmare nec cassare.pri-
ma duo patēt.tertiū vide de resti.i inte.

e.§.l fi.r est simile qd dixi.c.ti.c.fi.in.q. §.Itē sciendum q defectus de quibus queritur opponi possunt vt casset ele- 12 ctio r excipiendo vt confirmet.Et licet hic sint diuersa in hoc:q primo casu re pellimus excōicatū:scdo nō.r sic loqui tur contra de iudi.exhibita ad decre.di lecti.de excep.vt ibi scripsi soluēdo dico q vtrobiq onus incumbit opponenti sit appellatum vel nō.In tantum qd si non probat perdit instantiā nō cassatur electio repellitur opponēs r penam pa titur decretalis pma de electio.li.vj.qd dico locū habere r cum super obiectis non est appellatum ad papam:vt scripsi in clemētinis:de procu.c.ij.r sic verifi cetur pma opinio Io.Ber.et sequaciū.

¶Circa primum articulū Io.de deo.r quos post ipsum recitaui.Circa scdm nec curo an affirmatiue vel negatiue proponatur.absit enī q p sophisticatio nes verbo affirmatiuo natura mu tetur contra id.C.communia delcg.l.ij. in fi.de elec.cōmissa.§.porro.li.vj.r fa cit qd no.§.ex quib9 causis ma.l.in co. ad id qd dicebat q circa primum defe ctum occurret quādoq pure negatiua. respondeo probet opinionē vicinie qūo habebatur pro legitimo et excusabilis erit de elec.c.j.l fi.li.vj.Et si nec id pba re potest tractat.ij.q.vij.plerīq.sed licet repellatur r puniatur opponens vt di ctū est nō per hoc sequitur electio con firmanda.qd ptz de electio.cupiētes.et c.si forte.r.c.indēnitatibus.§.j.r.§.cete rū.facit de rescrip.olim.ad illā igit op ponendā necesse habet se probare legiti mationem.r hoc est qd voluit Hosti.de r dolo r contu.olim vt ibi scripsi sup ver bo canonice:probat hic de elec.congre gato vbi opposito defuit literature ad cōfirmationem obtinēdā necesse est cō stare electionē nō pati defectū.ad idem eo.ti.cum inter canonicos.in fi.r.c.cum nobis olim.r eo.ti.nihil.nam vt ibi ptz etiam nullo opponente de his oportet inquiri:fortius ergo aliquo opponente r non probante:vt patet de ap.constitu tus.Facit enim oppositio confirmantē malefidei ad instar denūciationis.C.de rei ven.fi fundū.et de peti.her.l.itē ve nisse.§.a quo.r sic sit vera opinio Io.et seq.r sequaciū quo ad primū articulū r Io.r sequacium:quo ad secundū:neu tro vero probāte superior non tenetur confirmare nec cassare nec per id posset alter appellare cum non grauetur.r est simile quod dixi de testi.ex parte super glo.huius except.Hic tñ locus est ter tie opi.lagonis.vt.s.sc.superior inquirat ne diu protelctur vacatio.r si inueniat illegi timum vel minorem cassabit si legitimū confirmabit si de veritate nō cōstet:sed de opinione r fama q sit legitimus cō firmabit r si defecerit cassabit.de pur gatione canonica.accedens.de offi.or di.ex parte.Si vero etiā p inquisitionē etiam de fama pro vel contra ei iam cō stare non possit statuat certum termi num electo infra quod prebet q si non fecerit saltem quo ad possessionem cas sabit electionem ne diu maneat eccle sia impedita.facit de ap.oblate ad fi.cle. eo.tit.quamdiu.de restitu.spo.frequēs. li.vj.r qd no.de proba.licet.in prima gl. ad id quod tertio allegabatur.dico q vtroq probante locus est.l.cum de eta te.§.de proba.r quod nota.de test.in no stra.cum finis remissionibus.r sic hoc casu tantū vtroq vt si altero per testes probāte vult iuuari p articulos directe cōtrarios quos habet pbare per testes hoc faciat ante publicationē primorū r q postea nō audiet etiā in causa ap.de testi.fraternitatis.apertius in.cle.c.ti. testibus.Et per hunc soluendi modū q videbantur cōtraria sunt soluta.Io.an. de hoc tetigi.C.de nup.l.si vicin9.

¶Concessio generalis non continet ea que quis non esset in specie conces surus.

In gñali cōcessiōe nō veniūt q̄ ds nō esset collegiate l specie ɔcessur9. vide not.hic p Dy.Io.an. r Car.qui super ista regula diffuse se ex tendit circa duo.Primo circa multos casus in quibus fallit hec regula.Se cundo circa materiam protestationum quā hic diffuse r vtiliter pertractat r q omnia ad literam recitat Ioā.an.in no

uella que licet sint vtilia causa breuita-
tis omitto.et ad ipsos recurrat.ꝛ ad ea 2
que dixi de materia ꝓtestationis.§.de
oper.no.nūc.l.j.§.j.ꝛ.C.de rei ven.si fun
dum.ꝛ de ea etiam tractatur per Arch.
xxvij.di.c.j.ibi videas.

1 Acceptio personarum nulla in iu-
dicijs esse debet.

2 Iudicium quomodo exponatur.

3 Licitum quid dicitur ratione persone.

4 Maioribus aliquando licet quod mino
ribus non liceret ꝛ econtra.

5 Priuilegio an possit quis vti contra al-
terum eque priuilegiatum.

6 Priuilegiatus non vtitur priuilegio cō
tra priuilegiatum.

1 **IN iudicijs nō** 3
est acceptio† personarū ha-
bēda.vide hic plene no.per
Dy.Car.et Ioan.an.qui in
nouella remittitur ad Thomam.secun
da scđe.q.lxiij.ꝑ totū.ꝛ maxime in arti
culo vlti.ꝛ in scđo alphabeto in dictiōe
acceptio ꝑsonarū.ꝛ vide.§.eo.l.nō licet
actori.et.C.de fruc.ꝛ lit.expen.l.vlti.et
de ap.constitutis.et de significato hui⁹
verbi iudicium hic not.Ioan.and.et in
nouella remittit ad Ioan.mona.Card.
super rubꝛ.de iudi.vbi ponit.xv.signifi-
catiōes ꝑ hos versus.Actio:lis:autho-
ritas:forus:arbiter vltima velle.Que-
stio:discretio:sentētia:instātia:discussio:
posse:pernities:pena ꝓcessus iudicia-
lis.de hoc vide lati⁹ in alphabeto litera
iudicio ecclesie.et expone versus.Car.
actio.§.de ꝓba.ex literis.de iudi.in tri
bus.insti.qui.non est permissum face- 4
re testamētum.§.propterea lis.§.de pe-
cu.qđ debetur.ad treb.l.j.§.xj.rñ.authori
tas.extra de iudi.decernimus.lxiij.di-
stin.c.j.forus.de iudi.c.quāto arbiter.q̄
satisda.cogan.ab arbitrio.de offi.dele.
ab arbitris.li.vj.vltima velle.C.de sac.
san.eccle.l.j.qđ.C.de ordi.iudi.l.si qđ.di-
scretio.de iudi.cum pretor.ꝛ de preben.
graue.sntā.lxj.dist.neofitus.de re iudi.
in causis.de ap.si duobus.de rescrip.c.
si.de lega.iij.qui concubina.§.heres.et
ecclastici.xviij.añ iudiciū para iustitiā
instantia.C.de iudi.properandum.et de

iudic.c.pe.discussio.extra de ver.signi
fica.c.forus.in prin.†posse.§.de iudi.in
dicium.soluit.i.potestas iudicandi:per-
nicies.i.ad corinth.xj.ibi qui mādu cat
ꝛ bibit indigne iudiciū sibi sumit.i.per-
niciem.glo.dicit condemnationem.pe-
na.l.di.ꝛ purgabit in princi.in Io.ibi q̄
mala egerūt in resurrectiōe iudicij.i.pe
ne eterne processus iudicialis.de iudi.
c.j.libꝛ.vj.de except.pia.Archi.de hoc
tractauit de rescript.statu.§.insup.vbi
dicitur qđ qn̄q; ponitur pro tpe.lv.dist.
precepta.ꝛ pro deliberatione vel exami
natione.lix.di.c.j.in fin.iiij.dist.de pe-
tro.in fin.Et de hoc dixi.C.de iudi.su-
per rub.Ja.de bel.in opere suo sup vsi-
bus feu.de natura feu.colligit hanc re
gulam per viā brocardi†hoc modo ra-
tione personarum quid dicitur licitū.
ꝛ glo.arguit pro.ff.de proba.cum de in-
debito.insti.ad.l.aquil.§.ij.ꝛ.C.de proc.
l.militem.sed non arguitur contra.sed
potes arguere.§.de verb.ob.l.cū filius.
de re mili.l.iij.§.fi.ꝛ in auč.de mona.§.
huic autem nobis.distinguit aut loqui
mur de iure diuino aut humano si de di
uino:tunc nulla est acceptio personaꝝ.
vt.d.§.huic nobis.in authēti.de mona.
si de iure humano:tunc aut est licitum
simpliciter ꝛ nulla est personarū discre
tio.idē si sit simpliciter illicitus:aut est
licitum secundum quid:ꝛ ſm quid illi-
citum.ꝛ tunc est personarum discretio.
vt dicto titu.de natura feudi.ꝛ.§.de po-
stu.l.j.in ꝑnci.vbi de hoc.ꝛ not.d.§.hūc
nobis.et extra de maio.et obe.c.statui-
mus.vbi de hoc conse.di.iiij.cum tantū
valeat.et de sta.ho.l.in multis†q; ali-
quando licet maioribus quod non mi-
noribus.ꝛ econtra.ꝛ aliquando magis
punitur maior q̄ minor.ꝛ ecōtra vt no.
et dixi.C.de epi.ꝛ cle.l.presbyteri.et ibi
remittit ad no.per eū de feu.marchie.
c.j.vbi sic not.quod licet minori ex offi
cio:licet fortius maiori de offi.preto.l.
barbari⁹.C.de postu.l.j.et.xcv.di.illud.
in prin.quod nō licet maiori ex dignita
te vel ꝑuilegio nec minori.C.de decur.
l.fin.§.eo.l.non debet actori.quod licet
minori ex sue persone vel rei vtilitate
non licet maiori vt dicto titu.de feudo-

marchie. et qui satisdare possunt. c. si. C. de arbit. l. i. si de momē. pos. fuerit ap. l. i. lxxxviij. distin. episcopus gubernare. de ritu nup. l. legē. §. si. et l. obseruādū. ij. rñso. quod nō licet minori ꝓpter vtilitatem nec maiori. vt. d. l. obseruandum. scdo regulariter traditur quod est dictū in primis duobus. et tertio et quarto est casuale vel dic aut que aguntur sunt digna vel nobilia vel preeminentia gradu vel dignitatis excellētia. et tunc obtinet primum et secundum. si vero turpia vel vilia: tunc tertium et quartum. et vide in bello ꝑy. in tertia charta rubrica qđ licitum est maiori et se. et vtraqꝫ so. est satis bona. Ja. de bel. vltimo tractauit de 1
priui. c. i. §. et idem ipsum. li. vi. sed prosequitur aliā questionem. papa concessit 2
ecclesie collegiate primo ꝙ prescriptio 3
minor centenaria in suis bonis vel iuribus non currat agit prelatus contra ca- 4
pitulum vel ecōtra quorum bona sunt 5
discreta super re alias prescriptibili. an alter cōtra alterum priuilegio possit vti 6
ꝙ vtatur. facit q: ap. ecclesie prelatus et cap. continentur. de ver. sig. cum cleri- 7
cus de testa. requisisti. In contrarium quia priuilegiatus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum. no. plene de 8
proba. in presentia. in glo. ingressus. et no. j. eo. tit. c. qui prior. de or. cog. cū dilectus. ver. nos autē. et dixi plene de sac. san. ec. aut. q̄s actiones. post plura alia allegata pro et contra soluendo et dicit vnum cōtra alium eo priuilegio vti nō posse et subijcit ꝙ vniuersalium priuilegiorū quedam respiciunt fauore personarū datum certis causis et incertis articulis. et tale dicit priuilegiū minorū et ecclesiaꝝ in resti. in integ. ff. de mino. l. i. et per totū. mulierū in vell. et filiusfa. in macedoniano q̄ proprie nō possunt dici data vniuersitati vel corpori. sed sunt vniuersalia et his vtitur vnus talis cōtra aliū talē. vt. d. aut. quas act. de prescrip. de quarta. xvi. q. x. volumus. et ptꝫ in restitutiōe de resti. in integ. auditis. l. velle. et macedo. ad vel. codi. l. si sine. et ad mace. l. si fili⁹. aliud datur corpori vel vniuersitati fauore tā vniuersitatis q̄ singulariū ꝑsonaꝝ. et illo pōt vti ad sui defensionem tam vniuersitas q̄ singulares persone ipsius etiam contra alios singulares ipsius corporis vt ptꝫ in priuilegio clericorū. de fo. compe. si diligēti. eo. ti. c. i. et xi. q. i. inolita. Aliud est qđ datur vniuersitati vel corpori ipsius fauore non partis vel singularium personarum. et hoc vtitur vniuersitas vel alius pro ea ne ipsius ius pereat aliter ipsius priuilegij non est vsus. et ita intelligatur so. questionis et allegata per eū ad hoc. et ad hoc facit quod no. super regula priuilegiū. in princ. solutionis questionis.

Fides in malis est promissio rescindenda.
Filius iurans nō recedere a districtu si ꝑ patrē euocat⁹ recedat an sit piurus.
Clericus tenēs duo bñficia a duobus episcopis cui potius obedire tenetur.
Iuramento subintelliguntur quatuor q̄ a periurio excusant.
Licentiam petere sufficit in multis etiā si non obtineatur.
Iuramentū tres comites habere debet scꝫ iustitiam: veritatem: et iudicium.
Scholaris tribus casibus sine licentia recedens creditoris periuriū incurrit.
Authoritatē superioris nō excusare in delictis qualiter intelligatur.

In malis promissis fidem nō expediat obseruari. multas significationes fidei vide extra de sum. tri. super rub. Expedit fm vtilitatem licet fm equitatē nec decet secūdum honestatē. de his oībus extra de voto magne. post prin. Et vide hic not. per Dy. Car. et Jo. an. q̄ in nouella inducit talē q̄nē an scholaris q̄ iurauit creditori non exire de districtu boñ. ante solutionē sibi factā sine ei⁹ licentia qui erat filiusfa. et ex iusta causa reuocatꝰ per patrem electus bñficiatus per epm ad residentiā sit periurus si petita et nō obtenta licentia creditoris recessit qđ non sit periur⁹ allegabat vincula prioritatis: q: prius obligatus erat obedire patri et epo. Et iura ad hoc adducit qđ non de beneficiato duarum ecclesiarum aduocato vel vasallo, de postu. c.

fi.in vl.glo.z qd ibi scripsit z in regula
contract9.3.e.in prima questione.et qd
no.post Inno.de pleb.cum iadudum.
post prin.magne glo.†de clerico haben
5 te duo beneficia duoꝝ episcopoꝝ si quod
teneatur obedire primo prius q̃ secun
do.z qd no.Hosti.in summa.de maio.z
obe.§.ad quid obedieno.ver.qd si duo.
Ex quib9 concluditur eum non periu- 6
rum cum prius debuerit obedire patri
z episcopo. Secundo allegabat maiori-
tatem subintellectam.quia qui duobus
est obligatus precipientibus contraria
obedire debet maiori.viij.dis.que con-
tra.de maio.z obe.per tuas.cum si.sed
maioritas est in patre et episcopo quo
ad creditorē ergo zc.†Tertio allegat q̄
in omni iuramento subintelliguntur ista
quatuor facultas rei perseuerantia ve-
risimilitudo z cogitati que probat per
iura:que quatuor subintellecta videtur
hunc excusare a periurio allegationes
de curato causa breuitatis.Et bene fa-
cit ad questionē quā notat Spe.de cita
tione.§.j.in fi.de illo qui iurauit nō exi-
re domum vel locum infra certum tem
pus.Item allegat qualitatem iurantis
adducens qd no.in Spe.de renun.z cō-
cln.§.j.versi.item est beneficiū vbi no- 7
tat talia penalia in scholaribus non te
nere per.l.j.C.de patribus qui filios di-
stra.z facit de pig.c.ij.nō tenet ergo iu-
ramentum accessorium per regulā ac-
cessorium.Et p hanc regulā cū pmissio
fuerit contra hominis libertatem.Item
votum peregrinationis electi vel filij-
fa.sine licentia patris vel epi.primū pa
tet de cōse.di.j.nō oportet.scdm.xxiij.q.
iiij.tribus.z.q.v.pueri.Item inducebat
reuerentialem possibilitatem.Iste enim
fecit qd potuit petendo licentiā credito
ri.sibi ergo nō imputet.vt in regula cū
5 constat per eū.†Sufficit eñi in multis
licentiam peti z si non obtineat.de re-
gula.licet in clemen.de foro compet.c.
j.§.volumus.cum si.In contrarium qd
sit periurus allegat iuramētum de seli-
citum qd autem sit licitum probant iu-
ra permittentia obsides dari de iureiu.
ex rescripto . de arbit.exposita.q̃ recte
loquuntur de iurantibus stare certo lo-

co donec soluant.vt no.Inno.z Hosti.
in.d.c.ex rescripto.cum ergo tale iura-
mentum fuerit licitum et quod potuit
seruari sine interitu salutis eterne non
seruans est periurus nec excusat episco
pi vel patris authoritas.xxij.q.v.qui cō
pulsus z duobus.c.seq.quia in delictis
superior authoritas nō excusat.xxij.q.
ij.quicunq3.cum si.Scdo allegatur q̄
istud iuramentum habuit tres comites
quos habere debet.s.veritatem et iudi-
cium et iustitiam.de iureiu.et si xp̄s.q̄
hanc probat per iura que omitto:ergo
seruandum z non seruans periurus est
quia in tali sacramēto licito reuocatur
in dubium an papa possit dispensare de
quo no.xv.q.vj.aut.de iureiu.quāto.in
speculo de legato.§.nunc tractemus.ꝟ.
z si delegat9.de epo ergo z patre in du-
bitatione est q̄ non possunt.Item tale
iuramentum fuit purum et sine condi-
tione:ergo seruari debuit.alia etiam al-
legat ad hanc partem que omitto.hoc
saluo q̄ scripsit pōst Host.de testi.signi-
ficauit super.ij.gl.quando iudex p̄cipit
debitori q iurauit soluere ne soluat cre
ditori dicit iuramentum seruandum:sol
uendo excludit primo tres casus nō du
bios.†Primus cum scholaris in frau-
dem creditoris procurauit reuocatio-
nem sui quo casu periurus est.de offi.
dele.pasto.in fi.de concess.preben.postu
latis.in fi.in cle.de penis.multoꝝ.ver.
illam penam.z.ꝟ.si quis cau.l.ij.in fin.
Secundus si potuit debitum soluere.z
sic vtriq3 parere.tunc enim dicitur volū
tarie contra iuramētū venire:z sic per-
iurus.de iureiu.c.querelā.z vide quod
no.in.d.c.pastoralis.§.vl.in.f.glo. Ter-
tius qñ ipse scholaris prius obligaue-
rat se per iuramentū episcopo vel patri
ad reditum vel obediētiam:in duobus
enim iuramentis licitis primo prestitū
prefertur scdo.de iureiu.veniens.et.c.
intellecto.faciūt notata eo.tit.c.licet.li.
vj.z sic remanet dubium quādo studēs
non astrictus patri nec epo per iuramē
tum non procurans reuocationem suā
nec soluere valens repatriauit.z tūc di
stinguit aut de licētia epi vel patris erat
in studio:aut sine licentia . primo ca-

tuā licentia fuit determinata nō astrin gens eum ad reditū nec excludens po tentiam faciendi mutuum et pro studij necessitatibus illud contrari arctat eū iuramentum cum ex datione licētie om nia videant concessa sine quibus etc. va leat ergo factū de tali tacita licentia: qd aliás sine licentia factum non valuisset si cut dicitur de pacto future successionis facto de volūtate eius de cuius heredi tate fit. C. de pact. l. fi. Scdo casu sicut eum non obligatū epo poterat saltē ad residentiam reuocare de clericis nō re siden. ex parte. cum. c. seq. et pater etiā ex iusta causa vt ponit thema sic et obliga tum cum patri vel episcopo per iuramē tum preiudicare nō potuerit. quare ad ipsorum mandatū repatriando periurium non incurritur per primo allegata ad c. qui compulsus. cum seq. dic quod loquūt de his qui ad preceptū duorum iurant

8 falsum. filij enim nō excusantur qd dici tur in delictis nō excusare supiorē au thoritatē. verū est cū superior precipit id qd de se est delictū vel qd ad suū non spectat officiū. vt no. in regu. quod quis mā dato. Et hoc facit qd no. xiij. q. ij. in fi. in summa. vbi dicitur filiū nō peccare obe diēdo patri cum canonis authoritate id faciat ad reliqua. Tertia si sic distinguēdo rōnum pdicte qōni posset adijci alia dñi Od. ff. f. si talis scholaris semel habuit lniaz recedēdi an reuers⁹ si iterato vult recedere habeat repetere iterato lniaz. de qua dixi. s. de v. sig. l. bones. §. hoc smone.

1 Prohibentis in re communi melior est conditio.

2 Laicus patronus et clericus si cōcur rant in presentatione vter sit pferēdus.

In re commu ni melior est condirio pro hibentis. Uide. C. de edifi. p̄ri. l. si is contra quem.

1 cum ibi no. et extra de consti. cū omnes per. Inn. et Compost. et. s. eod. aliud. §. 2 refertur. vide hic no. per Dyn. Car. et Ioan. andr. qui in nouella inducit ques 5 stionem disputataz per dominum Hug.

2 episcopum nouarcū. si clericus et lai cus patroni ecclesie vocantis presen 4 tat vnum postmodum ipse laicus pre sentat alium: an ambo vel neuter vel al ter et quis eorum sic instituendū hēat. qōnē tanq̄ parum dubiam decurtat et soluendo dicit si concorditer presentat preferendum quod dupliciter ius habuit presentatus. secundo verum tñ sicut in prin. dictum est questio est parū dubia. licet eīn disputāo videat sensisse laicum posse variare nō est verū simpliciter re cedēdo appellādo sed accumulādo pōt. vñ epo lz instituere primū. hoc probant de iurepa. cū aūt. et c. pastoralis. facit cle. c. ti. c. plures. in fi. q permittit simul fie ri. qd pmittebat olim successiue. clarū est ergo sine clericus de quo queritur pre sentet vt clericus siue vt laicus primū presentatum certum est non solum has buisse sed adhuc habere duas voces. Scdm vero vnam solam et nō liberā vel integram. ergo etc. Ex hoc aūt loqnitur quod licet plures sint patroni laici cū cle rico locū hz qd dictum est de vno solo plus dico quod si plures sunt laici tñ et cō corditer presentant vnū: lz postea aliq etiā maior pars varient cumulando de bet primus institui rōne pdicta. Io. an.

In suspicim⁹ iob scuris quod verisimilius est vel quod plerumq fieri con sueuit. vide hic not. per Dy. Car. et Ioan. and. et quod no. s. e. l. sem per in obscuris. et. l. in toto.

Indignum est et a romane ecclesie consue tudine alienum vt pro spi ritualibus facere quis ho magium compellatur. Hec regula est in compilatione Grego. et vide ibi no. per Ber. Inno. et Hostien. que sufficiant

Grauari non debet quis odio al terius: et an pater teneatur ex delicto filij.

Pater an teneatur filio delinquenti par tem assignare publicandam.

Exactum propter represalias ex defe ctu denegate iustitie an possit sana con scientia retineri.

Dominus vel populus negligens face re iustitiam

re iustitiā subdito vt cōsentire delicto.
5 Bello iusto quesitum querētis est.
6 Statutū q villa teneat emēdare dānū in suo territorio factū est iustum.
7 Ciuitas episcopo priuatur propter ciuium delictum.
8 Debitorem fugientē licitum est accipere quando creditor non potest copiam iudicis habere.
9 Filius non portabit iniquitatē patris nec econtra.
10 Represalie an sint cōtra iura.
11 Imperator facere non pōt q alter soluat debita alterius.
12 Represalie sunt expresse z sub pena prohibite.
13 Represalie possunt concedi reipublice z alteri persone priuate ob iniuriā z si sibi denegatam iustitiam.
14 Iustitiā denegātes p cōdemnatis sunt habendi: z pōt eis iudici bellum.
15 Debitores debēt iudici presentare res captas pp̄ter represalias.

Nonde beta li- 1 qs alteri⁹ odio † pgrauari. cū hec regula ꝯcor. s. c. l. factū cuiꝙ suū. z. C. de inoffic. testa. l. si quis in suo. §. vlt. vbi de hoc dixi. et. C. ne fil. pro pa. sup rn. C. de penis. l. crimē. Et pena pſna. z vide hic no. p Dy. Car. z Jo. an. z ad hoc. J. eo. c. sine culpa. cū ibi not. Et facit hec regula ad qōnem nunquid valeat statutū q pater teneatur ex delicto filii. de quo no. C. de decre. decu. in glo. rub. per Azo. in summa eiusdē p Gui. de suz. in suis qōnibus statutorum per Inno. extra de sen. exco. c. graue. in fi. z facit. J. q. iiij. §. itē si peccato. z ibi in glo. xxiiii. q. iij. in summa. in quibus videt cōcludi q si ex statuto imponitur pena pecuniaria patri tūc valeat si corporalis non. Et ex hoc videtur valere statu- 2 tū † q pater teneat assignare filio delinquēti partē deuastandam vel publicandam. de hoc no. C. de epi. audi. l. si lenones. Et de vtraꝙ. q. super rub. ne filius pro patre. plene facit etiā in ei⁹ qōnib⁹ statutoꝝ prima parte. z facit etiā qđ no. per Jo. an. de here. c. quicunꝙ. §. fi. in gl.

signata super verbo filii. z de qōne feudi. de qua hic no. per Dy. an propter delictum patris priuetur filius feudo. dic vt plene dixi. s. de iterdic. z relega. l. iii. Jo. etiam mona. circa hanc regulam dicit q vnius delictum quandoꝙ erat defectum in alio. nam esse illegitime natus non est nota delicti: sed defectus de purgatione canonica accedens. etiā eum intelligitur regula qđ non impingit in toto licet in tāto illegitimi tm̄ alieno vitio laborant: et ideo venia digni sunt. C. de natura. libe. l. legem. Item in nouella inducit hanc regulam ad questionem p eum notatam. de sen. excō. c. si snia. lib. vi. §. an lato interdicto in cōsiliarios vel vniuersitatis contradicentes. Adducit etiam aliam questionem † si bonon. spo- 3 liatus in dioc. florentina negligentibus florentinis facere iustitiam obtinuit a cōi bonon. represalias contra ciues florentinos: z demum cepit vnum florentinum a quo exigit estimationem prede sue: an saltem in foro conscientie restituere teneatur. z q non teneatur sicut ostenditur. Constat em̄ q pena temporali z corporali ac etiā spūali preter excōicationem certis casibus punitur vn⁹ p alio / etiam de lege diuina. z remittit ad exempla que habentur. J. q. iiij. §. item peccato. xxiij. q. iij. §. j. z vtrobiꝙ tractat materia in summis ipsarū questionū. Et vide quod in glo. notatur per quod videbis q hec regula per id non vitiatur: q2 punitur aliquando qui alienam 4 culpam facit propriam. † nam quando ciuitas dominus vel populus negligit de subdito iustitiā facere: vt in casu nostro delicto cōsentire videt. ij. q. vij. negligere. de sen. excō. qm̄. z. c. dilecto. li. vi. p que iura patet qđ etiā no. improbans pbare videt. ad idē. s. de fur. a dn̄o. mādā. l. §. vi. z ideo canō permittit cōtra tales bellū moueri. qđ isto casu iustum dicitur. xxiij. q. ij. dn̄s. z facit qđ ibi no. de prelio cōtra nuncios regni anglie cū iustitie necessitas ad id cōpellit ea. cā. q. j. 5 noli. † z quod in iusto bello quis acqrit suum est. xxij. q. v. dicat. z. s. de acqui. re. do. l. naturalē. §. fi. Ergo talis restituere nō tenet. De materia vide plene qđ scrit

psi post Inn. et post. de resti. spo. c. olim. primo sup verbo ducerūt. et maxime post Inn. ver. ast. et in fi. ver. et si nō sit. et q̄ scripsi post eosdē. de ap. dilectis. in glo. no. ap. ver. hoc autem dubiū. et per has remissiones plura de questiōe deci dēda. Secundo sic de iure possidet q̄ iuste. xv. q. iiij. qđ dicā. de ver. sign. ius di ctū. Iuste aūt possidet q̄ p̄tore authore possidet. ff. de acqui. pos. iuste ergo etc. xv. q. iiij. dixit. q̄ aūt commune bono. isto casu sit iudex cōpetēs pbat. ff. de incen dio rui. naufra. l. ne quid. vbi naufragio 8 dānū passus inferentē vel possessionis dām petit per loci p̄fectū ad p̄sidem
6 mitti per quam. l. dixit Dy. et iustificari statuta et consuetudines italie qualia etiam speculator se fecisse dicit in patri monio in spe. de rap. post prin. p que illi de villa vel castro tenent emēdare p̄e dā facta in suo territorio. sic ergo tenea tur et ciuitas ad p̄dā factam in suo di strictu. ad idē. C. de nauf. per totum. lib. xi. ff. d. l. ne quid. sub dubio forte dicit ignorantem nō teneri qā extraneus nō derobauit. ergo bonorū est ppri⁹ iudex cum per negligentiam Florentin⁹ me reatur iurisditione priuari. de offic. or. si gnificat. xi. q. iij. ipse ligandi et auferri de bet regimē et dari gēti facienti iustitiam ecclesiastici. x. in pn. deuteronomū. xxi. in fin. et xxxiij. q. vij. c. ij. nec mirum si ne gligentia rectorum nocet subditis: quia etiam negligentia procuratoris nocet domino. de elect. si cōpromissarius. lib. vi. et imputent sibi q̄ talem elegerunt. ff. 9 de mino. l. cum mandato. Item propter delictum singulorum ciuium ciuitas
7 et priuatur epo. xxv. q. ij. ita nos sillano rū. fortius propter delictū rectoris. de elec. vbi periculum. §. ciuitas li. vi. et de penis. felicis. in fi. ergo etc. Item sniā la ta contra ciuitatem vel populū ligat sin gulares propter iuris impossibilitatem. de sen. excom. si sniā. lib. vi. ergo idem hic propter impotentiam facti cum ita duo equiparentur. de rescrip. sciscitat⁹. nec mirum quia ex delicto singularium dicitur vniuersitas delinquere cum id agunt maiores vel maior pars vniuer sitatis. ff. e. l. aliud. § refertur. et qđ not. de simo. dilectus. ij. et caput et membris eodem iure censentur. xij. dist. c. i. q. q̄ iij. si quis episcopus. et de prescrip. cum non liceat. Et predicta maxime vera in corpore quod habet partes distantes. de hoc de exces. prela. dilecta. singularis ergo florentinus detineri potuit et ad sa tisfactionem cogi ex culpa regentium si cut alias liber intuitus detinetur pro de bito pecuniario. de iudeis. ex rescripto. et xxiij. q. viij. vt pridem. Item induci tur. ff. de his que in frau. credi. l. ait pre tor. §. si debitorem. et vbi debitorem fu gientem capere licet si iudicis copia nō habetur fortius ergo per arg. a minori hec captio de qua loquimur fieri potuit iudicis authoritate. non pertinescat er go crimen qui scit sibi vltionis arbitriū fore concessum. C. de metatis. l. deuotū. li. xij. et ibi no. et C. de iude. l. nullus. vbi no. aliqui casus speciales vbi quis sibi ius dicit. et plenius colliguntur in spe cu. de actore. §. i. versi. item quod vult. Ex quibus etiam vel eorum aliquibus posset materia dilatari. Item a contra rio dicta. l. null⁹. nam si ibi vigor iudicia rius et tutela publici iudicii habetur cessat propria authoritas. ergo ea ces sante conceditur cum cessante ratione et causa cessat causa prohibitionis vel p̄ mittens. xxv. q. ij. c. vlt. de epi. et cle. ge neraliter. et de ver. signi. abbate. in fine. cum si. In contrarium inducitur regu la peccatum. l. eo. cum concor. et quod extortionem per represalias fit male ab latum probatur. l. diuina. et per quam fi lius non portabit iniquitatem patris. Ezech. xviij. xi. q. iiij. iudei. est. etiam con tra naturalem equitatem cum aliena iactura locupletari. ff. eo. l. locupletari. et contra rationem. l. que vult poti⁹ nocē tem absoluere etc. ff. de penis. l. absentē. Et contra hanc regulam cū suis exem plis. constat autem istum florentinum ex facto proprio non teneri. q̄ nec expo liauit nec expoliari fecit. ergo nō tenet de resti. spo. cum ad sedem. in denegatio ne iustitie non peccauit: quia iudex non erat et si fuit de eligentibus rectorem vel consules adhuc nō tenet. q̄ non vi detur mādasse quod iniustitia faciat de

p:ocural. qui prop:io.§.item contra. nec dici potest quod tacēdo consenserit cum ille florentinus per suam contradictionem iniustitiam remouere nō potuerit super quo vide qđ no.de presum. c.nonne.ꝛ hoc co.tit.qui tacet.ꝛ si dicatur licet singuli nō possent vniuersitas tamen poterat.respondetur quod vniuersitas que dicitur in culpa fuisse puniatur cū sit obligata ex quasi maleficio ꝑ preal.c.domin⁹.xxiiij.q.iij.sed obligatio vniuersitatis non afficit singulos quod cuiusq; vniuersitatis.l.sicut.de rerum diuitantū.§.vniuersitatē.ꝛ de sen. excom.romana.in fi.ꝛ optime.facit qđ post.Inno.scripsit de senten.excom.grauem.in glo.ciues.Item in his in quibus detrahitur iuri singulorū requirit consensus omnium iuxta no.de consti.

b c.cum omnes.† ꝛ quod represalie sicut contra omnia iura probantur.primo qꝛ contra iura que dant securitatem peregrinis et negociatoribus ꝛ viatoribus ꝛ.xxiiij.q.iij.si quis romipetas.de treuga.ꝛ pace.c.ij.nam vti via publica nemo recte prohibetur.C.de serui.l.per agrum.ne quid in loco publico.l.ij.§.j. ꝛ de his qui deiecerunt vel effu.l.j.§.j. Item sunt contrarie legibus que prohibent liberum hominem pro debito detineri.de pig.l.ij.C.que res pig.ob.pos.l. qui filios.de ac.ꝛ ob.l.ob es.ꝛ aut.imo. Item iuribus que percipiūt iudiciariū ordinem obseruari.C.de sen.p:ola.cum simul.Itē ius prohibens sequestrare ēt in vero debito.C.de ꝓhibi.seque.Item ius prohibens quem non ligari sententia incōpetētis iudicis.C.si a nō cōpetēte iudice.ꝛ ꝓhibens quē ꝓpria anthoritate rē cape debitoris.ß.qđ me.causa.l. extat.Et iudex propriā iniuriam vlcisci nō pōt.xxiij.q.iiij.inter querelas.ij.q.v. de occidendis.Multominus priuatus. ꝛ si dicatur ꝙ iste non fecit authoritate propria sed communis Bononi.respondetur ꝙ commune bonon.nō erat

n iudex cōpetens:vt.j.dicetur† ꝛ imperator etiam hoc facere non posset ꝙ alter alterius debitum soluat.de preci.impe. offerē.l.quoties.ꝛ ciuilis lex non potest sine permissione canonis dare immunitatē a culpa.xxv.q.ij.inter hec.Multominus hec poterit lex municipalis.peccauit ergo iste.ꝛ sic ad restitutionē tenetur.Itē est cōtra spoliatum qꝛ debebat spoliatorem cōuenire coram iudice florentino qui si neglexisset facere iustitiā fecisset litem suam insti.de obli.ex quasi delicto.in prin.quare iudicem ꝛ vniuersitatē tūc coram cōpetenti iudice poterat cōuenire.qđ aūt cōe bonon.nō sit iudex competens:ptꝫ qꝛ contra spoliātem non qꝛ in causa spoliationis nō devoluit iurisditio propter iudicis negligentiam.Ad alium minorem vel parem nisi vbi ius exprimit de iudicis qualitate.ꝛ de sup.neg.prela.c.j.li.vj.Non ob. de of.ordi.significauit.quia ibi speciale propter periculum anime.Item contra iudicem non qꝛ spectat ad eius superiorē punire illi⁹ negligentiā non ad parē. xxiij.q.v.administratores.ꝛ de elec.innotuit.Non ob.l.ne quid.de incendio ruina ꝛ naufragio.quia illud speciale vt ibi no.competēs ergo iudex illius esset preses vel princeps.Non ob.si dicatur florētinos tunc non parere principi:qꝛ saltem per ipsum manu militari conic qui debuit rem suam.xv.q.j.perimus. vbi de hoc.ꝛ.ß.de rei vē.l.qui restituere.ꝛ sic debet intelligi.c.dominus.xxiij. q.ij.ꝛ quod iste sit verus intellectus colligitur ex notatis per Inno.ꝛ Host. de iureiu.sicut deficiente principe adiri papā.de foro cōp.l.ex suscepto.ꝛ dioscesanis etiam ex negligentia.eo.ti.ex tenore.Et ad premissa facit quod no.Hosti.in summa de treuga ꝛ pace.§.quid sit iustum bellum.Concluditur ergo cōmune bonon.non habuisse iustū bellum quod ad spolia lucranda oportet ex edicto superioris geri.xxiij.q.j.quid

12 culpatur legitimo imperio iubēte.iiij. q.ij.c.fi.† Ultimo videtur questio non dubia cū expresse ꝛ cū pene adiectione sint prohibite represalie in aut.vt non fiant pig.§.j.que est posita ne vxor pro marito.l.fi.ꝛ incipit ꝛ omnimodo ibi.de ista materia represaliarum satis dixi.et alias pulchras questiones formaui.et de iniur.ꝛ damno dato.c.ij.si pignorationes.li.vj.Soluendo recitat Guido ꝗ

ne aliquis:z ver.qui si dicat.z de hoc p
Archi.ij.q.vi.§.post datam.z.§.illo.vi-
delicet ad contraria respondetur quod
loquuntur cum nullus terminus est sta
tutus et nullum discrimen aduersarij
videatur.Constat autem quod in extra
iudiciali ap.interponenda z etiam pro-
sequenda statutus est terminus a iure.
Primum patet de appel.concertationi.
lib.vi.Secundu in clementi.eo.ti.sicut
in vtraque igitur nisi infra terminu quo
debuit appellari certificet alterum eli-
4 gendo videtur non appellasse.† Ex pdi-
ctis patet qd si ab archidiacono appel-
letur ad episcopum vel archiepiscopum
valet appellatio episcopu cum ad archi
episcopum non potuerit appellari.z re
gulariter inutile non vitiet vtile.j.eo.
vtile.Sec' si consuetudo haberet ad eu
appellare posse.de appel.romana.secu-
do responso.lib.vj.Ide dico de quatuor
principalibus patriarchis si vera esset
opinio q ad ipsos posset omissis me-
dijs appellari super quo vide quod di-
xi de priui.antiqua.in fi.Jo.an.licet ve
ra credam predicta de stricto iure vsus
enim iudiciorum admittit appellationem
predictam alternatiuam ad archiepisco-
pum vel papam.Ultimo no.quod hec re
gula verificatur i alternatiua legis vbi
sufficit alteru adimpleri.vt no.s.de lib.
agno.l.iij.q incipit siue vxor.§.si.

1 Iudex an possit parte arctare ad p
ponedas oes exceptiones suas.
2 Legitima an possit tolli vel minui p le-
gem municipalem.
3 Priuilegiat' qn preferat priuilegiato.
4 Delegato vnum monachu ponente in
monasterio ex priuilegio an seruet an-
nus pbationis monasterio.

Adultu a iu
re beneficium. Uide hic
no.per Dy.Car.z Jo.an.
1 † Utru iudex possit arcta
re parte ad pponedu oes
suas exceptiões dilatorias z perempto
rias intra certu tps hic tractat.de hoc
dixi.C.de inoffi.te.l.contra z maiores.z
de iudi.l.iudices.z an aliud tps a lege
indultu possit arctari vel prorogari dixi
s.de re iudic.l.qui p tribunali.z.C.de
dila.l.fine pars.z concor.ad hanc regu
lam.C.de adul.l.adulter. Deinde que-
2 rit Dyn.† an debitum bonorum subsi-
dium possit tolli vel minui per.l.muni-
cipalem.z eam diffuse ptractat.sed de
ea latius dixi.C.de inoffi.test.l.quonia
in prioribus.z p solutione.Dy.facit ex
tra de testa.raynutius ad fin.Joan.mo.
dicit regulam procedere vbi inter be
ficium sistit in indulto nec vltra proce-
dit.Item nullo extrinsecus apparente.
dicit enim hanc regulam fallere quado
duo indulta prouident diuersis.q2 tunc
priuilegium quod est potius est tenen-
dum de mino.de indi.veru p minore.de
albo scribe.l.ij.C.de aduo.diuer.iudi.re
stituedum.de consecra.eccle.vel alta-
3 ris.qd in dubijs.z de hoc† quando pri
uilegiatus pferat priuilegiato satis di-
xi.C.de sac.san.ec ant.quas actiones.z
ad decre.sup qonum.§.si vero.rndet q
ibi est quid imputari possit ei qui reci-
pit subdelegationem:ex cuius mixtura
ita impedit procedere ap.remota.Ite
quia ibi minus dignum erat adiunctu
iuri communi quod permittit appella-
re.ideo vincit dignius quod non adiu-
ctum vinceretur a digniori.fallit etiam
regula secundum eum in cursu diuer-
sarum obligationum in eadem persona
vt est principalis z accessoria:quia ac-
cessoria permittitur.s.de fideiusso.l.ge
neraliter.Item fallit in casib' in quib'
priuatur quis iure suo sine culpa.de q
bus dicetur.j.eo.l.sine culpa.Item Jo.
an.ad hanc regulam in nouella adaptat
talem questione legatus cui papa spe-
cialiter cocessit vt authoritate aposto-
lica posset in quolibet monasterio sue
legationis ponere vnu monachum po
suit vnum in certo monasterio queritur
4 †vtrum annus probationis monasterio
seruetur post allegata pro z cotra.dicit
monasterio copetere annum probatio-
nis no obstante madato legati.recipiet
em eu bnficio probatiois recipientiu z re
cepti.q2 ei' 3rium vt reprehensibile fie
ri phibetur de regula ad apostolica.in
prin.z in fi.xxvij.q.j.consaldus.vbi etia
muniit integra beati.Benedicti z consti

ratione Gregorij idem esse prohibitum quod multum facit:non tamen reserna tur probatio voluntaria repulsio q̃ res seruaretur si legatus non precepisset ad mandatum ergo legati illum recipient ad quod alias nõ tenerētur.z in hoc va leret gratia legati.z si probabunt legiti mam repulsionis causam tempore pro bationis ipsum repellere poterũt.z sic gratia satis confert z ius cõmune non ledit facit de consuetudine.cũ dilect⁹.z per hunc modum satisfactũ est 3ᵒᵇᵒ.

1 Infamibus non pateāt porte digni tatum neq̃ ad eas det ingressus.

2 Porta proprie vnde dicatur.

3 Infames an possint doctorari z quid 3 de excommunicatis.

4 Banniti tp̃is nostri an sint a dignitatib⁹ repellendi.

5 Defectum natalium contra prelatum oppositum quis probare debeat.

6 Gratia defectum contra aliquem obij ciens illum probare debet.

7 Filius in dubio presumitur legitimus: et opponens contrarium probare de bet.

8 Afferenti se esse diaconum et professũ 3 4 onus probandi incumbit.

9 Negans aliquem esse legitimum an de beat probare.

10 Agens an debeat etatem probare vel reus conuentus negans.

11 Natura nõ mutat per sophisticationes verborum affirmatiuorum.

12 Iudex quid facere debeat neutro de le gitimitate probante.

I Nfamibus

1 porte non pateant † di gnitatum. Uide hic not. per Dyn. Card. et Ioan. an.q̃ in nouella exponit porte non pateant. i. non aperiantur nec detur ingressus per illos:sed obser uetur eis de sanguine christi dicitur q̃ fidelibus aperuit prius obseruatam ia nuam paradisi de baptismo maiores.

2 ver.tãte.z sc̃d3 deriuatores † porta dicit a portādo intus z extra s3 olim porte di cebant ꝓprie ciuitatũ q̃ olij edificare volēs in circuitu ducebāt aratrũ sic sul co designãdo locu3 muri.sed vbi debe bat esse porta portabāt aratrũ ne terrã tāgerēt a qua portatione dicta fuit por ta.de hoc habetur.ff.de ver.sig.l.pupil lus.§.vrbs.sed hodie porta latius acci pitur.vt patet.ff.de consecra.eccle. vel altaris.c.vnico.in fi.lib.vj.habemus ia nuas.vt.ff.xxiij.q.iij.personas. fores.l. dist.in capite hostia.de peni.distin.j.in portura.valuas.de sponsa.j.cõsultatio ne in prin.que omnia proposito conue niunt.z vide in alphabeto dictione por tas.De materia regule vide in summa ex quib.cau.infa.irro.z per totum.ma xime.z per.l.nullũ.vbi de materia infa mie plene not.An infames possint † do ctorari.doct.tenent q̃ vero cum docto ratus sit dignitas cũ administratione: vt.ff.ne fil.ꝓ patre.aut.habita.in proe mio digestorum.§.illud.z idem dicũt ex cõmunicato quod non possit doctorari. q̃z excommunicat⁹ ab actib⁹ legitimis excluditur extra de excep.piam.cũ ibi no.z de senten.excommunica.decerni mus.z quia excommunicati sunt infa mes saltem infamia facti que repellit a dignitatibus vt hac regula patet.† Sed an banniti nostri temporis repellantur a dignitatibus:maxime in alijs ciuitati bus z videtur quod sic.ff.de origine iu ris.l.ij.circa principium.ibi exulantem in italia.vbi de hoc dixi z in proemio digestorum.§.hec autem tria.vbi simi liter de hoc tetigi.z.C.de episco.audi.l. mathematicos.tales enim banniti vel expulsi ex ciuitatibus non videtur de portati nec deportatis equiparari. In contrarium est quia tales bannitos vi detur infamia comitari.C.de req.reis. l.fi.vbi de hoc dixi.z ꝑ hoc.ff.de postu lãdo.l.ex ea causa.z.C.de dignit.l.neq̃. gloss.institu.quibus modis ius pa.po. sol.§.relegati.tenet bannitos predictos aliquando comparari relegatis aliquā do deportatis.que gloss. tamen com muniter reprobatur vt dixi plene.C.de here.instit.l.j.pro determinatione prin cipalis questionis an banniti possint ad dignitates promoueri forte non incpte dici posset.quod cum tales bannitos communiter saltem facti sequatur infa

mia apud bonos ꝛ graues maxime quā
do ex publicis ꝛ magnis criminibus
banniuntur ꝛ etiam condemnantur de
more totius italie non possint ad digni
tates promoueri per hanc regulam et
pro hoc.ś.de publi.iudi.l.infamē.ꝛ ma
xime quando banniuntur vel condem-
nantur per viam accusationis.nam si p
per viam inquisitionis quia tunc non
videtur infamari.vt no.ꝛ dixi.C.si tutor
vel cura.non gest.l.j.ꝛ vide ad predicta
que no.C.de testi.l.iureiurando.Ultimo
ipse Joan.and.inducit hanc regulam ad
talem questionem.certum est quod ele-
cto ad dignitatem potest opponi infa-
mia.sed opponens debet illam proba-
re.de testi.cum literis.de accu.accedēs
5 †electo in prelatum opponitur defect⁹
natalium ꝛ etatis.Queritur quis ꝓbet.
ꝙ opponens ꝓbare teneatur certū est
qꝛ opponēs aliquid in personam clerici
si non probat punit̄ p decre.primam.
de elec.li.vj.ꝛ tenet̄ iurare.se illos defe
ctus posse ꝓbare.eo.ti.c.vt circa.qđ su
perfluum.esset si ei onus probationis
non incumberet.Item clemētina.eo.ti.
constitutionē.Secundo ꝛ vltimo respō
deo non specificante debito modo defe
ctus ab ipsorum probatione repellit̄:q̄
autem esset pena si probare non debe-
ret.Ex quibus concludit̄ quo ad vtrū-
qꝫ defectum quod opponens tenetur
probare de primo defectu natalium vi-
detur casus qui fil.sint legit.lator.ꝛ.c.
eām.primo equiparemus petēti heredi
tatē eū qui petit cōfirmari.sed si primo
opponitur illegitimitas persone vel pa
tientis ex cuius ꝑsona vult succedere op
ponens probat vt ibi ergo ꝛ in proposi
to casu.De secundo etiam defectu eta-
tis videtur casus de electio.dudum.pri
6 mo†vbi opponens defectum etatis pre
posito sancti Georgij probare debet.et
qui dicit profess.nō valere ex etatis de-
fectu.extra de proba.in presentia.ꝛ de
regulis.ad nostram.Secundo per com-
munia ad vtrūqꝫ defectū sic probatur.
in exceptio.reus est actor.ff.de exce-
ptio.l.j.ꝛ.ij.Fortius ergo opponens q̄
videtur voluntarius de iudi.exhibita.ꝛ
h̄ negatiue opponat cū sit negatiua qua

litatis illā probare tenet̄ iuxta notata
vj.q.vl.actor.de electio.bone.ij.ś.de ꝓ
bationib⁹.l.ij.ꝛ dixi.C.e.l.actor.Et pre
cipue cū negatiua resoluit̄ in affirmati
uā.de renū.sup hoc.ꝛ.C.đ codicil.l.nec
codicillos cum ibi notatis.Tertio quo
ad primū defectū inducit̄ ꝙ presumit̄
matrimonium potius q̄ cōcubinatus.
ś.de ritu nup.in libere.Et in dubio q̄s
7 presumitur †legitim⁹ qui filij sint legi-
timi.transmisse.ꝛ proli debetur fauor.
eo.tit.ex tenore.ꝛ.c.p.elatū.dummodo
seruata fuerit decretalis vlt.de clan.de
spon.c.vlt.Item sicut filiatio sic et eius
qualitas probatur ab allegante.primū
probat̄ de filijs presbyterorū michael.
eo.tit.c.ij.Item infamia illegitimitatis
non transfert onus probandi licet trās-
ferat on⁹ purgandi.de purga.canonica.
accedens.Multominus exceptio que
est minoris efficacie:vt probatur de ac-
cusa.accedens.Ad contrarium sic ar-
guitur petens confirmationē est actor
ꝛ asserit electionem canonicā ergo pro
bat se talē.xlij.dist.quiescamus.de cler.
peregri.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.iij.ś.de liber.agno.l.
si.qui satisda.cog.§.j.vero.§.j.Cum ergo
in assertione canonice electionis inclu-
datur legitimitas ꝛ etas.de elec.cum in
cunctis.ꝛ.c.nihil est.qui vult confirma
tionem illam probat.etas enim illius q̄
se maiorem dicit causa cognita proban
da est de mino.l.de etate.ꝛ facit quod
ibi no.ꝛ eod.titu.l.mino.xv.annorum:
cum ibi homines soluti ꝛ minores na-
scantur non presumitur electus natus
ex coniugatis neqꝫ maior nisi hoc pro-
bet maxime cum de iure canonico pre-
sumatur adulterium ꝛ non matrimoniū.
.xxx.questio.v.aliter.ꝛ.c.iurantes.Item
hic negatur factum.scilicet legitimitas
et etas.ergo aduersarius probat.C.
de non numerata pecunia.l.si ex cautio
8 ne.et.l.assecuratio.†Simile in defectu
ordinis vel professiōis quomodo enim
probare posset electum non esse dia-
conum vel non expresse professum et
facit quod not.Innocen.de accus.su-
per his.nec potest negari quin nega-
tio faciat saltem rem dubiam.C.qui.ad
lib.procla.non licet.l.iij.ergo electus

certificet alias non confirmabitur de
elect.innotuit.z.c.mihi est.sicut nec dat
venia etatis nisi probāti probitatē mo-
rum et etatis.xxx.annorum.C.de his q̄
ve.eta.impetra.l.ii.z matrimonium in-
dubitanter probatur in carbo.C.ad car
bo.edictum.l.fina.Item inducitur de-
cretalis si forte.de ele.libro.vi.vbi si op
ponitur euidens defectus contra ele-
ctum subiicitur examen ergo ipse pro-
bat per examen se carere defectu:sic er
go hic probet legitimitatem et etatem.
ad primum qui filii sint legitimi.p tuas. 10
ad secundum de in integ.resti.c.consti-
tutus.vt.C.de in integ.restitu.l.cum te.
vbi de hoc satis dixi quod vterq; pro-
bet facit.ff.de pba.l.de eta.de renuncia.
super hoc et de probationibus ex lite-
ris.¶ In glos.sed quero ad euidentiam
solutionis est sciendum quod primus
articulus fuit disputat⁹ per Tagonem
canonicum bonon.et per Octauantum
de florentia.Et circa illum notanda est
triplex opinio quia Ioā.vi.q.vlti.actor
Bernar.in decre.bone.de elect.Guil.in
Specu.de probationi.§.i.ver.restat tra
p ctando de negatiua qualitatis:†dicunt
quod negans aliquem legitimum ha-
bet probare.hoc idem tenet Archi.de
elect.si forte libr.vi.quod ad terminos
electi.de quo tractamus.et ibi allegat
nota.per Inno.de dolo et contu.cum
olim.c.super his.idem Spec.in decre.
vt circa de electi.tenet quod ex quo in
iudicio petitur confirmatio.et fama est
quod electus non sit legitimus ipse co-
ram confirmatore qui procedit ex offi-
cio probabit se legitimum.ad hoc facit
quod scripsi de presby.non baptizato.
veniens.in fin.z quod not.Guil.in spec,
de spon.in fine.z hec opinio fuit Ioan.
de agusel:is de cesena quaz notat Spe
cu.in.d.c.vt circa.et Archi.viii.di.pres-
byter.et Octauantus tenuit in disputa-
tione predicta quod petens confirma-
tionem probat altera parte negante ni-
si sit in possessione filiationis legitime.
C.de probatio.l.neq; natales.et.l.non
nudis.et facit ad hoc de senten.excom-
munica.si iudex.lib.vi.ad idem quod di
citur excipientem probare respondent

verum esse in his que asserit non que
negat.facit quod no.ff.de probatio.l.in
exceptio.de excep.non numerate pecu.
et non numerate dotis.Tertia opinio
fuit Langonis dicentis quod neutro
probante confirmator inquiret:et si in-
ueniat illum in pos.filiationis legitime
confirmabit alias non.ipse tamen for-
mabat questionem in elec.ad simplex be
neficium.Item sciendum quod ad secun
dum articulum multiplex fuit opinio
vna Ioan.et La.lxxviii.dist.presbyter.
†quod agens probet etatē cui concor.
Azo in summa de proba.in fi.et Hosti.
eod.titulo.§.fina.ver.viii.cui etiam ac-
cedit opi.dicētiū qui petit se admitti:vt
talem probet se esse talez.Secunda fuit
opinio specu.qui consuluit in speculo
de actore in princi.quod negatiue pro-
ponat exceptio etatis.scilicet nego vel
non credo te maiorem.z est simile quod
no.de procu.c.i.hoc dicit nisi per aspe-
ctum appareat minor quia tunc secure
dicat affirmatiue:tu es minor.Tertia
opinio sic distinguit:aut vnus proponit
affirmatiue alius negatiue.et tunc affir
mans probat aut vterq; affirmatiue.et
tunc probat actor aut vterq; negatiue:
et tunc etiam actor probet.sed glos.in
prealle.l.de etate.dicit q̄ quando vterq;
negatiue presumitur minor.Ioā.de deo
simpliciter dicebat q̄ implicita probat
a negante Bonaguida dicebat obtentū:
vt not.Archidia.de rescript.c.si eo tem-
pore.libro.vi.q̄ qui dicit quem non ido
neum propter minorem etatem illud p-
bent opiniones Iac.de ra.z de belui.cū
procuratori apponitur defectus etatis
not.Cyn.in prealleg.l.cum te.C.de pro-
bationi.et volunt q̄ eo casu probet exci
piens quia dicens probat illa que in pe
titione vel except.includuntur sed etas
procuratoris non est de his:et petrus
dicebat quod edictum de procura.est
prohibitorium:dicens ergo prohibi-
tum probet in permissoriis posset habe
re locum q̄ probet dicens se permissuz.
Circa solutionem est sciendum quod
aliud est elect.cōfirmare:aliud cassare:
aliud nec confirmare nec cassare.pri-
ma duo patēt.tertiū vide de resti.l.inte.

e.ij.l fi.z est simile qd dixi.e.ti.c.fi.in.q.
ij.Itē sciendum q defectus de quibus
queritur opponi possunt vt cassetur ele-
ctio z excipiendo vt confirmetur.Et licet
hic sint diuersa in hoc:qz primo casu re
pellimus excōicatū:scdo nō.z sic loqui-
tur contra de iudi.exhibita ad decre.di
lecti.de excep.vt ibi scripsi soluēdo dico
q vtrobiqz onus incumbit opponenti
sit appellatum vel nō.In tantum qd si
non probat perdit instantiā nō cassatur
electio repellitur opponēs z penam pa
titur decretalis pma de electio.li.vi.qd
dico locū habere z cum super obiectis
non est appellatum ad papam:vt scripsi
in clemētinis:de procu.c.ij.z sic verifi-
cetur pma opinio Jo.Ber.et sequaciū.
Circa primum articulū Jo.de deo.z
quos post ipsum recitaui.Circa scdm
nec curo tamen affirmatiue vel negatiue
proponatur.absit enim q p sophisticatio
nes verbo affirmatiuo natura mu-
tetur contra id.C.communia deleg.l.ij.
in fi.de elec.cōmissa.§.porro.li.vi.z fa-
cit qd no.s.ex quib9 causis ma.l.in eo.
ad id qd dicebat q circa primum defe-
ctum occurret quādoqz pure negatiua.
respondeo probet opinionē vicinie quo
habebatur pro legitimo et excusabilis
erit de elec.c.j.l fi.li.vi.Et si nec id pba
re potest tractat.ij.q.vij.pleriqz.sed licet
repellatur z puniatur opponens vt di-
ctū est nō per hoc sequitur electio con-
firmanda.qd ptz de electio.cupiētes.et
c.si forte.z.c.indēnitatibus.§.j.z.§.cete
rū.facit de rescrip.olim.ad illā igitur op-
ponendā necesse habet se probare legiti
mationem.z hoc est qd voluit Hosti.de
dolo z contu.olim vt ibi scripsi sup ver
bo canonice:probat hic de elec.congre
gato vbi opposito defuit literature ad
cōfirmationem obtinēdā necesse est cō
stare electionē nō pati defectū.ad idem
eo.ti.cum inter canonicos.in fi.z.c.cum
nobis olim.z eo.ti.nihil.nam vt ibi ptz
etiam nullo opponente de his oportet
inquiri:fortius ergo aliquo opponente
z non probante:vt patet de ap.constitu
tus.Facit enim oppositio confirmantē
malefidei ad instar denūciationis.C.de
rei ven.si fundū.et de peti.her.l.itē ve-

niūt.§.a quo.z sic sit vera opinio Jo.ce
sen.z sequaciū quo ad primū articulū z
12 Jo.z sequacium:quo ad secundū tamen neu-
tro vero probāte superior non tenetur
confirmare nec cassare nec per id posset
alter appellare cum non grauetur.z est
simile quod dixi de testi.ex parte super
glo.huius except.Hic tamen locus est ter-
tie opi.lagonis.vt.s.superior inquirat ne
diu protelatur vacatio.z si inueniat illegi
timum vel minorem cassabit si legitimū
confirmabit si de veritate nō cōstet:sed
de opinione z fama q sit legitimus cō-
firmabit z si defecerit cassabit.de pur-
gatione canonica.accedens.de offi.or-
di.ex parte.Si vero etiā p inquisitionē
etiam de fama pro vel contra etiam cō-
stare non possit statuat certum termi-
num electo infra quod prebet q si non
fecerit saltem quo ad possessionem cas-
sabit electionem ne diu maneat eccle-
sia impedita.facit de ap.oblate ad fi.cle.
eo.tit.quamdiu.de restitu.spo.frequēs.
li.vi.z qd no.de proba.licet.in prima gl.
ad id quod tertio allegabatur.dico q
vtroqz probante locus est.l.cum de eta
te.s.de proba.z quod nota.de test.in no
stra.cum suis remissionibus.z sic hoc
casu tantū vtroqz vt si altero per testes
probāte vult iuuari p articulos directe
cōtrarios quos habet probare per testes
hoc faciat ante publicationē priorum
qz postea nō audietur etiā in causa ap.de
testi.fraternitatis.apertius in.cle.e.ti.
testibus.Et per hunc soluendi modū q
videbantur cōtraria sunt soluta.Jo.an.
de hoc tetigi.C.de nup.l.si vicin9.

1 Concessio generalis non continet
ea que quis non esset in specie conces-
surus.

IN gnali cōces
siōe nō venīut q qs nō esset
collegiate i specie cōcessur9.
vide not.hic p Dy.Jo.an.
z Car.qui super ista regula diffuse se ex
tendit circa duo.Primo circa multos
casus in quibus fallit hec regula.Se-
cundo circa materiam protestationum
quā hic diffuse z vtiliter pertractat z q
omnia ad literam recitat Joā.an.in no

uelle que licet sint vtilia causa breuitatis omitto.et ad ipsos recurrat.z ad ea que dixi de materia pstationis.§.de oper.no.nūc.l.j.§.j.z.C.de rei ven.si fundum.z de ea etiam tractatur per Arch. xxvij.di.c.j.ibi videas.

1 Acceptio personarum nulla in iudicijs esse debet.
2 Iudicium quomodo exponatur.
3 Licitum quid dicitur ratione persone.
4 Maioribus aliquando licet quod minoribus non liceret z econtra.
5 Priuilegio an possit quis vti contra alterum eque priuilegiatum.
6 Priuilegiatus non vtitur priuilegio cōtra priuilegiatum.

1 In iudicijs nō 3 est acceptio personarū habēda.vide hic plene no.per Dy.Car.et Ioan.an.qui in nouella remittitur ad Thomam.secunda scdē.q.lxiij.p totū.z maxime in articulo vlti.z in scdo alphabeto in dictiōe acceptio psonarū.z vide.j.eo.l.nō licet actori.et.C.de fruc.z lit.expen.l.vlti.et de ap.constitutis.et de significato hui⁹ verbi iudicium hic not.Ioan.and.et in nouella remittit ad Ioan.mona.Card. super rub.de iudi.vbi ponit.xv.significatiōes p hos versus.Actio:lis:authoritas:forus:arbiter vltima velle.Questio:discretio:sententia:instātia:discussio: posse:pernities:pena pcessus iudicialis.de hoc vide lati⁹in alphabeto litera iudicio ecclesie.et expone versus.Car. actio.§.de pba.ex literis.de iudi.in tribus.insti.qui.non est permissum facere 4 testamentum.§.propterea lis.§.de pecu.qd debetur.ad treb.l.j.xj.rū.authoritas.extra de iudi.decernimus.lxiij.di. stin.c.j.forus.de iudi.c.quāto arbiter.q satisda.cogan.ab arbitrio.de offi.dele. ab arbitris.li.vj.vltima velle.C.de sac. san.eccle.l.j.qō.C.de ordi.iudi.l.si qō.discretio.de iudi.cum pretor.z de preben. graue.fnla.lxj.dist.neofitus.de re iudi. in causis.de ap.si duobus.de rescrip.c. si.de lega.iij.qui concubina.§.heres.et ecclastici.xviij.aū iudiciū para iustitiā instantia.C.de iudi.properandum.et de iudic.c.pe.discussio.extra de ver.significa.c.forus.in prin.†posse.§.de iudi.iudicium.soluit.i.potestas iudicandi:pernicies.j.ad corinth.xj.ibi qui mãducat z bibit indigne iudiciū sibi sumit.i.perniciem.glo.dicit condemnationem.pena.l.di.z purgabit in princi.in Io.ibi q mala egerūt in resurrectiōe iudicij.i.pene eterne processus iudicialis.de iudi. c.j.lib.vj.de except.pia.Archi.de hoc tractauit de rescript.statu.§.insup.vbi dicitur qd qñqz ponitur pro tpe.lv.dist. precepta.z pro deliberatione vel examinatione.lix.di.c.j.in fin.iiij.dist.de petro.in fin.Et de hoc dixi.C.de indi.super rub.Ja.de bel.in opere suo sup vsibus feu.de natura feu.colligit hanc regulam per viā brocardi hoc modo ratione personarum quid dicitur licitū. z glo.arguit pro.ff.de proba.cum de indebito.insti.ad.l.aquil.§.ij.z.C.de proc. l.militem.sed non arguitur contra.sed potes arguere.§.de verb.ob.l.cū suus. de re mili.l.iij.§.fi.z in aut.de mona.§. huic autem nobis.distinguit aut loquimur de iure diuino aut humano si de diuino:tunc nulla est acceptio personaꝶ. vt.d.§.huic nobis.in authēti.de mona. si de iure humano:tunc aut est licitum simpliciter z nulla est personarū discretio.idē si sit simpliciter illicitus:aut est licitum secundum quid:z fm quid illicitum.z tunc est personarum discretio. vt dicto titu.de natura feudi.z.§.de postu.l.j.in pnci.vbi de hoc.z not.d.§.hūc nobis.et extra de maio.et obe.c.statuimus.vbi de hoc conse.di.iiij.cum tantū valeat.et de sta.ho.l.in multis†qz aliquando licet maioribus quod non minoribus.z econtra.z aliquando magis punitur maior q̄ minor.z ecōtra vt no. et dixi.C.de epi.z cle.l.presbyteri.et ibi remittit ad no.per eū de feu.marchie. c.j.vbi sic not.quod licet minori ex officio:licet fortius maiori de offi.preto.l. barbari⁹.C.de postu.l.j.et.xcv.di.illud. in prin.quod nō licet maiori ex dignitate vel priulegio nec minori.C.de decur. l.fin.§.eo.l.non debet actori.quod licet minori ex sue persone vel rei vtilitate non licet maiori vt dicto titu.de feudo

marchie.ꝛ qui satisdare possunt.c.si.C.
de arbit.l.j.si de momẽ.pos.fuerit ap.l.
j.lxxxviij.distin.episcopus gubernare.
de ritu nup.l.legẽ.§.si.ꝛ.l.obseruãdã.ij.
rũso.quod nõ licet minori ꝓpter vtili
tatem nec maiori.vt.d.l.obseruandum.
scdo regulariter traditur quod est dictũ
in primis duobus.ꝛ tertio ꝛ quarto est
casuale vel dic aut que aguntur sunt di
gna vel nobilia vel preeminentia gradu
vel dignitatis excellẽtia.ꝛ tunc obtinet
primum ꝛ secundum.si vero turpia vel
vilia:tunc tertium ꝛ quartum.ꝛ vide in
bello ꝑy.in tertia charta rubrica qđ lis 1
citum est maiori ꝛ se.ꝛ vtraqꝫ so.est sa
tis bona.Ja.de bel.vltimo tractauit de 2
priui.c.j.§.ꝛ idem ipsum.li.vj.sed prose
quitur aliã questionem.papa concessit 3
ecclesie collegiate primo ꝙ prescriptio
minor centenaria in suis bonis vel iuri 4
bus non currat agit prelatus contra ca
pitulum vel ecõtra quorum bona sunt 5
discreta super re alias prescriptibili tan
alter cõtra alterum priuilegio possit vti 6
ꝙ vtatur.facit qꝛ ap.ecclesie prelatus ꝛ
cap.continentur.de ver.sig.cum cleri 7
cus de testa.requisisti.In contrarium
†quia priuilegiatus non vtitur priuile 8
gio contra priuilegiatum.no.plene de
proba.in presentia.in glo.ingressus.et
no.j.eo.tit.c.qui prior.de or.cog.cũ dile
ctus.ver.nos autẽ.et dixi plene de fac. 1
san.ec.aut.q̃s actiones.post plura alia
allegata pro et contra soluendo et dicit
vnum cõtra alium eo priuilegio vti nõ
posse ꝛ subijcit ꝙ vniuersalium priuile
giorũ quedam respiciunt fauore perso
narũ datum certis causis et incertis ar
ticulis.ꝛ tale dicit priuilegiũ minorũ ꝛ
ecclesiaꝝ in resti.in integ.s.de mino.l.j.
ꝛ per totũ.mulierũ in vell.et filiussa.in
macedoniano q̃ proprie nõ possunt dici
data vniuersitati vel corpori.†sed sunt 1
vniuersalia ꝛ his vtiť vnus talis cõtra
aliũ talẽ.vt.d.auť.quas act.de prescrip.
de quarta.xvj.q.x.volumus.ꝛ ptꝫ in re
stitutiõe de resti.in integ.auditis.l vel
le.et macedo.ad vel.codi.l.si sine.et ad
mace.l.si fili⁹.aliud dať corpori vel vni
uersitati fauore tã vniuersitatis ꝙ̃ sin
gulariũ ꝑsonaꝝ.ꝛ illo poť vti ad sui de
fensionem tam vniuersitas ꝙ̃ singula
res persone ipsius etiam contra alios
singulares ipsius corporis vt ptꝫ in pri
uilegio clericorũ.de fo.compe.si diligẽ
ti.eo.ti.c.j.ꝛ.xj.q.j.inolita.Aliud est qđ
dať vniuersitati vel corpori ipsius fauo
ris non partis vel singularium perso
narum.ꝛ hoc vtiť vniuersitas vel alius
pro ea ne ipsius ius pereat aliter ipsius
priuilegij non est vsus.ꝛ ita intelligatur
so.questionis ꝛ allegata per eũ ad hoc.
ꝛ ad hoc facit quod no.super regula pri
uilegiũ.in princ.solutionis questionis.

¶ Fides in malis est promissa rescin
denda.
Filius iurans nõ recedere a districtu si
ꝑ patrẽ euocat⁹ recedat an sit piurus.
Clericus tenẽs duo bñficia a duobus
episcopis cui potius obedire tenetur.
Juramento subintelligũtur quatuor q̃
a periurio excusant.
Licentiam petere sufficit in multis etiã
si non obtineatur.
Juramentũ tres comites habere debet
scꝫ iustitiam:veritatem:ꝛ iudicium.
Scholaris tribus casibus sine licentia
recedens creditoris periuriũ incurrit.
Authoritatẽ superioris nõ excusare in
delictis qualiter intelligatur.

In malis pro
missis fidem† nõ expediat
obseruari.multos signifi
cationes fidei vide extra
de sum.tri.super rub.Expedit sm vtili
tatem licet sm equitatẽ nec decet secũ
dum honestatẽ.de his o¹bus extra de
voto magne.post priñ.Et vide hic not.
per Dy.Car.ꝛ Jo.an.q in nouella indu
cit talẽ qõnẽ an scholaris q iurauit cre
ditori non exire de districtu boñ.ante
solutionẽ sibi factã sine ei⁹ licentia qui
erat filiussa.†ꝛ ex iusta causa reuocaẽ
per patrem electus bñficiatus per epũ
ad residentiã sit periurus si petita ꝛ nõ
obtenta licentia creditoris recessit qđ
non sit periur⁹ allegabat vincula prio
ritatis:qꝛ prius obligatus erat obedi
re patri ꝛ epo.Et iura ad hoc adducit
qđ non de beneficiato duarum ecclesia
rum aduocato vel vasallo.de postu.c.

fi.in vl.glo.ꝛ qd ibi scripsit ꝛ in regula
contract9.Ꝫ.c.in prima questione.et qd
no.post Inno.de preben.cum iādudum:
post prin.magne glo.†de clerico haben
3 te duo beneficia duoꝝ episcoporū quod
tenecatur obedire primo prius ꝙ secun
do.ꝛ qd no.Hosti.in summa.de maio.ꝛ
obe.§.ad quid obediens.ver.qd si duo.
Ex quib9 concluditur eum non periu
rum cum prius debuerit obedire patri
ꝛ episcopo.Secundo allegabat maiori
tatem subintellectam.quia qui duobus
est obligatus precipientibus contraria
obedire debet maiori.viij.dis.que con
tra.de maio.ꝛ obe.per tuas.cum si.sed
maioritas est in patre et episcopo quo
4 ad creditorē ergo ⁊c.†Tertio allegat ꝙ
in omni iuramento subintelligunt ista
quatuor facultas rei perseuerantia ve
risimilitudo ꝛ cogitatū que probat per
iura:que quatuor subintellecta videtur
hunc excusare a periurio allegationes
de curato causa breuitatis.Et bene fa
cit ad questionē quā notat Spe.de cita
tione.§.j.in fi.de illo qui iurauit nō exi
re domum vel locum infra certum tem
pus.Item allegat qualitatem iurantis
adducens qd no.in Spe.de renun.ꝛ cō
clu.§.j.versi.item est beneficiū vbi no
tat talia penalia in scholaribus non te
nere per.l.j.C.de patribus qui filios di
stra.ꝛ facit de pig.c.ij.nō tenet ergo iu
ramentum accessorium per regulā ac
cessorium.Et p hanc regulā cū ꝓmissio
fuerit contra hominis libertatem.Item
votum peregrinationis electi vel filij
fa.sine licentia patris vel epi.primū pa
tet de cōse.di.j.nō oportet.scdm.xxij.q.
iiij.tribus.ꝛ.q.v.pueri.Item inducebat
reuerentialem possibilitatem.Iste enim
fecit qd potuit petendo licentiā credito
ri.sibi ergo nō imputet.vt in regula cuꝫ
5. constat per eū.†Sufficit eīm in multis
licentiam peti ꝛ si non obtineat.de re
gula.licet in clemen.de foro compet.c.
j.§.volumus.cum si.In contrarium qd
sit periurus allegat iuramētum de se li
citum qd autem sit licitum probant iu
ra permittentia obsides dari de iureiu.
ex rescripto.de arbit.exposita.ꝙ recte
loquunt de iurantibus stare certo lo
co donec soluant.vt no.Inno.ꝛ Hostie.
in.d.c.ex rescripto.cum ergo tale iura
mentum fuerit licitum et quod potuit
seruari sine interitu salutis eterne non
seruans est periurus nec excusat episco
pi vel patris authoritas.xxij.q.v.qui cō
pulsus ꝛ duobus.c.seq.quia in delictis
superior authoritas nō excusat.xxij.q.
6 ij.quicunq.cum si.Scdo allegatur†ꝙ
istud iuramentum habuit tres comites
quos habere debet.s.veritatem et iudi
cium et iustitiam.de iureiu.et si xps.ꝙ
hanc probat per iura que omitto:ergo
seruandum ꝛ non seruans periurus est
quia in tali sacramēto licito reuocatur
in dubium an papa possit dispensare de
quo no.xv.q.vj.auc.de iureiu.quāto.in
speculo de legato.§.nunc tractemus.ꝟ.
ꝛ si delegat9.de epo ergo ꝛ patre in du
bitatione est ꝙ non possunt.Item tale
iuramentum fuit purum et sine condi
tione:ergo seruari debuit.alia etiam al
legat ad hanc partem que omitto.hoc
saluo ꝙ scripsit post Host.de testi.signi
ficauit super.ij.gl.quando iudex ꝑcipit
debitori q iurauit soluere ne soluat cre
ditori dicit iuramentum seruandum:sol
uendo excludit primo tres casus nō du
7 bios.†Primus cum scholaris in frau
dem creditoris procurauit reuocatio
nem sui quo casu periurus est.de offi.
dele.pasto.in fi.de concess.preben.postu
latis.in fi.in cle.de penis.multoꝝ.ver.
illam penam.ꝛ.ꝟ.si quis can.l.ij.in fin.
Secundus si potuit debitum soluere.ꝛ
sic vtiq parere.tunc enim dicitur volū
tarie contra iuramētū venire:ꝛ sic per
iurus.de iureiu.c.querelā.ꝛ vide quod
no.in.d.c.pastoralis.§.vl.in.j.glo.Ter
tius qñ ipse scholaris prius obligaue
rat se per iuramentū episcopo vel patri
ad reditum vel obediētiam:in duobus
enim iuramentis licitis primo prestitū
prefertur scdo.de iureiu.veniens.et.c.
intellecto.faciūt notata eo.tit.c.licet.li.
vj.ꝛ sic remanet dubium quādo studēs
non astrictus patri nec epo per iuramē
tum non procurans reuocationem suā
nec soluere valens repatriauit.ꝛ tūc di
stinguit aut de licētia epi vel patris erat
in studio:aut sine licentia.Primo ca

ti-si licentia fuit determinata nō astrin gens eum ad reditū nec excludens po tentiam faciendi mutuum ꝛ pro studii necessitatibus illud contraxit:arctat eū iuramentum cum ex datione licētie om nia videant̄ concessa sine quibus ⁊c.va leat ergo factū de tali tacita licentia:qd aliās sine licentia factum non valuisset si cut dicitur de pacto future successiōis facto de volūtate eius de cuius heredi tate fit.C.de pact.l.fi. Scdo casu sicut eum non obligatū epō poterat saltē ad residentiam reuocare de clericis nō re sіden.ex parte.cum.c.seq.ꝛ pater etiā ex iusta causa vt ponit thema sic ꝛ obliga tum cum patri vel episcopo per iuramē tum preiudicare nō potuerit.quare ad ipsoꝝ mandatū repatriando periurium non incurritur per primo allegata ad c.qui compulsus.cum seq.dic ꝙ loquūt de his qui ad preceptū duorum iurant
8 falsum.‡illi enim nō excusantur qd dici tur in delictis nō excusare supiorē au thoritatē.verū est cū superior precipit id qd de se est delictū vel qd ad suū non spectat officiū.vt no.in regu.ꝙ quis mā dato.Et bñ facit qd no.xxii.q.ii.in fi.in summa.vbi dicitur filiū nō peccare obe diēdo patri cum canonis authoritate id faciat ad reliqua 3ria si sic distinguēdo rōnum pdicte qōni posset adiici alia dñi Old.sic.f.si talis scholaris semel habuit lniaȝ recedēdi an reuers' si iterato vult recedere habeat repetere iterato lniaȝ. de q̄ dixi.s.de v.sig.l.bones.§.v smone.
1 ¶ Prohibentis in re communi melior est conditio.
2 Laicus patronus et clericus si cōcur rant in presentatione vter sit pferēdus.

In re commu
1 ni melior est ‡ conditio pro hibentis. Uide. C.de edifi. 1 prima.l.si is contra quem. cum ibi no.ꝛ extra de consti.cuȝ omnes per.Inn.et Compost.et.s.eod.aliud.§. 2 refertur.vide hic no. per Dyn.Car.et Joan.andr.qui in nouella inducit que 5 stionem disputataȝ per dominum Hug.
2 episcopum nouarcū.‡si clericus et lai cus patroni ecclesie vocantis presen 4 tat vnum postmodum ipse laicus pre sentat alium:an ambo vel neuter vel al ter ꝛ quis eorum sic instituendū hēat. qōnē tanꝗ parum dubiam decurtat ꝛ soluendo dicit si concorditer presentat preferendum ꝙ dupliciter ius habuit presentatus.secundo verum tñ sicut in prin.dictum est questio est parū dubia: licet eñ disputās videat̄ sensisse laicum posse variare nō est verū simpliciter re cedēdo appellādo sed accumulādo pōt: vñ epō lȝ instituere primū.hoc probant de iurepa.cū aūt.ꝛ.c.pastoralis.facit cle. e.ti.c.plures.in fi.q̄ permittit simul fie ri.qd pmittebat̄ oliȝ successiue.clarū est ergo siue clericus de quo queritur pre sentet vt clericus siue vt laicus pmū presentatum certum est non solum ha buisse sed adhuc habere duas voces. Scdm vero vnam solam ꝛ nō liberā vel integram.ergo ⁊c.Ex hoc aūt loquitur ꝙ licet plures sint patroni laici cū cle rico locū hȝ qd dictum est de vno solo plus dico ꝙ si plures sunt laici tñ ꝛ cō corditer presentant vnuȝ:lȝ postea aliq̄ etiā maior pars varient cumulando de bet primus institui rōne pdicta.Jo.an.

In ſpicim' iob scuris quod verisimilius est vel quod plerumꝙ fieri con sueuit.vide hic not.per Dy. Car.ꝛ Joan.and.ꝛ quod no.s.e.l.sem per in obscuris.ꝛ.l.in toto.

Indignum est et a romane ecclesie consue tudine alienum vt pro spi ritualibus facere quis ho magium compellatur.Hec regula est in compilatione Grego.et vide ibi no.per Ber.Inno.et Hostien.que sufficiant
¶ Grauari non debet quis odio al terius:et an pater teneatur ex delicto filii.
Pater an teneatur filio delinquenti par tem assignare publicandam.
Exactum propter represalias ex defe ctu denegate iustitie an possit sana con scientia retineri.
Dominus vel populus negligens face re iustitiam

re iustitiā subdito vt cōsentire delicto.
5 Bello iusto quesitum querētis est.
6 Statutū q villa teneat emēdare dānū in suo territorio factū est iustum.
7 Ciuitas episcopo priuatur propter ciuium delictum.
8 Debitorem fugientē licitum est accipere quando creditor non potest copiam iudicis habere.
9 Filius non portabit iniquitatē patris nec econtra.
10 Repre(s)alie an sint cōtra iura.
11 Imperator facere non pōt q alter soluat debita alterius.
12 Represalie sunt expresse z sub pena prohibite.
13 Represalie possunt concedi reipublice z alteri persone priuate ob iniuriā z si sibi denegatam iustitiam.
14 Iustitiā denegātes p cōdemnatis sunt habendi:z pōt eis indici bellum.
15 Debitores debēt iudici presentare res captas ppter represalias.

V Ndebetali

1 qs alteri⁹ odio † pgrauari.cū hec regula ꝯcor.s.e. l.factū cui⁹ q suū.z.C.de inoffic.testa.l.si quis in suo.§.vlt.vbi de hoc dixi.et.C.ne fil.pro pa.sup rn.C.de penis.l.crimē.Et pena pena.z vide hic no.p Dy.Car.z Jo.an. z ad hoc.j.eo.c.sine culpa.cū ibi not.Et facit hec regula ad qōnem nunquid valeat statutū q pater teneatur ex delicto filij.de quo no.C.de decre.decu.in glo. rub.per Azo.in summa eiusdē p Gui. de su3.in suis qōnibus statutorum per Inno.extra de sen.excō.c.graue.in fi.z facit.j.q.iiij.§.itē si peccato.z ibi in glo. xxxiiij.q.iiij.in summa.in quibus videt cōcludi q si ex statuto imponitur pena pecuniaria patri tūc valeat si corporalis non.Et ex hoc videtur valere statu
2 tū † q pater teneat assignare filio delinquēti partē deuastandam vel publicandam.de hoc no.C.de epi.audi.l.si lenones.Et de vtraq.q.super rub.ne filius pro patre.plene facit etiā in ei⁹ qōnib⁹ statutoꝝ prima parte.z facit etiā qd no. per Jo.an.de here.c.quicunq.§.fi.in gl. Alberi.sup.ff.nouo.

signata super verbo filij.z de qōne feudi.de qua hic no.per Dy.an propter delictum patris priuetur filius feudo.dic vt plene dixi.s.de ierdic.z relega.l.iij. Jo.etiam mona.circa hanc regulam dicit q vnius delictum quandoq erat defectum in alio.nam esse illegitime natū non est nota delicti:sed defectus de purgatione cānonica accedens.etiā cum intelligitur regula qd non impingit in toto licet in tāto illegitimi tm alieno vitio laborant:et ideo venia digni sunt.C. de natura.libe.l.legem.Item in nouella inducit hanc regulam ad questionem p
3 eum notatam.de sen.excō.c.si sula.lib. vj.s.an lato interdicto in cōsiliarios vel vniuersitatis contradicentes.Adducit etiam aliam questionem † si bonon.spoliatus in dioc.florentina negligentibus florentinis facere iustitiam obtinuit a cōi bonon.represalias contra ciues florentinos:z demum cepit vnum florentinum a quo exigit estimationem prede sic:an saltem in foro conscientie restituere teneatur.z q non teneatur sicut ostenditur.Constat em q pena temporali z corporali ac etiā spūali preter excōicationem certis casibus punitur vn⁹ p alio/etiam de lege diuina.z remittit ad exempla que habentur.j.q.iiij.§.item peccato.xxiij.q.iij.§.j.z vtrobiq tractat materia in summis ipsarū questionū. Et vide quod in glo.notatur per quod videbis q hec regula per id non vitiatur:q: punitur aliquando qui alienam
4 culpam facit propriam.tnam quando ciuitas dominus vel populus negligit de subdito iustitiā facere:vt in casu nostro delicto cōsentire videt.ij.q.vij.negligere.de sen.excō.qm.z.c.dilecto.li.vj. p que iura patet qd etiā no.improbans pbare videt.ad idē.s.de fur.a dño.mādā.l.§.vl.z ideo canō permittit cōtra tales bellū moueri.qd isto casu iustum dicitur.xxiij.q.ij.dñs.z facit qd ibi no.de prelio cōtra nuncios regni anglie cū iustitie necessitas ad id cōpellit ea.cā.q.j. noli.†z quod in iusto bello quis acqrit
5 suum est.xxij.q.v.dicat.z.s.de acqui.re. do.l.naturalē.§.fi.Ergo talis restituere nō tenet.de materia vide plene qd scrib

pū post Jnn. ⁊ Host. de resti. spo. c. olim.
pꝛimo sup verbo duxerimus. ⁊ maxime
post Jnn. ver. aūt. ⁊ in fi. ver. ⁊ si nō sit.
⁊ q̄ scripsi post eosdē. de ap. dilectis. in
glo. no. ap. ver. hoc autem dubiū. ⁊ per
has remissiones plura de questiōe deci
denda. Secundo sic de iure possidet q̄
iuste. ix. q. iii. qd dicā. de ver. sign. ius di
ctū. Juste aūt possidet q̄ p̄toꝛe authoꝛe
possidet. ff. de acqui. pos. iuste ergo ⁊c. ix.
q. iii. dixit. q̄ aūt commune Bono. isto
casu sit iudex cōpetēs pbat. ff. de incen
dio rui. nausra. l. ne quid. vbi naufragio
dānū passus inferentē vel possessionis
dn̄m petit per loci p̄fectū ad p̄sidem
6 mitti per quam. l. dixit Dy. ⁊ iustificari
statuta ⁊ consuetudines italie qualia
etiam speculatoꝛ se fecisse dicit in patri
monio in spe. de rap. post pꝛin. p que illi
de villa vel castro tenent emēdare p̄e
dā factā in suo territoꝛio. sic ergo tenea
tur ⁊ ciuitas ad p̄dā factam in suo di
stricta. ad idē. C. de nauf. per totum. lib.
xi. ff. e. l. ne quid. sub dubio forte dicit
ignoꝛantem nō teneri qḧ extraneus nō
derobauit. ergo bonon. est ppꝛi⁹ iudex
cum per negligentiam Floꝛentin⁹ me
reatur iurisditione pꝛiuari. de offic. oꝛ. si
gnificat. xi. q. iii. ipse ligandi ⁊ auferri de
bet regimē ⁊ dari gēti facienti iustitiam
ecclesiastici. x. in pn. deuteronomū. xxi.
in fin. ⁊ xxxiii. q. vii. c. ii. nec mirum si ne
gligentia rectoꝛum nocet subditis: quia
etiam negligentia pꝛocuratoꝛis nocet
domino. de elect. si cōpꝛomissarius. lib.
vi. ⁊ imputent sibi q̄ talem elegerunt. ff.
de mino. l. cum mandato. Jtem propter
delictum singuloꝛum ciuium ciuitas
7 ⁊ pꝛiuatur epo. xxv. q. ii. ita nos sillano
rū. fortius propter delictū rectoꝛis. de
elec. vbi periculum. §. ciuitas li. vi. ⁊ de
penis. felicis. in fi. ergo ⁊c. Jtem sn̄ia la
ta contra ciuitatem vel populū ligat sin
gulares pꝛopter iuris impossibilitatē.
de sen. excom. si sn̄ia. libꝛ. vi. ergo idem
hic propter impotentiam facti cum ita
duo equiparentur. de rescrip. sciscitat⁹.
nec mirum quia ex delicto singularium
dicitur vniuersitas delinquere cum id
agunt maioꝛes vel maioꝛ pars vniuer
sitatis. ff. e. l. aliud. § referetur. ⁊ qd̄ not.

de simo. dilectus. ii. ⁊ caput et membrū
eodem iure censentur. xii. dist. c. i. i. q.
iii. si quis episcopus. ⁊ de pꝛescrip. cum
non liceat. Et pꝛedicta maxime vera in
coꝛpoꝛe quod habet partes distantes.
de hoc de exces. p̄la. dilecta. singularis
ergo floꝛentinus detineri potuit ⁊ ad sa
tisfactionem cogi ex culpa regentium si
cut alias liber intuitus detinetur pꝛo de
bito pecuniario. de iureiu. ex rescripto.
⁊ xxiii. q. viii. vt pridem. Jtem inducis
tur. ff. de his que in frau. credi. l. ait p̄e
8 toꝛ. §. si debitoꝛem. ⁊ vbi debitoꝛem fu
gientem capere licet si iudicis copia nō
habetur foꝛtius ergo per arg. a minoꝛi
hec captio de qua loquimur fieri potuit
iudicis authoꝛitate. non pertimescat er
go crimen qui scit sibi vltionis arbitriū
foꝛe concessum. C. de metatis. l. deuotū.
li. xii. et ibi no. ⁊ C. de iude. l. nullus. vbi
no. aliqui casus speciales vbi quis sibi
ius dicit. ⁊ plenius colliguntur in spe
cu. de actoꝛe. §. i. versi. item quod vult.
Ex quibus etiam vel eoꝛum aliquibus
posset materia dilatari. Jtem a contra
rio dicta. l. null⁹. nam si ibi vigoꝛ iudicia
rius et tutela publici iudicii habetur
cessat pꝛopꝛia authoꝛitas. ergo ea ces
sante conceditur cum cessante ratione ⁊
causa cessat causa pꝛohibitionis vel p̄
mittens. xxv. q. ii. c. vlt. de epi. et cle. ge
neraliter. ⁊ de ver. signi. abbate. in fine.
cum si. Jn contrarium inducitur regu
la peccatum. J. eo. cum concoꝛ. et quod
extoꝛtionē per repꝛesalias sit male ab
9 latum pꝛobatur. l. diuina. ⁊ per quam fi
lius non poꝛtabit iniquitatem patris.
Ezech. xviii. xi. q. iiii. iudei. est. etiam con
tra naturalem equitatem cum aliena
iactura locupletari. J. eo. l. locupletari. ⁊
contra rationem. l. que vult poti⁹ nocē
tem absoluere ⁊c. ff. de penis. l. absentē.
Et contra hanc regulam cū suis exem
plis. constat autem istum floꝛentinum
ex facto pꝛopꝛio non teneri. q2 nec expo
liauit nec expoliari fecit. ergo nō tenet
de resti. spo. cum ad sedem. in denegatio
ne iustitie non peccauit: quia iudex non
erat et si fuit de eligentibus rectoꝛem
vel consules adhuc nō tenet. q2 non vi
detur mādasse quod iniustitia faciat de

p̄rocura.l. qui proprio.§.item contra. nec dici potest quod tacēdo consenserit cum ille florentinus per suam contradictionem iniustitiam remouere nō potuerit super quo vide qđ no.de presum. c.nonne.ꝛ hoc eo.tit.qui tacet.ꝛ si dicatur licet singuli nō possent vniuersitas tamen poterat.respondetur quod vniuersitas que dicitur in culpa fuisse puniatur cū sit obligata ex quasi maleficio ꝑ p̄real.c.domin⁹.xxiiij.q.ij.sed obligatio vniuersitatis non afficit singulos quod cuiusqȝ vniuersitatis.l.sicut.de rerum diuisionē.§.vniuersitatē.ꝛ de sen. excom.romana.in fi.ꝛ optime.facit qđ post.Inno.scripsit de senten.excom.grauem.in glo.ciues.Item in his in quibus detrahitur iuri singulorū requiritȝ consensus omnium iuxta no.de consti.
16 c.cum omnes.† ꝛ quod represalie sicut contra omnia iura probantur.primo qꝛ contra iura que dant securitatem peregrinis et negociatoribus ꝛ viatoribus ꝛ.xxiiij.q.iiij.si quis rompetas.de treuga.ꝛ pace.c.ij.nam vti via publica nemo recte prohibetur.C.de seruit.l. per agrum.ne quid in loco publico.l.ij.§.j. ꝛ de his qui deiecerunt vel effu.l.j.§.j. Item sunt contrarie legibus que prohibent liberum hominem pro debito detineri.de pig.l.ij.C.que res pig.ob.pos.l. qui filios.de ac.ꝛ ob.l.ob es.ꝛ auť.imo. Item iuribus que percipiūt iudiciariū ordinem obseruari.C.de sen.p̄.ꝑiola.cum simul.Itē ius prohibens sequestrare ēt in vero debito.C.de ꝓhibi.seque.Item ius prohibens quem non ligari sententia incōpetētis iudicis.c.si a nō cōpetēte iudice.ꝛ ꝓhibens quē ꝓpria anthoritate rē capere debitoris.ꝭ.qđ me.causa.l. extat.Et iudex propriā iniuriam vlcisci nō pōt.xxiij.q.iiij.inter querelas.ij.q.v.
12 de occidendis.Multominus priuatus. ꝛ si dicatur ꝙ iste non fecit authoritate propria sed communis Bonoñ.respondetur ꝙ commune bonoñ.nō erat
11 iudex cōpetens:vt.j.dicetur† ꝛ imperator etiam hoc facere non posset ꝙ alter alterius debitum soluat.de p̄reci.impe. offerē.l.quoties.ꝛ ciuilis lex non potest sine permissione canonis dare immuni-

tatē a culpa.xxv.q.ij.inter hec.Multominus hec poterit lex municipalis.peccauit ergo iste.ꝛ sic ad restitutionē tenetur.Itē est cōtra spoliatum qꝛ debebat spoliatorem cōuenire corām iudice florentino qui si neglexisset facere iustitiā fecisset litem.suam insti.de obli.ex quasi delicto.in prin.quare iudicem ꝛ vniuersitatē tūc coram cōpetenti iudice poterat cōuenire.qđ aūt cōe bonoñ.nō sit iudex competens:ptȝ qꝛ contra spoliantem non qꝛ in causa spoliationis nō deuoluit iurisditio propter iudicis negligentiam.Ad alium minorē vel parem nisi vbi ius exprimit de iudicis qualitate.ꝛ de sup.neg.p̄rela.c.j.li.vj.Non ob. de of.or.di.significauit.quia ibi speciale propter periculum anime.Item contra iudicem non qꝛ spectat ad eius superiorē punire illi⁹ negligentiā non ad parē. xxiij.q.v.administratores.ꝛ de elec.innotuit.Non ob.l.ne quid.de incendio ruina ꝛ naufragio.quia illud speciale vt ibi no.competēs ergo iudex illius esset preses vel princeps.Non ob.si dicatur florētinos tunc non parere principi:qꝛ saltem per ipsum manu militari conse qui debuit rem suam.xv.q.j.petimus. vbi de hoc.ꝛ.ꝭ.de rei vē.l.qui restituere.ꝛ sic debet intelligi.c.dominus.xxiij. q.ij.ꝛ quod iste sit verus intellectus colligitur ex notatis per Inno.ꝛ Hosti. de iureiu.sicut deficiente principe adiri papā.de foro cōp.l.ex suscepto.ꝛ diocesanis etiam ex negligentia.eo.ti.ex tenore.Et ad premissa facit quod no.Hosti.in summa de treuga ꝛ pace.§.quid sit iustum bellum. Concluditur ergo cōmune bonoñ.non habuisse iustū bellum quod ad spolia lucranda oportet ex edicto superioris geri.xxiij.q.j.quid culpatur legitimo imperio iubēte.iiij. q.ij.c.fi.†Ultimo videtur questio non dubia cū expresse ꝛ cū pene adiectione sint prohibite represalie in auť.vt non fiant pig.§.j.que est posita ne vxor pro marito.l.fi.ꝛ incipit ꝛ omnimodo ibi.de ista materia represaliarum satis dixi.et alias pulchras questiones formaui.et de iniur.ꝛ damno dato.c.ij.si pignorationes.li.vj.Soluendo recitat Guido ꝗ

hanc questionem disputauit et obtinuit arg. ad predicta decretali de iniur. et si pignorationes per quas innocens puniatur pro nocente dari nō possint per argumenta proxime allegata. putat tñ q contra dominum et ciuitatem negligentem dari possint premissa monitione et precedente sententia ipsius iudicis spoliantis. et sic intelligit. c. dñs. et hoc habuit a Guilielmo speculatore q sic notauit. d. c. j. de iniu. Sꝫ ipse Guid. non putat quod iudex spoliāti possit pignorationes concedere contra illos q 14 sue iurisditionis non sunt cum non sit iudex ipsorum imo etiam spoliatoris nec iudicis negligentis: vt predixi in secunda parte secunda et tertia ratione. Et hoc verum nisi spoliatus nullum omnino superiorem posset reperire coram quo spoliantē conueniat: quod raro poterit euenire cum in tali defectu secularis iudicis ecclesiasticus possit adiri. vt. s. dixi. vbi nullum omnino inueniret iudicem locus sit opinioni Archi. c. dominus. qui dixit gentem vel ciuitatem plectēdam intelligatur authoritate sui iudicis. vt intellexit Joan. fa. et tunc si rebelles sint suo iudici bellum et represalias indicere poterit contra illos. sed fieri hoc non poterit nisi in defectum. vt. s. intelligit notata per Inno. in. c. dilectus. de appella. Et sciendum quod Jacob. de bel. disputauit etiam hanc questionem quam posuit in preal leg. aut. vt non fiant pigno. et tenuit qđ vbi pro iustitia potest ad superiorem haberi recursus non est locus represalijs. facit in authenti. vt differen. iudic. §. j. et. ij. et. §. si tamen contingit. et de questore. §. si vero. alias concedi possunt † et reipublice propter iniuriam vel iniustitiā sibi factam et p eandē cām etiā priuate psone p sepe allegatum. c. dñs. nam si vt ibi dicitur. licet eo casu pugnare insidijs fortius cōcedentur represalie: tamen solum contra deliquētes et magistratꝰ et officiales et cōsiliarios iustitiam denegantes. allegat de sentent. excōmu. romana. in fi. lib. vj. s. q quisq iur. l. j. de dolo. sed si ex dolo. §. j. vbi de hoc. Itē contra vniuersitatem iustitiaꝫ denegātem. s. quod metus causa. l. metum. §. animaduertēdum. et. s. e. l. aliud. §. refertur. et contra dominum et eius subditos sibi auxiliū prebentes ad iniustitiam: eo. tit. de sen. excom. c. si. sniā. §. j. et. C. de heret. aut. si vero dñs tpalis: et contra principalem debitorem et eum qui res detinet. s. q in frau. cre. l. sit pretor. §. si debitorem. cum concor. C. de coarta. l. j. et de decur. l. generaliter. lib. x. Et his casibus non solum in res. vt in §. si debitorem. sed etiam in personas 14 concedi possunt † cum enim iustitiam denegantes habeātur pro condemnatis. qđ patet q potest eis indici bellū: et eorū res apprehēdi. vt preall. c. dñs. et. s. de rei ven. l. q restituere. ne vis fiat ei. l. si quis missum. in prin. et. C. de epi. et cle. l. raptores. et cōdenatꝰ capi: et in carcerē detrudi possit. C. qui bo. ce. pos. l. j. et idem in debitore qui patrimoniū dissipat vt creditor ad sibi debitum peruenire non possit. s. que in frau. cre. l. fin. §. vt. ergo et hoc casu psone capi poterūt. dixi autem nullo casu et nullo modo represalias posse concedi contra singulares personas q non delinquerunt. tñ p delicto vniuersitatis vel domini nō teneantur singulares per preal. decre. romana. et q post ipsam decre. superius allegaui. et no. per Innoc. in. d. c. grauem. de sen. excō. de resti. spo. olim. de iure iu. sicut: et de fo. cōpe. postulasti. et de ap. dilectis. subdit etiā q lꝫ represalie certis casibus cōcedi possint priuate psone vt dictum est: non tñ illud cōcedēdū 15 est † q personas vel res possit capere et retinere ppria authoritate: sed ea dꝫ iudici presentare: vt persone in publico carcere custodiantur et de rebus sibi authoritate iudicis satisfiat. quia non est singulis concedendum &c. vt. s. eo. l. non est singulis. et hoc propter vitandos tumultus. et ne fiant exactiōes illicite. de offi. psi. l. illicitas. in princi. et. §. j. et. ij. cū seq. et hoc casu possunt intelligi glo. C. cōminatio. vel eplas. l. iudex. et de acqui. pos. iuste. et facit. l. ob es. et aut. imo sibi posita. C. de act. et ob. et in aut. vt non fiant pig. in prin.

Juramentū ꝯ bonos mores nō li

gat: et an firmet Scitum invalidum.

5 Abbas an possit tollere propria volũtate statutum per se factũ de pecunia monachis danda.

3 Statutum etiam iuratum non valet in preiudicium iuris superioris.

4 Regula mona chorum est approbata p papam et vtinam per Christum.

Non est obligatorium cõtra † bonos mores prestitum iuramentũ. Uide hic no. per Dy. Car. et Jo. an. et an iuramentũ firmet contractum invalidũ. vide extra eo. c. cũ contingat. per Ber. et Inno. et C. de legi. l. nõ dubium. in fi. et ff. aduer. ven. l. j. et aut. sacramẽta. de pac. c. ij. et de iureiur. licet. li. vj. et vide hic. e. ti. in malis. de ele. vbi periculũ. §. qz añt. et c. qz sepe. de reb. ec. non alie. c. ij. §. cõtractus. et hoc eo. ti. c. nemo põt ad impossibile. nam q̃ contra bonos mores sunt impossibilia dicuntur. ff. de cõdi. et demon. l. filius. l. conditiones. et l. q̃dam. Et inducit Jo. and. in nouella ad hãc regulam de abbate qui cum conuẽtu cã vitande mutinationis et scandali fecerũt statutũ iuramẽto firmatum vt singulis monachis darentur

5 annuatim decẽ. et queritur † vtrũ abbas propria voluntate possit illud tollere et monachis pecuniam denegare et q̃ statutum fuerit illicitum. videtur qz permittit monachis habere propriũm qđ non licet. xij. q. j. nolo. et c. non dicatis. speciale est enim q̃ monachus possit peculium habere p iniuncta sibi administratione. de statu mo. c. ij. non tamẽ habet illud vt proprium etiam si esset abbas vel epũs. lij. dist. abbati. de testa. c. ij. et de priui. cum olim. ergo per abbatem concedi non potest nõ administratori. de priui. sane. ergo non licet super hoc facere legẽ. de priui. quanto. Item cum teneantur abbati obedire de stat. mo. cũ ad monasteriũ. Scđo abbas si ab eo inuito extorquerent ꝯ obedientiã facerent. ergo &c. Item si dicat hic p vestibus cõcedi posse pari rõne p victu et similib⁹ causis et sic ex vi statuti possent hr̃e prebẽdas distinctas cõtra id quod scripsi de preben. dilectus. et cellas priuatas contra id. xx. q. vi. monachum. et de statu mona. cum ad monasterium. facit de iureiur. sicut. Scđo † vbi non valet

3 statutum etiam iuratum in preiudiciũ iuris superioris vel ipsius officij. officiũ aũt abbatis est de monachis sollicitudinem gerere et ſm qualitates personarum eis prouidere. vt. d. c. cum ad monasterium. ex quibus patet q̃ statutum istud non hz honestatem que conseruat hominis statum. sed hic cõfundit. xxxiij. q. v. si apud. non habet iustitiã quia dissoluit obedientiã: vt dictum est: non habet iuris possibilitatem. xxij. q. ij. faciat. non conuenit nature loci: imo est contra illam. facit de condi. appo. c. fi. et d. c. cũ ad monasterium. in fi. nec est pro cõi vtilitate sed pro priuata. et sic in hoc statuto deficiunt illa que concurrere debent in l. condenda. iiij. di. erit autem lex. et l. di. vbi consuetudo dicitur q̃ debet esse talis quod congruat religioni et discipline et saluti proficiat. predictuz ergo statutum non valet nec iuramentum super eo prestitum quod frangat professionis fidem. de iureiur. sicut.

4 † Item regula monachorum est approbata per papam de relig. do. c. fi. ergo illa non licuit abbati et monachis mutare de confir. vti. vel inutil. c. j. et ij. de iudi. cum venissent. de maio. et obed. cum inferior. in cle. de elec. ne romani. sed regula dicit vestimenta et non pecuniam monachis dari. ergo ex predictis patet statutũ non valere. et per cõsequẽs per abbatem reuocari posse quia sine interitu salutis eterne seruari non potest. et ideo iuramentum non obligat vt hac regula qđ valeat videtur vt recipiat pecuniã pro vestib⁹: qui clerici vel . vonẽ. insinuante. et quod ibi not. xxvij. q. j. de viduis. per que patet quod monachus in domo quidam sua cum bonis hominibus cum suis remanere põt et illa administrare et in suos vsus cõuertere de abbatis licẽtia. forti⁹ ergo authoritate statuti põt esse administrator. certe pecunie in certũ vsum conuertẽde p ar. a minori. et de parte ad totũ. ad idẽ facit qđ no. in. d. c. non dicatis. xij. q. j. § Scđo

sensu.dicitur enim ibi q nihil possidere possunt sine abbatis licētia.ergo de licētia sic.ꝛ talibus spoliatus restitutio nē petit.de rescri.cum dilecta.de accu. ꝛ olim.Item causa vr fuisse iusta vitandi scandalum.ꝛ cōtra mutationes q̄ maxime i religiosis vitāda sunt:ꝛ decet eos esse quietos.xvi.q.i.qui vere de sindico.c.vnico.ꝛ ꝑ bono pacis conceditur alias ꝓhibitis.de preben.nisi esset qd c.videtur decidere questionē q: ꝯcedit monacho dari pecuniam annuā.nō ergo poterit tale statutū ex causa licitum tolli p abbatē solū ad hoc regula.e.tit. mutare.ꝛ.c.qd semel.si licite non potest tolli per eum si illicite similiter q: ob. sibi factū suū de clerico cōiuga.c.diuersis fallacijs.ꝛ maxime propter authoritatez iuramēti qd pōt seruari sine interitu salutis eterne de iureiu.debitores.soluendo dicit q nisi certa causa subsit per quā statutum trahatur ad nogam abbas ex propria tantū voluntate non dꝫ denegare pecuniā:sed dꝫ seruare iuramētū cū possit seruare sine interitu salutis eterne p.c.si debitores.ꝛ.c. si vero.de iureiu.Uersūt si proprie denegat monachi aduersus eum ad hoc petitionem vel actionem non habent imo voluntati sue obedire tenētur.h. d.per.c.xxxiij.q.v.manifestum.ꝛ sic loquendo sint soluta contraria.

1 Impedimentū nō prestat qd de iure nullum sortitur effectum.

2 Matrimoniū solutum ꝓpter consanguinitatem an rumpat sponsalia de futuro prius ꝛc.

3 Ecclesiam primā parochialem censet deserere qui secundam accipit.

4 Actum alicubi requisitum fieri de facto sufficiet licet de iure non teneat.

5 Actio semel extincta non reuiniscit.

6 Electio nulla non prestat impedimentum electioni scdo faciende.

7 Profitens religionem improbatam nō dissolnit matrimonium

8 Testamentū primū non rumpit per secundum in quo filius est preteritus.

9 Matrimonium an dissoluatur per ingressum religionis ante copulam.

10 Maritus an absq vxoris preiudicio possit continentiam vouere.

Non prestat impedimentū qd de iure nō sortit effectū. Uide hic no. per Dy.ꝛ Car. qui multa ponūt exēpla in hac regula ꝛ vide etiā qd no.s.ad turpil.l.i.§.accusationē.in fi.ꝛ vide etiā Jo.an.hic.e.c.ꝛ in nouella vbi opponit ad hanc regulam ꝺm dictum Car.ff.pro dona.l.qui pro donato soluit q ibi intentio manumittentis ꝑ quam possessionem perdit prestat impedimentum vsucapioni ne currat. Non autem nullitas manumissionis prestat ipsum impedimentum.ꝛ ad ea que hic notat Dy.in fi.vide quod no.s.de procu.c.si duo.lib.vj.secunda gloss.Et hec regula locum nō habet in maleficijs.vt no.per Joan.an.hic in fin.ꝛ.C.de legi. l.non dubium.ꝛ in nouella addit ad gl. suam.Ibi si dari stipuler vide de cōcess. preben.cum nostris.in quarta glo.in fi ne addit vide quod dixi de hoc in.d.c. cum nostris.in quarta glo.†Item ipse Joan.and.adducit hic talem questionē matrimonium est solutum propter consanguinitatem/vel quia mulier non cognita religionem profitetur. queritur an rumpat sponsalia de futuro prius a viro contracta.soluendo dicit q Joan. no.in tertia compilatione de spon.sicut q matrimonium solutum propter consanguinitatem non rumpit priora sponsalia de futuro allegat decre.cum apostolica.eo.titu. Si vero soluitur per ingressum religionis.nihilominus soluit priora sponsalia.ad quod inducit de cō uer.coniug.quidam.Et quia actio semel extincta non reuiuiscit.de conse.di. iiij.queris.hanc glo.Jo.Ber.ꝛ eius cōtemporanei similiter in secundo apparatu Gof.ꝛ Phi.non posuerunt nec alij qui moderniores eam tractauerunt qd sim memor ad p̄sens q vtroq casu sunt rupta sponsalia arguit pluribus rationibus quibus respondet hoc modo.Ad primam rationem que concludit q spō salia prima de futuro soluuntur per secunda sponsalia de princi.de spō.sicut.ꝛ c.si inter.ꝛ de sponsa.duorum.c.j.dicit

enim q solutio sponsaliorum de futu-
ro per subseques matrimonium proce-
dit ex vinculo coniugali sed non ex spo-
saliorum consensu qui ad illud impedi-
mētū inducendum sufficit sicut etiā af-
finitas non ex legitimo coitu sed ex for-
nicario surgit: et sufficit ibi coitus de eo
qui cognouit consang. vxoris sue. c. di-
scretioni. ad illud quod dicitur penam
bigamie induci ex matrimonio qd non
tenet de clan. despon. c. vl. qui fi. sint le.
cum inter. et c. ex tenore. dicit q in hoc
solum contrahentis illegitimū versat
odiū. vñ ex facto suo pōt penā incurre-
re per affectum cū opere sed nō sic pōt
se ab alterius obligatione liberare per
contractum per quē alteri non obliga-
tur per quem pōt sibi preiudicare. sed
nō se ab altero liberare nisi alteri legēt
eodē mō pōt tolli qd arguitur ex decre.
cū q. de prebē. li. vi. et vbi ligatus eccle-
sie parochiali ab illo vinculo tollit re-
cipiendo etiam iniuste secundam paro
chialem ecclesiam. illud enim est indu-
ctum in odium iniuste recipientis et nō
in ipsius fauorem. vnde non posset di-
ci secundum opi. Jo. quam dixi de pre-
ben. super verbo priuatus. et ipso iure.
vii. q. i. si quis. xxi. q. ii. si quis iam trans
latus. q tunc sit priuat⁹ quo ad se non
quo ad ipsam ecclesiam vel prelatum
superiorem. qui etiam inuitum retine-
re possit in locum suum. quod dicit de
prole/quod etiam ex illegitimo matri-
monio nascitur legitima illud est in ei⁹
fauorem inductum propter ignoran-
tiam amborum parentum vel alterius
quod patet. quia quantumcūq in facie
ecclesie contractum sit matrimonium
si ambo parentes sciuerunt impedimē-
tum proles est illegitima vt in dicta de-
cre. vlti. de clandestina despon. quod di-
citur in decre. si postq. de elec. li. vi. spā-
le est in cathedralibus et regularibus
ecclesiis. vt ibi patet. alias enim non
sufficit appel. esse iustam ex forma de
ap. vt debitus. eo. titu. non solum lib. vi.
quod de noui ope. nun. dicitur quod
valet etiam si non sit iusta. ff. de ope. no.
nun. ibi spaciale est propter contem-
ptum pretoris sicut et dicitur de sentē.

excommu. ne potestas clauium contē-
natur. xi. q. iii. sententia. adhuc tamen
4 pro hac parte sic arguit: factus ille qui
aliquid faciendum requirit sufficit de
facto fieri etiam si de iure non teneat.
probatur. ff. de condi. insti. l. mulier. §. i.
de statulib. l. vl. de ma. testa. l. seruū te-
stamento. ad idem de condi. et demon. l.
is cuius. et testamentum ex quo non
aditur hereditas rumpit codicillos qui
tenuissent si testamētum factum nō fuis-
set. ff. de here. insti. l. pater filio. insti. qui.
mo. test. infir. §. posteriore. per qd etiaz
no. de procu. si duo. lib. vi. in. ii. gloss. q
dans secūduz procuratorē reuocat pri-
mū etiā si non suscepit mandatū. ad idē
de iniusto testō. l. iiii. §. sed si statē. de pre
ben. c. pe. li. vi. vbi secunda gratia licet
postea reuocetur rumpit primā de te-
sta. mil. l. milites codicillis. §. fi. vbi se-
cundum testamentū iure militari factū
lz non valeat rumpit primū qd ipse fe-
cerat iure cōi. ad idem de sepul. c. i. lib.
vi. vbi electio sepulture lz non teneat
impedit aliam sepulturam eligi ac si te-
neret ad id quod de adimē. le. l. legatū
sub cōditiōe vbi si qs doret vxori qd le-
gauerat filie intelligit ademisse. lz do-
natio facta vxori non teneat. ad hoc re-
spondet q in. l. mulier. §. i. et l. penul. de
sta. libe. et l. seruum testamento. et l. in cu-
ius preallegatis sufficit factum. licet nō
habeat iuris effectum qd satisfit volū-
tati testantis qui factum inspexit ac si
dixisset si saltauerit vel lapidem in flu-
men proiecerit. vnde sufficit factum si-
ne iuris effectu. ad idē de statulib. l. sti-
chus. §. decē. propterea facit ibi qd pōt
et iuxta iuris regulā ad impossibile nō
debet astringi hoc. eo. titu. l. impossibi-
lium. et quod sufficiat aliquid fieri de fa-
cto. no. et plene dixi. ff. de v. ob. l. qui ro-
me. §. flauius. et C. si man. ita fuerit alie.
l. ea quidem. ad. l. iii. §. fi. de codicil. cum
septem iuribus proxime allegatis non
expedit rūderi qz faciūt p solutiōe quo
ad secundū punctum. pbant em̄ illa iu-
ra q ex quo testamentum a principio
tenet lz postea rumpatur tamen rupiū
est post. et idem in procu. et gratiis sic ex
quo matrimoniū tenuit licet postea re-

patur sufficit ad hoc vt rumpat priora
3 sponsalia.ad qđ facit quod dicit† actio
nem semel extinctam non reuiuiscere.
de cõse.di.iiij.queris.ff.de sol.l.qui res.
§.areã.ad decre.de sepul.respondetur il
lud non esse ex virtute electionis que
non teneat sed in penam eligentis.ad.l.
legatum.respondetur qđ quia testamen
tum pendet ex vnius z non plurium vo
luntate:sufficit quod ibi appareat testa
toris legãtis mutata voluntas.licet vo
luntas legatarij non intercedat que nec
requiritur : non sic in casu nostro cum
sponsalia pendeãt ex voluntate duorũ.
Facit quod not.de consti.c.j.lib.vj.Ad
negatiuã vero.s.ꝙ neutro predictorũ
casuum rumpantur sponsalia.allegatur
primo quo ad primum ꝙ matrimoniũ
contractum cum consanguinea cum sit
nullum non ħ rũpere spõsalia.Ad hoc
enim vt illa rumpat debet eẽ tale ꝙ te
neat:qz non prestat impedimentum zc.
vt hac regula cum concor.z quia quod
contra ius fuerit habẽtur pro infectis.
C.de leg.l.non dubium.ergo nõ rumpũ
tur sponsalia ad instar eius quod dici-
5 tur† quod electio nulla non prestat im-
pedimentum alteri fiende.extra de ele-
ctio.auditis.ad hoc facit quod no.dicit
cõditiõi nuptiarũ paruisse qui nuptias
interdictas contraxit.ff.de conditio.et
demonstra.l.hec conditio.z condemna
tum intelligimus rite condemnatum.ff.
de re iudi.l.iiij.§.condemnatum.ad idẽ
de penis.l.rei capitalis.in fin.ad tertul.
l.j.§.fin.de testa.tute.l.iij.z falsus tutor
non est tutor.nec falsum testamentum.
ff.de verbo.signifi.l.paulus.Idem ergo
dicam de matrimonio:item qui satisda
re promisit dando eum qui non obliga
tur satisdare non dicitur.ff.de fideiuss.
l.iij.z veritas debet opponi preualere.
viij.distinctio.veritate.de re iudica.cũ
inter.Ex quo ergo apparet matrimo-
nium propter consanguinitatem non te
nuisse veritatẽ opinioni pferendo dice
mus nõ rumpi sponsalia:maxime cum
pronũtietur matrimonium nõ fuisse.in
aut.de nup.§.si vero ab initio.sponsalia
igitur predicta que tenuerũt per matri
monium quod non tenuit:solui non de
bent.ad hoc supra de rescin.vendi.l.si id
7 quod.in princ.z.§.j.† nam et si profitea
tur religionẽ quia nõ approbatam: ista
professio non soluit matrimonium de
voto.c.vno.lib.vj.z facit qđ ibi notaui
de ordinato ab eo qui non poterat ordi
nare.Item lex videtur dicere quod ma
trimonium cum consanguinea contra-
cta non dissoluit sponsalia prius cum
eadem contracta:ergo nec cũ altera.su
pra de dona.inter virum et vxo.l.cum
hic status.§.penul.quid vltra videtur
hoc expressum.de sponsa.c.vno.lib.vj.
qui cum consanguinea contraxit ad cõ-
trahendum cum sponsa remanet obli-
gatus.Sequeretur enim ex contrario
absurditas magna:quia ille qui cũ mu-
liere sponsalia contraxisset:contrahen-
do cum cõsanguinea se liberaret:z con
sequeretur premium:de quo sibi pena
deberetur.de heretici.cum fm leges.lib.
vj.Cum ergo fortius vinculum hoc ca
su habeat soluere spõsalia:hic vero nul
lum sit vinculum:quod patet:quia po-
test illo durante:vel per ecclesiam non
soluto contrahere cum alia:dico priora
sponsalia non esse soluta.de spon.cum
in apostolica.z de eo qui duxit in matri
8 monium.c.ij.pbat hec.l.dicens† quod
secundũ testamentum:in quo filiꝯ fuit
preteritus:nõ rumpit primum.de libe.
z posthu.l.si filius.licet rumpatur per
posthumum : quia potuit posthumus
postea nasci.z sic loquitur.l.superius
allegata.de iniusto testamento.l.iij.§.sz
z si stante.z sic tenet testamentum:qđ
a principio non tenuit.Et ex quo a pñ-
ci.non tenuit:nõ rumpit primũ.vt in.l.
si filius.qđ satisfaciat ad vtriusqꝫ mem-
bri solutionẽ.z his non est responden-
dum:qz solutioni cõcordant.ad que fa-
cit:de sponsa.veniens.Quo ad secundũ
sic arguitur matrimonium si soluit per
religionis professionẽ:ante culpam:ex
quo nõ durauit:fingitur non fuisse.de
verbo.sign.nã ego.cum concor.z quod
matrimonium sit sacramentum:z sacra
mentaliter habeat satisfacere : dicitur
de bigamis.debitũ.matrimoniũ vero
non consummatum per copulam:non
habet hmõi sacramẽti significationẽ:vt

Bl. z. xxiiij. distin. Valentino. ergo non dicemus per illud dissolui sponsalia. p fici enim: z confirmari videt matrimo niū ex copula. de transac. c. vlti. Sed ad istud respōdc: vt ibi no. z. xxij. q. iij. quā pdecessor. propterea (vt supradictū est) causa propter quā matrimonium poste rius: soluit priora sponsalia: fortius vin culum non deest in matrimonio non cō summato. alr̄s sequeretur: qd qui contra xit cum vna ante copulam: cum alia cō trahere posset. quod est falsum. Item se queretur: q sponsa de presenti nō cogni ta: cū alio contrahendo: nō posset viola re sacramētum coniugij: si nondū esset. z hoc est falsum. Cōmittit enim adulte riū: sicut z vxor. de eo qui duxit in ma. c. ij. z vlt. de eo qui cogno. cōsang. c. discre tionem. vj. q. j. si peccauerit. † licet igit iure permittente: istud vinculū soluatur per religionis ingressu: ante copulam. vt. vij. q. ij. dispositā. z. c. seq. de conuer. coniug. verū. z. c. ex publico. tamē durat vinculū: fm quosdam: vel iure soluitur vinculū: quadā iuris fictiōe: qua profes sum fingimus mundo mortuū. xvj. q. j. placuit. z facit: quod not. de voto. c. vni co. lib. vj. Sicut ergo obligatio sponsa liorum extincta: per sequēs matrimo nium: non reuiuisceret mortua naturali ter secunda vxore: sic nec ea profitente religionem. Nec ob. quod dicitur obli gationem interdum reuiuiscere. de sen ten. excommu. eos libr. vj. queād. serui. amit. si locus. de serui. vrb. pred. l. serui tutes. §. si sublatum. de inoffi. test. si ma ritus. C. de pactis. l. debitori. in decre. eñ. C. eos reuiuiscit excōicationis sen tentia: non ex viribus prioris obligatio nis: vel sentētie: sed ex viribus ipsius cō stitutionis qd probat litera. s. decerni mus: nō dixit declaramus. vt ibi not. z statutū illud in odium cōdemnātis: z fa uore clauium. ad. l. si locus. z. §. si subla tum. dico quod non erat in totum obli gatio extincta: sed pp̄ter cām impedita in. l. si marit⁹. prouidet iuste ignorantie heredis. z est sile. ad id quod habes de prebē. si beneficia. li. vj. in. l. debitori. re uiuiscit nō ex vi prioris obligationis: sz ex vi pacti subsecuti. vñ z hic posset obli gatio reuiuiscere: isto de nouo contra hente sponsalia cum eadē. Et ad hoc be ne facit: de ser. vrb. pd. si quis edes. j. rñ. de renun. ex trāsmissa: de simo. c. ex insi nuatione. z de rescrip. gnāle. lib. vj. Nec ob. qd dr de obligatione nō extincta: sed suspēsa: ad instar eius qd no. Jo. de vo to simplici. s. q talis vouēs: si cōtrahat: mortua vxore: cōtinere debebit. hoc no. xxvij. q. j. nnptiarū. z. q. ij. agathosa. ma trimoniū eñ non dissoluit votū conti nentie licet ipsius excusatio suspēdat: p id partem solū reddentis. quod patet. † qz etiā vxoratus: quo ad sui obligatio nē: continētiā vouere posset: z per illud votū sine coniugis pıudicio se deo obli gare: sed post matrimoniū sponsalia cū alia contrahere nō posset. Cū igit per votum fiat obligatio deo: hoc. s. p spon salia sit homini. Itē cū votū: z matrimo nium (fm ea q dixi) se compatiātur ad inuicem: matrimonium cum vna: z spō salia cum alia non se compatiantur: nō est mirum: si matrimonium in totuz sol uit sponsalia: votū vero suspēdit. fateor tamē q votū simpliciter: z matrimoniū: etiam eius vsus se non compatiuntur. Et facit qd dixi post Jnn. de conuer. cō iug. placet. in fi. lz antē respōderi ad pre dictam opi. Jo. proxime inductā non tñ precise fateor eam verā qd tñ hic non tracto. sed tractaui qui clerici vel vouē tes. rursus in vlti. glo. Ex predictis al legatis: z contrarijs solutis: concludo: quod in solutione superius est dictum.

Odia restringi debent: et fauores ampliari.

1 Eligens scienter excommunicatum in episcopum: in quas incidat penas.
2 Pena grauior debetur delictis maio ribus.
3 Electio est nulla ex vitio persone sciens ter electe.
4 Argumentū de similibus ad siīia nō va let in penis: que ipso iure infliguntur.
5 Eligens bigamum post cassationē: po test iterum eligere.
6 Canonicus eligens excommunicatum an incurrat penas lateranēsis concilij.
7 Electio de digno facta per partē mino rē an debeat cōfirmari ſi maior zc.
8

Odia restringi:
a ⁊ fauores † conueniut am-
pliari. Uide no. hic per Dy.
Car. Joã. and. ⁊ vide exẽ
pla hic per eos posita.
Item ipse. Jo. an. in nouella: inducit ta-
lem questionẽ. Mutinensis canonicus
b † sciẽter eligit in suum epm quendã mu
tilatũ: vel bigamũ: vel excommunicatũ:
queritur an ex eo penas concilij latera-
nen. s. priuationis: ⁊ suspensionis incur 4
rat: ꝙ penas incurrat: sic allegatur. biga
mus prohibetur ab apostolo: prime ad
Thimo. iij. ⁊ ad Titũ. j. a canone. vt. xj.
dist. per totum. ⁊ de bigamis: per totũ. ⁊
a lege in aut. de sanctis. epis. in prin. mu-
tilatus etiã: ⁊ corpore viciatus ꝓhibet
lege veteris testamenti. leuitici. xxj. ⁊ a
canone. xl. di. per totum. ⁊ de corpore vi
tiatis. p totum. sed illegitimus: ⁊ minor
annis. xxx. prohibet lege positiua tñ. si
ergo infringens legẽ positiuã: incurrit
illas penas: fortius incurrere debet in-
fringẽs legẽ diuinam: ⁊ positiuam. Fa-
cit quod no. post. Hostien. de consang. ⁊
affi. ꝙ sup his durum est enim oẽm le-
gem infringere. qui fil. sint le. per vene-
rabilẽ. in fi. Secundo pena priuationis
debetur etiam ex minori delicto. vt pa-
tet, de elect. c. ij. lib. vj. eo. titu. qđ quis
c ex negligentia. e. tit. ne pro defectu. † sed
in maioribus delictis maior debet pe-
na. xxiiij. qđ. j. non afferamus. et fortius
dz puniri dolus: ꝙ negligẽtia. de elect.
nihil. de rescrip. sup literis. ⁊ de crimi-
ne falsi. ad falsariorum, in fin. arg. aut. a
minori: in delictis quando ad eundem
finem tendunt: videtur probabile ⁊ ne-
cessarium. vt. C. de epis. ⁊ cle. l. si qs non
dicã. ⁊ si fateri nolles: quod in casibus
questionis esset maius delictum: saltem
fatearis qđ est equale: ex identitate ra-
tionis eiusdem: que subest in casibus
questionis: sicut in casibus in concor
dan. expressis. dices idem in iure: quod
in illis: maxime cum ab eodem manet
prohibitio bigami: criminosi: ⁊ illegiti-
mi: quod ergo de vno dictum est ⁊c. de
constitu. c. translato. ff. ad. l. aquil. illud.
cum concordan. Idem probatur sic: in-
terpretatio principis est necessaria: ma
gistri non probabilis de hoc latio. xj. q.
j. ex his. C. de legi. l. j. Sed licet conciliũ:
cum in cunctis certas dignitates expri
mat: iura postea generaliter de omni di
gnitate loquuntur. quod patet de elect.
scriptum. ad fin. eod. titu. perpetuo. ⁊. c.
quanꝙ. ⁊. c. si compromissarius. libr. vj.
magistralis vero interpretatio: maxime
patet ex glo. vlti. decre. cumana. de elec.
⁊ ex not. per Inno. ⁊ Host. de postu. pre-
la. c. gratuz. vbi dat regula: † quod quo-
ties electio est nulla: ex vitio persone
scienter electe: priuati sint eligentes.
Quarto non videtur questio dubia: cũ
etiam patronus ad regimen capelle pro
hibetur per sacras regulas: eligens sit
priuatus. fortius ergo canonicus iste:
contra sacras regulas eligens episco-
pum. Primum probatur in aut. de sa.
epis. §. si quis aratorium. de hoc not. de
offi. ordi. cum nos. Quinto si pene debẽ
tur eligenti indignum. s. patientem defe
ctum scientie: ergo ⁊ patientem defectũ
persone: cum hec duo equiparentur. de
elect. si forte. ⁊. c. ab eo. lib. vj. Nam con
cilium punit illum: qui eligit eum qui
non est vita commendandus sed incom
mendabilis vite dicitur bigamus: ⁊ mu
tilatus: quod probat canon. lv. dist. pri-
scis. ergo locus est pene. Sexto facit p
hac parte decre. dudum. eo. titu. nã cer
tum est: quod de defectu ordinum non
facit concilium mentionem: ⁊ tamen eli
gens priuatus est potestate eligendi:
et transit ad pauciores. vt ibi proba-
tur. Idem ergo in aliis defectibus non
expressis: maxime cum illud sicut minus:
⁊ facilius possit tolli. de constitu. c. ij. ⁊
de preben. si pro pauperibus. lib. vj. Se
primo multum facit decre. si postꝙ. de
elec. lib. vj. §. fina. vbi per modum decla
rationis dicitur: consti. penalem. eo. tit.
cupientes locum habere in casibus in
constitutione non expressis: vbi subest
eadem ratio. facit etiam quod not. de
cle. excom. mi. si celebrat. de eo qui sciẽ
ter eligit excommu. minori. ⁊ quod no.
ibidem de eo: qui eligit furiosuz. de spõ
sa. dilectus. vt ibi scripsi post princi. ex
quibus concluditur: hunc canonicũ pe-

nas concilii incurrisse. In contrarium inducitur: quod cum certi casus: et certe personae in concilio exprimantur: quatuor s. personae scienter electe: locus est penis illis: in aliis autem non expressis: non:
f ✝nec in penis que ipso iure infliguntur: est arguendum ad similia. de peni. di. i. §. pene. ff. de penis l. pe. de elec. statu. et de senten. excom. is qui in ecclesia. libro. vi. sunt de hoc regule hoc eo. titu. in penis et ff. eo l. factum cuique §. fi. Et hoc dictum multum corroborat decre. si compromissarius. de elec. lib. vi. §. restringit. per quem patet: quod non solum in penalibus fit stricta interpretatio: vt pene locum non habeant in casibus non expressis: sed etiam ne tam late sumantur: sicut extendi posset significatio verborum. Cum enim concilium dicat: delinquentem suspensum a beneficiis simpliciter. §. ille qui determinat. intelligendum est de beneficiis ipsius ecclesie. Item pro hac parte bene facit: de bigamis. super eo. vbi ordinans bigamum: priuatur per sententiam et decretum tam litteris. de testi. ✝vbi qui
g eligunt bigamum post cassationem electionis: iterum eligunt. et de elec. postulastis. vbi conferens beneficium excommunicato: per sententiam videtur priuatus potestate conferendi. Tertio multum faciunt vetera iura post concilium 7 edita. que tractant de hac pena: que iura loquuntur solum in casibus in concilio expressis. nam c. cum vintoni. et c. innotuit. loquuntur de illegitimo. et c. congregato. similiter. c. post inquisitionem. de criminoso quos omnes casus exprimit concilium. Quarto istud idem satis probatur: quo ad prelatos inferiores. de elec. cum inter. R. ad fi. et quod ibi no. de consue. cum dilectus. per que patet: quod eligens suspensum: non est priuatus potestate eligendi. Quinto bene facit ad idem: de elec. cum inter canonicos. vbi eligentes episcopum. et videtur: quod scientes non debent his penis puniri: nec parti minori fuit adiudicata potestas eligendi: ea vice. Sexto fas est dicere: quod isto modo potest intelligi decre. cum terra. de elec. licet alios intellectus ibi ponat glo. vt dicamus: si in persona fuit vel electionis modo peccatum. vt s. loquamur: cum fuit electa persona indigna: in dignitate in concilio non expressa. ar. si dicam: quod si eligeretur indignus: tunc sint priuati eligentes. s. in dignitate expressa in concilio. si autem de non expressis: tunc priuabuntur per sententiam: et eligent nisi primo priuentur. et facit ad idem decre. vl. de postu. prela. prout patet ex antiqua. et ibi illi qui postulantes elegerunt iterum eligunt. ex quo casus non erat de expressis in concilio. Facit ad idem quod no. Inno. de concess. preben. cum nostris. in princi. et decre. venerabilem. de elec. vbi si eligatur indignus in imperatorem: non tamen deuoluitur ad papam electio: licet papa illum non confirmet. Septimo fortiter facit pro hac parte: de regu. consti. lib. vi. vbi patet: quod constitutio de predicatoribus: et minoribus loquens: non habet locum in aliis mendicantibus: licet subesset eadem ratio: subrogata tamen est ad alios: propter identitatem rationis. sic et hic: licet in aliis dignitatibus subsit eadem ratio: non tamen in illis locum habet constitutio: nisi ad illas prorogetur. Per quod concluditur: hunc canonicum penas non incurrisse. so. per hec vltimo allegata: et ea que in principio huius secunde partis allegata sunt. ff. puto: saluo quod infra dicam de excommunicato electo: ✝quod canonicus iste non incurrerit penas ipso iure: huius concilii Lateran. Et puto: quod si papa de iur. consultus sit: declarando responderet: equum tamen esset quod illas penas prorogaret ad alias dignitates etiam ibi non expressas: propter rationis identitatem. et sic soluuntur multa contraria. Hanc partem tenet Dama. in questionibus suis de elec. xii. q. hoc idem tenet Vin. in decre. bone. i. de ele. tradens ibi rationem: quia plus homines in casibus expressis delinquere consueuerunt. Ideo in illis casibus pene statute fuerunt. et in glo. ibi videre poteris super verbo indignos. in nouella in antiqua non ipsius decretalis bone: erat talis litera ibi: post literam reddiderunt se indignos. vnde cum in Lateran. concilio: de his qui quasdam personas inhibitas eligunt. sicut statutum est: eligendi tunc potestate

priuatos:et ab ecclesiasticis beneficiis nouerint se suspensos:illis ꝓ longe maiori delicto ab electionis potestate cadētib⁹ ⁊c.dicebat Uincen.respōdendo/ quod erat partis allegatio.Dicere potes:quod facit ꝓ:inquantū dicit:⁊ quasdam personas ⁊c.⁊ hāc materiā per ipsos Jo.⁊ py.tactā/glossator ⁊ moderni omittere non debuissent.p:edicta vero in electiōe mutilati:vel bigami:in electione vero excōmunicati/secus si est excōicatus a iure:vel iuste ab homine:quia tunc includitur in prohibitione concilij:sub verbis:vita:et moribus ⁊c.vbi vero excōicatus esset ab homine iniuste:forte ne eligeret/vt iam factum vidi/ex viribus illius excōicationis non erit locus penis:et sic possunt intelligi decretales.dilectus.cū inter. R.Ad allegata in contrarium responde tur:ad primo dicta:quod licet sit eadem ratio/non sequitur quod eadem pena/ vbi de pena ipso iure inflicta tractatur: in qua non arguimus ad similia.⁊ facit quod dixi.§.eo.ti.in penis,Ad allegata secundo:dico quod generalia verba nouorum iurium:vel doctorum:restringenda sunt ad casus concilij.Ad id quod dicitur de patrono laico/dico quod.§.allegatus illud nō ꝓbat id ad quod inducitur.quod dixi super decre.cum nos. ibi allegata super gloss.ij.Ad id quod dicitur equiparari defectum scientie:et persone:respōdetur:id verū in casu expresso.ad capitulum priscis.dico/quod ibi dicitur de vita/respicit solum quod proxime sequitur/de infecto facinore. ad decre.bone.dico quod ibi nō est locus pene virtute cōcilij Lateran.ad decre.dudum.facilis est responsio:sequēdo opi.Innocen.Host.et Compost.no. eo.titu.congregato.§.quod † confirmetur electio minoris partis facta de digno:vbi maior pars eodē contextu eligit indignum:licet ignoranter.sed tenēti contrariū:vt ibi dicere soleo.⁊ in decre.quia propter.videtur insolubile.nisi dicas:ibi quo ad ordines:sine disiunctam pro coniuncta.§.de verborum significa.sepe.vel pro defectu ordinū specialiter incurritur pena:quia de ordini bus sacris dictū fuerat in princi.⁊ ac si sit mens concilij:cum in promouendo ad sacros requirat aliqua expressa:fortius in promouendo ad episcopatum: qui debet etiam esse in sacris.vel quia extorti sunt isti intellectus/potest dici/ quod pena incurritur eo casu:nō ex viribus concilij/sed illius constitutiōis: vt hoc nouum inducat ad executionem canonum.xl.distin.per totū.vel equi⁹: licet ambas penas concilij/priuationis.s.et suspensionis non incurrat.Incurritur tamen altera.s.priuationis:et sic possent etiam intelligi iura noua.ad q̄ aliter rñsum est.§.⁊ glo.etiam modernorum.et satis hꝫ hic equitatis:vt puniatur in quo deliquit:⁊ in eo tantum. ad decre.si postq̄.dico:q: pena proprie est circa diminutionem patrimonij/et sic est damnū:⁊ cū illa priuet ad rem:nō in re:non d: proprie penalis.vel aliter/ ꝯfirmatio est de cōsecutiuis electiōis:⁊ ꝓuisio includit elec.vt i istis:vel alr.§. iste loquit̄ prorogatiue:nō declaratine: qd sonat vbū ibi cōuenit,⁊ facit qd ibi dixi in fi.pri.partis.ad gl.decre.si celebrat.rñdet:qd non ꝓbat:nec est vera: nisi forsan loquatur de cōione:que inducit mortale.qd qn ꝓcedit:dixi:q me tus.cā.c.sacris.opi.vero.Uin.§.allegata facit pro:⁊ contra.Jo.an.

Omnis res p
quascunq̄ causas contrahitur:per easdē dissoluitur.vide hic no.per.Ber.Inno.⁊ Hosti.⁊ concor.§.eo.l.nihil tam natura le.cum ibi not.

1 ¶ Possessor male fidei quare nullo tēpore possit prescribere.

2 Bona fides an ab initio sufficiat in prescriptionibus.

3 Usucapio an procedat in rebus mobilibus ecclesiarum.

4 Prescribens mala fide spacio quadraginta annorum:an sine peccato possit se defendere.

5 Prescriptio quid sit:⁊ quomodo describatur.

6 Prescriptio vtrū sit cōtra ius naturale: ⁊ cōtra naturalē equitatem.

7 Ius omne consistit in rectitudine.
8 Regule diuerse iuris naturalis sunt sic capiende: vt vna alteri non aduersetur.
9 Prescriptionem iuri nature concordare: quatuor probatur rationibus.
10 Lex hac lege. C. de pactis conuentis. qualiter intelligatur.
11 Prescriptio iuris canonici: vtrū debeat esse distincta a pscriptiōe iuris ciuilis.
12 Prescriptionis diuersitas inter ius ciuile: z canonicū: an sit rationabilis.
13. Ius ciuile quare discordet a iure canonico: in prescriptione malefidei.
14 Scandalum vtilius nasci permittitur/ q̄ veritas relinquatur.
15. Dominiū an in prescriptiōe queratur.
16 Ius quod habet quis: in alium trāsferre potest.
17 Acquisitio dominij: est de iure gentiū: z cui competat ius gentium.
18 Dominiū idē duobus modis queritur.
19 Dominium directum: quare dicat̄ ossibus nostris adeo infixum quod separari a nobis non potest.
20 Prescribens cum mala fide: an sit censendus cum raptore: z in qua specie peccati sit locandus.
21 Peccata multa prouidentie diuine dimittuntur punienda.
22 Mala fides supueniēs post cōpletā prescriptionē: an ipsam tollat: z obliget prescribentem ad restituendum.
23 Dominium per prescriptionem acquirebatur in veteri testamento.
24 Prescribitur sine titulo per tātum tp̄s: cuius initiū memoria non extet in contrarium.

Possessor malefidei: nullo tpe pscribit. Uide hic plene et subtil'r no. p Dy. et cano. hec regula fm Jo. mo. z Car. et:
1 q2 peccat: z ex eo meret̄ penā non premiū. de trāsac. c. ij. z si errauit simul in iure et in facto: vtrū dicat̄ bone fidei: hic tāgit̄ p Dy. de quo tñ pleni' dixi. C. coia de vsuc. l. vēditionis. z. §. p dona. l. si vir vxori. tractat etiā de eq̄tate z rigore: qd̄ p̄ualet. de quo pleni' no. C. de legi. l. j. et de iudi. placuit. Item vide hic no. p Jo. an. z i nouella: vbi remittit ad no. i Spe.
2 de pscrip. §. q̄ aliqs pscribit rē tan suf ficiat ab initio bona fides: z vr q̄ sic. cū legitime factū vitiari nō dz per supueniens: a quo nō poterat inchoari: sed factū legitime: soluit: vt hic dicit Dy. q̄ illa regula locū hz in actib' pfectis: sec' in inchoatis tñ. et de hoc no. dixi. ff. de ver. ob. l. si sub vna. §. j. z. l. pluribus. de ser. l. j. p pte. de ser. rusti. pdi. l. via. §. quesitū. z dixi. ff. e. qd̄ ab initio. tractat et: an in seruitutib' sit necessariū titulū allegare: et an pscrip. vsuf. vel libertatis vel alterius seruitutis. Et de hoc plene not. de ope. no. ff. nū. l. si p'usq̄. de aqua plu. ar. l. j. §. vlti. C. de pac. l. si certis an-
3 nis. Item tractat hic Dy. q̄ in rebus mobilib' ecclesiaruz: pcedat vsucapio: per. l. p tpalibus. in aut. de eccle. ti. vbi idē tenet Ac. z in aut. de nō alie. §. sum'. de hoc dixi. C. de sac. san. ec. contra sanctiones. z per Gof. in summa. §. itē q̄ritur: et per Hosti. in summa: de rescript. rubricella: de vsuc. §. qd̄ no. ver. quidaz etiam voluerunt dicere. illud tamen dictum corrigit: dicens sibi placere contrarium: de restit. in integ. c. j. vbi scripsi super secunda glo. ipse etiam Jo. an. in nouella huius. c. format pulchras questiones: z in ista materia: quas adscribit fratri girardo de senis: ordinis fratruz eremitarum: copiose eas pertractans/ eas tamē decurtans. Et ego nunc in aliquibus decurtabo: gratia breuitatis. et q2 questiones plus probant rationib' naturalibus/ z theologicis q̄ iuris: pponit primo vnā qōnē. ex qua sex elicit:
4 que huic regule cogruunt. vtrū titius prescribēs rē sempronij/ mala fide/ spacio. xxx. vl. xl. an. possit dictā rē defendere: sine peccato: cōtra sempronium qui eā repetit: z arguit̄ q̄ sic. q2 prescriptio est introducta a iure canonico: z ciuili: que nō possunt pstare fauorē alicui peccato. xxiij. qō. iiij. c. peccat. in prin. z constat: qd̄ salte fm ius ciuile: nō requirit̄ bona fides in prescrip. xxx. vel. xl. annorū. vt ptz per totū ti. C. de prescrip. xxx. an. quapropter/ poterit titius iure prescri. dictā rē tenere: z defendere sine peccato. Ad oppositū vr̄. xxiiij. qō. iij. si res.

& habet in regula peccatū.q̄ statim sequitur.p q̄ cōcluditur:qđ si necesse est resti tui nō petenti:multominus defendere illam poterit contra repetentem. Et ad contrarium respōdet:verum esse:qđ id qđ fit iure p̄scrip.fit tñ sine peccato.qr inquantum prescriptio respicit odiū negligentie:inducta fuit a iure ciuili:sed inquantū respicit prescribentē:fuit permissa nō inducta.vt dicetur.j.tertio articulo.premittatur aūt huic solutioni: qđ sex sunt videnda.Primo:qđ sit p̄scriptio:scđo:vtrum sit contra ius naturale:tertio:vtrū prescriptio iuris canonici debeat esse alia:& distincta a prescriptione iuris ciuilis?quarto:vtrū in prescriptiōe acquiratur dñiū:quinto:vtrū prescribens mala fide:sit censendus:si 6 erit raptor:vel in qua alia specie peccati locet:& vtrū teneatur ad restitutionē, sicut raptor:et per hoc patebit:quid sit dicendum ad illud quod in questione principaliter est quesitum.sexto erit videndum:vtrum mala fides adueniens: prescrip.completa obliget ad restitutionem. Est ergo vidēdum primo:quid sit 5 p̄scriptio?&vno mō sic describit.p̄scriptio:est exceptio ex tpe substantiam capiens.hec descriptio ponit p Jo.xvj.q. iiij.in summa.& p Azo.de prescrip.lon. tēp.§.j.In qua descriptione ponuntur duo:ex quibus descriptio notificari vr; Primū est effectus/quē prescriptio inducit.Scđm est cā que p̄scri.inducit:et probat istam prescriptionē fore sufficientē:aliquibus rōnibus dñs Argētinus:& 7 qđ sit insufficiens:que qr magis vident subtilia:q̄ vtilia:maxime iuristis omitto:& transeo ad aliam descriptionē prescriptionis:quā tradit.in qua tāgit moder.scđm in quo dr qđ tps ad p̄scrip.cōcurrat:tangitur cā efficiens:que p̄scriptioni efficaciā tribuit.tangit insuper causam finalem/per quam prescriptio adinuenta fuit:sic describens. prescriptio est ius quoddam:ex tempore congruens:legum authoritate rem vnius capiens:penam negligentibus inferēs: et finē litibus imponēs.diffinitionē probat:quā omitto.& subdit quod Papias tria significata p̄scriptionis ponit:que predicte diffinitioni bene conueniunt: & correspondent.s.predicere:cōtradicere:& diffinire.pdicit enim cum ipo statuit:cōtradicit repetenti qđ p̄scriptum est diffinit propter id lites.ex quib' apparet p̄dictā descriptionē cōgruā esse. Host.aūt in summa:de prescrip.§.j.ponit primam descriptionē supra positā: & aliā eidē similē:in effectu:deinde subdit tertiā pleniorē:que talis est prescriptio.est ius quoddā ex tpe cōtinue possessionis rex immobiliū:aliqñ dñū vtile:aliqñ actiōis vtilis:aliqñ legitime except. causam tribuens.xvj.q.iiij.§.pen. de prescrip.xxx.annorū.l.si qs emptionis.& extra.de presc.c.j.& plenius apparet ex notatis per eundem Host.eo.ti.§. si.Transeo ad scđm.† vtrū p̄scriptio sit contra ius naturale:qr cōtra naturalē equitatē:vt dicunt.& hec opi.maxime no.de vsuc.que prescriptio est.ß.de vsuca.l.j.in.§.glo.vbi de hoc dixi.& xvj.q. iij.quicūq.in glo.j.fundamētum aūt dicte opi.sumitur ex regula:locupletari. ß.e.& l.iure naturali.circa fi.ti.dixi.Cōstat aūt:qđ in p̄scriptiōe fit p̄scribēs locupletior cum alterius detrimento.ergo p consequens videtur:qđ p̄scriptio sit contra ius nature:his tñ non obstantibus:contrarium tenet pro euidentia. dicēs inquirendū:quid intelligat p ius naturale:& quid p ius legale.sciendum ergo:qđ omne ius consistit in rectitudine quadam:ideo ius dictum est.j.distin. ius gñale.iustitia autē:non est aliud q̄ qđā rectitudo.†cū ergo ius siue naturale:siue legale:in quadam rectitudine cōsistat:intelligendū est:q̄uis ius naturale:& ius legale sint distincta:nō tñ eorū rectitudo est diuersa:uno est eadē rectitudo:alr̄ & aliter sumpta.Nā si bñ cōsiderem':nō addit sup ius naturale aliā rectitudinē:sz specificat illā eandem.ita vt verū sit dicere:qđ ius legale est q̄dā specificatio naturalis rectitudinis:expressius enim habet ius legale specificare:& amplificare naturalis iuris rectitudinē:tripliciter.s.qñq̄ eam determinādo p congruos modos:qñq̄ eam applicando ad varios actus:quandoq̄ eā determinādo p quosdam euētus:& quoā

ita sit/apparet:si discurramus per omnes istos tres modos.exemplū de primo.ius naturale vult delinquentem de consuetudine puniri.sed modos punitionis non determinat:qđ facit ius legale:vtendo rectitudine iuris naturalis:ſm qualitatem delicti.exemplū de secundo rectitudo iuris naturalis:vult nemini subtrahi qđ suum est.ius legale distingnit act⁹ ab ista rectitudine deuiantes.s.actum rapiendi:furandi:fenerandi:et similes.vltra id ostendit/quo vnus illorū deuiat a rectitudine iuris nature:ꝛ ſm id:maiores:ꝛ minores penas statuit:ꝛ per metū penarū ꝯseruat in oib⁹ rectitudinē iuris naturalis.ꝛ sic nō addit rectitudinē sed illā specificat. sicut in sententijs specialibus:que veritatem confusam et indeterminatam in generalibus principijs specificat:in specialibus conclusionibus sic prius posita confusa ꝛ indeterminata:determinatur rectitudo iuris naturalis.Nūc ad propositum videmus tertio:quod ius legale quandoq3 assumit rectitudinem 8 iuris naturalis:vt in regula:neminem cum alterius detrimento vel iniuria locupletari.non tamen potest haberi ab ipso iure:vtrum sit possibilis aliquis euentus vel casus:in quo quis possit locupletari cum alterius detrimento?ꝛ ideo specificat postea:ꝛ declarat intellectum predicte regule.in quibus casib⁹ aliquis potest locupletari cū alterius detrimento:et sine eius iniuria.sicut in prescriptionibus:et vsucapionibus.eo quod in eis infertur alicui damnum:et tamen non irrogatur alicui iniuria.nā videmus manifeste:quod ille cōtra quē currit prescriptio: q̄uis patitur damnum:non tamen patitur iniuriā:qꝛ propter suam negligentiam meretur pati damnū.ꝛ idcirco:in tali casu:q̄uis videatur recedi ab intellectu quem regula pretendit ſm literam:non tamen receditur ab intellectu:si regula iuris presumit.nā se illa regula in omni casu ad literam seruaretur:a duobus alijs que sunt de iure nature expresse recederet. ꝛ quod ita sit apparet.non enim potest dicta regula in omni casu ad literā seruari:nisi prescriptio ꝛ vsucapio tollantur.si autem prescriptio ꝛ vsucapio tollantur:peccatum negligentie quod est contra bonum publicum:punitur.ꝛ per consequens:receditur ab illa regula iuris nature/que dicit:quod rectum est peccatum puniri:ꝛ maxime peccatum contra bonum publicum quod dat materiam litium ꝛ rixarum.Ulterius etiā: si prescriptio ꝛ vsucapio tollantur:receditur ab illa regula iuris naturalis:que dicit:ꝙ bonum publicū ratione:est preferendum cuiq3 bono speciali et proprio. In remotione autem prescriptionis et vsucapionis:fit totum cōtrarium.quia preeligitur bonum propriū illius:qui negligit repetere rem suam/ꝛ dat materiam litium et rixarum:et per consequens postponitur bonum commune: quod consistit in pacifico communitatis conuictu.nam data materia litium ꝛ rixarum:per remotionem prescriptionis ꝛ vsucapionis:conuictus pacificus perturbatur.Et ideo:p omnia hoc notabiliter attendendum:†quod ius naturale habet diuersas regulas:que ita sunt intelligende:qđ vna alteri nō contrarietur:ita etiam sunt seruande:quod cum vna seruatur:contra aliam nō eatur.Et licet illud satis appareat per ea que dicta sunt:tamen ꝛ alia possunt induci exempla.videmus enim de iure rectum esse quod depositum reddatur.vt patet.j.dist.ius naturale.et tamen gladius depositus furioso:non reddetur. quia per id vitiarentur regule de nō occidendo:et de pace inter homines seruanda:quorū vterq3 ex restitutione posset violari in seipso:vel in alio.xxiij.q.ij.ne quis arbitretur.ꝛ sic propter rectitudinem iuris nature:recederetur a litera iuris naturalis:quam sequēdo:incideretur in culpā.ꝛ hoc facit circunstātia vehemens ex quibus omnibus apparet:qđ ius legale nō addit supra ius naturale quādā spālē ꝛ nouam rectitudinem:sed specificat illam eandem:per quosdā casus.in quibus:ꝛ si non seruetur rectitudo iuris naturalis:scḋm regulā vnā:seruatur tñ scḋm aliā.vt.s. ostensum est.vel possumus dicere:quod

in talibus casibus: licet nõ seruetur sensus quem pretendit secundum literam: seruatur tamen quod eadem regula intendit sm verã intelligentiam: propter q̃ omnia videtur bene dictũ illud qd. s. dicebat. s. quod rectitudo iuris natura lis vel legalis non est alia: sed est vna et eadem aliter ⁊ aliter sumpta. Potest aũt hoc totum quod dictum est confirmari per viam. l. que habetur. s. de iusti. ⁊ iu. l. ius ciuile. vbi dicitur quod ius ciuile est quod nec in totum a iure naturali vel gentium recedit: nec p oia ei seruit. itaq3 cum addimus vel detrahimus iuri com muni ius proprium. i. ciuile efficimus. Ex verbis autem istis apparet quod rectitudo iuris naturalis ⁊ legalis non est alia. s3 eadẽ alr ⁊ aliter sumpta: nã si eẽt alia ⁊ alia: tũc ius legale esset rectum ex sua ppria rectitudine: et nõ ex rectitudine iuris naturalis: alias per consequẽs in totum recederet a iure naturali. cuius contrarium dicit. l. prefata. et ideo ius legale in totum non dicitur recedere a iure naturali: quia ab eo sumit suã rectitudinem: et dicitur per omnia ei nõ seruire. quia illam rectitudinem videtur mutare ei: quandoq3 per adiectionem: quandoq3 per detractionem. Per adiectionem quidem addit varios actus ad quos habet applicari: vel congruos modos per quos determinari. per detractionem vero quãdoq3 aliquo casu videtur ei subtrahere rectitudinem secundum vnam regulam: quando tamen sibi conseruat secũdum aliam: nec per hoc quod dicit quod est eadẽ rectitudo vtriusq3 ius sequit̃: qd vtrunq3 ius sit idem: vel secundo: quod ius naturale sit suũpsius mensura: quia quo ad primum quamuis rectitudo sit eadem: sunt tamen iura diuersa propter duas causas. Primo quia illa vnica rectitudo habet duplicem vim dirigendi in humanis: vna est indeterminata quantũ pertinet ad ius naturale. alia distincta ⁊ determinata quantum pertinet ad ius legale. vt. s. dixi de puniendo delinquentem: et sic quia aliter et aliter sumpta habet aliam ⁊ aliam vim directiuam: ergo causare potest iura distincta: quia ius non dicit rectitudinem absolutus: sed prout habet vim directiuam in humanis: sed eam quia rectitudo iuris naturalis est omnibus nota. sed iuris legalis paucis peritis. et sic respectu noticie sunt vnius rectitudinis iura distincta. De secundo etiam dicitur non inconueniens: quod vnum et idem diuersimode sumpta sic sui maiora non habẽs maiorem rectitudinem: vno modo quam alio est seipso noti⁹ ⁊ certius ⁊ sic suũpsius est mensura. Cum ergo vt nunc dixi. de vno modo sit notius quã alio est seipso notius ⁊ certius: et sic suũpsius est mensura. Item vno modo distincti⁹ quam alio nullum inconueniens: quod diuerso respectu hãc rõnẽ regule ⁊ mensure regulanti ⁊ mensuranti: declaratis

9 ergo his omnibus † quia prescriptio cõcordet iuri nature pbat quatuor rationibus. Prima talis est illa iura que habent eandem rectitudinem vnum eorũ non potest alteri contrariari: sed ius naturale ⁊ ius legale: de prescrip. habent eandem rectitudinem ergo ⁊c. maior patet ex sc: minor patet ex dictis. Secunda ratio ad idem potest esse illud ius qd habet congruam ⁊ rationabilem causam: concordat iuri naturali: sed ius de prescrip. est huiusmodi ergo ⁊c. maior videtur satis nota: quia quicquid est cõgruum et rationabile: concordat naturali rationi: ⁊ per consequens iuri naturali. minorem vero probo per id quod declaratum est superius in primo articulo vbi ostendebatur quod longitudo determinati temporis probet congruam et rationabilem causam prescribendi. Tertia ratio ad id est talis illud ius qd punit peccatum negligentie quod est cõtra bonum publicum concordat iuri naturalis ius de prescrip. est huiusmodi ergo ⁊c. maior videtur not. quia regula iuris nature est quod peccãs puniatur: ⁊ maxime peccans contra bonum publicũ. Minor etiã apparet qr ille q̃ negligit repetere rẽ suam tam longo tẽpore maxime peccat contra bonum publicum: qr prebet materiam litium ⁊ rixarum que non possunt facile terminari. ⁊ per consequens de iure nature equum est quod puniatur

puniat. Ius aūt p̄scriptioīs punit sic
negligētes vt p3 ex p̄scrip. superi⁹ data
secundo. Quarta ratio ad id est talis
quod illud ius legale qđ imponit finem
litibus que non videntur possibiles ter
minari: maxime concordet iuri naturali
ius legale de p̄scri. est huiusmodi ergo
rc. Maior vr̄ nota: q2 bonū publicū ma
xime impedit per lites que non facile
determinat: r ideo illud ius legale qđ
imponit finē litib⁹ talibus: maxime con
gruit bono publico ac p cōsequēs ma
xime cōcordat iuri naturali. minor appa
ret tam de p̄scriptione superius data ꝙ
de prescriptione q̄, dicit qđ ius est finem
litibus imponēs ꝙ ex. l. j. ff. de vsucap.
que dicit qđ vsucapio est introducta ꝑ
pter bonū publicū r pari rōne etia3 pre
scriptio. Ex istis aūt vltimis rōnib⁹ ap
paret qđ quāuis p̄scriptio deuiare vi
det a iure nature ſm illā regulā qđ nō
d3 quis locupletari cum alterius detri
mēto: reuocat tamē ad ius nature ſm
alias duas regulas: quarum vna dicit
qđ q̄ peccat d3 puniri. alia dicit qđ de
bet finis litibus imponi ꝑpter qđ etiā
p3 quō tollitur fundamentu3 contrarie
opinio. quā gl. tenet: nā licet sit equum
simplr̄ neminē cum alterius detrimēto
ditari in tali casu quo currit p̄scriptio
nō est equū: q2 iretur r fieret ꝯ duas re
gulas alias iuris naturalis: nec valet
illud qđ inducitur in ꝯtrariū de hac. l.
C. de pact. conuen. que dicere videtur
10† qđ aliud est bonū aliud equū: q2 non
est intētio dicte. l. qđ aliquid sit bonū r
nō sit illud equum. nam quāto aliquid
recedit ab equitate tāto etia3 recedit a
bonitate quare. d. l. est intelligenda hoc
modo. s. qđ aliqđ est qđ apparet bonum
ſm vnā regulam: qđ tamē non apparet
equū ſm aliam. vel pōt dici alio modo:
qđ aliquid est qđ apparet bonum ſm
aliquam regulam iuxta veram intelligē
tiam: qđ tamē nō apparet equū ſm regu
lam eandem intellectam r apparens ad
literam. Intelligendum est tamen quod
circa totum quod dictum est supra: sic
distinguere possumus quia prescriptio
nem concordare iuri naturali potest in
telligi dupliciter. vno mō qđ ita ꝯcordat
iuri nature qđ sit directe ab eo exorta:
r iste intellect⁹ est falsus: q2 tunc nulla
regula iuris nature ei obuiaret aliquo
modo. Cuius tñ cōtrarium superius est
ostēsum quia obuiat ei illa regula iuris
que dicit iuris nature equum est nemi
nem cum alterius detrimento locuple
tari. Ista eni3 regula obuiat prescriptio
ni saltem quantū ad secundum hoc est
forte qđ mouet iuristas ad dicendum
qđ p̄scriptio sit contra ius nature qđ si
intelligant eam esse ꝯtra ius nature: q2
non directe est ab eo exorta potest tole
rari eorū opinio quāuis simplr̄ loquē
do non subsit bene dictum: q2 magis est
verū ea ꝯcordare iuri nature ꝙ eā esse
contra ius. Concordat enim iuri natu
re iuxta secundū intellectum qui modo
ponet. dico ergo qđ secūdo modo pōt in
telligi prescriptionem concordare iuri
nature: q2 l3 nō sit directe ab eo exorta:
est tamen ad ipsum indirecte reducta.
Et iste intellectus est ver⁹ q2 ostensum
est. s. qđ licet prescriptio videatur dire
cte deuiare a iure nature ſm vnam re
gulam: reducitur tamen ad ipsum indi
rectum ſm duas alias regulas imo qđ
plus est ista reductio potest fieri secun
dū vnam r eādē regulā vt superius est
ostensum: per que oīa simplr̄ debem⁹ di
cere qđ prescriptio nō sit contra ius na
11 ture imo magis ipsi concordet. †Ter
tio querebatur vtrū p̄scriptio iuris ca
nonici debuerit esse alia r distincta a p̄
scriptione iuris ciuilis vbi sciendū qđ
in isto articulo est aliquid certum et ali
quid dubiū: nam certum est qđ p̄scrptio
que currit secundum ius canonicum q̄
requirit bonam fidem in prescriptione
vt in ista regula cum concor. est alia a
prescriptione que currit secundum ius
ciuile que non requirit necessario bonā
fidem. C. de prescrip. xxx. anno. l. j. l. om
nes. r. l. cum notissimi. Aliud autē est du
12 bium in isto articulo. scilicet† vtru3 ista
diuersitas prescriptionis inter dicta iu
ra sit rationabilis seu rationabiliter po
sita. Illud aūt qđ facit aliquā difficulta
tē est qđ si p̄scriptio male fidei cōcor. eq
tati iuris nature videtur qđ ambo dicta
iura debuerint concordare in ea statuē

do. Si vero dicta prescriptio sit iniqua
⁊ ꝯ equitatem iuris nature: vr qd nul-
lum ius legale debuerit eã statuere ac
per ꝯñs sicut dicta pscriptio non currit
ẜm canones: ita etiã nõ currat ẜm ius
ciuile nec erit aliqua diuersitas inter di
cta iura. Sciẽdum ergo quod dicta pre
scriptio ꝯsiderata mẽte iuris ciuilis eã
statuentis est equa: qꝛ cõcoꝛ. equitati na
ture. Et alio modo cõsiderata mẽte pre
scribentis est iniqua: qꝛ ab ei⁹ equitate
recedit ⁊ qd ita sit apparet. intendit eñ
ius ciuile p prescriptionẽ malefidei du
plicem .s. negligentem punire ⁊ finẽ liti
bus imponere ⁊ vtraqꝫ dictoꝝ finiũ iu
ri cõcoꝛdat vt superi⁹ fuit visum: ⁊ ideo
ex ista parte merito est dicenda equa ⁊
iusta talis prescriptio: ipse vero prescri
bens qd eandem pscriptionẽ intẽdit rẽ
alienã vsurpare ꝓpter quod merito ex
ista parte est dicẽda iniqua ⁊ iniusta: qꝛ
discoꝛdat ab illa regula iuris nature q̃
dicit. quod tibi nõ vis fieri alteri ne fe-
ceris. que regula in lege ⁊ euangelio cõ
tinetur: vt in prin. decretoꝝ. Et hic ap-
paret q̃ fuit cã quod prescriptio male
fidei est a iure ciuili inducta. Et de hoc
nunc dictum est partim ꝑmissa .s. cõside
rata iniquitate pscribẽtis quo respectu
est iniusta vt pdixi: nec est ẜm id a iure
ciuili inducta sed solũ ꝑmissa: qꝛ ius ci-
uile ⁊ quodlibet aliud ius quãuis non
possit aliquod iniquũ ⁊ iniustũ induce-
re. Illud tamẽ qñqꝫ permittit ꝓpter ali
quod bonũ ⁊ iustũ qd inde potest elice
re ⁊ qd ad ipsum tale ius magis spectat
intendere sicut in pꝛoposito. nam ꝑmit
tit quod prescriptio istius ex mala fide
⁊ iniquitate procedit vt per eam dupli
cem prefatum finem eliciat. hoc autem
ideo facit qꝛ ius ciuile cũ intendat pꝛo
vltimo fine conseruare ciuilem societa
tem huic fini maxime deseruit negligẽ-
tium punitio ⁊ litium determinatio id
circo magis deberet intendere ad hoc
vt negligentes puniat ⁊ finem litibus
imponat quam vt iniquitatem prescri-
bentis coꝛrigat vel reducat. nam ma-
gis ad ipsum spectat ipsius duplicis fi-
nis equitas prosequenda q̃ ipsi⁹ pscri
bentis iniquitas coꝛrigenda. Ex quib⁹
omnibus apparet quare in prescriptio-
ne male fidei ius canonicuꝫ ⁊ ciuili dis-
coꝛdet et assignant de hoc quatuoꝛ ra-
tiones. Primo quia ista duo iura sibi
mutuo subueniunt cum sint fundata su
per eodem iure naturali: nam si vnum
eoꝛum alteri nõ subueniret sequeretur
quod vnum eoꝛum in omnibus suffice
ret ⁊ per consequens alterum superflue
ret. contingit enim sepe ad vnum ⁊ eun-
dem effectum vnum sine altero non suf
ficere: verbi gratia: in puniendo cleri-
cum tradendo ad moꝛtem: non sufficit
ius ciuile sine canonico: quia nõ potest
ipsum degradare: nec canonicum sine
ciuili: quia iudex canonicus non potest
occidere: et ideo dicta iura sibi mutuo
subueniũt in casu predicto: quia quod-
libet eoꝛum exequitur illud quod ad ip
sum pertinet. ita ergo suo modo est ima
ginandum in prescriptione male fidei:
quia in ea est aliquod iustum et prose-
quendum: ⁊ aliquod iniustum ⁊ pꝛohi-
bendum: que duo satis patent per supe-
rioꝛa: que duo non possunt fieri per idẽ
ius: et ideo opoꝛtet quod vnum ius di-
cam pscriptionem ꝓpter illum duplicẽ
finem instituat: ⁊ aliud ius quod eandeꝫ
prescriptionem propter malam fidẽ pos
sidentis pꝛohibeat. ⁊ isto modo iura p-
dicta sibi mutuo subueniunt nec erit cõ
tradictio inter ea. nam quod mala fides
prescribentis debeat prescriptioneꝫ in-
fringere hoc a iure canonico assumitur
quia ad ipsum spectat eam propter di-
ctam causam infringere: ⁊ ideo non est
contradictio cum ius ciuile dictat ta-
lem prescriptionem equam ⁊ iustam es-
se ac p cõsequẽs instituẽdã ius non ca-
nonicum eãdem pscriptionem esse ini-
quã ⁊ iniustã: ac p cõsequẽs pꝛohiben
dam: qꝛ in sic dicẽdo non tendit ad ean
dẽ cãm nec ad eũdẽ finẽ. vbi aũt est con
tradictio opꝫ quod accipiatur ẜm idem
ex respectu eiusdeꝫ ex oibus possumus
ad pꝛopositum foꝛmare vnam rationeꝫ
talem illud quod est pꝛohibẽdum ⁊ a iu
re ciuili omittiẽ dꝫ a iure canonico assu
mi quia .s. dictum est dicta iura sibi mu
tuo subuenire ac pscriptio male fidei est
pꝛohibẽda quia inqua ⁊ iniusta ex part

te prescribentis: et sic eius prohibitio debet assumi a iure canonico ac per consequens in dicto casu vnum ius discordat ab altero: nec tamen propter hoc talis discordia erit contradictio. vt. s. ostensum est. Secunda ratio ad idem est talis illud quod sequitur legem euangelicam debet discordare ab eo a quo discordet lex euangelica: sed ius canonicum sequitur legem euangelicam et ei subalternatur que lex euangelica a iure ciuili discordat in rectificando actum interiorem sicut patet Matthei. v. vbi dicitur: omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam iam mechatus est in corde suo. Ius autem ciuile nititur solum ad rectificandum actum exteriorem per quem possit ciuilis societas impediri: ergo et ius canonicum debet in hoc discordare sed potius super abundabat a iure ciuili debetque niti ad rectificandum etiam actum exteriorem per quem posset ab eo deuiare ac per consequens debet prescriptionem male fidei penitus prohibere per quem actus interior obligatur: ex quo etiam relinquitur quod in dicto casu a iure ciuili discordabit. Tertia ratio ad idem est talis iura debent in prescriptione male fidei necessario discordare quorum vnum intendit conseruare iustitiam propter litigia terminanda. alterum vero econuerso terminare intendit litigia propter iustitiam conseruandam sed ius ciuile et canonicum ita se habent quod ciuile intendit conseruare iustitiam propter litigia terminanda. nam eius finis sicut principalis est conseruare ciuilem societatem que seruari non potest nisi litigia terminentur. ius autem canonicum econuerso intendit terminare litigia propter conseruare iustitiam quia suus finis principalis est ordinare in Deum et in legem euangelicam non vt gloriam assequantur quem quidem ordinem in Deum non haberet nisi iustitia conseruetur vt per eam actus interior quo ordinantur in Deum reguletur. hinc est quod vna

14 regula iuris canonici dicit † quod vtilius scandalum nasci permittitur quam veritas relinquatur. eodem titulo. qui scandalizauerit. quare relinquitur quod dicta duo iura debuerint in prescriptione male fidei discordare ponderato fine cuiusque vt ex superioribus patet. Quarta ratio ad idem est talis illa iura que ita se habent quorum vnum ita intendit de foro litigij quod tamen finaliter remittit ad forum conscientie. alterum non insistit solum in foro litigij non possunt in prescriptione male fidei concordare quia dicta prescriptio male fidei secundum forum conscientie est prohibenda. secundum vero forum litigij inducenda: sed ius canonicum et ciuile ita se habent quod ius ciuile solum sistit in foro litigij. ius autem canonicum ita intendit de foro litigij quod finaliter remittit ad forum conscientie vt patet extra de peniten. et remissio. omnis. ergo necessario debuerunt in prescriptione male fidei discordare quamuis talis discordia non sit contradictio vt superius est ostensum: quia non est respectu eiusdem cause vel eiusdem finis: et sic patet quod sic dicendum quantum ad istum articulum quia prescriptio iuris canonici est alia et debuit esse alia a prescriptione iuris

15 ciuilis. Quarto proponebatur. † vtrum in prescriptione acquiratur dominium: ad cuius euidentiam est sciendum quod quantum ad prescriptionem male fidei non videtur aliqua discordia inter doctorem iur. sed omnes concordant quod in ea acquiritur dominium sed sola est exceptio: quia si acquireretur dominium non solum inducta fuisset in odium negligentium sed in fauorem malefidei possidentium. cuius contrarium apparet. xvi. q. iij. quam potest. De prescriptione bone fidei discordatur: nam quidam antiqui docto. dixerunt quod in prescriptione bone fidei quis habeat dominium vtile et non directum quod per hanc. l. C. de prescript. xxx. anno. si quis emptionis. in princip. et. ij. respon. et de iureiur. l. si duo. §. iulia. ibi enim dicitur quod prescribens habet vtilem actionem in rem. et habet exceptionem contra dominium. sed si prescribens habet except. contra dominium sequitur quod dominus habeat actionem: quia exceptio est actionis exclusio. s. de

excep. l. j. ⁊ si dominus contra quem pre
scriptum est habet act. nõ potest habe-
re nisi directam: quia prescribens ha-
bet vtilem ratiõe vtilis dominij. ⁊ duo
non possunt insolidum esse domini vno
respectu. ff. cõmod. l. si vt certo. §. si duo
bus: ergo actio directa ⁊ per cõsequẽs
dominium directum remansit apud il-
lum contra quem est prescriptum ⁊ pre
scribens solam actionem vtilem domi
nij. ⁊ hanc opi. quod plures moderni
docto. sequũtur de hoc aliquid no. xvj.
q. iij. in fi. summe. ⁊. c. quicũqꝫ. in. j. glo. ⁊
§. potest. per Hostien. in summa de pre-
scrip. rerum immobilium. in vlti. col.
sed hec opi. videtur dubia ⁊ nõ rationa
bilis propter tria. Primo quia homo
non est dominus rerum exteriorum ni
si quia eis vti potest ad suum arbitriũ
⁊ vtilitatem vt patet in corporibus ce-
lestibus in quibus non cadit dominiũ:
⁊ in rebus que in nullius bonis sunt
que non sunt in dominio alicuius ante
occupationem. ff. de acquirend. re. do. l.
j. ⁊. l. quod enim. Hoc autem ideo con-
tigit quod dominium quod ꝑuenit ho-
mini intelliget exterioribus prouenit
ex earum vsu ⁊ vtilitate. constat autem
quod ille contra quem processit prescri
ptio bone fidei nullo modo potest assu-
mere rem prescriptam in suum vsum ⁊
vtilitatem: ergo nullo modo est domi-
nus ⁊ per cõsequẽs penes eũ nõ remã-
sit directum dominium vt dicebat opi.
predicta. Scdo pro hoc idem quia vi-
demus quod prescribens aliquam rem
bona fide põt transferre directũ domi-
nium ipsius ad alium vtpote si vendat
rem illam alicui domino ⁊ postea reci-
piat eã in feudũ ab eo dr transtulisse di
ctã rẽ in illũ quantũ ad directũ dñiũ: ⁊
tamen sibi reassumpsisse quantum ad
16 vtilem. † Constat aũt qd vnusquisqꝫ in
alium transfert ius quale in se hꝫ. ff. de
acquiren. rer. do. l. traditio. si ergo pre-
scribẽs tale dominiũ transferre potuit
videtur quod apud se habuit: ⁊ qꝛ pre-
scriptio quesiuerit. Tertio hoc idẽ pa-
tet quia ille qui habet solum dñium vti
le nõ habet dominium totale: sed semꝑ
aliquid exhibet directo domino vt par

tem vtilitatis vel homagium vel aliqd
aliud per qd datur intelligi quod non
est dominus direct⁹: sꝫ ille cui fit talis
exhibitio vel recognitio ⁊ ꝑ cõsequẽs
recognoscit alium dominũ. si ergo pre
scribens acquisiuisset solum dominiũ
vtile non haberet totale dominium sed
necessario recognosceret eum contra
quẽ prescripsit dominiũ qd falsum est.
Ad rationem vero istius opinionis po
test responderi ꝙ exceptio est facti seu
intentionis que excludit intentionem
agentis: facit de lit. contesta. c. j. lib. vj. ⁊
ibi in gloss. ⁊ est opinio aliorum docto-
rum ꝙ in prescriptione acquiratur nõ
solum dominium vtile sed directum qd
probant per textum plurium legũ que
dicunt ꝙ prescribens bona fides spa-
cio. xxx. anno. efficitur dominus nec di
stinguunt de vtili vel directo dominio.
vnde si diceremus prescribentem effi-
ci dominium solum vtili dominio non
efficeretur simpliciter dominus: sed cũ
quadam determinatione ⁊ diminutio-
ne adiuncta. Cõfirmatur hoc idem per
tres rationes. Prima est quia fortior
est possessio in reb⁹ immobilib⁹ q̃ acq̃-
runt per vsuca. sed ꝑ vsuca. acquiritur
plenum ⁊ vtrunqꝫ dominium: ergo mul
to magis per prescriptionem. Secũda
ratio ad idem quia si prescriptione non
acquireretur directum dominium iam
videretur ꝙ dominium directum esset
imprescriptibile: quod falsum est. nam
⁊ ipsa iura ꝑsonalia de quibus minus
videtur cum sint ossibus nostris infixa
vt. ff. pro socio. l. iij. de peculio. si qs er-
go prescribatur spacio. xxx. annorũ: vt
C. de prescrip. xxx. anno. l. sicut. Tertia
rõ est qꝛ ille qui tacuit tanto tẽpore pre
sumitur consentire de verb. sig. l. alie-
nationis. Constat autem ꝙ per consen
sum transfertur directum ⁊ vtile domi
nium: institu. de rerum di. §. per tradi-
tionem. ⁊ ꝑ consequẽs videt ꝙ per tp̃s
prescriptionis acquiratur vtrunqꝫ do-
minium. Hec autẽ opi. nõ videt rationa
bilis propter duo. Primo qꝛ videtur po
nere ꝙ in prescriptione acquiratur do-
minium directum sicut in vsucap. cui⁹
contrarium euidenter apparet. nam vi

demus q̄ posset aliquis prescribere cōtra feudatarium non prescribendo contra dominum feudi quo casu acquireretur per prescriptionem solum dominiū vtile non directum econuerso. Secundo non videtur rationabilis q2 non conuenienter distinguit inter dominiū directum & vtile. Accipit enim directū & vtile quasi duo dominia distincta. cuius oppositum statim ostenditur. Et quantum ad istam partem prima opinio videt̃ defecisse sicut & ista. Ex quo videtur taliter procedendum & dicendum quod dominium directum & vtile quandoq̄ distinguntur sicut duo dominia q̄nq̄ sicut duo modi habēdi idē dominium. Debemus enim imaginari q̄ vtile & directum quandoq̄ capiunt distinctionem penes alium & alium modum vtendi. Primum patet quia videmus q̄ alio modo vtitur re feudali feudatarius qui ipsius fructus recipit q̄ dominus qui recipit seruitium sine labore. et ita suo modo dicendum est de emphiteota & domino principali. In tali ergo casu dominium directum & vtile distinguitur penes aliū & alium modum vtendi: q̄nq̄ distinguitur penes alium & aliū modum acquirendi. idem dominiū debemus nāq̄ supponere q̄d acquisitio dn̄ij est a iuregentium: vt. ff. de iusti. & iur. l. ex hoc iure. Ius aūt gen
17 tium † soli homini competit et est q̄daʒ ratio naturalis que est sic homini propria quod t̄n omnibus hominibus est collata. Que quideʒ ratio naturalis est quasi quedam lex tacita vt patet. ff. de bo. damna. l. cum ratio. & est t̄aq̄ lex tacita: q2 in corde hois diuinitus & naturaliter scripta & nō mādato ipsi⁹ p̄toris exteri⁹ promulgata: hui⁹ ergo legis & huius iure naturali equitati oportet q̄d omnis dn̄ij acquisitio innitat̃ q̄nq̄ directum q̄nq̄ indirectū: verbi gratia de vtroq̄. Si eñ occupem⁹ aliquam rem penitus derelictā vel que nūq̄ fuit alicuius acquisitio dn̄ij in illa directe concordat & innititur iure naturali vt patet per. l. superi⁹ allegatā. de acquir. re. do. Q̄d eñ nullius vbi dʒ q̄d res q̄ nullius est naturali rōne occupanti cōcedi-

tur at per q̄ñs acq̄sitio dominij in illa re naturali ratione directe innititur: q2 nulla est regula iuris naturalis que acquisitioni huius dn̄ij ɔtradicat. Idem p omnia si acquiram⁹ dn̄iuʒ in aliqua re per liberam traditionē illius cuius est illa res vt p̄bat̃ de acqui. rer. do. l. qua ratione. §. hoc quoq̄. vbi dʒ q̄d ille res que p traditionem nostre fiunt iurisgētium nobis acquirunt̃ cuius ratio redditur in sequēti. §. q̄d nil est tam conueniens naturali equitati q̄ voluntatem dn̄i volentis rem suam in aliuʒ transferre ratam haberi: patet ergo ex istis duobus exemplis quomodo acq̄sitio dn̄ij in aliqua re. quandoq̄ innitur equitati iuris naturalis directe cum aliqua regula iuris naturalis nō obuiat. sʒ huic acquisitioni dominiū. s. per exactionem pene contradicit illa regula neminem cum alterius detrimento locupletari: quia hoc fit cum detrimento debitoris: & sic deuiat ab equitate iuris naturalis. Reuocatur enim ad eundem iuris naturalis equitate per aliaʒ regulam: que dicit quod pro quolibet peccato debet pena exigi: vt nullum malum remaneat impunitum. Ex quibus omnibus apparet quod acquisitio dominij isto casu concordat equitati iuris naturalis. nō quidem totaliter ac per consequēs non directe sed indirecte: quia non directe originē ab ea trahēdo: imo quasi indirecte ad eum redeundo. Secundo hoc patet quia acquisitio illius dominij que totaliter et indirecte iuris naturalis habet suam efficaciam et vigorem sine omni fauore iuris legalis: vt patet in acquisitione dominij. S. primo modo. nam dato quod nullum esset ius legale adhuc. Primus modus acq̄rendi dominium habet locum. Secundus vero modus acquirendi dominiū qui proxime est dictus non habet efficaciam nec vigorem nisi supposito fauore iuris legalis sʒ p quādā reductionē indirectā: quā reductionē facit ius legale: q2 ad ipm spectat iuris naturalis regulas ɔcordare vt patere pōt ex his q̄ dicta sunt in. ii. articulo: & iō talis mod⁹ acquirēdi dn̄ium locū nō hr̃et si

8 ¶ Dubiū3 notabile. ius ciuile nō esset:appa
ret igit ex oibꝰ p̄dictis
18 ꝓpositū.† Sciendū tn̄
est qđ l3 sint duo modi acquirendi.tn̄
idem est dn̄ium per quecunq3 illo:um
acquisitum:eundem effectum eni vsu3
ꝛ modum vtendi h3 vterq3 acquirens:
ꝛ sic patet illud qđ superius dicebatur
s.qđ dn̄ium directum ꝛ vtile quandoq3
distinguitur penes alium:ꝛ alium mo⸗
dum vtendi.ꝛ tunc faciūt duo particu⸗
laria ꝛ distincta dominia q̄nq3 vero pe⸗
nes aliū:ꝛ aliū modū h̄abēdi ꝛ acq̄rens⸗
di.ꝛ tunc sunt vnum dominiū possibile
acquiri per p̄fatos modos.Sciendū
vlteriꝰ qđ ex processu superius habito
possumus colligere duplicem rationē:
quare dominium directum dicatur ossi
bus nostris infixum ꝛ a nobis insepa⸗
rabile:vt dicta.l.ij.§.pro socio.ꝛ de pe⸗
19 culio.quis ergo.vna quidē ratio est† q:
tale dominiū innititur iuri naturali si⸗
ue naturali rationi:vt p3 ex dictis.rōau
tem naturalis est cordi nostro infixa ꝛ
a nobis inseparabilis:vt ait Augu.li.do
confessionum dominium ergo directū
dr̄ ossibꝰ nostris infixum:q: innititur il
li iuri qđ nobis est infixū ꝛ a nobis in⸗
separabile.Secunda ratio est quia ius
naturale est fortiꝰ ꝛ efficaciꝰ q̄ sit ius
legale ꝛ naturalis ratio fortior ꝛ effica
cior q̄ sit humana voluntas: omne er⸗
go illud qđ est nobis insitū naturali iu
re ꝛ naturali rōne nō pōt a nobis separa
ri iure legali ꝛ hūana volūtate:sed dn̄iū
directū est nobis insitū naturali iure:
naturali rōne ergo nō pōt a nobis sepa
rari p ius legale vel hūanā volūtatē ꝛ
p ꝯn̄s dr̄ rationabiliter ossibꝰ n̄ris infi
xū ꝛ a nobis inseparabilr̄.his ergo de⸗
claratis facile expedit.Querebat vtrū
p̄scriptione acquiratur dominiū dicē
dū est quod in ea ꝛ p eā vno modo acq̄⸗
ritur dominium vtile ꝛ directum.ꝛ alio
modo dn̄ium vtile tantū.Nā si acc ipia
mus dn̄ū vtile ꝛ directū prout distin⸗
guitur ex modo vtendi p̄scribēs rem
simpliciter habet omnimodo vtendi er
go haber vtrūq3 dominiū directū ꝛ vti
le al's non haberet dn̄ū totale sed par⸗
tiale:sed recipiendo directum:quod di⸗

rectum descēdit a iure naturali tale di
rectum non habetur per p̄scriptionem
sicut habetur in re nulliꝰ occupata vel
a vero domino tradita.illius enim assi⸗
stit naturalis equitas ꝛ huic resistit:tn̄
ad illum indirecte reducitur vt est di⸗
ctum.formabat ad hoc duas rationes.
Prima erat per id acquirimus dn̄ium
vtile ꝛ directum.primo modo per qđ
habemus totalem vsum et vtilitatem
de re p̄scripta sed per p̄scriptionem
id euenit:ergo ꝛc.Secūda est illud do⸗
miniū acquiritur directe quod ab equi
tate iuris nature non directe extendit
tamen ad illum indirectum inducit sed
dominium acquisitum per p̄scriptio⸗
20 nem est tale:ergo ꝛc.¶ †Quintu3 erat
vtrum p̄scribens male fide debeat cen
seri cū raptore vel in qua specie pecca⸗
ti sit locandus:ad huius ergo quesiti
euidentiam est attendendum que sit dif
ferentia inter furtum rapinam ꝛ vsu⸗
ram.Prefata enim tria se habent per
ordinem:quia furtum in plus se habet
q̄ rapina:ꝛ rapina in plus q̄ vsura:q:
de ratione furti sunt duo.s.quod per
ipsum vsurpetur res aliena s̄m quod
vsurpatio sit occulta.Per primum au⸗
tem istorum duorum ratio furti exten⸗
ditur ad rapinam.xxiiij.q.v.penale.Per
secundum vero distinguitur ab ea facit
extra de furtis.c.iij.De ratione autem
rapine sunt tria.Primum est per quod
ipsum vsurpetur res aliena:ꝛ pro hoc
collocatur sub furto.Secundum quod
dicta vsurpatio sit manifesta:ꝛ per hoc
etiam distinguitur a furto ꝛ extenditur
ad vsuram.xiiij.q.iiij.si quis vsuram ac
cepit rapinam facit.Tertium est quod
vsurpatio sit violenta.ꝛ per hoc digin⸗
guitur ab vsura.De ratione autem vsu
re sunt tria.Primum per quod ipsam
vsurpetur res aliena.Secundum quod
dicta vsurpatio sit manifesta.Tertium
quod illa vsurpatio fiat per consensum
coactum ꝛ extortum ratiōe mutui quo
soluens timet carere ac per consequēs
nec penitus violenta.xv.q.j.merito q̄⸗
ritur ꝛ per hoc distinguitur a rapina.
His visis potest facile responderi ad
id quod in isto articulo fuit.quartum

nam cum queritur vtrum prescribens mala fide debeat censeri cum fure vel cum raptore: vel in qua specie peccati locandus sit apparet quod nolendo lo qui proprie non potest censeri cum fure nec cum raptore: quia peccatum furis vel raptoris consistit principaliter in rei aliene vsurpatione et non in rei aliene detentione. nam dato quod fur vel raptor a iudice puniuntur non obstante quod in re aliena habuit solum 21 actum indebite vsurpationis ⁊ nullum actum adhuc indebiti vsus vel detentionis ipsa vero rei aliene detentio magis concurrit ibi vt circunstantia aggrauans peccatum. et ideo videmus quod quanto maiori tempore res aliena ab eis detinetur tanto plus a legibus puniuntur: propter quod apparet immediate qđ prescribēs mala fide nō proprie nec directe censeri debet cū fure vel cum raptore: quia peccatum ipsius prescribentis totaliter vel saltem principaliter consistit in rei aliene detentione dato qđ a principio possessionis bonā fidē haberet si tñ postea ante tempus finite prescriptiōis mala fides adueniat possessor ⁊ prescriptor male fidei est cēsendus. nec enim prescriptio curreret ẜm iura canonica: licet currat secūdum iura ciuilia. vt patuit. s. in tertio articulo: illud ergo quod est solum circunstantia aggrauans peccatum in fure ⁊ raptore. s. rei aliene detentio. ⁊ ipsum peccatū cōstituens in male fidei prescriptore. Ex quo etiam apparet alteri⁹ qđ prescribentibus mala fide nō debet pena per legem imponi quemadmodum furib⁹ ⁊ raptorib⁹: nam leges furib⁹ ⁊ raptoribus penam infligunt: quia eorum peccatum non solum inficit conscientiam sed etiam ledit rempublicam. ad cuius conseruationem toto conatu. l. insistit. si enim fures ⁊ raptores non punirentur naturalis societas passim totaliter tolleretur: q⁊ pauci vel nulli possent rem suam pacifice possidere. peccatū aūt possidentiū ⁊ prescribētium mala fide quamuis conscientiam inficiat rē tamen publicam non cōmaculat: quia nullius hominis pax ex hoc rationabiliter perturbatur. nam etiam ille qui propter ẜscriptionem rem suaꝫ perdidit perturbari non debet contra illum qui ẜscribit: q⁊ perditio rei sue magis deberet adscribi suo defectui ex eo quod rem suam petere neglexit quam defectui et peccato prescribentis mala fide: ⁊ idcirco pro tali peccato non debet a lege pena infligi imo debet diuine prouidentie puniendus relinqui. †Et q⁊ multa sunt alia peccata q̃ lex humana dimittit. ⁊ diuine prouidētie punienda relinquit testante augustino in primo de libero arbitrio: vbi sic ait lex ista que regēdis ciuitatibus fertur multa concedit ⁊ impunita relinquit que per diuinam prouidētiam vindicantur. Intelligendum tamen vlterius qđ quāuis mala fide ẜscribēs nō possit ꝓprie ⁊ directe censeri cum fure vel raptore. Interpretatiue tamen ⁊ indirecte potest ⁊ debet censeri cū vtroq̧ q⁊ ⁊ si rempublicam non ledit sicut fur ⁊ raptor q̃tum ad actū exteriorem suam tamen conscientiam non minus coram Deo inficit: nā veraciter est fur ⁊ raptor quo ad interiorem affectum: licet non quantum ad exteriorem actū ⁊ iuxta istū sensum videtur loqui. xiiij. q. v. si quid inuenisti ⁊ nō redidisti rapuisti. ille enim qui inuenit rem alienam ⁊ eam non reddit licet non sit raptor directe ⁊ proprie quo ad actū exteriorem quia rem alienam non videt̄ ꝑ violentiam vsurpare. Est tamē raptor interpretatiue ⁊ indirecte quantum ad actum interiorem quia rem alienam ad modum raptoris sibi appetit vendicare: ⁊ ideo coram Deo: ⁊ ita habet infectā conscientiā sicut raptor: q⁊ Deus plus ad affectum respicit q̃ ad actum: ⁊ hoc est quod dicitur in eodem decreto ibidem qui alienum inquit negat: si posset etiam tolleret. Deus eñ cor interrogat ⁊ nō manū: concludendo ergo q̃tum ad illud quod in isto articulo principaliter est ī sitū qđ prescribens mala fide q̃uis directe ⁊ ꝓprie nō possit locari in eadem specie peccati cū fure ⁊ raptore interpretatiue tñ ⁊ indirecte sic ex hoc apparet immediate quod

prescribens mala fide quantum ad peccatum conscientie equipollet furi et raptori et per consequens indiget conscientiam suam purgare sicut fur et raptor. sed illi nō possūt nisi p restitu.q2 nō dimittitur peccatū etc.ergo prescribēs mala fide tenetur ad restitu.et sic apparet responsio ad questionem principalem.nā si prescribēs mala fide tenetur ad resti. sicut fur vel raptor vt ostensum est relinquitur necessario qd sicut fur vel raptor non potest retinire vel defendere furtū vel rapinam contra illum cui furatus est sine peccato:ita nec prescribens mala fide rem prescriptam contra illum cuius fuit ad ar.cōtrarium respondebitur in fine sequētis articuli. ¶Sexto querebatur vtrū mala fides superueniens prescriptione completa tollat ipsam prescriptionem: obliget prescribentem ad restit.quēadmodum mala fides preueniens.ad hoc autem respondent iuriste qd nō propter tria.Primo q2 si cōpleatur prescriptio bona fide durante tutus vt prescribens non solū fm ius ciuile sed etiam canonicum patet extra de prescrip.de quarta.c.ad aures.xvi.q.i.c.i. ii.et.iii.et.c.dilecto.Secūdo probatur q2 si cōpleatur prescriptio bona fide durāte iam factum est meū qd erat alienum vtriusqz iuris authoritate non obstante mala fide postea superueniēte.et hoc igitur supposito patet talem ad resti.non teneri.Tertio probatur q2 nullus tenetur restituere illud quod possidet iuste et bene:sed ipse prescribens possidet iuste et bene non obstāte mala fide superueniēte:ergo eam restituere non tenetur. maior est euidens:minor probatur.q2 illud quod habetur de iure possidetur iuste et bene:et per ɔ̄ns non est alienum vt patet.xxiiii.qo.iiii.quid dicam. Ipse autem prescribens possidet de iure:ergo iuste et bene.et ita nō videtur possidere rem alienam sed suam:et per consequēs non tenetur ad resti. ¶Istis non obstātibus secundum fratrem Gerardum dicendum est quod prescribens in foro conscientie tenetur restituere rem prescriptam et ad superiores rationes respōdet qd concludūt in foro contentioso non in foro conscientie de quo nunc agit. Nec ob.qd dictū fuit in tertio articulo in fi.qd ius canonicum intēdit ad vtrūqz forū.s.litigij et conscientie:q2 sic vtrūqz potest quē facere tutū:q2 id verū est fm eū in his q̄ ad vtrūqz forum reduci possunt.sed in his que nō possunt reduci ad forū litigij vt in casu nostro relinquit eos Deo sentētiādos.in foro conscientie poterat exemplū ponere de occultis.xxij.dist.erubescant.probat autem solutionem suam trib9 rationibus. Primo quia contra intentionem iuris esset si superueniens mala fides prescribēti non noceret quia fm id mala fides esset fauorata a precedenti prescriptione:cuius contrerium intēdebat statuēs s.q2 eius cursus nullum fauorem prestaret male fidei:ergo nec tunc nec post fauorem prestabit inducere poterat.i.q.i. eos.in fi.et.q.iii.si quis abiecerit.et.c.fi. Secunda ratio in hoc consistit bona fides est fundamentum prescriptiōis et illi dat efficaciam.cessante autem fundamento etiā post prescriptionem completā cesset pscriptio et ipsius effectus induccre poterat sic esse i domo materia li iam completa.Dicit autem quod licet prescriptio cōpleuerit cursum suum tamen quo ad dominium quod acquisitū eget illo fundamento pro toto tempore dominationis vt sicut acqsitio sit et duratio conueniant iure naturali et ciuili. Tertia rō vult quod cum semper veritas sit erroris correctiua correcta fide heretica per superuenientem fidē veram esse secutam ex illa heretica fide.Est et corrigendum et sic prescriptum mutabitur in nō pscriptum per quod restituere compelletur.ad has tres rationes adduci possunt tres textus.s.c.si virgo. xxiiii.q.ii.extra de prescrip.c.vigilanti.et regula peccatum,que statim sequitur illa que allegantur in contrarium vide nota.in dicto.c.vigilanti.vbi notantur tres opiniones: quarum prima dicitur theologorum quod teneantur restituere.Secunda iuristarum quod non teneantur. Tertia Alani distinguentis causam lucratiuam a non lucratiua: quam distinctionem dicit Hostien.tol

li per.caꝑ.apoſtolice.de dona.verſicul.
vnde cum graue.⁊.C.de preſcript.lon.
temp.l.penul.vt dixi in prin.queſtionis
articulus iſte ſatis eſt certus.Jo.vero
ix.q.ij.ſi res.in precalleg.c.vigilāti.⁊ eo.
titu.c.fi.in princip.vltima gloſſ.omnes
ſummiſte Ray.in ſumma de p̄ſcrip.ver.
item pone qđ eſt cōpleta.Gof.co.ti.in fi.
Hoſt.plene ſuper rub.de preſcrip.rerū
immobilium.§.que exigantur.§.verum
quicquid.ver.ſʒ quid ſi iam completa.
Ray.autem ſic dicebat ſi preſcribens
habet conſcientiaʒ remordētē reſtituat
ſi dicit ſe peritorum conſilio conſcien-
tiā non habere vel ſi quam habuit de-
poſuiſſe peritorum conſilio:adhuc cō-
ſuluit quod tutiorem viam eligat ⁊ reſti
tuat propter dubium:⁊ maxime q̄r non
facile omnia que debent in p̄ſcriptione
incurrūt ſi non acquieſcit nō audet illū
ponere inter ſaluandos per ſuperiores
rationes:nec inter damnādos per iura
contraria:maxime q̄r per vſum quo ſe
extendit ptās eccleſie ſic ſeruari videt.
Gof.autē vbi.ſ̄.dicit opi.theologorum
eſſe conſilium ⁊ neceſſario non ſequen-
dum.xiiij.q.j.qđ precipit Hoſt.vbi.ſ̄.
derideret opi.contrariam:tenet etiam
quod ſi conſcientia remordet nec infor-
matur ad cōſiliū peritorū ſequenda eſt
licet erronea.de ſen.excom.īquiſitioni.
de ſimoñ.per tuas.ij.dicit tamen illum
non theologum ſed ſcrupuloſum timen
tem qđ timendum non eſt.de ſimo.⁊ ſi
queſtiones.cum cōcor.⁊ dicit ſe de illis
nō eſſe ponderato qđ preſcribens iuris
authoritate dominium acquiſiuit.indu
cit etiam Leuitici.xxv.circa medium:
p3 vbi preſcribebat vēdēti domum intra
vrbeʒ quā redimere poterat intra annū
quo elapſo non poterit etiam in anno
iubilei quo regulariter venditio reuer-
tebatur ad priſtinum dominum et vt di
cit falſum eſt φ poſt preſcriptionem cō
pletam habeat preſcribens conſcientiā
rei aliene cum ſua ſit:⁊ ſic ſoluatur con
trarium inducit etiam quod ꝓpter ne-
ceſſitatem famis rem alienaʒ occupare
lʒ.de furtis.ſi q̀s ꝓpter neceſſitatem ⁊
equi in alieno paſcuo poſſūt reficere ꝑ
ↄſti.Feder.de pace tenē.§.vlt.rē alienā

per donationem principis licite retine
re ad leg.rho.de iactu.l.deprecatio.⁊ de
euic.luciꝰ.Hanc opi.iuriſtarum tenet
Tho.in ſuo.xiij.quolibeto.articu.vj.
vbi cum tractaret prefatam queſtioneʒ
de preſcribente mala fide dixit.ſ̄.eum
ad reſtit.teneri ſubdens ſic.ſ.qđ bona
fide p̄ſcripſit reſtituere nō tenetur:licet
ſciat poſt preſcriptionē illud fuiſſe alie
num hoc ponit ⁊ nil plus Damaſiꝰ in
queſtione.ij.de preſcript.nihil eligit:ſʒ
dicit theologos dicere quod reſtituere
tenetur contra iuriſtas:concludendo
ergo qđ opi.quod reſtituere non tenea
tur tenēt Jo.⁊ Ber.vbi.ſ̄.Tan.⁊ Vin-
cen.in decre.vigilāti.in decr.vlti.Inno
cen.Gof.⁊ Tho.vbi.ſ̄.Et hos ſequor
ſaluo quod poſt Ray.⁊ Hoſtien.dixi de
cōſcientia irremordēte.⁊ vltra ſuperio
ra induco conſenſum ſaltem fictum il-
liꝰ contra quem preſcriptum eſt per.l.
alienationis.de ver.ſigni.⁊ videqđ dixi
ſ̄.e.artic.ver.tertia ratio.⁊ ad idē facit
regula q̀ tacet ſicut dr̄ aſſētire ſuie q̀ nō
appellat de re iudi.qđ ad conſulationē.
⁊ certe fortiter facit hec rō ſaltem quan
do dn̄o rei ſciente res ipſa preſcribitur.
Secundo induco de p̄ſcrip.de quarta
⁊.c.ad aures.⁊.c.auditis.⁊ apertius de
cre.l.codeʒ titu.lib.vj.Per que iura ꝓ
batur rem que de iure cōmuni ſpectat
ad eum contra quem preſcribitur:t pre
ſcribi ſpacio xl.annorum cum aliquali
titulo vl' ſine titulo ꝑ tēpus cuius me-
moria non exiſtit.per quod concludo
ante opiniones cōtrarias aut hec iura
fore delenda.Certiſſimum eſt enim qđ
eo caſu cōpleta p̄ſcriptione conſtat pre
ſcribenti ad aliam rem pertinuiſſe quā
preſcripſit.Et tamen dicit tex.illius rei
vel iuris dn̄iuʒ ſibi cōpetere:per qđ pʒ
illud dictum doctorū eſſe textus diffini
tionē nō ſimplr' opinionem nec oppo-
nas titulum ibi requiri quia conſtat ꝑ
illum non cōpetiiſſe dominium nec di-
cas ſpeciale in tempore cuius nō extat
memoria:quia contrarie opinionis ra-
tio locū habet poſt omne tempus quan
tumcunqʒ longiſſimum.Tertio fortiter
facit regula factū legitime cū concor.
per quas dilatari poſſet materia ad iu-

ra contraria respondetur q2.c.si virgo. loquitur de illo qui scit alienum possidere et sic nihil ad ꝓpositū. Idem dico de decretali vigilanti.que dicit quod nō iuuat possessorem alicuius predij aliqua antiqua possessio cuȝ mala fide.hic autem queritur de possessore predij pro prij regula peccatū presupponit peccatum tantū cum de eius diuisiōe loquatur.Dimitti aūt non posset qd non fuit de despon.impub.ad dissoluendū:q2 pȝ qd ad prescriptionē inchoatam ꝛ perfectam cum bona fide nō facit regula cū ibi nullum peccatū.Cōcedo aūt regulā vbi cū peccato inchoasset vel processisset p̄scriptio ad rationes fratris Gerardi.R̄ndeo ad primum qd cum finis aut terminus extremus eorū que geruntur ius dans efficaciā prescriptioni bone fidei intentionē suaȝ nō porrexit vltra eius fines vel terminum extremū nec est etiā veruȝ qd scientia superueniens qd res fuerit aliena dicatur propie mala fides sicut in emptore donatario et similibus est videre.Scd͡o ipsius ratio impugnatur ex dictis per eum.s̄.art.primo.In descriptione prescriptionis de bona fide nil dixit sed efficaciā eius constare dixit in legis authoritate.Fundamentum aūt huius authoritatis interponende motiuum dixit negligentiā nō petentis tempore limitato vt ibi illo ergo finito non possunt plus esse ergo nec prescriptio deficere.Preteriuȝ enim nō potest non fuisse.s̄.de cap.l:in bello.§.factus.ꝛ si non velis fateri bonam fidē fuisse partem fundamenti dico vt.s̄.qd illa que nunꝙ̄ fuit nunꝙ̄ desinit fuisse ꝛ sic nunꝙ̄ prescriptio illa fundamento carebit.in rebus incorporalibus nō sic quia facile destruuntur de translatio.c.fi.Eodem modo respondetur ad tertiā rationem quod nunꝙ̄ veritas superueniens potest operari quin prescriptio habuit suam comitantiam sibi necessariam que nūꝙ̄ quo ad vires prescriptionis corrigi possunt:alllegans ꝛ dicens quod qui neglexit possit purgare negligentiam post prescriptionē completaȝ: patet quod est falsum.Ad fortificationē etiam predictorum est sciendum quod etiam illi qui fateri nolunt quod princeps rem vnius possit alteri concedere:ꝛ sic nec eius lex s̄m eos.fatentur tamen quod modi acquirendi ꝛ distrahēdi dominia sunt de iure positiuo licet dominia sint de iure naturali vel gētiū. Cū ergo iste sit vnus modus trāsferēdi p p̄scriptionē ꝛ licitꝰ ex quo est tamē bona fide quare non erit q̄ p̄scripsit tutus sicut ille qui erit ꝛ maxime deuoluta in fiscū.si enim per ius positiuū ille tutus est quare non iste p̄cipue cum negligentia aliquid naturale.i.consensum includat:vt.s̄.dixi.Io.an.

1 ☞ Peccatum non remittit̄ nisi male ablatū restituatur.
2 Dictio nisi/an ponat vel priuet.
3 Excommunicatus an teneat̄ restituere id qd lucratus est in excommunicatiōe.
4 Forefactarū appellatione quid veniat.
5 Paupertas an excuset non habentem vñ male ablata restituat ꝛ an sufficiat restituendi voluntas.
6 Restituere statim debet qui ad aliquid tenetur.
7 Peccatum statim deserere tenetur existens in mortali peccato.
8 Contractus vsurarius an sit aliquo iure permissus.
9 Ius canonicum ꝛ ciuile quo casu aliq̄d vltra sortē permittant accipere.
10 Usura quid sit ꝛ quomodo describatur ꝛ in quibus rebus committi possit.
11 Mutuum quare solū stet in his que pōdere numero vel mensura consistūt.
12 Crimen vsurarium reprobatur p vetꝰ ꝛ nouum testamentum.
13 Equus ad ostentationē cōmodatꝰ manet periculo eius cui cōmodatur.
14 Contractus vsurarius quare dicat̄ vitiosus ꝛ malignus.ꝛ nu.15.
16 Usura ex sua arte nequissima aurū ab auro nasci facit et argentum ab argento.
17 Usura an sit concedenda ꝓpter aliqd bonum sequens.
18 Clericus ad mortem damnatus antequam interficiat̄ est degradandus.
19 Usurarius malum qd incurrit est propter quatuor maximum.
20 Augustini dictum contra vsurarios et

alios peccatores.

11 Contractus vsurarius an aliquo casu sit permissus.

12 Ius ciuile an possit contrariari canoni co iuri.

13 Imperator nō potest legem dei tollere quãmuis papa se posse dicat contra ius diuinum dispensare: sed absit vt homo deum corrigat.

14 Prohibitum iure canonico non semper prohibetur iure ciuili.

15 Peccata multa relinquuntur Deo punienda.

16 Lex contradicens iuri diuino est abroganda.

Peccatum non remittitur † nisi restituatur ablatum. ¶ Uide hic no. per Dyn. Cardi. et Ioan. andre. et Cardi. dicit q equitas huius regule probatur per doctrinam que datur de resolutione contractus. C. quando liceat ab empt. discede. l. j. et. ij. ¶ Item Dy. hic not. † de verbo nisi quando ponat vel puniet: de hoc no. in gl. ȝ. si quis cau. l. si cũ. & notam. C. de transac. l. actione. & ibi per Cy. ȝ. de manu. test. l. titia. in fine. et vide in alphabeto dictione nisi. & tangitur per Arch. extra de const. c. j. lib. vj. vbi dicit q quandoq tenetur impropri. & allegat. ij. q. j. vij. q. iij. artandus de accu. accusasti. qñq ponitur pro sed. xxxviij. di. sedulo. de pen. di. j. sicut primi ad idem di. vj. c. j. qñq nō facit adiectionem de leg. iij. fidei pmissa. ȝ. sic fidei. Et facit ad questionem de illo qui promisit nō vendere alij domũ nisi mihi: de qua not. d. l. si eum. in fi. si quis caut. & dixi in alphabeto dictione nisi: & alias similes qõnes. & qð no. in Spe. de spon. in prin. & idẽ Archi. pulchra no. ad materiam huius regule facientia. xxxiiij. q. vi. c. j. et miror quod Ioan. and. hic non posuit. ¶ Querit enim quid de his qui excommunicati † acquisiuerunt tempore excõmunicationis negociando vel ex domo recipiendo: & dicit quod tenentur restituere si animas suas saluare desiderant ȝm Host. qui hoc plene no. in summa de peni. ȝ. vlti. versi. quid de his qui excõi-cati. ibi videas & not. extra de excep. c. pia. li. vj. Item dicit qð si aliqs decedens relinquat sibi heredem ex testamento et executorẽ emendauit ad ordinañ. sua fore facta sicut habui vnũ testamentum pre manibus cuiusdã nobilis & diuitis comitat9 Sabaudie vbi erãt ad literam dicta verba iste testator tempore mortis sue quibusdam creditoribus suis tenebatur & termini solutionum preterierant executor iste ipsis creditorib9 soluere volebat: heredes dicebant quod ad eum non spectabat cu3 forefacta intelligerẽtur solũ male ablata. Archi. ibidem tenet quod ad officiu3 executoris spectet. & ita dicit obtentum fuisse q2 elapsis solutionũ terminis defunctus cepit iniuriari creditorib9 non soluendo. ex precepto enim domini est solutio debiti facienda arg. hic xi. q. iij. magnũ. xxiij. q. vi. tributu3 qñ peccat in termino nõ soluendo. tñ q2 frangit promissum extra de pact. c. j. & iij. q2 elapso termino inuito dño detinet alienũ. de excep. do. l. ij. ȝ. circa. † Et hoc tenẽt qda3 f. vt noie forefactoꝝ contineanẽ hoc casu debita quorum terminus solutionis mortis tẽpore lapsus erat & ꝓ illis agi possit. secus aũt de illis quoꝝ terminus nõdũ aduenerat tẽpore mortis. De hoc no. in Spec. qualiter scriptura in iudicio ꝓferatur. ȝ. nũc vero. ver. de hoc autẽ querit. & in alphabeto dictiõe forefacta restituatur: l3 requiratur restitutio tamen nec illa sola sufficit sine correctione vt. j. proxime regula peccati venie. l3 Dy. hic no. contrarium arg. a contrario huius litere super vno. vide qð no. in cle. de vsur. c. ex graui. in glo. ante pe. Io. an. & hoc verũ si restitui põt vel eius estimatio. et dic si põt secundu3 suas facultates. xxiij. q. viij. pessimam. vel dic potest dũmodo in facultatibus habeant vnde ablata restitutione possint extra de vsur. cum in tua. ȝ. j. ver. dummodo. & eo. ti. lib. vj. c. quẽq. de homici. sicut dignũ. vbi de hoc. ȝ. eos. al's nota paupertatis eos excusabit: vt. d. c. cũ in tua. ȝ. illi aũt. sed nũquid debet in hoc casu ha-

Nota hãc mirabilẽ qõnem q̃ a multis ignoratur.

beri ratione egeat: videtur quod sic. s. e. l. in cōdemnatione. de cessio. bo. l. is q. z. l. si debitor. et sic etiam no. per Ber. extra de sol. odoardus. z facit quod no. xvi. q. quicūq. ibi videas. z ita etiam tz Gof. vt no. in. d. c. cū in tua. lz Uincē. ibi notet q secus fit fm canones. ibi not. Bla. Ber. Host. qd insolidum cōuenientur detētores alienorum vt vsurarij nō inquātum facere possunt. Et hoc tenet Gof. l. summa de vsur. §. in indicio. qui-
5 dam dicunt † qd in hoc casu vbi omnino nihil potest soluere sufficit cōtritio z ppositum reddendi qn cōmode non poterat. vt. d. c. si res. z. c. odoardus. qd verū est fm Host. qn nota est pauptas. vt. d. c. cū in tua. §. pen. qui Host. scripsit qd tales q habent talia restituere paulatim singulis mensibus vel annis emēdent qd poterunt vel cōponant cū lesis seu spoliatis assignando de redditibus suis: ita qd vita sibi remaneat quousq plenarie satisfactū fuerit. z h ipse Host. no. in summa de peni. d. §. vl. iuxta fi. v. sz q forma. ver. vbi. z ver. siue aūt. et v. si non pōt. q Host finaliter ibidē in ver. q si nullam pōt. dicit qd si tales nō possunt aliquam inuenire misericordiam apud illos qb9 restituere tenent q tenētur sine dilatiōe satisfacere vel bonis cedere: qz talis peccator semper est in mora. s. de cōdictio. fur. l. rē furtiuā. ar. extra de simo. cum in ecclesie. de testa. filius. Multi tenent dictū pcedens tanq equū. f. qd tenet soluere quātū possunt 8 retēta eis vita sine his sine qb9 cōmode viuere nō possent ar. s. de cōsecra. di. v. discipulos. cū in his que ibi no. z extra de fur. c. si qs sed arg. cōtra in his q dicā. j. l. vbo reddere ibi videas de hac materia plene no. Ray. l summa de rap. in fi. lib. vj. §. forma restitutionis. ibi oīs no videas. z in rubrica de vsur. §. cōpel
6 lunt. hic Archi. in. d. c. si res. Itē ibi de super verbo reddere sic no. qui dz aliquid restituere nō pōt differre sed tenetur statim si pōt. s. eo. c. in prin. sicut eīn accipere rem alienam est peccatum contra iusti iam: ita z detinere eā: quia per hoc quod aliquis detinet rem alienam inuito dño impedit eum ab vsu rei sue.

7 z sic facit ei iniuriā manifestā. est aūt † qd nec per modicū tempus lz in peccato mortali: sed quilibet tenet peccatū statim deserere Ecclesiastici. xxj. q nasi a facie colubri fuge peccatū: z ideo quilibet tenetur statim restituere vel petere dilationē ab eo qui possit vsum rei cōcedere scdz Tho. Jo. and. i nouella addit ad glo. suam primam glo. ibi si peccatum. z distin. iij. ille rex. ad fi. z de hoc c. si aduer. delict. super rubri. al's. l. j. ibi dimittitur peccatum in tantum qd etiā de iure ciuili absoluetur etiā fm Dy. non obstante quod difficultas non excusat debitorem de verb. oblig. l. continuus. §. illud. z no. de iureiur. breui. in. j. gl. ibi videas. nam illud verum vbi datio est in obligatiōe contractus sed vbi est in obligatione factum secus vt hic clare not. per Dyn. et de hoc dixi in. d. §. illud. in glo. ij. ibi liberaliter remittetur. Hoc intelligit Dy. cum res est restitutioni parata quasi tunc fingat restituta z postea restituēti donata argu. s. de donatio. inter vir. z vxo. l. iij. l fi. de iur. dot. l. cū ab eo. z si certū peta. l. singularia. in fi. alias nō remittitur peccatū ei qui restituere pōt pпter rōnem que sequitur in glo. multum puto in his animum ponderādum nec tutum illū qui gerit in mēte non restituere remissione non facta: huic regule coaptat idē Jo. and. aliam questionem dicti fratris Gerardi qua queritur an contractus vsurarius sit pmissibilis aliquo iure. † z primo videt qd sic quia vsurarius contractus pcedit voluntario pacto: ergo videtur quedam donatio. donatio autem est licitus contractus vt patet per totū titu. de dona. In contrarium est quia rapina nullo modo est permissibilis sed vsura est rapina vt. xiiij. questio. iiij. si quis vsuram recipit rapinā facit: z dixcrus fuit. s. in proxima regula. ver. quintum erat z decurtanda dicta ipsius fratris Gerardi que nimis sunt prolixa ad hunc videtur permissibilis quia videm9 aliqua mala permitti z tolerari propter aliquod bonum quod inde sequitur vel maius malū vitandum de primo exemplo de tolerātia iudeorū z suorū ritnū

xlv.dist.qui sine causa quod licet in eis sit mortale toleratur ꝓpter bonum qđ inde oritur:quia nostre fidei veritas in libris ipsorū relata ⁊ in ritibus significata nostris oculis lucide demōstratur: et sic fidei nostre testimonium roborat: vt dixit Augu.xviij.de ciui.Dei.c.xlv. De secūdo est exemplum.iiij.dist.denique.cū ergo cōtractus vsurarius quandoque possit esse vtilis rei publice ⁊ partibus gratus ⁊ vtilis. Itē p ipsum quandoque vitari possit magnum malū vel periculum videt in illis terminis permissibilis.

9 †Item q2 ius canonicū ⁊ ciuile certis casibus pmittunt aliquid recipi vltra sortem et in fructibus rei pignorate genero pro dote.ff.de doli ex.l.pater.⁊ extra de vsur.c.salubriter.⁊ ad idē eodē titu.c.j.⁊.ij.⁊.c.cōquestus.⁊.C.de actione empti.l.curabit.Itē si ius ciuile posset obuiare iuri canonico de quo habetur.x.distin.c.j.contract⁹ vsurari⁹ esset de iure ciuili permissibilis. Ad veritatē questionis habendam dicit primo declarandum quid sit vsura et in quibus rebus committi valeat vtrum contractus vsurarius ex natura rei sit vitiosus ⁊ malitia cōuolutus vt p hoc tollatur dubium quod inducebatur pmo loco. Item vtrū iura concedere debeāt cōtractum vsurarium propter aliquod bonum quod ex eo nascatur vel maius malum quod inde vitet vt per hoc tollatur illa via que ingerebat dubium.ff. Item vtrum concedatur vel cōcedi debeat vsura aliquo casu vltimo vtrū ius ciuile possit iuri canonico obuiare an habeant adinuicem tantam concordantiam quod quicquid fit contra vnū necessario fit contra alterum:⁊ per consequens vtrū contractus vsurarius eo ipso quod prohibitus est iure canonico necessario sit ꝓhibitus iure ciuili que omnia quia nimis diffuse prosequitur abbreuiabo.⁊ respondebitur etiam argumentis.ff.tactis dum questio disputabatur.

10 †Uidendum ergo quid sit vsura et in quibus rebus committi possit ⁊ dicendum quod due descriptiones dātur de vsura satis rationabiles. Prima est:vsura est lucrū ex mutuo pacto debitum vel exactum si enim sine pacto vel ex actione aliquid gratis et libere offeratur sortis licita receptio est quia videtur pura et libera liberalitas.licet enim oblatum recipere quod non liceret petere sicut patet.j.q.ij.si episcopū. vbi per ingressum ecclesie non licet pecuniam exigere.sed sponte oblatum licet recipere.et ratio ibi per Grego.redditur quia oblatio nullam culpe maculaz ingerit que non ex ambientis petitione processit.de hoc patet simile arg. ibidem in.c.quā pio.xviij.dist.de theologis.⁊.iij.q.ij.questa est. Ex quib⁹ apparet quod illicita in vsura est pactio ⁊ exactio. Alia descriptio est:vsura est quod sorti accedit.xiiij.q.iij.plerique. ista tamen descriptio videtur defectiua: et ideo Hoff.in summa addit ex pacto vel intentione precedente:quia sola intentione et spe lucri videtur committi vsura.extra de vsu.c.consuluit.⁊ sic suppleta eadem est cum prima:⁊ dicitur de ea. quod est latro legalis predicens quod intendit. Et de hoc vide plene per Hostiē.in summa de vsur.§.quid sit vsura. Ex hoc tamen occurrit dubium vtrum sola intentio ⁊ spes lucri sine pacto faciat hominem vsurarium. Cōmuniter tenent doc.quod sic et tenetur ad resti. in foro penitētie per preal.c.consuluit. ⁊ probat.xiiij.q.iij.per totum. Adducit ad hoc tres rationes non probatas aliquibus iuribus.⁊ ideo eas omitto. Ad aliud in quibus vsura committitur cōcorditer omnes dicunt q in his rebus in quibus mutuū consistit.s.in his que numero pōdere vel mēsura consistunt. Hof.tū obijciens cōtra Ray.in summa de vsu.dicit dic qđ vsura potest cōmitti etiam in alijs rebus.nam si pro pecunia mutuata capiā equum vel prediuz vltra sortem vsura est.xiiij.q.iij.plerique.sed distingue inter vsurā que ab vsurario exigit ⁊ rē illā in qua vsura committitur.naz illa q ab vsurario exigitur proprie loquēdo est oē lucrum qđ exigitur vltra sortē.res vero in qua vsura cōmittitur est ipsum mutuū ex quo dictū lucrum gignit. Quis ergo quelibet res possit accedere vsurario sicut lucrū

dictum tñ lucrum non oritur nisi ex re
bus in quibus mutuum cõsistit.sed cir
ca hoc occurrunt duo dubia.Primum
quare mutuũ consistit solũ in illis reb9
que consistunt põdere numero vel mẽ-
11 sura.Scđm quare vsura† cõmittitur so
lum in illis rebus que mutuo dari pos-
sunt.Ad primum respõdetur ꝙ mutuo
accipiens non tenetur restituere rẽ mu
tuatam sub idẽtitate substantie qꝛ non
ad illũ finẽ conceditur vt illa eadẽ res
mutuo data reddatur:ꝛ ideo đꝛ mutuũ
qꝛ de meo tuum fit.ff.si cer.pe.l.ij.§.ap
pellata.sed tenet eam restituere eiudẽ
valoris siue bonitatis:certitudo autez
valoris vel bonitatis nõ inuenit ex na-
tura rei nisi in illis rebus quarũ valor
pensatur ex pondere numero vel mẽsu
ra:ꝛ ideo mutuũ consistit solũ in illis re
bus que ad habẽdã certitudinẽ sui va-
loris numerari põderari vel mẽsurari
possunt:ꝛ hoc probat.d.l.ij.§.mutui da
tio.ff.si cer.pe.et vide Hosti.in sum.de
vsur.§.p quibus reb9.et sic ptz primũ
dubium.Scđm autẽ.s.quare in mutuo
tm̃ committit vsura patebit in sequenti
articulo.Querebatur scđo vtrũ cõtra-
ctus vsurarius ex natura rei sit vitio-
sus ꝛ malitia cõuolutus.Scđo qꝛ cer-
tum est ꝙ rapina est actus vitiosus ex
natura rei ꝛ malitia cõuolut9.Qui aũt
accepit vsurã facit rapinã vt dictũ est.ꝛ
pbat.d.c.si quis ergo.xiiij.q.iiij.Ter-
tio quia illud quod est phibitum lege
mosaica ꝛ lege euãgelica ex natura rei
vr̃ esse vitiosum ꝛ malitiosum sed con-
tractus vsurarius est huiusmodi ergo
ꝛc.maior ptz qꝛ videmus ꝙ illa q̃ in le-
ge mosaica fuerunt prohibita tñ ex na-
tura rei non erant vitiosa postea in le-
ge euangelica fuerunt concessa minor
etiaz patet per textum vtriusqꝫ legis.s.
mosaice ꝛ euangelice extra de vsuris.su
12 per eo.vbi đꝛ† qđ crimẽ vsurariũ vtrius
qꝫ testamenti pagina detestatur.vñ su-
per hoc nõ vr̃ dispensationem posse cõ-
cedi.Sed concludendum vr̃ ipsum con
tractum fore vitiosum ꝛ maliciosum.sꝫ
de hoc assignare rationem violentã nõ
vr̃ fore facile.vna enim ratio que com-
muniter assignatur per iuristas ꝛ poni-

tur in glo.xiiij.q.iiij.c.j.est qꝛ in cõtra-
ctu vsurario recipit creditor lucrum de
eo quod non est suum.exigit enim lu-
crum de mutuo ꝙ transiuit in dominiũ
debitoris vt dictum est qꝛ mutuũ est cũ
de meo tuuz fit vt.d.l.ij.§.appellata.Sꝫ
hec ratio non vr̃ bene concludere.cum
enim đꝛ ꝙ fenerator exigit lucrum de
re non sua potest dici falsum esse:qꝛ pe-
cunia quam mutuat ꝗuis transeat in
dominium debitoris quo ad idẽtitatez
substantie:quia debitor non tenet red-
dere illam.eadem tamẽ remanent ei tñ
in dominio creditoris quo ad equiua-
lentem quam debitor reddere tenetur.
de hoc videtur sufficere:quia fenerator
non exigit lucrum de pecunia quã mu-
tuo dedit inquantum talis substãtia est
sm quem modum ad eum nõ pertinet
nec potest illam repetere:sed exigit lu-
crum de ipsa inquantum tanti valoris
est scđm quem modũ ad eum pertinet:
qꝛ sic remanet in suo dominio.Tu dic
ꝙ nõ bene aduertit hic disputans qꝛ si
debitor haberet vnum scriniũ nũmorũ
non est dare ꝙ creditor vnius ex illis
sit dñs sed habeat tantum personalem
actionem contra debitorẽ vel hypoteca
riam si bona sunt obligata.Confirmat
etiam predicta ratio:qꝛ pecunia mutua
ta transit in debitorem cuꝫ periculo:vt
C.si cer.pe.l.incẽdium.ꝛ ideo iniustum
videtur ꝙ de ea plus grauet vltra sortẽ.
sed nec ista confirmatio placet disputã
ti propter duo.primo qꝛ videmus sepe
ꝙ non solum res mutuata sed etiam cõ
modata manet apud illum cui commo
13 datur suo periculo† sicut pꝫ in equo cõ
modato ad ostentationez qui manet pe
riculo eius cui commodat.Et tamen
hic non obstante concedit exegi lucrũ
de reb9 commodatis:vt.d.c.conquest9.
cũ ibi notatis:extra de vsur.hic etiam
non bene aduertit disputans qꝛ de com
modato qđ de sui natura oportet esse
gratuitum:non recipit merces.tũc enĩ
esset locatio:vt not.in.d.c.conquestus.
In glo.secũda vltra mediũ:sed ꝙ eũ mo
uet est qđ non est absurdũ ex duab9 cau
sis grauare debitorem ad duo ad peri-
culum propter consumptionẽ pecunie

ad suum profectum et ad lucrum dandum propter servitium sibi impensum meo videre inseparabilia separata. et facit quod sequitur. subdit ipse rationem aliam theologorum. dicunt enim quod in dicto cōtractu venditur huius rei cuius vsus est ipsa consumptio. ad hoc arguitur sic cuius vsus est ipsa consumptio nō potest res seorsum cōputari vel separari a suo vsu vel econuerso. Et ideo eadem cōcessione qua conceditur res: conceditur etiā vsus rei et econuerso. qui enim vellet separatim concedere vsum rei sive tali cuius est consumptio ageretur vitiose et contra naturā rei. facit extrauagans Jo. pape ad conditorem canonum. vbi satis de hoc. sed fenerator vēdit vel vēdere vult separatim vsum rei quā mutuat ab ipsa re quam postea repetit cuius vsus est cōsumptio ergo agit vitiose et contra naturā. maior patet minor probat quia exigit victum de vsu pecunie quā mutuat nō obstāte quod eam semper saluat in eadem quantitate. ista ratio etiam videtur sibi dubia. posset enim aliquis dicere quod fenerator vēdit vtrunque quia alienat a se non solū vsum rei sed etiā ipsam rem quantū ad secūdam. et idem iudicium videtur de vtroque quia eodē modo quo transfert rem et vsum rei et econuerso quapropter nō separat vnum ab altero sicut supponit dictam rem. videtur ergo quod predicta ratio non valeat vel quod eā corrigere oporteat vt dicamus secundum eum. j. ver. iij. dicebat. Thomas secunda secunde parte. questione. lxxviij. articulo. j. tenet dicens quod in rebus quarū vsus est ipsarū rerū consumptio volēs seorsum vendere rē. puta vnum et seorsum vendere vini illā bis venderet quod nō est licitum vnde per iustitiam manifeste peccaret similimodo committit contra iustitiam qui mutuat vinum vel triticū petens sibi duas recompensationes vnam restitutionis equalis rei: aliam precium vsus quod vsura dicitur. Redeo ad verba disputantis qui dicit quod consueuit induci alia ratio ad propositum que videtur trahi a philosopho primo phisicorum: cuius fundamentum stat hoc modo quod cōtra naturam videtur quod artificialia habeant partum et generationem per quam se multiplicent. contrarium autem est in vsurario quia denarius qui est quid artificiale parit denarium et sic ipsum multiplicat isto modo ergo ex natura rei talis contractus est cōtra naturam et per consequens vitiosus. Ista ratio non videtur valere propter duo. Primo quia vsura committitur non solum in artificialibus: sed etiam in naturalibus. puta vino oleo et similibus et sic ratio non porrigitur ad illa. Secundo quia videmus quod domus est quid artificiale: et tamen vsque ad certum tempus posset quis per pensionem vnius domus lucrari aliam equiualentem. et sic domus pararet domum. cōsueuerunt ad propositum adduci due alie rationes que omnino videntur friuole quod ideo licet accipere pensionem et fructum ex vsu alicuius rei: quia res deterioratur per vsum sed pecunia non deterioratur per vsum ergo pro eius vsu non licet aliquid recipere: sed ista ratio non valet quia sepe videmus quod res per vsum meliorantur vt per inhabitationem. Alia ratio quia in contractu vsurario vēditur tempus quod omnibus est commune: sed et ista est friuola quia multi sunt contractus liciti in quibus apponitur temporis dilatio nec propter hoc dicitur quod in eis vendatur tempus ergo nec in isto cōtractu propter quem aliis rationibus probat quod cōtractus vsurarius ex natura rei sit vitiosus et malitiosus. Primo quia facit rē naturalē superualere sue nature et rē artificialē sue arti cōtra naturam. Secūdo quia facit quod res que nō parit fructū generat lucrū quod est contra naturā vt. j. patebit. Tertio quia facit quod illa que habent omnino eundem valorem vnū eorum excrescat in valore per alterum quod est contra naturam. Quarto quia facit quod res mutuata per abusum trahat ad aliquid. ad quod non est ordinata principaliter nec consequenter quod etiam est contra naturā. ista quatuor valde prolixe prosequitur Jo. circa prin. intenditur quia valorem artificialium vel naturalium q̄ sunt pōdere numero vel mē

sura contractus vsurarius facit super-
ualere sue nature vel arti pro eo quod
cum deus dederit naturam numerabilē
ponderabilem vel mensurabilem: et sic
ipsam valorē naturaliter extimabilē ꝙ
rebus alijs non concessit: quia illarum
extimatio non procedit ab aliquo intrin
seco: sed secundū diuersas circunstātias
extrinsecas cōtingentes ex loco tempo
re cōditionibꝰ ꝛ similibus res crescunt
ꝛ decrescunt: sed ponderabiles mensura
biles ꝛ numerabiles ꝗdiu cōsistunt in
suo pondere numero vel mensura non
augentur vel minuuntur in valore. et si
videntur augeri vel minui non est pro-
pter mutationem ipsarum sed illarum
rerum in quas committantur. conclu-
15 ditur ergo † quod vsurarius cum exi-
gat vltra valorem a natura predictis re
bus taxatum certum et determinatum
vitiosam rem facit ꝛ contra rei naturā.
Ego de plano concederem qꝺ facilior
est eorum extimatio ꝛ maxime tempore
quo contrahitur restringendo ad illud
sꝫ qꝺ a natura habeat certū ꝛ determina
tum valorem durante pondere numero
vel mensura nō alternando in plus vel
minus non capio. Secundo dicebatur
quod vsura faciebat contra naturam
germinare rem que naturaliter non ger
minat. nulla enim res germinat lucrum
nisi inquantum fructus diceretur lu-
crum. Constat autem quod res fructuꝫ
generans crescit in valore cum fructu.
sed hec excrescentia non potest in re-
bus mutuabilibus contingere que cer
tum habent valorem vt dictuꝫ est quas
16 non fructificantes vsura facit fructifi-
cantes. † vnde dicit canon quod vsure
arte nequissima aurum ex auro nasci-
tur. xlvij. distinctione. sicut hi. ergo sic
agens facit contra rei naturam quod
vitiosum et malici olum. est. Tertio di-
cebatur quod vsura faciebat quod duo
rum id est rei et vsus eius que habent
omnino eundem valorem vnum excre-
scat in valorem per alterum: patet au-
tem discurrendo per singulas res muta
biles quod ipse ꝛ vsus earum vna cum
sumptione consumitur nec vnum sine
altero consumi potest. Quod in alijs lo-
cis locabilibus dici non pōt in quibus
rei vsus habet distinctum valorē a re.
Et potest alienari solus vsus vt in do-
mo vel equo ꝛ sola proprietas retento
ad tps vsu. Cum ergo cōtractus vsura-
rius facit rem mutuatam excrescere in
valorem propter suum vsum cum ipso-
rum coniunctorum: idem sit valor pa-
tet id fieri contra naturam ꝛ sic vitio
sum. Et in hoc differt hoc dictum ab eo
quod .s. dixi. Ubi subdit qꝺ non dicitur
hic qꝺ vendāt vsum separatum a re. sed
qꝺ vsurarius facit vsum addere ad va-
lorem rei mutuate: cum sibi habeat valo
rem distinctum. Quarto dicebatur qꝺ
vsurarius abutitur re mutuata nō vten
do illa suo vsu principali vel secūdario
ad quē sit destinata. declaratur hoc sic
ois res possessa habet duplicem vsum
principalem ꝛ scꝺariū principale. s. ga-
dendi secundariū vendendi vel commu
tandi si expedit possidenti: si autem ipse
vteretur ad alterius lesionem tunc abu
titur ꝛ sic immutabilibus pone in vino:
principalis vsus enim est domini ad po
tum secundarius ad commutandum in
pecuniam vel aliud quod expediat dño.
Si autem propter rapacitatem trahat
ad alium vsum vt facit vsurarius reci-
piendo aliquid vltra sortem abutitur. et
sic vitiose agit in pecunia. idem cuius
principalis vsus est in emptione rei ex-
pedientis: scꝺarius in commutatiōe pe
cunie que magis expedit: sed vbi ꝓpter
rapacitatē vsurarius illa dat vt plus re
cipiat abutitur cū nec a natura nec ab
arte cōpetat talis vsus vel talis partꝰ
vt dicit Ari. primo phisicoꝝ. ¶ Tertio
17 querebatur vtrum vsura † debeat con-
cedi propter aliqꝺ bonū ꝙ inde oriatur
vel propter malum quod inde vitetur
ad huius articuli euidentiam sciendum
est quod concessio potest accipi tribus
modis: vno modo prout est simplex per
missio dimittens vel indulgens penam
secundum quem moduꝫ procedit quod
dictum est. s. iiij. di. deniqꝫ. Talis autem
permissio fuit simplex quia per solam
indulgentiam pene vnde quod ibi dici-
tur cum venia culpe vel pene. Secun-
do modo potest accipi concessio prout
est idem

est idem q permissio tollens impedimentum secundum quem modum iudei inter nos habitare permittuntur ab ecclesia in obseruantia sui ritus: vt etiam dictum fuit. §. per. c. xlv. di. qui sincera. Hec aut permissio quauis glo. dicat q sit similis: prime tamen dissimilis est. ibi enim solum permissio pene. sed ista secunda plus facit et non solum dictum malum permittit. s. obseruantiam ritus iudeorum sed etiam penam tollit sicut et prima. et etiam remouendo impedimenta christianorum qui vellent impedire ipsos ritus iudaicos. Tertio modo potest accipi concessio prout est idem q permissio prestans iuuamen secundum quem modum ecclesia quandoque permittit clericum occidi per iudicem secularem hec permissio se habet ad secundam sicut secunda ad primam. nam in ista permissione non solum subtrahitur pena sicut fiebat in prima sed etiam tollit impedimentum per quod occisio clerici posset impediri sicut fiebat in secunda permissione et vltra. sed hec duo prestant iuuamen quod
18 non fiebat in aliqua predictorum. † Prestat enim ecclesia iuuamen in occisione clerici. quia ipsum degradat et tradit iudici seculari occidendum. iuxta illud prime ad corinthios. v. tradens huiusmodi hominem sathane interitu carnis vt spiritus eius saluus fiat. et probatur de ver. si. c. nouimus. de penis degradatio. lib. vj. Sciendum est q sicut tactum fuit. §. in prin. questionis q malum potest permitti duabus de causis vel propter bonum q inde oriatur vel propter maius malum vitandum. Maius autem malum vitatur et permittitur tribus modis. Primo quando vitatur malum spirituale in anima quod est maius malo corpore. Secundo quando vitatur vnum maius malum spirituale sicut sepe permittitur minus peccatum vt vitetur maius. Tertio quando vitatur vnum malum corporale maius per aliud corporale q est minus. de his no. vt cleri ci vel mo. c. iij. in prima glos. Ad propositum ergo cum queritur. vtrum vsura concedi debeat propter bonum quod inde oriatur vel malum quod inde euitetur si ista questio fiat per ius naturale dicendum q nullo modo quia illud quod est simpliciter contra aliquod ius non debet concedi ab eodem alioquin simul esset contra ipsum et non contra ipsum. contractus autem vsurarius est simpliciter contra ius naturale cum sit vitiosus ex natura rei vt patuit. §. proxi. articulo ergo etc. simpliciter etiam est contra ius diuinum quia ius naturale est a iure diuino. deriuatum ergo quicquid est contra vnum et contra aliud. Si autem fiat dicta questio per ius ciuile dicendum q dictum ius potest concedere et concedit concessione accepta primo modo prout est idem q simplex permissio per indulgentiam pene: q sic probatur illud ius quod non infligit aliquam penam pro contractu vsurario ipsum videtur concedere et permittere predicta permissione: sed ius ciuile nullam penam imponit ergo etc. Subdit aut q secundo vel tertio genere permissionis ius ciuile non permittit vsuras quia non prohibet impedimenta nec dat iuuamenta volentibus fenerare hoc dictum non video posse defendi nisi dicantur. ll. veteres per ant. esse correctas vt dicetur in. v. articulo. nam leges statuunt modum vsurarum. C. de vsu. l. eos permittunt illas peti in iudicio et pignora pro eis retineri et illas ex mora deberi et his similia. sed si queratur vtrum debeant concedi iure canonico dicendum est simpliciter q non. quia videmus q nullo predictorum modorum permittit quia penas vsurariis imponit extra de vsu. quia in omnibus. c. quanquam. lib. vj. nec permittere posset contra vetus et nouum testamentum. eo. ti. super eo vbi habetur q sicut non licet pro alterius vita martyrizari. xxij. q. ij. c. ne quis. multomagis pro redimenda vita captiui vsurarum crimini quis non debet inuolui. cum tamen illud videatur potissimum bonum quod posset ex vsuris prouenire nec in ipso contractu cadit dispensatio vt vitetur maius malum spirituale quam sit illud
19 quod incurrit ex dicto contractu. † Videtur enim q illud malum quod incurrit vsurarius sit maximum propter quatuor quia contemnit deum audacius: naturam expressius: scripturam deterius: iura diutius: deum audacius: quia cum in ceteris criminibus homo verecundetur

⁊ erubescat in isto peccato vsure non
verecūdatur communiter ꝫ gloriatur
de vsuris.c.q: in omnibus.contēnit na
turam expressius q: non solum in vno
genere:sed in pluribus.s.in tribus.vult
enim cōtra naturam:q: numerabilia si
denarius superualeat suo numero.pon
derabilia suo pōderi.⁊ mēsurabilia sue
mensure.contemnit scripturas deteri⁹
propter infidelitatem que est opposita
fidei quam in baptismo professus est:nā
si perfecte crederet non sic cōtra deum
⁊ scripturam aperte ⁊ inuerecunde pro
cederet:⁊ contra vtriusqꝫ testamēti scri
pturas solent tales asserere ꝙ vsura nō
sit peccatum.contra quos emanauit in
cle.de vsur.ex graui.contēnit iura diui-
tius:q: non obstante ꝓhibitione cuius-
qꝫ iuris in dicto peccato perseuerat.et
sepe sibi accidit quod dicit Augu.in ser
20 mone de innocentibus.† hac animad-
uersiōe percutitur peccator vt moriēs
obliuiscatur sui qui deum viuens obli-
tus est.⁊ sepe videmus ⁊ ꝓpter hoc ꝯ
eos emanauit decretalis quāqꝫ.de vsu.
li.vi.⁊.lxxviij.di.citius palea est ꝓpter
que concluditur ꝙ ius canonicū nullo
modo vsurarium contractum debet p-
mittere.Una tantum dubitatio hic oc-
currit que tangitur in.v.articulo.Non
ob.ꝙ dicebat de obseruantia ritus iu-
deorum.q: hoc est propter magnum bo
nū spirituale qđ inde nascitur.s.declara
tio fidei nostre vt ibi dicebat.Nec ob.
quod dicebatur de vsurario in.c.deniqꝫ.
iiij.di.quia hoc relinquebatur eorum
arbitrio ne deteriores fierent:nihil au-
tem tale apparet in vsura propter quod
concedi debeat.¶Quarto querebatur
21 vtrum contractus † vsurarius aliquo
casu sit permissus.Ad hoc dicendū sim
pliciter quod non nisi forte loquamur
de permissione:ꝑmo loco dicta:que est
secundum ius ciuile:secundum quē mo
dum in omni casu permittitur:quia nul
lo casu ius ciuile:vt dictum est imponit
penam pro vsura.vnde dicit ius ciui-
le se habet vniformiter ad omnes ca-
sus affirmatiue: ita ius canonicum et
diuinum se habent ad omnes casus ne
gatiue:quia nullo modo eam permit-
tunt nisi ratione quo prohibent in vna
eam in omnibus:quia habet malitiam
inuolutam:⁊ qua ratione concederetur
in vno ⁊ in quolibet quod est falsum.Ad
illud quod dicitur de genero ꝙ lucrat
fructus pro dote per.c.salubriter.dicen
dum qđ ibi esset vsura proprie si fruct⁹
possessionis perciperentur a genero in
recompensatione damni: qđ inde sequi-
tur propter pecuniam dotalem que sibi
soluenda differtur incaute dictum est
hoc.Ex quibus illud statim apparet qđ
valde improprie dictum est quādo dici
tur ꝙ vsura permittitur in isto casu vel
aliquo q: nullo casu permissa est:⁊ ideo
quando aliqui casus a iuristis excipiun
tur non est intelligendum ꝙ dictis casi-
bus vsura ꝑmittat.sed quia in eis pri-
ma facie est aliquid simile vsure vsura
videtur.¶Quinto querebatur vtrum
22 ius ciuile † possit iuri canonico obuia-
re:vel habeant tantam concordiam si-
mul ꝙ quicquid est contra vnum sit cō-
tra alterum:et per cōsequens eoipso ꝙ
vsura prohibita est iure canonico neces
sario sit prohibita iure ciuili.et tria fa-
ciunt dubitationem in isto articulo.Pri
mum est ꝙ ius ciuile ⁊ canonicum pre-
supponit ius naturale tanqꝫ fundamen-
tum a quo sumunt originem.vnde quic
quid est contra ius naturale necessario
est contra ipsa iura sed contractus vsu-
rarius est contra ius naturale.vt.ꝫ.pa-
tuit ergo non est permissibile etiam in
re ciuili cuius contrarium superius di
ctum est.Secundum dubium est quia
ius canonicum et ciuile subalternantur
iuri diuino et non possunt ei in aliquo
obuiare.sed si contractus vsurarius es
set aliquo modo permissibilis iure ciui
li cum nullo modo sit permissibilis iuri
diuino.sequeretur ꝙ ius ciuile se oppo
23 neret iuri diuino.† sed imperator non
potest tollere legem dei ar de arbi.nam
magistratus.Tertium dubium est quia
imperator mādauit statuta in cōcilio ni
cen.sed nicenum conciliū prohibet vsu
ras.xlvij.di.quoniam ergo et ius ciui-
le prohibet eas.cuius contrarium supe
rius est ostensum propter ista ⁊ que di-
cta fuerunt in.iiij.articulo insurgit dubi

ratio in isto articulo. Ad euidentiam er-
go quesiti intelligendum est q licet ius
positiuum fundatum sit super iure na-
turali. alia tñ est ꝓhibitio iuris natura-
lis. ⁊ alia positiui. nã ꝓhibitio iuris na-
turalis fit per solam vitiũ cognitionem
⁊ eius detestationem: qꝛ docet vbi sit vi-
tium cognoscendum. ⁊ inclinat ad ip-
sum detestandum. Prohibitio vero iu-
ris positiui fit per pene comminationẽ.
nam sicut ius positiuum se habet per
additionem ad ius naturale. ita opor-
tet quod prohibitio eius se habeat per
additionem illius. Item sciendum qđ
ista duo iura positiua. s. ciuile ⁊ canoni
cũ licet cõueniãt qꝛ fundantur sup iure
naturali. ⁊ ab ipso oriunt: quãuis etiam
cõueniunt qꝛ intendũt hoies inducere
ad bonũ cõmune. Differunt tñ in modo
inducendi. nã ius ciuile intendit bonũ
cõe. sed qđ cõgruit humane societati ci-
uiliter viuẽti fm quẽ modũ bonũ cõe
habet cõseruari ⁊ promoueri per legalẽ
iustitiã ⁊ per ciuilẽ amicitiaꝫ. Ius vero
canonicũ intendit in bonũ cõe scđm qđ
congruit humane societati nõ solum ci-
uiliter viuẽti sed etiã regulariter fm fi-
dẽ in deũ tendẽdo. vnde cũ ius canoni-
cum sit quedam explicatio iuris diuini
opꝫ qđ ideꝫ finis intendatur ab vtroqꝫ.
Bonũ aũt cõe isto modo acceptum nõ
potest nutriri cõseruari vel promoueri
per solã legalẽ iustitiam vel ciuileꝫ ami-
citiã. Sed ad hoc requirit quedam celẽ-
stis amicitia sine qua est impossibile ali-
quẽ hoiem in deũ tendere qua propter
sicut potissima virtus ad quã conatur
inducere ius ciuile est ipsa legalis iusti-
tia siue ciuilis amicitia: ita potissima vir-
tus ad quã conatur ius canonicũ est ce-
lestis amicitia quã charitatẽ vocamus.
Ad propositum igitur applicando pri-
mũ dictũ. s. de prohibitione iuris natu-
ralis ⁊ positiui dico qđ non est incõue-
niens qđ aliquid sit ꝓhibitum iure na-
turali qđ non est prohibitum iure ciui-
li: quia prohibitio iuris ciuilis se habet
per additionem ad prohibitionem iu-
ris naturalis: nec tamen per hoc de-
bet censeri inter predicta iura contra-
rietas: sed alterius modi prohibendi di-
24 uersitas. † Ex scđo dicto colligi põt qđ
nõ est incõueniens qđ aliqđ peccatum
sit prohibitũ iure canonico qđ tñ nõ est
prohibitũ iure ciuili illa prohibitione q̃
fit per impositionẽ pene quãuis nullũ
peccatum sit prohibitũ iure ciuili qđ nõ
sit prohibitum iure canonico. Ratio hu-
ius diuersitatis põt accipi ex dictis: naꝫ
qꝛ ius ciuile intendit cõseruare ius cõe
multitudinis ꝓpter iustitiã legalẽ quã-
tũ possibile est attingi a tota multitudi-
ne vel maiori parte: idcirco sufficit di-
cto iuri quod possit promouere ⁊ con-
seruare bonũ commune ꝑ viam ciuilis
amicitie. nam fm Aristotelẽ. viij. ethico-
rũ amicitia vr ciuitates continere. imo
fm qđ dicit ibidem legis positores ma-
gis circa ipsam studẽt q̃ circa iustitiam
qđ põt cõtingere duplici de cã: vna qꝛ fa-
cilius hoies ducũtur ad amicitiã q̃ ad
legalẽ iustitiam: eo qđ iure ciuili maxi-
me amicitia sit necessaria. ⁊ ideo maxi-
me a iure ciuili inducẽda. ⁊ ideo ius ci-
uile principaliter debet prohibere per
cõminationẽ pene vitia que possunt di-
ctã amicitiã impedire. Scđario tñ et ex
consequẽti põt prohibere quecũqꝫ alia
vitia altero duorũ modorũ vl qꝛ ꝓpter
prohibitionẽ iuri diuino ⁊ canonico ob-
sequatur: vel qꝛ per ipsorum prohibitio-
nem amicitia nõ ledatur ⁊ bonũ iustitie
⁊ virtutis fauoratur. Ubi aũt per prohi-
bitionem aliquorũ vitiorũ ciuilis socie-
tas ⁊ amicitia ledatur a tali prohibitio-
ne se preseruat ⁊ eam relinquit diuino
iudicio puniendam testante Augustino
25 primo de libero arbitrio: † vbi ait lex
ista que regendis ciuitatibus fert mul-
ta concedit ac impunita relinquit que
per diuinã prouidentiam vindicantur.
Applicando ergo ad propositum appa-
ret qđ cõtractus vsurarius non est ne-
cessario prohibitus a iure ciuili: qꝛ non
habet ciuilẽ societatẽ ⁊ amicitiam impe-
dire. Et tñ est necessario prohibitus iu-
re canonico quia ius canonicum ex fine
quã intẽdit habet necessario oia vitia ꝓ-
hibere. intendit eñ multitudinem fide-
lium ⁊ in deũ qđ non põt esse nisi ꝑ cha-
ritatẽ ⁊ oia peccata mortalia sũt opposi-
ta charitati ⁊ habẽt eã tollere. ⁊ iõ ꝑ ius

canonicũ debent omnia ꝓhiberi vnde
si cõtingeret ius ciuile aliquo tempore
futuro:contractum vsurariũ prohibe-
re per impositionẽ pene hoc faceret in
obsequium iuris canonici.vel qꝛ pena
imposita per ius canonicũ nõ suffice-
ret:vel qꝛ nõ posset per iudicẽ eccłiasti-
cũ executioni mãdari.Ex ꝗbus appa-
ret ꝙ cõtrouersia ꝗ est inter iuristas de
permissione cõtractus vsurarũ non vꝫ
esse rõnabilis:qꝛ vtraqꝫ pars põt dicere
verũ.nã ꝗ dicunt talẽ cõtractũ per-
missum iure ciuili ⁊ intelligunt de se-
cundo vel tertio modo permissionis
verum dicũt.Si vero intelligunt de pri-
mo falsum dicunt.Ex hoc etiã apparet
quid sit dicendũ ad alia dubia superiꝰ
introducta.Ad primum namqꝫ dicendũ
est qꝺ non obstãte qꝺ ius ciuile sit fun-
datum super iure naturali:potest tamẽ
aliquid esse prohibitum iure naturali
⁊ non iure ciuili:qꝛ prohibitio iuris ci-
uilis addit.s̃.ꝓhibitionem iur.natura-
lis vt.s̃.patuit.Ad scđm dicendum qꝺ
non sequit̃ propter hoc qꝺ ius ciuile se
opponat iuri diuino quia talis ꝑmissio
nõ est per oppositionem sed per permis-
sionem quasi negatiue nõ cõminando
penã eo qꝺ omittit ⁊ relinquit cõtractũ
ꝓhibendũ ⁊ puniendũ iuri canonico ⁊
diuino:quibus magis videt̃ cõgruere.
Ad tertium dicendum quod imperator
mandat seruari statuta in niceno con-
cilio qua non vult statuta in eo ⁊ prohi-
bita a iure ciuili esse permissa per amo-
tionem alicuius impedimenti:vel per
cõcessionẽ aliciuꝰ auxiliũ.nõ tñ per hoc
intendit qꝺ qñcunqꝫ ibi prohibita pro-
hibeantur a iure ciuili per pene cõmi-
nationẽ.vel põt dici qꝺ imperator man
dauit illa seruari qꝺ approbatis.et ea
approbat tanqꝫ rite facta.non autem
mandat seruari quecunqꝫ ibi statuta ꝑ
pene comminationem. Apparet insu-
per ex omnibus istis quid dicendum 1
sit quantum ad istum articulum.nam
cum dicitur vtrum ius canonicum ⁊ ci-
uile per omnia concordant:vel in ali-
quibus sibi obuient dicendum quod
duobus modis põt intelligi ista obuia-
tio vno modo per ꝯdictionẽ.⁊ tũc dico
quod non qꝛ vbi lex ciuilis contradicit
iuri canonico nullius est momẽti vt pꝫ
x.di.cõstitutiones.alio modo ꝑ permis-
sionẽ siue derelictionẽ qꝛ omittit ꝓhi-
bere vel punire.et illud relinquit iuri
canonico ⁊ diuino quibus magis con-
gruit.Et isto modo videtur dicendũ ꝙ
sic:⁊ sic patet quomodo vsurarius con
tractus sit permissibilis iure ciuili.s.ꝑ-
missione indulgentie pene.non autem
permissione tollente impedimentum
vel prestante iuuamen.
1 ☞ Lucrum de re sua accipere licitum
esse vnicuiqꝫ qualiter intelligatur.
2 Malum nullum est eligendum.
3 Contractum vsurarium vitiosum esse
ex parte dantis ⁊ non ex parte recipien
tis qualiter intelligatur.
4 Recipiens pecuniã vt vadat ad molen
dum in vno loco an sit vsurarius.
5 Pecuniam dans alicui vt iret ad mo-
lendum in suo molẽdino:ad qͣm resti
tutionem teneatur.

Restat respon
dere allegationibus que in
actu disputatiõis.s̃.allega-
tis videntur in oppositum.
Ad primum ergo principale dicendum
ꝙ minor propositio falsa est.quia in cõ
tractu vsurario lucrum non donatur
simpliciter nec volũtarie sed pacto ex-
plicito vel saltẽ implicito:vt patere po
test ex dictis in primo articulo in diffi-
nitione vsure.⁊ in ꝗbus rebus cõsistit.
Ad aliud qꝺ dicebat̃ qꝺ vsura non erat
cõtra charitatem qꝛ vergebat in vtilita
tem vtriusqꝫ partis dicendũ qꝺ lꝫ qñqꝫ
non sit cõtra charitatem tanqꝫ aliquid
inutile est tamen contra tanqꝫ inhone-
stum ⁊ vitiosum.nam ostensum est.s̃.in
secundo articulo quod contractus vsu
rarius ex natura rei est vitiosus ⁊ ma-
litiosus ergo contra charitatem.Ad ter
tium cũ dicebatur qꝺ licet accipere lu
crum de re sua res autem mutuata est
mutuantis.nam ꝯuis transferat eam
quantũ ad substantiam retinet eã quan
tũ ad valorem.dicendũ qꝺ vnusquisqꝫ
põt recipere lucrũ de re sua dũmõ res
illa sit apta sui natura lucrificare.sed

res mutuata nō est talis imo qđ lucri-
ficet est oino contra naturā vt pꝫ.s̄.in
scđo articulo. Ad quartum cū diceba-
tur qđ domus est artificiale quid nec
est apta parere domum:⁊ tñ videamus
qđ vna domus per longū affictum pos
set parere aliā ⁊ per aliud tp̄s aliā:⁊ p̄
consequens isto modo vna domus pa-
riat plures:ergo idē vr̄ dicēdum in pe-
cunia que est quid artificiale qđ possit
parere pecuniā ⁊ sic cōtractꝰ vsurariꝰ
sit licitꝰ. dicēdum qđ causa quare pecu-
nia non pariat pecuniā non est:qꝛ sit ar
tificiale quid sed qꝛ habet determinare
valorē ab ipsa re vt patuit.s̄.in scđo ar-
ti.⁊ ideo nō pōt excrescere in suo valo-
re:ita qđ per ea recipiatur vltra sortem
per rapacitatem mutuantis. hoc autem
non potest dici de domo:qꝛ quamuis
sit quid artificiale:non tñ habet deter-
minatum valorem ab arte:⁊ ideo potest
excrescere in suo valore:ita vt recipiat̄
ꝓ ea aliqđ lucrū sine vitio. Ad quintū
cū dicebatur qđ contractus vsurarius
deberet permitti propter multa mala
que vitabantur: vt damnum in rebus
periculum in personis ⁊ multa bona q̄
sequebantur:vt pauperum sustentatio
⁊ mercantium saluatio. dicendū qđ ista
mala q̄ possunt vitari per cōtractū vsu-
rariū plerūqꝫ sunt corporalia:sed malū
spirituale nūqꝫ debet permitti propter
aliqđ corporale vitādū:nec etiam pro-
pter qđcunqꝫ bonum corporale conse-
quēdum:vt.s̄.patuit in tertio articulo.
⁊ dato etiā qđ per contractum vsura-
rium aliqđ malū spūale vitaretur in ali
quo casu. illud tñ regulariter loquēdo
nō videret̄ esse posse maius quā illud
peccatum quod in dicto contractu cō-
mittitur vt patuit.s̄.in eodem articulo:
maius autem malum nūqꝫ debet per-
mitti propter minus vitandum. Ad se-
xtum cum dicebatur quod iuriste acci-
piūt aliquos casus dicendum est qđ cū
iuriste hoc dicunt talis modus dicendi
nullo modo est verus:vel qđ est omni-
no improprius. nam dicti ti.⁊ nō exci-
piūt quasi in eis sit vsura. sꝫ qꝛ vr̄ in eis
aliqđ simile vsure:vt patuit.s̄.in quar-
to articulo. Ad septimū cum dicebat̄ ꝙ
si vsura non esset permissibilis saltem
iure ciuili non videretur ius ciuile in
aliquo obuiare iuri canonico. cuiꝰ con
trariuꝫ videt̄ in decretis.x.di. ergo im-
perator. Ad istā rationē pꝫ so. per id qđ
dictuꝫ est immediate in hoc articulo ꝙ
ius ciuile non obuiat iuri canonico vel
diuino per cōtradictionē:qꝛ tunc nul-
lius esset momenti:vt.s̄.dicebatur. pōt
tñ ei obuiare per simplicē permissionē
indulgentē penā vt supra ostēsum est:
⁊ talis obuiatio non est contrarietas
sed solum quedam omissio. si eñ obuia
ret ei per contradictionem sequeretur
ꝙ ius ciuile esset cōtra ius diuinū. Ad
octauū ex quo arguebat̄ p̄ illud qđ ha-
bet̄ in aut̄.de ecclesiasticis ti.§.j.vbi im
perator mādat seruari quatuor cōcilia
pōt r̄ñderi vt.s̄.proxi. dictum est de sta-
tutis in concilio niceno. Ad nonū quo
2 arguebat̄ † ꝙ duobꝰ malis cōcurrenti-
bus minus est eligendum qđ ꝓbat̄ per
ius diuinū primo gen̄.xviij. qđ loth tra
didit filias suas fornicatoribus vt vita
ret̄ maius malum.s.sodomiticū:⁊ de iu
re ciuili minor regulariter restituit̄ ex
contractu quē ipse facit. Et tñ ius ciui
le vult ꝙ nō ex oi cōtractu qꝛ tūc nullꝰ
secum contraheret ⁊ sic minus malum
eligitur de mino.⁊ si sine.§.j. ergo eo-
dem modo vsuram sicut minus malū
quam ipsam non fieri videt̄:qđ de iure
eligendum sit ⁊ permittēdū ipsam fieri
qđ aūt ip̄m fieri sit minꝰ malū qꝫ ipsum
nō fieri ꝓbat̄ qꝛ si nullus mutuaret ad
vsuras pauperes sepe fame morirent̄.
Dicēdum est ergo qđ vbi duo mala cō
currunt semper minꝰ est eligendū ab il
lo qui necesse habet incidere in alterū
de duobꝰ.⁊ ideo pauꝑ debet potius eli
gere sumere mutuo ad vsurā qꝫ mori fa
me. ipse aūt vsurarius nō incidit neces-
sario in alterū ipsorū duorū qꝛ potest
mutuare sine vsura.⁊ sic euitabit mortē
pauperis.⁊ sic non incidit in aliqđ ipso
rū maloꝝ.⁊ sic apparet qđ vnus ⁊ idē
actꝰ potest esse vitiosus respectu vniꝰ
qui tñ non est vitiosus respectu alteriꝰ.
3 † vnde licet cōtractꝰ sit vitiosus respe-
ctu vsurarij non tñ respectu mutuū re-
cipientis sicut pōt poni exēplū in passio

ne christi q̄ fuit vitiosa respectu iudeo-
rū nō aūt ex parte xp̄i qui eam recepit:
imo virtuosa ꝛ fructuosa. Uel possum⁹
expedite dicere qḋ de duob⁹ malis mi-
nus est eligendum illi qui esset causa
vtriusqꝫ mali qḋ nō pōt dici in ꝓposito:
qꝛ dato qḋ paup̱ moreretur fame ex eo
qḋ nō inuenit pecuniā ad vsurā. ille tn̄
qui potuit eā ꝑstare nō fuit cā sue mor-
tis: fuisset tn̄ cā illius peccati qḋ cōmit-
titur in vsura si suā pecuniā ad vsuram
ꝑstaret. ꝛ iō potius debuit vitare illud
peccatū: cui⁹ causa ipse fuisset q̄ aliud
in quo nullam culpā habuisset. de hoc
xiiij. di. in summa. ꝛ ix. di. c. j. Ad decimū
cum dicebatur quod ea que parificant
in effectu deberet parificari. qꝛ vbi ea-
dem ratio idem ius: vt. ff. ad. l. aqui. l. il-
lud. sed pecunia ꝛ opera parificantur:
vt. ff. pro soci. l. societatē. §. j. sicut ergo
in casu vbi ex opera mea participo tan-
tum de lucro quantū tu qui pecuniā po-
nis sic ꝛ vbi pecuniā mutuo do: ꝛ sine
opera tua potero de eo licite lucrū re-
cipere. Ad hoc dicendum qḋ non est si-
mile qꝛ opera sine pecunia pōt fructifi-
care nec habet determinatum valorem
a natura vel ab arte: ꝛ ideo de ea possu-
mus licite lucrū recipere. Pecunia aūt
sine opera non est apta ad fructifican-
dū ꝛ habet determinatum valorem ab
arte quapropter nullus pōt de ea sola
licite lucrum exigere. Ad vndecimū cū
dicebatur qḋ illud qḋ est licitum in vno
A casu presumit semper licitum. ꝛ vsura
autem vr̄ licita quodā casu: vt ubi gra-
tia ego qui habui molendinum do pe-
cuniā titio vt magis veniat ad meum
molēdinū q̄ vicinorū. Et tn̄ si alibi iuis-
set tm̄ de labore habuisset ꝛ tm̄ de pēsio-
ne soluisset. ꝛ tamen hoc non obstante
tenetur cōiter: sed receptio talis pecu-
nie sit licita: cum tn̄ videatur vsuraria
qꝛ recipitur vltra sortem ꝛ laborē. Dicē-
dum est ad hoc qḋ sicut patuit supra in
quarto articulo. vsura in nullo casu ꝑ-
missibilis est nisi eo modo quo declara-
tum fuit supra in tertio articulo. In ca-
su ergo nunc habito si esset vsura nul-
lo modo esset receptio licita dictione
pecunie que propter dicendum est qḋ

nulla est ibi vsura. nam cum vsura ge-
neret materialiter de ipso mutuo: vt pa-
tuit. ff. in primo articulo. ꝛ in dicto casu
cū nullū sit mutuum relinquit simplici-
ter qḋ in eo nulla sit vsura. Ad. xij. cum
dicebatur qꝫ si hō pecuniam non ꝑmu-
taret esset deperdita ꝛ non multiplicare-
tur. vr̄ licitum ꝛ permissibile. Ad hoc di-
cendū qḋ illud ex quo bonū vtile multi-
plicatur saluato bono honesto est lici-
tū ꝛ permissibile: sed in proposito nō est
ita. nam q̄uis per contractum vsura-
rium multiplicaretur sepius bonū vti-
le non tn̄ saluatur per bonū honestū ꝛ
virtuosum cum habeat maliciam con-
uolutā: vt patet. ff. in scḋo articulo. Ad
xiij. cū dicebatur qḋ vsure essent ꝑmis-
sibiles omni iure qꝛ sancte qḋ probatur
per hoc: qꝛ illius nature est causatū cu-
ius est causans: sed vsure sunt ꝑmisse a
legibus ciuilib⁹ q̄ sunt sancte ergo ꝛc.
dicendum qḋ si leges ciuiles ita ꝑmitte-
rent vsuras qḋ essent causa earum: tūc
ar. cōcluderet sed ita permittunt qḋ nō
sunt earum causa: qꝛ non ꝑmittunt eas
precipiēdo vel eis auxilium prestando:
sed solum penam non infligendo: vt su-
pius dictum est. Ad decimumquartum
cum dicebatur qḋ vsura esset cā mutui
qḋ est bonum ergo est bona ꝛ licita. Di-
cendum est qḋ ad istam rationē qḋ vbi
vsura est finis mutui. ibi tale mutuū nō
est bonum. ꝛ ideo melius est a tali mu-
tuo abstinere. Ad. xv. cum dicebat̄ qḋ si
vsura non esset licita tūc alienatio rei
acquisite per vsuram non esset licita: qḋ
vr̄ esse falsum dicendū: qḋ alienatio ta-
lis rei ideo est licita: quia si aliquod li-
citum ex ea oritur illud non prouenit
ex sola pecunia vsuraria sed ex opera
illius alienantis simul cum pecunia.
Ad. xvj. cū dicebat̄ de illo q̄ habet mo-
lendinū qḋ pōt prestare pecuniam vt vi-
cinus vadat ad molendū ad suū molē-
dinum magis q̄ vicinorum: ꝛ qḋ dicto
casu non est vsura licet recipiat lucrum
qḋ non recepisset nisi mutuū dedisset:
ꝛ ita vr̄ ſm istā viam qḋ iste casus sit
omnino alius ab alio qui fuit posit⁹ in
vj. arg. Ad hoc ergo dicendū quod ha-
bens molendinum vbi prestat pecuniā

stio ista intentione quod vadat ad suū molendinum ex hoc ipse debet iudica- 3
ri vsurarius in mēte: q2 vbicūq3 aliquis intuitu mutui intendit recipere aliqđ commodū vltra sortē est cēsendus vsurari9. Si tamen queratur vlterius vtrū teneatur ad restitutionem dico quod si sua itētio sit no. titio eunti ad molendinum tenetur ad restitutionem pro- 1
pter cām superius assignatā. in primo articulo qñ agebatur de vsura mētali.

5 Si autem queratur vlterius† vtrum teneatur restituere totum qđ a titio recepit pro pensione sui molendini dico qđ non sed tenetur restituere tm̄ quātum reputat sibi valuisse illud commodum qđ recipit propter hoc quod titi9 iuit ad molēdinū ad qđ non iuisset si pecuniam non prestitisset: intelligo aūt per illud commodū concursum gentiū vel 2
noticiam quam consequit suū molendinū ex hoc qđ titi9 iuit ad ipm. 2 ideo tm̄ debet restituere quantū imputat sibi valere illud tale commodū quod cōsecutus est per titiū dato qđ illud deberet emere. si q̄ratur vlteri9 cui fieri debeat ista restitutio: dico quod nō d3 fieri titio: quia ad istud lucrum qđ contulit illi cuius est molendinum obligabatur ex solo seruitio quod habuit ex mo- 3
lēdino circunscripto omni seruitio mutui: 2 ista duo bene stant simul. s. qđ ille cui9 est molēdinū recipit beneficiū vel lucrum quod ante recepisset ille q̄ iuit ad molendinū. nam contulit aliqđ lucrū intuitu mutui q2 antea non obtulisset. 2 ideo nullo modo pōt reputare se grauatū: ergo nulla d3 fieri restitutio. ex quib9 pōt rationabiliter cōcludi qđ restitutio prefata fieri debet eo modo quo restitutio fit vsure incerte. Sciendū est tamē quod si ille qui iuit ad molendinum fuisset ex hoc consecut9 aliqđ damnū qđ nō fuisset cōsecut9 eundo ad molendinum alterius: debet ei dicta restitutio fieri vsq3 ad quantitatem 1
illius damni.

a ¶ Uenia peccati nō datur nisi corre- 2
cto: 2 quot modis capiat venia.

b Peccatum omne committitur in solū deum: 2 ideo ab eo tantum peccata pos- 3
sunt remitti.

Saluabuntur ab eterno predestinati sine vllis eorum meritis sed gratis per fidem in Christum: et ideo falsum est quod dicitur: qui fecit te si ne te nō saluabit te sine te.

Peccati venia

nō datur nisi correcto. Uide hic no. per Dyn. Car. et Joan. and. qui in nouella dicit qđ ipse Car. dicit qđ venia sumitur qñq3 pro licentia ecclesiastici. xv. q. non des mulieri neq3 veniam pcedundi. i. licētiā vel libertatem. 2 facit. C. de in ius voc. l. venia. quandoq3 pro indulgentia vel remissione vt hoc. c. et. C. de here. l. manicheos. 2 dicit a veniendo q2 venit ab annuēte vel concedente seu indulgēte. † Itē dicit quod omne peccatū cōmittitur in deum: vt in psalmo. tibi soli peccaui. pter quod necessaria est ipsius remissio 2 peccantis dispositio cū actus actiuorum sint in patiente dispositio sm phm. deus ergo in venia peccati principalr est agēs instrumētale. in hoc est homo patiens q2 gratia diuina pueniente ad intus sm apostolum. prima ad corinthios. iii. 2 inducit illud Augustini† qui fecit te sine te non saluabit te sine te. 2 facit soli contrito dat venia. In gl. ibi quis sit fugitiuus. 2 sic soluitur contrariū quod signat ad hanc regulam. 2. s. proxime de. l. qui ea mente. s. de fur. 2 vi bo. rap. l. pe. 2 que probat qđ ablata rei restitutione non remittit nec dat peccati venia. aliud cm̄ est remittere culpā q̄ penā: vt sequit tm̄ Dy. s. c. proxi. dixit illud de iure ciuili. hoc de benignitate canonica. hic do dicit q2 facili9 ligat. de iure diuino. s. per cogitationem pro firmo proposito q̄ de iure ciuili vbi requiritur actus ita facilius soluitur. et sic soluitur questio huius regule posite. s. regula proxima.

¶ Pluralis sermo contentatur duorum numero.

Appellationis generalis conclusio an possit referri ad vtramq3 appellationē 2
licet in petitione nō sit dictum.

Appellatio respicit omnia preterita et

vna petitio multas includit actiones.
4 Summe plures coaceruate vnum constituunt creditorem.
5 Diuisio parietis facit duo cimiteria que poterant esse vnum.

Pluralis elo-

1 cutio duorum numero contenta est. Uide hic not. per Dy. Car. & Joã.and. & vide etiam qd dixi.ff.de testi.l.vbi numerus op.sm eum in nouella quod sit contenta vno.ff.de cõdi. & demon.l.falsa.§.fin. dicit Dy. quod ibi nõ dicitur quod pluralis elocutio sit vno contenta sed qd geminat significationez singularis operando qd in duas singularitates resoluatur: vt &.ff.de le.iij.l.qui concubinã.§.stichus. & C.de impub. & alijs substi.l.quamuis. vbi autem sit mentio pluriũ tunc videtur saltem tres requiri: vt not. in gl. in aut.de tri. & semi.§.et quod sepe. Et vide ad hanc regulã.xxxiiij.distin.§.hoc christiano. & c.vidua per Arch. & in Spe.de teste.§.restat de numero: & per Hosti.in summa.§.quoties.et quod notaui.C.de testi.l.iurisiur. Et adducit ipse hoc.c.pro opi. Inno.qd not. de fide instru.in glo.mag. & Jo.and.eaz sequitur.s.quod propter duos testes reprobetur instrumentum cũ enim.l.optimam.C.de contrahen. & commi.sti in fi. dicat reprobari per testes intelligetur de duobus per hanc regulam & decreta lis.iij.de proba.dicit per fratres domus reprobatum intelligam de duobus: de hoc dixi.C.de proba.l.cum precibus. Item inducit talem questionem que 3 fuit Gof. aliquis ab eodem & coram eodem iudice conuenitur diuersis tamen libellis & super diuersis rebus iudex in vna actione condemnat & demũ eodem contextu in altera condemnatus appellat & impetrat super hoc ap.rescriptum huius forme conquestus est talis quod talis iudex iniquam tulit sententiam cõtra ipsum a cuius snia ad sedẽ ap. appellauit et sequitur generalis conclusio.
2 perit impetrans per hoc rescriptum vtrãq sententiam reuocari ex aduerso excipit qd non fuit appellatũ ab vtraq sed ab vltima tm: querebat an exceptio procedat: si exceptio procedat facit.ff.de ap.cũ in vna.itẽ qui non appellat acquiescere videt snie qñ ap.sit.l.j.C.si sepius in integ.rest.po.l.j. Cum igit a prima snia non appellauerit non est eius executio differẽda.ij.q.vj.si qs ex pluribus. tot enim sunt snie quot sunt res diuersis libellis cõprehense licet vno verborũ cõtextu oẽs snie proferantur sicut & in stipu. dicitur.ff.de verbo.oblig.l.scire. & l.qd dicitur. & vide questionẽ in tertio membro super regula delictũ persone. ergo plures sunt necessarie appellationes sicut & plures denũciatiões vbi plura sunt opera.ff.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.si in pluribus. simile dicitur de abolitione.ij.q.iiij.§.notandum.ver. si plura.ff.ad turp.l.j.§.si plura. sic & excõicatus pluribus excõmunicationibus ex pluribus causis oẽs debet exprimere in absolutione.de sentẽ.excõ.cum pro causa. & de offi.or.ex parte. Itẽ facit ad questionem de app.super eo primo.vbi per ap.super excep.non dicitur appellatum in principali.q2 sine illa terminari potest. Quarto tamen facit de preben. is cui.primo responso.in fin.glo.lib.vj. vbi patet qd singulare nomen beneficij vnum solum cõprehendit & nõ duo. Facit etiã de re iudi.c.penul.lib.vj.vbi si ponatur singulare vbi requiritur plurale vitiatur qd agitur. Item cõstat qd si duo diuersi iudices illas condẽnatiões fecissent non satis fuisset ab vna appellare. ergo nec quãdo per vnũ.ff.si cer.pet. l.singularia. & facit de peni.dist.j. Adhuc instat in contrariũ appellatio respicit omnia preterita de ap.secũdo requiris. & c.cuz inquisitioni. Et vna petitio multas actiones includit de annali except. l.fi. vna ap. plures releuat.ij.q.vj.ver. quoniam. & c.si vnus ex pluribus app. l.ij.et.iij. Item cum condẽnationes sint facte vno contextu sufficit vna appellatio.de ap.si qui separatim.l.responso. Et si arbiter pronunciat de pluribus dicitur vna sententia.ff.de arbi.quid tamẽ facit.ff.de capel,mo.dilectus.de prescrip.auditis.et.c.veniens. Tertio vna verborum conceptio facit vnam stipu.

super annuis prestationib⁹.ff.de donat.
causa mortis.l.senatus.§.fi.Et vna do-
natio censetur plurium rerum.et si omni
summa excedat quantitatem quingēto
rum aureorum vna sufficit insinuatio.
C.de dona.l.sciendum.in fi,licet sit arg.
contra de iurisdi.om.iudi.l.si idem.pri-
4 mo riso.†Item plures summe coacer-
uate vnum constituunt creditorem de
pact.l.maior.et.l.si plures.et.C.qui bo.
ce.pos.l.fi.ex quo ergo vno cōtextu am
be sententie fuerunt late sic dicere debet
vna appellatio soluit ꝙ ex quo in rescri
pto dicitur de vna sententia singulari et
negari non potest plures fuisse senten-
tias:licet vno contextu prolatas non au
dietur nisi contra vnam scilicet vltimam
vel duriorem.arg.ff.de sol.l.i.et quatuor
sequentibus.nec dici potest nisi ab vna
appellatū per prealle.l.cū in vna.ad cō-
traria dic qđ due decreta.prius allega-
te non loquuntur de ap.interposita sed
de clausula que illā remouet:circa quā
ponderatur intentio scribentis.Itē vbi
de vnico rescripto cuius contrarium es-
set in duobus.hic autē de duobus li-
bellis et duabus sententiis.Ad secundū
fateor qđ plures actiones in eodē libel
lo potuissent intentari.sed ex quo duo
fuerunt libelli duplex dicitur instantia.
Ad tertium fateor qđ appellatio vnius
ex condēnatis socios relevat in casu il-
lorum iurium cum distinctione decre.
pen.de ap.sed hoc non contingit casum
nostrum.lex si qui separatim.facit quod
cum hic fuerit separatim actum et sic sit
responsum ad aliqua fuerunt.ergo due
5 sententie.†et ab vtraque fuit appellandum
sicut diuisio parietis facit duo cimite-
ria que poterant esse vnum.de cōsecra.
ec.vel altaris.c.vno.libr.vi.et duas do-
mos.ff.communia predi.l.si quis duas.
§.i.de lega.i.l.plane.in fi.de vna preben
da duas.de preben.c.tunc.et.c.vacante.
de vna prouincia duas.ff.de accesso.l.si 3
eadem.sicut in proposito diuisio per
duos libellos facit duas instantias et
sententias.

1 Facere potest quis per alium quod
per se facere potest.
2 Compaternitas an possit per procura-
torem contrahi.
3 Compater non meus sed tuus efficitur qui
leuat filiū tuū credēs leuare meum.
4 Pater an possit filium per procuratorē
emancipare.

Potest quis.

†per alium qđ pōt face-
re per seipsum.Uide not.
hic p Dy.Car.et Jo.and.
et qđ no.et dixi.ff.de admi.
rerū ad ciui.perti.l.ii.§.i.Idē Joan.an.
in nouella supplēdo glo.que posuit lib.
vi.sic addit ut.§.ne aūt.vide de offi.de-
le.c.vlti.in tertia glo.ibi inter artifices.
vide de rescrip.cum dilecta.iii.gl.et mul
ta exēpla quibus licet alieno noīe qđ
non licet proprio.l.eo.quod alicui sup.
¶ In scđa parte qōnis idē Jo.and.hic
inducit questionem.an compaternitas
2 †cōtrahatur per procu.post multa alle-
gata pro et ↄtra.d.Marsilius soluendo
tenet qđ sic Archid.notat contrariū de
cognatione spūali.c.i.libr.vi.per iura q̄
vtunt verbo susceptionis.et per.c.oēs.
xxx.q.i.ibi nobis suscipiētibus vel im-
mergentibus.et per.l.de adopt.l.nec.et
l.post mortem.§.neque.Et bene facit licet
nō alleget.C.de manumis.vin.l.nec mu
lierem.reprobata solutione.d.Marsilii
Joan.andr.tenet opin.Archidia.per.c.
de his.xxx.q.i.vbi exponit text.quid sit
tenere puerū in sacramento dicens qđ
tenere est in se sustinere.ad idē.c.ad lu-
mina.qđ ibi sequitur dū dicit proprijs
manibus retinēdum suscepit.sed quia
ibi videtur factum narrasse melius fa-
cit primum capitulum.Idem dico per
ea que dixi.de cognatiōe legal.ideo nō
fiat per alium:quia naturam imitat ea-
dem ratione nec spiritualis.ꝑ que dico
procur.ipsum et non constituentem pa
trem esse nō obstante qđ forsan hoc nō
intendebat ꝙ tollit per.c.i.xxx.q.i.et ꝑ
decre.ii.c.iii.†Ex quibus patet ꝙ si in-
tendens fieri compater meus credēs fi
lium meū leuare:leuat filium tuū non
me⁹ sed tuus compater est.sepe enī ex- 1
tra id qđ agitur et c.de despon.impuber. 2
c.vno.li.vi.et sic soluta sit qstio secūdum
aliū intellectū qui est an procurator le-

stans noie alieno sit compater. Ad con-
traria respondetur ad primum qd licet
edictum de procur. sit prohibitoriū ver-
est quo ad personas constituentes & cō-
stituendas: nō quo ad casus in quibus
constituūtur vt probant iura allegata.
vel aliter ad sd & quatuor que sequunt:
& ad id qd dictum est de iuramento. dic
qd illa regula fallit in hoc casu p̄ ima-
ginationē quaʒ habet spiritualis cogna
tio ad carnalē vt dictum est. ad id quod
de matrimonio dicit: respondet q licet
sit sacramentum tamen est contractus
qui p̄ consensum perficitur qua ratio-
ne per procur. perficitur. Iteʒ magis est
in eo opportunū procur. officiuʒ quam
hic: vt posuit exemplū de rege Francie
qui nuper per procur. contraxit cū dña
clementia. pone in studente qui vult in
partibus cōtrahere nec vult studiū exi
re & in similibus: sed hic nō est necessa-
rium procur. officium: quia alius esse
poterit patrinus: nec est etiaʒ de substā
tia sacramenti aliquē esse patrinum in
leuando. Item nego perfectionē sacra-
menti materialis fieri per alium: qꝛ non
est perfectum sacramentū vel ipsius si-
gnificatum ante consummationem: vt
satis patet in bigamis debitum. q̄ con-
summatio per procur. non fieret q non
immiscerent corpora coniugum qd re-
quiritur: vt patet ad id qd dicitur de cō-
secratione episcoporum & ordinatione
clericorum. dic q episcop⁹ consecrans
vel ordinans non recipit horū potesta-
tem a mandante: qꝛ illaʒ prius habebat
ex ordine: vt extra de offi. or. q sedeʒ. de
consecra. ec. vel al. c. quia. de transla. c.
j. Ad id qd de cōpaternitate acquiri in
ducitur impossibilitas propter carnis
vnionē. sicut enim illa cognatio nō con
sistit in sola manu quā tetigit vel leua-
uit: sic nec in solo corpore viri qui con-
iugū est vna de conuersio. cōiug. ad apo
4 stolicā. Predicta etiā faciūt an pater pos
sit filiū emancipare per procur. de quo
dixi in. d. l. nec mulierem.

1 Receptio testiū facta parte absen-
te lꝫ citata ad domum an valeat.
2 Citatio facta ad domum vel in faciem
est valida.

3 Contumax nō dicitur qui preconis vo-
cem non audit.
4 Citatio ad domum in quibus sufficiat
casibus.
5 Contumacia post litis contestationem
fortior presumitur q̄ ante.
6 Contumacia communiter diuiditur in
duas species in veram & fictam.
7 Contumacia vera partis non requirit
qn̄ de morte vel recessu testiuʒ timetur.
8 Receptio testium ante litem contestatā
fieri potest.
9 Contumax fictus audit appellans.

Resumitur

ignorantia vbi sciētia nō
probatur. vide hic nota-
ta per Dy. Car. Jo. an. &
plene p̄ Arch. lxxxij. dist.
pposuisti. Jo. an. in nouella. hic format
1 talē questionē: iudex recepit testes con
tra absentē ad domū citatū sed non in-
uentū. Querit an receptio valeat. De
hac questione & ista citatione ad domū
satis dixi. s̄. de dam. infec. l. iiij. §. pretor
ait. al's incipit. §. toties. & qd teneat re-
ceptio inter alia que allegat est: qꝛ post
litē morā vr̄ absentia maliciosa. de offi.
dele. c. cōsultationib⁹. Et qꝛ multa iura
pbāt citationē ad domū. de cleri. nō re-
si. ex tue. de dolo & ptu. cāʒ. & c. cū olim.
& c. fi. de eo q̄ mittit in pos. cā rei seruan
de. c. vlt. vbi de hoc plene p̄ Inn. de libe.
agno. l. j. in pn. qd vi aut clā. l. aut q̄ ali-
ter. §. j. C. de annali except. vt perfecti⁹.
de iudi. pperandū. §. finaūt ex gestis: de
op. no. nū. l. de pupillo. §. nūciationē. & q
no. qn̄ ap. sit. l. j. in fi. q̄ suie sine appel. re-
scin. l. j. §. itē cū ex edicto. de in integ. re-
sti. l. fi. in fi. gl. magne. iij. q. ix. caueāt. de
exces. pla. ex lris. In gl. no. qd & apte fa-
cit. s̄. de excu. tuto. l. scire. §. j. ibi in facie
2 vel ad domū. & p̄ qd fert Dy. hoc tenuis-
se ex vi illius alternatiue: ex qua videt
alterum sufficere ad idē qd not. in spec.
de ap. §. sequitur ver. caute etiā fit. & de
citatione. §. sequitur. ver. sed nunquid.
sufficiat. Alius sequeret quod latitans
in domo nō posset citari cum citans nō
debeat domum ingredi. s̄. de in ius vo.
l. pleriq3. & l. seq. nec inuitus de domo

extrahi.ff.e.l.nemo.de domo. Et facit ad hanc partem extra vt lit.non conte.quoniam in prin.ibi siue sit absens absque malicia.hoc etiam fortificatur in aut.de testi.§.penulti.vbi notat lex voluntatem preteruam citationem recusantis et audacia citati non venientis que non possunt adaptari ad citationem ad domum:vt ff.eodem.l.non potest videri improbus qui ignorat:ad idem eodem titulo.qui in ius.§.j.extra de foro competenti.romana.§.contrahentes.ibi contemnat, ibi quo minus perueniat ad eosdem.satis etiam facit vt li.non conte.quoniam.§.finaliter.vbi etiam in causa matrimoniali non proceditur contra absentem qui contumax non est et quem non apprehendit citatio.Ad idem inducitur glo. in prealle.§.pe.in corpore que incipit.i. dicere que videtur velle quod receptioni facte contra vocatum:et non erat in ciuitate opponitur absentia:plus videtur glo.velle antepe.preal.decre.ij.de testibus.quod dato quod fuerit vocatus sed iuste impeditus:non valet receptio quid plura decretal.et quatuor.ll.prime.ff.in contrarium allegate faciunt pro hac parte:quia concludunt citationem ad domum fieri in defectum.quod etiam tenet Hos.in preal.decre.causam.In contrarium de testi.c.ij.et quia non videtur contumax qui vocem preconis non audit:de in inte.resti.l.pe.C.quomodo et quando iudex aut.qui semel.Ja.canonicus bonon.hanc questionem disputauit et soluendo dixit quod ex quo fuit legitime citatus receptio tenuit.dicit ipse Jo.an.nescio quid intendat Ja.an quod precedente legitima citatione valet citatio ad domum:quod de plano concedo quod ipsa citatio ad domum sit legitima et sufficiat.Et hoc est quod querimus.et sciendum quod Inno.satis confuse tractauit de citatione ad domum in.d.c.si.de eo qui mittitur in pos.causa rei seruande.†Ex cuius verbis colligi potest quod citatio ad domum sufficit quo ad missionem tedialem.Item post li.conte.etiam quo ad diffinitiuam ferendam. et idem quando malitiosa est absentia vt post satisdationem iudicio sistit vel post comparitionem vel citationem vel ante citationem tamen dolose vel est talis quod debet adesse:vt clericus in ecclesia quibus casibus valet citatio ad domum solum tamen ad illum finem ad quem valet personalis:ille igitur processus qui fieri non posset propter contumaciam ad domum citati alias non sufficiat secundum eum citatio ad domum idem in decretali ad petitionem de accu.non quod contra ficte et interpretatiue contumacem potest fieri testium receptio: sed in decre.significauit.de testi.no.quod si is contra quem fit ibi productio testium erat absens sed fieri potest sine periculo expectabitur donec personaliter citetur allegat.d.§.item cum ex edicto.dicens ibi quod iura que dicunt sufficere citationem ad domum ponunt casus speciales.sed hoc dictum vltimum Inno. intelligo in casu ipsius decreta.s.in productione testium que fit ante lit.conte. in casu publicationis quo casu requiritur vera contumacia et sic loquitur.§. pe.in aut.de testi.et aut.sed si quis.e.tit. nisi immineret mortis periculum testium et sic loquitur decre.quoniam frequenter post prim.alias in casu questionis et similibus vbi post litem motam fit productio sufficit ficta et patens est ratio diuersitatis:quia fortius presumitur contumacia lit.cepta quam non cepta: vt in aut.de exhi.re.§.si etiam quidam iurent.et.d.§.finaliter ex gestis.in.l.properandum.et hanc tenet Dy.d.l.iiij.§.toties.de dam.infec.cum in parte male vt.j.dicam.et Cy.in predicta aut.sed si quis.sed hec distinctio potest sic infringi:certum est quod contra stephanum episcopum de quo loquitur.c.ij.de testi.non recipiebantur testes in casu publicationis sed super accusatione probanda:vt patet ex casu cuius pars est decretalis.ij.q.j.in primis.ver.quia ergo.circa fi.et tamen illa aut.diffiniunt.papa casum stephani ecce admonendus etc.et sic aut dicetur aut.non loqui in casu publicationis quod etiam quidam tenent exponentes ibi verbum publicationis vt no.de testi.significare.aut dices idem in vtroque quo ad requisitionem absentis:tamen ex non facta requisitione quam iubet aut. fieri papa ibi vitiet productionem sed respon

deri potest qd autem dicit duo.s.aduersarium citandum & sub certa forma fas cit de restitu.spo.c.fin.papa vero infert ex primo tātū qd patet ibi in ver.ecce. vbi facit generalem conclusionē de aduersario citādo ex qua generali postea infert ad casum.† Sed ad pdictorū declarationē sciendum est de contumacia qd communiter diuiditur in duas species.s.in veraz & fictam:de quo satis in spe.de cōtu.§.j.aliū in tres in notissimā veram & fictam dicentes verum in personaliter inuento qui non venit verissimam in illo qui se nō venturū respōdit vel posset distingui inter verā manifestam & veram non manifestam per decre.venerabilem.de sententia excōmuni.libro.vj.et de his principaliter queritur vt sciat quo casu possit contumax appellare:de quo vide plene no.in cle. de dolo & contu.si ante.in vlti.gl.& dixi in.d.l.properandū.§.sinautē.fictā autē dicimus factam ad domū que nō peruenit ad notitiam citati:quod verū intelligo de his casibus quibus in princip.determinationis dixi citationez ad domum sufficere.vnde nō fateor.quod glossa dicit in pma parte prealleg.aut. eo casu quo sufficeret constituere fictū contumacem etiam si non peruenit in citati notitiam:nec valet opi.Dy.alleg. in fi.prime partis que fundatur super alternatiua:quia dico illaz alternatiuā esse ordinis sicut & illam.de preben.mādato.li.vj.& de le.ij.cum pater.§.vlt.vt sic illa terminetur per alternatiuā prealle.vt dixi in fi.secunde partis.In solutione ergo questionis proposite de sic sparsis concludendo aliquid certum.dico quod testium receptio fit quandoq ante li.conte.quandoq post.primo casu siue fiat in casu publicationis siue de testib⁹ periturus dixit Dy.in prealleg. §.totiens requiri veram cōtumaciā hoc fateor in primo casu.s.publicationis p prealle.aut.que productio fit regulariter ex parte rei contra quem agi posset imposterum licet etiam interdum fiat ex parte actoris vt satis scripsi vt lit.nō conte.c.quoniam.† Secundo casu quo timetur peremptio testium mortis re

cessu vel aliter quo casu producit etiā actor nego requiri veram contumaciā quod est expssum dicta decre.qm.post prin.& si ius scriptum non esset ratio naturalis satis ostendit quod male proui deretur periculo sine receptione talium testium si necessaria esset vera cōtumacia facit.v.di.baptizari.nec in hoc aliquid deberēt aduersario cū isti sui naturam cōsignentur & sit salua exceptio in personas testium & dicta vt ibi sequitur:sit etiam productio testium ante li. conte.contra actorem qui act.mouerat
8 †quandoq super principali quandoq super dilatoria quandoq reus proposuit:& his casibus puto sufficere fictam contumaciam per citationem ad domum.l.consentaneum.et aut.qui semel. C.quomodo & quando iud.& eadem ratione idem puto de testi.quos producerct actor contra reum super replicatione quam proponit.Circa ipsius dilatoriam si vero actor producit testes super principali lite non conte.dico illam cōtumaciam veram requiri in productione que requiritur in tali processu.s.per citationem personalem vel occultationem vel impedimentum dolosum ne psonaliter citetur vt in predicta decreta li.qm.§.porro.hic circa primum casuz cū producitur ante li.conte.Scdo casu s.cum producuntur post.li.cōte. ratiōe sepius dicta siue producat actor super principali siue reus super excep.dico
9 sufficere fictā contumaciam.† & ita seruatur:dico tn qd sicut fictus contumax sm verā opi.auditur appellans.C.quō & quando iu.l.ab eo.ita & hic audiretur. Ad id qd productionis tempore fuisset auditus.s.circa personas testium & audiretur is cui personaliter citatus venire non potuit & sic incorrecta sit vera predicta glo.decre.ij.de testibus.qd receptio nō sit nulla.sed contra illam resti tuatur ad id quod a prin.fuisset admissus etiam preter casus decre.presentiū. eo.ti.predicta regulariter vera non contingunt illam formam citandi de qua loquitur extrauagans bonifacij.rem non nouam.& clementina dudum.bonifaci⁹ de iudi.Jo.an.

1 Facta contra ius pro infectis habe
ri possunt.
2 Sponsa per sponsum rapta et per vim
cognita an possit ad monasteriū reuer⸗
ti a quo rapta fuit.
3 Excōmunicandus est qui impedit chri
stiane religionis propositum.
4 Coactio omnis in sponsalibus cessare
debet.ꝛ nu.5.

Que cōtra ius

1 fiunt debēt vtiqꝫ ꝓ infe⸗
ctis haberi. Uide qꝺ no.
ꝛ dixi.C.de leg.l.non du⸗
bium.ꝛ in Spe.de dispu.
ꝛ all'.§.post hoc.ver.vel illud ius habet
causam.ꝛ qꝺ hic no.ꝑ Dy.Car.Jo.an.
qui in nouella.circa maleficia dat vnaꝫ
absolutionem abbatis quam attribuit
Odo.aut expedit facienti id haberi pro
infecto:et tunc habetur pro facto vt in
maleficijs qꝛ delictū non prebet immu
nitatē.ff.de interdic.ꝛ rele.l.relegatoꝝ.
in fi.aut illi expedit haberi pro facto et
hꝫ ꝓ infecto vel ipso iure.pone exēplū
de ele.cū in cūctis.vel ope.excep.eo.tit.
qꝺ sicut.ne ex improbitate cōmodū sen
tiat.ff.de furt.l.itaqꝫ fullo.Item inducit 3
regulā ad talē qōnem disputatā ꝑ fra⸗
treꝫ Ja.Gui.postea episcopū mutineñ.
2 †Sponsus spōsam de presenti ingressam
monasteriū ꝛ ꝓfiteri volentē violenter
rapuit ꝛ corripit:que postea profitetur
sponsus sponsam repetit quare assum⸗
psit post multa allegata pro ꝛ cōtra que
omitto cā breuitatis:soluit recedendo
a verbis disputantis ꝛ dicēdo qꝺ Host.
in summa de conuer.coniu.ad fi.ver.qꝺ
si virgo tenet quod reddēda est virgo.
primo qꝛ vsus est iure suo.secundo qꝛ
negari nō potest quia licet sponsa licet
inuita sit cognita facta sit vna caro sa⸗
cramento precedente.e.ti.ad apostoli⸗
cā.tertio qꝛ cognita ꝓsumit consensisse.
qui ma.acc.nō pos.c.insuper.fatet tñ qꝺ
secus si post ꝓfessionē eā cognouisset:
qꝛ tūc nō vteret iure suo soluto vincu⸗
lo.eo.ti.c.ij.ꝛ.c.ex publico.imo punien⸗
dus esset.xxvij.q.j.si quis rapuerit.ꝛ.C.
de epi.ꝛ cle.si qs nō dicā.Circa qōnem
frater Jac.tenuit idē eisdē rōnibus.sed
Bar.brix.in qōne sua dñicali soluendo
tenuit cōtrarium et est.lxxx.in qōnibus
suis ꝛ incipit quidā per verba de pñti.ꝛ
de ista qōne satis not.per Archi.de pe.
di.vij.ꝛ.q.v.in summa.ꝛ.xiiij.di.c.vlti.in
glo.ꝛ per eum cum Berto.cum concor.
Prefatus Guido eps mutineñ.per vlti
mo allegata ꝛ ad tres rationes Host.re
spondit primo ad primum qꝺ non de⸗
bet ex delicto suo fieri melior conditio
opprimentis.ff.eo.ti.l.nō fraudātur.§.
nemo.xij.di.nos consuetudinem ne pro
pena quā meruit ꝓmiū ꝯsequat de sen.
excō.c.si vero.qꝺ aūt deliquerit ꝛ pena
mereat ptꝫ qꝺ spōsa si nō fuisset oppres
sa suo iure poterat debitū denegare:si⸗
ue dicamus primū coitū gratuitū siue
dicamꝰ exceptione tꝑis cōpetere.xxvij.
q.iij.coniuges.deliquit ergo spōsus pri
uado eam priuilegio virginitatis ꝛ per
cōsequens consecrationis ꝛ aureole:vt
no.xxxij.q.v.reuera ꝛ tale.Item delicit
petendo plus causa ꝙ tpe de plus peti.
here.c.vnico.et fuit amator ardētior in
vxore.xxxij.q.iiij.origo.Iteꝫ sacrilegus
et excommunicatus opprimendo reli⸗
giosam:licet nō professam.de sen.excō.
religioso.lib.vj.†Item excommunican
dus impediendo religionis ꝛ castitatis
propositum.xxiij.q.ij.c.fin. Item quia
sibi dixit ius in re propria contra.l.nul
lus.et.C.de iude.et licet non puniatur
vt raptor vel vt incidens in cōstit.si qs
in tanta. vt.xxxvj.q.j.c.ij.punietur ta⸗
men vt transgressor legis punientis ra⸗
pientem spōsam propriā.C.de rap.virg.
l.vnica.sicut etiam in matrimonio spiri
tuali quia non dꝫ sponsus suam spon⸗
sam vel bñficiū rapere violēter de pre⸗
ben.eū qui.lib.vj.si ergo ita multiplici
ter deliquit repellendū est alias daret
occasio malignandi contra id.xvj.q.j.le
gi.ꝛ de diuor.quanto.in fi.Ad scdm rñ⸗
det qꝺ sponsa traducta lꝫ inuita prima
nocte cognita venisse presumitur vt fir
met matrimoniū.Sed in qōne ꝓposita
apparet de cōtraria volūtate.ꝛ qꝺ con⸗
summationi cōtradicebat religionē eli⸗
gēdo.Ad tertiū rñdet ex decre.insuper
allegata.In cōtrarium vt dixi.ff.in scda
parte.ver.itē coactio:qꝺ coactio etiā cō

a Questio pul-
chertima.

ditionalis impedit con-
summationē matrimo-
nij.xvj.q.j.sicut.2.q.vij. 5
4 prius.2 qđ metus causa.c.j.†forti⁹ im-
pedire debet consummationē carnalis
copule in quo cessare dz ois coactio.de
spon.cū locum.Et dato qđ non impe-
diret conditionalis saltē impediret ab-
soluta que impedit in baptizato 2 ordi-
nato impositionē caracteris.xlj.dist.de
iudeis.2 đ baptizato maiores.Ad iura
q̄ dicūt nō distinguere vbi canon nō di-
stinguit canō rńdet p.c.xxiij.q.ij.quos
deus.de cōuer.coniu.ex publico.in fin.
iura vero que dicunt factū attendi so-
nit qđ ponunt casus speciales propter
defectū sacramēti vel prerogatiuā or-
dinū de primo.xxiij.q.v.ille.de scđo.lv.
dist.c.vlti.Sed ille cause hic cessant:q2
licet oppressa non possit consecrari po-
test profiteri de quo loquimur.et regu-
lariter in penalibus voluntas attendi- 1
tur potius quā factū.Ad id qđ dicitur
per illicitā copulam induci vnionē car-
nis non sequiť per id matrimoniū con- 2.
firmari.Ad veritatē hmōi habendā ex-
cludo casus non dubios si sponsa in in-
gressu vel post ante oppressionē fecisset 3
actum aliquem per quem dici posset ta-
cite professa:questio non est dubia:2 sic
declarabo verba Hosti.suprapo sita.Itē
non est dubia quando sponsus licet op- 4
pressisset non tamen semen emisisset:su-
per quo vide quod scripsi de spon.c.fi.
de eo qui cogno.cōsan.c.fraternitatis.
posset etiam dici nō dubia quando post
assignationem duorum mensium vel tē-
poris arbitratū fieret talis oppssio an-
te omnem professionem quasi tunc po-
terit licite sponsus copulam exigere ab
inuita per superius allegata.sed dices
quod satis est quod transierit ad reli-
gionem vt ista de qua queritur cum te
xtus decreta.ex publico.dicat ad reli-
gionem transire.sed vt ibi no.in tertia
glo.in fi.ille terminus datur ad profitē-
dum nō simpliciter ad ingressum alias a
male promisum esset sponso si annum
probationis expectare deberet:est er-
go sponsa dubia quando sponsa etiam
tacite non professa intra duos menses
vel aliud tempus arbitrariū oppressa
fuit 2 cognita nec cōsensit in copulam.
†In his autem terminis teneo cū Bar
to.2 Guido.per superius allegata.Et p
hanc regulā.2.ꝫ.qui satisda.cog.l.quo-
ties vitiose.cum enim contra ius et vi-
tiose 2 contra ius oppressa fuit vt pro-
batum est.ꝫ.quo ad facientem habeať
pro non facto:vt dixi.ꝫ.in princ.regule.
Item inter beneficium mulieri que nō
solum verbo sed facto suam voluntatē
ostenderet auferri nō debuit.ꝫ.eo.l.in-
dultum.Et multum mouet consensus
qui potissime in matrimonio requiriť:
matrimonium autem non est perfectū
nisi per copulam.ergo copula requirit
consensum saltem inclusam in coactio
ne cōditionali:vt dictum est.xv.q.j.me-
rito:patiens autem coactionem absolu
tam nihil agit quod metus causa.c.sa-
cris.ergo nec consentit.Io.and.

Commercium aliquod faciens con
tra ius non presumitur habere bonam
fidem.
Ecclesia parochialis an possit prescri-
bi per tantum tempus cuius initiū me-
moria non extet.
Tempus quantū requiratur ad probā
dum annexionē.

Qui contra iu-
ra mercatur bonam † fidem
presumitur non habere.Vi
de hic notata per Dy.Car.
Io.an.qui in nouella.supplēdo gl.suas.
In primo glo.ibi in predictis iuribus
addit ad idem.ꝫ.de reb.eccle.non alie.
c.ij.item in fin.ipsius glo.addit licet igi
tur presumatur bona fides vbi contra-
rium non probatur:vt extra de prescri.
si diligenti.illud in ignorantia facti:qr
eius allegationi iuris prescriptio non
resistit:2 Dyn.allegat.ꝫ.eo.ignorantia.
pro empto.l.iij.§.si a pupillo.et.§.si a fu
rioso.et de legibus.l.leges sacratissi-
me.Item ad hanc regulam inducit ta-
lem questionem a domini Guil.de pe-
tralata que talis est.rectores paro-
chialis ecclesie quandam aliam paro-
chialem ecclesiam cum suis fructibus
tenuerunt vnitam vel annexam ne-

mine sibi instituto rectore per tantū tē
z pus cuius memoria nō existit. querit
an per hoc possint licite retinere. post 3
multa allegata pro z contra adducit ad
solutionem tria. Primum quia consue
tudo onerosa et que priuat ecclesiam
iure et honore sine culpa. nec iste est ca
sus de numero illorum quibus hoc cō
tingit no. xxii. di. renouantes. et de con
sti. cognoscētes. de pni. antiqua. ex quo
ergo onerosa tollenda de consue. c. j. de
consti. que in ecclesiarum. z de maio. et
obe. dilecti. Scda rō est periculum ani
marum. naz si in qualibet parochia in
firmaretur aliquis non posset simul ad
vnumquodqꝫ suffragari cum sacramen
tis potissime si parochie sint magne
vel distantes. si alter sine cōfessione de
cederet reus esset anime decedentis. et
vj. q. vj. si presbyter. et. c. nonimius. facit
de peniten. z remissio. c. vl. Tertia quia
per hoc sine causa detrahitur iuri epi
scoporum quorum est ex iusta causa ec
clesias diuidere et vnire. de exces. pre
la. sicut vnire. extirpanda est ergo cum
careat ratione. xii. dist. omnia. lxviij. di.
corepi. Ad contraria respondetur. pri
mo ad capitulum super quibusdam. de
ver. sig. cum si. quod de temporalibꝰ lo
quunt in quibus diuturnitas tpis ius
pstat. de aqua quot. et esti. l. hoc iure. §.
ductus aque. secus in spūalibus de in
sti. c. ex frequentibus. nā vbi maius pe
riculum de elect. vbi periculum. lib. vj.
nam et si prescribatur cognitio causa
rum matrimonialū cum secūdum iura
procedere habet prescribēs de cōsang.
et affi. ex literis. anime aūt preciosiores
sunt. xij. q. j. precipimus. facilius erit pre
scribere institutionem in aliqua eccle
sia qꝫ ipsius retentionem. z de insti. c. fi.
de iurepatr. per nostras. Unde decreta
lis de multa. de preben. voluit per re
ceptionem scde vacare primam. pro so
lutione sua facit qd no. Hostiē. in sum
ma de supplen. negligentia prelatorum. 1
§. quot modis. ver. suppletur. vbi dicit
quod temporis diuturnitas nō probat 2
vnionem vel annexionem: licet ex cau
sa annexio fieri possit suo tamen mō et 3
seruata forma decre. extirpande. de pre
ben. et. c. fe. z. c. exposuisti. z de. exces. pre
la. sicut vnire. tamē eodem. §. in fi. que
rendo an ad probandam annexionem
sufficiat patientiam temporis z cuiꝰ ini
tij non est memoria: dat duas remissio
nes. vnam ad summam de censibus. §. si
quis census. et ibi in ver. quid ergo te
net censum solitum tanto tempore qd
de initio nō est memoria deberi: lz etiā
causa nō appareat alia ar. de exces. pre
la. §. qualiter excedāt. ver. excedūt. etiā
detrahendo z ibi nil ad propositum ad
solutionem scdm ipsum Guil. bene fa
cit quod scripsit post Hosti. de cleri. nō
residen. c. quia nonnulli. In gloss. ma
gna. ver. quid si semper. et de his que fi.
a prela. c. si apostolica. in fin. vbi videas.
mihi videtur sic determinanda dicta so
lutio quod verum sit vnionem vel an
nexionem prescribi eo tempore. de cu
ius initio non est memoria: de pscrip. c.
j. lib. vj. dumtamen possessa fuerit eccle
sia sibi annexa z vnita. z facit quod di
xi in precall. decre. cum apostolica in fi.
nec erit necesse tūc in illa ecclesia recto
rem institui cum rector principalis sit
rector vtriusqꝫ: sed non valebit consue
tudo quod illa ecclesia non habeat p
prium regentē curam. scilicet vicarium
perpetuum. de preben. extirpande. et. c.
exposuisti. de sup. negli. pla. c. ij. vel sal
tem temporalē in clemen. de exces. pre
la. c. frequens zc. quidam etiam eccle
sias vbi de hoc in secunda gloss. z pro
bat constitutio Jo. execrabilis ad fi. su
per quo vide quod plene scripsi de pre
ben. de monachis. super glo. ij. et de pri
ui. pasto. hoc tamen saluo quod si pro
pter paupertatem ecclesiarum vicina
rum facta esset vnio ipsarum inopia et
possibilitas regendi vtrāqꝫ excusat a vi
cario ponendo. x. q. iiij. vnio. z de eta. et
quali. cam zc. in fi. Per hunc autem mo
dum satisfactum est rationibꝰ quas in
solutione sua induxit Guil.

Faciens per alium per se facere vi
detur.
Patronus an possit committere pñta
tionem beneficij vacantis.
Doctor conueniens legere p certo sala
rio an possit per substitutum legere.

4 Uasallus an possit p substitutū seruire.
1 Si facit per alium perinde est ac si faceret per seipsum: qd dicit perinde est. Intellige de quadā iuris interpretatione: cum vere loquendo factum etiam ab eodē diuersis temporibus non repre sentat idēritatem eiusdem facti. ff. de cōdi.inde.l.si nō fortem.§.libertus in aut. de fi.instru.circa prin.de duobus reis. l.nemo.⁊ quod no.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.deiecisse.⁊.§.quod dicitur.⁊ probatur de elec.vt quis duas.lib.vj.⁊ vide hic nota ta per Dy.⁊ Car.⁊ Jo.and.⁊ qd notaui. C.de procur.l.fi. Et inducit idem Jo.in nouella ad talem questionem.videlicet an delegatus ab alio ꝙ a principe habens speciale mandatum subdelegandi possit subdelegare.⁊ remittit ad notata per eum de officio delegati.c.is qui.lib. vj.in vltima gloss.et plene dixi. C.de iudi.l.a iudice. Jtem ad aliam de patrono
2 ⁊an possit committere alteri presentationem beneficij non vacantis.⁊ remittit ad nota.per eum de concessio.prebē.
3 in fi. Jtem ad aliā de magistro cui cōuenit certis scholaribus legere pro certo salario vtrum inuitus scholaribus possit legere per substitutum eque bonum ita ꝙ sibi scholarium debeatur hec questio fuit Bar.bix.lxx.⁊ incipit magister quidam post multa allega.pro ⁊ cōtra soluit.ij.q. Solutio placet eidem Jo. and.in terminis questionis non crederem ꝙ possit salarium petere volendo per alium docere per.l.C.de cadu.tol.l. vnica.§.ne autem.vbi de hoc plene dixi.C.de episco.⁊ cler.l.quisquis censibus allegat etiam.ff.de lega.iij.l.fideicommissa.in fin.de offi.deleg.c.fi.⁊ dicit idem in illo qui promisit ciuitatem regere.dicit tamen hunc sensisse: secus in illo qui pmisit domum facere. Guil.in spe.de sala.in fi.dixit Odof.concordasse Bar.refert tamen py.distinxisse an iustam causam habeat et tunc substituere possit an nō:⁊ tūc non possit induci.ff.ad le.iul.fi.repetū.l.⁊ si quis can.dicit tamē Gui.qd leges quas allegat loquunt in necessarijs obligationibus in qbus nō mirū si ex iusta causa substituit: secus in voluntarijs.vt.C.de act.et obli.l.sicut. in quibus sola impossibilitas non difficultas obliga:immutat.ff.de verb.obli. l.cōtinuus.§.cū ita.facit de offi.dele.c.ab arbitris.lib.vj.et quod ibi not.parum placēt dicto Joan.predicta verba Guil. qōnem etiam py.dicit se nō inuenire in
4 terminis doctoris.et verum est sed in vasallo an possit seruire p substitutum: format questionē.lxx xvij.q.que incipit queritū vtrum vasallus in qua tenet ꝙ dictum est:nō tn̄ allegat.ll.illas quas dicit Guil.sꝫ allegat.C.de decur.l.nullus. lib.x.ff.de sol.l.iter artifices.vbi de hoc dixi.subdebat ꝙ si seruitium vasalli consistebat in solutione pecunie quolibet soluente liberabatur.ff.de statuli.l.stichum.§.fin.Cy.in.d.l.vnica.§.ne autem. C.de cad.tol.recitat opinionem dicētis ꝙ si cōsuetudo est loci ꝙ surrogare possint tunc scholares illo modo secum cōtraxisse videnē. Jdē si esset spālis ꝯsuetudo illius docto.quā scholares sciebāt.ff. de vsu ⁊ ha.l.plenū.§.equi'ij.vt l doctoribus medicis ab olim:⁊ nunc etiam maxime in magistro Alberto sepe ipsorum scholares apud ipsos experiuntur. Si vero nō erat consuetudo loci vel psone doctoris tunc aut vult recedere ⁊ substituere propter pecuniarium lucrū alibi captandū.⁊ nō pōt cū videat pmisisse legere scdm suā industriam:vt in prealle. l.inter artifices.⁊ cū sit impossibile vnius industriā esse industriā alterius.in auē. de fide instru.§.j.⁊.ff.de condi.indeb.l. si nō sorte.§.libertus.aut recedere vult ad officiū publicū exercēdum vel ad seruitiū ecclesie.⁊ tūc potest vt.d.l.qsquis censibus.C.de epis.⁊ cle.⁊.l.ad similitudinem.leges tamen ille meo videre parū faciunt qꝛ loquūt in illo q mutat statū psone.⁊ refert ibi pe.dixisse.§.ne autē.de cad.tol.ver.si vero.non facere ad casum:qꝛ loquunt de discēte nō de docēte dum dicit text' liberalib' studijs imbui:qd certū est per alium fieri non posse vt post Gof.dixi de summa tri.c.firmiter.§.huius sancta.super verbo per moysen.doctrina vero per aliū fundi et doceri potest cū eodem pfectu studentium vñ

tiā vñ dicebat eum recedere posse sur rogando meliorem vel eque idoneū vt verū est q casus istorum doctorum pponitur nō in doctore qui promisit certis p certo salario: vt proponit thema. sed in illo qui obligatus videtur in cupando et faciendo collectam in stu dio Boñ. propter statuta studij iuristarum que doctores seruare iurant questio non esset dubia.

1 Potior in iure censetur qui prior in tempore reperitur.

2 Seminans porros in parochia sancti Andree qui ibi natos plātauit in parochia sancti Joānis vbi decimas soluet de cis. z nu. 4. z 5. z 8. z 10. z 11.

3 Nat⁹ ex seruis vrbanis si mittatur ad villam nutriendus adhuc dicetur vrbanus non rusticus.

5 Decime quo petant iure.

7 Fructus nō debentur ratione seminis sed corporis.

9 Decime integre dari debent hoc est ad rōnem decimi denarij.

1 Qui prior est tpe tpotior est iure. vide hic notata p Dy. plene et p Car. z Jo. an. qui in nouella supplē do glo. suas. addit ad primam gl. ibi prius ordinat⁹. z. ā. de maio. z obe. c. j. vbi de hoc z Dy. allegat de al ho scribē. l. j. ij. z. iij. z. C. de cōsul. l. j. libr. xij. ibi importauerit in pari forma. de hoc plene de concessi. prebē. c. si soli. li bro sexto in vltima glo. ibi nō est nouū. z de ꝯsti. c. j. libro sexto. vbi ō hoc ibi vltima volūtas. z extra de celebra. missarum cū marthe. in fi. sed longe plenius hic p Dy. qui distinguit inter ꝑuilegiū reale z personale vt ibi plenius patet.

2 †. Et inducit ipse Jo. qōnē porrorum p eū disputatā quā sic pponit: quidā semi nauit porros i parochia sancti Andree quos ibi natos plantauit in parochia sancti Joan. queritur cui ecclesie de ip sis decima debeat. primo pbat q eccl'ie sctī Andree. scdo q eccl'ia sctī Jo. tertio q vtriq aut cuiq integra aut diuidēda quarto q neutri pbās quālibet partez p ius diuinū canonicū z ciuile: deide p Albert. sup. ff. nouo,

equitatē. Item per opi. z glo. deinde inducit vnam regulam. deinde dat solutionem z contrarijs rñdet q ecclesie sancti And. vbi seminati sunt z nati debeat decima: et facit deuteroñ. xiiij. ibi decimam partem separatam de omnibus que nascuntur. instrumenta. z paralipo. xxxj. omnium que gignit humus decimas obtulerunt. patet itaq ex predictis verbis. s. nascuntur in terra z gignit humus generationis vel natiuitatis locū inspiciendum: z ibi decimam soluendā. Secundo sic probatur aut illi porri includuntur sub appellatione fructuum aut frugum vel prouentuū z vel pascuorum vel lucri vel acquisiti: sed his omnib⁹ verbis vtūtur iura ꝑcipiētia decimā solui. xvj. q. j. reuertimini. c. decime. et. q. vij. c. iij. z. iiij. z. v. z. §. j. de decimis. c. j. z. c. cum homines. c. peruenit. c. pastoralis. z alia plura capitula plus videntur esse in tractatu hortorum: de quorū fructibus expresse loquitur canon. xvj. q. vij. quicunq. de decimis non est vltra hoc q iure seminis ipsa decima debeatur expresse probat. c. ex parte. iij. codē. titu. vbi patet qd si diuersa semina ponant in eodem agro de cuiusq seminis fructu debetur decima. habet enim se prediū sancti And. ad porros vt originarium predium sancti Joan. vt educatiuum. Prima ergo causa naturalis z sic perpetua. v. dis. §. j. insti. de iure naturali. §. sed z naturalia. preponēda est ergo educatiue que temporalis est z mutabilis qd vero ipsum ius originis sit perpetuum: patet de tēporibus ord. cū z nullus. li. vj. ad idem de sena. l. pe. Queritur ergo de origine. xxiiij. dist. qā. xv. dis. atros. de edi. edict. l. quod si nolit. §. qui mācipia. z legiste habent tex. expressos preponentes originariam causam z ad municipa. l. assumptio. z. l. si libertus. §. ꝑscriptio. in fi. ibi potior est originis causa. z. l. q ex vitio. de decur. l. j. de mu. z ho. l. z qui originem. de tempo. or. c. primo vbi solum vltramontani originem inspicimus pbat hoc idem l. dicens †natum 3
ex seruis vrbanis si mittatur ad villam nutriendus vrbanum non rusticum censeri de leg. iij. l. si seruus vrbanus. §. cum

qui.de verbo.signi.l.vrbana familia.et l.is qui natus.si ergo vrbe mãcipia cognoscuntur a rusticis genere nou loco educationis sic in proposito predium 4 generans non educans videmus in decime solutione ponderari debere. Ad hoc etiam faciunt iura q̃ dicunt principium spectandum cuiusq; rei ꝛ contractus initium spectandum materia si procurator in princip.de hoc not.de elect. dudum.de censi.c.iij.ꝛ.j.q.j.principatus. ꝛ optime videtur facere de rescrip.literis.vbi factum per predecessorẽ inchoatum per successorem completurum predecessori attribuitur non successori sic ꝛ in proposito.Item is debet eẽ potior in re qui plus iuris in ea habet.C.qui bo.ce.pos.l.fi.de dona.scimus.§.ne autem.et illis qui plus tenetur a quo recipit plus de testa.cum in officijs.ꝛ qđ notaui de iure pa.c.j.super prima gl.ꝫ plus est aliqđ de nouo facere q̃ creatũ promouere de cõsecra.distinc.ij.reuera. p ꝛ cõtra.eẽ de iude.c.iudei primo.ꝛ.c. consuluit.ꝛ p eo de rei vxo.act.l.vnica. circa princi.patet ergo porros decimãdos ecclesie sancti Andree.cuius predium plus contulit.Item porri auulsi de primo predio transierunt cum suo onere.xv.qõ.j.si quis laicus.de pig.ex literis.ꝛ de contrahen.empt.alienatio. plus tex.expresse dicit fructus decimãdos alienari nõ posse nisi cũ authoritate decimãtiũ.de decimis.c.pastoralis.ꝛ c.cũ nõ sit ꝛ si dicat melioratę sunt hoc placet ecclesie.ꝛ facit quod nota.de consecra.distin.ij.solent.de annuis leg.l.cũ qui.per quos textus rationes ꝛ argumenta concluditur ecclesie sancti And. de his porris decimam persoluendam. Tertio equitas hoc suadet quia ex contrario sequeretur q̄ dominus predij posset ecclesiã parochialem decima ipsius predij fraudare seminando semper ibi olera ꝛ alibi plãtando.Quarto glo.In hoc.posita co.tit.commissum fouet hãc partem cum ibi dicat q̄ herba pratina auulsa a terra tantum transeat cum suo onere in bestiam auellentem vel dominum ipsius bestie et ibi videas.Item hec regula prioris temporis fouet hãc partem ꝛ.ff.eodem.titu.l.quoties vtriusq̄.Et hoc videre potes in glossa.ar.per concor.ꝛ exempla.Quod debeant ecclesie sancti Ioan.tinducitur authoritas apostoli.j.ad corinthios.iiij.ego plãtaui et deus incrementuꝫ dedit.xix.dis. secundum.et eadem epistola.ix.c.quis plantat vineaꝫ ꝛ de fructu eius nõ edit. ꝛ habet.xiij.q.j.§.ij.xxviij.questio.j.iam nunc. Ponderanda est ergo plantatio plusq̃ primeua origo:certum est enim quid plantari non posse nisi prius sit ortum.xvj.q.j.ne pro cuiuslibet.vij.q.j.c. vno.de consti.translato.xiij.q.ij.§. quia ergo.ff.ad municip.l. fi. §.iij. Secundo sic se habet parochia sancti Ioã.ad porros vt parochia domicilij ad larem constituentem et morantem.Ex quo ergo ad istam fuit translatus locuꝫ habet cũ prima.xxj.q.ij. si quis iam translatus. xvj.q.j.ne pro cuiuslibet.xviij. q.j.c.j.de osti.trãslato.xiij.q.ij.§.qꝛ ergo ad municip.l.fi.§.iij.C.de incol.l.fin.de epis.ꝛ cleri.l.si quis ibi larem fouere ac degere ꝛc.de vsu.q̃q̃.ibi testator habitat per q̃ patet ad istos porros sic translatos primam parochiam nullũ ius habere:hoc idem probet in perseuerantia.cuius cõtrarium cõmendatur.vij.q.j.suggestuꝫ. de peñ.dist.iij.incassum.Si enim fuisset ex prima parochia ibi mansissent: sed qꝛ non manserunt:dicuntur ex illa nõ fuisse.de penit.dist.iiij.si ex bono:quia nec dicitur venisse qui non stetit nec natus qui statim desijt:nec verũm quod non durat versum:nec diuertisse qui statim redijt ꝛ his similia de iudi.c.j.de in rem verso.si pro patre.§.versum.ff.de diuor. l diuortium.la.ij.in fine.de peni.distinc. j.diuersum.Probatur ꝛ aliter deus non nouit opus imperfectum de bapt.maiores.ver.sed adhuc.Licet autem principiuꝫ sit potentissima pars cuiusq; rei. ff.de ori.iur.l.j.Perfectum tamen consistit ex omnibus suis partibus vt ibi:tẽpus ergo perfectionis spectando quod fuit in parochia sancti Ioan.dicam illam decimam deberi.verbum enim fructuum fruguꝫ vel his similia habet denotare rem perfectã.Ad quod optime facit de peni.distin.ij.dum sanctam ibi

plenum frumentum sicut z verbum sta
tuto.de peniten.dist.§.hoc autem quod
quisqz tur.l.j.z faciat.xxxij.q.ij.qd non
formatur.de homici.si quis.z quod ibi
no.sicut libro legato.intelligit liber per
fectus scriptura.de lega.iij.l.librorum.§.
quod ergo.z verbo operis opus perfe-
ctum de verbo.signi.l.v.§.j.Et soluēdo
dicitur qui potest soluere solidum.eo.ti.
soluendo.Et edificium perfectum quod
potest esse vsui eo.titu.edificia.§.perfe-
cisse.nam z in iudiciis tps perfectiōis
inspicimus z fine de re iudi.abbate.lib.
vj.de rei vendi.sin autem.de po.l.j.§.nō
tantum.Item non qui prius egit vel cō
testatus est litem:sed qui prius ad sen-
tentiā peruenit attendit̄ de noxa.si qs a
multis.z de peculio.Si vero adhuc per
que concluditur pro parte sancti Jo.in
spici debere statum perfectionis porro
rum origine non attenta sicut nec inspi
citur qui filij sint legitimi.tāta.insti.de
nup.§.si cum lex.¶ Item quo iure pe-
5 tantur decime et dubitabatur et not.xvj.
questione.j.moderamine.de deci.c.tua.
Sed tolamus duriorem et fingamus
decimas vendicari posse:etiam ante se
parationem et ecclesiam esse dominam
nihilominus tamē ex quo porri isti trās
lati sunt et radicati in parochia sancti
Jo.illi parochie decima debetur quod
sic probo.Fingam⁹ quod isti porri cum
si sint de predio sancti And.Ex quo ta-
men radicati essent in alio meo predio:
vel conualuissent perdidisset ipsa eccle
sia dominium z applicatum esset domi
no posterioris predij.insti.de rerum di.
§.si titius.de rei ven.l.v.§.arbore.ibi de
hoc.de acqui.re.do.l.a deo.ff.fi.z.l.si ex
meis.§.arbor.vbi de hoc tetigi nec ob.
quod not.xij.questione.ij.apostolicos
quia glo.illa non probatur iure.z dato
quod vera esset non habet locum in his
que ponuntur in predio euellenda vt
in casu nostro sicut ergo dominium es-
set acquisitum predio vel domino pre-
dij secundi:ita z ius decime esset acqui
situm ecclesie in cuius parochia situm
est predium:nec dicas quod ecclesia san
cti Andr.non vult decimam de porris
stantibus:sed cum fuerint extirpati.nā

vt patet in preal.§.arbor.etiam post era
dicationem prior dominus sibi ius nō
vendicat.sic ergo arguendo de diuersis
dominis duorum prediorum ad eūdem
dominum vtriusqz quod licet.xiij.q.j.in
scripturis.de penitē.distin.j.adhuc in-
stant.de preben.cum de beneficio.lib.
vj.ff.si cer.pe.l.singularia.dicam in pre
dio respectu secundi predij tantū z non
primi porrorū dominum competere qd
ptz:qr vendito primo predio et tradito
desinet esse dñs porrorū.ff.de rei vend.
fructus pendentes.z sic dicam dandam
decimā porrorū scde ecclie.s.sancti Jo.
z non prime.Nec mirū cum z vnio car-
nis quā habet vxor ad virū faciat illam
censeri iure viri vltimi etiā iam mortui
patet extra de sepul.is cui.in fi.cum cō
cor.Item non mirum si hec habet vnio
per radicē vel coalutionē.naz video qd
sola verberalis annexio preponit scdm
expectantē.primo qd probat decre.qr se
pe de prebē.ex verbali etiā annexione
prebēde ad dignitatem scdi canonicat⁹
expectās dignitatē in assecutiōe prebē-
de prefertur primo multomagis vl' sal-
tem pariter ex radicali cōnexione scda
ecclesia prefertur prime z facit etiā de
prebē.ff.c.lib.vj.Quod autē plus sit fa-
cto qz verbo authoritate pbatur de pe
nis degradatio lib.vj.z qd ibi not.in fi.
vel saltem per arg.de ap.dilecti vbi de
hoc.ff.de legi.l.de quibus.ad fi.Ex qui
bus cōcludit̄ ecclie sancti Jo.decimam
deberi nec curandū an ibi nati sint vel
aliter percepti.ad hoc.ff.de vsur.l.arbo
ribus.§.j.vbi dicitur quicquid in fun-
do nascitur vel quicquid inde percipi-
tur ad fructuarium pertinet.et pro hoc.
C.si cer.pe.l.non vnde originē.Tertio
equitas que.ff.pro prima ecclesia indu
cta fuit conuertit̄ pro secūda pari mo-
do.Item fingamus porros emptos p
plantantem in solutione decime nō fiet
deductio illius sumptus seu predij de
decimis.tua.et.c.cum homines.Item
si iste ecclesie essent in diuersis dioce.
nonne absurdum esset quod prima par-
ticipet in parochia secunda.cod.titul.
cum sint homines ad fi.Item per id se
quereretur quod de toto vino mundi vel

saltem de vitibus illi soli ecclesie debe- retur decima in cui⁹ parochia erat lā- brusca quā plantauit Noe geñ. xiiij. et xiiij. dist. vj. die si sola prima origo 2 nō plantatio deberet attendi. Quarto pro hac parte faciunt glo. Vinc. 2 py. de dz bus. j. dicam. 2 quod no. Innoc. de sta- gno 2 reclusione pisciū vel ferarū. eo. titu. c. non est. vbi videtur velle quod si pisces claudunt in stagno vel in aliqua reclusiōe licet de alio flumine vel loco hec sumpta fuerint. illi tñ ecclesie de- beatur decima in cui⁹ parochia viuūt illi⁹ parochie aque faciat etiā qđ not. de rescrip. stat. §. cum vero. in glo. olim dicebamus. Quinto pro hac parte fa- cit regula in pari. ff. eodem 2 ibi cōcor.
6 2 exempla ad hanc partē. † Quod vero vtraq͂ debeat inducit̄ authoritas vni- ca ad corinthios. iij. ibi qui plantat 2 q̄ irrigat vnum sunt. dei enim sunt adiu- tores vnusquisq͂ em proprīā mercedē accipiet. Conueniūt ergo hic ecclesie. 2 dicit pma secūde tu es planta 2 ego ex semine vnū sim⁹ operatiōe vcȝ opera- tione eiusdem fructus. 2 fuimus coad- iutores dei: cuius manus 2 potentia in his est principaliter opata: accipiam⁹ ergo mercedem nostram. ad qđ facit. e. ti. cum non sit in princi. Quod aūt ha- beāt simul vnam decimā diuidendam 7 probatur. xij. q. j. 2. iiij. c. j. cū concor. de testa. relatum ad fi. de sepul. cū quis. ij. rñ. vt sic ibi diuidit̄ canonica portio: q2 vtraq͂ ecclesia operata est id pp̄ter qđ hec predialis decima debeatur cum predium vtriusq͂ parochie operatum sit ad perfectum huius fructus. Sicut enim si simul in duobus prediis habe- ret arbor communiter radices diceret̄ communis: vt in predictis. §. insti. de re. di. §. si titius. 2 de acqui. re. do. l. a deo. §. fi. in fi. sic videtur tamen diuersis tem- poribus in vtraq͂ parochia fuerit radi- cata quod vtriq͂ debeatur decima. ad idem insti. eo. titu. §. duorum. 2 faciat p̄ hac parte censualis equitas: 2 quod di- xi Ser. Tan. Gof. py. 2 Inno. de sepul. de his. scilicet quod si quis audit diui- na in vna capella 2 in baptismali eccle- sia percipit sacramenta in illas duas di- uiditur canonica et quod nota. de ma- io. 2 obe. omnes. de decimis psonalib⁹. 2 illud idem Innocen. de deci. nouum. 2 quod not. Joan. xvj. questio. j. §. j. 2. ij. et Ber. de deci. ad apostolice. de grege qui pascitur in duabus parochiis. et quod not. Hostien. de stagno piscium 2 de lignis portatis ad portum vbi cari⁹ venduntur eodem titu. non est. vbi te- net decimā esse partiȝ predialem 2 par- tim personalem. sic ergo et ista partim erit predialis vnus 2 partim alterius. Quod autem vterq͂ ecclesia integra p̄ cipiat probatur si aliquis habet vsum rei 2 alius secundus vsumfru. primus pro detrahit. vsumfru. secūdus qđ re- siduum est in fructu rei. ff. de vsufru. l. si aliquis. j. responso. de vsu. 2 hab. p ser- uum in fi. 2. l. se. in fi. sic porros primo decimabit prima ecclesia residuū ha- bebit scđa ad instar hereditatis de qua filius primo detrahit debitam iure na- ture heres trebellianicam vel falci. C. ad. l. falcid. l. irritū. extra de testa. Ray- naldus. 2. c. Raynuti⁹. vbi satis de hoc. ad idem facit quod habetur eodē. titu. officij. 2. c. requisiti. equiparando igitur debitum iure nature ad propositum ra tione virilis originis dicemus illam prius detrahendam. aliam vero de re- siduo. † Item certum est quod fructus non debetur ratione seminis: sed cor- poris ex quo percipiuntur. ff. de vsur. q̄ sit. in princi. idem de planta. C. de rei vē di. si quis sciens. equiparando ergo sa- ta 2 plantata 2 merito. vt institu. de re. diui. §. qua ratione. 2 de decimis nō est dicendum ex prediis 2 ex fructib⁹ de- cimas simpliciter ex corpore 2 iure de- beri. 2 sic vterq͂ ecclesie. ad quod bñ fa cit ad munici. filij. §. ij. 2. l. ordine. in fi. 2 l. incola. 2 infra de iniur. §. ij. C. ad mu- ni. 2 de origi. l. j. 2 optime. l. vlti. in fi. pro pterea istud quod est patrimoniale mu nus agnoscatur vbicunq͂ est patrimo- nium. C. de mulier. 2 in quo loco. l. vni- ca. propterea fingamus ista duo predia duos parentes porrorum sicut ergo fi- lius vtrumq͂ parentum integraliter ale re cogitur. ff. de lib. agno. l. si quis a li- beris. circa princi. sic 2 de his porris di-

cam quo ad ecclesias. Tertio equitas facit pro hac parte quid enim si porri non fuissent plantati. Itē in se sunt fructus et ad vium et ad preciuz percipiendum. et pro secunda facit quod si porri fuissent empti ⁊c. vt. s. dixi. Quarta opinio facit pro his facit de qua dicam infra. Quinto facit regula. s. eod.
8 fm naturam ⁊. c. qui sentit onus. ¶ Cōtrarium scilicet quod neutri ecclesie decima debeatur: sic probatur: dicitur Deuteronō. xviij. decimarum oblatione cōtenti nil amplius possidentes. ⁊ Malach. iij. vt cibus sit in domo domini. et xv. q. j. reuertimini. et. q. vij. c. j. sed iure positiuo ecclesia non constituitur sine dote: ergo cum clerici non sint illis contenti nec illis indigeant eis nō debent. quod not. sine dote non sit ecclesia constituenda. patet de consecra: distin. j. nemo. de consecrat. eccle. vel altaris. cum sint. vbi de hoc. ⁊ in aut. vt oratores do: §. j. colla. v. Ex quo ergo ponimus ecclesiam dotatam rector et clerici viuāt de fructibus ipsius dotis et decimas non querant. faciat ad hoc illa partiuz consuetudo in quibus decime non soluuntur que videtur valere de paroc. c. si. de deci. commissum ibi solebant ⁊c. ⁊. cān aliquibus. in fi. potest enim consuetudo quod princeps. s. legem condere interpretari et abrogare: et dixi de hoc de consuet. c. fin. sed papa certis psonis decimas remittit. vt patet de decimis ex parte. primo. quod intellige vt not. xvj. q. j. §. si ergo. et de deci. a nobis. ergo ⁊ hoc potest consuetudo: nec debemus presumere deum velle tantam multitudinem non soluentium perire. de bapti. non obst. Itē pro maiori parte theologi precipue mendicantes hoc tenent ⁊ predicant: vt not. de decimis. c. j. lib. vj. Et respondent ad authoritatez veteris testamenti preceptum de soluēdo esse morale. sed de quota soluenda dicunt esse cerimoniale vel iudiciale: sed communiter dicunt esse iudiciale tum cerimonialia veteris legis tempore noue non debeant ad literam seruari. Iudicialia vero sic licet non obligēt ex precepto ad authoritates noui testamenti. Matth. xxiij. ⁊ Luce. xj. et. xviij. respondent quod in eis dicitur ne decimatus ⁊c. hoc oportuit fieri scilicet in veteri lege. illa vero verba de omni qđ possides non fuerunt preceptiua christi vel euangeliste: sed quedam ostentatiua narratio pharisei. ⁊ potest ante preceptum de decima aliquid signare. cum enim denari⁹ numerus quodāmodo sit perfectus. de consecra. dist. v. ieiuniū. Cum sit primus limes numerorum. illo enim finito reinchoamus ab illo qđ per se ptz. habet idem designare quandam perfectionē quam illi decima soluendo rehabituri erant per aduentum christi. Innocē. vero per multas authoritates probat super rubrica de decimis al's est gloss. de paroch. c. vlti. ⁊ reprehendit hos nouos doctores attentātes dicere contrarium doctrine: quatuor principalium doctorum ecclesie. Ad decretales vero allegatas in con-
9 trariū respondet vt in eis notaui. ¶ Nos vero iuriste tenemus decimas et integras deberi: sed saltem propter contrarium dicemus neutri deberi vt sic inuicem se impediant de vsufru: quoties. de lega. j. huiusmodi. §. fin. ⁊ plura exempla habent de hoc. s. de reb. dub. si fuerit. j. responso. et faciat quod not. de elec. c. penulti. lib. vj. Et pro hac parte facit regula que in obscuris reū absoluit. s. eodem titu. cum sint partium. ⁊. l. fauorabiliores. posset etiam allegari quod loc⁹ esset gratificationi de leg. ij. si quis seruum. §. si inter duos. de cōdi. inde. l. plane. de rescrip. c. pennl. cum si. Solutio huius questionis colligi potest ex not. per Uincen. py. et Jacob. ver. de decimis. cum non sit vbi Uinc. ex verbo incrementum. in prin. c. arguit. se de ecclesie decimā deberi: ⁊ illud tenēt assertiue ibi ipse Uin. ⁊ Py. Jacob. vero tenet vtriqz deberi ⁊ ex verbis suis videtur sentire vtriqz deberi integram ⁊ ipsorum glo. ibi posui et per predicta patet Uincen. arguendo ⁊ alios asseren-
10 do concordes qđ secunde ecclesie debeat quod puto verum sed est sciendū quod ex porris plantatis duplex fruct⁹ habetur alter est in semine producto p

porrum. Et de hoc non proponitur questio quasi non dubia cum illud semen nascatur ex humo hui⁹ predij vbi fuerunt semi plantati sicut fruct⁹ omnino alterat⁹. et sic idem de eo qd de grano vel alio fructu. extra de decimis ex parte .ij. t c. tua .ij. t c. pastoralis. sed proponitur questio de ipsa substantia porrorum quam sumimus in fructu ad hol⁹ quod est optimum in augusto cum carnibus porcinis vel ad ipsum crudum comedendum quod multis placet. puto autem sequendo predictos de his integram decimam secunde ecclesie deberi vbi fuerunt plantati per ea que dicta sunt supra. pro hac parte maxime in ver. item quo iure. Itē si etiam illi porri fuissent turtini tamen parochiali ecclesie que in predialibus prosequitur quod suum est exigeret decimam. t qd plus est etiam ab inuasore predij: vt no. eod. titu. ex transmissa. in si. prime glos. t .xvj. q. j. decimas. Dico autem φ prima ecclesia ab ipso domino porrorum et prioris fundi exigit decimam ad estimationem ipsorum porrorum. estimatio autem debetur qua si quo ad primū predium t ipsius dñum per radicationē secūdi sic cōsumpti. p cōsumptis autē bñ soluit estimatio .xvj. q. vij. quicūq. de transac. veniens. t no. de rerū permu. c. fin. de reb. ecc. nō alie. vt sup. Et p hoc dico decimā ad estimationē porrorū deberi pme eccle soluta sicut quasi omnia iura inducta in prima parte. Ad id autē qd allegabat de causa originaria que prefert educatiue vel nutritiue t quod mancipia distinguuntur origine nō loco nutritionis facile rñdetur. locus eñi vbi larē habet t mittit homo liber vel seruus nō eradicat sibipsi hominē sicut fundus qui porrū illud sibi incorporat radices protelat humorem infundit t qualitatē mutat .lvj. dist. nasci. cib⁹ etiā t pot⁹ nō irradicat sibi hominē: sed irradicat ab hoie. p qd etiam ipsi⁹ cibi t potus mutat substatia: t sic facit pro. + et sic rñdet ad argumentū

n dñe Wilācie coniugis do. Alberici arguebat eñi p me sup ħ cōsulta ad instar pncipis in aul. vt iudices sine quoquo suffragio. §. hec oia potiorē esse causam prime ecclesie q absurdū est si filiū suū alia mulier lactat t nutrit illius nutricis causa potior dicat in filiū qd filius iste nō irradicat nec coaluit corpori nutricis sicut porrū humo. vnde si natura operaret qd filius ille corpus nutricis reingrederet ibi generatiua restitués pñtia dicerem⁹ eū filiū secunde t nō prime. Ad decretalē literis rñdet negari nō posse illū clericū receptū auctoritate illius qui fecit maxime quia certū est per primas monitorias nullū ius acquisitū qd sufficeret: sed hoc solū excludit ne ecclesia illa dicat granata p illū qst grauamen attribuendū sit inchoanti. psequens eñi nō potuit dici grauasse faciendo id ad qd tenebat ex quodā debito honestatis. Ad gl. In no. dico qd cōcor. solutioni q illi⁹ herbe paste licet transiuerit cū onere deberet decima in estimatione nō iure consumpta. Et sic etiam satis fit decre. pastoralis. et decre. cum non sit. Ad iura vero inducta qd diuidatur decima sole rñdetur si diuidit prediū est: q comuni pecunia emptū. Itē de bonis cōiter acquisitis. idē in decima pastus porcorū t de decima personali idē in canonica. In his eñi t similibus neutra potior nec apparet ratio quare pl⁹ vni ꝙ alteri vel quare vterq integer deberet t codē modo respōdet ad ea que dicta sunt de concursu. In illis enim certum est duob⁹ nō deberi sꝫ vni nec apparet cui t de hoc de iure patro. cum antē. de rescrip. c. pe. lib. vj. si dicatur quod propter predicta deterior sit conditio collationi ꝙ si in primo predio plantasset fateor: t sua voluntate subijt hoc munus ad preallega. l. vlti. in fin. C. de municip. t origi. lib. vj. ad hoc de offic. delega. ab arbitris. t quod ibi not. Et forte etiam eradicatis porris aliud ibi seminauit vel plātauit ex quo fructū percipit vel satis sit φ hoc facere potuit. Itē t alī sufficit qd hereditas poterat esse dānosa. insti. de autho. tu. §. j. hic sic ꝑposita allegata soluta t responsa quisq studiosus precipue doctor supplenda t corrigenda suscipiat. inest enim autho-

ri libentius discere q̄ docere.

1 ¶ Licere non potest alieno nomine quod proprio non licet.

2 Exclusus ab aliquo actu ob excōicationem an alieno noīe possit admitti.

3 Absens impeditus in aliquo loco non pōt cōmittere alteri vices suas nisi ille cui cōmittitur sit de collegio.

4 Seruitutē habens eundi per alienum fundum potest alium mittere suo nomine.

5 Exclusus ab aliqua causa suo nomine an admitti possit nomine alieno.

6 Laicus ad spiritualia tractanda non est aptus.

Quod alicui

6 suo t nō lʒ noīe nec alieno licebit clemētina de regula. vt ꝓfessores. dat nouum exēplum huic regule. Et vide hic no. p Dy. Car. z Joā. an. qui in nouella hic querit questionē an habens gratiā cū bñficio acceptādi possit laicum procuratorem constituere ad acceptandum z remittit ad notata per eum de preben. c. accedens. Deinde subīcit q̄ōnē fratris Uberti per dictionē similem quo ad effectum que talis est. querit vtrum aliquis ex defectu ordinis vel alia causa vocem nō habet. z in. c. noīe suo. eā habere possit vel debeat noīe alieno si constituatur procur. per alium vocē habentem. z vr q̄d non per hāc regulā cū cōcor. nam ponitur in themate q̄ōnis ꝙ ille vocem nō habet suo noīe ergo nec alieno habere poterit. Preterea dicitur in themate vel ex alia causa. † Sʒ pone ꝙ propter excōicationem aliquis excludatur nūquid noīe alterius admittetur videtur q̄d non q꞉ propria negocia tractare nō potest: maxime spūalia siue in iudicio siue extra de iudi. intelleximus. de excep. pia. lib. vi. z de sententia excō. solet cū si. Sic nec ꝓcura. potest constituere ex de proba. c. post cessionē. Et idē forte dici posset quo ad materiā nostram de suspenso z irregulari maxime in actu electiōis q꞉ lʒ non sit in eis periculum. cōis tñ ab actu eligēdi penit' excludūtur de consue. cū dilectus. de sen. excō. q̄ ergo tales nec per se nec pro aliīs admittuntur. Secundo si ex defectu ordinis excludatur vt in clem. c. hi qui. nullo mō admitti pōt noīe alieno ꝙ sic probatur ea que sunt ordinis nō habēti ordinem cōmitti non possunt ab alio ꝙ a papa vt hic in glo. sed vocem habere videtur esse ordinis: vt. d. c. vt hi qui ergo zc. Et si dicatur ꝙ vocem habere nō est ordinis: sed est pena non ordinati: vt apparet in. d. cle. aut hi q̄. dico ꝙ ex hoc magis concluditur talē non debere admitti aliquo modo. nā si cōmissio sibi ab aliquo facta operaret̄. sequeretur ꝙ priuatus quilibet penam ordinariam iuri posset effectualiter remouere. hoc autē est incōueniens cum etiam iudex nō videtur hoc posse. C. de aboli. l. i. canonizata. ii. q. iii. §. notandū. vbi de hōc nisi forte per dispēsationē vbi haberet potestatē dispēsandi. ex de iudi. at si clerici. de scismaticis. fraternitatis. ix. q. i. ab excōmunicato. z. q. ii. lugdun̄. Ergo nō est dicendum ꝙ p talē cōmissionem admittatur ad capitulū a quo in penā excludit̄. Tertio quedam sunt q̄ licet sint iurisditionis adminiculo tamē ordinis exercenda: vt de causa criminali epī cognoscere. xxiii. di. illō. iii. q. vi. hic quippe. Item clericum deponere. xv. q. vii. si cum duobus. z c. seq. Item clericum causa discipline verberare. lxxxvi. distinc. non liceat. et not. xlv. distinc. in summa z hec z similia committi nō possunt ordinem non habenti nisi sicut et illa que vere sunt ordinis. vt. s̄. dictum est. Ad quod bene facit preallega. c. nō liceat. et not. expresse. xcv. distin. c. i. circa vltimam glos. sed negari non potest quod ius vocandi capitulum et si non sit ordinis proprie sed iurisditionis ordinis tñ adminiculo saltem quocunq̄ habenti exercetur: vt dicto. c. vt hi qui. Ergo demādari nō potest ordinem nō habenti: ex quo bene cōcluditur quod si quis nomine suo propter defectum sacri ordinis saltem non habenti vocē non habet eam etiā habere non poterit nomine alieno quod sic probatur in multis actib' quis admittitur pro se z

non pro alio sicut ad postulatio.iij.quest. stione.vij.§.verum.ff.de postulando.l.[illegible] C.de postulatio.l.nemo.Item ad accusandum infra prohibetur.iij.questione vltima.omnibus.Bene ergo sequitur q[uod] vbi quis per se non admittitur nec pro alio.et maxime cum legislator habuit respectum ad rem prohibitam tantum non ad modum prohibendi.vt not.in regula.S.e.l.cu[m] quid.Iste enim simpliciter constitutus non tamen mandato de certa persona eligenda liberum habet arbitrium ac si proprio nomine interesset.de elec.c.si quis iusto lib.vj.Item dicta decretalis vt hi q.dicit quod non habeat vocem etiam si ab alijs libere concedatur.Ex quibus verbis colligitur q[uod] si totum capitulu[m] hoc sibi no[n] pot[est] co[n]cedere multominus vnus per suam co[m]missione[m] q[uod] aut capitulu[m] plus possit q[uam] vn[us] solus probatur de his que fi.a ma. par.ca.c.[illegible] ad hoc.lxiij.di.c.vlti.non ergo vnus sibi poterit co[n]cedere quod totum capitulu[m] non posset.et hoc voluit dicere dictum.c.vt hi qui sibi nullo modo in.c.habeant.quasi nullo quesito colore.s.nec per se nec pro alio.Item cum quid prohibetur et omne per q[uod] peruenit ad illud de spon.ofo.sed admitti deberet:vt procur.sequitur ad q[uod] hoc est habere vocem nomine suo q[uod] sic proba
5 tur dicit decre.† q[uod] absens in loco de quo debet vocari impeditus committit vni de collegio vocem suam.de elec. c.quia propter.§.illud aut.et nisi sit de collegio non potest quantum ad actu[m] etiam si al's sit de gremio de consuetu. cum dilectus.de elec.scriptum est.si ergo vt procura.admittatur necesse est quod sit de collegio.i.q[uod] voce[m] habeat sequitur q[uod] ista admissio e[st] ex eo q[uia] habet voce[m] noie p[ro]prio.Item certu[m] q[uod] impubes non admittitur cu[m] alijs ad eligendu[m] de elec.ex eo.lib.vj.q[uia] discretione caret.
4 nunquid ergo admittetur vt procur.alterius.certe non:propter eade[m] ro[n]em. quia procuratoriu[m] non dat ei discretio nem:et q[uia] talis etatis procura.esse no[n] pot[est] nec ad negocia nec ad lites de procura.q[uod] generaliter.li.vj.et.ff.eo.l.minor.eadem in furioso cum eade[m] sit ro.iij.q.iij.§.iij.

de spon.cum dilectus.et not.in.d.c.ex eo.Item lex prohibens eu[m] admitti indistincte loquitur nec distinguit pro se vel alio ergo etc.indistincte intelligatur de offi.pr[a]efi.l.iij.et de postulando.quos p[ro]hibet.In co[n]trariu[m] q[uod] iste repellatur homine proprio admittatur vt procur.facit q[uia] edictum de procur.est prohibitoriu[m].de procura.l.mutus.§.j.cum ergo iste non repellatur pro alio admittetur.Ite[m] habere voce[m] in capitulo no[n] est sine natura illicitu[m] de quib[us] tantum videtur loqui hec regula q[uod] alicui.et.xlvj.di.sicut non suo:et ideo licet quis non habeat vocem suo nomine nihilominus admittetur nomine alicuius nisi expresse sit ei prohibitum vt dictum est.Nam certum est q[uod] illi qui no[n] sunt de collegio no[n] habe[n]t voce[m] suo nomine:imo et tacite a co[n]trario sensu videntur prohiberi alieno no[m]i[n]e:de elec. q[uia] propter.§.illud.ibi de ipso collegio ergo etc.quasi a [con]trario no[n] alij ta[men] q[uia] expresse non est prohibitu[m] si co[n]stituant procur. pot[est] admitti vt ibi no.et est expressum.e. tit.si quis iusto.§.fi.lib.vj.quod autem hec regula non habeat locu[m] nisi in maleficijs et illicitis probatur multis iuribus de procur.non minus.li.vj.e.ti.qui generaliter.§.fi.e.ti.c.j.li.vj.quib[us] casibus admittitur quis alieno noie et non suo sic.xxxij.q.ij.honor.datur de procura.c. vlti.lib.vj.vbi qui non posset contrahere matrimonium per se.puta q[uia] haberet vxorem:vel esset consanguineus vel affinis co[n]trahit sicut procur.alterius ergo a simili prohibitus suo nomine contrahere matrimonium sp[irit]uale pro se eligedo poterit pro alio.Similitudo aut[em] ista bene procedit de tra[n]sla.inter corporalia.Ite[m] inferior suo nomie vel iure in feriori iudicare non potest:de maio.et obe.cu[m] inferiori:et tame[n] alteri[us] nomine iudicat et superiori preponitur.lxxiiij.di. honoratus.xciij.di.c.vlt.†Ite[m] si habeo seruitutem eundi per fundum tuu[m] et al's prohibere posses titium ire suo nomine:tamen non potes si nomine meo vadat.ff.de ser.ob.l.si stipulatus.Ite[m] ep[iscopu]s suo nomine clericos alienos ordinare no[n] pot[est]:et tame[n] nomine p[ro]prij ep[iscop]i sicut.xxiij.q.ij.lugdun.lxxj.dist.per totu[m].de tep.

ordi. c. j. lib. vj. & de preben. c. si eps. Item
pro hoc. ff. de in ius vo. l. quesitum. & qd
not. ij. q. j. prohibentur in glos. nisi atro-
cem. Ex quib⁹ patet qd contrarium hu-
ius regule. s. qd possit aliquis pro alio
quod non potest pro se locum habet in
his que nō sunt illicita & videtur esse rō
in oibus predictis q2 plus cōstat specia
lis cōmissio facta ab hoie ꝙ generalis
ptās data a lege quod dic vt not. de of.
deleg. is cuius. lib. vj. cum ergo habere
vocē in capitulo nō sit illicitū nec de ge
nere prohibitorum ergo licet quis non
habeat suo nomine habere poterit alie
no. Item ista regula quod alicui intelli-
gitur quando id quod faciēdum est no-
mine alieno tendit ad eundem effectum
sicut si fieret nomine suo vt. d. c. sicut nō
suo al's si item effectus non sequitur lo
cum habet contraria regula vt. hic not.
per Dy. in fi. sed certū est q' nō hz eun-
dem effectū esse in capitulo nomine suo
& alieno, maxime vbi habet mādatum
de certa persona eligenda: vt de elect. si
quis iusto. §. porro. q2 tunc non potest
alium eligere q' posset si esset nomine
proprio; ergo saltem talis procu. habēs
mādatum limitatum admitti dz. Item
non obst. dicta clementina vt hic qui: q2
licet quis admittatur vt procur. non p̄p-
terea sequitur q' vocē habeat in capi-
tulo quia habere est proprie esse domi-
num rei vel saltē possidere. ff. de ver. si-
gni. l. habere & not. xxiij. q. vij. c. qd au-
tem. sed ille qui pro alio interest nec est
dominus nec possidet sed is cuius no-
mine interest, de resti. spo. cum venisset.
& de prescript. si diligenti. ergo illa de-
cre. non obstat. qd aūt scdm proprieta-
tem ipsa decre. debeat intelligi & restrin
gi apparet; q2 est penalis & sic restringē
5 da: ff. eo. cum pena. Soluēdo dicit qd
due ponunt qōnes vtrū exclusus ali-
qua causa nomine suo admitti debeat
vel possit noie alieno quorū vnū. s. vbū
debeat importat necessitatē ex parte ad
mittētium. & est sensus an canonici talē
pcur. cōpellant admittere. scdm qd est
vbū possit denotat habilitatē ex parte
admittēdi hoc est an talis pcur. sit ido-
ne⁹. ita qd canonicis volētib⁹ valeat ad
mitti. Ad primā dicit quod canonici non
compellunt admittere si volūt. Et est rō
q2 cum ille qui nō habet vocē in capitu
lo quantū ad actū incūbentē nō censea-
tur esse de capitulo & ei al's sit de eccle
sia sicut econtra. de collegio eēset etiā
is qui nō est de ecclia ibi de consuetudi
ne vocem habet. de consuet. cum dilec-
tus. de ele. c. scriptū est tale: ergo non
habentē vocē instituti procura. canoni-
ci inuiti non admittunt. & maxime in
actu electionis vt. d. c. si quis iusto. de
elec. lib. vj. Nec etiam in aliis cum non
teneant pandere secreta sua alii nec ex-
traneo q2 canonicorū secreta seruari.
C. de cōmerciis & merca. l. fi. lib. vij. q. j.
ex merito. Ad scdm aūt possibilitatis. s.
vtrū volentes possint distinguit q2 aut
impedimētū est tale qd impedit natura
liter illud qd in electionibus maxime requi
rit. s. discretionē seu animi iudicium vt
etas & furor seu contra naturam ex de
6 quo agitur vel laicalis status qui non
est aptus ad tractandū spiritualia vel ec
clesiastica aut non est tale. Primo casu
etiā volentibus admitti non poterit
vt dicto. c. ex eo. de elec. lib. vj. q. vij. §. iris. &
xcv. dist. bene quidem. Si non est tale ta-
men ipsum impedimētū non solū impe-
ditum impedit & afficit: sed etiam alios
potest inficere vt excommunicatio que
communicantibus inducit lepram pecca-
ti nec afficit ipsum solū. Primo casu ad-
mitti non poterit & si admittatur vitiat
qd factum est. de elect. illa. & c. cum in-
ter. R. de proba. post cessionem. iij. q. iiij.
nullus. xj. q. iij. cū excōicato. Si ipsum
solum afficit aut ipsum impedimentum
statutū est in penam ipsius; vt quia eli-
git scienter indignum. de elec. c. cum in
cunctis. & d. cle. vt hi qui. & de regula, vt
professores: aut non est in penā: sz alias
vt quia nullo modo est de collegio. Pri
mo casu subdistinguit: quia aut est ta-
lis pena quam canonici possunt remit-
tere aut non: si possunt vt in eligente in-
dignū qui ea vice priuat⁹ est voce non
solū in odiū sui vt videtur: sed etiā in fa
uorē nō delinquentiū, de elect. cum vin
ten. puto si volunt eū admittere tam suo
noie ꝙ alieno sicut eis placet nec corre

pessunt facere gratiã nisi sicut volunt. xii.q.ii.precarie. Si aũt talem penã nõ põt remittere tñc etiã volẽtes talẽ non põt admittere qui oĩno in penã ei⁹ excludi dꝫ a voce capituli:sicut apte dicit dicta cle.vt hi qui.§.ſcdo rñso.Ibi nullo modo ꝛc. Unde in hoc vltimo casu forte probabiliter posset dici hoc locuꝫ habere:qñ libere ꝛ simpliciter constitut⁹ est procur.q2 tunc quasi idem est affect⁹ ac si nomine proprio admitteretur cum eodẽ modo liberum habeat arbitrium: secus si habeat limitatum mandatum de certa persona eligenda vt deinde est: q2 tunc cum videatur esse quodãmodo instrumentũ seu organũ eius cuius est procurator ꝛ quasi nil habeat arbitrij.ꝛ tunc sic possit admitti.qð autẽ min⁹ sit admittere certum articulum ꝙ simplex negotium facit quod not.de offi.deleg. super.questionũ.de re iudic.c.cũ bertoldus. Tutius tamen credo quod nullo modo admittatur per expressionem verborũ decreta.vt hi qui.ar.p.cal.c.vt professores.ibi.nec pro se possunt ꝛc. Si tñ contra illa aliquis admittatur nõ credo vitiari quod ab aliis factum est.sed talis numerũ non augebit.de elec.c.ecclesia.ii. Si autem vero in penam sed quia nullo modo est de collegio tunc possunt si volunt:vt in p̃collega.c.si quis iusto: cum possent etiam ei dare vocem nomine proprio.de postu.p̃ela.bone.ii.lxiii. dist.obeuntibus.

1 Datum ob gratiã alicui non debet in eius odiũ retorqueri.

2 Papa transferente epm absentẽ ad aliũ episcopatũ ꝛ illũ absoluente a primo an censeatur primum vacare.

3 Sponsam spirituale scðam non põt quis acquirere nisi liberatus sit a prima.

4 Papa quare ex causa possit transferre epm saltẽ vt illũ priuet a primo.

5 Mulier que audiuit dici maritũ suũ esse mortuũ non dꝫ alteri nubere nisi sit certificata de morte.

6 Quod ob gratiam alicui conceditur nõ est in dispendium retorquendum. dispendium dic vt.§.de rescrip.dispendia libr.vi.ꝛ vide quod not.ꝛ dixi.C.de legi.l.qð fauore. vnde sumpta fuit ista regula.ꝛ qð hic late no.per Dy.ꝛ vide etiã hic per Car di.Io.an.qui in nouella dicit dictũ Cardi.tenuisse ꝛ soluisse per hanc regulam de elec.ꝙ sit al's.c.cupiẽtes.lib.vi.taleꝫ
2 questionẽ:papa transtulit epm absentẽ ꝛ absoluit eũ a vinculo primi vt est moris ꝛ iuris de transla.c.ii.§.sicut ergo. de postulã.bone.ij.in fin. Querebatur qð vacaret prima cathedralis ecclesia vt sciretur de habente regalia in prima ecclesia cum vacat quando incipit illa vtrum qð statim vacet inducit ad solutionem prioris vinculi:vt ponit thema.contrarium tenet q2 absolutio non est pura sꝫ conditionalis si consenserit:vt p.obat per multa iura vnũ soluẽdo contrariũ. ꝛ dicit sit in curia declaratũ:nisi constet papaꝫ aliud voluisse. Ad hoc sic allegat ide Io.matrimonium spirituale sicut ꝛ carnale initiatur firmatur ꝛ confirmatur de transla.licet initiatur ex consensu eligentiũ de elec.vt ibi in tantũ quod eius electio acquirit:non tñ iure executiuo regulariter tribuitur not.lxiij.dist.quanto.c.nosti.ꝛ.c.qualr.codeꝫ modo dissoluit ex dissensu.C.qñ lic.ab empt.disce.l. §.c.ii.non soluitur iste a vinculo prime nec ligatur scðe nisi post cõsensum scðe nec contractum dissoluit primum.lxxiiii.dist.vbi.C.de acti.ꝛ obli.l.sicut.de contrahen.empt.inuitum semper enim intelligitur conditio si sibi placuerit et consenserit de p̃ben.c.si tibi absenti.lib. vi. Item sicut dos non potest esse sine
3 matrimonio.C.de iur.do.l.iii.sicut nec acquisitio scðe sponse spiritualis nisi liberatus a prima.ad ideꝫ.E.de secũ.nup. c.ii.et.iii.sed in casu primo quantumcunq; sit pura promissio intelligitur cõditio si secute fuerint nuptie.ff.de iure dot.l.stipulatio.§.plerunq;.et.§.si ante. de testa.mili.l.ex eo.sic ꝛ translatio quãtuncunq; pura debet intelligi si nuptie cum secunde fuerint secute.ff.de leg.ii. legatario.ij.responso. In contrarium est de bo.posses.ex testamento mili.l.i. in fin.sed dicit illam intelligi sub predicta conditione de consensu translati.

et vide quod not. de priui. c. pe. in. j. glo. ⁊
quod sup ea dixit. Dat simile quod re-
donata acquiritur donatario reuocabi-
liter. tamen si respuerit vt dicta decre. si
tibi absenti. de preben. lib. vj. sicut lega-
tum speciei mortuo testatore transfer-
tur in legatarium. ff. de fur. a titio. sub cō-
di. tamen si voluerit de lega. j. si ita lega-
tum. §. illi si volet. hinc est quod hac pen-
dente: pendet etiam factum heredis in
alium transferentis predictum legatuꝫ
vt legatario respuente firmetur factum
heredis et eo legatum agnoscente infir-
metur: vt. ff. si certum pet. l. proinde. per
que concludit habentem regalia nihil
percipere de prima sicut de non vacan-
te ante consensum translati. ad secunda
maxime quod iste pugnat contra ius cō-
mune quod vult conseruari fructus fu-
turo successori de offic. or. cum vos. de
elect. quia sepe. libro. vj. stet ergo firmū
quod mutatum non est. C. de ap. precipi-
mus. Fatetur tamen quod papa ex cau-
sa posset trasferre episcopum inuitum
saltem quo ad hoc vt careat pma sit ra-
4 tio†quod tota ecclesia est vnum corp⁹
misticum vt in canticis vna est colum-
ba mea. de summa trini. c. firmiter. §. vna.
vij. q. j. nouacianus. et. x. q. j. loquitur.
sponsus autem huius columbe et caput
huius corporis papa videns vnū mem-
brum ipsius corporis inutile propter
persecutionem imminentem ex ipsius
persona cui possidet vel propter aliam
iustam causaꝫ vt corpus sanetur potest
et debet ex officij debito huic morbo
antidotum preparare. vij. q. j. pastoralis.
et quod nota. Inno. de renunc. nisi. §. j.
q. ij. ex eo patet quia prelatura est ad fi-
nem vt prosit si finis iste frustrat̃ pastor
habet sanare quod est egrū vt. d. c. nisi.
§. propter. sed si papa volens epm̄ hono-
rare propter sua merita intendit sibi cō-
placere si displicet remanebit in primo
statu ne retorqueretur in eius lesionem
quod fit ob gratiam per hanc regulam.
Sciendum est quod Egidius cremoñ.
in sua disputatione quam statim subij-
ciam visus est tenere contrarium dicēs
q̃d si boñ. eps̄ ad postulationem capitu-
li rauenatis etiā ignorans transferatur
ad ecclesiam rauenaten. non ex peccato
ipsius consensu desinit esse eps̄ bonoñ.
Et si hoc intelligat̃ de illo qui licet igno-
ret translationem sciuit tamen postula-
tionem cui licet non consenserit submi-
sit se volūtati populi iuxta not. de elec.
cupientes. §. denique. in gloss. sed ex quo
tunc cessaret contradictio. Sciendū est
quod Egidi⁹ ponebat in questione pre-
dicta pro dubio an electio facta ad ec-
clesiam bonoñ. per capitulum bonoñ.
postq̃ audiuit non tamen certitudinali-
ter ipsam translationem factam: cum ta-
mē adhuc egeret bonoñ. ecclesia ⁊ quod
non valeat inducit communem op. q̃d
adhuc habetur episcop⁹ quod sicut in-
validū facit validum. iij. q. vij. §. vtrū. de
inrepat. consultationibus. de bigamis.
nuper. eadem ratione de alijs validum
facit inualidum arguendo a simili per
contrarium de peniten. di. ij. §. ex cōtra-
rio. Item non dicit̃ trāslatus vbi posses-
sio nō habuerit. xxj. q. ij. si quis iam trās-
latus. †Item non dꝫ mulier contrahere
que audiuit maritum mortuum nisi de
hoc certificata de sponsa. in presentia. et
facit. ff. de acqui. re. do. l. res ex manda-
to. de acqui. here. l. qui hereditatem. et. l.
heres. nam ex quo pro certo nesciuerit
ecclesiam vacare non debuerit eligere
per iura predicta facit quod not. ij. q. v.
quātū. de clerico excōicato ministrante.
c. ad apostolice. ⁊. ff. de acqui. pos. qui ab-
senti inducit etiam q̃d scripsit post Hos-
tien. de elec. quia propter. in prin. super
ꝟ. celebrandi. In ꝯtrariū inducebat opi. ce-
dere ꝟitati. iij. di. veritatis ⁊ legatuꝫ re-
cta via trāsit ad legatariū ignorantē. ff.
quēad. ser. amit. l. si partē. §. fi. de leg. ij. l.
legatum. Itē iste trāslatus dicitur quo
ad ecclesiā defunctus. vij. q. j. §. ecce mit-
tat ergo ecclesia cui vult. vij. q. j. sicut al-
terius. Item quicquid sit in opinione:
sufficit in carnali matrimonio quod cō-
trahi possit. de spon. tua. de eo q̃ duxit in
matrimonio. c. ij. sic a simili in spiritua-
li inducit etiam q̃d not. Gof. in summa.
de conces. preben. in princ. Soluebat ipse
q̃ licet inhoneste fecerit capitulum: te-
net tamē electio cū statiꝫ ꝑ trāslationeꝫ
fuerit rauennas et desierit esse bonoñ.

non expectato eius consensu.sed si hoc
esset verū ergo dignitas vacaret in cu‑
ria.et sic electio capituli non valeret p
decretal.secundā . de preben.lib.vj.nisi
dicas illam in episcopatibus locum nō
habere:vt ibi not.in gloss.ij.ad allega‑
ta in contrarium rn̄debat,ad primū qr
vbi fieret alicui preiudicium extra veri
tatem prelati cum erat.In cōtrariū cō‑
munis opi.tunc procedit argumenta‑
tio:sed hic in veritate preferenda nulli
fit preiudicium.ad decre.in presentia.
respondet qd si mulier contrahat tenet
de secun.nupt.c.dn̄s.ad id qd de heredi
tate dr:rn̄det qd illud speciale.vt no.in
l.heres.in vlti.glo.in.l.qui absenti.ap‑
paret de intentione scribētis.gl.Hosti.
fatetur verā tn̄ si contra fiat tenet.facit
de preben.licet.ij.curia per rescriptio‑
nem.imo vt dicitur per consti.non sunt
etiam minora beneficia vacantia p p‑
motionem in curia per alios conferri.
dato tamen qd hec solu.procederet lo‑
cum haberet in casu in quo predixi.vi‑
deas etiā qd no.i cle.vt lite pe.c.j.post
prin.Jo.and.z vide in glo.in.d.c.si quis
iam translatus.xxi.q.j.z qd no.p Host.
in summa de transla.§.vlti.versi.multi‑
plex ipse tn̄ non tenet opi.Egidij.

1 Regula qd semel placuit amplius
displicere non potest quatuor requirit.
2 Testamentum scd̄m faciens an teneat
expresse primum reuocare.
3 Testator qui iurauit non mutare testa
mentū an possit facere secundum.
4 Professio impedit primum testm̄ tolli.
5 Legem sibi imponere nemini lz a qua
non liceat recedere.
6 Pactum de futura successione etiā cū
pena z iuramēto non valet.
7 Venditio rei valet quam quis non ven
dere iurauerat.
8 Homo nō potest tam bene facere quin
melius facere possit.
9 Decedens in peccato mortali in cemi‑
terio non debet sepeliri.

1 Quod semel pla
cuit amplius displicere nō
potest.Joā.mo.Cardi.dicit
† quod ad verificationem
huius regule requiruntur quatuor scz
quod placitum nō sit improbatum qd
scienter placeat.quod non sola mente
z qd ad alterius intersit:z vide alia hic
notata per eum z plenius per Dy.z p
Joan.andr.qui hic in nouella recitat
2 hic tractata per Dy.† an faciens secun
dum testamentum habeat necesse spe‑
cialiter reuocare primum in quo erant
verba derogatoria an sufficiat solita ge
neralis reuocatio:ipse Dy.post multa
tenet quod exigatur specialis reuoca‑
tio qd habeat regulā.z per.l.si quis in
prin.testamenti ibi in fi.specialiter dixe
rit zc.Si vero specialiter reuocat:cer‑
tum est valere scd̄m nisi primū transijs‑
set in naturā cōtractus vt hic ipse Dy.
notat.Idem tenet Odof.in lectura.C.
de sacrosan.eccl.l.j.vbi de hoc dixi:nec
aliquid noui allegat Jaco.de bel.hanc
questionē disputauit et tenuit valere
scd̄m etiā non faciens mentionē de ver
bis derogatorijs.Primū de qua que‑
stione dixi.C.de testamē.aut.hoc inter
liberos:z ipse Joan.and.notauit in no‑
uella.de consue.c.j.super.vj.glo.Et ad
hoc bene faciūt notata per Archi.xxv.
q.ij.in summa in vltima sua glo.licet lo
quatur de rescrip.quid si iurauit nō mu
tare testamentum.Hanc questionē hic
tangit late Joan.and.z quod valeat al‑
legat quia seruandum est iuramentum
3 † cum seruari possit sine periculo ani‑
me de iureiurā.c.si vero.obligat etiam
ex precepto.xxij.questione.j.si peccatū.
de iureiur.c.et si christus.de voto.ma‑
gne.Ex quo mihi est illicitum in primo
quo casu secus vt si paganos vel here‑
ticos instituisset de hereti.si quis.tunc
enim iuramentum non obligat de iure
iuran.quanto.z.§.eo.c.non est obligato
rium.Item verba derogatoria primi te
stamenti faciunt secūdum non valere se
cundum Dy.vt dictum est.Item in te‑
stamento inter liberos facto multo er‑
go fortius iuramentum.xxij.q.j.omne
quod maxime cum per id obliget deo.
Item si interdictum pape vitiat testa‑
mentum.de vsu.c.q̄q̄z.in fin.libr.vij.et
de penis felicis.multo fortius inter‑
dictuz dei.Item sicut licet cuiqz rumpe

re suū testamētū q: ambulatoria est vo
lūtas ₇c.xiij.q.ij.vltima volūtas.de adi
men.lega.l.iij.et sicut. lꝫ minori venire
contra alienationem rei sue.₇ vxori ve
nire contra alienationē fundi dotalis ₇
filie contra pactū quo renunciauit suc⸗
cessioni patris:vt pꝫ p:imū.ff.de reb⁹
eorū.l.j.Scdm.C.de rei vxo.act.l. vni⸗
ca.§.cū lex.Tertium.C.de pac.l.pactuꝫ
quod dotali.sed per iuramētū predicta
omnia confirmantur.C.si aduersus vē.
l.j.₇ aut.sacramenta.de iurciuran.cum
contingat.₇ eo.titu.c.ij.lib.vj.₇ de pac.
c.q̄uis.Ergo idem in testamēto vt per
iuramentum tollatur reuocandi pote⸗
stas.nam licet arguere de cōtractibus
ad testamenta de lega.j.seruum filij.§.
eum qui chirographū.Itē p:o hac par⸗
te multū facere videtur de sepul.c.j.li.
vj.vbi qui iurauit aliam nō eligere se⸗
pulturam non potest aliam eligere.Et
dicit ibi Archi.ꝑ hoc hanc questionem
decidi.Item per iuramentum impedit
futuram accusatio.de accu.veniens.et
de iureiur.quēadmodum.ergo ₇ futura
4 testamenti factio.†Item p:ofessio im⸗
pedit p:imū testamentū tolli:vt.C.de sa
cro.aut.ingressi.et authē.nūc autē.Qđ
ergo facit ꝓfessio faciat iuramētum qđ
eiusdem sunt vinculi.de voto.c.magne.
et.d.c.j.de sepul.Itē si faceret secundū
testamentum contra iuramentum esset
ꝑiurus:ergo infamis.vj.q.j.infames.₇
c.sequen.vbi de hoc.iij.q.v. constitui⸗
mus.de iurciurā.que ergo infamis.vj.
q.j.infames.₇.c.sequen.vbi de hoc.iij.
q.v.constituimus.de iurciuran.quere⸗
lam.C.de transac.l.si q̇s maio:.sed act⁹
legitimi sunt infamibus interdicti.de
testi.c.licet.ij.testari vero est actus legi
timus.vt.s̄.de testa.l.testamēti factio.
ergo ₇c.facit quod no.s̄.eo.l.actus.In
contrarium ꝙ valeat secundum q: am
bulatoria est voluntas vt dictum est et
pro hoc.C.de sacrosanc.eccle.l.j.vbi de
hoc dixi et libertatem supremi iudicij
quis sibi auferre nō pōt.p:o socio.cum
3 duob⁹.§.idē pompo.₇.§.seq.in fi.†Nec
sibi legem imponere a qua recedere nō
liceat dicta.l.si quis in p:incipio.maxi⸗
me quia testamenti factio est publici iu

ris.vt.d.l.testamenti factio.ergo pacti⸗
priuato:um nō tollitur de pac.l.ius pu⸗
blicū.Iteꝫ equiparamus hic duo iura⸗
mētū ₇ confirmationē p:incipis:vt pa⸗
tet de p:eben.dilecto.₇ de relcri.cū ali⸗
quibus.lib.vj.₇ de elec.q: sepe.Sed te
stamentū cōfirmatum per p:incipem li⸗
cet testato:i mutare:vt.C.de test.l.olim
ergo ₇c.Ad qđ facit ꝙ licet a numero
canonico:ū iurato vel per papam con⸗
firmato recedere ꝓpter excrescentē fa⸗
cultatem de consti.cum.M.ferrariē.₇ fa
cit quod no.de p:eben.dilecto.in glos.
imo.Item in his equiparamus iuramē
tum ₇ penarum impositiones de elec.
vbi periculuꝫ.ad fi.₇ de offi.o:.quia ple
6 riꝗ.†Sed pactum future successionis
etiam cum pene obligationis nō valet.
de ver.ob.stipulatio.hoc modo de do.
quidam.§.j.C.de pactis.l.fin.₇ de inuti.
stipu.l.ex eo.ergo ₇c.Facit ad p:edicta
de conces.p:eben.c.ij.lib:o.vj.₇.s̄.eo.ac
cesso:ium.cum ergo testamentum iura
tum non possit me aliū obligare vt est
p:obatum.Item nec mihiipsi de le.j.cū
filio.₇.l.si mihi et tibi.Et p:o hoc de ar⸗
bi.l.pe.restat ꝙ iuramentum nō potest
impedire testamenti factionem.Item te
stari ₇ contrahere matrimonium lꝫ cui
ꝗ non p:ohibito.ꝓhibiti aūt testari ha
bent instit.qui.non est per mis.fa.testm̄
in spe.de edi.instro:.§.cōpēdiose.in p̄n.
p:ohibitos ꝯhere.vide in summula q̄rti
lib:i:sꝫ si iuro nō ꝯhere cū scia:si cū scia
contraho vꝫ matrimoniū.ꝓbatur p̄mū
de voto.c.vno.lib.vj.scdm ₇ tertium de
spōsal.sicut.₇.c.si inter.₇ de spon.duo⸗
rum.c.j.Periurus tn̄ punitur vt ibi sic
dicamus testamētū tenere ₇ testato:em
periurū puniri.Idem patet in aliis iura
mētis vt in eo qui iurauit religionē nō
ingredi:si ingrediat̄ tꝫ ingressus.de re⸗
7 gu.qui post votū.lib.vj.†Itē si iuraui li⸗
b:um non vendere vel non vendere ti⸗
tio et vendam transfertur dñium.de rei
ven.quoties.Et facit quod dixi post In
no.de p:eben.delicto.super verbo iura⸗
mentum.si hoc in contractibus fortius
in testamentis que sunt fauorabilio:a.
de dona.cum dilecti.de cōcessio.p:ebē.
c.j.§.contra.lib:.vj.Solu.hec questio

no.in.d.c.vlti. voluntas.xiij.q.ij. quid
tamen sentiat Jo.per glos.illam nō ap-
paret ⁊ ibi ad suppletionē dicte gl.satis
no.Arch.ibidem Bartho.bri.ibidē no.
se dixisse plene in questionibus suis.et
est verū q̄ eam disputauit in questioni-
bus suis.xiiij.q.que incipit quidam in
mortis articulo. Jo.tamen an.dicit q̄
quicquid in ea sentiat nō apparet ⁊ ei⁹
illam reprobare videt̄.Itē dicit de hoc
notari in cōmēto libri vsus feudorū de
pace iura.firmāda.§.item sacrā.in glo.
Sed hic q̄ro vltra mediū ⁊ per Rofre.
circa fin.libelli sui super commento di-
cte authen.sacramēta.in vlti.q̄one per
Alber.galeoti.de testamētis.ver.pone
qđ quidā p Odoffre.Jac.de are.pe.de
bella pertica.Dy.et Cy.C.de sacrosan.
ecclesijs.l.j.vbi de hoc satis dixi plene
circa fi.⁊ qui omnes quasi videntur te-
nere q̄ scđm testamētum teneat.Et de
hoc etiā dixi dicta authen.hoc inter li-
beros.C.de testamētis.Spe.tenet oppo
sitū de instru.edi.§.compendiose.versi.
quid si quis iurauit quam ponit ⁊ bene
facit ad questionem Raf.in sum.de se-
pul.plenius per Hosti.eo.titu.§.an lici-
tum.versi.quid si quis eligatur.ipse Jo.
and.dicit se credere q̄ testator scđm te-
stamentū facere non debeat.⁊ qđ illud
faciendo sine noua causa sit periurus.
dicit tñ q̄ iura scđo et maxime vltimo
allegata q̄ si fecerit scđm valet sciendū
q̄ Boati.in secundo dicto concor.sed
non in primo:quia dicit illum nō periu
rum hac ratione:q̄r iuramētum fuit te-
merarium q̄ iuramentum fuit melius
8 †nō facere enim secundum eum datum
est homini tam bene facere quin possit
etiam facere melius.hoc antē dixi pre-
alleg.decre.cū marthe.de celebra.mis-
sa.procederet hoc dictum ad infrascri-
pta.patet aūt ex solutione quā predixi
fore responsum ad quedam argumenta
prime partis:scʒ primū ⁊ scđm.ad solu-
tionē facit multū q̄r ex cōtrario aperie-
tur via iniquitati.s.patrissa.ad testādū
⁊ iurandū vt sic auferatur si ei bonorū
suorū dispositio quod faciēdū nō est.ad
hoc de diuor.quāto ad fi.itē cadit in vi
siū phibere aliū testari.C.si q̄s ali.test.

probi.l.j.⁊.ij.⁊.ff.eo.l.j.ergo multo for-
tius seipm cum ordinata charitas inci-
piat a se.xxiiij.q.v.non licet.Ideo autē
dixi.s̄.sine cā q̄r si ex iusta causa immu-
taret primū testamētum:puta testatus
fuerat inter liberos vel extraneos qui
mortui sunt:vel in heresim lapsi:vel in-
stituetur ordine tēporaliū q̄ postea dā-
natus est vel his similia.tūc esset a per-
iurio excusatus.Ad hoc de iureiuran.
quēadmodū.⁊ de sponsal̄.sicut.⁊ quod
no.Hosti.in precalle.ver.quid si q̄s.facit
etiā ad solutionē qđ no.de pcur.c.fi.li.
vj.ad alleg.nisi pro prima parte respon
detur q̄ sunt q̄dā que per se sortiuntur
effectū antē iudicis ministeriū:vt in re-
uocatione alienationis rei minoris:vel
dotalis q̄rela inoffi.testamen.et his si-
milia.Et in his iudex denegat ministe-
riū suū ne viam periurijs aperiat.de iu
reiurā.si vero.c.verū.⁊.c.si mulieri.C.si
aduer.ven.l.j.de indicta viduitate tol.
l.ij.et sic loquunt̄ contraria.facit ad di-
stinctionem de baptis.maiores.ver.itē
queritur.vnde fateor q̄ argumenta illa
concludunt.s.qđ si iste iudicem adiret
⁊ peteret sibi dari licentiam secundo te
standi qđ nō audiretur sic ⁊ in matrimo
nio.de spon.ex literis secundo.Et si sit
respōsum ad id qđ dicitur de eo qui iu-
rauit non accusare ad decre.j.de sepul-
turis.respondeo q̄ illud est speciale in
odium alienantium ad sepulturā eligē
dam.Item dico ad decre.q̄ppter.de vsu.
qđ illa nō concludit.ad qđ inducitur sʒ
potius includit quod neutrum valet et
quod decedat intestatus.Circa cimite-
rium enī suū propterea statuere potuit
qđ voluit non circa patrimonialia.fa-
9 cit qđ no.s̄.eo.in regula possessor.†Itē
potest esse ratio quia is quem constat
decessisse in mortali peccato non sepe-
litur in cimiterio ecclesie.xxij.q.v.pla-
cuit.de tornea.c.j.de rap.super.Ad alle
gata quinto dico quod professus cense
tur mūdo mortuus.xvj.q.ij.placuit.qđ
nō est in simpliciter iurante.item caret
proprio iste nō.Ad vltimo allegata re-
spondeo periuriū non esse semper infa
mē qđ probatur de testi.testimoniū.se-
cundo respon.⁊ quod not.s̄.de his qui

not.infra.l.lucius.z no.vj.q.iij.c.ij. Item decre.licet.nō debet intelligi de omnibus legitimis actibus sed de quibusdā alijs nec vendere posset nec matrimoniū contrahere qd est falsum & facit de hereti.excōmunicam⁹.§.credentes.vbi infamibus specialiter infligitur hic in penam.et facit qd dixi.eo.tit.actus.et satis est tale expresse nō prohibitum.vt 8.dixi.Item tunc solum est perinitus cū perfectum est testamentū quasi factum videretur a nō perimro.facit qd scripsi de reg.vidua.de senten.excō.cōtingit.j. tamen hoc dictum sit allegando per ea que dixi de coniug.seruorum.c.si.super vlti.glo.Est autem aduertendum qd in questiōe dubitari posset an illud iuramentum habeat vim verborū derogatoriorū ita quod necesse sit in secundo fieri mentionem de primo.et an sufficiat generalis vel specialis requirat de primo.putaq sic si iuramentum interuenit in testamēto.si vero postea ex interuallo nō credo.faciat preal.l.si quis.in princ.z qd ibi not.de lega.ij.c.cū pater.§. filius matrem.de leg.iij.cū quis.§.codicil.de fideiusf.lucius.in fi.cum similibus.de scdo satis.8.dixi.Sequunt regule antiq̄ cōpilatiōis sub hac litera.q.

Scandalum vtilius nasci permitti tur q̄ veritas relinquatur.

Utilius scandalizauerit.†Utilius nasci scandalum permittitur q̄ veritas relinquatur Matth.xviij.in princip.z vide hic in glos.de triplici veritate et vide alia ibi notata per Ber. Inn.z Hostien.

Necessitas licitū facit qd ē illicitū.

Quod nō est licitū in lege necessitas licitū facit†nam et sabbatum custodiri preceptum est scdo Exodi.xx.Matthe.tamen sine culpa in sabbato secundo Machabeorū.et vide hic no.per Ber.Inno.z alios de necessitate z qd dixi in alphabeto dictione necessitas.in glo.Ber.ibi panes propositionis.primi regū.xxj.c.qui panes fiebant.de similagine.i.de flore farine.j.§.j.per Esaiam.in prin.

Quod lateter.

Aut per vim vel alio illicite introductū est nullā dz stabilitatem substituere. vide hic no.per omnes.

Sacrilegium reputatur quod inique fit in sacris rebus.

De multo.

ties.†Et infra quicquid in sacris deo reb⁹ z eptis iniuste agit p sacrilegio reputat qz sacra sunt z a quoqz violari nō debēt.Intelligas large sumpto vocabulo sacrilegij.et consor.8.tit.proxi.eam trapensis.z vide in alphabeto dictione sacrilegium.

Ut ex timore

facit preceptū alr q̄ debeat facit no.hic de timore serui li et filiali.et vide alia hic. not.p oēs in fi.glos.de hoc.8.de testi.reniens.ij.in vlti.glo.

Pastorem non excusat ignorantia si lupus oues comedit.

Tamuis causse z ifra nō pōt eē pastoris excusatio†Si lupus oues comedit:z pastor nescit.vide hic no.p oēs z maxime p Inn.in gl. ibi cū honore.z.xlix.di.c.vl.in fin.

Ratum quis habere nō potest qd suo nomine gestum non est.

Licentia superioris superueniēs in electiōe sine eo facta an cōfirmet electionē. Sententia cum procuratore falso lata tz quo ad illum sed nō quo ad dominū.

Ratū qs habere nō pōt qd suo noīe nō ē gestū. De materia hui⁹ regule vide.8.de neg.gest.l.si pupilli §.sz si amicitia.z quod no.C.quod cum eo.l.fin.z qui admitti ad bo.pos.l.fina. z hic plene notata per Dyn.Car.z Jo. andr.qui hic in nouella tangit de quas

suo2 modis quibus competit actio ne-gociorum gesto.et de quibus not.d.l.si pupilli.§.quid ergo.et vide libellos in spec.de iudi.c.ij.et quod dixi.s.in regula ratihabitionem. Et adducit hic idem Jo. quatuor questiones. Prima est dominicalis.xj. Secunda venerialis. Tertia domini Jac.canonici.Bonon. Quarta domini Stephani pollonis. Prima.s. dominicalis querebat an si duo ex tribus delegatis datis simpliciter tertio irrequisito sententiam ferant.valeat sententia.si tertius ratum habeat. Venerialis que fuit etiam Damasi prima in rubrica de consue.propter decreta.ad nostram.querebatur.de sententia excom. lata in clericum Bonon.per epm Mutinen.an per epm Bonon.posset haberi rata ita q valeat. Tertia.Jaco.querebat
2 an si religiosus electus sine licentia superioris consensit et postea administrauit demum prelatus suus licentiam sibi dedit vel factum ratum habuit:an possit prelaturam tenere. Et hoc est hodie ex predicta qd talis consensus non tenet:et electio ipso iure irrita est:extra de electi.c.si religiosus.l.respon.libro.vj. Quarta dominus Stephanus querebat de duobus cõpromissarijs quorum vnus altero absente eligit illũ in quẽ certum erat absentem consensurum si presens fuisset qui etiam postea consensit vel ratum habuit an valeat electio forte questio in cautione formatur dicendo qd certũ erat cũ sm Boetiũ cor hominis sit mobilius homini mobili.et sm Tullium nulla celeritas est que possit cum animi celeritate cõtendere.de hoc scripsi de spon.sua nos.super prima gl. potius ergo verbo verisimilitudinis q certitudinis videbatur vtendo omissis allegationibus vltra notata hic et in regula ratihabitionẽ et regula nõ firmatur remittit potissime de pma et scda.ix.q.j. c.j.vbi satis de his q si.a pla.cũ vos.in spe.de citatione.§.iam de citatione.ver. hic aũt.et ff.se.de snie pla.§.sequit.ver. quid si nulla.de arbitro.§.si.ver.sed pone.sed principalius ad ea que scripsit post Inno.et Host.de offic.dele.prudentiã super si.scde glo.vbi inuenies plene

materiã et responsum ad oia contraria. Et vide etiã cũ post Host.et Cõpost.de cõsue.cũ cõsuetu[...]is post pn. Et sciẽdũ q Bartho.dixit simpliciter i pma sniam non cõualescere:idem tenuit in secunda inq[...]atum plus i[...]tãs dicebat tam sibi respondisse qu[...] si lata fuisset snia noie Bonon.epi.poterat eã habere ra-
1 tã:ala nõ [...]c regula sed Dama.dicit q sibi hoc nõ placet.Cũ excõicatio pure lata:aut statim ligat:aut stati est nulla cũ secũ trahat execu[...] de ap pastoralis.ad.c.j pmis.ij.q.j.et.iij.q.vj.hoc quippe.respõdet speciale in papa ad.l.iij.§.
3 falsus.rem ra.ha.Respondet † [...]od sententia cũ falso procu[...]e lata tenet q ad illum de re iudi.l.iij.sed non quo ad dñm nisi ratum habeat quod potest ibi Ad tertiam rñdebat Ja.qd cõsensus vel ratihabitio scdi non iuuabat electum quia quod nullum fuit ratificari non potuit.de elec.c.auditis.et de hoc potissime in electionibus vbi spectatur initiũ vt ibi.et eod.titu.dudũ.Ad quartã respõdebat Stephanus electionẽ ab vno factã non valuisse q cũ potestas duobus tradit vnus alteri cõmittere non põt:ergo
1 nec ratũ habere.Ratio q industrie persone est commissum de offi.delega.quoniam.vnde cũ ipsius presentia desideretur per ratihabitionẽ explicari non põt insti.de aut.tut.§.tutor.Ad hanc vltimã facit questio quam posui.s.co.in toto et de his omnibus potest haberi informatio ex remissionibus.s.datis.

1 ☞ Conuerti nõ dz ad vsus humanos quod semel deo dedicatum est.
2 Impossibile dicitur illud quod a voluntate vnius dependet.
3 Papa an possit monachum dispensare ex causa q matrimonium contrahat

Semel deo dedicatum non est ad humanos † vsus transferendũ hec regula sumi potest de leuitico.c.vlti.et vide hic not.per Car.et per Dyn.et inter alia vide satis notabile.s.quod impossibile reputatur † quod dependet solum a voluntate vnius.s.principis vel pape q ipse

Dy.traxit

Dy.traxit a glo.§.de ver.obli.l.ptinu⁹.
§.pe.z Jo.an.hic dicit in nouella quod
nõ est mirãdũ de hoc:dicit:q2 si diceret
Jriũ esset ipossibile de iure pŏsitiuo cũ
papa z pnceps sit.§.illud z illd imutat z
J illud dispẽsat.§.de leg.l.princeps.de
conces.preben.proposuit cũ cõco2.imo
illud sic reuocare potest quod habeat p
nõ facto no.in cle.de immuni.eccle.c.ij.
¶Jtez ipse Jo.in nouella inducit hic q̃
stionẽ cuius aliũ articulũ posuit.§.eod.
5 actus legitimi.vtrũ papa posit dispen
sare cuz monacho ex cã vt matrimoniũ
Jhat:hec regula facit qd nõ.xv expres 2
sum de sta.mona.cũ ad monasteriuz.in
fin.Jtẽ status monachorum vr pendere
ab vniuersali statu ecclesie.ergo contra
illud papa dispensare non potest.z.vij.
q.j.memor sum.ad hanc etiam partem 3
inducit q̃dam alia tangentia materiã vo
ti z dispensationem.z allegat etiam.xxj.
dist.de illo.xxv.q.j.sunt quidã.z qd ibi
no.z qd no.de elec.cum olim.de biga.
c.j.in glo.magna ad fi.z.d.decre.cum ad
monasteriũ.in vlti.glos.Jn Jriũ alle
gat multa q̃ omitto causa breuitatis.al
legat tñ qd not.Joan.xxv.ad perpetuã. 4
z.vij.q.j.nuptiarum.z Bar.bri.xxxj.di
stinct.de illo.z Jnno.z Host.c.j.in.d.c.
cum ad monasterium.Et dicit solutio
nem apparere per ea que post eos scri
psit.Subsequenter recitat opinio.Tho.
quam not.in scda scde.q.lxxxvij.arti.
xj.vbi tenet papam dispẽsate nõ posse z
eius rationes fundat potissime super
hoc q2 cõtinẽtia est annexa essẽtialiter z
voto religiõis.ipe tñ Joã.an.inclinat in
Jriũ qd ex iustis causis possit dispẽsare:
puta si ex hoc pcuraret pax patrie le
ge patria infidelis ad fidẽ reuerti.

1 Malus semel presumitur malus
semper.z nu.2.

3 Delictum an possit probari per instru
mentum.

4 Notarius me non mandante non põt
contra me instrumentum conficere.

1 Semel malus semper presumitur malus
Uide quod de hoc plenissi
me dixi secundum Jaco.de
Alber.super.ff.nouo.

vel.C.de inoffi.testa.l.omnimodo.et sic
hec regula vera est:ita z eius opposita.
quod semel bonus semper bonus pre
sumitur.C.de offic.magistri militum.l.
fina.z ibi de hoc dixi q quilibet presu
mitur idoneus extra de scruti.c.vno.et
alibi dicitur ex transacta vita didicim⁹
quid de subsequenti conuersatione pre
sumamus: extra de presum.c.mandata.
z.c.cuz in iuuentute.Et de istis presum
ptionibus z fictionibus satis dixi.C.de
proba.l.siue possideris.Jtez vide hic no
ta.per Dy.Car.z Jo.andr.qui hic addu
cit questionem de notario qui confes
sus est vnum instrumentum falsum an per
hoc vitientur alia per ipsum confecta
quam ponit Spe.de instru.edi.§.restat.
ver.quid si tabellio.z de qua dixi.C.de
asses.l.consiliarios.in fi.¶Jtẽ ad aliã
questionem.s.an per instrumentum xx
betur delictum de quo no.per Cy.z di
xi.C.de pba.l.sciant cuncti.et no.etiam
de ma.z ob.c.cum in ecclesiis.z.xvij.q.
ij.sane.Jn glos.scda sed qd si.z in spe.de
accu.§.ver.quid si accusatus post alle
gata p z cõtra que omitto soluit q p in
strumẽtũ directe nõ pbet delictum.nã
z in contractibus notarius non posset
me non madante contra me conficere
instrm in aut.de tabel.ad fi.prime.coll.
nisi me volente z mandante conficiant
tur.z.iiij.q.z sane.lxxxviij.dis.ne q2 alis
nequitia ad.l.co2.de fal.l.si quis legatũ.
et l.qui duobus.et.C.de eden.loquitur
de act.non de instrumentis:sicut etiam
predicta decre.lex.de fer.loquitur indi
ci qui suo non alieno arbitrio habet de
terminare atrocem iniuriam.Non ob.l.
in exercendis.C.de fide instru.quia ver
bum litis nõ criminalẽ sed ciuilẽ.causaz
designat.de ver.sign.l.litis.vnde qd de
vno dicitur de altero negari videt.xxv.
dist.qualis.vel posset dici q per instru
mentũ bene probat crimẽ indirecte vel
coadiuuat criminis pbationẽ.pone ac
cuso te q incẽdisti domũ meã per testes
probo incendiũ dñum domus p instra.
Jtem accuso te de pace fracta: induco
instrm pacis:accuso de periurio:induco
instrm quõ iurasti:accuso te de adulte
rio.Jnduco instrm q mulier erat vxo2

ta et te sciente contractū matrimonium taliter bene probatur crimen per instrumentum.et faciunt notata per Inno.et Host.de accu.c.super his.Et secundum hec vltimo dicta intelliguntur vt not.in aut.mři ꝛ auie ad fi.§.his dꝫ.ex q̃ sumpta est aut.si quis ei.C.de adulteriis. 2

1 Legitimatio superueniens legitimi natiuitati an ei preiudicet in iure primogeniture.

Ine culpa nisi subsit causa nō aliquis puniendus.Uide hic nota.per Dy.Car.Jo.an.qui in nouella † hanc regulam inducit ad questionem vtrum legitimatio superueniēs natiuitati legitimi preiudicet ipsi legitimo in iure primogeniture.ꝛ videtur ꝙ non quia non est in culpa:quam questionem ipse disputauit ꝛ incipit acolitus beneficiatus.et licet eam hic seriatim ponat ego eam omittam causa breuitatis.ꝛ licet quia eius effectum pono.C.de na.li.l.cum quis.ver.dominus Joan.

1 Possessio ciuilis et naturalis an sit necessaria ad prescriptionem.

2 Ecclesia opponente prescriptionem contra episcopum petentem quartam decimarum quis in causa probare debeat.

3 Prescriptionem allegans illam probare tenetur.

4 Repetens indebitum solutum an necessario ꝓbare debeat quod sit indebitum.

5 Negatiue virtus est transferre probationem in aduersarium.

6 Negatiua an debeat ꝛ an possit ꝓbari.

7 Ecclesia quando teneatur probare prescriptionem vel allegatam cōsuetudinē.

Ine possessiōe prescriptio non procedit.Uide hic plene et subtiliter nata per Dyn.ꝛ inter alia vtilem questionem † vtrum ad prescriptionem sit necessaria ciuilis et naturalis possessio:an saltē ciuilis sine naturali ꝛ quod sola ciuilis sufficiat satisfacit.C.de vsuf.l.neq; vsufructuarium.de hoc tetigi.ff.de acqui.pos.l.j.§.per seruum.et de acqui.re.do.l.acquiritur.§.vlt.et aliquid tetigi.ff.de vsuc.l.fine possessione.vnde sumpta fuit ista regula.et vide etiam quod notaui.C.de prescr.xxx.an.l.j.ꝛ hic per Joan.qui in nouella inducit ad questionem talem per eum disputatam post Jo.de mōtemerlo que talis est † Joanni diocesa.episcopo petenti q̃rtam decimarū opponit ecclesia prescriptio.queritur quis habeat ꝓbare qd ecclesie excipiēti icūbat ꝓbatio videt.certū est enim petitionem epi circa quartā fundatā esse iure cōmuni decima questione in vino.de offi.or.cōquerente.de prescrip.de quarta.de decimis qm ꝛc.dudū.hꝫ ergo ꝓbare aduersarius.C.de ꝓba.l.eiꝫ te minorē.Itē ꝑsumptio facit pro epo ꝙ diligens fuerit in exigendo ꝛ qd nō iactauerit pecunias suas de proba.cū de indebito.Item reus in excep. actor efficitur quo ad onus ꝓbationis.de proba.l.in excep.etiā si excipiat negatiue.de ꝓba.Tertio de renū.super hoc de testi.ex literis.ꝛ de his que fi.a prela.q̃to.ꝛ generaliter allegans prescrp.tenetur illam probare eo.titu.veniens.c.cū olim.ꝛ.c.auditis.ꝛ de causa pos.cum ecclesia † sicut ꝛ allegās ꝯsuetudinem.de consuetu.cum dilectus:ꝛ si ecclesia probare nō pōt hoc nocere nō dꝫ epo q̃ probauit.sed dꝫ ecclesie nō deficere ius sed ꝓbationē.nā si ius cōmune ꝛ ꝑsumptio q̃libet transfert ꝓbationē in aduersariū etiā negantē fortius vtrūq; cōiunctū.de testi.spo.audita.de purga.canonica.inter.Item si predicta transferunt probationem fortius impediunt ne ex vi negatiue transferat probatio in epm cū plus sit transferre ꝛ minus impedire ad hoc.xv.q.j.§.fi.ꝛ de iureiur.quemadmodum fortificatur per notata post Inno.de accu.super his.vbi tenet ꝙ excipiens contra elec.etiā tali negatiua que ꝓbari nō potest per hoc transfert onus probandi vbi videas ꝛ qd talis negatiua nō trāsferat ꝓbationē facit.d.l.cū de indebito.et de sol.c.fi. † Certum est qd repetens indebitū qd soluit hꝫ necesse probare qd fuerit indebitum sed hoc si nunq̃ fuit debitum est impossibile probari aliter q̃ per confessionem aduersarij quod patet ꝛ dicere soleo sup decre.quoniam.vt

lit.non confe.super vltima gl.de rescri. nonnulli.z.c.ex parte.iij.tamen p hoc nō transfertur probatio in aduersariū. ad idem de priui.cum post.lib.vj.et de consue.c.iij.vbi probat allegās prescri ptionem z cōsuetudinem negatiuā.s.qđ non subest episcopo z q: non requisiue rit epūs cōsilium satisfacit.ad idem.C.de fun.patrimo.l.fi.ad fi.lib.xj.vbi allegat pscriptio.xl.an.canone non soluto quā probat allegans ibi.xl.annis.primo te/ statur ad idem.C.de serui.l.fin.vbi alle/ gatur prescriptio.xx.anno. contra non vtentē seruitute.ex quibus concludit φ excipiens pbet in contrarium quod episcopus dicēs probat de proba.l.ij.C.
5 e.l.actor.z ē est virtus prune negatiue transferre probationē in aduersarium. extra de elect.bone etiā si huic negati/ ue aduersef index:vt patet de x ba.qm cōtra falsam.Itē probatur per.l.plures apochis.C.de fi.instru.al's illius cōsiliū esset inutile quod datur domino de re/ cipiendo apocham de soluto a colono vel emphiteota ne contra ipsum allege tur pscriptio ac si dicat illa lex allegans talē pscriptionē nō habeat pbare quia negatiua habeat dūs φ possit probare certum ne succumbat.Item inutiliter emanasset decre.de prescrip.de quarta. que dicit hanc quartam prescribi si hoc esset φ prescribens haberet pbare z p bare non posset nec valet si dicatur qđ pbare poterit p positionē de cōfes.c.j. lib.vj.quia adhuc illud ius nō emana/ uerit.Item ecclesia rea est z sic fauora bilior z pugnat pro libertate de proba. ex literis.de re indi.c.fi.primū fortifi/ cat per ea que no.Ac.C.de nō nume.pe cu.l.ij.s.negatiuaz purā pbari hoc ipso qđ nō pbatur contrariū.Ad secundum optime facit de testi.significauit.vbi cō sulitur producenti testes in casu publi/ cationis qđ requisitione aduersarij cō fici faciat publicum instrumentū quasi si aduersarius negaret se citatum pdu cēti incumbat pbatio habeat igitur in strumētū.ad id pbandū.Ad tertiū etiā facit φ lex nō dz esse inutilis de verbo nā nec impossibile.iiij.di.erit aūt lex.C. cōia de leg.l.ij.in fi.Ex quib⁹ cōcludi/

tur qđ epo incūbat probatio.so.si non al legatur titu.obtinet eps licet nil probet si vero allegat titu.ad pscriptionē suf/ ficientē.puta concessionez epi sine ɔsen su capituli vel confirmationem pape in forma cōmuni vel aliū sufficientem vel pbat se aliis habeat quartam soluisse spacio.xl. anno.vel habeat quartā al's pe'itā ab epō z denegatam vel simile p' qđ apparet ecclesiam fuisse in possessio ne z sic prescripsisse tunc succumbet epi scopus:nisi probet possessionē.z inter/ rumpit pdictū.c.auditis.per.l. plures. C.de non nu.pe.l.si ex cautione.z.l.asse/ ueratio.z iura q̄ dicūt φ pbat negās lo quūtur quando psumptio est ɔtra epm z iura q̄ dicūt pbare pscriptionez illum qui obiicit loquūtur cōtra affirmatiuaz sm Joan.de montemerlo mihi videtur qđ huius questionis.so.sedeat tremula inter duas fortes contrarias equitates. Si enim dicimus epm debere probare sequitur quod succumbat nisi pbet qđ videtur iniquissimum.s.quod solum ver bali allegatione presbyteri nil pbantis succumbat eps cuius petitionem fūdat ius cōe z cui forte est impossibile solu/ tionez pbare licet fuerit facta forte fa/ milie epat⁹ q̄ mortua est vel mutata vel propter incendiū palatij vbi extabunt instra solutionum vel similia z discutiat quis p qua ɔscientia potest iudex hāc ec clesiā absoluere habeat.z super quo fū/ det hec absolutio.In cōtrarium si dica mus ecclesiā debere pbare. sequitur φ succumberet si non probet. Fingamus qđ ecclesia vere prescripsit non soluen/ do nec extat aliquis modus hic pban/ di quia nec fuit interpellata nec alteri soluit quia conscientia cōdēnamus ec/ clesiam q̄ non reperit in aliqua culpa. Cū istud sit tale negatiuū in quo durā/ te prescriptiōe ad nil tenebatur eccle/ sia.i.non occurrit φ contra hoc aliquo modo sibi debuerit vel potuerit puide/ re:q: nec instrumēta nec testes poterat rogare nam z si singulis diebus prescri ptionis rogasset notarios vel testes su/ per solutione nō facta ab eisdem horis eorūdem dierum potuisset solui isse z fa/ tus fecisset epus interpellando propter q̄

dubius sum in casu. Et puto sic soluisse dictũ domini Jo. de montemerlo qđ sa tis obligo ex verbis solutionis. Ad declarationem tamen dicẽdo:um est sciẽdum quod circa negatiuam principaliter duo queruntur licet plura inciden- 7
6 ter. † Primo an debeat probari. Scđo an possit ad primum vtriusq̃ iuris doctores concordant q negatiua probari non debet nisi in casibus. Primo quando presumptio est cõtra negantem indu cunt Inno. cum inter de offi. delega. et aliis decre. vnicam. vt ecclesiastica beneficia. de suc. ab inte. c. fi. de proba. post cessionem. C. de codicil. l. nec codicillos. vbi de hoc de dona. inter virum et vxo. l. etiam. de iniur. l. si non conuicii. de sica. l. i. secundo secundum legistas in grauibus delictis. C. de abolit. l. fallaciter. in fin. sed mixti iuriste. i. qui viderũt scripta iuris canonici intelligunt illam de infamatis. et hoc placet. vi. c. vlti. et. §. vlti. Tertio quando probatur negatiua p sacramẽtũ ex cõmissione iuris vel iudicis exempla scđm. l. patent. C. de his qui ad ec. confugiũt. l. presenti. vltra me dium cum suis concor. de testi. presentium. et. c. pe. de senten. excom. si vero. de elec. cũ ecclesia. et. c. nulli. lib. vi. Quarto qñ negatur natura scripture vel proba tio actoris de testi. ex tenore. et. C. de cõtrahen. stipu. optimam. Circa secundum cũ queritur an possit probari: respondetur q non nisi cum resoluit in affirmatiuam vel equipollentẽ: de renun. super hoc ad. l. aquil. l. inde neratius. §. fi. vel cum includit aliquod affirmatiuum quo probatur negatiua qui matri. accu. pos. c. fin. et. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filium. et bene facit quod nota. hoc eo. tit. presumit. Itẽ quando habet determi nationẽ vt. s. decret. ex tenore. et. l. optimam. Item quando per determinationẽ vel coartationem cadit in intellectũ testis vel subiiciat inspectioni oculorum quo casu probari potest etiam directo vt satis scripsi in decre. bone. de elec. super glo. negatiue. Ex his videtur cõcludendũ iuxta prius dicta quod cum ius et presumptio sit contra negantem probare debeat ecclesia secundum iura ad hoc inducta. s. cum loquuntur de negatiua que potest probari: vt patet per singula exempla ipsorum iurium et sic sit responsum ad alia iura superius inducta in prin. † propter quod resoluendo dico aut ecclesia allegat consuetudinem generalem in loco aut suam specialem prescriptionem. Primo casu probet ecclesia q alii ecclesie loci nõ soluunt habeat quartam quo probato per clericos et rectores ecclesiarum loci qui de suo negatiuo facto ad istius ecclesie cõmodum deponere possunt. ita erit ecclesia hmõi consuetudine tuta et probet epõ p decre. vlti. de offi. archi. et ea que ibi scri psi. et sic intelligo. s. de publi. c. si publicanus. in fin. et. l. licitatio. §. eorum. vt si consuetudo esset q de pannis sericeis vel libris non soluatur vectigal. Secundo casu aut ecclesia allegat prescrip. nominе alieno puta alterius epi cui soluit quartam: quo casu probet per affirmatiuam. ad hoc de prescrip. cũ ex officii. et sic loquitur decre. cũ persone. s. nõ sum tibi subiectus q: sum alteri. Et tunc aut allegat prescrip. xl. annorũ aut tanti temporis cuius initii vel cõtrarũ memoria non existit. Si. xl. tantũ probet titulũ qui precessit inchoatam pscriptionem quo probato transfertur onus in epm: ex hac prescriptione vi negatiue et fortius si cum titulo probaret denegationem. Scđo casu probet si non potest titulum ad qđ non astringitur saltem ecclesiarum opinionem et famam iuxta ea que no. de prescrip. c. i. lib. vi. in vlti. gl. et in Spe. de proba. §. i. ad fi. quo probato transfertur in episcopũ onus probandi: vt. s. facit de presump. quia verisimile. et de hereti. filii. lib. vi. et tunc vtilis esset episcopo solutionis in. l. plures apochis. et in decre. significauit. vel loquit decreta. de actis iudicialibus in quibus negatiua transfertur vt in decre. quoniam contra. et sic intelligo. l. si ex cautione. et. l. asseneratio. de non nu me. pecu. nec. s. nõ ex vi negatiue tantũ. sed etiã ex presumptione qua debitores egẽtes consueuerunt se obligare spe fu ture nnmeratiõis transferatur pbatio in creditores nec multum in hoc graua

tur episcopus cũ satis erit probare semel
intra .xl. annos in primo casu vel a tpe
cuius non extat memoria. In secundo
quartam fuisse solutam sic temperet
equitas. ff. pro empto. allegata de pre
sum. illud. z. c. auditis. Si vero neutrum 1
istorum in altera dictarum prescriptio
num probet ecclesia etiam si probaret 2
quartam petitam et denegatam ex quo
titulum in prima vel communem opi. 3
in secunda non probat succumbet dio 4
cesano etiam nil probante. Si tamen ta
lis esset prescriptio que non requireret 5
tit. posset etiam probare quod non sol
uit per positionem negatiuam si confi
teretur ipsam episcopus de prescrip. c. j. 6
lib. vj. per quam decretalem satis posset
acceptari. sed sola negatiua non trans 7
fert onus probandi etiam si probari nõ
potest per negantem. Alias non video
quare fuisset vtilis vel necessaria proui
sio illius decretalis ex quo aduersari⁹
sic negantis haberet necesse probare
concurrentem non presumptionem. ie
cus vt dixi posset etiam probaret per li
bros rationis si super his extant: z ita
probantur apud nos aliqui non soluisse
decimas papales z eo casu intelligo. l.
l. vlt. C. de fun. patri. debent z illi colle
ctores libros habere per quos de solu
tis rationem reddant z per illos proba
ri poterunt soluta z non soluta. et facit
quod dixi de proba. quoniam cõtra sup
fi. vltime glo. Tertio nõ puto negatiuã
casus nři probari. nam illa loqui de actu
alienationis qui non potest expediri ni
si per tractum z deliberationem colle
gij. illi ergo qui fuerunt de necessitate 1
in illo tractatu bene possunt probare:
quid fuit ibi tractatum z quid firmatũ
siue fuerit affirmatiuum siue negatiuũ.
solutio vero quarte episcopalis est act⁹
qui per solum prelatum vel dispensato
rem sine scientia vel tractatu cap. potest
fieri licite z sic longe diuersus est: z sic
etiam ad decre. q̃sto in decretali. iij. de
consue. lib. vj. negatiua probatur per af
firmatiuam actus quibus coactam. bene
cadit intellectum testium qui percipe
re poterunt exercitium illorum actuum
capitulo non vocato nec consulto per
episcopum expediri per hoc sic distin
cta puto singula contraria partim con
cordata z partim fore soluta Joan. and.
et vide quod dixi plene. C. de proba. l.
actor.

¶ Rescriptum an possit valere p parte
z p parte vitiari vel in totum.
Consequi possum aliqua per aliuz que
non per me.
Utile quando nõ vitiet per inutile.
Relictum pro parte capacis valet vbi
relinquit aliqd capaci z nõ capaci.
Falsitas in instrumento vel testimo
nio vitiat totum instrumentum vel te
stimonium.
Reus excommunicatus potest omnia
facere ad sui defensionem.
Excõicatus qñ impetret rescriptum cũ
non excommunicato.

V Tile non de
bet p inutile vitiari. De
materia huius regule Ui
de quod not. ff. de verb.
obli. l. j. §. cum adijcit. de
aqua quot. z esti. l. j. §. item queritur: et
in alphabeto dictione arg. ver. a conne
xis. z quod hic not. per Dyn. Cardi. et
Jo. andr. qui in nouella adducit talem
questionem domini Superantij de cin
gulo epi Ceruicñ. a. z. b. litigantes in cu
ria super receptione testium vtriusq3 re
scriptum impetrauerunt ad partes co
ram receptore opponit. a. testes. b. reci
pi non debere allegans pro eius parte
rescriptum nullum: cum esset excom
municatus excommunicatione maiori
tempore date. †queritur an rescriptum
pro toto an in nullo an ex parte illius
tantum valeat q in totum valeat. facit
de arb. contingit. z. c. per tuas. vbi com
mixtio habilis facit valere quod nõ va
lebat gestum solum cum inhabili. licet
ergo rescriptum a solo excommunica
to impetratum non valeat. de rescript.
c. j. lib. vj. valebit tamen per commixtio
nem. Ad id quod dicitur de authoritate
presti. per verum z falsum tutores. ff. q
falso tu. auto. l. j. §. j. vnum vnitũ de duo
bus retinet conditiones sunt meliores
in altero. C. cõia de le. l. ij. de rei vxo. act.

l.vnica.circa princi.no.xvj.q.j.z tpis ne
se.va.c.j.facit.xxii.q.j.non est culpan-
dus.de sponsal.inter opera z pdest ma
iori communio quam habet cum pupil
lo.ff.quead.serui.amit.l.si communez.z
vide qd notaui de iure pa.c.vlti.in vlti. 3
2 gl.sic ad validandū.† rescriptum prosit
excommunicato communio nō excom
municati:nec est nouū quem per alium
consequi qd per se nō posset.de conces.
preben.c.penul.cū concor.Item certuz
est rescriptum istud esse de cōsecutiuis
iudiciis z distingui debet ab his q̄ sunt
principaliter impetrata de rescript.ex
parte decani vbi valet primum eo casu
quo non valet secundū vt patet in sum
mario intellectu.sed istud est de cōsecu
tiuis iudiciis cum testiū receptio z rece-
ptiones cōmissio sit de litis pcessu.pa-
tet primum de proba.quoniam contra.
secundum de testi.pretentium.li.vj.sed
actus iudicialis cū excommunicato ha
bitus etiam si sit actor valet donec op- 4
ponatur exceptio de excep.piā.lib.vj.
ergo valuit impetratio ex quo non fuit
exceptio.Tertio in effectu satis est qd
valeat ex persona non excommunicati:
quia si solus impetrasset rescriptum ta
li forme aduersarius vteretur illo.sunt
enim rescripta communia saltem post
citationem de quo satis scripsi de resti.
spo.ex conquestione.Facit autem de
mut.peti.c.j.et.ii.de rescript.dispendia.
§.reus.libr.vj.z.C.de tempo.in integ.re
sti.l.petendc.sicut quandoq3 vnius par
tis priuilegium alteri participatur.C.
de fru.z lit.expen.l.fin.poterit ergo ex-
communicatus testes suos coram reci
piente producere.et sic non est disputā
duz an valeat quo ad eū.Quarto si hic 5
dicitur dubium ergo debemus illā par
tez eligere vt res potius valeat.de xb,
sig.abbate.z q̄ minus sit captiosa.ff.c.l.
quoties.z vt in iudiciis eqlitas seruet.
ff.l.in iudiciis.z.c.nō lz.Esset aūt equa-
litas vni9 tantū testes pducere q si fie
ret oporteret nouam cōmissionez fieri:
melius est ergo hic expediri compēdio
q̄ partiū dispēdio causam protelari de
re iudi.abbate.ad fin.Recipiat ergo.a.
contra se quod pro se recipit.iiij.q.iij.si
quis testibus.Nec illud solum in parte
respuat de conse.di.ij.cōperimus potis
sime quia personam ipsius.b.cum quo
impetrauit approbando sibi deinceps
opponere non potest.de elec.c.nulli.li.
vj.cum concor.† Ad partem q solum
pro non excommunicato valeat facit
hec regula:nam vbi vtile separabile est
ab inutili sicut hic per ipsum inutile nō
vitietur.Ex 2o enim sequeretur quod
quis alterius odio grauaretur contra
regulam non debet et puniretur culpa
carens contra regulam sine culpa:sed
quod possit pro parte valere z pro par-
te non:patet de rescrip.c.si eo tempore.
libr.vj.Nec mirum cum in sententiis
collationibus testamentis legatis z cō
tractibus.idem habeatur vt patet.ff.de
arbi.cum tempore.de preben.dilectus.
de testa.raynutius.z.c.raynaldus.z cō
tractus pro parte tenet z pro alia clau-
dicat de despon.impu.de illis.primo et
ibi concor.†Itē si relinquit capaci z nō
capaci vz in parte capacis tātū de le.ij.
si titius.de leg.j.plane.§.si coniūctim.z
l.si duobus.sic z in proposito teneat re-
scriptum pro parte capacis.Ad tertiaz
partem quod in nullo valeat.inducitur
qz si.a.et.b.impetrauerunt negari non
potest.b.excommunicatum impetrasse:
quia licet z alter impetrauerit cum z ip
se.ff.de ritu nup.l.illud.sed rescriptum
ab excommunicato impetratum ipso
iure est irritum:vt dicto.c.j.de rescrip.
lib.vj.ergo zc.Facit ad hoc.ff.e.l.in to-
to.z.c.plus semper sepe commixtio vi-
tiosi in totū improbat.viij.distin.si ad
sacras.et.xvj.distin.c.j.vnde ex commo
dis in casu redhibitionis omnes redhi
bentur de edil.edic.l.cum eiusdē.† Et
si in instrumento vel testimonio sit ali-
qua falsitas totum vitiatur.iiij.questio.
ix.pura.de heret.fraternitatis.vbi latis
scripsi de hoc post Inno.Tertio cōmix
tio semper facta de excommunicato in
actu electionis illam vitiat vt no.ij.qd.
j.nos in hominem.z de elec.libro.vj.si
quando.ad idem de arbi.pedius.vbi nō
valet compromissum factum in liberuz
z seruum.Idem probatur in sententiis
et iudicialibus processibus factis ab

habili et inhabili probatur de re iudi. ad probandum. de offic. delega. cum super. Idem in constitutione sindici de procur. c. fin. Quarto communio excommunicati peccatum est et quandoque mortale: et satis scripsi quod metus causa. sacris. in ultima questione: ergo propter delictum impetrantis cum excommunicato: etiam quo ad ipsum non valeat rescriptum ut puniatur in quo deliquit ad primam et secundam partem scripsi post Inno. de offi. deleg. prudentiam. §. vi. In glo. no. hic soluendo. primo proponit questionem non dubiam. In illis casibus in quibus etiam solus excommunicatus impetrare pot excepto preal. c. j. de rescrip. Idem
6 si in predicto iudicio excommunicatus erat reus qui potest omnia facere ad sui defen. de iudi. intelleximus de excep. cum inter. R. remanet ergo dubium quando ille excommunicatus erat actor prime cause vel litis. et tunc dixi in totum valere de consecutiuis iudicii impetratum ex quo non fuit exceptum per allegata post prin. prime partis. sed si adhuc est excommunicatus licet exceptio non obstet rescripto: obstabit tamen productioni quem facit ut actor sicut faceret coram delegate. Extra thema nota ad de
7 clarationem materie quando excomunicatus cum non excomunicato impetrat rescriptum non de consecutiuis iudicii. sicut distinguit: aut simul impetrauerunt ut actores contra tertium: aut unus ex eis actor alter reus. primo casu: aut ius eorum erat diuisibile vel utrique insolidum competens etiam quo ad exercitium aut indiuisibile. utrique commune. Primo casu pro non excommunicato valeat rescriptum pro excommunicato erat casducum facit de le. ii. si titio et mihi. Secundo casu quando indiuisibiliter est utrique commune inseparabilitas vitiat rescriptum per ea que hic plene not. in glo. Quando vero est unus ex eis actor et alter reus: si excomunicatus erat actor non valet rescriptum per ... de rescript. et ibi. notata. Si vero ex... m... unicatus erat futurus reus qui cum actore conuenit de indic. et loco secus est mortis: tunc tamen non ab ipso rescriptum originem duxit valebit in totum ad hoc. C. de cadu. tol. l. unica. §. in primo. Facit quod no. de proba. licet in glo. bene tamen. ver. quid si constat. non tamen per hoc audiretur reus excommunicatus agere vel reconuentire volens vel aliquid facere quod ad defen. non spectet nisi fuerit prius absolutus de excep. cum inter. R. in fin. et eo. titu. pia. ad id quod dixi de conuenientia iudicum videtur obstare quod dixi post Archi. in preallег. decreta. prima de rescrip. in fi. s. quod curia non admittit excommunicatum reum ad conuenientia iudicis. sed illud procedit cum de excomunicatione excipitur.

FINIS.

Explicit lectura summi practici domini Alberici de rosate super. ff. nouo. de regulis iuris. tam canonici quam ciuilis cum Addi. et Summariis recenter affixis: Lugduni quo ad fieri potuit emuncte Impressa per Benedictum Bonyn anno salutis. M. ccccc. xliij.

Regestum.

aa bb A B C D E F G H I K L M N O P Q. Omnes sunt quaterniones exceptis bb et Q qui sunt duerni.

Nota tu lector quod pagina signature prima I folio. lxv. que incipit. et ago rei ven. etc. debet incipere. tium in tali re. Ego dico rem meam et ago etc. Sic enim integre legi debet. Iudex excomunicauit omnes qui molestauerunt titium in tali re. Ego dico rem meam et ago rei ven. etc.

LABORES MANVVM TVARVM
QVIA MANDVCABIS:
BEATVS ES, ET BENE TIBI ERIT
B B
BENOIST·BOVNYN

Index omnium regularum D. Alberici de Ro.

Toties heredē damnus actione teneri quod ad eum
peruenit quoties ex dolo defuncti conuenit
non quoties ex suo

Velle non creditur qui obsequitur imperio patris 8
uere neque pactum neque stipulationem domini 16
ubi l. duorum me fuerit 30
ubicumque causae cognitio est ibi praetor desiderat 30
ubi repugnantia iter se in testo inueniunt
neutrum ratum est 40
uanam timoris non iusta excusatio est 40
ubi non uoce sed praesentia opus est mutus 50
Utile non debet per inutile uitiari 123

Laus Deo